

ΤΡΙΕΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2011

(1^η ΕΚΔΟΣΗ)

Για την κατάρτιση του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Ελλάδος εργάστηκε η παρακάτω ομάδα επιστημόνων - υπαλλήλων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

- Καραμπούλας Δημήτριος, Ηλεκ/γος Μηχανικός, ειδικός συνεργάτης Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας
- Γανός Πέτρος, ΠΕ Πληροφορικής, αποσπασμένος υπάλληλος στο Γραφείο Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας
- Παπασπύρου Σπυρίδων, ΠΕ Γεωπόνων, υπάλληλος της Δ/νσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
- Ραβασόπουλος Ιωάννης, ΠΕ Ιχθυολόγων, υπάλληλος της Δ/νσης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής με παράλληλα καθήκοντα στην Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
- Μπουχάγιερ Δήμητρα, ΠΕ Γεωπόνων, υπάλληλος της Δ/νσης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής
- Χριστοφιλοπούλου Κων/να, ΠΕ Μηχανικών, υπάλληλος της Δ/νσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού
- Αγγελή Καλλιόπη, ΠΕ Γεωπόνων, Δ/ση Ανάπτυξης Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας με παράλληλα καθήκοντα στην Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
- Γεωργοπούλου Χριστίνα, ΠΕ Μηχανικών, υπάλληλος της Δ/νσης Τεχνικών Έργων Π.Ε. Αχαΐας
- Μασίκας Νικόλαος, ΠΕ Μηχανικών, υπάλληλος της Δ/νσης Τεχνικών Έργων Π.Ε. Αιτ/νίας με παράλληλα καθήκοντα στην Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
- Καρακίτσου Βασιλική, ΠΕ Οικονομικού, Προϊσταμένη του Τμήματος Εμπορίου και Τουρισμού της Δ/νσης Ανάπτυξης Π.Ε. Ηλείας με παράλληλα καθήκοντα στην Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
- Θωμόπουλος Νικόλαος, ΠΕ Μηχανικών, υπάλληλος της Δ/νσης Τεχνικών Έργων, αποσπασμένος στην Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας
- Κατηφόρη Γλυκερία ΠΕ Μηχανικών, υπάλληλος της Δ/νσης Τεχνικών Έργων αποσπασμένη στην Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας.

Το συντονισμό και την τεκμηρίωση της όλης προσπάθειας είχαν

- Καραβίδας Δημήτριος, ΠΕ Οικονομικού, Προϊστάμενος της Δ/νσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού

- Μιχαλόπουλος Βασίλης, ΠΕ Γεωπόνων, Αναπληρωτής Προϊστάμενος της Δ/σης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και Προϊστάμενος του Τμήματος Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής

Το έργο αυτό αποτελεί μια τεκμηριωμένη πολιτική και οραματική πρόταση για την ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και θα αποτελέσει πυξίδα πολιτικών αποφάσεων για την προσεχή τριετία.

Ευχαριστώ όλους τους παραπάνω επιστήμονες για την υψηλού επιπέδου εργασία τους, που είναι πρωτόγνωρη για αυτοδιοικητικό πολιτικό φορέα και κυρίως για την εθελοντική προσφορά τους.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΤΣΙΦΑΡΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 : ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	9
1. Πρόλογος.....	9
2. Εισαγωγή.....	11
3. Γενική ανάλυση Περιφέρειας.....	13
2.1 Διοικητικά Ιστορικά και γεωμορφολογικά στοιχεία.....	13
2.2 Δημογραφικά στοιχεία.....	17
2.3 Οικονομικές και Ποσοτικές Επιδόσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	34
2.3.1 Εισαγωγή.....	34
2.3.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Δυτική Ελλάδα	35
2.3.3 Κατά Κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Δυτική Ελλάδα	42
2.4 Ανάλυση Ανισοτήτων μεταξύ ΠΔΕ και λοιπών Περιφερειών	47
2.4.1 Συγκριτικός Δείκτης Ευημερίας και Ανάπτυξης (ΣΔΕΑ)	52
2.5 Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ Γ' ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2000-2006 – ΜΙΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΔΥΤΙΚΟ ΑΞΟΝΑ	65
2.5.1 Περιφερειακή Κατανομή και Ανισότητες στο ΑΕΠ το 2000	66
2.5.2 ΔΙΑΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ.....	69
2.5.3 Η ΧΩΡΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥ Γ ΚΠΣ.....	75
3 Αγορά Εργασίας & Παραγωγικότητα	78
3.1 Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ.....	79
3.2 Απασχολούμενοι ανά κατηγορία επαγγελματικών ειδικοτήτων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.....	86
3.3 Ανεργία στην Δυτική Ελλάδα	89
3.3.1 Η ανεργία στην Ελλάδα	90
3.3.2 Η ανεργία στην Δυτική Ελλάδα.....	96
4 Οικονομικά στοιχεία κατά τομέα	98
4.1 Πρωτογενής Τομέας	98
4.2.1 Φυτική παραγωγή.....	101
4.2.2 Ζωική παραγωγή.....	111
4.2.2.α Τομέας αξιοποίησης γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων 113	
4.2.2 β Τομέας αξιοποίησης κρέατος.....	114
4.2.4 Τομέας μελισσοκομίας.....	116
4.2.5 Μεταποίηση Αγροτικών Προϊόντων- Μεταποιημένα προϊόντα.....	117
4.2 Δευτερογενής Τομέας	129
4.2.1 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ – ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΤΡΩΝ	129
4.2.2 Βιοτεχνικό Πάρκο Πατρών.....	141
4.2.3 ΝΑΒΙΓΠΕ Αστακού Αιτωλοακαρνανίας	142

4.2.4	Αναπτυξιακός Νόμος.....	143
4.3	Τριτογενής Τομέας.....	150
4.4	Υποδομές και Ποιότητα ζωής	150
4.4.1	Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον	151
4.4.1.1	Περιβάλλον Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος	152
4.4.1.2	ΒΙΟΤΟΠΟΙ.....	153
4.4.1.2.1	Φορέας διαχείρισης λιμνοθάλασσας Μεσολογίου	155
4.4.1.2.2	Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογίου-Αιτωλικού.....	155
4.4.1.2.3	Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου.....	156
4.4.1.2.4	ΑΛΥΚΗ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	157
4.4.1.2.5	ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ	158
4.4.1.2.6	Λιμνοθάλασσα Καλογριά (Πάπας)	158
4.4.1.2.7	Έλος Αγυιάς.....	158
4.4.1.2.8	Λίμνη Τσιβλού.....	159
4.4.1.2.9	Δάσος Στροφυλιάς.....	159
4.4.1.2.10	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΛΟΓΡΙΑΣ, ΔΑΣΟΣ ΣΤΡΟΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΈΛΟΣ ΛΑΜΙΑΣ.....	159
4.4.1.2.11	Όρος Χελμός και Ύδατα Στύγος	160
4.4.1.2.12	Φαραγγι Βουραϊκού.....	161
4.4.1.2.13	Αισθητικό Δάσος Καλαβρυτών	162
4.4.1.2.14	Όρη Μπαρμπάσ και Κλωκος, Φαραγγι Σελινόυντα	162
4.4.1.2.15	ΑΛΥΚΗ ΑΙΓΙΟΥ.....	163
4.4.1.2.16	Όρος Παναχαΐκο	164
4.4.1.2.17	Όρος Ερυμανθός.....	166
4.4.1.2.18	Σπηλαίο Καστρίων	166
4.4.1.2.19	ΖΟΥΜΠΑΤΑ – ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ – ΜΠΑΡΜΠΑΣ – ΚΛΩΚΟΣ 167	
4.4.1.2.20	Αμβρακικός κόλπος, Δέλτα Λούρου και Αράχθου (ευρύτερη περιοχή)	168
4.4.1.2.21	Όρος Παναιτωλικό.....	168
4.4.1.2.22	Όρος Βαράσοβα	168
4.4.1.2.23	Λίμνες Βουκαριά και Σαλτινή	168
4.4.1.2.24	Λίμνη Αμβρακία	169
4.4.1.2.25	Λίμνη Οζερός	169
4.4.1.2.26	Λίμνες Τριχωνίδα και Λυσιμάχια	169
4.4.1.2.27	Όρος Αράκυνθος και Στενά Κλεισούρας.....	170
4.4.1.2.28	Δάσος Λεσινίου (Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης)	170
4.5	Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων	170
4.5.1	Βασικά Στοιχεία του Ολοκληρωμένου Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων.....	171
4.5.2	Υφιστάμενη Κατάσταση:	173
4.6	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	175
4.6.1	Κοστολόγηση ενεργειακών πηγών – εξωτερικό κόστος	180
4.6.2	ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	184
4.6.2.1	ΗΛΙΑΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	184
4.6.2.2	Πλεονεκτήματα Φωτοβολταϊκών Συστημάτων.....	186
4.6.2.3	ΑΙΟΛΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ.....	188

4.6.2.4	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ.....	190
4.6.2.4.1	Υπερβολική καθυστέρηση και αίτια.....	191
4.7	Εκπαίδευση.....	191
4.8	Υγεία – Πρόνοια.....	196
4.9	Μεταφορικές Υποδομές.....	202
4.9.1	Μεγάλα έργα που γίνονται στην Δυτική Ελλάδα:.....	203
4.9.2	Σιδηροδρομικό έργο, τμήμα Κιάτο- Πάτρα.....	203
4.10	Έρευνα & Ανάπτυξη.....	205
4.11	Πολιτισμός.....	206
4.11.1	Πολιτιστικές Υποδομές.....	207
4.12	Τουρισμός.....	210
4.12.1	Βιώσιμη ανάπτυξη επιλεγμένων τουριστικών περιοχών.....	213
4.12.2	Κρίσιμες χωρητικότητες τουριστικών περιοχών.....	214
5	Οργανωτικά χαρακτηριστικά και τα οικονομικά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	217
5.1	Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	217
5.2	Διάρθρωση οργανικών μονάδων – Αρμοδιότητες.....	218
5.2.1	Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών.....	218
5.2.2	Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας στην οποία υπάγονται οι υπηρεσίες:.....	218
5.2.3	Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.....	219
5.2.4	Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης.....	220
5.2.5	Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών,.....	220
5.2.6	Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας.....	220
5.2.7	Αυτοτελής Διεύθυνση, Αυτοτελή τμήματα και γραφεία.....	221
5.2.8	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ Κ.Ε.Κ. ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΑΧΑΪΑΣ.....	222
5.3	Το ανθρώπινο δυναμικό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	224
5.4	Τα οικονομικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	231
5.5	Νομικά Πρόσωπα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	234
5.5.1	Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	234
5.5.2	ΗΛΕΙΑΚΗ Α.Ε. (ΗΛΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.).....	236
5.5.3	ΑΝ.ΟΛ. Α.Ε. (ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.).....	239
5.5.4	ΥΔΡΗΛ Α.Ε. (ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΗΛΕΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ).....	241
5.5.5	Ν.Ε.Δ.Υ. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ Ν. ΗΛΕΙΑΣ).....	242
5.5.6	ΑΝ.ΑΙΤ. Α.Ε. (ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.).....	242
5.5.7	Ν.Α.Ε. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Ν. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ).....	245

5.5.8	ΕΤΑΝΑΜ Α.Ε.-Ο.Τ.Α. (ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΝΟΤΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Ο.Τ.Α.).....	245
5.5.9	Ν.Ε.Α. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ν.Α. ΑΧΑΪΑΣ)	249
5.5.10	Ν.Ε.Π.Α. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ν.Α. ΑΧΑΪΑΣ).....	250
5.5.11	ΚΤΑΔΑ-ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε.-Ο.Τ.Α. (ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ Α.Ε. - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.)	251
5.5.12	ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ (ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.)	251
5.6	Οι Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	252
5.6.1	ΟΤΑ Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας	252
5.6.1.1	Δήμος ΙΠ Μεσολογγίου	254
5.6.1.2	Δήμος Αγρινίου	254
5.6.1.3	Δήμος Αμφιλοχίας	254
5.6.1.4	Δήμος Ακτίου- Βόνιτσας	254
5.6.1.5	Δήμος Ξηρομέρου	255
5.6.1.6	Δήμος Ναυπακτίας.....	256
5.6.1.7	Δήμος Θέρμου	257
5.6.2	ΟΤΑ Π.Ε. Αχαΐας.....	259
5.6.2.1	Δήμος Πατρέων.....	259
5.6.2.2	Δήμος Αιγιαλείας	262
5.6.2.3	Δήμος Καλαβρύτων	263
5.6.2.4	Δήμος Δυτικής Αχαΐας.....	265
5.6.2.5	Δήμος Ερυμάνθου	269
5.6.3	ΟΤΑ Π.Ε. Ηλείας.....	272
5.6.3.1	Δήμος Ήλιδας	272
5.6.3.2	Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας	273
5.6.3.3	Δήμος Ανδρίτσαινας-Κρεστένων	274
5.6.3.4	Δήμος Πηνειού.....	278

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	280	
1.2	Εισαγωγή.....	280
1.3	Χωρική διάσταση – Ανάλυση περιφερειακών / τοπικών ανισοτήτων	282
1.3.1	Γεωμορφολογικές ανισότητες	282
1.3.2	Δημογραφικές ανισότητες.....	283
1.3.3	Εισοδηματικές - Οικονομικές Ανισότητες	283
1.3.4	Ανισότητες Απασχόλησης – Ανεργίας.....	284
1.4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	285
1.4.1	Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις	285
1.4.2	Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα.....	289

1.4.3	Οι εξελίξεις το 2011	294
1.4.4	Οι προοπτικές το 2012	299
1.5	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 301	
1.5.1	Χρήση της Ανάλυσης SWOT ως εργαλείου λήψης αποφάσεων στο χωρικό σχεδιασμό.....	301
1.6	Η Στρατηγική της Περιφερειακής Ανάπτυξης	307
1.6.1	Δράσεις αντιμετώπισης της κρίσης	309
1.6.2	Δημόσια Περιφερειακή Διοίκηση.....	311
1.7	ΤΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΟΡΑΜΑ	313
1.8	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.....	314
1.8.1	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.....	317
1.8.2	Συσχέτιση της στρατηγικής περιφερειακής ανάπτυξης της Δυτικής Ελλάδας με το ΠΧΣΑ.....	328
1.8.2.1	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	328
1.8.2.1.1	Περιβάλλον- Διαχείριση απορριμμάτων.....	328
1.8.2.1.2	Χωρικός Σχεδιασμός.....	332
1.8.2.1.3	ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ.....	334
1.8.2.2	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	339
1.8.2.2.1	Αγροτική ανάπτυξη.....	339
1.8.2.2.2	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	347
1.8.2.2.3	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ – ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	348
1.8.2.2.4	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	349
1.8.2.2.5	Ψηφιακές πρωτοβουλίες και προοπτικές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	360
1.8.2.2.6	ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	373
1.8.2.3	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ, ΥΓΕΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ.....	375
1.8.2.3.	ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ-ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	375
1.8.2.3.2	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ.....	377
1.8.2.3.3	ΕΡΕΥΝΑ-ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ.....	378
1.8.2.3.4	Υγεία-Πρόνοια	379

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.1 : ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ****1. Πρόλογος**

Στο πλαίσιο του Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87Α/07-06-2010) και συγκεκριμένα στο άρθρο 268 παράγραφος 1 & 2 οι περιφέρειες της χώρας υποχρεούνται να καταρτίζουν πενταετή επιχειρησιακά προγράμματα. Ειδικότερα στην πρώτη εφαρμογή του θεσμού οι περιφέρειες υποχρεούνται να καταρτίσουν τριετή επιχειρησιακά προγράμματα.

Το περιεχόμενο, δομή, τρόπος υποβολής, όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης β βαθμού καθορίζονται από την υπ αριθμ 74754/30-10-2010 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλ. Διακυβέρνησης.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα δεν είναι ένα κείμενο γεμάτο με τεχνάσματα ή σκέψεις της συντακτικής ομάδας. Είναι η αναλυτική σκέψη καθώς και η κινητοποίηση σημαντικών πόρων. Από μόνος του ο ποσοτικός προσδιορισμός των πόρων δεν είναι στρατηγική. Όπως σημαντικοί θεωρητικοί της στρατηγικής υπογραμμίζουν στα βιβλία τους πολλά σημαντικά πράγματα δεν επιδέχονται καμιάς ποσοτικοποίησης.

Η λέξη στρατηγική έχει τις ρίζες της στην αρχαία Ελλάδα και συγκεκριμένα προέρχεται από την λέξη «στρατηγός». Η τελευταία είναι σύνθεση του ουσιαστικού «στρατός» και του ρήματος «άγω» που σημαίνει οδηγώ,

Άρα η πετυχημένη συνταγή μιας στρατηγικής είναι να υπάρχει ένας στρατός ορκισμένος να πετύχει και στρατηγός (οι) με όραμα για να οδηγήσουν στην πραγμάτωση του.

Κατά τους Hofer και Schendel «στρατηγική είναι η αντιστοίχιση που κάνει ένας οργανισμός (πχ η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) μεταξύ των εσωτερικών του πόρων και ικανοτήτων και των ευκαιριών και κινδύνων που δημιουργούνται στο εξωτερικό του

περιβάλλον. Ο μεγάλος θεωρητικός της στρατηγικής, καθηγητής του Harvard Michael Porter, σε πρόσφατο άρθρο του θεωρεί ότι η στρατηγική είναι κατά κύριο λόγο η "Τοποθέτηση του οργανισμού στο περιβάλλον του"

Στόχος του Τριετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι η αποτύπωση ενός αναπτυξιακού οράματος, ο καθορισμός των αρχών και των μέσων που με την αξιοποίησή τους η περιφέρεια θα οδηγή στην ανάπτυξη που θα διαχέεται ισοδύναμα σε όλους τους πολίτες της.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα πρέπει να έχει ενιαία δομή, συγκρότηση και λογική, να διέπει το σύνολο των διοικητικών και γεωγραφικών υποενοτήτων της Περιφέρειας, και πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τις ακόλουθες ενότητες και κεφάλαια :

Ενότητα 1: Στρατηγικός σχεδιασμός με έμφαση στην Περιγραφή - αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης και στην Στρατηγική της Περιφέρειας και αναπτυξιακές προτεραιότητες.

Ενότητα 2: Επιχειρησιακός προγραμματισμός που καταγράφονται οι Στόχοι και δράσεις και ο χρονικός (τριετής) προγραμματισμός των δράσεων

Ενότητα 3: Οικονομικός προγραμματισμός και δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος

Στην πρώτη ενότητα του στρατηγικού σχεδιασμού περιλαμβάνεται η περιγραφή και ανάλυση των δημοσίων προβλημάτων, χρόνιων καταστάσεων ή ζητημάτων οικονομικής, κοινωνικής ή άλλης φύσης, που επιζητούν λύση, ρύθμιση ή βελτίωση. Η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης περιλαμβάνει τα βασικά γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας καθώς και των σχέσεων και των αλληλεξαρτήσεων της με την ευρύτερη περιοχή. Επίσης τα βασικά οργανωτικά χαρακτηριστικά και τα οικονομικά της Περιφέρειας, ως οργανισμού.

Η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- Τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης, τα οποία είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν από την Περιφέρεια κατά την επόμενη μεσοπρόθεσμη περίοδο, ιεραρχημένα κατά σειρά προτεραιότητας.

- Τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της περιοχής της Περιφέρειας ως προς τα κρίσιμα ζητήματα, τις ανάγκες των Δήμων και των πολιτών καθώς επίσης και την εκτιμώμενη ζήτηση για την παροχή υπηρεσιών σε επίπεδο Περιφέρειας.
- Τις δυνατότητες και τις υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της, σε σχέση με τις λειτουργίες που επιτελούν, το ανθρώπινο δυναμικό, την υλικοτεχνική υποδομή τους, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και σε σχέση με την οικονομική τους κατάσταση.
- Τις ευκαιρίες και τους περιορισμούς από εξωγενείς παράγοντες (όπως θεσμικό πλαίσιο, εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και χρηματοδοτήσεις).

Σύμφωνα με την παραπάνω ΥΑ και ειδικότερα στο άρθρο 8 "Διαδικασίες κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας" η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας συγκεντρώνει τα απαιτούμενα στοιχεία από τις υπηρεσίες της Περιφέρειας, το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης, τα Νομικά Πρόσωπα της σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση και τις προτάσεις τους για τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας και συντάσσει σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας που καλύπτει την πρώτη ενότητα.

2. Εισαγωγή

Είναι ιδιαίτερα δύσκολο αλλά και συνάμα προκλητικό να περιγράψεις το όραμα για έναν τρόπο περιφερειακής ανάπτυξης στις σημερινές συνθήκες όπου η χώρα μας δοκιμάζεται από την δυσμενέστερη οικονομική συγκυρία από την εποχή της μεταπολίτευσης και εντεύθεν. Σε αυτό το ζοφερό κλίμα που συντηρεί ένα αυξανόμενο κλίμα ανασφάλειας στους πολίτες η μεταρρύθμιση που προωθείται μέσω του προγράμματος *Καλλικράτης* αποτελεί μια μοναδική ευκαιρία να αρθρωθεί ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης.

Για περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη είναι προφανές πως σε πρώτο πλάνο βρίσκεται ο πολίτης. Σε πρόσφατη έρευνα της κοινής γνώμης των Ευρωπαίων πολιτών¹, περισσότερα από τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων πιστεύουν ότι οι κυβερνήσεις πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις της ευημερίας. Επιπλέον σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή², αν και το ακαθάριστο

¹ Η κοινωνική πραγματικότητα της Ευρώπης Συμβουλευτικό έγγραφο του σώματος των συμβούλων Ευρωπαϊκής πολιτικής

² ΑΕΠ και πέρα από αυτό : η μέτρηση της προόδου σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο , Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - / * COM/2009/0433, 20/8/2009

εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), εδώ και δεκαετίες, συνιστά ικανοποιητικό δείκτη για τη μέτρηση της παραγωγής, παρουσιάζει σοβαρά μειονεκτήματα για την αξιολόγηση της συνολικής ευημερίας, όπως το γεγονός ότι: α) περιλαμβάνει οικονομικές δραστηριότητες επιβαρυντικές για το περιβάλλον και τους πολίτες, β) δεν παρέχει καμία ένδειξη ως προς την κατανομή του πλούτου μέσα σε μια χώρα.

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Χ. Πέτερινγκ σε διεθνές συνέδριο για τον ρόλο του ΑΕΠ³ αναρωτιέται «...τι είναι αυτό που επιθυμούμε για τις κοινωνίες μας» και τονίζει ότι «η ευημερία δεν είναι μόνο ο πλούτος με την κλασσική έννοια αλλά και η υγεία, το περιβάλλον, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός ...είναι αναγκαίοι νέοι δείκτες μέτρησης του πλούτου...μέσα από μια ευρεία δημοκρατική συναίνεση». Στο ίδιο συνέδριο ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Χ.Μπαρόζο τονίζει ότι το ΑΕΠ «δεν επαρκεί για να αποδώσει τις σημερινές προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η δημόσια υγεία και το περιβάλλον.. οι πλέον επαρκείς δείκτες στο μέλλον φαίνεται να είναι αυτοί που θα ενσωματώσουν περιβαλλοντικές και οικονομικές μετρήσεις» ενώ ο Επίτροπος για το Περιβάλλον Στ.Δήμας διαπιστώνει ότι «ζούμε σε βάρος των φυσικών πηγών από τις οποίες εξαρτιόμαστε... αποτελούν σήμερα κρίσιμες κοινωνικές προκλήσεις θέματα όπως η κοινωνική συνοχή, η απασχόληση, η εκπαίδευση, η ευημερία, η μετανάστευση και τα ζητήματα φτώχειας».

Σταχυολογώντας τις παραπάνω απόψεις θέτουμε ήδη τις βάσεις για την πλαίσιο που αφορά την ανάπτυξη και ειδικότερα το νέο και πλέον κοντινό στον πολίτη πεδίο αυτής, την περιφερειακή ανάπτυξη. Έννοιες όπως η συμμετοχικότητα, το περιβάλλον, η δημόσια υγεία, οι φυσικοί πόροι, ο πολιτισμός, η εκπαίδευση συνιστούν μια πιο ολοκληρωμένη μορφή του πλούτου. Οι έννοιες αυτές που αποτελούν για τον πολίτη το ζητούμενο οφείλουν να αποτελέσουν για μια περιφερειακή διοίκηση το πεδίο άσκησης των διευρυσμένων καθηκόντων της. Το πρόγραμμα Καλλικράτης δίνει την δυνατότητα για μια ουσιαστική αλλαγή του τρόπου άσκησης της εξουσίας στην Ελλάδα με την διεύρυνση της συμμετοχικότητας και την αναβάθμιση της δημοκρατικής λειτουργίας στην κατεύθυνση ενός διαφορετικού μοντέλου ανάπτυξης.

³ Beyond GDP: Measuring progress, true wealth, and the well-being of nations, International Conference, 19-20/11/2007

3. Γενική ανάλυση Περιφέρειας

2.1 Διοικητικά Ιστορικά και γεωμορφολογικά στοιχεία

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) καταλαμβάνει το ΒΔ τμήμα της Πελοποννήσου και το Δυτικό άκρο της Στερεάς Ελλάδας. Περιλαμβάνει τις ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας. Η συνολική της έκταση είναι 11.350 km² και καλύπτει το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας. Στο μεγαλύτερο ποσοστό τα εδάφη της είναι ορεινά (45,3%) και ημιορεινά (25,6%), ενώ μόλις το 29,1% είναι πεδινές εκτάσεις. Έχει εκτεταμένα παράλια και στους τρεις Π.Ε.ς, που βρέχονται από τη θάλασσα του Ιονίου Πελάγους και των κόλπων Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού.

Η σύσταση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στα σημερινά της όρια έγινε από την κυβέρνηση Α. Παπανδρέου με το Ν.1622/86 και το Π.Δ.51/87], ο δε χαρακτήρας της ήταν κατά βάση επικουρικός της κεντρικής διοίκησης και τα όργανά της διορίζονταν από την κεντρική κυβέρνηση. Στα τέλη της δεκαετίας του 1990 η λειτουργία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μεταρρυθμίστηκε με παράλληλη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της (Ν.2503/97 και 2647/98), και πάλι όμως παρέμειναν άμεσα εξαρτώμενες από την κεντρική διοίκηση, αφού το σύνολο των αποφασιστικών αρμοδιοτήτων συγκεντρωνόταν στα χέρια του διορισμένου από την κεντρική κυβέρνηση γενικού γραμματέα.

Σύμφωνα με την αρχική σύστασή της, τα διοικητικά όρια της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας περιλάμβαναν τις ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας. Από την αρχική σύστασή της μέχρι σήμερα τα διοικητικά όρια της ΠΔΕ δεν μεταβλήθηκαν, άλλαξαν ωστόσο σημαντικά οι αρμοδιότητες και ο τρόπος λειτουργίας της. Σημαντικός σταθμός στην ανάπτυξη και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Περιφέρειας ήταν η ψήφιση και εφαρμογή του Ν.2503/97 με τον οποίο περιήλθαν στις Περιφέρειας σημαντικές λειτουργίες.

Το σημερινό της χαρακτήρα η ΠΔΕ τον έλαβε τον Ιανουάριο του 2011, όταν τέθηκαν σε ισχύ οι σχετικές διατάξεις του «Καλλικράτη» που προέβλεπαν πλήρη δημοσιονομική - διοικητική αυτοτέλεια, αιρετά όργανα (περιφερειάρχης και περιφερειακό συμβούλιο) και ανάληψη μέρους των αρμοδιοτήτων των καταργημένων νομαρχιών. Παράλληλα όμως έχασαν κάποιες από τις έως τότε αρμοδιότητές τους, οι οποίες κρίθηκε σκόπιμο

να παραμείνουν στα χέρια της κεντρικής διοίκησης μέσω των αποκεντρωμένων διοικήσεων.

Η ΠΔΕ περιλαμβάνει της Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.) της Αιτωλοακαρνανίας, της Αχαΐας και της Ηλείας. Η διοικητική διαίρεση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, όπως προέκυψε από το πρόγραμμα «Καλλικράτης», παρουσιάζει ανά Περιφερειακή Ενότητα την ακόλουθη μορφή:

- ▲ **Η Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας** αποτελείται από 7 Δήμους
 1. **Δήμος Αγρινίου** με έδρα το Αγρίνιο, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Αγρινίου, Παραβόλας, Παρακαμπυλίων, Στράτου, Νεάπολης, Αγγελοκάστρου και Παναιτωλικού
 2. **Δήμος Ακτίου-Βόνιτσας** με έδρα την Βόνιτσα, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Ανακτορίου, Παλαίρου και Μεδεώνος
 3. **Δήμος Ξηρομέρου** με έδρα τον Αστακό, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Αστακού, Φυτειών και Αλυζίας
 4. **Δήμος Ναυπακτίας** με έδρα την Ναύπακτο, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Ναυπάκτου, Αποδοτίας, Πυλλήνης, Πλατάνου, Αντιρρίου και Χάλκειας
 5. **Δήμος Αμφιλοχίας** με έδρα την Αμφιλοχία, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Αμφιλοχίας, Ινάχου και Μενιδίου
 6. **Δήμος Μεσολογγίου** με έδρα το Μεσολόγγι, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Μεσολογγίου, Οινιαδών και Αιτωλικού
 7. **Δήμος Θέρμου** με έδρα το Θέρμο.

- ▲ **Η Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας** αποτελείται από 5 Δήμους
 1. **Δήμος Πατρέων** με έδρα την Πάτρα, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Πατρέων, Βραχναϊκών, Ρίου, Μεσσήνης και Παραλίας
 2. **Δήμος Ερυμάνθου** με έδρα την Χαλανδρίτσα, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Τριταίας και Φαρρών και των Κοινοτήτων Καλεντζίου και Λεοντίου.

3. **Δήμος Δυτικής Αχαΐας** με έδρα την Κάτω Αχαΐα, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Ωλενίας, Μόβρης, Δύμης και Λαρίσσου
4. **Δήμος Καλαβρύτων** με έδρα τα Καλάβρυτα, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Καλαβρύτων, Αροανίας, Παίων και Λευκασίου
5. **Δήμος Αιγιαλείας** με έδρα το Αίγιο, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Αιγίου, Συμπολιτείας, Ερινεού, Διακοπτού, Ακράτας και Αιγείρας

▲ **Η Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας** αποτελείται από 7 Δήμους

1. **Δήμος Πύργου** με έδρα τον Πύργο, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Πύργου, Ωλένης, Ιαρδανού και Βώλακος
2. **Δήμος Ήλιδας** με έδρα την Αμαλιάδα, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Αμαλιάδας και Πηνειάς.
3. **Δήμος Ζαχάρως** με έδρα την Ζαχάρω, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Ζαχάρως και Φιγαλείας
4. **Δήμος Ανδρίτσαινας-Κρεστένων** με έδρα τα Κρέστενα, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Σκιλλούντος, Ανδριτσαίνης και Αλιφείρας
5. **Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας** με έδρα την Αρχαία Ολυμπία, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Αρχαίας Ολυμπίας, Λασιώνος, Λαμπείας και Φολόης
6. **Δήμος Ανδραβίδας-Κυλλήνης** με έδρα την Κυλλήνη, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Λεχαιών, Κάστρου Κυλλήνης, Ανδραβίδας και Βουπρασίας
7. **Δήμος Πηνειού** με έδρα τη Γαστούνη, που προέκυψε από την ένωση των Καποδιστριακών Δήμων: Γαστούνης, Βαρθολομιού και Τραγανού.

Η συνολική έκταση της ΠΔΕ ανέρχεται σε 11.350 km² και καλύπτει το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας. Στο μεγαλύτερο ποσοστό τα εδάφη της είναι ορεινά (45,3%) και ημιορεινά (25,6%), ενώ μόλις το 29,1% είναι πεδινές εκτάσεις. Έχει εκτεταμένα παράλια και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες, που βρέχονται από τη θάλασσα του

Ιονίου Πελάγους και των κόλπων Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού. Η Π. Ε. Αχαΐας παρουσιάζει ήπιο εύκρατο κλίμα με βροχερό χειμώνα και ξερό και θερμό καλοκαίρι. Στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας το κλίμα είναι ψυχρό στα ορεινά και μεσογειακό στις παράκτιες περιοχές, με μεγάλες βροχοπτώσεις στα βορειοδυτικά και ανατολικά τμήματα της Ενότητας. Τέλος το μεσογειακό και θερμό κλίμα χαρακτηρίζει την Π.Ε. Ηλείας.

Η γεωμορφολογία της Περιφέρειας παρουσιάζει εξαιρετική ποικιλία, αφού σε αυτήν περιλαμβάνονται όρη με ιδιαίτερα μεγάλο υψόμετρο (Αροάνια 2.335 m, Ερύμανθος 2.222 m, Παναχαϊκό 1.926 m), μεγάλες φυσικές λίμνες (Τριχωνίδα 95,8 km², που είναι η μεγαλύτερη της χώρας, Αμβρακία 14,4 km², Λυσιμαχεία 13 km², Καϊάφα κλπ) και ποταμοί (Αχελώος 220 km, που είναι ο δεύτερος σε μήκος ποταμός της Ελλάδος, Πηνειός, Αλφειός, Εύηνος, Σελινούντας, Βουραϊκός, Πείρος και Γλαύκος).

Ειδικότερα, η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, που είναι ο η μεγαλύτερος μεγαλύτερη σε έκταση Περιφερειακή Ενότητα της χώρας (5.448 km²), παρουσιάζει ένα συνδυασμό ορεινών όγκων με πολλές φυσικές και τεχνητές λίμνες. Οι ποταμοί Αχελώος και Εύηνος μαζί με τις ομώνυμες πεδιάδες συμπληρώνουν την εδαφολογική μορφολογία της ΠΕ και αποτελούν την βασική πηγή της οικονομικής του δραστηριότητας.

Η Π.Ε. Αχαΐας με συνολική έκταση 3.274 km², χαρακτηρίζεται από έντονες εδαφολογικές αντιθέσεις. Τα εδάφη του της είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό τους (60% περίπου) ορεινά και διασχίζονται από μικρούς σχετικά ποταμούς (Βουραϊκό, Γλαύκο, Σελινούντα, Πείρο) και μικρότερους χείμαρρους, που εκβάλλουν στον Πατραϊκό και Κορινθιακό κόλπο. Επίκεντρο της οικονομικής ζωής της Π.Ε. Αχαΐας αλλά και της Περιφέρειας αποτελεί η πόλη των Πατρών.

Τέλος, η Π.Ε. Ηλείας με συνολική έκταση 2.621 km², έχει έδαφος πεδινό κατά 60% και διασχίζεται από τους ποταμούς Αλφειό, Πηνειό, Ερύμανθο και τους παραποτάμους τους. Χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη παράλιων υδροβιότοπων (Κοτύχι, Καϊάφα) εξαιρετικού φυσικού κάλλους και οικολογικού πλούτου. Η πεδιάδα της Ηλείας είναι η μεγαλύτερη σε έκταση στην Πελοπόννησο.

2.2 Δημογραφικά στοιχεία

Ο πληθυσμός της ΠΔΕ ανέρχεται σε 680.190 άτομα σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα της απογραφής του 2011. Είναι η τέταρτη σε πληθυσμό περιφέρεια της Ελλάδας, συγκεντρώνοντας το 6,75% του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Πίνακας 2.2-1: Πληθυσμός Περιφέρειας και Π.Ε. Δυτικής Ελλάδας και μεταβολή αυτού (1981-2011)

Περιφερειακή Ενότητα	Συνολικός Πληθυσμός				Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής		
	1981	1991	2001	2011	1981-1991	1991-2001	2001-2011
Αιτ/νίας	219.764	228.180	224.429	209.500	8.416 (3,8%)	-4.895 (-2,1%)	-14.929 (-6,7%)
Αχαΐας	275.193	300.078	322.789	310.580	24.885 (9%)	26.176 (8,7%)	-12.209 (-3,8%)
Ηλείας	160.305	179.429	193.288	160.110	19.124 (1,2%)	12.911 (7,2%)	-33.178 (-17,27%)
Σύνολο Περιφέρειας	655.262	707.687	740.506	680.190	52.425 (8%)	34.732 (4,9%)	-60.316 (-8,1%)
Σύνολο χώρας	9.740.417	10.259.900	10.964.020	10.787.690	519.483 (5,3%)	679.871 (6,6%)	-152.081 (-1,4%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Πίνακας : 2.2-2 Πληθυσμός Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Περιφερειακή Ενότητα / Περιφέρεια Σύνολο χώρας	Πλ/σμός 1991	Κατανομή Πληθυσμού 1991			Πλ/σμός 2001	Κατανομή Πληθυσμού 2001 ⁴		Μεταβολή 1991/01	Πλ/σμός 2011	Μεταβολή 2011/2001
		Αστικός	Ημισιτικός	Αγροτικός		Αστικός	Αγροτικός			
Αιτ/νίας	228.180	75.853	38.357	113.970	224.429	113.047	111.382	-1,6%	209.500	-6,7%
Αχαΐας	300.078	198.664	9.732	91.682	322.789	216.592	106.197	7,6%	310.580	-3,8%
Ηλείας	179.429	44.517	32.775	102.137	193.288	81.994	111.294	7,7%	160.110	-17,2%
Π.Δ.Ε.	707.687	319.034	80.864	307.789	740.506	411.633	328.873	4,6%	680.190	-8,1%
Σύνολο χώρας	10.259.000	6.036.660	1.312.774	2.910.466	10.964.020	7.980.414	2.983.606	6,9%	10.787.690	-1,4%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφές 1991, 2001, προσωρινά στοιχεία, 2011), Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η πληθυσμιακή κατάταξη των πρώην Π.Ε. της Ελλάδας έχοντας συμπεριλάβει τις νυν Περιφερειακές Ενότητες της χώρας με βάση την απογραφή του 2011 ανά Π.Ε.

⁴ Στην απογραφή του 2001 δεν παρατίθενται από την ΕΛΣΤΑΤ στοιχεία για την διάκριση του πληθυσμού σε ημισιτικό.

Πίνακας 2.2-3 Πληθυσμός της Ελλάδας ανά Π.Ε.

Πληθυσμός της Ελλάδας ανά Π.Ε.		
No	Περιφερειακή Ενότητα	Πληθυσμός
1	Αττικής	3.812.330
2	Θεσσαλονίκης	1.104.460
3	Αχαΐας	310.580
4	Ηρακλείου	304.270
5	Λάρισας	284.420
6	Εύβοιας	210.210
7	Αιτωλ/νίας	209.500
8	Μαγνησίας	203.540
9	Δωδεκανήσου	190.770
10	Σερρών	176.050
11	Ιωαννίνων	167.400
12	Μεσσηνίας	163.110
13	Ηλείας	160.110
14	Φθιώτιδας	158.220
16	Κοζάνης	149.270
17	Έβρου	147.530
18	Κορινθίας	145.360
20	Πέλλας	139.660
22	Τρικάλων	129.700
23	Πιερίας	127.400
24	Κυκλάδων	117.840
26	Καρδίτσας	113.070
27	Ροδόπης	111.610
28	Ξάνθης	110.290
29	Χαλκιδικής	105.950
31	Λέσβου	102.600
32	Δράμας	98.540
33	Αργολίδας	97.090
35	Αρκαδίας	86.820
37	Κιλκίς	80.360
38	Λασιθίου	75.690
40	Πρέβεζας	57.720
41	Χίου	52.590
42	Καστοριάς	50.280
44	Θεσπρωτίας	43.660
45	Σάμου	42.620
46	Ζακύνθου	40.650
49	Γρεβενών	31.490
50	Ευρυτανίας	20.280
51	Λευκάδας	23.750
-	Άγιο Όρος	1.830
	Σύνολο Ελλάδας	10.781.810

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφή 2011, - Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Οι Π.Ε. της ΠΔΕ βρίσκονται στις πρώτες δέκα θέσεις και μάλιστα η Π.Ε. Αχαΐας είναι η τρίτη της χώρας από πλευράς πληθυσμού. Η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας είναι η πρώτη της χώρας σε έκταση ενώ οι Π.Ε. Αχαΐας και Ηλείας καταλαμβάνουν την 15^η και 23^η θέση αντίστοιχα.

Με βάση τα στοιχεία αυτά μπορούμε να δημιουργήσουμε τον επόμενο πίνακα που δείχνει την πληθυσμιακή πυκνότητα ανά τετραγωνικό χλμ στους Π.Ε. της χώρας με βάση την απογραφή του 2011.

Πίνακας 2.2-4 : Π.Ε. ανά πυκνότητα πληθ. (κάτ. ανά km²)

Πυκνότητα ανά πληθ. Π.Ε. (κάτ. ανά km ²)				
No	Περιφερειακή Ενότητα	Πληθυσ.	Έκτ.	Πυκνότητα
1	Αττική	3.761.810	3.808	987,9
2	Θεσσαλονίκης	1.057.825	3.683	287,2
3	Κέρκυρας	111.975	641	174,7
4	Ηρακλείου	292.489	2.641	110,7
5	Αχαΐας	322.789	3.271	98,7
6	Ζακύνθου	39.015	406	96,1
7	Πιερίας	129.846	1.516	85,7
8	Ημαθίας	143.618	1.701	84,4
9	Μαγνησίας	206.995	2.636	78,5
10	Ηλείας	193.288	2.618	73,8
11	Δωδεκανήσου	190.071	2.714	70
12	Καβάλας	145.054	2.111	68,7
13	Κορινθίας	154.624	2.290	67,5
14	Χανίων	150.387	2.376	63,3
15	Λευκάδας	22.506	356	63,2
16	Μεσσηνίας	176.876	2.991	59,1
17	Χίου	53.408	904	59,1
18	Πέλλας	145.797	2.506	58,2
19	Πρέβεζας	59.356	1.036	57,3
20	Ξάνθης	101.856	1.793	56,8
21	Σάμου	43.595	778	56
22	Ρεθύμνου	81.936	1.496	54,8
23	Λάρισας	279.305	5.381	51,9
24	Εύβοιας	215.136	4.167	51,6
25	Λέσβου	109.118	2.154	50,7
26	Σερρών	200.916	3.968	50,6
27	Καρδίτσας	129.541	2.636	49,1
28	Αργολίδας	105.770	2.154	49,1

29	Άρτας	78.134	1.662	47
30	Βοιωτίας	131.085	2.952	44,4
31	Κοζάνης	155.324	3.516	44,2
32	Κυκλάδων	112.615	2.572	43,8
33	Κεφαλληνίας	39.488	904	43,7
34	Ροδόπης	110.828	2.543	43,6
35	Λασιθίου	76.319	1.823	41,9
36	Αιτωλ/νίας	224.429	5.461	41,1
37	Τρικάλων	138.047	3.384	40,8
38	Φθιώτιδας	178.771	4.441	40,3
39	Χαλκιδικής	104.894	2.918	35,9
40	Κιλκίς	89.056	2.519	35,4
41	Έβρου	149.354	4.242	35,2
42	Ιωαννίνων	170.239	4.990	34,1
43	Καστοριάς	53.483	1.720	31,1
44	Θεσπρωτίας	46.091	1.515	30,4
45	Δράμας	103.975	3.468	30
46	Φλώρινας	54.768	1.924	28,5
47	Λακωνίας	99.637	3.636	27,4
48	Αρκαδίας	102.035	4.419	23,1
49	Φωκίδας	48.284	2.120	22,8
50	Ευρυτανίας	32.053	1.869	17,1
51	Γρεβενών	37.947	2.291	16,6

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφή, 2001, - Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

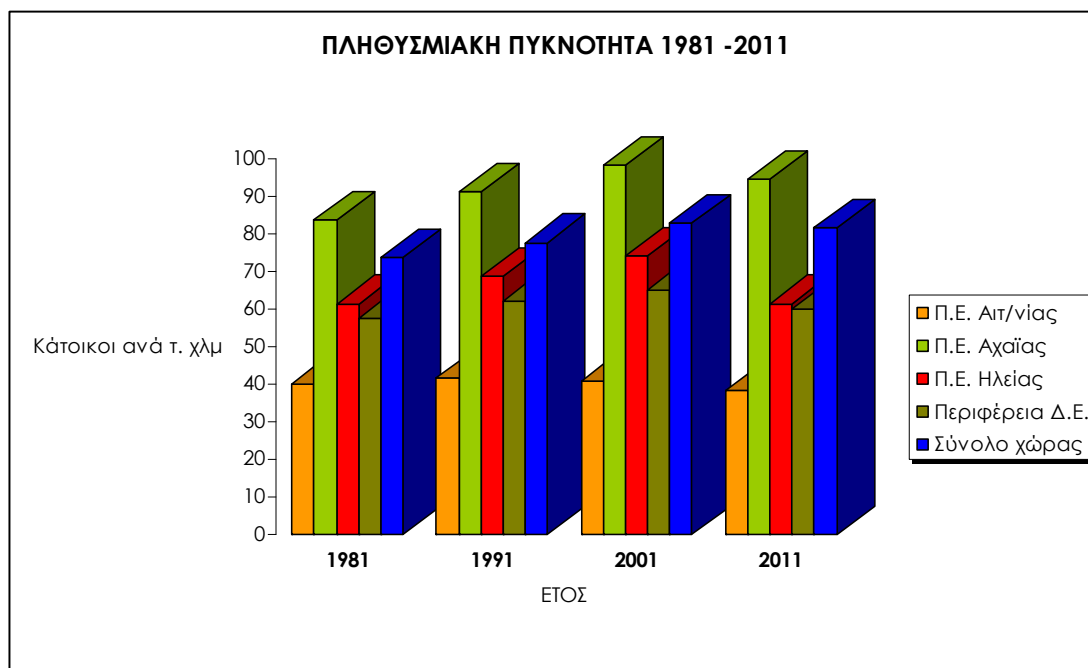
Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι οι δύο Π.Ε. Αχαΐας και Ηλείας έχουν πολύ υψηλή πληθυσμιακή πυκνότητα ενώ η Π.Ε. Αιτωλ/νίας έχει την 36^η πληθυσμιακή πυκνότητα στην χώρα που είναι μικρότερη από την μέση πληθυσμιακή πυκνότητα της χώρας (83,3 κάτοικοι ανά τετρ. Χλμ). Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε πως εξελίσσεται η πυκνότητα των κατοίκων στην ΠΔΕ, ανά δεκαετία, με την μεταβολή του πληθυσμού.

Πίνακας 2.2-5: Πληθυσμιακή πυκνότητα 1981-2011

Γεωγραφική περιοχή	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΝΑ Τ. ΧΛΜ			
	1981	1991	2001	2011
Π.Ε. Αιτ/νίας	40,21	41,75	41,07	38,33
Π.Ε. Αχαΐας	83,82	91,4	98,32	94,6
Π.Ε. Ηλείας	61,54	68,88	74,2	61,46
Περιφέρεια Δ.Ε.	57,72	62,33	65,23	59,91
Σύνολο χώρας	73,82	77,75	83,09	81,75

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφή, 2001, - Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Η παραπάνω εικόνα μπορεί να παρουσιασθεί με το ακόλουθο διάγραμμα :

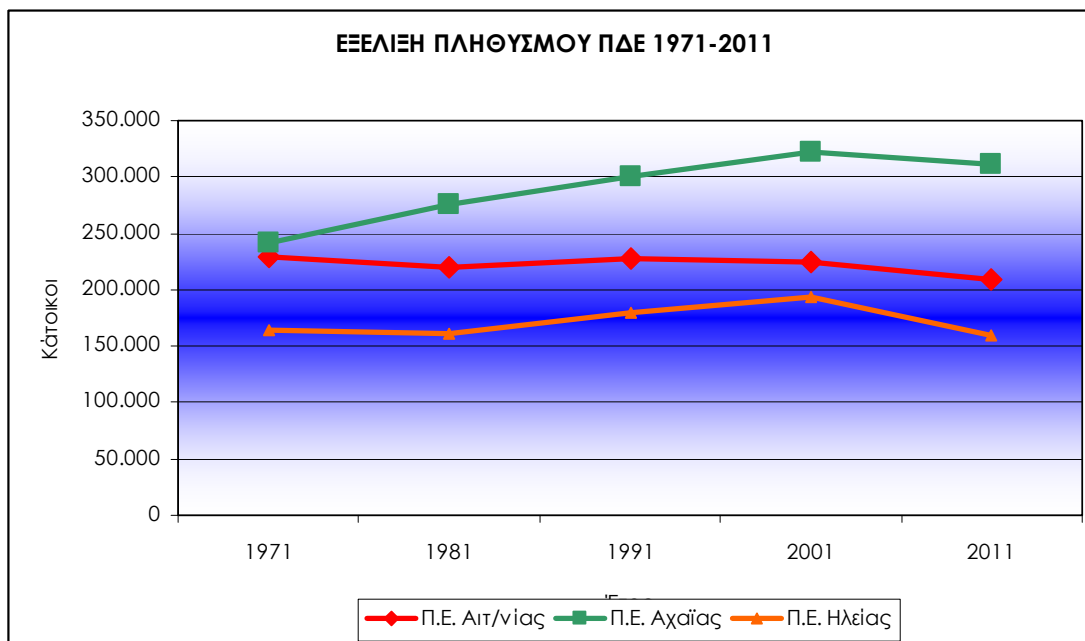
Για να μπορέσουμε να διαμορφώσουμε μια πληρέστερη εικόνα για τις δημογραφικές αλλαγές στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζουμε τον επόμενο πίνακα που φαίνεται η εξέλιξη του πληθυσμού ανά Π.Ε. για την Δυτική Ελλάδα και στο σύνολο της χώρας για την περίοδο 1971 – 2011.

Πίνακας 2.2-6 Εξέλιξη πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 1971 – 2011

Γεωγραφική περιοχή	Έκταση (τετρ. Χιλ.)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ					2011/1971
		1971	1981	1991	2001	2011	
Π.Ε. Αιτ/νίας	5.465	228.989	219.764	228.180	224.429	209.500	-19.489
Π.Ε. Αχαΐας	3.283	240.854	275.193	300.078	322.789	310.580	69.726
Π.Ε. Ηλείας	2.605	164.061	160.305	179.429	193.288	160.110	-3.951
Περιφέρεια Δ.Ε.	11.353	633.904	655.262	707.687	740.506	680.190	46.286
Σύνολο χώρας	131.957	8.768.128	9.740.417	10.259.900	10.964.020	10.787.690	2.019.562

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφές 1971, 1981 1991, 2001 και 2011), - Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Και διαγραμματικά :

Από τον πίνακα αυτό φαίνεται αυτό που ήδη έχουμε διαμορφώσει σαν εικόνα από τους προηγούμενους πίνακες. Η Π.Ε. Αιτωλ/νίας και η Π.Ε. Ηλείας παρουσιάζουν μείωση πληθυσμού την περίοδο 1971 – 2011 με την μείωση αυτή να λαμβάνει μεγάλη τιμή την τελευταία δεκαετία 2001-2011. Ουσιαστικά ο πληθυσμός της Αιτωλοακαρνανίας σήμερα είναι μικρότερος κατά 19 χιλ κατοίκους από τον αντίστοιχο πληθυσμό το 1971 ενώ της Ηλείας υπολείπεται του 1971 κατά 4 χιλ κατοίκους. Αντίθετα η Π.Ε. Αχαΐας αυξάνει τον πληθυσμό του συνολικά ακολουθεί όμως πτωτική πορεία και αυτός την δεκαετία 2001-2011 Στο πέρασμα των σαράντα χρόνων η Αχαΐα εμφανίζει αυξημένο πληθυσμό κατά 70 χιλ. κατοίκους, που αντιστοιχεί σε αύξηση του πληθυσμού των αστικών και ημιαστικών περιοχών της περιφερειακής ενότητας.

Ποιο ολοκληρωμένη εικόνα έχουμε από τον επόμενο πίνακα όπου παρουσιάζονται οι ρυθμοί μεταβολής του πληθυσμού ανά νομό και το ποσοστό συμμετοχής του πληθυσμού κάθε Π.Ε. στον πληθυσμό της ΠΔΕ.

Πίνακας 2.2-7 Δημογραφικές Αλλαγές στην ΠΔΕ την περίοδο 1971 – 2011

	ΡΥΘΜΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 1971-2001				Μ.Ο. ΡΥΘΜΟΥ ΜΕΤΑΒΟΛ ΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΣΤΗΝ ΠΔΕ					
	1981/1971	1981/1991	2001/1991	2011/2001		1971	1981	1991	2001	2011	Μ.Ο
Αιτ-νίας	-4,03%	3,83%	-1,64%	-6,65%	-2,12%	36%	34%	32%	30%	31%	32%
Αχαΐας	14,26%	9,04%	7,57%	-3,78%	6,77%	38%	42%	42%	44%	45%	43%
Ηλείας	-2,29%	11,93%	7,72%	-17,17%	0,05%	26%	24%	25%	26%	24%	25%
Σύνολο Περιφέρει ας	3,37%	8,00%	4,64%	-8,15%	1,97%						

Σύνολο Χώρας	11,09%	5,33%	6,86%	-1,61%	5,42%	
--------------	--------	-------	-------	--------	-------	--

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφές 1971, 1981 1991, 201 & 2011), - Επεξεργασία Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Ο Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας παρουσιάζει μείωση πληθυσμού του με μέσο ρυθμό 2.12% ενώ ο αντίστοιχος για το Νομό Αχαΐας είναι θετικός και κοντά στο 7% και της Ηλείας σχεδόν μηδενικός. Έτσι η συμμετοχή του πληθυσμού της ΠΕ Αιτωλ/νίας στον πληθυσμό της ΠΔΕ μειώνεται περίπου κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες από το 1971 στο 2001 όσο αυξάνεται της ΠΕ Αχαΐας ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της ΠΕ Ηλείας παραμένει σταθερό.

Ενδεικτικό της πληθυσμιακής ανομοιογένειας που παρατηρείται στην Δυτική Ελλάδα είναι ο ακόλουθος πίνακας που δείχνει την συγκέντρωση του πληθυσμού σε οικισμούς με κριτήριο την υψομετρική τους διαφορά από την επιφάνεια της θάλασσας.

**Πίνακας 2.2-8 Κατανομή του Πληθυσμού σε Υψομετρικές Ζώνες στην Δυτική Ελλάδα
Απογραφή 2001**

Υψομετρικές ζώνες (σε μέτρα)	Αριθμός οικισμών	Πληθυσμός
Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας	571	224.429
0 - 99	157	150.102
100 - 199	73	25.536
200 - 299	56	8.450
300 - 399	59	14.378
400 - 499	47	6.868
500 - 599	46	5.698
600 - 699	38	3.361
700 - 799	34	4.604
800 - 899	35	2.654
900 - 999	7	1.077
1000 - 1099	16	1.389
1100 - 1199	3	312
1200 - 1299	0	0
1300 - 1399	0	0
1400 - 1499	0	0
1500 και άνω	0	0
Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας	526	322.789
0 - 99	132	256.183
100 - 199	49	15.421
200 - 299	47	9.168
300 - 399	34	6.620

400 - 499	42	7.456
500 - 599	28	3.533
600 - 699	37	5.118
700 - 799	48	7.980
800 - 899	43	6.262
900 - 999	35	2.618
1000 - 1099	16	1.377
1100 - 1199	10	832
1200 - 1299	2	53
1300 - 1399	2	79
1400 - 1499	1	89
1500 και άνω	0	0
Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας	436	193.288
0 - 99	206	134.836
100 - 199	77	23.831
200 - 299	30	5.360
300 - 399	32	8.365
400 - 499	26	6.325
500 - 599	20	3.819
600 - 699	24	7.076
700 - 799	7	979
800 - 899	10	1.773
900 - 999	2	140
1000 - 1099	2	784
1100 - 1199	0	0
1200 - 1299	0	0
1300 - 1399	0	0
1400 - 1499	0	0
1500 και άνω	0	0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφή 2001), - - Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Από την επεξεργασία των παραπάνω στοιχείων υπολογίζεται ο Δείκτης Ανομοιογένειας και ο Δείκτης Ginni που μετρούν την ανισότητα της παραπάνω κατανομής πληθυσμού με βάση την γεωμορφολογία του εδάφους.

Ενδεικτικά για την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας οι δείκτες αυτοί παρουσιάζουν την ακόλουθη εικόνα :

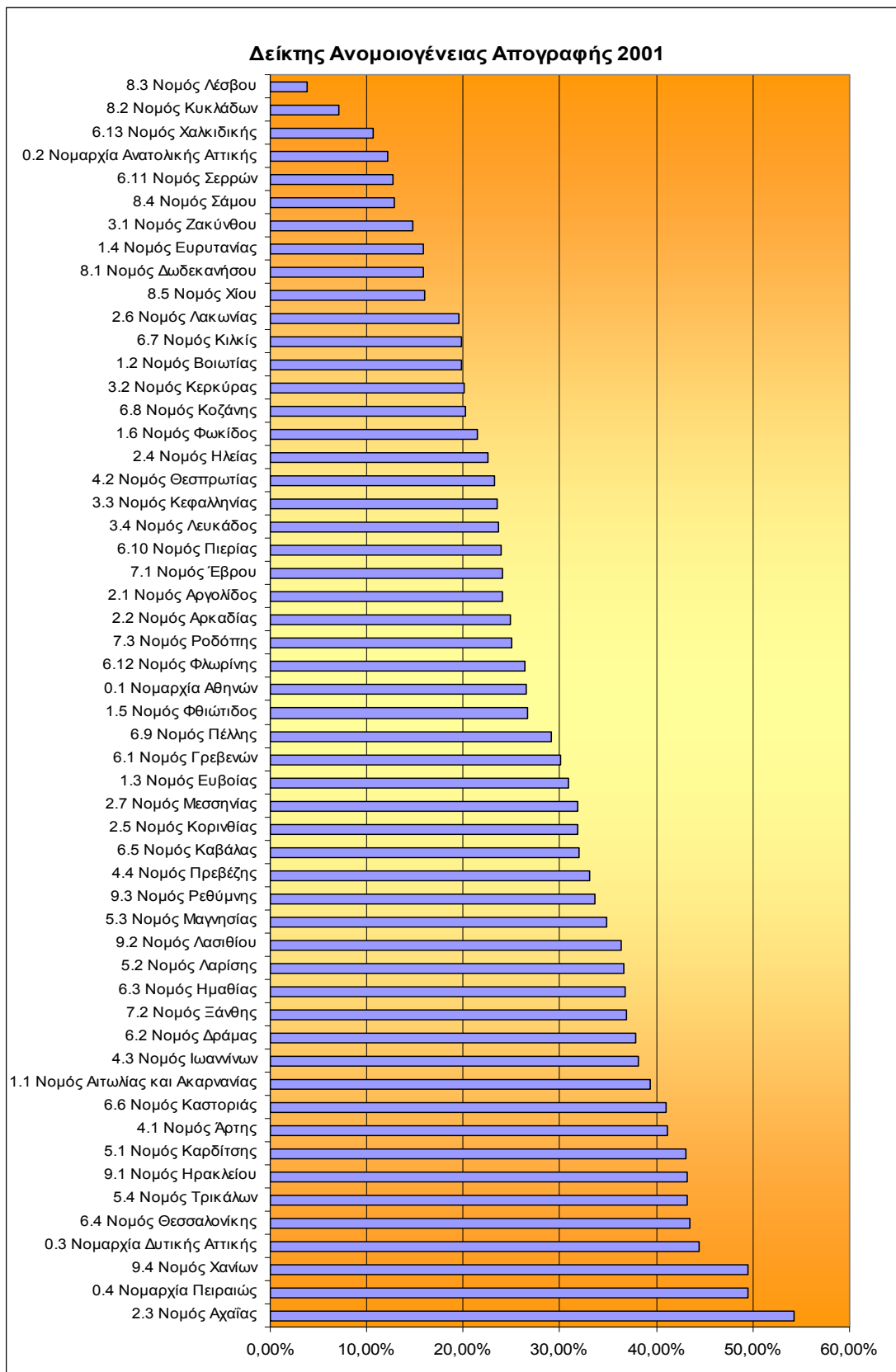
Πίνακας 2.2-9 Συντελεστής Ανομοιογένειας και Ginni ανά νομό στην Δυτική Ελλάδα Απογραφή 2001

	Δείκτης Ανομοιογένειας	Δείκτης Ginni
Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας	39,39%	45,24%
Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας	54,27%	57,34%
Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας	22,51%	23,57%
Δυτική Ελλάδα	38,72%	42,05%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφή 2001), - - Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Η Π.Ε. Αχαΐας παρουσιάζει την μεγαλύτερη ανομοιογένεια και τον υψηλότερο δείκτη Ginni στην Δυτική Ελλάδα. Ενδεικτικό της ανομοιογένειας στην κατανομή του πληθυσμού στην έκταση που καταλαμβάνει η Π.Ε. είναι ότι παρουσιάζει τον υψηλότερο συντελεστή ανομοιογένειας (και το υψηλότερο συντελεστή Ginni) στην Ελλάδα με βάση τα στοιχεία της απογραφής του 2001.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι επιδόσεις των Π.Ε. της χώρας με βάση τον δείκτη ανομοιογένειας.

Η παρακολούθηση της ανομοιογένειας και την ανισοκατανομής του πληθυσμού στην Αχαΐα ανάμεσα στο ορεινό και στο πεδινό και παραθαλάσσιο τμήμα του αποτελεί

βασική προϋπόθεση άσκησης επιτυχούς αναπτυξιακής πολιτικής σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Η φυσική εξέλιξη του πληθυσμού για τα έτη 2000-2008, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζει τις γεννήσεις, τους θανάτους και το αποτέλεσμα που εμφανίζεται στον πληθυσμό, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. Συγκεκριμένα όπως προκύπτει από αυτά, ο Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας παρουσιάζει θετική φυσική εξέλιξη καθώς οι γεννήσεις είναι σταθερά περισσότερες από τους θανάτους για την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Αντίθετα οι άλλοι δυο Π.Ε. της περιφέρειας εμφανίζουν αρνητική φυσική εξέλιξη γεγονός που αποδεικνύει τη διαχρονική μείωση του πληθυσμού. Το διάγραμμα που ακολουθεί επιβεβαιώνει το συμπέρασμα αυτό.

Πίνακας 2.2-10 Φυσική Εξέλιξη Πληθυσμού 2000 - 2009

Γεννήσεις

	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002	Έτος 2003	Έτος 2004	Έτος 2005	Έτος 2006	Έτος 2007	Έτος 2008	Έτος 2009
Δυτική Ελλάδα	6.445	6.555	6.594	6.434	6.445	6.555	6.594	6.434	7.197	7.133
Αιτ-νίας	1.940	2.032	1.969	1.893	1.940	2.032	1.969	1.893	2.120	2.044
Αχαΐας	3.296	3.315	3.307	3.246	3.296	3.315	3.307	3.246	3.562	3.636
Ηλείας	1.209	1.208	1.318	1.295	1.209	1.208	1.318	1.295	1.515	1.453
Ελλάδα	103.274	102.282	103.569	104.420	105.655	107.545	112.042	111.926	118.302	117.439

Θάνατοι

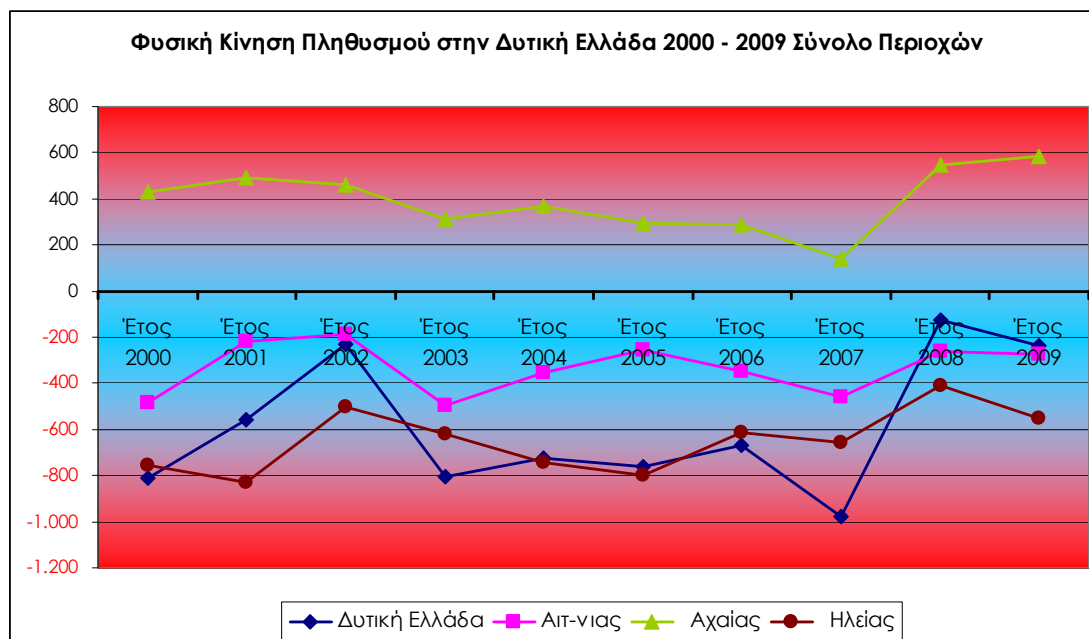
	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002	Έτος 2003	Έτος 2004	Έτος 2005	Έτος 2006	Έτος 2007	Έτος 2008	Έτος 2009
Δυτική Ελλάδα	7.254	7.115	6.825	7.240	7.172	7.315	7.266	7.411	7.320	7.373
Αιτ-νίας	2.421	2.251	2.154	2.392	2.294	2.288	2.319	2.350	2.380	2.318
Αχαΐας	2.867	2.825	2.849	2.931	2.928	3.021	3.018	3.107	3.016	3.053
Ηλείας	1.966	2.039	1.822	1.917	1.950	2.006	1.929	1.954	1.924	2.002
Ελλάδα	105.170	102.559	103.915	105.529	104.942	105.091	105.476	109.895	107.979	107.820

Φυσική Εξέλιξη

	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002	Έτος 2003	Έτος 2004	Έτος 2005	Έτος 2006	Έτος 2007	Έτος 2008	Έτος 2009
Δυτική Ελλάδα	-809	-560	-231	-806	-727	-760	-672	-977	-123	-240
Αιτ-νίας	-481	-219	-185	-499	-354	-256	-350	-457	-260	-274
Αχαΐας	429	490	458	315	368	294	289	139	546	583
Ηλείας	-757	-831	-504	-622	-741	-798	-611	-659	-409	-549
Ελλάδα	1.896	-277	-346	-1.109	713	2.454	6.566	2.031	10.323	9.619

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Φυσική Εξέλιξη Πληθυσμού (2000-2009)

Η παρακολούθηση της εξέλιξης αυτής έχει σημαντικό ενδιαφέρον να την δούμε διακρίνοντας τις περιοχές σε αστικές, ημιαστικές και αγροτικές.

Ειδικότερα η φυσική εξέλιξη του πληθυσμού στην Δυτική Ελλάδα για την περίοδο αναφοράς (2000 – 2008) για τις αστικές περιοχές είναι θετική και ειδικότερα για τον νομό Αιτωλοακαρνανίας έχει και μικρό συντελεστή μεταβλητότητας (13.80%).

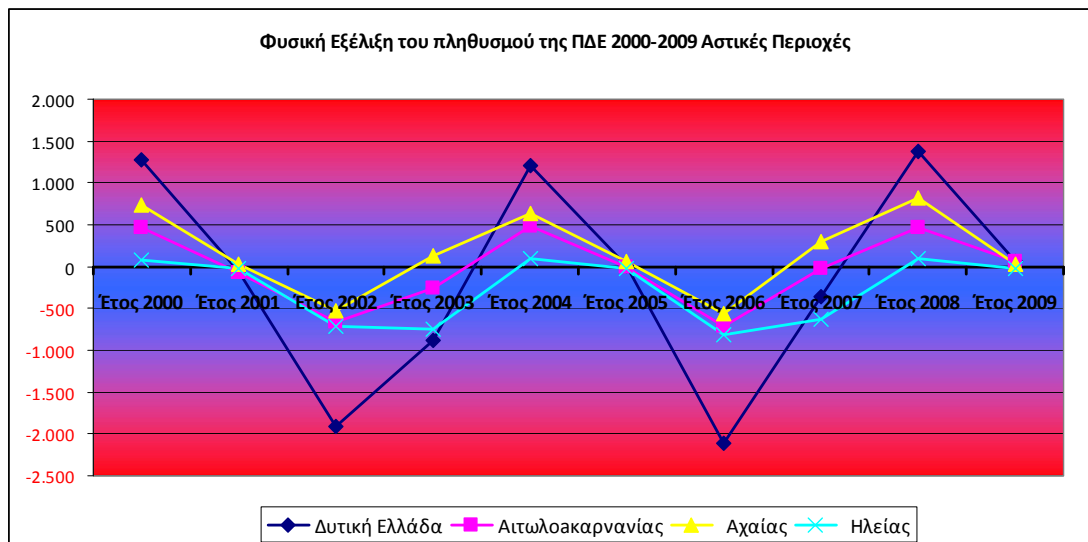
Πίνακας 2.2-10 Α Φυσική Εξέλιξη Πληθυσμού 2000 – 2009 – Αστικές Περιοχές

Αστικές	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002	Έτος 2003	Έτος 2004	Έτος 2005	Έτος 2006	Έτος 2007	Έτος 2008	Έτος 2009
Δυτική Ελλάδα	1.282	-55	-1.902	-875	1.212	18	-2.105	-359	1.381	55
Αιτωλοακαρνανίας	464	-67	-665	-251	483	-13	-721	-30	472	54
Αχαΐας	738	34	-522	126	634	56	-564	306	817	21
Ηλείας	80	-22	-715	-750	95	-25	-820	-635	92	-20
Ελλάδα	14.645	674	-17.135	-105	14.907	1.178	-16.190	-76	15.366	1.262

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι κατά στην περίοδο 2000 – 2009 ο πληθυσμός των αστικών περιοχών της Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει ισχυρή μεταβλητότητα με τον πληθυσμό της Αχαΐας να αυξάνεται σε σχέση με τις άλλες δύο ενότητες..

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται ανάγλυφα η εικόνα αυτή :

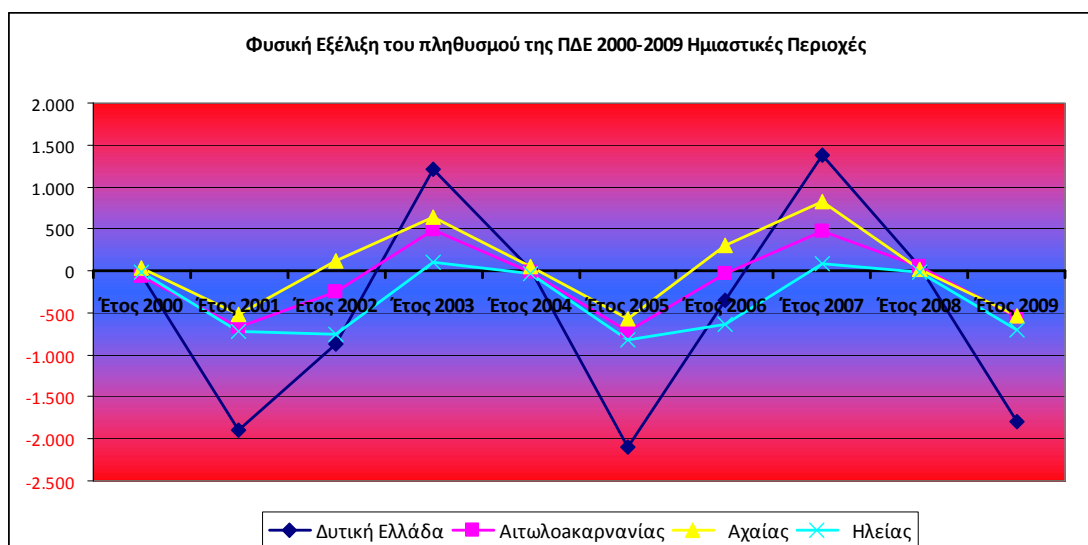

Η παραπάνω εικόνα διαφοροποιείται στην περίπτωση ημιαστικών περιοχών κυρίως για τους Περιφερειακές Ενότητες Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας, ενώ η Π.Ε. Αχαΐας παρουσιάζει αύξηση του ημιαστικού του πληθυσμού για όλη την περίοδο αναφοράς με μέσο ρυθμό αύξησης περίπου 38 κατοίκους ανά έτος (με υψηλό όμως συντελεστή μεταβλητότητας περίπου στο 60%). Στον πίνακα και στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται η εικόνα αυτή :

Πίνακας 2.2-10 Β Φυσική Εξέλιξη Πληθυσμού 2000 – 2009 – Ημιαστικές Περιοχές

Ημιαστικές	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002	Έτος 2003	Έτος 2004	Έτος 2005	Έτος 2006	Έτος 2007	Έτος 2008	Έτος 2009
Δυτική Ελλάδα	-55	-1.902	-875	1.212	18	-2.105	-359	1.381	55	-1.795
Αιτωλοακαρνανίας	-67	-665	-251	483	-13	-721	-30	472	54	-556
Αχαΐας	34	-522	126	634	56	-564	306	817	21	-532
Ηλείας	-22	-715	-750	95	-25	-820	-635	92	-20	-707
Ελλάδα	674	-17.135	-105	14.907	1.178	-16.190	-76	15.366	1.262	-16.704

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

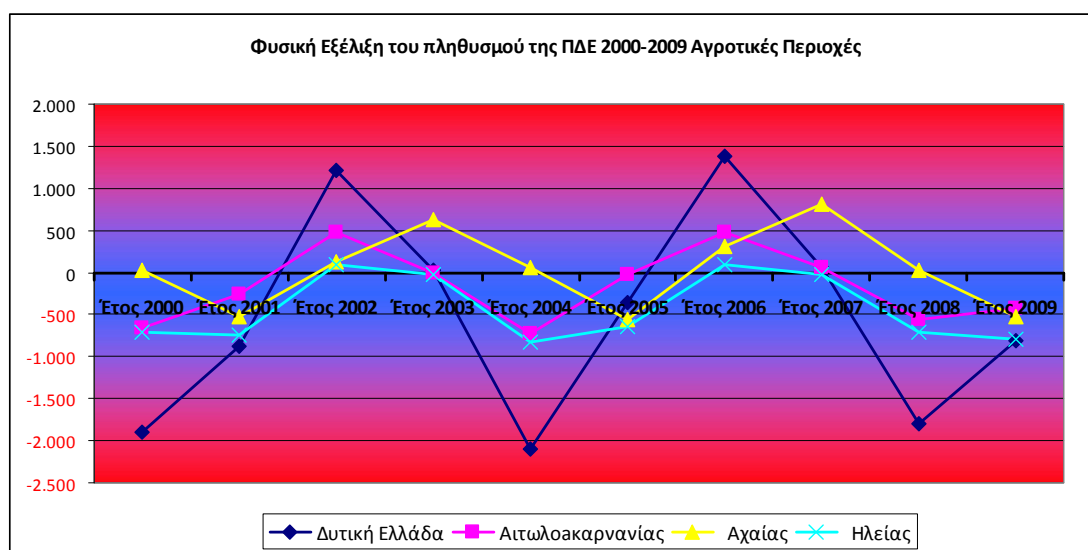

Η παραπάνω κατάσταση χειροτερεύει και για τις τρεις Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Ελλάδας στην περίπτωση που πάρουμε τις αγροτικές περιοχές. Μόνο που η μείωση του αγροτικού πληθυσμού δεν παρουσιάζεται μόνο στην Δυτική Ελλάδα αλλά στην χώρα ολόκληρη. Αν μάλιστα συνδυάσουμε την εικόνα αυτή με την ανομοιογένεια της κατανομής του πληθυσμού στην έκταση των Π.Ε. της Δυτικής Ελλάδας και κυρίως της ΠΕ Αχαΐας, που είδαμε παραπάνω (συντελεστές ανομοιογένειας και Ginni), η εικόνα της ανισοκατανομής του πληθυσμού ειδικά για την ΠΕ Αχαΐας θα χειροτερεύει (ερήμωση των ορεινών περιοχών και αστικοποίηση του πεδινού και παραθαλάσσιου τμήματός του).

Πίνακας 2.2-10 Γ Φυσική Εξέλιξη Πληθυσμού 2000 – 2009 – Αγροτικές Περιοχές

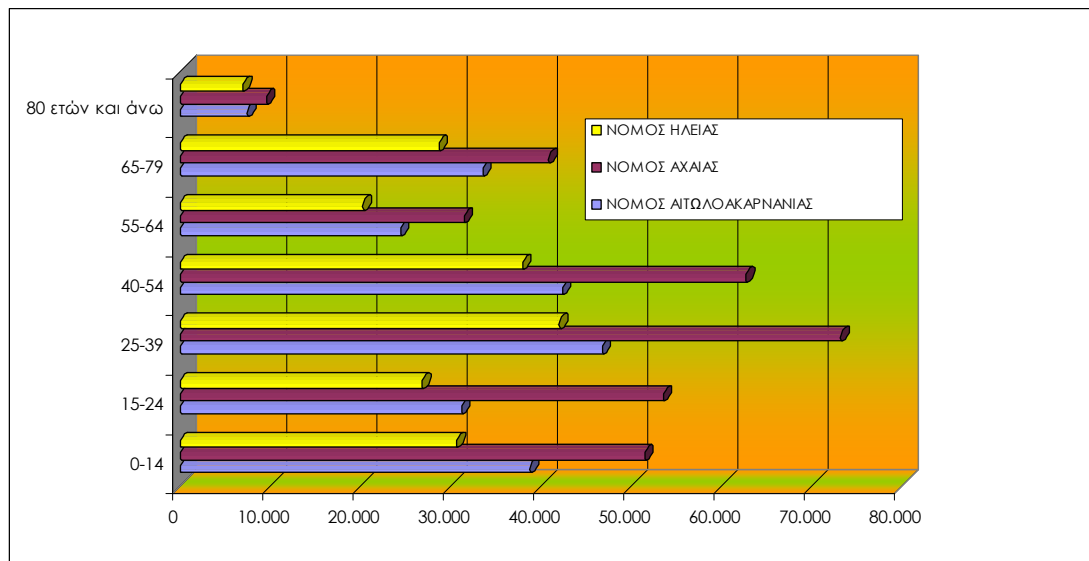
Αγροτικές	Έτος 2000	Έτος 2001	Έτος 2002	Έτος 2003	Έτος 2004	Έτος 2005	Έτος 2006	Έτος 2007	Έτος 2008	Έτος 2009
Δυτική Ελλάδα	-1.902	-875	1.212	18	-2.105	-359	1.381	55	-1.795	-817
Αιτωλοακαρνανίας	-665	-251	483	-13	-721	-30	472	54	-556	-418
Αχαΐας	-522	126	634	56	-564	306	817	21	-532	389
Ηλείας	-715	-750	95	-25	-820	-635	92	-20	-707	-788
Ελλάδα	17.135	17.135	17.135	17.135	17.135	17.135	17.135	17.135	17.135	17.135

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. – Επεξεργασία Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Συνέπεια των παραπάνω στοιχείων είναι η αποτύπωση της πυραμίδας των ηλικιών στις Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Ελλάδας με βάση την απογραφή του 2001

Ειδικότερα στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η πυραμίδα των ηλικιών (όλα τα φύλα) ανά Περιφερειακή Ενότητα της Δυτικής Ελλάδας με βάση τα στοιχεία της απογραφής του 2001.

Από τα στοιχεία αυτά μπορούμε να υπολογίσουμε τους ακόλουθους κοινωνικούς δείκτες αφού παρακάτω του ορίσουμε :

Δείκτης Κοινωνικών Βαρών: Λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό του πληθυσμού μέχρι 14 ετών και του πληθυσμού από 65 ετών και πάνω ως προς τον πληθυσμό ηλικίας 15-64 ετών.

Δείκτης Κοινωνικών Βαρών από παιδικό πληθυσμό: Λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό του παιδικού πληθυσμού (έως 14 ετών) στο πληθυσμό ηλικίας 15-64 ετών.

Δείκτης Κοινωνικών Βαρών από γεροντικό πληθυσμό: Λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό του γεροντικού πληθυσμού (από 65 ετών και πάνω) στο πληθυσμό ηλικίας 15-64 ετών.

Δείκτης Γήρανσης: Λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό του γεροντικού πληθυσμού (από 65 ετών και πάνω) στο παιδικό πληθυσμό.

Αναλογία Αντικατάστασης: Είναι το αντίστροφο του Δείκτη Γήρανσης δηλαδή δείχνει την δυναμική αντικατάστασης (ανανέωσης) του πληθυσμού.

Πίνακας 3 – 9 Κοινωνικοί Δείκτες Δυτική Ελλάδα Απογραφή 2001

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ			
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΒΑΡΩΝ	Και τα δύο φύλλα	Άρρενες	Θήλειες
ΑΙΤΩΛΟΚΑΡΝΑΝΙΑ	55,10%	50,69%	59,88%
ΑΧΑΪΑ	46,13%	44,64%	47,68%
ΗΛΕΙΑ	52,16%	49,17%	55,46%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	50,32%	47,61%	53,21%
ΕΛΛΑΔΑ	46,81%	44,77%	48,86%
Αναλογία Κοινωνικών Βαρών από παιδικό πληθυσμό	Και τα δύο φύλλα	Άρρενες	Θήλειες
ΑΙΤΩΛΟΚΑΡΝΑΝΙΑ	26,79%	26,74%	26,83%
ΑΧΑΪΑ	23,31%	23,95%	22,64%
ΗΛΕΙΑ	24,12%	24,23%	24,00%

ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	24,54%	24,85%	24,21%
ΕΛΛΑΔΑ	22,28%	22,91%	21,65%
Αναλογία Κοινωνικών Βαρών από γεροντικό πληθυσμό	Και τα δύο φύλλα	Άρρενες	Θήλεις
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	28,31%	23,94%	33,05%
ΑΧΑΪΑ	22,83%	20,69%	25,05%
ΗΛΕΙΑ	28,04%	24,94%	31,46%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	25,78%	22,76%	29,01%
ΕΛΛΑΔΑ	24,52%	21,86%	27,20%
Δείκτης Γήρανσης	Και τα δύο φύλλα	Άρρενες	Θήλεις
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	105,70%	89,54%	123,15%
ΑΧΑΪΑ	97,94%	86,39%	110,65%
ΗΛΕΙΑ	116,27%	102,93%	131,10%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	105,07%	91,61%	119,84%
ΕΛΛΑΔΑ	110,06%	95,46%	125,64%
Αναλογία Αντικατάστασης	Και τα δύο φύλλα	Άρρενες	Θήλεις
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	0,95	1,12	0,81
ΑΧΑΪΑ	1,02	1,16	0,90
ΗΛΕΙΑ	0,86	0,97	0,76
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	0,95	1,09	0,83
ΕΛΛΑΔΑ	0,91	1,05	0,80

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Απογραφή 2001 Επεξεργασία Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Από τον πίνακα αυτό ουσιαστικά επιβεβαιώνεται η εικόνα που αποτυπώνεται στην πυραμίδα ηλικιών που παρουσιάστηκε παραπάνω. Συμπερασματικά η Δυτική Ελλάδα, όπως αποτυπώθηκε στην απογραφή του 2001, παρουσιάζει μια αυξημένο δείκτη γήρανσης (κυρίως στις Περιφερειακές Ενότητες Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας) ενώ ο δείκτης γήρανσης είναι πολύ μεγαλύτερος στο γυναικείο πληθυσμό σε σύγκριση με τον ανδρικό πληθυσμό.

Η παραπάνω εικόνα επιβεβαιώνεται και με την χρήση του υπολογιζόμενου πληθυσμού ανά φύλλο και ηλικία για την περίοδο 1991 – 2007 όπου οι παραπάνω δείκτες υπολογίζονται ανά νομό και σε σύνολο χώρας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΒΑΡΩΝ																	
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	57,40%	57,27%	57,14%	57,01%	56,91%	56,81%	56,70%	56,60%	56,51%	56,42%	56,22%	56,17%	56,17%	56,04%	56,18%	56,07%	55,54%
ΑΧΑΪΑ	53,26%	52,44%	51,67%	50,93%	50,26%	49,57%	48,87%	48,18%	47,52%	46,82%	46,30%	46,08%	46,09%	46,21%	46,40%	46,47%	46,23%
ΗΛΕΙΑ	61,15%	60,26%	59,38%	58,51%	57,71%	56,86%	56,02%	55,25%	54,55%	53,98%	53,44%	52,87%	52,33%	51,89%	51,68%	51,29%	50,57%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	56,51%	55,87%	55,27%	54,68%	54,14%	53,58%	53,01%	52,47%	51,95%	51,44%	50,99%	50,72%	50,57%	50,45%	50,50%	50,39%	49,93%
ΕΛΛΑΔΑ	49,10%	48,87%	48,63%	48,37%	48,14%	47,89%	47,64%	47,40%	47,18%	46,96%	46,97%	47,25%	47,59%	48,00%	48,56%	48,92%	49,00%
Αναλογία Κοινωνικών Βαρών από παιδικό πληθυσμό																	
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	33,5%	32,8%	32,2%	31,5%	30,8%	30,1%	29,4%	28,7%	28,0%	27,3%	26,5%	25,8%	25,3%	24,7%	24,3%	23,8%	23,3%
ΑΧΑΪΑ	32,3%	31,3%	30,4%	29,5%	28,6%	27,6%	26,7%	25,7%	24,8%	23,9%	23,0%	22,5%	22,1%	21,9%	21,7%	21,5%	21,3%
ΗΛΕΙΑ	32,7%	31,7%	30,8%	30,0%	29,1%	28,2%	27,3%	26,4%	25,5%	24,6%	23,7%	22,7%	21,9%	21,1%	20,4%	19,7%	19,1%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	32,79%	31,91%	31,05%	30,21%	29,39%	28,54%	27,66%	26,79%	25,93%	25,07%	24,23%	23,51%	22,97%	22,52%	22,12%	21,74%	21,35%
ΕΛΛΑΔΑ	28,28%	27,63%	26,99%	26,36%	25,74%	25,10%	24,45%	23,80%	23,17%	22,52%	21,99%	21,68%	21,48%	21,39%	21,35%	21,31%	21,28%
Αναλογία Κοινωνικών Βαρών από γεροντικό πληθυσμό																	
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	23,91%	24,45%	24,99%	25,53%	26,09%	26,67%	27,27%	27,88%	28,51%	29,15%	29,72%	30,34%	30,91%	31,34%	31,91%	32,26%	32,23%
ΑΧΑΪΑ	20,92%	21,09%	21,28%	21,47%	21,70%	21,94%	22,19%	22,45%	22,70%	22,94%	23,25%	23,62%	23,97%	24,30%	24,69%	24,95%	24,90%
ΗΛΕΙΑ	28,49%	28,52%	28,54%	28,54%	28,58%	28,63%	28,73%	28,87%	29,06%	29,34%	29,73%	30,15%	30,48%	30,75%	31,27%	31,57%	31,46%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	23,72%	23,96%	24,21%	24,46%	24,75%	25,04%	25,35%	25,68%	26,02%	26,37%	26,76%	27,20%	27,60%	27,92%	28,38%	28,65%	28,58%
ΕΛΛΑΔΑ	20,83%	21,24%	21,64%	22,02%	22,40%	22,79%	23,19%	23,60%	24,01%	24,44%	24,98%	25,57%	26,10%	26,61%	27,21%	27,62%	27,72%
Δείκτης Γήρανσης																	
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	87,24%	89,84%	92,54%	95,25%	98,14%	101,42%	105,24%	109,41%	113,96%	119,06%	125,36%	132,72%	139,45%	145,51%	153,26%	160,05%	164,63%
ΑΧΑΪΑ	64,68%	67,27%	70,00%	72,86%	75,96%	79,38%	83,19%	87,22%	91,47%	96,09%	100,88%	105,13%	108,41%	110,92%	113,75%	115,92%	116,77%
ΗΛΕΙΑ	87,24%	89,84%	92,54%	95,25%	98,14%	101,42%	105,24%	109,41%	113,96%	119,06%	125,36%	132,72%	139,45%	145,51%	153,26%	160,05%	164,63%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	72,34%	75,09%	77,98%	80,97%	84,19%	87,72%	91,65%	95,85%	100,33%	105,20%	110,48%	115,70%	120,17%	123,98%	128,28%	131,79%	133,83%
ΕΛΛΑΔΑ	73,65%	76,86%	80,16%	83,53%	87,04%	90,80%	94,86%	99,13%	103,62%	108,55%	113,62%	117,92%	121,50%	124,39%	127,44%	129,61%	130,25%
Αναλογία Αντικατάστασης																	
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	1,15	1,11	1,08	1,05	1,02	0,99	0,95	0,91	0,88	0,84	0,80	0,75	0,72	0,69	0,65	0,62	0,61
ΑΧΑΪΑ	1,55	1,49	1,43	1,37	1,32	1,26	1,20	1,15	1,09	1,04	0,99	0,95	0,92	0,90	0,88	0,86	0,86
ΗΛΕΙΑ	1,15	1,11	1,08	1,05	1,02	0,99	0,95	0,91	0,88	0,84	0,80	0,75	0,72	0,69	0,65	0,62	0,61
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1,38	1,33	1,28	1,24	1,19	1,14	1,09	1,04	1,00	0,95	0,91	0,86	0,83	0,81	0,78	0,76	0,75
ΕΛΛΑΔΑ	1,36	1,30	1,25	1,20	1,15	1,10	1,05	1,01	0,97	0,92	0,88	0,85	0,82	0,80	0,78	0,77	0,77

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Από τον παραπάνω πίνακα επιβεβαιώνεται και ισχυροποιείται η εικόνα που αποτυπώθηκε με την απογραφή του 2001. Ενδεικτικό της γήρανσης του πληθυσμού στην Δυτική Ελλάδα είναι ο δείκτης αντικατάστασης, που, σε περίοδο 17 χρόνων, μειώθηκε κατά 47%.

2.3 Οικονομικές και Ποσοτικές Επιδόσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

2.3.1 Εισαγωγή

Οι τιμές των Διαρθρωτικών Δεικτών προσδιορίζονται με βάση τα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ), με σκοπό να συγκρίνουν την επίδοσή της τόσο διαχρονικά όσο και σε σχέση με την επίδοση άλλων υπερεθνικών, εθνικών και περιφερειακών συνόλων.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι βασικοί διαρθρωτικοί δείκτες για την ΠΔΕ. Με τον πίνακα αυτόν είναι δυνατή η διαμόρφωση μιας εικόνας για την Δυτική Ελλάδα όπως αυτή διαμορφώθηκε στα τελευταία χρόνια.

Πίνακας .2.3-1: Διαρθρωτικοί Δείκτες Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Διαρθρωτικοί Δείκτες	Περιφέρεια ΔΕ	Ελλάδα	ΕΕ25
ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε ΜΑΔ (ΕΕ27=100), (2008)	68,40	88	100
Απασχόληση - Ανεργία			
Παραγωγικότητα Εργασίας ανά απασχολούμενο (ΕΕ25=100), (2002)	63,5	71,9	100
Συνολικό ποσοστό απασχόλησης (15-64 ετών), (2006)	58	60,69	64,41
Ποσοστό απασχόλησης εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών), (2006)	42,5	45	39,9
Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (% επί των ανέργων), (2006)	5,31	5,02	3,20
Συμμετοχή στη δια βίου μάθηση (Ποσοστό % επί του πληθυσμού 25-64 που συμμετείχαν σε εκπαίδευση ή κατάρτιση διάρκειας μέχρι 4 εβδομάδων), (2007)	2	1,89	10,26
Υγεία			
Διαθέσιμα Κρεβάτια σε νοσοκομεία ανά 100.000 κατοίκους (2005)	313	401,80	605,62
Κρεβάτια σε νοσοκομεία ανά 100.000 κατοίκους (2005)	2.259	8.713	26.173

Διαρθρωτικοί Δείκτες	Περιφέρεια ΔΕ	Ελλάδα	ΕΕ25
Οδοντίατροι ανά 100.000 κατοίκους (2005)	83,70	97,80	62,35
Ψυχίατροι και ιατροί όλων των ειδικοτήτων ανά 100.000 κατοίκους (2005)	394,3	436,3	331,6
Εργαζόμενοι στο τομέα υγείας ανά 100.000 κατοίκους (2005)	2.896	9.259	13.417
Τουρισμός			
Διαθέσιμα κρεβάτια σε ξενοδοχεία και λοιπά καταλύματα ανά 1000 κατοίκους (2007)	33,38	131,77	61,71
Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχεία και λοιπά καταλύματα (2007)	1.957.596	65.420.236	1.798.817.555
Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχεία και λοιπά καταλύματα (2007)	2,37	3,68	2,76
Μεταφορές			
Θαλάσσιες Μεταφορές φορτίων σε χιλιάδες τόνους (2008)	6.353		
Θαλάσσιες Μεταφορές Επιβατών ανά 1000 επιβάτες (2008)	4.755		
Έρευνα και Τεχνολογία			
Συνδέσεις Νοικοκυριών σε Internet (Ποσοστό % νοικοκυριών) (2008)	19	27,25	59,32
Ηλεκτρονικό Εμπόριο (Ποσοστό % κατοίκων που παράγγειλαν ιδιωτικά αγαθά μέσα από το internet) (2008)	5	8,25	32,19
Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ, (2006)	0,82	0,40	1,28

Πηγή Eurostat Επεξεργασία Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

2.3.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Δυτική Ελλάδα

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για την εξέλιξη του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στην Δυτική Ελλάδα αλλά και στις περιφέρειες του Δυτικού χωρικού άξονα, παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί :

Πίνακας 3.2-2 Εξέλιξη του ΑΕγχΠ της Δυτικής Ελλάδας και του Δυτικού Χωρικού Άξονα στην περίοδο 2000 -2007 σε τρέχουσες τιμές

Ετη Περιφέρειες και Π.Ε.	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*	2006*	2007	2008
Σύνολο Ελλάδος	136.281,00	146.427,76	156.614,88	172.431,13	185.812,64	195.366,15	210.459,52	226.436,98	236.917,08
Ήπειρος	3.277,90	3.530,24	3.644,60	4.028,46	4.363,82	4.502,28	5.044,57	5.212,92	5.826,65
Άρτα	561,27	617,28	641,24	704,83	740,06	768,06	834,41	886,18	901,12
Θεσπρωτία	409,66	473,55	463,04	507,48	544,93	547,26	630,91	649,53	722,46
Ιωάννινα	1.694,14	1.811,36	1.914,02	2.157,04	2.373,95	2.471,98	2.784,61	2.851,78	3.263,28
Πρέβεζα	612,83	628,05	626,31	659,11	704,88	714,98	794,64	825,43	939,79
Ιόνια Νησιά	2.326,33	2.588,51	2.679,96	2.911,79	2.969,63	3.160,48	3.482,25	3.663,87	4.645,86
Ζάκυνθος	536,51	600,43	616,26	643,09	649,45	697,16	769,06	786,21	1.031,09
Κέρκυρα	1.196,08	1.295,21	1.351,64	1.482,62	1.500,20	1.617,87	1.747,23	1.878,00	2.458,34

Κεφαλληνία	400,70	473,23	485,01	529,61	543,81	564,72	652,50	669,96	742,64
Λευκάδα	193,04	219,63	227,06	256,46	276,17	280,72	313,46	329,70	413,79
Δυτική Ελλάς	6.273,00	6.641,29	7.025,32	7.735,46	7.992,10	8.484,57	9.139,39	9.614,44	12.121,85
Αιτωλοακαρνανία	1.809,69	1.841,96	1.921,65	2.063,05	2.157,80	2.302,30	2.475,99	2.529,41	3.214,09
Αχαΐα	3.154,14	3.420,80	3.698,16	4.068,48	4.170,32	4.507,52	4.915,77	5.183,81	6.667,96
Ηλεία	1.309,17	1.378,53	1.405,50	1.603,94	1.663,97	1.674,75	1.747,63	1.901,21	2.239,79

* Προσωρινά στοιχεία Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

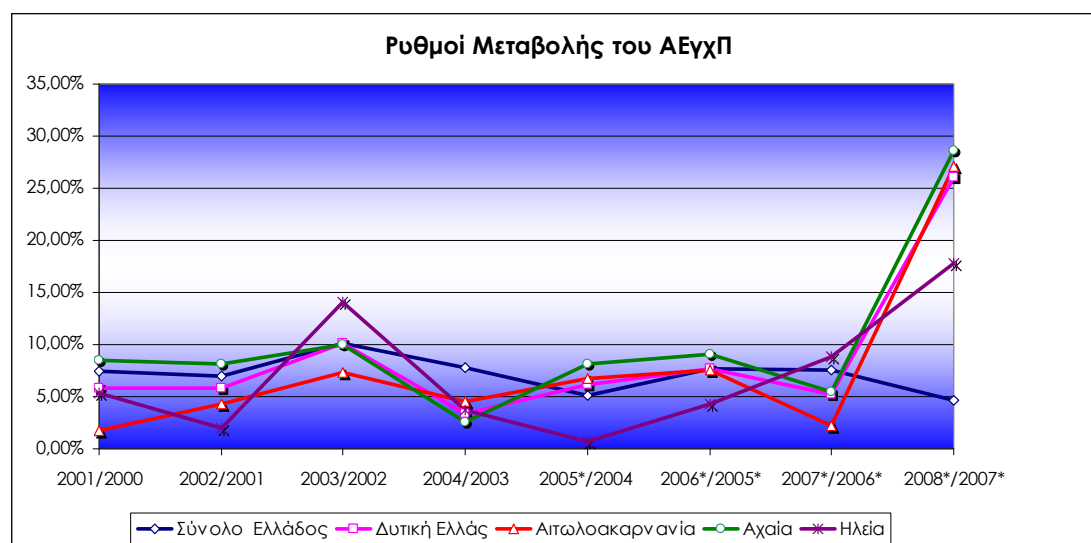
Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι σε τρέχουσες τιμές το ΑΕγχΠ των Π.Ε. του Δυτικού Χωρικού άξονα αυξήθηκε στην περίοδο 2000-2008 σε τρέχουσες τιμές αλλά ο μέσος ρυθμός αύξησης του υπολείπεται του εθνικού μέσου όρου.

Στον πίνακα και στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνονται τα παραπάνω στοιχεία.

Πίνακας 2.3-3: Ρυθμοί Μεταβολής του ΑΕγχΠ της Δυτικής Ελλάδας και του Δυτικού Χωρικού Άξονα στην περίοδο 2000 -2007 σε τρέχουσες τιμές

Έτη Περιφέρειες και Π.Ε.	2001/2000	2002/2001	2003/2002	2004/2003	2005*/2004	2006*/2005*	2007*/2006*	2008*/2007*
Σύνολο Ελλάδος	7,45%	6,96%	10,10%	7,76%	5,14%	7,73%	7,59%	4,63%
Ήπειρος	7,70%	3,24%	10,53%	8,32%	3,17%	12,04%	3,34%	11,77%
Άρτα	9,98%	3,88%	9,92%	5,00%	3,78%	8,64%	6,20%	1,69%
Θεσπρωτία	15,60%	-2,22%	9,60%	7,38%	0,43%	15,29%	2,95%	11,23%
Ιωάννινα	6,92%	5,67%	12,70%	10,06%	4,13%	12,65%	2,41%	14,43%
Πρέβεζα	2,48%	-0,28%	5,24%	6,94%	1,43%	11,14%	3,87%	13,85%
Ιόνια Νησιά	11,27%	3,53%	8,65%	1,99%	6,43%	10,18%	5,22%	26,80%
Ζάκυνθος	11,91%	2,64%	4,35%	0,99%	7,35%	10,31%	2,23%	31,15%
Κέρκυρα	8,29%	4,36%	9,69%	1,19%	7,84%	8,00%	7,48%	30,90%
Κεφαλληνία	18,10%	2,49%	9,20%	2,68%	3,85%	15,54%	2,68%	10,85%
Λευκάδα	13,78%	3,38%	12,95%	7,69%	1,65%	11,66%	5,18%	25,50%
Δυτική Ελλάς	5,87%	5,78%	10,11%	3,32%	6,16%	7,72%	5,20%	26,08%
Αιτωλοακαρνανία	1,78%	4,33%	7,36%	4,59%	6,70%	7,54%	2,16%	27,07%
Αχαΐα	8,45%	8,11%	10,01%	2,50%	8,09%	9,06%	5,45%	28,63%
Ηλεία	5,30%	1,96%	14,12%	3,74%	0,65%	4,35%	8,79%	17,81%

* Προσωρινά στοιχεία Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Από την ανάλυση που θα ακολουθήσει παρακάτω εξαιρούμε το τελευταίο έτος 2008 αφού τα στοιχεία του έτους αυτού είναι προσωρινά και διαφοροποιούν σημαντικά την μεταβλητικότητα και την διακύμανση των τιμών. Επειδή η ΕΛΣΤΑΤ έχει προχωρήσει σε αναμόρφωση των προβλέψεων για το ΑΕΠ της χώρας πρόσφατα πρέπει να επικαιροποιηθούν και τα στοιχεία αυτά.

Την περίοδο 2002-2003 η ΠΕ Ηλεία καταγράφει την μεγαλύτερη αύξηση στο ΑΕγχΠ από όλους τις ΠΕ του Δυτικού Χωρικού άξονα όμως εκείνη η διετία είναι περίοδος που έντονες ανοδικές τάσεις καταγράφονται και στους άλλους Π.Ε.ς της χώρας (προολυμπιακή περίοδος). Οι ρυθμοί μεταβολής στο ΑΕγχΠ στον Νομό Ηλείας παρουσιάζουν και μεγαλύτερη μεταβλητικότητα γεγονός που αποτυπώνεται και στον συντελεστή μεταβλητότητας (82,33%) που είναι ο τέταρτος μεγαλύτερος συντελεστής μεταξύ των Π.Ε. του δυτικού χωρικού άξονα μετά από την Θεσπρωτία (99,97%), της Πρέβεζας (86,57%) και της Κεφαλληνίας (85,20%). Η ΠΕ Αχαΐας παρουσιάζει τον χαμηλότερο συντελεστή μεταβλητότητας (34,73%) μεταξύ των Π.Ε. του δυτικού χωριού άξονα. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι στην περίοδο αυτή ο μέσος ρυθμός αύξησης του ΑΕγχΠ σε τρέχουσες τιμές είναι κοντά στο 7%, όμως θα πρέπει να λάβουμε ιδιαίτερα σοβαρά την αρνητική μεταβολή του στην περίοδο 2007/2006 που ο ρυθμός μεταβολής περιορίζεται από το 9% την προηγούμενη διετία, στο 5%. Είναι όπως φαίνεται η αρχή ενός καθοδικού κύκλου στην οικονομική εξέλιξη τόσο της Ελλάδας όσο και της Δυτικής Ελλάδας.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η συμμετοχή των Π.Ε. του Δυτικού χωρικού άξονα στην διαμόρφωση του ΑΕγχΠ σε επίπεδο χώρας.

Πίνακας 2.3-4: Ποσοστά συμμετοχής των Π.Ε. του Δυτικού Χωρικού Άξονα στην διαμόρφωση του ΑΕγχΠ της Ελλάδας στην περίοδο 2000 -2007 σε τρέχουσες τιμές

Περιφέρειες και Π.Ε.	Έτη	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*	2006*	2007*	2008
Δυτικός Άξονας		8,72%	8,71%	8,52%	8,51%	8,25%	8,27%	8,39%	8,17%	9,54%
Ήπειρος		2,41%	2,41%	2,33%	2,34%	2,35%	2,30%	2,40%	2,30%	2,46%
Άρτα		0,41%	0,42%	0,41%	0,41%	0,40%	0,39%	0,40%	0,39%	0,38%
Θεσπρωτία		0,30%	0,32%	0,30%	0,29%	0,29%	0,28%	0,30%	0,29%	0,30%
Ιωάννινα		1,24%	1,24%	1,22%	1,25%	1,28%	1,27%	1,32%	1,26%	1,38%
Πρέβεζα		0,45%	0,43%	0,40%	0,38%	0,38%	0,37%	0,38%	0,36%	0,40%
Ιόνια Νησιά		1,71%	1,77%	1,71%	1,69%	1,60%	1,62%	1,65%	1,62%	1,96%
Ζάκυνθος		0,39%	0,41%	0,39%	0,37%	0,35%	0,36%	0,37%	0,35%	0,44%
Κέρκυρα		0,88%	0,88%	0,86%	0,86%	0,81%	0,83%	0,83%	0,83%	1,04%
Κεφαλληνία		0,29%	0,32%	0,31%	0,31%	0,29%	0,29%	0,31%	0,30%	0,31%
Λευκάδα		0,14%	0,15%	0,14%	0,15%	0,15%	0,14%	0,15%	0,15%	0,17%
Δυτική Ελλάδα		4,60%	4,54%	4,49%	4,49%	4,30%	4,34%	4,34%	4,25%	5,12%
Αιτωλοακαρνανία		1,33%	1,26%	1,23%	1,20%	1,16%	1,18%	1,18%	1,12%	1,36%
Αχαΐα		2,31%	2,34%	2,36%	2,36%	2,24%	2,31%	2,34%	2,29%	2,81%
Ηλεία		0,96%	0,94%	0,90%	0,93%	0,90%	0,86%	0,83%	0,84%	0,95%

* Προσωρινά στοιχεία Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

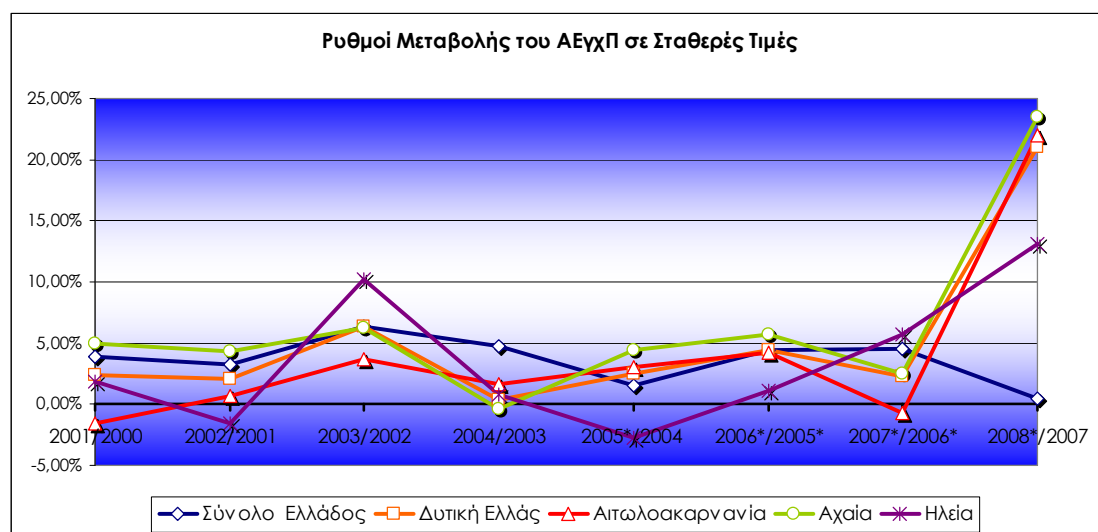
Η ίδια εικόνα αποτυπώνεται αν μετατρέψουμε τις τρέχουσες τιμές σε σταθερές. Την περίοδο αυτή η χώρα μας παρουσιάζει χαμηλούς ρυθμούς μεταβολής των τιμών με αποτέλεσμα η παραπάνω εικόνα να μην αλλάζει ουσιαστικά.

Ειδικότερα ο πίνακας 2.3-5 καθώς και το διάγραμμα που απεικονίζει τους ρυθμούς μεταβολής της Δυτικής Ελλάδας και του Δυτικού Χωρικού άξονα σε σταθερές τιμές είναι :

Πίνακας 2.3-5: Ρυθμοί Μεταβολής του ΑΕγχΠ της Δυτικής Ελλάδας και του Δυτικού Χωρικού Άξονα στην περίοδο 2000 -2007 σε σταθερές τιμές

Έτη Περιφέρειες και Π.Ε.	2001/2000	2002/2001	2003/2002	2004/2003	2005*/2004	2006*/2005*	2007*/2006*	2008*/2007
Σύνολο Ελλάδος	3,94%	3,21%	6,34%	4,73%	1,54%	4,39%	4,56%	0,46%
Ήπειρος	4,18%	-0,38%	6,76%	5,27%	-0,36%	8,57%	0,43%	7,32%
Άρτα	6,39%	0,24%	6,17%	2,04%	0,23%	5,27%	3,22%	-2,37%
Θεσπρωτία	11,82%	-5,64%	5,86%	4,36%	-3,01%	11,72%	0,05%	6,79%
Ιωάννινα	3,43%	1,97%	8,85%	6,96%	0,56%	9,16%	-0,47%	9,87%
Πρέβεζα	-0,86%	-3,77%	1,65%	3,93%	-2,04%	7,70%	0,95%	9,32%
Ιόνια Νησιά	7,64%	-0,09%	4,94%	-0,89%	2,78%	6,77%	2,26%	21,75%
Ζάκυνθος	8,26%	-0,96%	0,79%	-1,86%	3,67%	6,90%	-0,65%	25,92%
Κέρκυρα	4,75%	0,70%	5,95%	-1,66%	4,15%	4,65%	4,46%	25,68%
Κεφαλληνία	14,25%	-1,10%	5,47%	-0,21%	0,29%	11,96%	-0,21%	6,43%
Λευκάδα	10,06%	-0,24%	9,10%	4,65%	-1,83%	8,20%	2,22%	20,50%
Δυτική Ελλάς	2,41%	2,08%	6,35%	0,41%	2,53%	4,38%	2,24%	21,05%
Αιτωλοακαρνανία	-1,54%	0,67%	3,70%	1,65%	3,04%	4,21%	-0,72%	22,00%
Αχαΐα	4,91%	4,32%	6,26%	-0,38%	4,38%	5,68%	2,49%	23,50%
Ηλεία	1,86%	-1,61%	10,23%	0,82%	-2,80%	1,12%	5,73%	13,11%

* Προσωρινά στοιχεία Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Η ΠΕ Ηλείας⁵ παρουσιάζει όπως είπαμε υψηλό ρυθμό μεταβολής στην διετία 2002-2003 και περίοδο που και οι άλλοι ΠΕ του Δυτικού χωρικού άξονα έχουν δυναμική ανάπτυξης, όμως η ΠΕ Ηλείας την ίδια εικόνα παρουσιάζει και την διετία 2006 – 2007. Υπογραμμίζουμε όμως ότι η ΠΕ Ηλείας παρουσιάζει τον μεγαλύτερο συντελεστή μεταβλητικότητας (189,72%) για την περίοδο αυτή γεγονός που υποδηλώνει τις υψηλές διακυμάνσεις που παρουσιάζει για την περίοδο 2000-2007 η μεταβολή του ΑΕγχΠ στο νομό αυτό. Η ΠΕ Αχαΐας παρουσιάζει τον μικρότερο συντελεστή μεταβλητότητας από όλες τις ΠΕ του Δυτικού Χωρικού Άξονα (50,55%) και επομένως μπορούμε να εκτιμήσουμε ότι στην περίοδο αυτή ο μέσος ρυθμός αύξησης του ΑΕγχΠ στο νομό ήταν κοντά στο 4,4% όταν ο αντίστοιχος σε επίπεδο Ελλάδος ήταν 4.5%, δηλαδή η ΠΕ Αχαΐας κινήθηκε κοντά στον Εθνικό Μέσο όρο. Αντίστοιχα κοντά στο μέσο εθνικό όρο ήταν οι ΠΕ Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας από την Περιφέρεια Ηπείρου και οι ΠΕ Κεφαλληνίας και Λευκάδας από την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Μάλιστα η ΠΕ Λευκάδας παρουσίασε μέσο ρυθμό μεγαλύτερο κατά μισή ποσοστιαία μονάδα του αντίστοιχου εθνικού μέσου όρου αλλά με υψηλό συντελεστή μεταβλητότητας (91,69%).

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει ιδιαίτερα χαμηλές αναπτυξιακές επιδόσεις συγκριτικά ακόμα και με την διευρυμένη Ευρώπη των 25. Παρά τις σημαντικές χρηματοδοτικές εισροές μέσω Κοινοτικών και εθνικών πόρων (ΜΟΠ και ΚΠΣ), εντούτοις δεν παρουσιάζει την αντίστοιχη αναπτυξιακή εξέλιξη με όρους ονομαστικής σύγκλισης. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας υστερεί τόσο σε εθνικό, όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Περιφέρεια, ωστόσο, αναπτύχθηκε με ρυθμούς ανάπτυξης (μεταβολή ΑΕΠ) υψηλότερους του κοινοτικού μέσου όρου (τόσο της Ε.Ε. των 25 όσο και των 15) για την περίοδο 2000-2003, με αποτέλεσμα να μειωθεί η κατά κεφαλήν διαφορά προϊόντος με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μέχρι, το 2000 ο ΜΕΡΜ της Περιφέρειας ήταν μικρότερος του μέσου ευρωπαϊκού ρυθμού. Αντίθετα, την περίοδο 2000-2003, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ σε ΜΑΔ ήταν 7,4% για την Περιφέρεια, όταν ο ευρωπαϊκός μέσος ετήσιος ρυθμός ήταν περίπου 3%.

Πίνακας 2.3 – 6 : Περιφερειακή κατανομή ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ και σε ΜΑΔ, 2003.

⁵ Στην ανάλυση που ακολουθεί εξαιρούμε το έτος 2008 αφού πρόσφατα η ΕΛΣΤΑΤ έχει προχωρήσει στην αναθεώρηση του ΑΕΠ της χώρας για το έτος αυτό.

Γεωγραφική Ενότητα	ΑΕΠ (εκ. Ευρώ)	Κατά Κεφαλή ΑΕΠ (ευρώ)	ΑΕΠ σε ΜΑΔ ⁶	Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ
ΕΕ25	9.953.329	21.740,6	9.953.329	21.740,6
ΕΕ15	9.503.521	24.770,4	9.100.568	23.720,1
Ελλάδα	155.543,2	14.110,1	194.390,1	17.634,1
Δυτική Ελλάδα	7.951,3	10.904,7	9.937,1	13.628,1

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005 Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Η ΠΔΕ παράγει το 5,1% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της χώρας. Στο σύνολο της χώρας ο πρωτογενής τομέας παράγει το 6,8% της ΑΠΑ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της ΑΠΑ για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανέρχεται, κατά μέσο όρο, στο 12,3% (Eurostat, 2003). Σε επίπεδο NUTS 3 ο πρωτογενής τομέας παράγει το 27% της ΑΠΑ της ΠΕ Ηλείας, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Αιτωλοακαρνανία και την Αχαΐα είναι 12,8% και 6,2%.

Αντίστοιχα ο δευτερογενής τομέας παράγει το 22% της ΑΠΑ της χώρας, με την Περιφέρεια και τις ΠΕ να παρουσιάζουν μικρότερα ποσοστά συμμετοχής ανά γεωγραφική περιοχή. Συγκεκριμένα, ο δευτερογενής τομέας της Περιφέρειας παράγει το 16,7% της συνολικής ΑΠΑ της Περιφέρειας, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα και Ηλεία είναι 14,4%, 20,2% και 11,2%. Επιπρόσθετα, η Περιφέρεια παράγει το 3,9% της συνολικής ΑΠΑ του δευτερογενή τομέα στο σύνολο της χώρας.

Αναφορικά, με την συμμετοχή του τριτογενή τομέα στην ΑΠΑ σε εθνικό (Ελλάδα), περιφερειακό (Δυτική Ελλάδα) και τοπικό επίπεδο (Αιτωλοακαρνανία και Αχαΐα), παρατηρείται σχετική ισοκατανομή με το ποσοστό να κυμαίνεται από 71% (Δυτική Ελλάδα) έως 73,6% (Αχαΐα). Εξαιρεση αποτελεί η ΠΕ Ηλείας, όπου το αντίστοιχο ποσοστό είναι σημαντικά χαμηλότερο (61,8%), λόγω του έντονου αγροτικού χαρακτήρα του Π.Ε.. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η Περιφέρεια συμμετέχει στην συνολική ΑΠΑ του τομέα των υπηρεσιών της χώρας με 5,1%.

Σημειώνεται ότι διαχρονικά παρατηρείται στροφή της οικονομίας της Περιφέρειας προς τον τριτογενή τομέα (κυρίως σε υπηρεσίες του τουριστικού κλάδου), αφού αυξάνεται η

⁶ ΜΑΔ: Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης υπολογίζονται με βάση το επίπεδο εισοδημάτων και το επίπεδο των τιμών σε κάθε χώρα.

συμμετοχή του τομέα αυτού στο συνολικό περιφερειακό προϊόν, με παράλληλη κάμψη του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Πίνακας 2.3- 7- Κατανομή του ΑΕΠ και το κατά κεφαλή ΑΕΠ σε ΜΑΔ και σε ΕΥΡΩ για τους 51 Π.Ε.ς της χώρας συγκρίσεις με τους Μέσους όρους της χώρας, ΕΕ-15 και ΕΕ-25

Γεωγραφική Ενότητα	Ποσοστό Συμμετοχής στο ΑΕΠ της χώρας 2000		ΑΕΠ σε ΕΥΡΩ			ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ)			
			Κατά κεφαλή ΑΕΠ	ποσοστό του Μ.Ο.της Ε.Ε-15	ποσοστό του Μ.Ο.της Ε.Ε-25	Κατά κεφαλή ΑΕΠ	ποσοστό του Μ.Ο.της Ε.Ε-15	ποσοστό του Μ.Ο.της Ε.Ε-25	
	2000	2000	ΕΕ - 15 = 100	ΕΕ - 25 = 100	2000	ΕΕ - 15 = 100	ΕΕ - 25 = 100		
Ευρωπαϊκή Ένωση - Ε.Ε-15			22.577		100	122		100	115
Υποψήφιες χώρες - Υ.Χ-10			3.816		17	21		39	44
Διευρυμένη Ευρ. Ένωση Ε.Ε-25			18.529		82	100		87	100
Ελλάδα			11.639		52	63		67	77
Αττική	36,96	1	13.141	5	58	71	5	76	87
Θεσσαλονίκη	11,05	2	13.644	3	60	74	3	78	90
Βοιωτία	3,01	3	23.720	1	105	128	1	136	157
Αχαΐα	2,61	4	9.903	28	44	53	28	57	66
Ηράκλειο	2,54	5	11.167	15	50	60	15	64	74
Λάρισα	2,51	6	11.232	14	50	61	14	65	74
Δωδεκάνησος	2	7	14.151	2	63	76	2	81	94
Εύβοια	1,96	8	10.328	22	46	56	22	59	68
Μαγνησία	1,93	9	11.778	10	52	64	10	68	78
Φθιώτιδα	1,72	10	11.273	13	50	61	13	65	75
Κοζάνη	1,72	11	13.604	4	60	73	4	78	90
Κορινθία	1,66	12	12.050	9	53	65	9	69	80
Αιτωλοακαρνανία	1,59	13	8.322	42	37	45	42	48	55
Ιωάννινα	1,4	14	9.558	30	42	52	30	55	63
Μεσσηνία	1,33	15	9.222	37	41	50	37	53	61
Χανιά	1,31	16	11.547	11	51	62	11	66	76
Σέρρες	1,27	17	7.826	44	35	42	44	45	52
Ημαθία	1,22	18	10.043	27	45	54	27	58	67
Καβάλα	1,19	19	10.545	20	47	57	20	61	70
Έβρος	1,09	20	10.257	23	45	55	23	59	68
Ηλεία	1,09	21	7.344	49	33	40	49	42	49
Πέλλα	1,09	22	9.065	38	40	49	38	52	60
Κυκλάδες	1,05	23	12.950	6	57	70	6	74	86
Τρίκαλα	1,04	24	9.232	36	41	50	36	53	61
Καρδίτσα	0,98	25	9.261	34	41	50	34	53	61
Λέσβος	0,97	26	12.297	8	55	66	8	71	81
Κέρκυρα	0,95	27	10.068	25	45	54	25	58	67
Χαλκιδική	0,94	28	10.532	21	47	57	21	61	70
Αργολίδα	0,93	29	10.859	18	48	59	18	62	72
Πιερία	0,88	30	8.557	41	38	46	41	49	57
Αρκαδία	0,87	31	9.375	33	42	51	33	54	62
Κιλκίς	0,74	32	11.012	16	49	59	16	63	73
Λασιθί	0,74	33	12.472	7	55	67	7	72	83
Δράμα	0,71	34	8.810	39	39	48	39	51	58
Ξάνθη	0,7	35	9.246	35	41	50	35	53	61
Λακωνία	0,68	36	8.011	43	36	43	43	46	53
Ρέθυμνο	0,66	37	10.904	17	48	59	17	63	72
Ροδόπη	0,64	38	7.702	47	34	42	47	44	51
Καστοριά	0,48	39	11.296	12	50	61	12	65	75
Φλώρινα	0,43	40	9.863	29	44	53	29	57	65
Άρτα	0,42	41	6.306	51	28	34	51	36	42
Φωκίδα	0,39	42	8.601	40	38	46	40	49	57
Πρέβεζα	0,38	43	7.480	48	33	40	48	43	50
Χίος	0,37	44	9.418	32	42	51	32	54	62
Σάμος	0,33	45	10.821	19	48	58	19	62	72
Κεφαλληνία	0,27	46	10.155	24	45	55	24	58	67
Γρεβενά	0,27	47	7.807	45	35	42	45	45	52
Ζάκυνθος	0,27	48	9.507	31	42	51	31	55	63

Θεσπρωτία	0,27	49	6.425	50	29	35	50	37	43
Ευρυτανία	0,2	50	7.738	46	34	42	46	45	51
Λευκάδα	0,17	51	10.065	26	45	54	26	58	67

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, EUROSTAT – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

2.3.3 Κατά Κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Δυτική Ελλάδα

Η ΠΕ Αχαιάς παρουσιάζει για την ίδια περίοδο και το υψηλότερο κατά κεφαλή προϊόν στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αλλά υπολείπεται σημαντικά του εθνικού μέσου όρου. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το κατά κεφαλή εθνικό προϊόν ανά νομό και περιφέρεια από το 2000 – 2008.

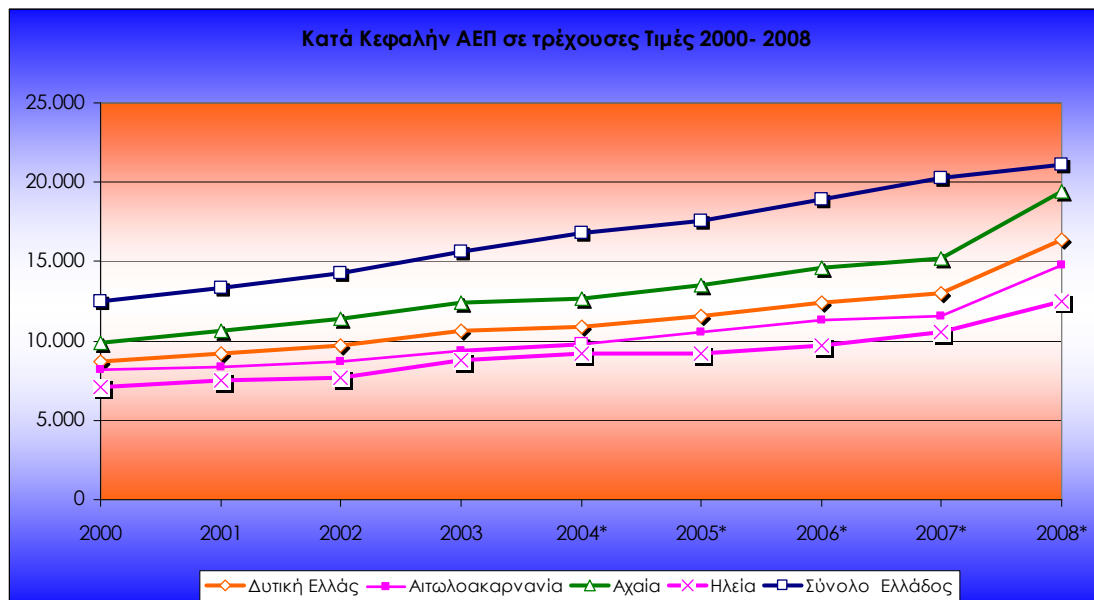
Πίνακας 2.3-8: Κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν κατά περιφέρεια και ΠΕ.Σε ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές

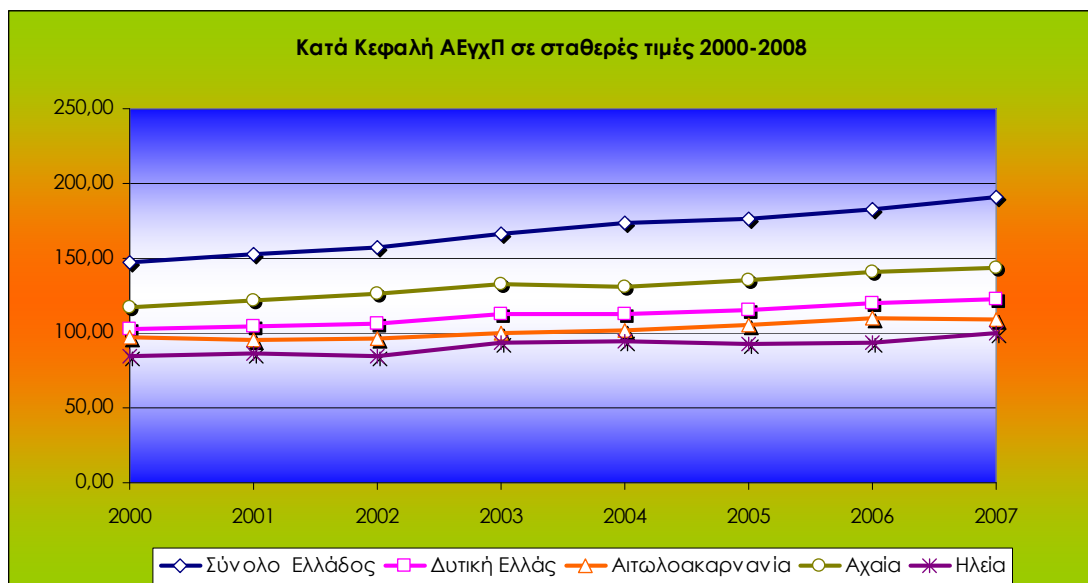
Περιφέρειες και Π.Ε.	Έτη								
	2000	2001	2002	2003	2004*	2005*	2006*	2006*	2008*
Σύνολο Ελλάδος	12.483	13.372	14.254	15.642	16.798	17.594	18.878	20.231	21.084
Βόρεια Ελλάς	10.184	10.736	11.174	12.155	13.012	13.626	14.661	15.284	17.611
Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	9.059	9.799	9.866	10.671	11.366	11.938	12.706	13.541	14.925
Έβρος	9.992	10.190	10.169	11.115	12.139	12.817	13.776	13.993	15.938
Ξάνθη	8.928	9.809	9.643	10.734	11.326	12.043	12.603	13.144	14.810
Ροδόπη	7.912	9.807	9.219	9.684	10.204	10.305	10.347	11.645	13.624
Δράμα	8.267	8.732	9.117	9.805	10.514	10.599	11.522	12.766	14.405
Καβάλα	9.641	10.144	10.759	11.560	12.109	13.178	14.369	15.423	15.341
Κεντρική Μακεδονία	10.737	11.185	11.592	12.505	13.531	14.159	15.247	15.798	18.275
Ημαθία	11.465	11.054	11.337	11.203	12.449	12.767	13.156	14.469	16.644
Θεσσαλονίκη	11.587	12.216	12.783	13.989	15.112	15.851	16.988	17.317	20.138
Κιλκίς	10.443	10.898	10.629	11.783	12.915	13.907	15.599	16.049	18.008
Πέλλα	8.900	9.393	9.853	9.700	10.374	11.044	12.280	13.090	15.877
Πιερία	8.877	9.265	9.466	10.258	10.778	11.313	12.257	13.032	14.928
Σέρρες	7.978	8.068	8.238	8.923	9.766	9.810	10.662	11.415	12.539
Χαλκιδική	11.137	11.489	11.444	12.428	13.329	13.866	15.103	15.922	17.971
Δυτική Μακεδονία	10.355	10.757	11.880	12.660	13.330	14.543	15.943	16.525	18.967
Γρεβενά	8.299	8.905	9.518	9.987	10.393	12.575	15.139	13.026	16.608
Καστοριά	8.826	9.190	9.880	10.945	11.105	12.139	13.634	13.760	21.397
Κοζάνη	11.584	12.076	13.642	14.247	15.153	16.524	17.636	18.778	19.491
Φλώρινα	9.621	9.670	10.262	11.427	12.081	12.445	13.882	14.877	16.431
Θεσσαλία	9.639	10.354	10.896	12.266	12.895	13.266	14.232	14.876	17.535
Καρδίτσα	7.563	7.943	8.626	9.616	10.016	10.207	10.427	11.026	13.732
Λάρισα	10.508	11.394	11.777	13.509	13.969	14.307	14.800	15.481	18.244
Μαγνησία	10.918	11.762	12.446	13.797	14.565	15.101	17.131	17.742	19.845
Τρίκαλα	7.709	8.144	8.657	9.599	10.566	10.892	11.875	12.500	15.735
Κεντρική Ελλάς	10.861	11.346	11.562	12.444	13.097	13.902	15.080	15.604	18.756
Ήπειρος	9.742	10.480	10.794	11.868	12.784	13.108	14.546	14.887	16.484
Άρτα	7.602	8.408	8.796	9.733	10.268	10.708	11.691	12.474	12.747
Θεσπρωτία	9.407	10.880	10.676	11.740	12.664	12.769	14.760	15.225	16.967
Ιωάννινα	10.527	11.189	11.705	12.983	14.075	14.430	15.893	15.921	17.835
Πρέβεζα	10.537	10.821	10.826	11.431	12.242	12.418	13.824	14.393	16.420
Ιόνια Νησιά	11.125	12.250	12.484	13.392	13.529	14.252	15.510	16.124	20.196
Ζάκυνθος	13.891	15.334	15.479	16.032	16.215	17.406	19.149	19.528	25.536
Κέρκυρα	10.781	11.551	11.842	12.736	12.628	13.342	14.087	14.817	18.979
Κεφαλληνία	10.642	12.472	12.667	13.802	14.241	14.839	17.171	17.651	19.574
Λευκάδα	8.818	9.948	10.122	11.382	12.301	12.538	14.047	14.809	18.642
Δυτική Ελλάς	8.690	9.183	9.672	10.609	10.929	11.569	12.423	13.029	16.370
Αιτωλοακαρνανία	8.233	8.389	8.726	9.361	9.833	10.531	11.341	11.607	14.771
Αχαΐα	9.912	10.679	11.433	12.450	12.627	13.508	14.587	15.237	19.408
Ηλεία	7.121	7.520	7.694	8.813	9.165	9.248	9.688	10.575	12.490
Στερεά Ελλάς	13.883	14.283	14.091	14.810	15.854	16.869	18.086	18.293	22.587
Βοιωτία	25.179	25.689	24.324	24.848	25.584	26.000	27.908	29.106	31.353
Εύβοια	10.272	10.901	11.246	12.300	13.501	14.174	15.404	15.978	20.279
Ευρυτανία	6.912	7.227	7.244	8.139	8.657	9.563	10.074	11.130	13.687
Φθιώτιδα	11.626	11.786	11.598	11.935	13.018	15.141	15.844	14.756	20.921

Φωκίδα	10.229	10.132	10.541	11.546	12.782	12.796	14.219	14.351	17.986
Πελοπόννησος	11.190	11.384	11.591	12.446	13.189	14.324	15.701	16.509	18.946
Αργολίδα	10.233	10.814	11.482	12.396	12.966	13.905	14.884	15.760	19.002
Αρκαδία	12.407	12.345	13.152	14.465	15.522	17.139	18.486	19.167	22.545
Κορινθία	16.768	16.071	15.160	15.495	16.339	18.228	20.042	21.282	22.451
Λακωνία	8.044	8.703	9.163	9.957	10.455	10.896	12.362	12.691	14.480
Μεσσηνία	8.026	8.630	9.054	10.107	10.833	11.553	12.749	13.463	16.379
Αττική	15.757	17.202	18.950	21.088	22.957	23.945	25.331	27.934	25.359
Νησιά Αιγαίου, Κρήτη	11.832	12.718	13.431	14.549	15.111	15.647	17.470	18.329	21.757
Βόρειο Αιγαίο	8.800	9.793	10.029	11.498	11.927	12.598	14.245	14.518	17.859
Λέσβος	8.409	9.563	9.524	11.130	11.363	12.037	13.539	13.950	17.305
Σάμος	9.056	10.133	10.395	11.425	11.331	12.143	13.738	14.234	17.530
Χίος	9.384	9.982	10.761	12.314	13.573	14.117	16.106	15.911	19.257
Νότιο Αιγαίο	14.502	15.295	15.501	17.076	17.392	17.759	20.160	20.986	25.491
Δωδεκάνησα	14.605	14.871	14.921	16.295	16.594	16.866	19.342	20.366	24.516
Κυκλάδες	14.325	16.023	16.499	18.426	18.779	19.321	21.595	22.076	27.210
Κρήτη	11.543	12.429	13.552	14.311	15.036	15.605	17.189	18.252	21.157
Ηράκλειο	11.593	12.583	14.106	14.779	15.502	15.344	17.455	18.553	22.268
Λασιθί	11.252	12.272	12.752	13.975	14.073	16.087	17.810	18.915	21.962
Ρέθυμνο	11.940	12.227	13.147	13.431	14.632	15.280	15.472	16.213	19.032
Χανιά	11.381	12.315	13.087	14.030	14.821	16.052	17.268	18.416	19.681

* Προσωρινά στοιχεία. Σημείωση: Χρησιμοποιήθηκε ο υπολογιζόμενος πληθυσμός στις 30/6 κάθε έτους.
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Στα διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζεται η εξέλιξη του κατά κεφαλή προϊόντος σε τρέχουσες και σε σταθερές τιμές βάσης 2005 στις ΠΕ του Δυτικού Χωρικού Άξονα. Από τα διαγράμματα αυτά προκύπτει σημαντική υστέρηση της Δυτικής Ελλάδας σε σχέση και με τους υπόλοιπους Π.Ε.ς του Δυτικού Χωρικού Άξονα αλλά και με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Η υστέρηση αυτή που καταγράψαμε παραπάνω φαίνεται ανάγλυφα και στον επόμενο πίνακα που παρουσιάζει την σειρά κατάταξης των Π.Ε. της χώρας με βάση του κατά κεφαλή προϊόν στην περίοδο 2000 – 2007

Πίνακας 2.3 – 9 : Σειρά Κατάταξης των Π.Ε. της χώρας με βάση το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν για την περίοδο 2000 - 2008

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Αιτωλοακαρνανία	42	46	46	48	48	46	46	47	43
Αργολίδα	25	26	20	21	22	22	23	21	21
Αρκαδία	7	9	9	8	7	6	7	7	6
Άρτα	48	45	45	43	45	44	44	45	49
Αττική	3	2	2	2	2	2	2	2	4
Αχαΐα	28	27	22	19	27	24	26	24	18
Βοιωτία	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Γρεβενά	40	41	39	40	43	31	21	41	33
Δράμα	41	42	43	42	41	45	45	42	45
Δωδεκάνησα	4	6	6	4	4	7	5	5	5
Έβρος	27	28	33	35	31	27	33	34	37
Εύβοια	24	22	24	23	19	19	20	17	12
Ευρυτανία	51	51	51	51	51	50	50	49	47
Ζάκυνθος	6	5	4	5	6	5	6	6	3
Ηλεία	50	50	50	50	50	51	51	51	51
Ημαθία	13	21	23	33	28	30	37	30	32
Ηράκλειο	10	7	7	7	8	12	10	10	8
Θεσπρωτία	31	24	28	26	25	29	25	25	31
Θεσσαλονίκη	11	13	12	11	10	11	14	14	13
Ιωάννινα	21	20	18	17	15	17	16	19	28
Καβάλα	29	29	27	27	32	26	27	23	40
Καρδίτσα	49	49	48	46	47	48	48	50	46
Καστοριά	37	40	35	36	37	36	35	36	10
Κέρκυρα	18	17	16	18	26	25	29	27	22
Κεφαλληνία	19	8	14	13	14	16	12	13	16
Κιλκίς	23	23	29	25	23	21	18	16	25
Κοζάνη	12	14	8	9	9	8	9	9	17
Κορινθία	2	3	5	6	5	4	4	4	7
Κυκλάδες	5	4	3	3	3	3	3	3	2

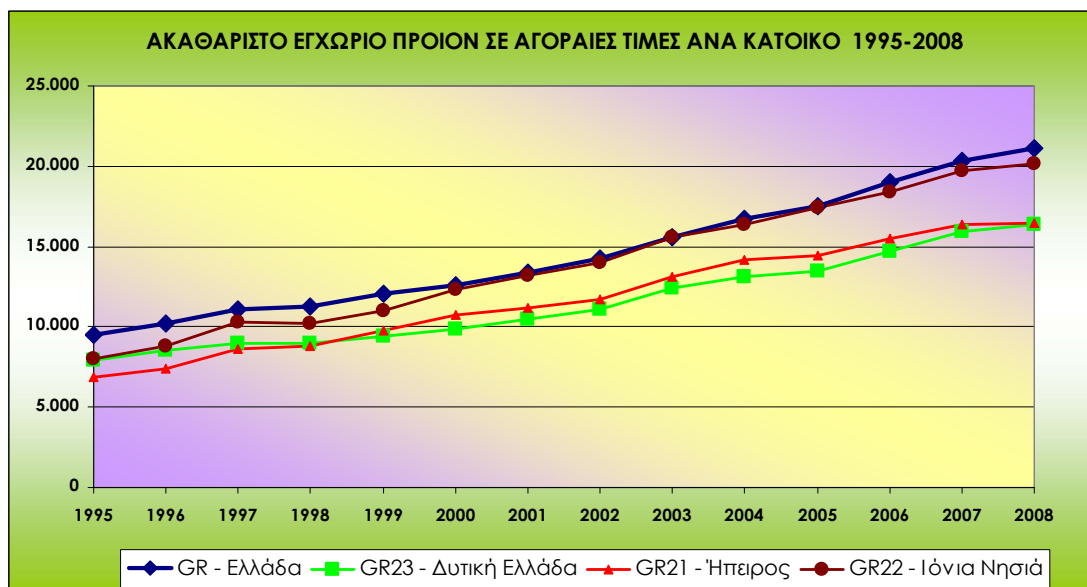
Λακωνία	43	43	42	41	42	42	40	43	44
Λάρισα	22	19	17	15	17	18	24	22	24
Λασιθί	15	11	13	12	16	9	8	8	9
Λέσβος	39	37	38	34	34	38	36	35	30
Λευκάδα	38	33	34	32	29	32	30	28	23
Μαγνησία	17	16	15	14	13	15	13	12	14
Μεσσηνία	44	44	44	39	38	39	38	37	36
Ξάνθη	34	34	37	37	36	37	39	38	42
Πέλλα	35	38	36	44	44	41	41	39	38
Πιερία	36	39	40	38	39	40	42	40	41
Πρέβεζα	20	25	25	29	30	34	32	31	35
Ρέθυμνο	8	12	10	16	12	13	19	15	20
Ροδόπη	46	35	41	45	46	47	49	46	48
Σάμος	33	30	31	31	35	35	34	33	29
Σέρρες	45	48	49	49	49	49	47	48	50
Τρίκαλα	47	47	47	47	40	43	43	44	39
Φθιώτιδα	9	15	19	24	21	14	17	29	11
Φλώρινα	30	36	32	30	33	33	31	26	34
Φωκίδα	26	31	30	28	24	28	28	32	26
Χαλκιδική	16	18	21	20	20	23	22	18	27
Χανιά	14	10	11	10	11	10	11	11	15
Χίος	32	32	26	22	18	20	15	20	19

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Η ΠΕ Αχαΐας⁷ το 2007 βρίσκεται στην 24^η θέση χώρα ενώ οι ΠΕ Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας βρίσκονται στην 51^η και 47^η θέση αντίστοιχα. Έτσι η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατατάσσεται στην τελευταία (13^η) θέση κατάταξης των περιφερειών της χώρας με κριτήριο το κατά κεφαλή προϊόν των κατοίκων της. Η εξέλιξη αυτή θεωρείται άκρως ανησυχητική αν μάλιστα λάβουμε υπόψη μας και την ΕΕ-27 τότε η σύγκριση της Δυτικής Ελλάδας με τις υπόλοιπες περιφέρειες της ΕΕ είναι ιδιαίτερα αρνητική.

Αν θα θέλαμε να δούμε την εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ από το 1995 έως και το 2008 για την Δυτική Ελλάδα σε σύγκριση με την Ελλάδα αλλά και τις περιφέρειες του Δυτικού Άξονα το παρακάτω διάγραμμα είναι ενδεικτικό αυτής της εξέλιξης.

⁷ Στην ανάλυση που ακολουθεί δεν λαμβάνουμε υπόψη μας το έτος 2008 αφού πρόσφατα η ΕΛΣΤΑΤ έχει προχωρήσει σε αναθεώρηση του ΑΕΠ της χρονιάς αυτής.

Με βάση τα στοιχεία αυτά μπορούμε να δημιουργήσουμε τον ακόλουθο πίνακα που παρουσιάζει την σειρά κατάταξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας για την περίοδο 1995 έως και 2008 με βάση το κατά κεφαλήν προϊόν.

ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΕΙΡΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ
1995	10
1996	11
1997	11
1998	11
1999	13
2000	12
2001	12
2002	12
2003	12
2004	12
2005	12
2006	12
2007	12
2008	12

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Στην επόμενη ενότητα αναλύουμε διεξοδικότερα την παρατηρούμενη ανισότητα μεταξύ των Π.Ε. της χώρας και κυρίως μεταξύ των Π.Ε. του δυτικού χωρικού άξονα και του αντίστοιχου ανατολικού.

2.4 Ανάλυση Ανισοτήτων μεταξύ ΠΔΕ και λοιπών Περιφερειών

Η ανάλυση των περιφερειακών ανισοτήτων πραγματοποιείται σύμφωνα με τη διοικητική διαίρεση της χώρας. Το πρώτο επίπεδο χρησιμοποιεί ως μονάδα ανάλυσης την Περιφερειακή Ενότητα και αναλύει τις ανισότητες μεταξύ Περιφερειακών Ενότητων. Το δεύτερο επίπεδο ανάλυσης συγκρίνει τις ανισότητες σε επίπεδο γενικής γραμματείας περιφέρειας. Οι ανισότητες αναλύονται με αυτές τις μονάδες αναφοράς, επειδή οι εν λόγω μονάδες ανάλυσης ταυτίζονται με τις διοικητικές μονάδες προγραμματισμού και έτσι τα αποτελέσματα της ανάλυσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα για την κατάστρωση πολιτικής.

Η ανάλυση γίνεται με τη βοήθεια του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), του πληθυσμού, του δηλωθέντος εισοδήματος και των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων. Τα οικονομικά αποτελέσματα των επιχειρήσεων, (στοιχεία ισολογισμών) χρησιμοποιούνται ως βοηθητική μεταβλητή για να απεικονισθεί στις περιφέρειες η οικονομική συμβολή των νομικών προσώπων. Ακολουθώντας, για τη συμβολή των φυσικών προσώπων χρησιμοποιούνται στοιχεία δηλωθέντος εισοδήματος κατά επαγγελματική κατηγορία. Σημειώνεται εδώ πως δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία δηλωθέντος εισοδήματος με αναφορά σε μικρές γεωγραφικές διαμερίσεις (π.χ. ταχυδρομικού κωδικού), με εξαίρεση το έτος 2003.

Οι περιφερειακές οικονομίες την περίοδο 2000-2005 μεγεθύνονται σε σταθερές τιμές με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,3%. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει το μέσο ΑΕΠ των Π.Ε. της χώρας σε τρέχουσες και σταθερές τιμές.

ΑΕΠ (εκατ. €)		Νομαρχιακός μέσος όρος		Μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο έτος
Έτος	Τρέχουσες τιμές	Σταθερές τιμές		
2000	2.672	3.351	-	
2001	2.868	3.479	3.8%	
2002	3.090	3.619	4.0%	
2003	3.358	3.799	2.8%	
2004	3.632	3.993	7.4%	
2005	3.894	4.135	3.6%	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Περιφερειακοί Λογαριασμοί – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Την ίδια περίοδο ο μέσος πληθυσμός κατά Π.Ε. παρουσιάζει ανεπαισθητή άνοδο της τάξης του 0,3%, πράγμα που σημαίνει πως πρακτικά παραμένει στάσιμος. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι πληθυσμιακές εξελίξεις.

Πληθυσμός			
Έτος	Νομαρχιακός μέσος όρος		Μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο έτος
2000	214.070		-
2001	214.699		0,3%
2002	215.442		0,3%
2003	216.140		0,3%
2004	216.900		0,4%
2005	217.724		0,4%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Περιφερειακοί Λογαριασμοί – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Ο συνδυασμός της αύξησης του ΑΕΠ και της σχετικής στασιμότητας των πληθυσμιακών μεγεθών οδηγεί σε αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Συγκεκριμένα, το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ των Π.Ε. της χώρας αυξάνεται την περίοδο 2000-2005, με 2,3% κατά έτος.

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ				
Έτος	Νομαρχιακός μέσος όρος		Μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο έτος	
	Τρέχουσες τιμές	Σταθερές τιμές		
2000	10491	13155		-
2001	11174	13555		3,0%
2002	11737	13747		1,4%
2003	12668	14332		4,3%
2004	13387	14719		2,7%
2005	13894	14753		0,2%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Περιφερειακοί Λογαριασμοί – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Η αύξηση των οικονομικών μεγεθών όμως, συνοδεύεται από αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων.

Στον ακόλουθο πίνακα είναι εμφανής η όξυνση των ανισοτήτων στο ΑΕΠ, ενώ η πληθυσμιακή ανισοκατανομή ουσιαστικά παρέμεινε αμετάβλητη.

Διανομαρχιακές ανισότητες			
	Συντελεστής Μεταβλητότητας (CV)		
	ΑΕΠ		Πληθυσμός
2000	320%		255%
2001	322%		255%
2002	330%		255%
2003	332%		255%
2004	339%		256%
2005	348%		257%

Μέτρο ανισοκατανομής είναι ο συντελεστής μεταβλητότητας (CV) που ουσιαστικά μετρά την ανά μονάδα μεταβλητότητα (μέσα από την τυπική απόκλιση). Έτσι, η απόκλιση στο ΑΕΠ της κάθε Π.Ε. από το μέσο ΑΕΠ των Π.Ε. της χώρας, διευρύνθηκε κατά 8,8% (ο CV το 2000 ήταν 320%, ενώ το 2005 ανήλθε στο 348%).

Ανισοκατανομή και συγκέντρωση του ΑΕΠ στις Π.Ε.			
	Συντελεστής		
	Gini	Herfindahl	
2000	0,1426	0,2163	
2001	0,1504	0,2195	
2002	0,1589	0,2286	
2003	0,1618	0,2312	
2004	0,1670	0,2403	
2005	0,1795	0,2525	

Ο πίνακας που ακολουθεί περιλαμβάνει την εξέλιξη των δια νομαρχιακών μεριδίων του ΑΕΠ. Η γενική εικόνα δείχνει πως το μερίδιο των περιφερειακών οικονομιών συρρικνώνεται. Η οικονομική δραστηριότητα συγκεντρώνεται κυρίως στην **Αττική**. Από τις ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας η ΠΕ Αχαΐας έχει το 2,26% του εθνικού ΑΕΠ και είναι η πέμπτη Π.Ε. στην κατάταξη. Στην 14^η και στην 22^η θέση βρίσκονται αντίστοιχα η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και η ΠΕ Ηλείας. Οι ΠΕ αυτές όμως έχουν και μεγαλύτερο συντελεστή μεταβλητότητας σε σχέση με την ΠΕ Αχαΐας, που σημαίνει ότι οι ενδο ενοτήτων ανισότητες είναι πιο έντονες.

Μερίδιο νομαρχιακού ΑΕΠ στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας κατά σειρά κατάταξης (με βάση το μέσο μερίδιο της περιόδου 2000 – 2005)

Π.Ε.	2000	2001*	2002*	2003*	2004*	2005*	Μ.Ο.	σ	CV
Αττική	44,92%	45,28%	46,31%	46,60%	47,57%	48,86%	46,59%	0,01462655	0,03139
Θεσσαλονίκη	9,18%	9,18%	9,14%	9,10%	9,26%	9,38%	9,21%	0,00100133	0,01088
Ηράκλειο	2,47%	2,47%	2,60%	2,50%	2,46%	2,34%	2,47%	0,00083347	0,03370
Βοιωτία	2,30%	2,51%	2,36%	2,42%	2,27%	2,11%	2,33%	0,00137320	0,05898
Αχαΐα	2,31%	2,33%	2,30%	2,30%	2,17%	2,14%	2,26%	0,00081343	0,03602
Λάρισα	2,17%	2,18%	2,11%	2,19%	2,09%	2,09%	2,14%	0,00046655	0,02182
Δωδεκάνησα	2,01%	1,95%	1,87%	1,90%	1,78%	1,63%	1,86%	0,00135302	0,07287
Κορινθία	1,78%	1,80%	1,71%	1,70%	1,68%	1,91%	1,76%	0,00085946	0,04874
Μαγνησία	1,64%	1,73%	1,74%	1,81%	1,72%	1,70%	1,72%	0,00055377	0,03213
Εύβοια	1,56%	1,62%	1,59%	1,64%	1,60%	1,48%	1,58%	0,00056716	0,03586
Φθιώπida	1,45%	1,42%	1,35%	1,21%	1,25%	1,41%	1,35%	0,00098065	0,07273
Κοζάνη	1,31%	1,26%	1,33%	1,27%	1,26%	1,22%	1,28%	0,00039370	0,03088
Ιωάννινα	1,24%	1,26%	1,26%	1,26%	1,31%	1,26%	1,27%	0,00023452	0,01854
Αιτωλοακαρνανία	1,33%	1,25%	1,21%	1,18%	1,14%	1,11%	1,20%	0,00079415	0,06600
Χανιά	1,23%	1,23%	1,22%	1,21%	1,18%	1,12%	1,20%	0,00042622	0,03557
Κυκλάδες	1,15%	1,21%	1,21%	1,25%	1,14%	1,05%	1,17%	0,00071110	0,06086
Έβρος	1,09%	1,03%	0,97%	0,96%	0,99%	0,98%	1,06%	0,00042426	0,04002

Ημαθία	1,20%	1,11%	1,05%	0,98%	0,99%	0,90%	1,04%	0,00106097	0,10218
Σέρρες	1,14%	1,03%	0,95%	0,94%	0,96%	0,90%	0,99%	0,00086178	0,08734
Καβάλα	1,00%	0,96%	0,96%	0,94%	0,93%	0,87%	0,94%	0,00043205	0,04580
Μεσσηνία	0,98%	0,92%	0,89%	0,90%	0,87%	0,86%	0,90%	0,00043205	0,04783
Ηλεία	0,96%	0,91%	0,88%	0,90%	0,86%	0,79%	0,88%	0,00056804	0,06431
Κέρκυρα	0,88%	0,90%	0,88%	0,87%	0,81%	0,81%	0,86%	0,00038687	0,04507
Πέλλα	0,94%	0,91%	0,89%	0,80%	0,81%	0,78%	0,86%	0,00066558	0,07785
Αρκαδία	0,84%	0,79%	0,78%	0,78%	0,78%	0,75%	0,79%	0,00029439	0,03742
Πιερία	0,82%	0,80%	0,78%	0,76%	0,75%	0,68%	0,77%	0,00048888	0,06391
Τρίκαλα	0,75%	0,72%	0,73%	0,72%	0,78%	0,76%	0,74%	0,00024221	0,03258
Αργολίδα	0,77%	0,75%	0,75%	0,76%	0,72%	0,69%	0,74%	0,00029665	0,04009
Χαλκιδική	0,80%	0,77%	0,73%	0,72%	0,70%	0,67%	0,73%	0,00047081	0,06435
Ξάνθη	0,67%	0,69%	0,66%	0,66%	0,67%	0,65%	0,67%	0,00013663	0,02049
Λέσβος	0,67%	0,68%	0,64%	0,69%	0,62%	0,61%	0,65%	0,00033116	0,05082
Ροδόπη	0,64%	0,72%	0,64%	0,66%	0,63%	0,60%	0,65%	0,00040208	0,06202
Ρέθυμνο	0,69%	0,65%	0,65%	0,64%	0,64%	0,61%	0,65%	0,00025820	0,03993
Κιλκίς	0,66%	0,66%	0,65%	0,63%	0,64%	0,63%	0,65%	0,00013784	0,02137
Καρδίτσα	0,67%	0,63%	0,64%	0,65%	0,61%	0,54%	0,62%	0,00045461	0,07293
Λασιθί	0,63%	0,64%	0,62%	0,61%	0,57%	0,54%	0,60%	0,00038687	0,06430
Δράμα	0,62%	0,59%	0,57%	0,57%	0,57%	0,51%	0,57%	0,00036009	0,06299
Λακωνία	0,55%	0,54%	0,55%	0,51%	0,50%	0,50%	0,53%	0,00024290	0,04627
Άρτα	0,41%	0,40%	0,39%	0,39%	0,38%	0,35%	0,40%	0,00010000	0,02500
Πρέβεζα	0,45%	0,42%	0,41%	0,38%	0,38%	0,33%	0,40%	0,00041352	0,10469
Ζάκυνθος	0,39%	0,41%	0,40%	0,38%	0,36%	0,34%	0,38%	0,00026077	0,06862
Χίος	0,37%	0,36%	0,36%	0,39%	0,38%	0,39%	0,38%	0,00013784	0,03676
Φλώρινα	0,38%	0,36%	0,36%	0,38%	0,36%	0,33%	0,36%	0,00018348	0,05073
Καστοριά	0,35%	0,33%	0,33%	0,34%	0,31%	0,33%	0,33%	0,00013292	0,04008
Κεφαλληνία	0,29%	0,32%	0,31%	0,30%	0,29%	0,27%	0,31%	0,00021213	0,06955
Θεσπρωτία	0,30%	0,32%	0,30%	0,29%	0,29%	0,26%	0,29%	0,00019664	0,06704
Σάμος	0,29%	0,31%	0,29%	0,28%	0,27%	0,25%	0,28%	0,00020412	0,07247
Φωκίδα	0,28%	0,27%	0,26%	0,27%	0,27%	0,24%	0,27%	0,00013784	0,05202
Γρεβενά	0,20%	0,19%	0,19%	0,19%	0,19%	0,24%	0,20%	0,00020000	0,10000
Λευκάδα	0,14%	0,15%	0,15%	0,15%	0,15%	0,13%	0,15%	0,00010000	0,06897
Ευρυτανία	0,10%	0,10%	0,09%	0,09%	0,09%	0,09%	0,09%	0,00005164	0,05533

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Περιφερειακοί Λογαριασμοί – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα περιφερειακά μερίδια στο συνολικό εθνικό ΑΕΠ κατά σειρά κατάταξης με βάση το συντελεστή μεταβλητότητας. Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι στην 7^η θέση

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	σ	CV
1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΘΡΑΚΗ	4,02%	3,99%	2,83%	2,83%	2,80%	2,63%	0,00640864	0,20132
2	ΗΠΕΙΡΟΣ	2,40%	2,40%	2,36%	1,93%	1,98%	1,85%	0,00259358	0,12044
3	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	1,56%	1,63%	1,43%	1,40%	1,32%	1,28%	0,00135745	0,09449
4	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	3,16%	3,16%	3,08%	3,15%	2,92%	2,68%	0,00192432	0,06361
5	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	4,60%	4,49%	4,39%	4,38%	4,17%	4,04%	0,00206373	0,04750
6	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	5,69%	5,92%	5,65%	5,63%	5,48%	5,33%	0,00199767	0,03557

7	ΚΡΗΤΗ	5,02%	4,99%	5,09%	4,96%	4,85%	4,61%	0,00171114	0,03478
8	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1,33%	1,35%	1,29%	1,36%	1,27%	1,25%	0,00044907	0,03432
9	ΑΤΤΙΚΗ	44,92%	45,28%	46,31%	46,60%	47,57%	48,86%	0,01462655	0,03139
10	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	4,92%	4,80%	4,68%	4,65%	4,55%	4,71%	0,00127971	0,02712
11	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2,24%	2,14%	2,21%	2,18%	2,12%	2,12%	0,00049967	0,02304
12	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	14,74%	14,46%	14,19%	13,93%	14,11%	13,94%	0,00317201	0,02229
13	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	5,23%	5,26%	5,22%	5,37%	5,20%	5,09%	0,00090646	0,01734

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Περιφερειακοί Λογαριασμοί – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Ο πίνακας που ακολουθεί περιλαμβάνει τις εκτιμήσεις για τον πληθυσμό. Η γενική εικόνα δείχνει πως διατηρείται η διανομαρχιακή διάρθρωση του πληθυσμού, όμως υπάρχει σαφή χειροτέρευση του κατά κεφαλή ΑΕΠ και ειδικότερα για τις τρεις ενότητες της Περιφέρειας που καταγράφεται μια συνεχή μείωση του μεριδίου του νομαρχιακού ΑΕΠ στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας.

Π.Ε.	2000	2001*	2002*	2003*	2004*	2005*	σ	CV
Κέρκυρα	1,02%	1,02%	1,04%	1,06%	1,07%	1,09%	0,0283%	2,69%
Χίος	0,49%	0,48%	0,48%	0,48%	0,47%	0,47%	0,0088%	1,84%
Αρκαδία	0,84%	0,83%	0,83%	0,82%	0,81%	0,80%	0,0147%	1,79%
Άρτα	0,68%	0,67%	0,66%	0,66%	0,65%	0,65%	0,0117%	1,77%
Γρεβενά	0,30%	0,30%	0,29%	0,29%	0,29%	0,29%	0,0052%	1,76%
Ιωάννινα	1,47%	1,48%	1,49%	1,51%	1,52%	1,54%	0,0264%	1,76%
Καρδίτσα	1,11%	1,10%	1,09%	1,08%	1,07%	1,06%	0,0187%	1,72%
Σάμος	0,40%	0,40%	0,40%	0,39%	0,39%	0,39%	0,0055%	1,39%
Αχαΐα	2,91%	2,92%	2,94%	2,96%	2,99%	3,01%	0,0394%	1,33%
Σέρρες	1,78%	1,77%	1,76%	1,75%	1,73%	1,72%	0,0232%	1,32%
Θεσπρωτία	0,40%	0,40%	0,39%	0,39%	0,39%	0,39%	0,0052%	1,31%
Τρίκαλα	1,22%	1,21%	1,20%	1,19%	1,19%	1,18%	0,0147%	1,23%
Φθιώτιδα	1,56%	1,55%	1,54%	1,53%	1,52%	1,51%	0,0187%	1,22%
Λέσβος	0,99%	0,99%	0,98%	0,98%	0,97%	0,96%	0,0117%	1,19%
Κεφαλληνία	0,35%	0,35%	0,35%	0,35%	0,35%	0,34%	0,0041%	1,17%
Φωκίδα	0,35%	0,35%	0,35%	0,35%	0,35%	0,34%	0,0041%	1,17%
Ροδόπη	1,02%	1,02%	1,01%	1,01%	1,00%	1,00%	0,0115%	1,15%
Ζάκυνθος	0,35%	0,36%	0,36%	0,36%	0,36%	0,36%	0,0041%	1,14%
Ηλεία	1,68%	1,67%	1,66%	1,65%	1,64%	1,63%	0,0187%	1,13%
Δράμα	0,93%	0,93%	0,93%	0,92%	0,91%	0,91%	0,0098%	1,07%
Πρέβεζα	0,53%	0,53%	0,53%	0,52%	0,52%	0,52%	0,0055%	1,04%
Φλώρινα	0,50%	0,50%	0,49%	0,49%	0,49%	0,49%	0,0052%	1,03%
Μεσσηνία	1,53%	1,52%	1,52%	1,51%	1,50%	1,49%	0,0147%	0,97%
Καβάλα	1,30%	1,29%	1,28%	1,28%	1,27%	1,27%	0,0117%	0,91%
Αργολίδα	0,94%	0,94%	0,94%	0,93%	0,93%	0,92%	0,0082%	0,87%
Καστοριά	0,49%	0,49%	0,49%	0,49%	0,49%	0,48%	0,0041%	0,84%
Αιτωλοακαρνανία	2,01%	2,01%	2,00%	2,00%	1,98%	1,97%	0,0164%	0,82%
Θεσσαλονίκη	9,89%	9,94%	10,00%	10,06%	10,08%	10,09%	0,0815%	0,81%
Εύβοια	1,90%	1,89%	1,89%	1,88%	1,87%	1,86%	0,0147%	0,78%
Μαγνησία	1,88%	1,87%	1,86%	1,86%	1,85%	1,84%	0,0141%	0,76%

Λασιθι	0,69%	0,69%	0,69%	0,69%	0,68%	0,68%	0,0052%	0,75%
Κυκλάδες	1,00%	1,01%	1,01%	1,00%	1,00%	0,99%	0,0075%	0,75%
Έβρος	1,37%	1,36%	1,35%	1,35%	1,35%	1,35%	0,0084%	0,62%
Χαλκιδική	0,90%	0,91%	0,91%	0,91%	0,90%	0,90%	0,0055%	0,61%
Ξάνθη	0,94%	0,94%	0,94%	0,94%	0,95%	0,95%	0,0052%	0,55%
Κοζάνη	1,41%	1,41%	1,40%	1,40%	1,40%	1,39%	0,0075%	0,54%
Κιλκίς	0,79%	0,79%	0,79%	0,79%	0,79%	0,78%	0,0041%	0,52%
Λακωνία	0,85%	0,85%	0,85%	0,85%	0,85%	0,84%	0,0041%	0,48%
Δωδεκάνησα	1,72%	1,73%	1,73%	1,74%	1,74%	1,74%	0,0082%	0,47%
Πιερία	1,15%	1,16%	1,16%	1,16%	1,16%	1,15%	0,0052%	0,45%
Χανιά	1,35%	1,36%	1,36%	1,36%	1,36%	1,35%	0,0052%	0,38%
Αττική	35,59%	35,60%	35,59%	35,63%	35,77%	35,91%	0,1312%	0,37%
Βοιωτία	1,14%	1,14%	1,14%	1,14%	1,14%	1,13%	0,0041%	0,36%
Λάρισα	2,58%	2,58%	2,57%	2,57%	2,56%	2,56%	0,0089%	0,35%
Πέλλα	1,32%	1,32%	1,32%	1,32%	1,32%	1,31%	0,0041%	0,31%
Ηράκλειο	2,66%	2,66%	2,67%	2,67%	2,67%	2,67%	0,0052%	0,19%
Κορινθία	1,32%	1,32%	1,32%	1,32%	1,32%	1,32%	0,0000%	0,00%
Ευρυτανία	0,18%	0,18%	0,18%	0,18%	0,18%	0,18%	0,0000%	0,00%
Ρέθυμνο	0,72%	0,72%	0,72%	0,72%	0,72%	0,72%	0,0000%	0,00%
Ημαθία	1,30%	1,30%	1,30%	1,30%	1,30%	1,30%	0,0000%	0,00%
Λευκάδα	0,20%	0,20%	0,20%	0,20%	0,20%	0,20%	0,0000%	0,00%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Περιφερειακοί Λογαριασμοί – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Συμπερασματικά, οι οικονομικές τάσεις που παρατηρούνται δείχνουν να οξύνουν τις περιφερειακές ανισότητες. Η σχετική σταθεροποίηση των πληθυσμιακών μεριδίων των Π.Ε. σημαίνει ότι χειροτερεύει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε περιφερειακό επίπεδο.

Επιπλέον, η οικονομική δραστηριότητα δείχνει να συγκεντρώνεται σε συγκεκριμένα χωρικά σημεία. Η Αττική και η Θεσσαλονίκη από κοινού (με μερίδια 54% και 10% αντίστοιχα) θα δημιουργούν τα 2/3 του ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές 2007).

Από τους υπόλοιπους δε Π.Ε.ς, αύξηση στο μερίδιο στο ΑΕΠ παρουσιάζουν μόνο οι ΠΕ Γρεβενών, Μαγνησίας, Ιωαννίνων, Κορινθίας και Χίου, συγκεντρώνοντας συνολικά το 5,5% του ΑΕΠ (2005).

2.4.1 Συγκριτικός Δείκτης Ευημερίας και Ανάπτυξης (ΣΔΕΑ)

Εναλλακτική πρόταση στο θέμα μέτρησης των διαπεριφερειακών ή διανομαρχιακών ανισοτήτων γίνεται με την εκτίμηση μιας σειράς από δείκτες παραγωγής, εισοδήματος και παραγωγικής διάρθρωσης, δημογραφίας και ανθρώπινου δυναμικού, γεωγραφίας και φυσικών πόρων, καθώς και δείκτες παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών.

Με την πρόταση αυτή η σύγκριση και αξιολόγηση δεν γίνεται με αφηρημένο, αλλά με πολύ συγκεκριμένο, συγκρίσιμο και σχετικό τρόπο.

Ο Συγκριτικός Δείκτης Ευημερίας και Ανάπτυξης (ΣΔΕΑ) αποτελεί βασική συνισταμένη της παρακολούθησης της πορείας μια περιφέρειας (Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας). Ο δείκτης αυτός δεν αποτελεί τον αριθμητικό μέσο συγκεκριμένων στατιστικών δεικτών που συγκεντρώνονται, αλλά την σταθμική συσχέτιση τους όπως διαμορφώνεται κάτω από συγκεκριμένα μοντέλα ανάπτυξης που λαμβάνουν υπόψη τους στατιστικά δεδομένα.

Στην παρούσα αναπτυξιακή μελέτη περιοριζόμαστε μόνο στην παράθεση των δεικτών συγκριτικής αξιολόγησης που θα χρησιμοποιηθούν για την δημιουργία του ΣΔΕΑ καθώς και τα αποτελέσματα συγκριτικής αξιολόγησης των Περιφερειών της χώρας σε σύγκριση με το εθνικό μέσο όρο. Η αξιολόγηση αυτή έγινε πρόσφατα από ομάδα ερευνητών του Πανεπιστημίου της Θεσσαλίας.

Πίνακας 2.4-1: Δείκτες Συγκριτικής Αξιολόγησης

πληθυσμός σε κατοίκους 2001
πυκνότητα πληθυσμού 2001 (κάτοικος/τ.χλμ.)
πυκνότητα πληθυσμού περιφέρειας / μ.ο. Χώρας
αριθμός αλλοδαπών κατοίκων 2001Α
πληθυσμός 2001Α
συγκέντρωση αλλοδαπών περιφέρειας/ μ.ο. Χώρας
αστικός πληθυσμός 2001Α
βαρύτητα αστικού πληθυσμού
βαρύτητα αστικού πληθυσμού περιφέρειας / μ.ο. χώρας
οικονομικά ενεργός πληθυσμός 2003
απασχολούμενοι 2003
άνεργοι 2003
% απασχόλησης 2003
% απασχόλησης 2003 / μ.ο. χώρας
% ανεργίας 2003
% ανεργίας 2003 / μ.ο. Χώρας
ΑΠΑ 2001, σε εκατ. Δρχ.
ΑΠΑ κατά κεφαλή 2001, σε εκατ. Δρχ.
ΑΠΑ κατά κεφαλή 2001 ευρώ/μ.ο. Χώρας
ΑΠΑ σε βασικές τιμές 2001, προσωρινές τιμές σε χιλ. ευρώ
ΑΠΑ κατά κεφαλή 2001, ευρώ
ΑΠΑ κατά κεφαλή 2001, ευρώ/ μ.ο. Χώρας
ΑΕΠ ΜΑΔ 2001

ΑΕΠ ΜΑΔ 2001 κατά κεφαλήν
ΑΕΠ κατά κεφαλήν 2000, ΜΑΔ
ΑΕΠ κατά κεφαλήν 2000, σε ΜΑΔ (εναλλακτική μέθοδος με διόρθωση στοιχείων Αττικής)
επιχειρηματικότητα σε νέες μονάδες μεταποίησης
επιχειρηματικότητα σε νέες μονάδες μεταποίησης / μ.ο. Χώρας
πληθυσμός 2001
νέες επιχειρήσεις 1997-2001
νέες επιχειρήσεις / 1000 κατοίκους
ΑΕΠ α-γένους τομέα εκατ ευρώ 2001
ΑΕΠ β γένους τομέα εκατ. ευρώ 2001
ΑΕΠ γ γένους τομέα εκατ. ευρώ 2001
ΑΕΠ σε εκατ. ευρώ. 2001
ΑΕΠ α γενούς περιφέρεια / μ.ο. Χώρας
ΑΕΠ β γενούς περιφέρεια / μ.ο. Χώρας
ΑΕΠ γ γενούς περιφέρεια / μ.ο. Χώρας
επέκταση μεταποίησης (νέες άδειες - ισχύς)
επέκταση μεταποίησης (νέες άδειες - ισχύς)/ μ.ο χώρας
αγροτικές εκμεταλλεύσεις σε στρε. 2002
αγροτικές εκμεταλλεύσεις / 1000 κατοίκους (στρεμ.)
αγροτικές εκμεταλλεύσεις σε στρεμ. 2002/ μ.ο. Χώρας
% ΑΕΠ σε αγροτικό τομέα, 2001
% ΑΕΠ σε δευτερογενή τομέα, 2001
κλίνες σε ξενοδοχειακά καταλύματα 2003
κλίνες σε ξενοδοχειακά καταλύματα 2003/ μ.ο χώρας
κλίνες σε ξενοδοχεία πολυτελείας, 2003
κλίνες σε ξενοδοχεία πολυτελείας, 2003/ μ.ο χώρας
κλίνες σε ξενοδοχεία α κατηγορίας 2003
κλίνες σε ξενοδοχεία α κατηγορίας 2003/ μ.ο χώρας
διανυκτερεύσεις 2002
διανυκτερεύσεις 2002/ μ.ο χώρας
πληθυσμός 2002
σύνολο καταθέσεων 2002 σε ευρώ
καταθέσεις κατά κεφαλήν, 2002 ευρώ
σύνολο καταθέσεων 2002 σε ευρώ/ μ.ο χώρας
εισπράξεις δημοσίων ταμείων σε εκατ. Ευρώ 2001

εισπράξεις δημοσίων ταμείων σε εκατ. ευρώ, 2001/ μ.ο χώρας
πληρωμές δημοσίων ταμείων σε εκατ. Ευρώ, 2001
πληρωμές δημοσίων ταμείων σε εκατ. ευρώ, 2001/ μ.ο χώρας
φόροι σε εκατ. ευρώ 2001
φόροι σε εκατ. Δρχ 2001/μ.ο χώρας
δηλωθέν εισόδημα σε εκατ ευρώ, 2002
δηλωθέν εισόδημα κατά κεφαλήν, 2000 (εκατ. Ευρω)
δηλωθέν εισόδημα εισοδηματιών, 2002 χιλ. Ευρω
δηλωθέν εισόδημα εισοδηματιών, 2002 χιλ. Ευρω / μ.ο χώρας
δηλωθέν εισόδημα εμπόρων 2002
δηλωθέν εισόδημα εμπόρων 2002/ μ.ο χώρας
δηλωθέν εισόδημα γεωργών 2002
δηλωθέν εισόδημα γεωργών 2002/ μ.ο χώρας
δηλωθέν εισόδημα μισθωτών 2002
δηλωθέν εισόδημα μισθωτών 2002/ μ.ο χώρας
δηλωθέν εισόδημα ελ. Επαγγελματιών 2002
δηλωθέν εισόδημα ελ. Επαγγελματιών 2002/ μ.ο χώρας
δηλωθέν εισόδημα συνταξιούχοι 2002
συνταξιούχοι 2002/ μ.ο χώρας
ιδιωτικές επενδύσεις σε κατοικίες ευρώ, 2002
ιδιωτικές επενδύσεις σε κατοικίες ευρώ, 2002/ μ.ο χώρας
σύνολο νέων κατοικιών 2002
σύνολο νέων κατοικιών 2002/ μ.ο χώρας
νέες κατοικίες / 1000 κατοίκους, 2002
ΙΧ σε κυκλοφορία 2003
ΙΧ σε κυκλοφορία 2003/ μ.ο χώρας
σχολεία 2002
σχολεία 2002/ μ.ο χώρας
μαθητές 2002
μαθητές 2002/ μ.ο χώρας
διδάσκοντες 2002
διδάσκοντες 2002/ μ.ο χώρας
νοσοκομεία δημόσια 2002
νοσοκομεία δημόσια 2002 / μ.ο χώρας

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι αντίστοιχες επιδόσεις όλων των περιφερειών της χώρας μας με βάση αυτούς τους δείκτες:

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

	ΑΜΘ	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Β. ΑΙΓΑΙΟ	Ν. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
επιφάνεια τ.χλμ.	14.157,90	18.810,90	9.451,50	14.036,90	9.203,60	15.549,70	11.350,70	2.307,20	15.490,50	3.836,00	5.286,30	8.336,30	3.808,20	131.625,50
πληθυσμός σε κατοίκους 2001	606.800	1.881.900	294.500	739.800	336.900	559.200	723.200	211.300	598.800	204.900	299.100	595.200	3.898.400	10.950.000
πυκνότητα πληθυσμού 2001 (κάτοικος/τ.χλμ.)	42,86	100,04	31,16	52,7	36,61	35,96	83,71	91,58	38,66	53,42	56,58	71,40	1023,69	83,19
πυκνότητα πληθυσμού περιφέρειας / μ.ο. Χώρας	0,52	1,20	0,37	0,83	0,44	0,43	0,77	1,10	0,46	0,64	0,68	0,86	12,31	1,00
πληθυσμός κατοίκων 2002	606.500	1.895.300	294.700	738.600	3.376.000	560.300	726.400	214.700	600.500	204.300	300.900	597.700	3.910.100	10.987.600
πυκνότητα πληθυσμού 2002	42,84	100,76	31,18	52,62	36,68	36,03	64	93,06	38,77	53,26	56,92	71,70	1026,76	83,48
πυκνότητα πληθυσμού 2002 (κάτοικος/τ.χλμ.)	0,51	1,21	0,37	0,63	0,44	0,43	0,77	1,11	0,46	0,64	0,68	0,086	12,30	1,00
πυκνότητα πληθυσμού περιφέρειας / μ.ο. Χώρας	17.492	104.723	9.501	33.782	17.067	41.697	38.593	20.524	50.576	10.546	30.365	45.495	376.732	797.093
αριθμός αλλοδαπών κατοίκων 2001Α	607.162	1.876.558	294.317	740.115	336.392	558.144	721.541	209.608	597.622	205.235	298.462	594.368	3.894.573	10.934.097
πληθυσμός 2001Α	0,03	0,06	0,03	0,05	0,05	0,07	0,05	0,10	0,08	0,05	0,10	0,08	0,10	0,07
συγκέντρωση αλλοδαπών περιφέρειας/ μ.ο. Χώρας	0,40	0,77	0,44	0,63	0,70	1,02	0,73	1,34	1,18	0,70	1,40	1,05	1,33	1,00
αστικός πληθυσμός 2001Α	361.193	1.413.279	147.969	457.158	148.552	326.847	411.633	74.070	294.711	88.996	182.682	348.511	3.724.813	7.980.414
βαρύτητα αστικού πληθυσμού	0,59	0,75	0,50	0,62	0,44	0,59	0,57	0,35	0,49	0,43	0,61	0,59	0,96	0,73

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (συνέχεια)

	ΑΜΘ	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Β. ΑΙΓΑΙΟ	Ν. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
βαρύτητα αστικού πληθυσμού περιφέρειας / μ.ο χώρας	0,82	1,03	0,59	0,85	0,61	0,80	0,78	0,48	0,68	0,59	0,84	0,80	1,31	1,00
οικονομικά ενεργός πληθυσμός 2003	230.400	737.200	109.300	291.700	130.400	221.100	263.100	83.500	259.200	70.600	125.800	254.800	1.678.100	4.455.200
απασχολούμενοι 2003	206.700	662.400	91.700	263.400	116.100	202.000	239.600	74.300	239.300	65.400	112.100	237.500	1.531.900	4.042.400
άνεργοι 2003	23.700	74.800	17.600	28.400	14.400	19.100	23.500	9200	19900	5200	13700	17300	146200	413000
% απασχόλησης 2003	89,71	89,85	83,9	90,3	89,03	91,36	91,07	88,98%	92,32%	92,63%	89,11%	93,21%	91,29%	90,37%
% απασχόλησης 2003 / μ.ο χώρας	0,99	0,99	0,92	1,00	0,98	1,01	1,00	0,98	1,02	1,02	0,98	1,03	1,01	1,00
% ανεργίας 2003	10,29	10,15	16,1	9,74	11,04	8,64	8,93	11,02%	7,68%	7,37%	10,89%	6,79%	8,71%	9,27%
% ανεργίας 2003 / μ.ο. Χώρας	1,11	1,09	1,74	1,05	1,19	0,93	0,96	1,19	0,83	0,79	1,17	0,73	0,94	1,00
ΑΠΑ 2001, σε εκατ. Δρχ.	1.764.866,	7.032.376	1.143.698	2.493.856,00	1.002.400,00	2.952.663	2.120.381,00	696.594,00	2.106.013,00	690.457,00	1.242.475	2.143.311	15.360.304	40.749.394,00
ΑΠΑ κατά κεφαλή 2001, σε εκατ. Δρχ.	2,91	3,74	3,88	3,37	2,98	5,28	2,93	3,30	3,52	3,37	4,15	3,6	3,94	3,72
ΑΠΑ κατά κεφαλή 2001 ευρώ/μ.ο. Χώρας	0,78	1,00	1,04	0,91	0,80	1,42	0,79	0,89	0,95	0,91	1,12	0,97	1,06	1,00
ΑΠΑ σε βασικές τιμές 2001, προσωρινές τιμές σε χιλ. ευρώ	5.079.300,00	20.819.900,00	3.274.700,00	6.774.900,00	2.908.200,00	8.627.900,00	5.943.400,00	2.022.300,00	6.436.300,00	2.232.900,00	3.837.900,00	6.255.000,00	45.041.400,00	119.254.100,00
ΑΠΑ κατά κεφαλή 2001, ευρώ	8.371	11.063	11.120	9.158	8.632	15.429	8.218	9571	10749	10898	12831	10509	11554	10891
ΑΠΑ κατά κεφαλή 2001, ευρώ / μ.ο. Χώρας	0,77	1,02	1,02	0,84	0,79	1,42	0,75	0,88	0,99	1,00	1,18	0,96	1,06	1,00
ΑΕΠ ΜΑΔ 2001	7.029.100,00	28.811.600,000	4.531.700,000	9.375.400,000	4.024.500,00	11.939.700,000	8.224.800,000	2.798.600,00	8.906.900,000	3.090.000,00	5.311.000,000	8.656.000,00	62.330.500,000	165.029.800,00
ΑΕΠ ΜΑΔ 2001 κατά κεφαλήν	11.584	15.310	15.388	12.673	11.946	21.351	11.373	13245	14875	15081	17757	14543	15989	15071

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (συνέχεια)

	ΑΜΘ	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Β. ΑΙΓΑΙΟ	Ν. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
ΑΕΠ κατά κεφαλήν 2000, ΜΑΔ	12.250	15.139	15.226	13.832	10.474	17.474	11.379	12956	13010	14563	17790	14781	17046	
ΑΕΠ κατά κεφαλήν 2000, σε ΜΑΔ (εναλλακτική μέθοδος με διόρθωση στοιχείων Αττικής)	12.250	15.139	15.226	13.832	10.474	14.227	11.379	12956	11786	14563	17790	14781	17907	15098
επιχειρηματικότητα σε νέες μονάδες μεταποίησης	80	256	33	86	45	43	46	32	43	17	19	50	406	1156
επιχειρηματικότητα σε νέες μονάδες μεταποίησης / μ.ο. Χώρας	0,90	2,88	0,37	0,97	0,51	0,48	0,52	0,36	0,48	0,19	0,21	0,56	4,57	13,00
πληθυσμός 2001	606.833	1.881.933	294.452	739.772	336.856	559.242	723.203	211.313	598.797	204.885	299.050	595.217	3.898.400	10.949.953
νέες επιχειρήσεις 1997-2001	602	3.516	238	804	284	550	648	498	526	185	504	1.077	13.848	23.280
νέες επιχειρήσεις / 1000 κατοίκους	0,99	1,87	0,81	1,09	0,84	0,98	0,90	2,36	0,88	0,9	1,69	1,81	3,55	2,13
ΑΕΠ α-γένους τομέα εκατ. ευρώ 2001	960,84	1.537,92	462,94	1.403,24	315,41	943,19	896,14	165,92	928,90	100.838,30	228,52	746,65	281,31	9.166,93
ΑΕΠ β γένους τομέα εκατ. ευρώ 2001	1.417,67	5.209,75	1.133,77	1.671,22	519,68	3.807,01	1.222,54	217,92	1.825,29	401,38	289,45	737,02	9.613,85	28.066,56
ΑΕΠ γ γένους τομέα εκατ. ευρώ 2001	3.291,97	15.847,25	2.077,97	4.938,26	2.385,60	4.736,66	4.694,08	1.854,30	1.367.224,20	1.521,12	3.474,09	5.402,75	39.457,27	93.693,73
ΑΕΠ σε εκατ. ευρώ. 2001	1.932.218,17	7.699.219,38	1.252.148,89	2.730.335,70	1.097.452,93	3.232.648,61	2.321.446,19	762.648,06	2.305.715,15	755.929,97	1.360.292,92	2.346.550,76	16.816.839,95	44.613.446,68
ΑΕΠ α γενούς περιφέρεια / μ.ο. Χώρας	1,36	2,18	0,66	1,99	0,40	1,34	1,27	0,24	1,32	0,42	0,32	1,06	0,40	13,00

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (συνέχεια)

	ΑΜΘ	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Β. ΑΙΓΑΙΟ	Ν. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
ΑΕΠ β γενούς περιφέρεια / μ.ο. Χώρας	0,66	2,41	0,53	0,77	0,24	1,76	0,57	0,10	0,85	0,19	0,13	0,34	4,45	13,00
ΑΕΠ γ γενούς περιφέρεια / μ.ο. Χώρας	0,46	2,20	0,29	0,69	0,33	0,66	0,65	0,26	0,56	0,21	0,48	0,75	5,47	13,00
επέκταση μεταποίησης (νέες άδειες - ισχύς)	3.614	17.295	4.255	4.753	2.242	3.039	3.716	1570	3918	1107	1930	4219	33104	84762
επέκταση μεταποίησης (νέες άδειες - ισχύς)/ μ.ο χώρας	0,55	2,65	0,65	0,73	0,34	0,47	0,57	0,24	0,60	0,17	0,30	0,65	5,08	13,00
αγροτικές εκμεταλλεύσεις σε στρ. 2002	3.892.278	7.094.033	2.153.143	4.716.830	1.020.550	3.582.840	2.985.166	713.018,00	3.592.880,00	951.893,00	680.460,00	2.557.726	623.008	34.563.825
αγροτικές εκμεταλλεύσεις / 1000 κατοίκους (στρεμ.)	6.417,86	3.743,00	7.305,90	6.385,61	3.022,52	6.394,66	4.109,69	3.321,43	5.983,45	4.658,56	2.261,78	4.279,32	159,33	3.145,72
αγροτικές εκμεταλλεύσεις σε στρεμ. 2002/ μ.ο. Χώρας	1,46	2,67	0,81	1,77	0,38	1,35	1,12	0,27	1,35	0,36	0,26	0,96	0,23	13,00
% ΑΕΠ σε αγροτικό τομέα, 2001	16,94	8,81	12,6	17,51	9,79	9,94	13,15	7,41%	13,73%	13,34%	5,72%	10,84%	0,57%	7,00%
% ΑΕΠ σε δευτερογενή τομέα, 2001	25,00	23,06	30,85	20,86	16,14	40,13	17,94	9,74%	26,98%	18,09%	7,25%	10,70%	19,48%	21,44%
κλίνες σε ξενοδοχειακά καταλύματα 2003	16.903	71.444	3.886	26.066	10.419	28.685	15.737	75.971	31.441	21.815	150.458	131.713	60.360	644.898
κλίνες σε ξενοδοχειακά καταλύματα 2003/ μ.ο χώρας	0,34	1,44	0,08	0,53	0,21	0,58	0,32	1,53	0,63	0,44	3,03	2,66	1,22	13,00

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (συνέχεια)

	ΑΜΘ	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Β. ΑΙΓΑΙΟ	Ν. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
κλίνες σε ξενοδοχεία πολυτελείας, 2003	0	3.194		763	147	743	1.117	2060	1918	1281	10973	10046	9130	41372
κλίνες σε ξενοδοχεία πολυτελείας, 2003/ μ.ο χώρας	0	1		0,24	0,05	0,23	0,35	0,65	0,60	0,40	3,45	3,16	2,87	13,00
κλίνες σε ξενοδοχεία α κατηγορίας 2003	2.264	15745	71	3.531	948	4.542	3.374	20.298	5.048	3.124	53.258	42.916	12.703	167.822
κλίνες σε ξενοδοχεία α κατηγορίας 2003/ μ.ο χώρας	0,18	1,22	0,01	0,27	0,07	0,35	0,26	1,57	0,39	0,24	4,13	3,32	0,98	13,00
διανυκτερεύσεις 2002	1.692.537	4.099.604	383.772	1.826.414	896.671	1.462.844	1.451.783	6.819.068	2.218.147	2.059.103	15.146.777	12.327.540	6.358.535	56.742.795
διανυκτερεύσεις 2002/ μ.ο χώρας	0,39	0,94	0,09	0,42	0,21	0,34	0,33	1,56	0,51	0,47	3,47	2,82	1,46	13
πληθυσμός 2002	606.476	1.895.281	294.713	738.666	337.649	560.286	726.372	214.672	600.470	204.332	300.852	597.694	3.910.096	10.987.559
σύνολο καταθέσεων 2002 σε ευρώ	3.942.100.000	13.621.400.000	1.937.900.000	4.425.100.000	2.504.000.000	3.471.500.000	3.817.500.000	1.798.400.000	4.356.600.000	1.840.700.000	2.856.800.000	4.030.600.000	56.158.500.000	104.761.100.000
καταθέσεις κατά κεφαλήν, 2002 ευρώ	6.500,01	7.187,01	6.575,55	5.990,66	7.415,99	6.195,94	5.255,57	8377,43	7255,32	9008,38	9495,7	6743,58	14362,44	9534,52
σύνολο καταθέσεων 2002 σε ευρώ/ μ.ο χώρας	0,68	0,75	0,69	0,63	0,78	0,65	0,55	0,88	0,76	0,94	1,00	0,71	1,51	1,00
εισπράξεις δημοσίων ταμείων σε εκατ. Ευρώ 2001	692,99	3.567,99	193,89	683,15	307,03	540,36	672,13	227,60	1.045,83	170,32	392,76	793,27	51.155,97	60.443,28
εισπράξεις δημοσίων ταμείων σε εκατ. ευρώ, 2001/ μ.ο χώρας	0,15	0,77	0,04	0,15	0,07	0,12	0,14	0,05	0,22	0,04	0,08	0,17	11,00	13,00

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (συνέχεια)

	ΑΜΘ	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Β. ΑΙΓΑΙΟ	Ν. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
πληρωμές δημοσίων ταμείων σε εκατ. Ευρώ, 2001	423,46	1.142,04	189,21	522,62	266,51	283,94	416,80	121,86	286,66	137,38	164,41	388,88	48.258,01	52.601,78
πληρωμές δημοσίων ταμείων σε εκατ. ευρώ, 2001/ μ.ο χώρας	0,1	0,28	0,05	0,13	0,07	0,07	0,10	0,03	0,07	0,03	0,04	0,10	11,93	13,00
φόροι σε εκατ. ευρώ 2001	649,46	3.406,85	181,74	639,44	290,63	504,39	620,01	215,42	954,95	161,19	368,42	751,90	24.138,55	32.884,25
φόροι σε εκατ. Δρχ 2001/μ.ο χώρας	0,26	1,35	0,07	0,25	0,11	0,2	0,25	0,09	0,38	0,06	0,15	0,30	9,54	13,00
δηλωθέν εισόδημα σε εκατ ευρώ, 2002	2.541,27	8.792,34	1.326,49	3.194,40	1.407,09	2.441,28	2.801,91	901	2.348	910	1.431	2.614	27.949	58.657
δηλωθέν εισόδημα κατά κεφαλήν, 2000 (εκατ. Ευρω)	4,19	4,64	4,5	4,32	4,17	4,36	3,86	4,20	3,91	4,45	4,76	4,37	7,15	5,34
δηλωθέν εισόδημα εισοδηματιών, 2002 χιλ. Ευρω	96.044,00	383.533,00	45.744,00	85.179,00	43.633,00	44.976,00	66.413,00	32.981	63.259	26.451	53.548	55.852	1.358.355	2.355.968
δηλωθέν εισόδημα εισοδηματιών, 2002 χιλ. Ευρω / μ.ο χώρας	0,53	2,12	0,25	0,47	0,24	0,25	0,37	0,18	0,35	0,15	0,30	0,31	7,50	13,00
δηλωθέν εισόδημα εμπόρων 2002	488.832	1.783.611	255.984	595.024	286.843	460.103	533.439	240.590	498.089	184.939	427.105	559.689	4.661.025	10.975.273
δηλωθέν εισόδημα εμπόρων 2002/ μ.ο χώρας	0,58	2,11	0,3	0,7	0,34	0,54	0,63	0,28	0,59	0,22	0,51	0,66	5,52	13,00
δηλωθέν εισόδημα γεωργών 2002	208.810	471.004	85.060	296.588	78.650	269.992	248.070,00	55.363	273.860	111.394	76.712	290.113	375.237	2.840.853

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (συνέχεια)

	ΑΜΘ	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Β. ΑΙΓΑΙΟ	Ν. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
δηλωθέν εισόδημα γεωργών 2002/ μ.ο χώρας	0,96	2,16	0,39	1,36	0,36	1,24	1,14	0,25	1,25	0,51	0,35	1,33	1,72	13,00
δηλωθέν εισόδημα μισθωτών 2002	911.957	3.261.125	505.204	1.101.822	513.202	883.705	996.114,00	293.690	770.521	287.684	521.758	923.913	11.809.299	22.779.994
δηλωθέν εισόδημα μισθωτών 2002/ μ.ο χώρας	0,52	1,86	0,29	0,63	0,29	0,5	0,57	0,17	0,44	0,16	0,30	0,53	6,74	13,00
δηλωθέν εισόδημα ελ. Επαγγελματιών 2002	255.793	890.794	130.550	321.843	156.010	195.822	266.230,00	74.840	177.450	77.480	107.184	263.455	3.502.744	6.420.195
δηλωθέν εισόδημα ελ. Επαγγελματιών 2002/ μ.ο χώρας	0,52	1,8	0,26	0,65	0,32	0,4	0,54	0,15	0,36	0,16	0,22	0,53	7,09	13,00
δηλωθέν εισόδημα συνταξιούχοι 2002	579839	2002274	303948	793946	328748	586686	691.648,00	203.335	564.332	221.711	244.473	520.799	6.242.589	13.284.328
συνταξιούχοι 2002/ μ.ο χώρας	0,57	1,96	0,3	0,78	0,32	0,57	0,68	0,20	0,55	0,22	0,24	0,51	6,11	13,00
ιδιωτικές επενδύσεις σε κατοικίες ευρώ, 2002	398.660.000	1.166.890.000	194.950.000	445.540.000	283.710.000	386.490.000	414.000.000,00	210.050.000	431.240.000	112.640.000	322.690.000	390.040.000	2.352.070.000	7.108.970.000
ιδιωτικές επενδύσεις σε κατοικίες ευρώ, 2002/ μ.ο χώρας	0,73	2,13	0,36	0,81	0,52	0,71	0,76	0,38	0,79	0,21	0,59	0,71	4,30	13,00
σύνολο νέων κατοικιών 2002	7596	21942	3799	8034	4984	7189	8.945,00	4.290	7.721	2.151	6.829	6.424	38.393	128.297
σύνολο νέων κατοικιών 2002/ μ.ο χώρας	0,77	2,22	0,38	0,81	0,51	0,73	0,91	0,43	0,78	0,22	0,69	0,65	3,89	13,00
νέες κατοικίες / 1000 κατοίκους, 2002	12,52	11,58	12,89	10,88	14,76	12,83	12,31	19,98	12,86	10,53	22,7	10,75	9,82	11,68

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (συνέχεια)

	ΑΜΘ	Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	Β. ΑΙΓΑΙΟ	Ν. ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ	ΑΤΤΙΚΗ	ΕΛΛΑΔΑ
ΙΧ σε κυκλοφορία 2003	152.310	573.222	75.221	182.644	81.486	107.636	131.115,00	63.012	108.368	49.048	79.447	186.216	2.016.264	3.805.989
ΙΧ σε κυκλοφορία 2003/ μ.ο χώρας	0,52	1,96	0,26	0,62	0,28	0,37	0,45	0,22	0,37	0,17	0,27	0,64	6,89	13,00
σχολεία 2002	1.055	1.779	439	1.092	555	773	1.035,00	283	854	353	440	765	3.042	12.465
σχολεία 2002/ μ.ο χώρας	1,1	1,86	0,46	1,14	0,58	0,81	1,08	0,30	0,89	0,37	0,46	0,80	3,17	13,00
μαθητές 2002	102.594	324.096	52.623	128.450	56.502	85.547	125.073,00	34.627	94.100	31.544	52.676	105.762	668.045	1.861.639
μαθητές 2002/ μ.ο χώρας	0,72	2,26	0,37	0,9	0,39	0,6	0,87	0,24	0,66	0,22	0,37	0,74	4,67	13,00
διδάσκοντες 2002	9.618	29.771	5.516	14.002	5.851	8.390	12.181,00	3.464	8.920	3.930	5.470	9.902	58.766	175.781
διδάσκοντες 2002/ μ.ο χώρας	0,71	2,2	0,41	1,04	0,43	0,62	0,90	0,26	0,66	0,29	0,40	0,73	4,35	13,00
νοσοκομεία δημόσια 2002	6	21	5	5	5	8	11,00	6	9	5	5	9	46	141
νοσοκομεία δημόσια 2002 / μ.ο χώρας	0,55	1,91	0,45	0,45	0,45	0,73	1,00	0,55	0,82	0,45	0,45	0,82	4,18	12,82

Τέλος στον Πίνακα που ακολουθεί γίνεται προσπάθεια μέτρησης του Δείκτη αυτού από την Π.Ε. Αχαΐας σε επίπεδο Π.Ε. και η κατάταξη των Π.Ε. της χώρας με βάση την εκτίμηση του δείκτη αυτού. (σε στοιχεία του 2000)

Π.Ε. (NUTS III)	ΣΔΕΑ	Σειρά Κατάταξης
Αττικής	67,3	1
Θεσσαλονίκης	52,7	2
Δωδεκανήσου	46,6	3
Κυκλάδων	44,6	4
Χανίων	39,4	5
Ηράκλειου	39	6
Σάμου	37,4	7
Κεφαλληνίας	37,3	8
Μαγνησίας	37	9
Ζακύνθου	36,2	10
Χίου	36,1	11
Αχαΐας	34,8	12
Κέρκυρας	34,6	13
Λασιθίου	34,3	14
Βοιωτίας	34,1	15
Καβάλας	33,4	16
Αργολίδας	33,2	17
Λευκάδας	32,5	18
Ρεθύμνου	32,5	19
Ιωαννίνων	32,1	21
Κορινθίας	32,1	20
Λέσβου	32	22
Λάρισας	31,9	23
Κοζάνης	31,4	24
Περίας	31,1	25
Χαλκιδικής	30,6	26
Ευβοίας	30,3	27
Έβρου	30,1	28
Ημαθίας	28,6	29
Αρκαδίας	26,8	30
Ξάνθης	26,4	31
Τρικάλων	26,4	32
Φθιώτιδας	26,2	33
Ροδόπης	26	34

Καστοριάς	25,5	35
Φωκίδας	25,3	37
Λακωνίας	25,3	36
Πρέβεζας	25,1	38
Μεσσηνίας	24,9	39
Δράμας	24,5	40
Πέλλας	23,6	41
Φλώρινας	23,6	42
Κιλκίς	22,7	43
Γρεβενών	22,1	44
Αιτωλοακαρνανίας	21,4	45
Άρτας	20,9	46
Σερρών	20,7	47
Καρδίτσας	20,6	48
Θεσπρωτίας	20,1	49
Ηλείας	17	50
Ευρυτανίας	16,2	51

Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι οι δύο ΠΕ της Δυτικής Ελλάδας βρίσκονται στην τελευταίες θέσεις κατάταξης των ΠΕ της χώρας υπογραμμίζοντας με σαφή τρόπο την έντονη κυριαρχία των περιφερειακών ανισοτήτων το εύρος των οποίων όχι μόνο είναι σημαντικό (51 μονάδες) αλλά και ο λόγος μέγιστης ελάχιστης τιμής δείχνει ότι το επίπεδο ευημερίας και ανάπτυξης της Αττικής είναι τουλάχιστον τετραπλάσιο από αυτό της Ευρυτανίας και της Ηλείας, που βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης.

2.5 Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ Γ' ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2000-2006 –ΜΙΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΔΥΤΙΚΟ ΑΞΟΝΑ

Το Γ' ΚΠΣ, δηλαδή το τέταρτο κατά σειρά οικονομικό «πακέτο» με το οποίο ενισχύθηκε η Ελλάδα μετά την ένταξή της στην Ε.Ε., αποτέλεσε το μεγαλύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα που σχεδιάστηκε από την Ελλάδα και υλοποιήθηκε με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στόχος του Γ' ΚΠΣ ήταν η ενίσχυση των πολιτικών για την πραγματική σύγκλιση, την περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Υπό αυτό το πρίσμα η Προγραμματική Περίοδος 2000-2006 αποτέλεσε για την Ελλάδα ένα ιδιαίτερα σημαντικό επενδυτικό εργαλείο καθώς οι συνολικοί πόροι που διατέθηκαν στην Ελλάδα ήταν 44.363.540 χιλ. € καθιστώντας το ως το μεγαλύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα της χώρας στην μεταπολιτευτική περίοδο.

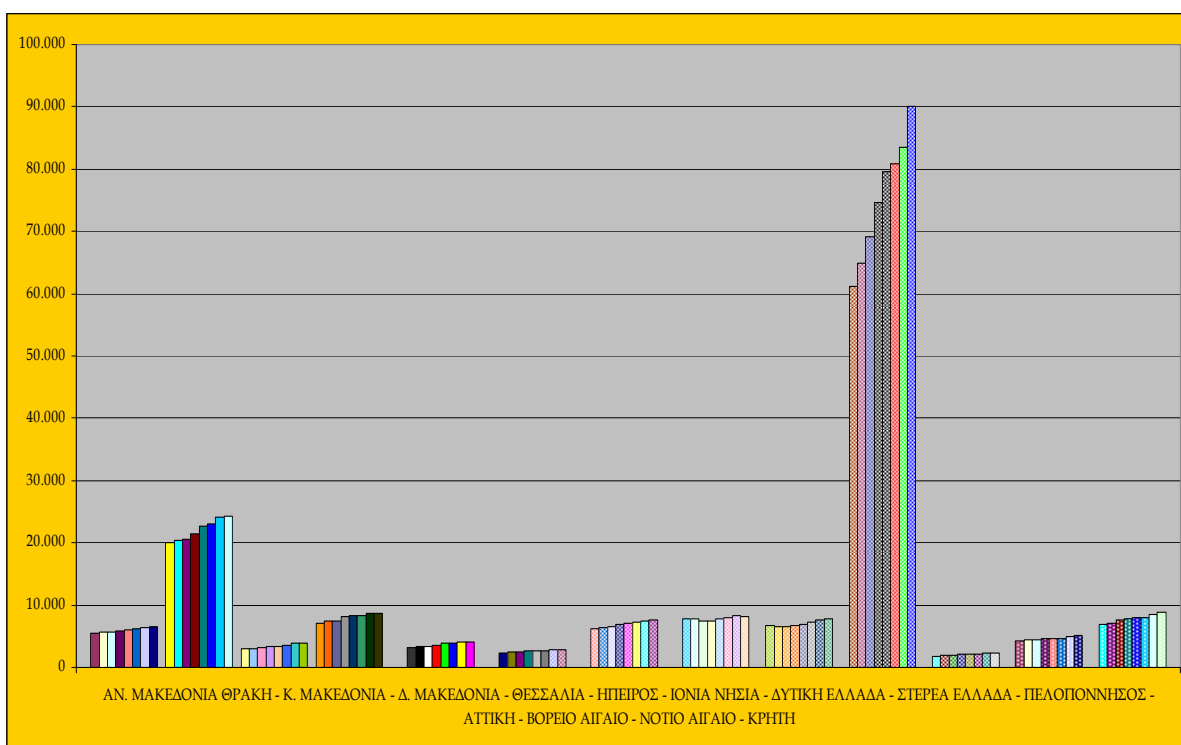
Το θέμα της σύγκλισης αποτέλεσε κεντρικό στόχο και αυτού του προγράμματος και η περίοδος αυτή τονίστηκε εξ αρχής ως η μεγάλη ευκαιρία της Ελλάδας στον συγκεκριμένο τομέα.

Η σύγκλιση με οικονομικούς όρους εκφράζεται σε όρους επιπέδου εισοδήματος ή παραγωγικότητας. Το θέμα της οικονομικής σύγκλισης δεν αφορά μόνο τις εθνικές οικονομίες αλλά και διάφορες περιοχές στο ίδιο ή διαφορετικά κράτη. Στην τελευταία περίπτωση μιλάμε για περιφερειακή σύγκλιση. Τα τελευταία χρόνια η έννοια της περιφερειακής σύγκλισης είναι κυρίαρχη ειδικά στην χώρα μας όπου οι περιφερειακές ανισότητες είναι δεδομένες και διαχρονικές. Η οικονομική σύγκλιση θεωρείται ως βασικό προαπαιτούμενο για την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής και ένα βήμα περαιτέρω στην εδαφική συνοχή όπως αυτή ορίστηκε στην Πράσινη Βίβλο.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι μια προσέγγιση όσον αφορά τις ενδοπεριφερειακές (διανομαρχιακές) και περιφερειακές ανισότητες στην Ελλάδα κατά την διάρκεια υλοποίησης της Γ Προγραμματικής περιόδου 2000-2006 με άξονα αναφοράς την χωροταξική κατεύθυνση των διατιθέμενων κοινοτικών πόρων.

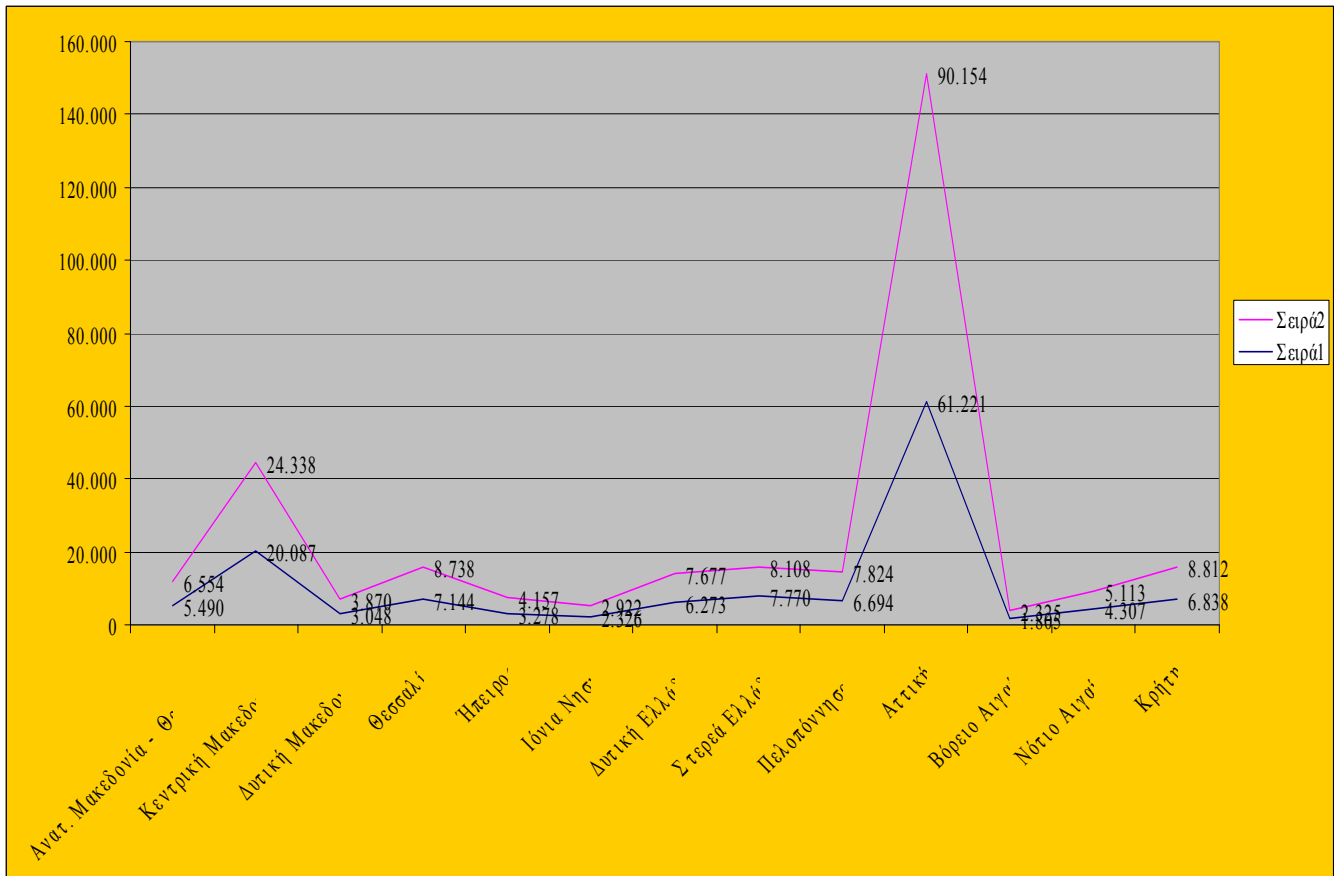
2.5.1 Περιφερειακή Κατανομή και Ανισότητες στο ΑΕΠ το 2000

Η κατανομή του ΑΕΠ την περίοδο 2000-2007 αποτελεί τον πλέον προφανή δείκτη για τις μεταβολές που συντελέστηκαν την συγκεκριμένη περίοδο. Όσον αφορά τις περιφέρειες η κατάσταση είχε ως εξής την περίοδο 2000-2007 (σε σταθερές τιμές εκ. € με έτος βάσης το 2000)

Βάσει των παραπάνω στοιχείων η συνολική μεταβολή του ΑΕΠ στην χώρα την περίοδο 2000-2007 ανήλθε στο 33% . Η μεταβολή αυτή στις περιφέρειες της χώρας έχει ως εξής (με φθίνουσα σειρά):

	Περιφέρεια	ΑΕΠ 2000 (σε εκ. €)	ΑΕΠ 2007 (σε εκ. €)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ % (σε σταθερές τιμές 2000)
1.	Αττική	61.22	90.15	47
2.	Βόρειο Αιγαίο	1.80	2.32	29
3.	Κρήτη	6.83	8.81	29
4.	Δυτική Μακεδονία	3.04	3.87	27
5.	Ήπειρος	3.27	4.15	27
6.	Ιόνια Νησιά	2.32	2.92	26
7.	Θεσσαλία	7.14	8.73	22
8.	Δυτική Ελλάδα	6.27	7.67	22
9.	Κεντρική Μακεδονία	20.08	24.33	22
10.	Νότιο Αιγαίο	4.30	5.11	19
11.	Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	5.49	6.55	19
12.	Πελοπόννησος	6.69	7.82	17
13.	Στερεά Ελλάδα	7.77	8.10	4
	ΕΛΛΑΔΑ	136.28	180.59	33

Από τα παραπάνω προκύπτει η σαφής και κυρίαρχη θέση της Περιφέρειας Αττικής στην κατανομή του ΑΕΠ την περίοδο 2000-2007 με ποσοστά 44,92% και 49,92% επί του συνόλου του εθνικού ΑΕΠ στα έτη 2000 και 2007. Ακολουθεί η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με ποσοστά 14,74 % και 13,48% επί του συνόλου του εθνικού ΑΕΠ στα αντίστοιχα έτη. Από την μελέτη των στοιχείων της κατανομής και μεταβολής του ΑΕΠ την συγκεκριμένη περίοδο τα συμπεράσματα είναι τα εξής:

- ο μεγαλύτερος βαθμός θετικής μεταβολής του ΑΕΠ της Αττικής από κάθε άλλη Περιφέρεια σε ποσοστό πολύ πάνω από αυτό της εθνικής μεταβολής.
- Η θετική μεταβολή του ΑΕΠ σε όλες τις άλλες Περιφέρειες σε ποσοστό κάτω όμως της εθνικής μεταβολής
- Είναι ευνόητο από τα παραπάνω πως το ποσοστό συμμετοχής όλων των Περιφερειών – πλην Αττικής- στο συνολικό ΑΕΠ είναι μειωμένο το 2007 σε σχέση με το 2000.

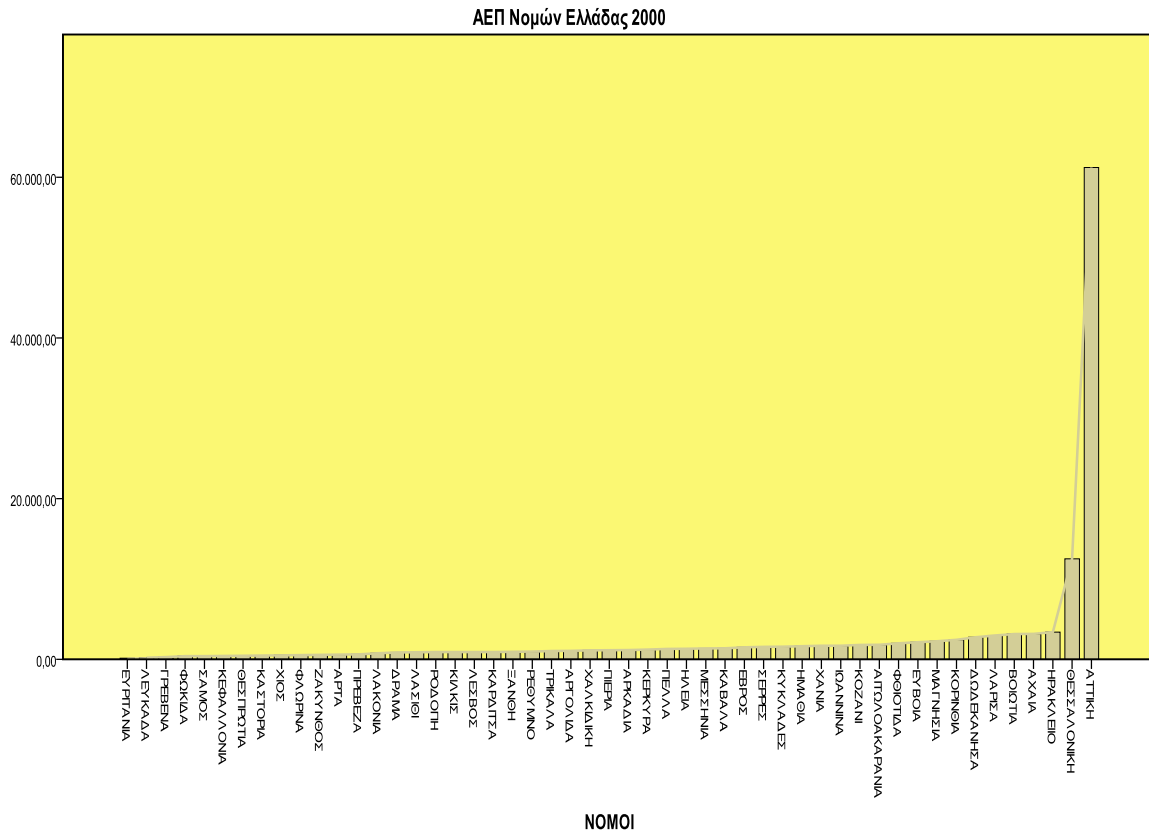
Με όρους περιφερειακής σύγκλισης το συμπέρασμα είναι πως σύνολο της χώρας το 2007 έχει αποκλίνει περαιτέρω σε σχέση με την Αττική.

Η παραπάνω μεταβολή είναι φανερή στον παρακάτω πίνακα με τις σχετικές μεταβολές σε επίπεδο Περιφέρειας όσον αφορά την συμμετοχή τους στο συνολικό ΑΕΠ.

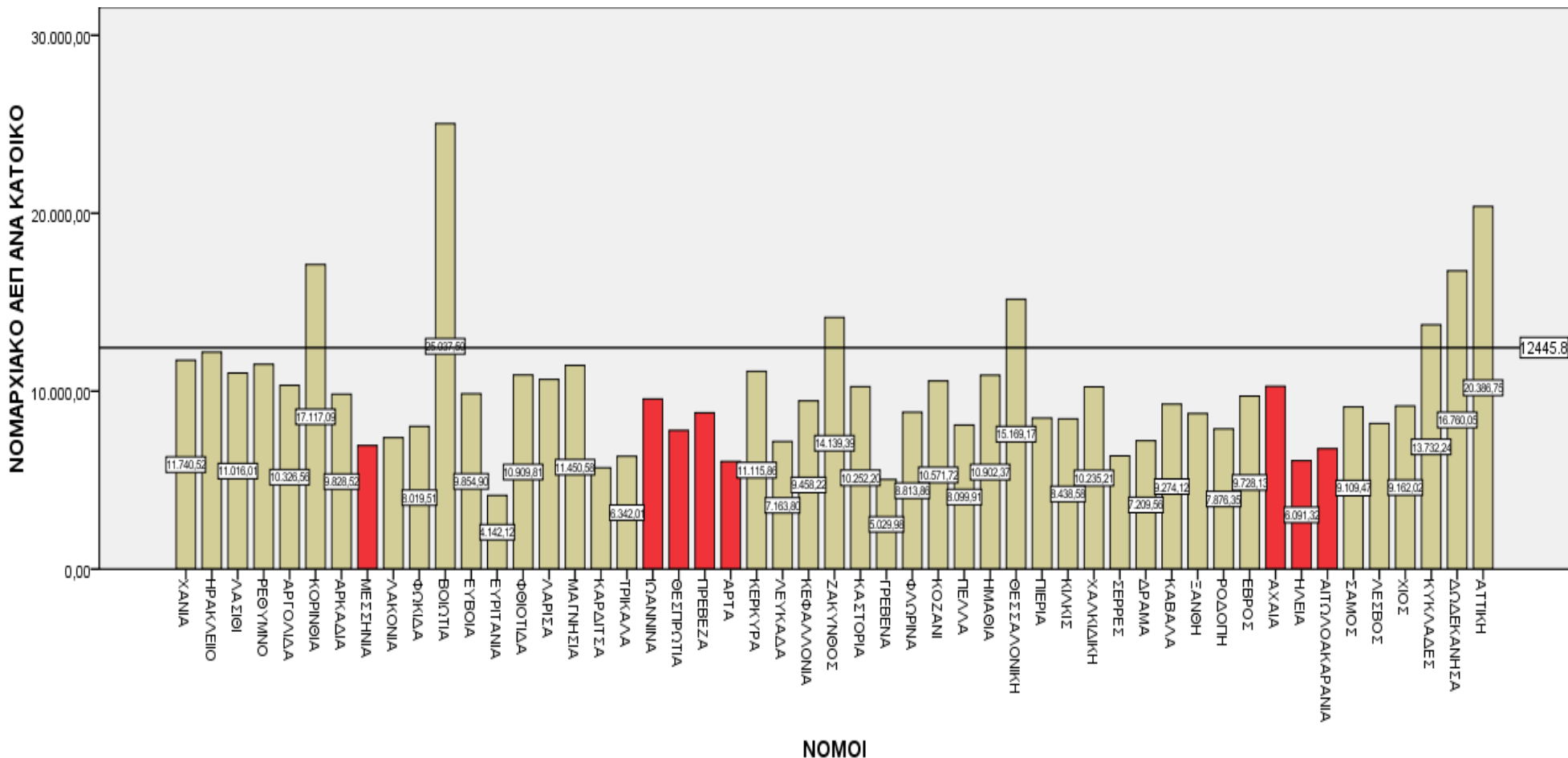
	Περιφέρεια	Ποσοστό συμμετοχής στο εθνικό ΑΕΠ 2000	Ποσοστό συμμετοχής στο εθνικό ΑΕΠ 2007	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
1	Αττική	44,9%	49,9%	+5,00
2	Βόρειο Αιγαίο	1,3%	1,2%	-0,0%
3	Κρήτη	5,0%	4,8%	-0,1%
4	Δυτική Μακεδονία	2,2%	2,1%	-0,0%
5	Ήπειρος	2,4%	2,3%	-0,1%
6	Ιόνια Νησιά	1,7%	1,6%	-0,0%
7	Θεσσαλία	5,2%	4,8%	-0,4%
8	Δυτική Ελλάδα	4,6%	4,2%	-0,3%
9	Κεντρική Μακεδονία	14,7%	13,4%	-1,2%
10	Νότιο Αιγαίο	3,1%	2,8%	-0,3%
11	Ανατ. Μακεδονία - Θράκη	4,0%	3,6%	-0,4%
12	Πελοπόννησος	4,9%	4,3%	-0,5%
13	Στερεά Ελλάδα	5,7%	4,4%	-1,2%

2.5.2 ΔΙΑΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

Παράλληλα σε επίπεδο Π.Ε. η κατάσταση όσον αφορά το παραγόμενο ΑΕΠ το 2000 είχε ως εξής:

Είναι φανερό και εδώ η κυριαρχία της Αττικής με Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Αχαΐα, Βοιωτία, Λάρισα, Δωδεκάνησα, Κορινθία, Μαγνησία και Εύβοια να αποτελούν την πρώτη δεκάδα όσον αφορά το ΑΕΠ. Επειδή η χωρική κατεύθυνση του παραγόμενου ΑΕΠ αγνοεί τον παράγοντα συγκέντρωσης του πληθυσμού στην Αττική επιλέγουμε ως πιο αξιόπιστο δείκτη το παραγόμενο ΑΕΠ ανά νομό και κάτοικο. Έτσι η κατάσταση διαμορφώνεται ως ο κάτωθι πίνακας για τα έτη 2000 και 2007.

Όπως είδαμε και από τα περιφερειακά στοιχεία για το ΑΕΠ η εθνική άνοδος για το ΑΕΠ την περίοδο αναφοράς ήταν της τάξης του 33%. Είναι όμως σαφές ότι η άνοδος αυτή δεν κατανέμεται ισότιμα στις ΠΕ της χώρας, όπου παρουσιάζονται έντονες διαφορές

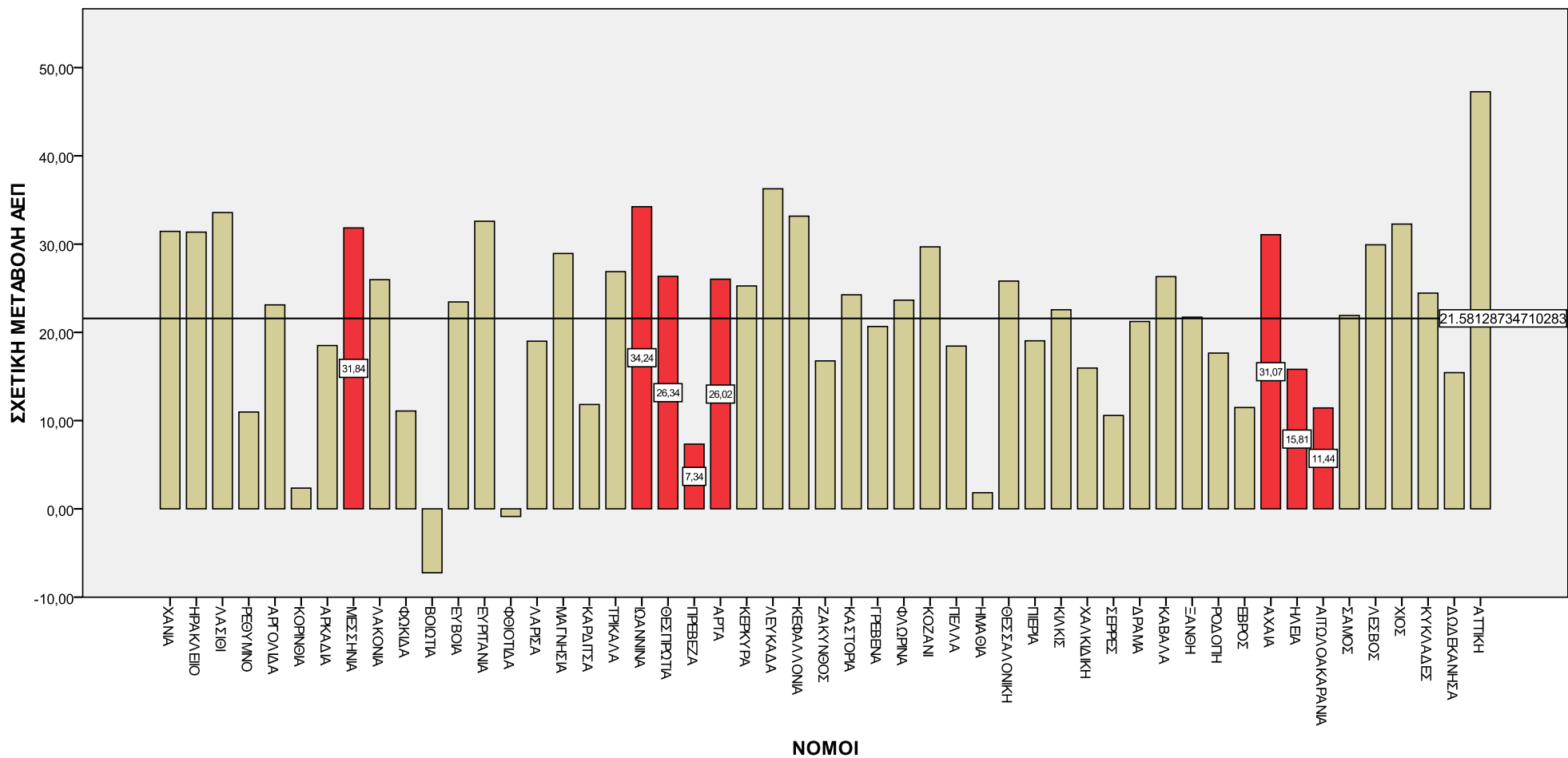
Τα στοιχεία για την βαρύτητα της Αττικής στην διαμόρφωση του εθνικού ΑΕΠ και όσον αφορά τις ΠΕ είναι αποκαλυπτικά για την περίοδο αναφοράς.

Συγκεκριμένα το 2000 ο μέσος όρος του ΑΕΠ ανά κάτοικο της χώρας διαμορφώνεται στα 12.445 €. Το 86% των Π.Ε. της χώρας παρουσιάζουν ΑΕΠ ανά κάτοικο κάτω αυτού του ποσού. Συγκεκριμένα μόνο οι ΠΕ Αττικής, Δωδεκανήσου, Κυκλάδων, Ζακύνθου, Θεσσαλονίκης, Κορινθίας και Βοιωτίας έχουν ΑΕΠ άνω του εθνικού μέσου όρου.

Η κατάσταση δεν βελτιώνεται ούτε το 2007. Οι ίδιες ακριβώς Π.Ε. χώρας παρουσιάζουν ΑΕΠ ανά κάτοικο άνω του ποσού των 16.491 € που είναι ο νέος διαμορφωθείς εθνικός μέσος όρος με σημάδια μάλιστα περαιτέρω ενίσχυσης του αθηνοκεντρικής κυριαρχίας. Η Αττική έχει περάσει πλέον στην πρώτη θέση με την Βοιωτία να έπεται, η ΠΕ Ζακύνθου οριακά φθάνει τον μέσο όρο ενώ και οι υπόλοιποι τέσσερις εμφανίζονται αποδυναμωμένοι σχετικά.

Σε δύο περιπτώσεις, την Βοιωτία και την Φθιώτιδα, έχουμε αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης σε σχέση με το 2000 ενώ σε όλες τις άλλες περιοχές ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ είναι θετικός με μεγάλες όμως διαφορές. Είναι εντυπωσιακή και εδώ η κυριαρχία της Αττικής με το υψηλότερο ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ.

Οι διαφορές αυτές φαίνονται αναλυτικά στο παρακάτω γράφημα για κάθε Νομό της χώρας. Με κόκκινο φόντο φαίνονται αναλυτικά οι μεταβολές ΑΕΠ για τις ΠΕ που συγκροτούν τον ηπειρωτικό Δυτικό άξονα της χώρας. Από τους 8 Π.Ε.ς του Δυτικού άξονα, οι τέσσερις παρουσιάζουν αύξηση άνω του μέσου όρου, με δύο όμως από αυτούς να ανήκουν στον Βόρειο οδικό άξονα της χώρας, όπως αυτός σχηματίστηκε με την ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού.

2.5.3 Η ΧΩΡΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥ Γ ΚΠΣ

Έχει ιδιαίτερη σημασία να καταγράψουμε την χωροθετική κατεύθυνση των πόρων του Γ ΚΠΣ καθώς όπως προείπαμε πρόκειται για το μεγαλύτερο επενδυτικό πρόγραμμα των Δημοσίων Επενδύσεων με κύριο στόχο την σύγκλιση της Ελληνικής οικονομίας. Σε επίπεδο Π.Ε. οι πόροι της Γ Προγραμματικής περιόδου κατευθύνθηκαν ως εξής:

9 ΠΕ (ΝΟΜΟΙ) ξεπερνούν το 1δισ € σε συνολικές επενδύσεις Γ ΚΠΣ και είναι οι εξής:

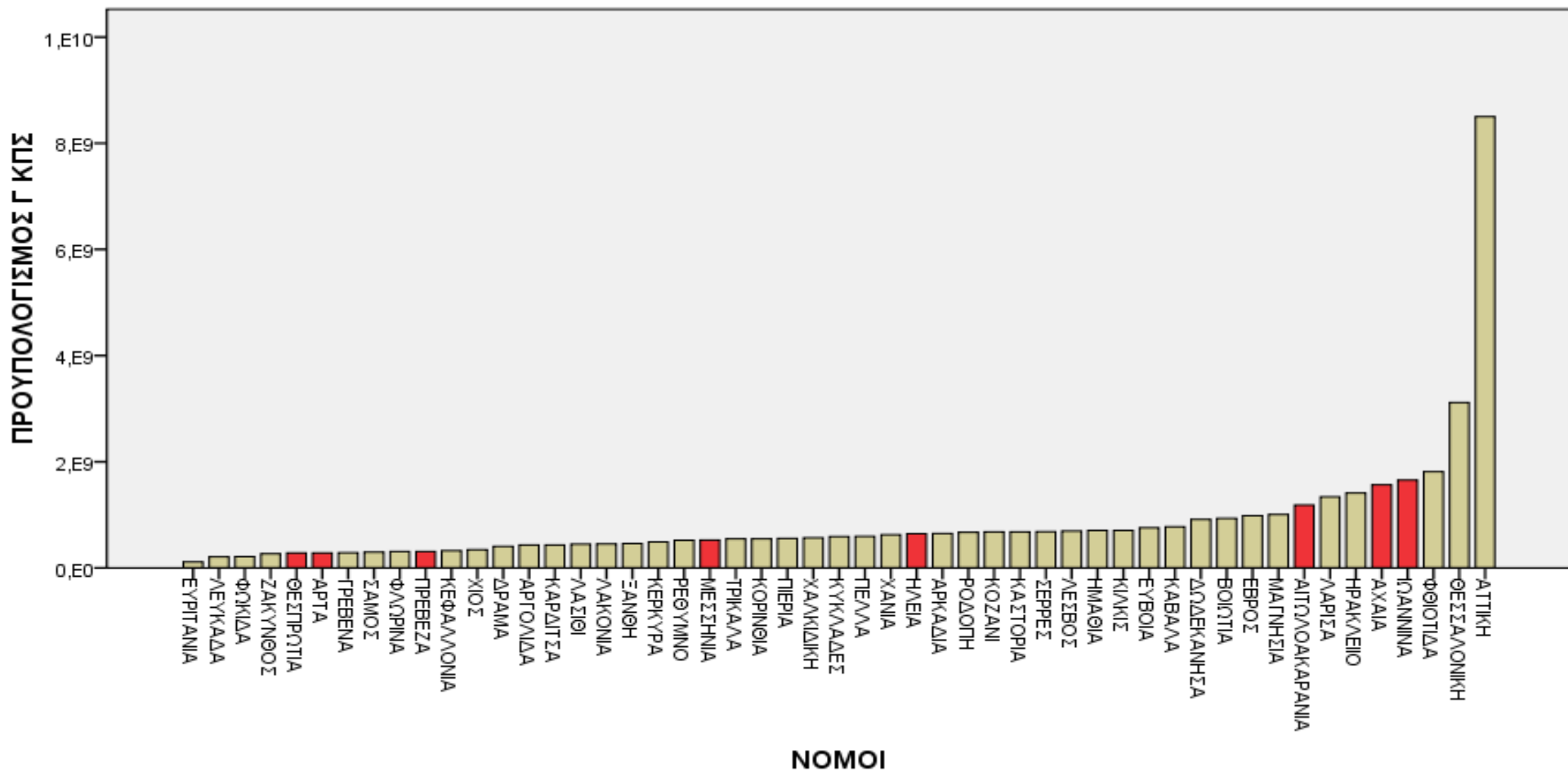
1.	Αττική	8.500.848.159
2.	Θεσσαλονίκη	3.114.233.292
3.	Φθιώτιδα	1.812.944.497
4.	Ιωάννινα	1.653.012.199
5.	Αχαΐα	1.565.770.171
6.	Ηράκλειο	1.411.651.998
7.	Λάρισα	1.338.288.363
8.	Αιτωλοακαρνανία	1.182.690.398
9.	Μαγνησία	1.006.475.989

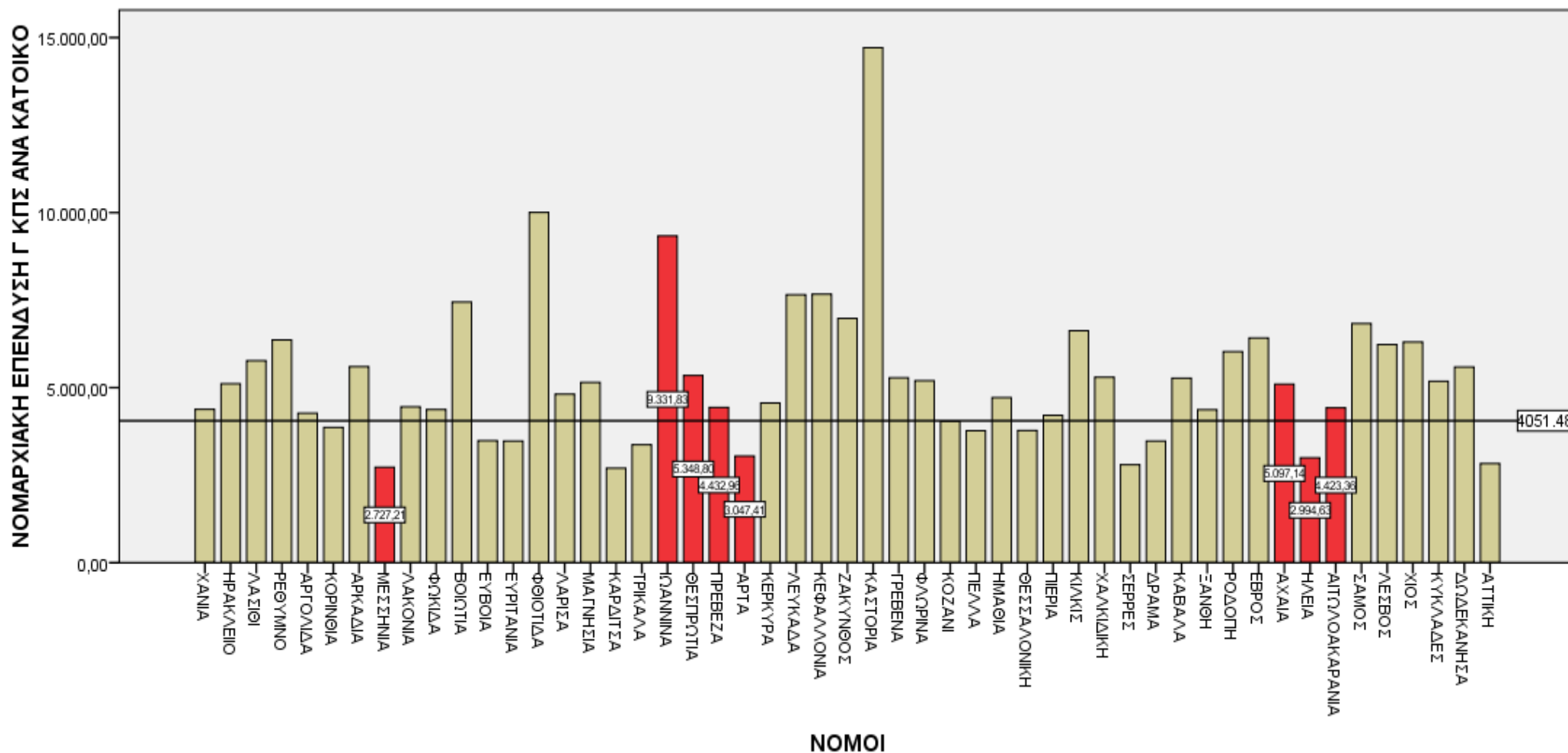
Στο 50% των ΠΕ (Π.Ε.) της χώρας διατέθηκε ποσό κοινοτικού προϋπολογισμού μέχρι 590 εκ. € περίπου ενώ για το υπόλοιπο 50% των Π.Ε. διατέθηκαν ποσά από 590 εκ. € έως 8,5 δις €.

Κάνοντας αναγωγή στον προϋπολογισμό του Γ ΚΠΣ ανά κάτοικο Π.Ε. τα στοιχεία αλλάζουν και παρουσιάζεται μια πιο ομαλή κατανομή. Εδώ στο 50% των Π.Ε. αντιστοιχεί ανά κάτοικο ποσό Γ ΚΠΣ περίπου 5.000 € ενώ στο υπόλοιπο 50% των Π.Ε. αντιστοιχεί ποσό από 5.000 € έως 14.711 €.

Οι 10 πρώτες ΠΕ όσον αφορά την αντιστοιχία προϋπολογισμού ανά κάτοικο είναι οι εξής:

ΠΕ (Π.Ε.)	Προϋπολογισμός Γ ΚΠΣ /κάτοικο (€)
Καστοριά	14.711,17
Φθιώτιδα	10.000,4
Ιωάννινα	9.331,83
Κεφαλλονιά	7.671,32
Λευκάδα	7.654,08
Βοιωτία	7.446,91
Ζάκυνθος	6.977,90
Σάμος	6.828,67
Κιλκίς	6.625,91

3 Αγορά Εργασίας & Παραγωγικότητα

Το μέγεθος της απασχόλησης σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού τόσο για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας όσο και για το σύνολο της χώρας παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί. Το ποσοστό απασχόλησης σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού από 15 ετών και άνω διαμορφώνεται στο 41,8% για την περιφέρεια και στο 44,6% για το σύνολο της χώρας.

Πίνακας 3-1 Το Μέγεθος της Απασχόλησης στην Περιφέρεια (2011 Β ΤΡΙΜΗΝΟ)

	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ (σε χιλιάδες)	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ (σε χιλιάδες)	Ποσοστό εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	265,0	316,0	50,8
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4.156,3	4.967,2	53,2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει την τέταρτη χαμηλότερη θέση στο ποσοστό εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού.. Ακολουθούν η Δυτική Μακεδονία με 50,4% η περιφέρεια Ηπείρου με 49.9% και η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με ποσοστό 48,3%.

Ο πίνακας παρακάτω παρουσιάζει στοιχεία αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και στο σύνολο της χώρας.

Πίνακας 3-2 Το Μέγεθος της Απασχόλησης ανά περιφέρεια (2011 Β ΤΡΙΜΗΝΟ)

ΥΠΑ	2011 Β' Τρίμηνο				
	Πληθυσμός	Εργατικό Δυναμικό	Απασχο- λούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	9.337,6	4.967,2	4.156,3	810,8	4.370,5
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	500,3	254,6	202,0	52,6	245,7
Κεντρική Μακεδονία	1.619,8	833,4	676,9	156,5	786,3
Δυτική Μακεδονία	245,9	124,0	95,4	28,7	121,8
Ήπειρος	306,3	153,0	128,3	24,7	153,3
Θεσσαλία	616,6	315,5	266,9	48,5	301,1
Ιόνια Νησιά	196,1	104,5	89,9	14,7	91,6
Δυτική Ελλάδα	621,9	316,0	265,0	51,0	305,9
Στερεά Ελλάδα	471,4	247,0	205,2	41,8	224,4

Αττική	3.362,3	1.862,7	1.571,7	291,0	1.499,6
Πελοπόννησος	501,7	260,2	226,2	34,0	241,5
Βόρειο Αιγαίο	164,9	79,7	68,4	11,3	85,2
Νότιο Αιγαίο	242,0	134,4	116,0	18,3	107,7
Κρήτη	488,5	282,2	244,4	37,8	206,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ,- Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

3.1 Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Η κατανομή πληθυσμού ανά ομάδες ηλικιών στο σύνολο της περιφέρειας και ανάλογα με την ομάδα απασχόλησης που ανήκουν παρουσιάζεται πιο κάτω, τόσο κατά απόλυτα μεγέθη, όσο και σε ποσοστιαία κατανομή.

Το σύνολο του πληθυσμού ηλικίας από 15 ετών και άνω ήταν το 2003, 604.267 άτομα. Από αυτούς 278.454 ήταν ενταγμένοι στο εργατικό δυναμικό ενώ οι υπόλοιποι 325.813 ήταν οικονομικά μη ενεργοί.

Τη μεγαλύτερη συγκέντρωση εργατικού δυναμικού στο σύνολό τους παρουσιάζουν οι ηλικίες από 30 έως 44 ετών. Οι πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζουν την κατανομή του πληθυσμού ξεχωριστά για άνδρες και γυναίκες.

Πίνακας 3.1 – 3 Συνολική Κατανομή Πληθυσμού ανά Ομάδες Απασχόλησης (2003)

Ομάδες Ηλικιών	Πληθυσμός	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί
15-19	40.343	4.677	3.508	1.169	35.665
20-24	52.914	26.018	17.102	8.916	26.895
25-29	41.805	34.057	27.918	6.139	7.747
30-44	131.699	105.681	98.226	7.455	26.018
45-64	169.119	99.980	98.226	1.754	69.138
65+	168.388	8.039	7.747	292	160.348
Σύνολο	604.267	278.454	252.728	25.726	325.813

Άνδρες

Ομάδες Ηλικιών	Πληθυσμός	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί
15-19	16.517	2.777	2.485	292	13.740
20-24	24.703	13.156	10.817	2.339	11.547
25-29	23.241	20.317	17.540	2.777	2.923
30-44	66.069	63.438	60.368	3.070	2.631
45-64	83.755	65.923	65.338	585	17.833
65+	77.032	5.554	5.262	292	71.477
Σύνολο	291.317	171.165	161.810	9.355	120.152

Γυναίκες

Ομάδες Ηλικιών	Πληθυσμός	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί
15-19	23.826	1.900	1.023	877	21.925
20-24	28.211	12.863	6.285	6.578	15.348
25-29	18.564	13.740	10.378	3.362	4.824
30-44	65.630	42.243	37.858	4.385	23.387
45-64	85.363	34.057	32.888	1.169	51.306
65+	91.356	2.485	2.485	0	88.871
Σύνολο	312.950	107.289	90.918	16.371	205.661

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ – Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Συγκρίνοντας τα ποσοστά προκύπτει ότι από το σύνολο του πληθυσμού ηλικίας 15 ετών και άνω, το 46,1% ανήκε στο εργατικό δυναμικό ενώ το υπόλοιπο 53,9% ήταν οικονομικά μη ενεργό. Τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό εμφανίζουν οι ηλικίες από 25 έως 29 και από 30 έως 34. Αντίθετα τη μεγαλύτερη συγκέντρωση οικονομικά μη ενεργών ατόμων παρουσιάζουν οι ηλικίες από 15 έως 19 ετών και από 65 ετών και άνω.

Σημειώνεται επίσης ότι η ανεργία των γυναικών παρουσιάζεται σχεδόν τριπλάσια σε σχέση με αυτή των ανδρών με βάση το εργατικό δυναμικό.

Πίνακας 3.1 – 4 Συνολική Ποσοστιαία Κατανομή ανά Ομάδες Απασχόλησης (2003)

Ομάδες Ηλικιών	Πληθυσμός	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί
15-19	100%	11,6%	75,0%	25,0%	88,4%
20-24	100%	49,2%	65,7%	34,3%	50,8%
25-29	100%	81,5%	82,0%	18,0%	18,5%
30-44	100%	80,2%	92,9%	7,1%	19,8%
45-64	100%	59,1%	98,2%	1,8%	40,9%
65+	100%	4,8%	96,4%	3,6%	95,2%
Σύνολο	100%	46,1%	90,8%	9,2%	53,9%

Άνδρες

Ομάδες Ηλικιών	Πληθυσμός	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί
15-19	100%	16,8%	89,5%	10,5%	83,2%
20-24	100%	53,3%	82,2%	17,8%	46,7%
25-29	100%	87,4%	86,3%	13,7%	12,6%
30-44	100%	96,0%	95,2%	4,8%	4,0%
45-64	100%	78,7%	99,1%	0,9%	21,3%
65+	100%	7,2%	94,7%	5,3%	92,8%
Σύνολο	100%	58,8%	94,5%	5,5%	41,2%

Γυναίκες

Ομάδες Ηλικιών	Πληθυσμός	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί
----------------	-----------	-------------------	----------------	---------	-----------------------

15-19	100%	8,0%	53,8%	46,2%	92,0%
20-24	100%	45,6%	48,9%	51,1%	54,4%
25-29	100%	74,0%	75,5%	24,5%	26,0%
30-44	100%	64,4%	89,6%	10,4%	35,6%
45-64	100%	39,9%	96,6%	3,4%	60,1%
65+	100%	2,7%	100,0%	0,0%	97,3%
Σύνολο	100%	34,3%	84,7%	15,3%	65,7%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ. – Έρευνα Εργατικού Δυναμικού – Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Ο πίνακας που ακολουθεί εμφανίζει την αγορά εργασίας της περιφέρειας για τα έτη 2001-2003 σύμφωνα με τη έρευνα της Data RC για την εφημερίδα ΕΞΠΡΕΣ.

Από τα στοιχεία παρατηρούνται διακυμάνσεις στη διαχρονική πορεία τόσο του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού όσο και των ανέργων. Το 2002 παρουσιάστηκε μείωση του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία και άρα του εργατικού δυναμικού και των απασχολούμενων. Αντίθετα παρουσιάστηκε αύξηση στον αριθμό των ανέργων. Το 2003 όμως οι διαφορές αυτές ισοσκελίστηκαν διαμορφώνοντας διαχρονικά μια αύξηση του πληθυσμού και άρα του εργατικού δυναμικού και μείωση της ανεργίας. Τέλος σημειώνεται ότι τα δυο τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μείωση στο ποσοστό των εργαζομένων που απασχολούνται στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα απασχόλησης, ενώ αυξάνεται το ποσοστό αυτών που απασχολούνται στον τριτογενή τομέα.

Πίνακας 3.1 – 5 Η Αγορά Εργασίας της Περιφέρειας 2001-2003

Περιγραφή	2001			2002			2003		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία (15 ετών και άνω)	534.586	262.015	272.571	530.330	255.454	274.876	550.464	265.320	285.144
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία (15-64 ετών)	396.760	197.135	199.625	388.087	190.428	197.659	390.508	192.245	198.263
Εργατικό δυναμικό (15 ετών και άνω)	246.476	157.398	89.078	244.750	150.856	93.894	250.274	153.822	96.452
Εργατικό δυναμικό (15-64 ετών)	240.427	152.298	88.129	238.443	146.189	92.254	242.735	148.419	94.316
Απασχολούμενοι (15 ετών και άνω)	222.161	146.249	75.912	218.594	141.135	77.459	227.805	145.700	82.105
Απασχολούμενοι (15-64 ετών)	216.112	141.149	74.963	212.287	136.468	75.819	220.511	140.542	79.174
Άνεργοι	24.315	11.149	13.166	26.156	9.721	16.435	22.469	8.122	14.347
Μακροχρόνια Άνεργοι	16.131	7.354	8.777	18.246	6.447	11.799	15.062	5.863	9.199
Απασχολούμενοι στο Πρωτογενή Τομέα	72.115	44.953	27.162	70.164	40.978	29.186	70.756	41.748	29.008
Απασχολούμενοι στο Δευτερογενή Τομέα	39.975	36.178	3.797	38.381	33.560	4.821	38.700	34.535	4.165
Απασχολούμενοι στο Τριτογενή Τομέα	110.071	65.119	44.952	110.049	66.599	43.450	118.349	69.421	48.928
Μισθωτοί	99.871	65.948	33.923	97.893	62.365	35.528	-	-	-
Αυτοαπασχολούμενοι	85.994	66.779	19.215	88.756	68.033	20.723	-	-	-
Βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση	36.296	13.522	22.774	31.945	10.736	21.209	-	-	-

Ποσοστά (%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (2001-2003), DATA RC (δημοσίευση εφημ. ΕΞΠΡΕΣ).

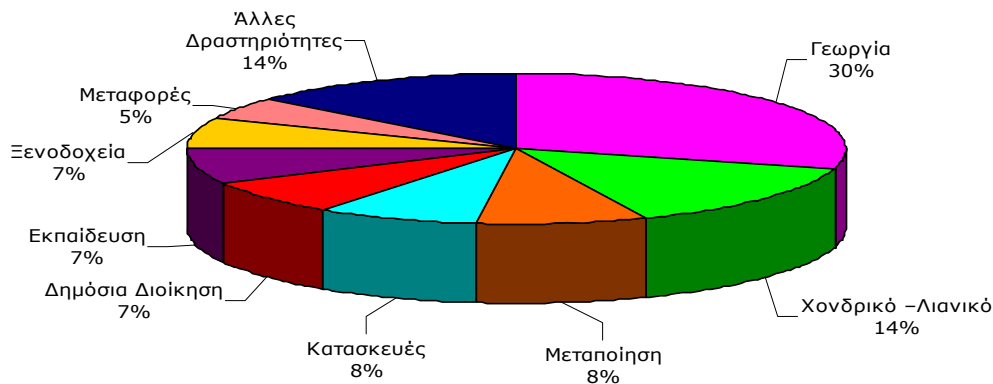
Η κατανομή της απασχόλησης ανά κλάδο δραστηριότητας για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε σχέση με το σύνολο της χώρας, εμφανίζεται στον πίνακα που ακολουθεί, ενώ στα διαγράμματα δίνεται η ποσοστιαία κατανομή αυτών των δραστηριοτήτων. Η γεωργία αποτελεί τον κλάδο δραστηριότητας των περισσότερων εργαζομένων για την περιφέρεια, ενώ βρίσκεται στη δεύτερη θέση στο σύνολο της χώρας με πρώτο τον κλάδο του χονδρικού – λιανικού εμπορίου.

Κλάδοι Δραστηριότητας

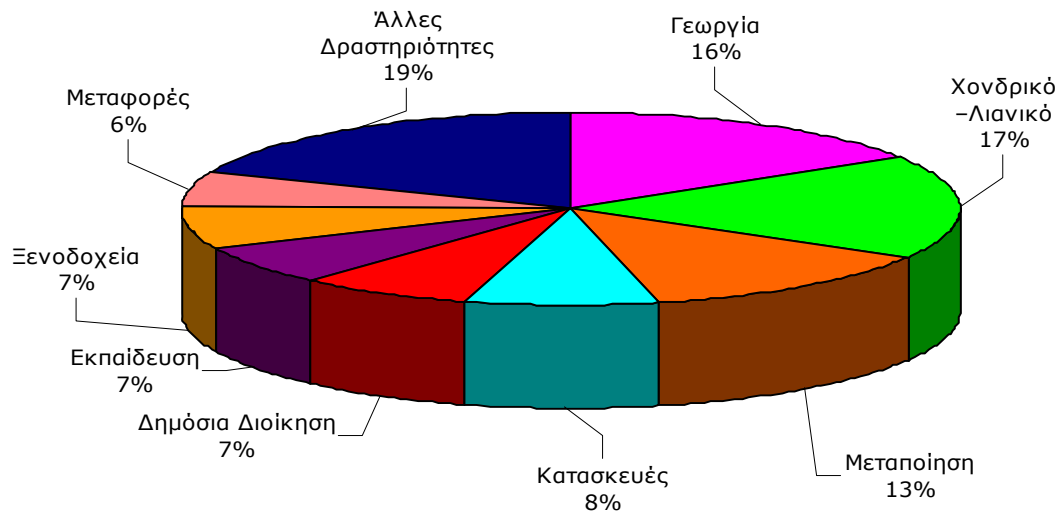
	Δυτική Ελλάδα	Σύνολο Χώρας
Γεωργία	73.670	665.741
Χονδρικό –Λιανικό	36.396	698.408
Μεταποίηση	21.048	538.504
Κατασκευές	20.610	327.727
Δημόσια Διοίκηση	18.856	303.117
Εκπαίδευση	18.856	267.507
Ξενοδοχεία	16.663	283.236
Μεταφορές	12.424	248.429
Υγεία	8.770	176.613
Άλλες Δραστηριότητες	8.039	146.435
Διαχείριση Ακίνητης	7.601	227.084
Ιδιωτικά Νοικοκυριά	3.800	55.713
Χρηματοπιστωτικοί Οργ.	3.070	101.518
Παροχή Ηλεκτρικού	1.316	39.242
Αλιεία	1.169	12.394
Ορυχεία	439	11.964
Ετερόδοκοι Οργ.	0	301
Σύνολο	252.728	4.103.932

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Κατανομή Απασχόλησης ανά Κλάδο Δραστηριότητας (Δυτική Ελλάδα)

Κατανομή Απασχόλησης ανά Κλάδο Δραστηριότητας (Σύνολο Χώρας)

Ακολουθεί η κατανομή απασχολούμενων ανά μονοψήφια κατηγορία επαγγελματικών ειδικοτήτων και η διαγραμματική απεικόνιση αυτής για την περιφέρεια και το σύνολο της χώρας.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολούμενων στη περιφέρεια εργάζονται στην ομάδα ατομικών επαγγελμάτων γεωργών - κτηνοτρόφων (28%). Η συγκεκριμένη ομάδα παραμένει στη κορυφή της απασχόλησης για όλη την περίοδο 1998-2002. Ακολουθεί η κατηγορία υπηρεσιών και πωλητών με ποσοστό 14%.

Απασχολούμενοι ανά Μονοψήφια Κατηγορία Επαγγελματικών Ειδικοτήτων

	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
Γεωργοί, κτηνοτρόφοι	73.231	664.039
Υπηρεσίες, Πωλητές	34.788	563.774
Τεχνίτες	32.888	657.535
Επιστημονικά, Καλλιτεχνικά	24.264	502.419
Ανώτερα διοικ. & διευθ. Στελέχη	23.241	382.465
Υπάλληλοι Γραφείου	18.564	425.220
Χειριστές	18.271	294.074
Τεχνολόγοι	14.325	294.418
Ανειδίκευτοι Εργάτες	11.401	284.878
Μη Δυνάμενοι να καταταγούν	1.754	35.110
Σύνολο	254.727	4.103.932

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

3.2 Απασχολούμενοι ανά κατηγορία επαγγελματικών ειδικοτήτων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

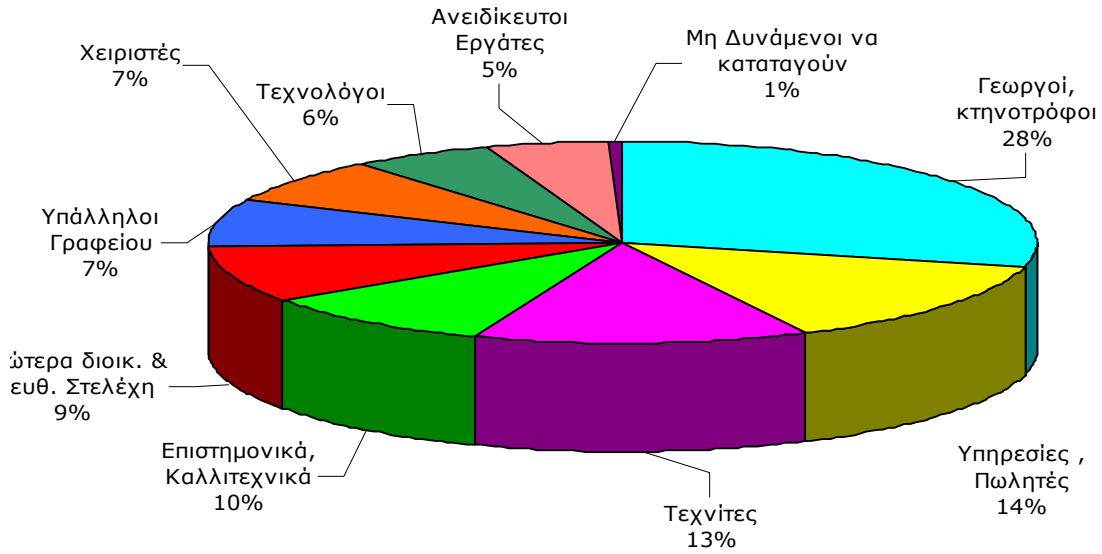
Το μεγαλύτερο ποσοστό (**28%** το 2003) των απασχολούμενων στη περιφέρεια εργάζονται στην ομάδα ατομικών επαγγελμάτων «**Γεωργοί, κτηνοτρόφοι**».

Η συγκεκριμένη ομάδα παραμένει στη κορυφή της απασχόλησης για όλη την περίοδο 1998-2002.

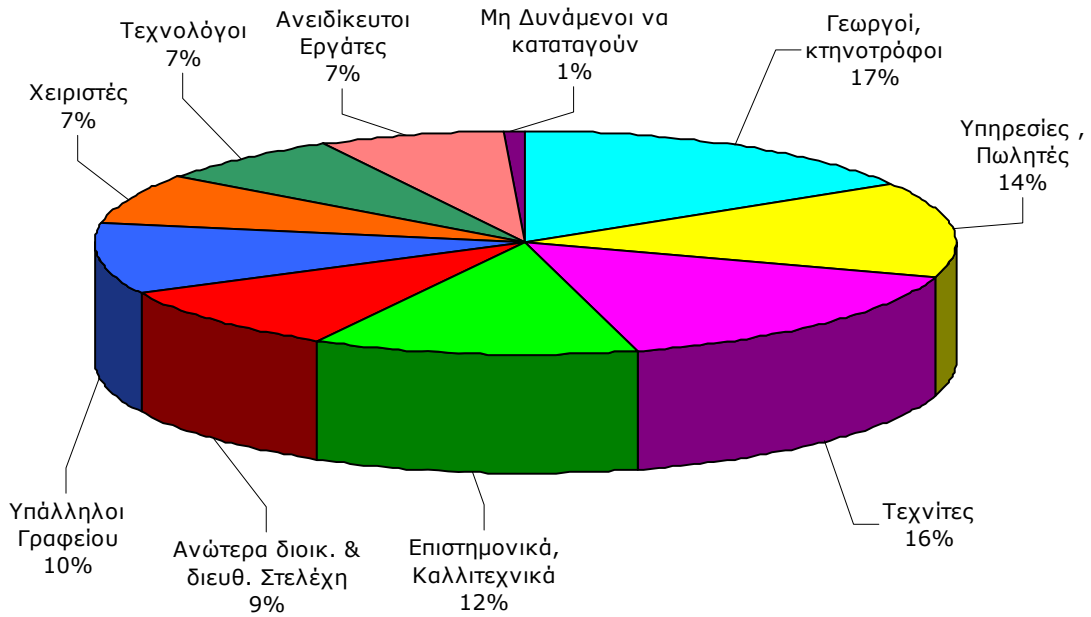
Ακολουθεί η ομάδα ατομικών επαγγελμάτων «**τεχνίτες** και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα» με 14% το 2003, ποσοστό το οποίο αυξήθηκε κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 1998, αλλά μειώθηκε σε σχέση με το 2001

	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ
Ανώτερα διοικ. & διευθ. Στελέχη	23.241	382.465
Επιστημονικά, Καλλιτεχνικά	24.264	502.419
Τεχνολόγοι	14.325	294.418
Υπάλληλοι Γραφείου	18.564	425.220
Υπηρεσίες, Πωλητές	34.788	563.774
Γεωργοί, κτηνοτρόφοι	73.231	664.039
Τεχνίτες	32.888	657.535
Χειριστές	18.271	294.074
Ανειδίκευτοι Εργάτες	11.401	284.878
Μη Δυνάμενοι να καταταγούν	1.754	35.110
Σύνολο	254.727	4.103.932

Απασχολούμενοι ανά Κατηγορία στην Περιφέρεια

Απασχολούμενοι ανά Κατηγορία στην Ελλάδα

Στους πίνακες που ακολουθούν εμφανίζονται στοιχεία αγοράς εργασίας για το σύνολο της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το έτος 2003. Σημειώνεται ότι το εργατικό δυναμικό αποτελείται κατά 61,2% από άνδρες και κατά 38,8% από γυναίκες. Επιπλέον οι γυναίκες αποτελούν το 64,4% των ανέργων και το 70,6% του οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού.

Στοιχεία Αγοράς Εργασίας για την Περιφέρεια (2003)

	Σύνολο	Άνδρες	%	Γυναίκες	%
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία	435.879	214.285	49,2%	221.594	50,8%
Εργατικό Δυναμικό	270.414	165.611	61,2%	104.803	38,8%
Απασχολούμενοι	244.980	156.548	63,9%	88.432	36,1%
Άνεργοι	25.434	9.063	35,6%	16.371	64,4%
Μακροχρόνια Άνεργοι	17.247	6.576	38,1%	10.671	61,9%
Μη Ενεργοί	165.464	48.674	29,4%	116.790	70,6%

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (β' Τρίμηνο 2003).

Στοιχεία Αγοράς Εργασίας για την Περιφέρεια (2003)

	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
Ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στον πληθυσμό σε ηλικία προς εργασία	62%	77,3%	47,3%
Ποσοστό απασχόλησης σε ηλικία προς εργασία	56,2%	73,1%	39,9%
Ποσοστό ανεργίας στο εργατικό δυναμικό	9,4%	5,5%	15,6%
Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στο σύνολο των ανέργων	67,8%	72,6%	65,2%
Ποσοστό μη Ενεργών στον πληθυσμό σε ηλικία προς εργασία	38%	22,7%	52,7%

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (β' Τρίμηνο 2003).

Εκτός του βαθμού αξιοποίησης του ανθρωπίνου δυναμικού, που εκφράζεται με το ποσοστό απασχόλησης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, στο επίπεδο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ συντελεί και η παραγωγικότητα της εργασίας ανά απασχολούμενο. Ο Πίνακας 1-7 παρουσιάζει για το έτος 2002, το επίπεδο της παραγωγικότητας της εργασίας μετρημένο με δύο τρόπους, παραγόμενο προϊόν (ΑΕΠ σε ΜΑΔ) ανά απασχολούμενο και παραγόμενο προϊόν (ΑΕΠ σε ΜΑΔ) ανά σύνολο εργατωρών έτους. Διαπιστώνεται ότι το τρέχον επίπεδο παραγωγικότητας ανά απασχολούμενο σε επίπεδο χώρας και στην Περιφέρεια υπολείπεται σημαντικά του μέσου όρου της Ε.Ε. των 15 αλλά και των 25. Ωστόσο και σε συνδυασμό με την σχετική υστέρηση στο βαθμό απασχόλησης, διαφαίνεται ότι η βελτίωση του επιπέδου της παραγωγικότητας της εργασίας παραμένει για την Περιφέρεια μία από τις βασικότερες προκλήσεις στην εφαρμογή περιφερειακής πολιτικής προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Λισαβόνας.

Πίνακας 3.2-2: Παραγωγικότητα εργασίας & ωριαία παραγωγικότητα, 2002.

Γεωγραφική Ενότητα	Παραγωγικότητα εργασίας			Ωριαία παραγωγικότητα εργασίας		Μέσος όρος εργατοωρών Πλήρους απασχόλησης ανά εβδομάδα
	ΑΕΠ σε ΜΑΔ ανά απασχολούμενο	% του Μ.Ο. της ΕΕ25	% απόκλισης από το Μ.Ο. της χώρας	ΑΕΠ σε ΜΑΔ ανά σύνολο εργατοωρών έτους	% απόκλισης από το Μ.Ο. της χώρας	
ΕΕ-25	50.006	100,0%				
ΕΕ-15	56.095	112,2%				
Ελλάδα	35.961	71,9%	0,0	80,783	0,0	43,2
Δυτική Ελλάδα	31.777	63,5%	-11,6%	70,889	-12,2%	42,9

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Σε σχέση με την παραγωγικότητα της εργασίας, αλλά και το βαθμό απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο, καθοριστική επίδραση ασκεί μεταξύ άλλων η τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης, αλλά και το μορφωτικό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού. Η ΠΔΕ παρουσιάζει σχετικά μεγάλο βαθμό εξάρτησης της απασχόλησης από τον πρωτογενή τομέα, ενώ εμφανίζει αρνητική απόκλιση από τον εθνικό μέσο όρο της παραγωγικότητας της εργασίας. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με στοιχεία συστηματοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας κατά κατηγορία εκπαίδευσης, διαπιστώνεται ότι σχεδόν τα 2/3 του ανθρώπινου δυναμικού εντάσσεται στην κατηγορία πρωτοβάθμιας και γυμνασιακής εκπαίδευσης χωρίς να είναι σαφές, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, εάν στερούνται ακόμη και των βασικών γνωστικών δεξιοτήτων⁸.

3.3 Ανεργία στην Δυτική Ελλάδα

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και ιδιαίτερα η ΠΕ Αχαΐας παρουσιάζει ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα στον τομέα της ανεργίας, πράγμα που δημιουργεί οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στον πληθυσμό και ιδιαίτερα στους νέους και τους μακροχρόνια άνεργους.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί γίνεται μια ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης που επικρατεί στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στον τομέα της ανεργίας και παρουσιάζονται τα κυριότερα στοιχεία που προκύπτουν από την ανάλυση της Ε.Σ.Υ.Ε., τον Ο.Α.Ε.Δ. αλλά και την έρευνα του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης

(ΠΑΕΠ). Όπου είναι δυνατόν γίνεται σύγκριση των στοιχείων με τους άλλους Π.Ε.ς της περιφέρειας ή ολόκληρη τη χώρα.

3.3.1 Η ανεργία στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΣΥΕ, το ποσοστό ανεργίας το β τρίμηνο του 2011 κυμάνθηκε στο 16,3%, αυξημένο κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο του ίδιου έτους. και το συνολικό αριθμό των ανέργων να διαμορφώνεται στους 810,1 χιλ. άτομα. Αντίστοιχα στην Ευρωζώνη, το ποσοστό ανεργίας παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητο στο 10% (στις χώρες του ΕΕ-15 το ποσοστό διαμορφώνεται στο 9.5% που είναι ίδιο με ΕΕ-27). Ο αριθμός των απασχολούμενων στο β τρίμηνο του 2011 ανήλθε σε ανήλθε **4.156,3** εκατ. άτομα, μειωμένος κατά 0,1% σε σχέση το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Ήδη όμως από τα τέλη του 2008 η τροχιά επιβράδυνσης στην οποία εισέρχεται η ελληνική οικονομία έχει επιπτώσεις στην απασχόληση και ιδιαίτερα τα τελευταία δύο χρόνια με την έντονη ύφεση που αντιμετωπίζει η Ελληνική Οικονομία. Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών (20,0%) είναι σημαντικά υψηλότερο από των ανδρών (16,3%) και το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας να παρατηρείται στους νέους ηλικίας 15-29 ετών (32,9%). Από τα χαρακτηριστικά της ανεργίας είναι και το γεγονός ότι το ποσοστό των νέων ανέργων ανέρχεται στο 24,6 % του συνόλου των ανέργων, ενώ οι μακροχρόνιοι άνεργοι αποτελούν αντίστοιχα το 50,9%. Η μείωση της απασχόλησης και η αύξηση της ανεργίας αναμένεται να συνεχιστεί και στο 2ο εξάμηνο του έτους, λόγω της συνεχιζόμενης ύφεσης στην οικονομία και της μείωσης της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα, με το μέσο ποσοστό ανεργίας του 2011 να εκτιμάται στο 16,5%.

Η εξέλιξη της ανεργίας καθώς και την απασχόλησης και του εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα από το 2004 έως το 2011 (ανά τρίμηνο) παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 3.3-1 Πληθυσμός (σε χιλιάδες) ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κατάσταση απασχόλησης (2004-2011 ανά τρίμηνο). Σύνολο Χώρας

Περίοδος αναφοράς	Γενικό Σύνολο	Εργατικό Δυναμικό					
		Σύνολο	% του πληθυσμού	Απασχολούμενοι	% εργατικού δυναμικού	Άνεργοι	% εργατικού δυναμικού
α' τριμ. 2004	9.044,80	4.792,90	53,0%	4.249,10	88,7%	543,8	11,3%
β' τριμ. 2004	9.056,90	4.823,20	53,3%	4.330,50	89,8%	492,7	10,2%
γ' τριμ. 2004	9.069,90	4.827,50	53,2%	4.341,60	89,9%	485,9	10,1%
δ' τριμ. 2004	9.082,50	4.831,80	53,2%	4.331,40	89,6%	500,4	10,4%
α' τριμ. 2005	9.094,50	4.827,50	53,1%	4.325,00	89,6%	502,4	10,4%
β' τριμ. 2005	9.102,60	4.848,80	53,3%	4.381,90	90,4%	466,9	9,6%
γ' τριμ. 2005	9.112,90	4.855,30	53,3%	4.385,60	90,3%	469,8	9,7%
δ' τριμ. 2005	9.122,30	4.854,30	53,2%	4.383,40	90,3%	470,9	9,7%

α' τριμ. 2006	9.136,00	4.873,10	53,3%	4.400,00	90,3%	473,1	9,7%
β' τριμ. 2006	9.150,10	4.880,20	53,3%	4.452,80	91,2%	427,4	8,8%
γ' τριμ. 2006	9.164,20	4.902,50	53,5%	4.494,20	91,7%	408,3	8,3%
δ' τριμ. 2006	9.179,10	4.891,20	53,3%	4.462,10	91,2%	429,1	8,8%
α' τριμ. 2007	9.195,40	4.906,90	53,4%	4.461,20	90,9%	445,7	9,1%
β' τριμ. 2007	9.206,70	4.917,90	53,4%	4.519,90	91,9%	398	8,1%
γ' τριμ. 2007	9.211,30	4.926,80	53,5%	4.539,30	92,1%	387,5	7,9%
δ' τριμ. 2007	9.216,00	4.915,60	53,3%	4.519,10	91,9%	396,5	8,1%
α' τριμ. 2008	9.222,70	4.918,20	53,3%	4.511,60	91,7%	406,5	8,3%
β' τριμ. 2008	9.230,10	4.939,30	53,5%	4.582,10	92,8%	357,1	7,2%
γ' τριμ. 2008	9.237,80	4.944,90	53,5%	4.589,80	92,8%	355,1	7,2%
δ' τριμ. 2008	9.245,80	4.946,30	53,5%	4.553,60	92,1%	392,7	7,9%
α' τριμ. 2009	9.252,70	4.948,10	53,5%	4.485,80	90,7%	462,3	9,3%
β' τριμ. 2009	9.262,40	4.974,50	53,7%	4.531,90	91,1%	442,6	8,9%
γ' τριμ. 2009	9.272,30	5.005,30	54,0%	4.540,10	90,7%	465,1	9,3%
δ' τριμ. 2009	9.282,40	4.991,20	53,8%	4.476,80	89,7%	514,4	10,3%
α' τριμ. 2010	9.292,20	5.012,40	53,9%	4.425,60	88,3%	586,8	11,7%
β' τριμ. 2010	9.301,50	5.021,00	54,0%	4.427,00	88,2%	594,0	11,8%
γ' τριμ. 2010	9.311,00	5.024,90	54,0%	4.402,90	87,6%	621,9	12,4%
δ' τριμ. 2010	9.320,60	5.011,10	53,8%	4.299,00	85,8%	712,1	14,2%
α' τριμ. 2011	9.329,40	4.987,00	53,5%	4.194,40	84,1%	792,6	15,9%
β' τριμ. 2011	9.337,60	4.967,20	53,2%	4.156,30	83,7%	810,8	16,3%

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ. Ο πληθυσμός είναι σε χιλιάδες άτομα

Από τον πίνακα αυτό φαίνεται η δραματική εξέλιξη της ανεργίας την τελευταία διετία που από το 1^ο τρίμηνο του 2009 έως και το πρώτο τρίμηνο του 2011 αυξήθηκε κατά 6,6 ποσοστιαίες μονάδες που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά περίπου 70%. Το στοιχείο αυτό καθιστά το πρόβλημα της ανεργίας ως το κορυφαίο πρόβλημα στην Ελλάδα και ίσως είναι και η χειρότερη εξέλιξη ποσοστού ανεργίας σε ολόκληρη της ΕΕ από την ίδρυση της.

Η εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας στην ΕΕ-27 για το πρώτο τρίμηνο του 2011 δίνεται από τον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 3.3-2 Ποσοστά ανεργίας στην Ε.Ε. για το πρώτο τρίμηνο 2011

Χώρες Ε-Ε-	% Ανεργίας
Euro area (17 countries)	9,9
Euro area (16 countries)	9,9
EU (27 countries)	9,4
EU (15 countries)	9,4
Βέλγιο	7
Βουλγαρία	11,1
Τσεχία	6,9
Δανία	7,6
Γερμανία	6,2
Εσθονία	13,6
Ιρλανδία	14,2

Ελλάδα	15,9
Ισπανία	20,7
Γαλλία	9,7
Ιταλία	8,1
Κύπρος	6,7
Λεττονία	16,2
Λιθουανία	16,5
Λουξεμβούργο	4,5
Ουγγαρία	10,8
Μάλτα	6,5
Ολλανδία	4,2
Αυστρία	4,3
Πολωνία	9,4
Πορτογαλία	12,4
Ρουμανία	6,9
Σλοβενία	8,1
Σλοβακία	13,3
Φιλανδία	8
Σουηδία	7,7
Ηνωμένο Βασίλειο	7,7

Πηγή : EUROSTAT Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Η χώρα μας έχει μετά την Ισπανία το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας στις 27 χώρες της ΕΕ ενώ φαίνεται ότι έχει πληγεί περισσότερο από τις άλλες δύο χώρες (Ιρλανδία, Πορτογαλία) που έχουν βρεθεί κάτω από τον ίδιο μηχανισμό στήριξης (ESFS).

Παρά τις επιμέρους βελτιώσεις των τελευταίων ετών, τα διαρθρωτικά προβλήματα της αγοράς εργασίας παρέμειναν έντονα κατά το 2008, με τις γυναίκες και τους νέους να εξακολουθούν να πλήττονται περισσότερο. Η ανεργία των γυναικών το 2008 ήταν υπερδιπλάσια των ανδρών (11,4% έναντι 5,1%) αν και σε σχέση με το 2007 υποχώρησε κατά 1,4 εκατοστιαίες μονάδες, έναντι σταθερότητας στους άνδρες. Κατά τη διάρκεια του πρώτου διμήνου του 2009, το ποσοστό των ανέργων ανδρών αυξήθηκε κατά μία ποσοστιαία μονάδα σε σύγκριση με το 2008 και διαμορφώθηκε στο 6,9%, με το αντίστοιχο ποσοστό στις γυναίκες να παραμένει ουσιαστικά αμετάβλητο (12,8%).

Παράλληλα οι «νέοι άνεργοι», δηλαδή εκείνοι που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας και δεν βρίσκουν δουλειά, εξακολούθησαν το 2008 να είναι περισσότεροι από το 1/3 του συνόλου των ανέργων (35,1% το 2008 έναντι 35,2% το 2007), ενώ το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων μειώθηκε από 51,7% το 2007 σε 49,5% το 2008. Αντίθετα, ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας εμφανίζουν τα άτομα με ξένη υπηκοότητα, μιας και η ανεργία σε αυτές τις ομάδες είναι μικρότερη από το μέσο εθνικό (6,7% έναντι 7,7%).

Στα ηλικιακά χαρακτηριστικά της ανεργίας, το μεγαλύτερο πρόβλημα το 2008 συνέχισαν να αντιμετωπίζουν οι νέοι ηλικίας 15-29 ετών, με την ανεργία να προσεγγίζει το 16,2% (μειωμένη κατά 1,1 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2007) παρόλο που σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, καταγράφεται μείωση της ανεργίας το 2008. Ήδη όμως κατά τη διάρκεια του τέταρτου τριμήνου του 2008, παρατηρείται ενίσχυση της ανεργίας σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Χαρακτηριστικά, στους νέους 15-29 ετών, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε από 15,6% σε 16,5%, με τις νέες γυναίκες να εμφανίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα, αφού το ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο 21,1% τους τελευταίους τρεις μήνες του 2008. Η δυσμενής αυτή εξέλιξη συνεχίζεται και στο τρέχον έτος, αφού το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2009, μεγαλύτερη δυσκολία στην εύρεση εργασίας αντιμετώπισαν οι νέοι ηλικίας 15-24 ετών, καθώς αποτέλεσαν το ¼ του συνόλου των ανέργων, ποσοστό αυξημένο κατά 4 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με το αντίστοιχο δίμηνο του 2008. Επιβεβαιώνεται κατ' αυτόν τον τρόπο η τάση, κατά την οποία άτομα με μικρή εργασιακή εμπειρία και εξειδίκευση, αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα εμπόδια εισόδου στην αγορά εργασίας. Σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης, οι απόφοιτοι ανώτερης τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και 2008 από το μέσο ετήσιο (9,9% και για τις δύο ομάδες). Ακόμη πιο έντονο πρόβλημα στην εύρεση εργασίας αντιμετώπισαν όσοι έχουν τελειώσει το τριτάξιο γυμνάσιο (8,5%) και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (8,6%). Αντίθετα, μικρότερα ποσοστά ανεργίας παρατηρούνται στα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου (6,1% για τους απόφοιτους δημοτικού και 5,6% για άτομα που έχουν τελειώσει μερικές τάξεις δημοτικού). Παρόμοια είναι η κατάσταση και στους κατόχους διδακτορικού ή μεταπτυχιακού διπλώματος, καθώς και στους πτυχιούχους ανωτάτων σχολών όπου το ποσοστό ανεργίας βρέθηκε κάτω από το μέσο συνολικό ποσοστό (5,4% και 5,5% αντίστοιχα).

Το 2008, ένα ποσοστό 86,3% του συνόλου των ανέργων δήλωσε ότι αναζητούσε εργασία με πλήρη απασχόληση, εκ των οποίων το 40,4% αναζητούσε αποκλειστικά πλήρη απασχόληση, ενώ το 45,9% ενδιαφερόταν για πλήρη, αλλά ήταν διατεθειμένο να εργαστεί και με μερική απασχόληση. Εξάλλου, το 12,5% των ανέργων απέρριψε κάποια πρόταση ανάληψης εργασίας για διάφορους λόγους, κυρίως επειδή δεν τους εξυπηρετούσε ο τόπος εργασίας (23,8%) ή δεν έβρισκε ικανοποιητικές τις αποδοχές (23%) και δευτερευόντως λόγω του ωραρίου εργασίας (15%).

Σε επίπεδο περιφερειών, το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας εξακολούθησε να κατέχει η Δυτική Μακεδονία.

Ενδεικτικό της αρνητικής επίδρασης από την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας είναι το γεγονός ότι από το 2009 μέχρι και το δεύτερο τρίμηνο του 2011, σε όλες σχεδόν τις περιφέρειες της χώρας καταγράφεται άνοδος της ανεργίας σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2008 με αποτέλεσμα μέσα σε δύο χρόνια η ανεργία να αυξηθεί πάνω δραματικά με ποσοστά αύξησης που ξεπερνάνε το 50% σχεδόν σε όλες τις περιφέρειες της χώρας.

Ενδεικτικό της εξέλιξης των ποσοστών της ανεργίας είναι και ο παρακάτω πίνακας που παρουσιάζει την εξέλιξη της ανεργίας στην περίοδο 1998-2011.

Πίνακας 3.3-3 Ποσοστά ανεργίας ανά περιφέρεια της χώρας 1998-2011 δεύτερο τρίμηνο

Περιφέρεια	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Σύνολο Ελλάδος	10,84	11,85	11,25	10,44	9,93	9,34	10,21	9,63	8,76	8,09	7,23	8,90	11,80	16,30
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	9,05	12,97	8,81	9,29	9,73	10,17	13,08	10,96	11,32	9,56	8,44	9,90	13,90	20,70
Κεντρική Μακεδονία	10,41	11,85	10,92	10,88	10,94	9,99	11,75	11,12	9,52	9,00	8,30	9,30	12,70	18,80
Δυτική Μακεδονία	11,85	14,42	15,02	16,26	13,93	16,00	16,42	18,35	14,78	11,59	12,37	12,30	14,60	23,10
Ήπειρος	13,50	14,22	10,91	12,64	11,82	11,46	11,62	11,49	9,22	10,13	9,17	10,90	12,10	16,10
Θεσσαλία	10,94	13,09	13,01	12,19	11,12	10,63	9,84	9,26	7,82	7,18	7,08	8,20	11,40	15,40
Ιόνιοι Νήσοι	3,93	5,83	5,57	7,29	6,88	10,34	10,45	8,44	11,75	8,65	9,01	8,40	12,60	14,00
Δυτική Ελλάδα	11,14	11,98	10,61	10,30	10,79	9,46	12,12	10,97	9,35	9,01	9,32	9,80	11,20	16,10
Στερεά Ελλάδα	13,37	15,20	14,42	14,16	9,98	9,49	12,45	10,48	8,85	9,50	8,26	10,50	11,50	16,90
Αττική	12,22	12,56	12,33	10,36	9,25	8,67	9,07	8,59	8,14	7,55	5,99	8,20	11,60	15,60
Πελοπόννησος	8,66	7,91	9,72	8,73	7,84	8,54	8,53	8,60	7,81	7,68	7,07	7,50	9,90	13,10
Βόρειο Αιγαίο	11,34	11,73	7,69	6,26	9,83	7,57	9,26	10,40	9,80	8,57	4,21	6,40	8,50	14,10
Νότιο Αιγαίο	6,55	7,56	10,52	9,82	15,65	10,90	8,53	8,14	7,50	7,22	7,10	11,70	12,10	13,70
Κρήτη	7,35	7,57	7,23	6,26	6,74	5,18	5,92	6,10	5,77	4,23	5,12	8,00	11,00	13,40

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ Επεξεργασία Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

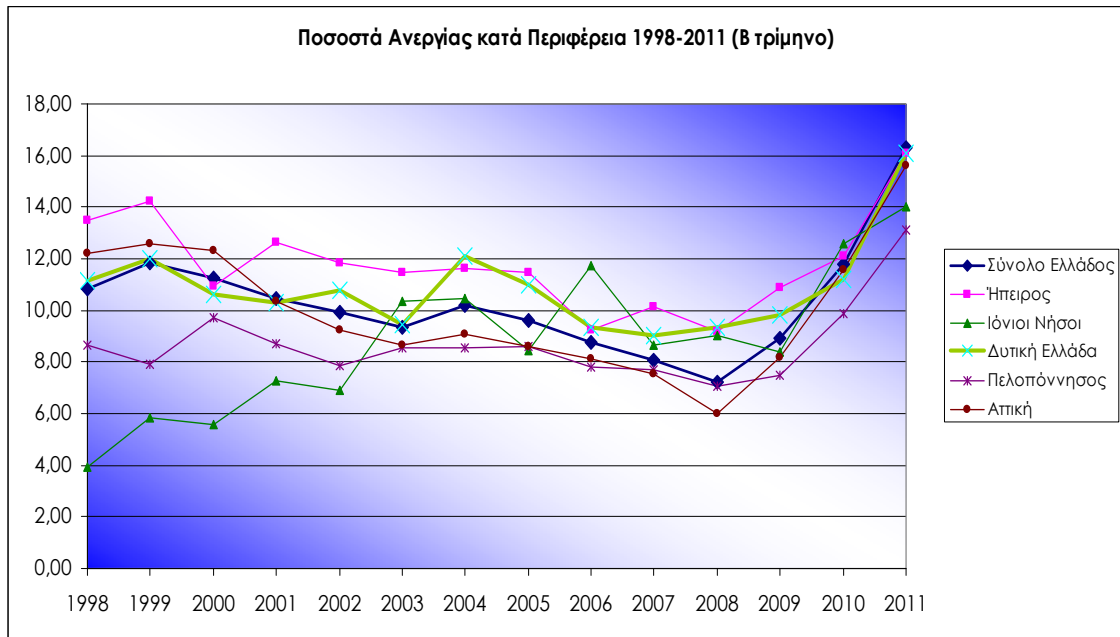
Περισσότερα συμπεράσματα για την εξέλιξη της ανεργίας στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια αλλά και την διασπορά της ανά περιφέρεια της χώρας μας είναι ο παρακάτω πίνακας που δίνει για την ίδια περίοδο αναφοράς το μέσο ποσοστό ανεργίας, την διακύμανσή του καθώς και τον συντελεστή μεταβλητότητας. Με τον συντελεστή μεταβλητότητας θα μπορέσουμε να διακρίνουμε τον βαθμό μεταβλητότητας της ανεργίας ανά περιφέρεια της χώρας μας κυρίως από το 2009 και ύστερα.

Περιφέρεια	Συντελεστής Μεταβλητότητας	Μέσος Όρος 1998 -2011	Διακύμανση Ποσοστών 1998 - 2011
Σύνολο Ελλάδος	46,18%	10,33	4,768958
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	90,99%	11,28	10,2621
Κεντρική Μακεδονία	57,23%	11,11	6,355742
Δυτική Μακεδονία	60,69%	15,07	9,145939
Ήπειρος	30,14%	11,81	3,558105
Θεσσαλία	57,44%	10,51	6,037215
Ιόνιοι Νήσοι	91,47%	8,80	8,044493
Δυτική Ελλάδα	29,72%	10,87	3,230072
Στερεά Ελλάδα	59,73%	11,79	7,041847
Αττική	65,33%	10,01	6,53901
Πελοπόννησος	25,86%	8,69	2,245805
Βόρειο Αιγαίο	71,66%	8,97	6,431232
Νότιο Αιγαίο	78,05%	9,78	7,636383
Κρήτη	82,84%	7,13	5,909349

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει μετά την Πελοπόννησο τον δεύτερο μικρότερο συντελεστή μεταβλητότητας, γεγονός που σημαίνει ότι η χειροτέρευση του δείκτη αυτού στην Δυτική Ελλάδα δεν ήταν τόσο δραματική όσο σε άλλες περιφέρειες της χώρας μας, αφού η ανεργία στην Δυτική Ελλάδα όλη αυτή την περίοδο αναφοράς είναι σημαντικά ψηλότερη από άλλες περιφέρειες της χώρας και επομένως η χειροτέρευση ήταν λιγότερο δραματική.

Το συμπέρασμα αυτό μπορεί να αποτυπωθεί καλύτερα με το παρακάτω διάγραμμα που ουσιαστικά δείχνει την μικρή διακύμανση του ποσοστού ανεργίας στην Δυτική Ελλάδα. Στο διάγραμμα αυτό έχουμε συμπεριλάβει την εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα, την Περιφέρεια της Ηπείρου, στα Ιόνια Νησιά, στην Πελοπόννησο και στην Αττική.

3.3.2 Η ανεργία στην Δυτική Ελλάδα

Η ανεργία στην ΠΔΕ τα τελευταία δύο χρόνια ακολουθεί πλήρως την εξέλιξη σε επίπεδο χώρας. Δηλαδή για το δεύτερο τρίμηνο του 2011 διαμορφώνεται στο 16,1% δηλαδή είναι κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες μικρότερο του εθνικού αντίστοιχου.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζουμε όπως και παραπάνω την εξέλιξη της απασχόλησης του εργατικού δυναμικού αλλά και της ανεργίας στην Δυτική Ελλάδα ανά τρίμηνο από το 2004 έως και το δεύτερο τρίμηνο του 2011-10-2011.

Πίνακας 3.3-3 Πληθυσμός (σε χιλιάδες) ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κατάσταση απασχόλησης (2004-2011 ανά τρίμηνο). Δυτική Ελλάδα

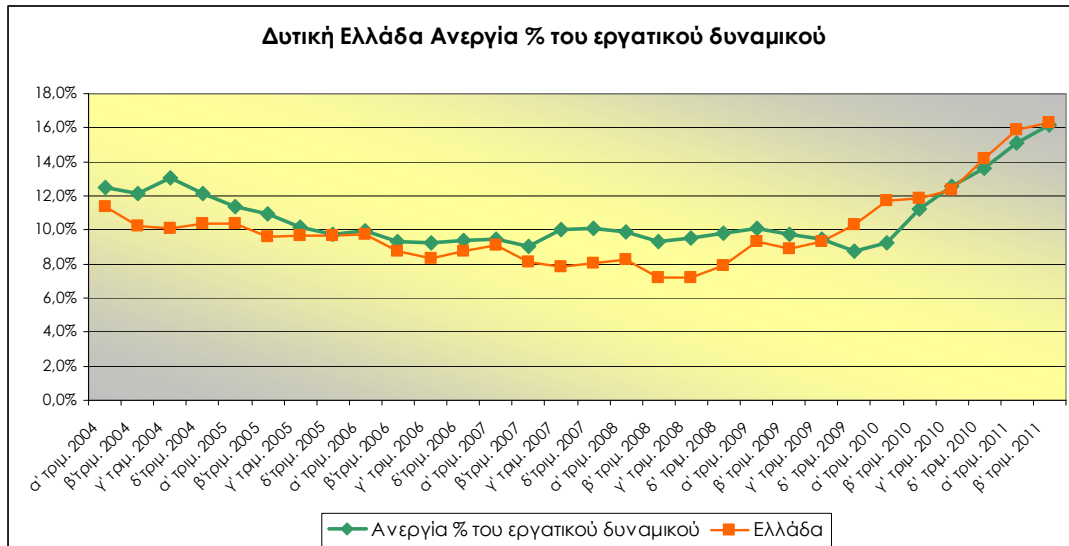
Περίοδος αναφοράς	Γενικό Σύνολο	Εργατικό Δυναμικό					
		Σύνολο	% του πληθυσμού	Απασχολούμενοι	% εργατικού δυναμικού	Ανεργοί	% εργατικού δυναμικού
α' τριμ. 2004	597,05	299,03	50,1%	261,66	87,5%	37,4	12,5%
β' τριμ. 2004	597,84	297,30	49,7%	261,28	87,9%	36,0	12,1%
γ' τριμ. 2004	598,48	298,85	49,9%	259,85	87,0%	39,0	13,0%
δ' τριμ. 2004	599,26	302,81	50,5%	266,04	87,9%	36,8	12,1%
α' τριμ. 2005	599,91	301,77	50,3%	267,37	88,6%	34,4	11,4%
β' τριμ. 2005	600,50	302,49	50,4%	269,31	89,0%	33,2	11,0%
γ' τριμ. 2005	601,16	296,80	49,4%	266,70	89,9%	30,1	10,1%
δ' τριμ. 2005	601,78	297,86	49,5%	268,94	90,3%	28,9	9,7%
α' τριμ. 2006	604,09	299,04	49,5%	269,35	90,1%	29,7	9,9%
β' τριμ. 2006	604,96	297,49	49,2%	269,66	90,6%	27,8	9,4%
γ' τριμ. 2006	605,52	296,88	49,0%	269,44	90,8%	27,4	9,2%
δ' τριμ. 2006	606,77	302,93	49,9%	274,39	90,6%	28,5	9,4%

α' τριμ. 2007	608,54	308,30	50,7%	279,24	90,6%	29,1	9,4%
β' τριμ. 2007	609,23	307,24	50,4%	279,54	91,0%	27,7	9,0%
γ' τριμ. 2007	609,51	306,82	50,3%	276,13	90,0%	30,7	10,0%
δ' τριμ. 2007	609,79	308,42	50,6%	277,29	89,9%	31,1	10,1%
α' τριμ. 2008	610,98	310,90	50,9%	280,13	90,1%	30,8	9,9%
β' τριμ. 2008	611,43	310,24	50,7%	281,31	90,7%	28,9	9,3%
γ' τριμ. 2008	611,90	310,10	50,7%	280,50	90,5%	29,6	9,5%
δ' τριμ. 2008	612,40	308,60	50,4%	278,40	90,2%	30,2	9,8%
α' τριμ. 2009	613,90	310,00	50,5%	278,60	89,9%	31,4	10,1%
β' τριμ. 2009	614,50	313,00	50,9%	282,40	90,2%	30,6	9,8%
γ' τριμ. 2009	615,10	311,90	50,7%	282,30	90,5%	29,6	9,5%
δ' τριμ. 2009	615,80	315,20	51,2%	287,70	91,3%	27,5	8,7%
α' τριμ. 2010	616,70	316,80	51,4%	287,40	90,7%	29,4	9,3%
β' τριμ. 2010	617,30	319,10	51,7%	283,30	88,8%	35,8	11,2%
γ' τριμ. 2010	618,00	321,50	52,0%	281,20	87,5%	40,3	12,5%
δ' τριμ. 2010	618,60	320,70	51,8%	277,00	86,4%	43,7	13,6%
α' τριμ. 2011	621,30	321,60	51,8%	273,10	84,9%	48,5	15,1%
β' τριμ. 2011	621,90	316,00	50,8%	265,00	83,9%	51,0	16,1%

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ Επεξεργασία Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ. Ο πληθυσμός είναι σε χιλιάδες άτομα

Το ποσοστό ανεργίας στην ΠΔΕ ανέρχεται στο υψηλότερο δηλαδή του εθνικού μέσου όρου και του μέσου της ΕΕ-25 για το 2010 (11,2% και 9,2% αντίστοιχα)⁹. Η ανεργία πλήττει κυρίως τις γυναίκες και τους νέους (ηλικίας 15 έως 24 ετών), με την Περιφέρεια να παρουσιάζει επιδόσεις χαμηλότερες του μέσου επιπέδου της χώρας και υψηλότερες της ΕΕ25 για το 2010. Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια, το ποσοστό ανεργίας για τις γυναίκες ανήλθε στο 16,4 %, ενώ στην χώρα μας το αντίστοιχο ποσοστό είναι 17,1% και σε επίπεδο ΕΕ-27 είναι 9,4%. Επίσης σε επίπεδο ανδρών για το 2010 ήταν 10.1% σε επίπεδο χώρας ενώ στην Δυτική Ελλάδα χαμηλότερο κατά περίπου 1,5 μονάδες και υψηλότερο κατά το ίδιο μέγεθος από το μέσο επίπεδο ανεργίας ανδρών στην ΕΕ-27.

Στο Διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζουμε την εξέλιξη της ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανά τρίμηνο από το 2004 και επίσης την εξέλιξη της ανεργίας στην χώρα μας για την ίδια περίοδο. Από την σύγκριση αυτή προκύπτει ότι η ανεργία στην Δυτική Ελλάδα από το 2004 έως και το 2009 (γ τρίμηνο) ήταν πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. Λόγω όμως της χειροτέρευσης της οικονομικής κατάστασης στην χώρα μας, την σημαντική ύφεση και την δραματική αύξηση της ανεργίας, κυρίως σε περιοχές που στο προηγούμενο διάστημα ήταν κάτω από το μέσο εθνικό ποσοστό, η ανεργία στην Δυτική Ελλάδα χειροτέρευσε αλλά λιγότερο δραματικά από άλλες περιφέρειες της χώρας μας. Αντίστοιχο συμπέρασμα προέκυψε παραπάνω συγκρίνοντας τον συντελεστή μεταβλητότητας ανά περιφέρεια στην ίδια περίοδο αναφοράς.

4 Οικονομικά στοιχεία κατά τομέα

4.1 Πρωτογενής Τομέας

Η θέση του αγροτικού τομέα στην οικονομία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι ιδιαίτερα σημαντική, κρινόμενη από τη συμμετοχή του στο ΑΕΠ, αλλά και από το γεγονός ότι απασχολεί σήμερα ένα σημαντικό ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής.

Ειδικότερα, στο διάστημα της τελευταίας διετίας, παρά την οικονομική κρίση που είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της απασχόλησης στους περισσότερους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, στον αγροτικό τομέα καταγράφεται αύξηση του αριθμού των απασχολουμένων, συνεχίζοντας μια τάση που άρχισε από το τέλος του 2008 και η οποία συνδέεται με τον αυξημένο αριθμό των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας που ξεκινούν από τον αγροτικό τομέα, αλλά και με τη μετακίνηση εργαζομένων από άλλους τομείς της οικονομίας.

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα που ακολουθεί, καταγράφεται σημαντική αύξηση της απασχόλησης στον αγροτικό τομέα με το αντίστοιχο ποσοστό στη Δυτική Ελλάδα να ανέρχεται στο 12,4%.

Πίνακας 4.1: Απασχόληση πρωτογενούς τομέα ανά Περιφέρεια

Περιφέρειες	2008	2009	2010	Μεταβολή 2010/2008
Αν. Μακεδ. & Θράκη	57.072	60.353	58.810	3,0%
Κεντρ. Μακεδ.	91.017	92.151	95.986	5,5%
Δυτ. Μακεδονία	18.514	20.896	19.486	5,3%
Ήπειρος	25.156	27.102	27.859	10,7%
Θεσσαλία	60.272	60.965	70.834	17,5%

Ιόνιοι Νήσοι	15.467	16.571	14.657	-5,2%
Δυτική Ελλάδα	56.231	61.431	63.198	12,4%
Στερεά Ελλάδα	41.932	40.858	45.595	8,7%
Αττική	15.297	15.996	17.467	14,2%
Πελοπόννησος	77.207	77.892	70.178	-9,1%
Βόρειο Αιγαίο	9.495	9.222	10.211	7,5%
Νότιο Αιγαίο	7.877	8.437	9.597	21,8%
Κρήτη	41.297	44.686	51.235	24,1%
Σύνολο	516.834	536.559	555.112	7%

(Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. Τα στοιχεία του 2010 αφορούν στο μέσο όρο των τριμήνων α', β' και γ'.)

Πίνακας 4.2: Απασχόληση πρωτογενούς τομέα ανά Περιφέρεια και κατά ηλικιακές ομάδες

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	2008			2009			2010			ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2010/2008 %		
	15-44	45-64	65-75*	15-44	45-64	65-75*	15-44	45-64	65-75*	15-44	45-64	65-75*
Αν. Μακεδ. & Θράκη	26.771	27.876	2.425	26.799	30.742	2.812	24.005	32.137	2.668	-10,3%	15,3%	10,0%
Κεντρ. Μακεδ.	43.147	44.589	3.280	42.160	47.583	2.408	42.198	51.375	2.412	-2,2%	15,2%	-26,5%
Δυτ. Μακεδονία	8.272	8.728	1.514	8.460	10.666	1.770	7.017	11.497	972	-15,2%	31,7%	-35,8%
Ηπειρος	8.142	14.699	2.315	8.128	15.746	3.228	8.728	15.206	3.925	7,2%	3,4%	69,5%
Θεσσαλία	23.490	29.930	6.853	22.212	31.602	7.151	26.057	36.516	8.261	10,9%	22,0%	20,5%
Ιόνιοι Νήσοι	5.821	8.795	851	5.848	9.850	872	4.686	9.636	335	-19,5%	9,6%	-60,6%
Δυτική Ελλάδα	28.719	26.120	1.392	30.231	29.280	1.921	29.452	32.087	1.658	2,6%	22,8%	19,1%
Στερεά Ελλάδα	18.447	19.972	3.513	18.246	19.708	2.903	19.852	22.066	3.677	7,6%	10,5%	4,7%
Αττική	6.705	6.875	1.717	6.705	7.996	1.295	7.279	8.339	1.849	8,6%	21,3%	7,7%
Πελοπόννησος	30.649	38.044	8.514	29.482	40.282	8.128	26.451	38.277	5.450	-13,7%	0,6%	-36,0%
Βόρειο Αιγαίο	4.878	4.193	425	4.729	4.219	274	5.316	4.593	303	9,0%	9,6%	-28,8%
Νότιο Αιγαίο	2.789	4.526	562	3.314	4.496	628	4.325	4.788	484	55,1%	5,8%	-13,9%
Κρήτη	15.236	20.609	5.452	16.590	22.745	5.351	19.977	25.577	5.681	31,1%	24,1%	4,2%
Σύνολο	223.066	254.955	38.813	222.905	274.914	38.740	225.345	292.092	37.676	1,02%	14,57%	-2,93%

(Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. Τα στοιχεία του 2010 αφορούν στο μέσο όρο των τριμήνων α', β' και γ)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παράγει το 5,1% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της χώρας. Και ενώ στο σύνολο της χώρας ο πρωτογενής τομέας παράγει το 6,8% της ΑΠΑ, το αντίστοιχο ποσοστό της ΑΠΑ για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανέρχεται, κατά μέσο όρο, στο 12,3% (Eurostat, 2003).

Σε επίπεδο NUTS 3 ο πρωτογενής τομέας παράγει το 27% της ΑΠΑ της Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τις Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας και Αχαΐας είναι 12,8% και 6,2% αντίστοιχα.

Παρατηρείται έτσι ότι οι τρεις Περιφερειακές Ενότητες δεν συμμετέχουν εξίσου σε μέγεθος και ένταση παραγωγής, καθώς στην Αιτωλοακαρνανία και στην Ηλεία ο πρωτογενής τομέας παίζει σημαντικότερο ρόλο στην τοπική οικονομία τους και γι' αυτό μπορούν να χαρακτηριστούν ως κατεξοχήν αγροτικές περιοχές.

Παρά το γεγονός ότι ο Πρωτογενής τομέας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί σημαντικό πόλο απασχόλησης και οικονομικής δραστηριότητας, δεν διαφεύγει των προβλημάτων που αντιμετωπίζει στο σύνολό της ο γεωργο-κτηνοτροφικός κλάδος σε ολόκληρη της ελληνική επικράτεια, καθώς παρουσιάζει χαμηλή ανταγωνιστικότητα λόγω υψηλού κόστους και χαμηλής ποιότητας των προϊόντων, αλλά και λόγω των αδυναμιών που υπάρχουν στον τομέα διακίνησης και εμπορίας.

Η μεγαλύτερη όμως συμμετοχή του τομέα αυτού στο εισόδημα και την απασχόληση της Περιφέρειας συντελεί, ώστε τα προβλήματα αυτά να εμφανίζονται οξύτερα για την οικονομία και την κοινωνία της περιοχής.

Σε γενικές γραμμές, τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πρωτογενής τομέας εστιάζονται στα εξής:

- Μικρός και πολυτεμαχισμένος κλήρος (μ.ο. 34,3 στρέμματα)
- Μικρή ηλικιακή διάρθρωση του αγροτικού πληθυσμού
- Ελλιπής εκπαίδευση και την κατάρτιση των αγροτών
- Αδυναμίες στον τομέα εμπορίας και διακίνησης αγροτικών προϊόντων
- Πλημμελής οργάνωση των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και την ως εκ τούτου αδυναμία τους να συμβάλλουν στην εξομάλυνση των συνθηκών προώθησης των αγροτικών προϊόντων και διακίνησης των αγροτικών εισροών
- Έντονη διαφοροποίηση της παραγωγικότητας και των εισοδημάτων εντός της Περιφέρειας, η οποία είναι αποτέλεσμα των φυσικών συνθηκών και γενικότερων δυνατοτήτων των επιμέρους περιοχών. Στις περιοχές αυτές, η έλλειψη εξωγεωργικής απασχόλησης εντείνει τις ανισότητες.
- Περιορισμένες δυνατότητες οικονομικής εκμετάλλευσης των δασών της Περιφέρειας

4.2 Παραγωγή αγροτικών προϊόντων στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Ο πρωτογενής τομέας της Π.Δ.Ε έχει να επιδείξει σημαντικά προϊόντα στους κλάδους της φυτικής παραγωγής, ζωικής παραγωγής και στην αλιεία- ιχθυοκαλλιέργειες.

4.2.1 Φυτική παραγωγή

Η φυτική παραγωγή, η αξία της οποίας ανέρχεται περίπου στα 824,64 εκατ. € (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2007), περιλαμβάνει:

- **Επιτραπέζιες Ελιές και Ελαιόλαδο**

Οι επιτραπέζιες ελιές και το ελαιόλαδο αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα προϊόντα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με συνολική παραγωγή που κυμαίνεται περίπου σε 35.000 – 40.000 τόνους, ενώ τα καλλιεργούμενα ελαιόδεντρα υπερβαίνουν το 1 εκατ. Ενώ η παραγωγή επιτραπέζιων ελαιών εξαιρετικής ποιότητας κυμαίνεται από 12.000 – 18.000 τον. Τα υπάρχοντα τυποποιητήρια ελαιολάδου στην Περιφέρεια είναι δέκα επτά (17), τα δε ελαιοτριβεία 291 και θεωρούνται ότι υπερβαίνουν τις ανάγκες παραγωγής της περιοχής. Η χρηματοδότηση των ελαιοκομικών φορέων προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες εκσυγχρονισμού και βελτίωσης των παρεχομένων υπηρεσιών κατά την τελευταία τριετία έχει ανέλθει σε 4,5 εκατ. € περίπου.

- **Εσπεριδοειδή**

Τα εσπεριδοειδή αποτελούν από τις σημαντικότερες καλλιέργειες της Περιφέρειας και ενδιαφέρουν και τις τρεις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Η παραγωγή κυμαίνεται από 60.000 – 110.000 τόνους με σημαντικότερες την καλλιέργεια των πορτοκαλιών και των λεμονιών, κυρίως στην Αιτωλοακαρνανία και την Ηλεία, όσον αφορά τα πορτοκάλια, ενώ για τα λεμόνια σημαντικότερη παραγωγή είναι εκείνη της Αχαΐας.

- **Επιτραπέζια και οινοποιήσιμα σταφύλια**

Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις με αμπέλια στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι περίπου 100.000 στρέμματα εκ των οποίων 94.000 στρ. περίπου είναι οινοποιήσιμα ενώ 4.000 – 5.000 στρ. είναι επιτραπέζια. Κυριότερες Περιφερειακές Ενότητες είναι της Αχαΐας (62% της Περιφέρειας), έπεται του Ν. Ηλείας (32% της Περιφέρειας) και της Αιτωλοακαρνανίας (6% της Περιφέρειας). Αντιπροσωπεύουν δε το 13,4% της καλλιεργούμενης έκτασης σε επίπεδο χώρας.

- **Κηπευτικά**

Τα κυριότερα κηπευτικά που καλλιεργούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι το καρπούζι, το πεπόνι, η φράουλα, το λάχανο, το σπαράγγι, τα μαρούλια, οι μελιτζάνες, η φθινοπωρινή, καλοκαιρινή και ανοιξιιάτικη πατάτα, οι πιπεριές, το κουνουπίδι, τα καρότα κλπ. Το σύνολο της παραγωγής των παραγόμενων κηπευτικών ανέρχεται σε 175.000 τόνους περίπου, με σημαντικότερη Περιφερειακή Ενότητα εκείνη της Ηλείας, ακολουθούμενη από την Αχαΐα και την Αιτωλοακαρνανία.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, παρατηρώντας την διαχρονική εξέλιξη (1978-2008) της φυτικής παραγωγής, διαπιστώνονται οι ακόλουθες σημαντικές μεταβολές:

- Η συνολική καλλιεργούμενη έκταση μειώθηκε κατά 288.000 στρ. το 2008, σε σχέση με το 1978. Αναλυτικότερα, παρατηρείται μείωση στις αροτραίες καλλιέργειες κατά 360.000 στρ. περίπου, στις Αμπέλους-Σταφιδαμπέλους κατά 130.000 στρέμματα και στις εκτάσεις Αγρανάπαυσης. Αντίθετα, οι Κηπευτική Γη αυξήθηκε κατά 20.000 στρ., ενώ οι Δενδρώδεις καλλιέργειες αυξήθηκαν κατά 220.000 στρέμματα.
- Στην κατηγορία Σιτηρά για Καρπύ, την ίδια περίοδο, η αντίστοιχη καλλιεργούμενη έκταση μειώθηκε κατά 10% περίπου (μείωση κατά 84.000 στρ.), ενώ η παραγωγή παρουσίασε αξιοσημείωτη αύξηση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η έκταση του μαλακού σιταριού μειώθηκε κατά 80% περίπου (μείωση 312.000 στρ.), ενώ συγχρόνως η έκταση με καλαμπόκι αυξήθηκε 250.000 στρ. (σχεδόν τριπλασιάστηκε), παρουσιάζοντας μια καθοριστική αύξηση της παραγωγής.
- Στα Βρώσιμα και Κτηνοτροφικά Όσπρια σημειώνεται συνεχής μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης. Αντίθετα, η έκταση των Κτηνοτροφικών Φυτών για Σανό αυξήθηκε 20% περίπου (63.000 στρέμματα).
- Στα Βιομηχανικά Φυτά υπήρξε σημαντική μείωση της καλλιέργειας καπνού, της αραχίδας και του σουσαμιού. Αντίθετα, διαπιστώνεται στροφή προς την καλλιέργεια βαμβακιού, με αποτέλεσμα η έκταση να παρουσιάζει σημαντική αύξηση το 1985, σε σχέση με το 1978 (περίπου πενταπλασιάστηκε, από 15.000 στρ. σε 78.000 στρ.) και παρέμεινε περίπου στα ίδια επίπεδα το 2008.
- Στην κατηγορία Λαχανικά (όπου καλλιεργούνται κυρίως πατάτες, καρπούζια και ντομάτες) αξιόλογες μεταβολές δεν σημειώθηκαν, πέραν της καλλιέργειας καρπουζιών-πεπονιών, όπου παρουσιάζεται κάποια αύξηση.
- Όσον αφορά στην αμπελοκαλλιέργεια παρατηρείται μια μείωση των εκτάσεων, τόσο των οινάμπελων, όσο και της καλλιέργειας κορινθιακής σταφίδας.

- Η συνολική έκταση των αρδευουσών καλλιεργειών αυξήθηκε κατά 30% η οποία οφείλεται κυρίως στην αντίστοιχη αύξηση των αρδευόμενων αροτραίων καλλιεργειών κατά 20% (από 800.000 στρ. σε 1.000.000 στρ. περίπου).
- Στις Δενδρώδεις καλλιέργειες, παρουσιάζονται μικρές αυξομειώσεις, όπως η αύξηση των πορτοκαλιών και των μανταρινιών, τόσο της έκτασης όσο και της παραγωγής, και αντίστοιχα η μείωση καλλιέργειας λεμονιάς και αχλαδιάς, των οποίων η παραγωγή μειώθηκε αντίστοιχα 50% και 70%.

Στους Πίνακες που ακολουθούν φαίνονται οι εκτιμήσεις εκτάσεων-παραγωγής καλλιεργειών για το έτος 2010 και για τις τρεις Περιφερειακές Ενότητες.

Πίνακας 4.3 : Εκτιμήσεις Έκτασης – Παραγωγής Καλλιεργειών (Έτος αναφοράς: 2010)

α/α	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		ΠΔΕ	
		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		ΣΥΝΟΛΑ	
		Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Έκταση	Παραγωγή
ΞΗΡΑ ΟΣΠΡΙΑ ΓΙΑ ΚΑΡΠΟ															
1	Μπιζέλια κτηνοτροφικά					x	x	x	x	x	x	x	x	0	0
2	Κουκιά, Λαθούρια	x	400	x	98 ξ.β.	x	x	x	x	250	x	62 ξ.β.	x	650	160
3	Λούπινα	x	x	x	x	x	x	x	x	600	x	120 ξ.β.	x	600	120
4	Βίκος	x	x	x	x	3,000	2,000	600 ξ.β.	500 ξ.β.	1,300	x	520 ξ.β.	x	6,300	
5	Ρόβη	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
6	Μπιζέλια, Αρακάς	x	x	x	x	x	300	x	300 ξ.β.	x	x	x	x	300	300
7	Φακές	x	175	x	23 ξ.β.	x	60	x	10 ξ.β.	x	x	x	x	235	33
8	Ρεβίθια	x	480	x	100 ξ.β.	x	80	x	20 ξ.β.	70	x	12 ξ.β.	x	560	
9	Αράπικο φυστίκι	x	x	x	x					x	x	x	x	0	0
10	Φασόλια ξηρά	x	3,100	x	1,000 ξ.β.	x	500	x	150 ξ.β.	300	x	54 ξ.β.	x		
11	Φασόλια μαυρομάτικα	x	x	x	x	x	x	x	x	30	x	5 ξ.β.	x	30	5
12	Φασόλια συγκαλ/	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
13	Ρύζι	x	15,000	x	11,000 ξ.β.	x	x	x	x	x	x	x	x	15,000	11,000
ΚΟΝΔΥΛΩΔΗ															
1	Πατάτες	x	11,000	x	10,500 ξ.β.	x	24,000	x	63,000	x	33,500	x	94,000	68,500	167,500
2	Σακχαρότευτλα									x	x	x	x		
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ, ΣΑΝΟΔΟΤΙΚΑ ΦΥΤΑ															
1	Ελαιοκράμβη	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
2	Ηλιανθος	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
3	Λινάρι για λάδι	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-

ΤΡΙΕΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

α/α	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		ΠΔΕ	
		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		ΣΥΝΟΛΑ	
		Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Έκταση	Παραγωγή
4	Λινάρι για φυτικές ίνες	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
5	Σόγια για καρπό	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
6	Βαμβάκι σύσπορο	x	25,000	x	x	x	x	x	x	x	6,941	x	2,464	31,941	2,464
7	Κάναβι	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
8	Σησάμι	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
9	Ατρακτυλίσ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
10	Καπνός	x	300	x	120 ξ.β.	x	x	x	x	x	x	x	x	300	120
ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ-ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ															
1	Λυκίσκος	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
2	Μαστιχόδενδρα	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
3	Γλυκάνισο	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
4	Ρίγανη	x	15	x	1 ξ.β.	x	x	x	x	x	x	x	13 ξ.β.	15	14
5	Δίκταμος	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
6	Κρόκος	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ															
1	Ηλιανθος	x	x	x	x	x	x	x	x	x	3,400	x	850		
ΣΑΝΟΔΟΤΙΚΑ, ΧΟΡΤΟΔΟΤΙΚΑ															
i Ετήσια															
1	Αραβόσιτος	x	160,000	x	150,000 ξ.β.	x	2,200	x	13,100 ξ.β.						
2	Αραβόσιτος για ενσίρωση	x	26,000	x	19,000 ξ.β.	x	x	x	x						
3	Σιτηρά, Μείγμα σιτηρών					x	6,000	x	3,600 ξ.β.						
3	Ψυχανθή	103,800				x	4,000	x	x						
ii Πολυετή															
1	Τριφύλλια, Μηδική					x	20,000	x	x						
	Λειμώνες					x	5,000	x	x						

ΤΡΙΕΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

α/α	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		ΠΔΕ	
		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		ΣΥΝΟΛΑ	
		Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Έκταση	Παραγωγή
	Καλλιεργούμενοι Βοσκότοποι														
ΝΩΠΑ ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ															
1	Κουνουπίδι, Μπρόκολο	x	900	x	1,200	x	1,500	x	1,300	x	1,700	x	3,400	4,100	5,900
2	Λάχανο (λευκό)	x	2,000	x	2,400	x	3,000	x	6,000	x	1,600	x	3,200	6,600	11,600
3	Σέλινο	x	x	x	x	x	50	x	150	x	x	x	x	50	150
4	Πράσα	x	380	x	250	x	250	x	1,000	x	x	x	x		
5	Μαρούλια υπαίθρου	x	620	x	400	x	6,000	x	36 εκ. τμ	x	1,200	x	1,680		
6	Μαρούλια υπό κάλυψη	x	x	x	x	x	3,000	x	24 εκ. τμ	x	130	x	280		
7	Ραδίκια	x	250	x	185	x	2,000	x	4,000	x	180	x	252		
8	Σπανάκι	x	560	x	530	x	1,500	x	3,000	x	290	x	377		
9	Σπαράγγι	x	4,534	x	1,495	x	x	x	x	x	180	x	45		
10	Αντίδια	x	x	x	x	x	2,000	x	6,000	x	220	x	308		
11	Αγκινάρες	50	x	30	x	x	1,000	x	6 εκ. τμ.	x	50	x	100		
12	Τομάτες βιομηχανικές	x	100	x	77	x	3,000	x	24,000	x	8,359	x	74,975.60		
13	Τομάτες νωπές υπαίθρου	x	6,600	x	9,200	x	3,000	x	12,500	x	1,700	x	6,500		
14	Τομάτες νωπές υπό κάλυψη	x	750	x	5,000	x	2,000	x	20,000	x	900	x	8,400		
15	Αγγούρια υπαίθρου	x	450	x	400	x	1,500	x	22,5 εκ. τμ	x	x	x	x		
16	Αγγούρια υπό κάλυψη					x	1,000	x	30 εκ. τμ	x	400	x	4,540		
17	Αγγουράκια υπό κάλυψη	x	x	x	x	x	50	x	1,5 εκ. τμ	x	20	x	70		

ΤΡΙΕΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

α/α	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		ΠΔΕ	
		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		ΣΥΝΟΛΑ	
		Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Έκταση	Παραγωγή
18	Πεπόνια	x	5,700	x	9,910	x	2,500	x	1,500	x	20	x	100		
19	Καρπούζια	x	740	x	18,500	x	10,000	x	50,000	x	45,000	x	200,000	55,740	268,500
20	Μελιτζάνες υπαίθρου	x	730	x	481	x	1,500	x	4,000	x	1,300	x	2,535		
21	Κολοκύθια υπαίθρου	x	1,200	x	1,000	x	2,000	x	6,000	x	1,400	x	2,240		
22	Κολοκύθες	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
23	Πιπεριές υπαίθρου	x	360	x	210	x	3,000	x	4,500	x	1,600	x	2,275		
24	Πιπεριές υπό κάλυψη	x	x	x	x	x	600	x	3,000	x	40	x	192		
25	Καρότα	x	80	x	63	x	100	x	300	x	x	x	x		
26	Σκόρδα	x	720	x	330	x	700	x	560	x	100	x	100		
27	Κρεμμύδια νωπά	x	500	x	300	x	600	x	1,800	x	20	x	24		
28	Κρεμμύδια ξηρά	x	2,500	x	1,300	x	2,000	x	2,000 ξ.β.	x	1,000	x	2,500 ξ.β		
29	Σελινόριζα	x	90	x	55	x	x	x	x	x	45	x	65		
30	Ραπανάκια	x	30	x	26,5	x	x	x	x	x	x	x	x		
31	Μπιζέλια, Αρακάς νωπός	x	100	x	65	x	1,500	x	3,000	x	140	x	70		
32	Φασολάκια νωπά	x	2,510	x	1,640	x	x	x	x	x	2,800	x	3,080		
33	Αμπελοφάσουλα νωπά	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
34	Παντζάρια	x	90	x	93	x	500	x	1,500	x	120	x	120		
35	Σέσκουλα	x	60	x	35	x	300	x	300	x	x	x	x		
36	Βλίτα	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
37	Κουκιά νωπά	x	300	x	130	x	300	x	600	x	180	x	73		
38	Μπάμιες	x	220	x	140	x	500	x	300	x	50	x	37		
39	Άνηθος	x	x	x	x	x	50	x	50	x	x	x	x		
40	Μαϊντανός	x	x	x	x	x	50	x	50	x	x	x	x		

	Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ	Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ	Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ	Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ	ΠΔΕ
--	---------------	---------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-----

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΤΡΙΕΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

α/α	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		ΣΥΝΟΛΑ	
		Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Έκταση	Παραγωγή
41	Μελιτζάνες υπό κάλυψη	x	x	x	x	x	x	x	x	x	50	x	325	50	325
42	Λοιπά Υπαίθρου	x	210	x	120	x	x	x	x	x	x	x	x	320	-
43	Λοιπά Θερμοκηπίου	x	10	x	7	x	x	x	x	x	x	x	x	17	-
	Μανιτάρια καλλιεργούμενα	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
ΟΠΩΡΕΣ															
ΜΗΛΟΕΙΔΗ															
1	Μήλα	100	115	300	700	44	464	16	1,600	x	200	x	218	923	2,834
2	Αχλάδια	130	500	260	1,000	67	300	20	900	x	300	x	228	947	2,408
3	Κυδώνια	x	x	x	x	38	26	30	26	x	x	x	x	64	56
ΠΥΡΗΝΟΚΑΡΠΑ															
1	Ροδάκινα	1	165	3	460	x	60	x	90	x	150	x	180	376	
2	Βερίκοκα	x	120	x	310	x	60	x	100	x	180	x	220	360	
3	Κεράσια	25	x	160	x	x	650	x	600	x	525	x	630	1,200	
4	Βύσσина	x	x	x	56	x	50	x	45	x	x	x	x	50	101
5	Δαμάσκηνα νωπά	x	700	x		10	20	10	24	x	x	x	x	730	
6	Δαμάσκηνα ξηρά	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
7	Νεκταρίνια	x	70	x	250	x	50	x	120	x	80	x	86		
8	Κορόμηλα	x	5	x	90	x	x	x	x	x	x	x	x		
ΑΚΡΟΔΡΥΑ															
1	Καρύδια	3,000	x	950 ξ.β.	x	3,300	3,600	1,000	1,500	1,900	x	560	x		
2	Φουντούκια	x	30	x	7 ξ.β.	x	x	x	x	x	x	x	x		
3	Αμύγδαλα	3,600	x	1,300 ξ.β.	x	x	x	x	x	300	x	155 ξ.β.	x		

ΤΡΙΕΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

α/α	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		ΠΔΕ	
		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		ΣΥΝΟΛΑ	
		Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Έκταση	Παραγωγή
4	Κάστανα	600	x	400 ξ.β.	x	x	x	x	x	470	x	117 ξ.β.	x		
5	Φιστίκια	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ															
1	Φράπες, Grapfruit					x	80	x	80	x	x	x	x		
2	Λεμόνια					x	37,000	x	74,000	x	800	x	2,500		
3	Πορτοκάλια					x	6,000	x	18,000	x	22,500	x	55,800		
4	Μανταρίνια Satsuma					x	100	x	250	x	x	x	x		
5	Μανταρίνια Κλημεντίνες					x	400	x	1,000	x	1,600	x	3,000		
6	Νεράντζια					x	3,000	x	4,500	x	40	x	80		
7	Κίτρα					x	75	x	112	x	x	x	x	75	112
8	Κυμquat					x	x	x	x	x	x	x	x	-	-
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΟΠΩΡΕΣ															
1	Φραγκοστάφυλα	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
2	Σμέουρα	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
3	Φράουλες υπαίθρου	x	510	x	900	x	150	x	420	x	120	x	300		
4	Φράουλες υπό κάλυψη	x	x	x	x	x	4,000	x	15,200	x	7,000	x	24,500		
5	Σύκα νωπά	x	x	x	560	25	55	25	80	x	x	x	x		
6	Σύκα ξηρά	x	x	x	4,000	x	x	x	x	x	x	x	x		
7	Ακτινίδια	x	2,500	x	7,500	x	10	x	10	x	35	x	31		
8	Αβοκάντο	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
9	Μπανάνες	x	x	x	27	x	x	x	x	x	x	x	x		
10	Μουριές	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
11	Ρόδια	x	500	x	50	x	x	x	x	x	x	x	x		

ΤΡΙΕΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

α/α	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΙΤ/ΝΙΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΪΑΣ		Π.Ε. ΑΧΑΪΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		Π.Ε. ΗΛΕΙΑΣ		ΠΔΕ	
		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		Έκταση (στρ.)		Παραγωγή (tn)		ΣΥΝΟΛΑ	
		Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Ξηρική	Ποτιστική	Έκταση	Παραγωγή
12	Χαρούπια	x	x	x	x					x	x	x	x		
ΑΜΠΕΛΙΑ															
1	Σταφύλια για κρασί Προστ. Γεωργ. Ένδειξης (ΠΓΕ)	x	x	x	x	20,000	25,370	18,000	38,000	x	x	x	x	45,370	48,000
2	Σταφύλια για κρασί Προστ. Ονομ. Προελ. (ΠΟΠ)	x	x	x	x	6,470	5,000	5,500	7,500	x	x	x	x	11,470	13,000
3	Σταφύλια κοινών κρασάμπελων	x	1,100	x	15	x	x	x	x	24,056	3,909	29,655	5,080	29,065	34,750
4	Επιτραπέζια σταφύλια	x	x	x	x	x	1,050	x	3,100	322	30	419	36	1,402	3,555
5	Σταφύλια για σταφίδα	x	x	x	x	49,541	5,000	12,000	1,500	28,055	x	25,452	x	82,596	38,952
ΕΛΑΙΟΔΕΝΔΡΑ															
1	Ελιές για λάδι					166,670	36,700	21,000	5,100	408,300	x	10,500	x		
2	Ελιές βρώσιμες					30	240	20	180	6,000	x	140	x		
ΕΛΑΙΟΔΕΝΔΡΑ		ΚΑΝΟΝΙΚΟΙ		ΔΙΑΣΠΑΡΤΟΙ											
1	Ελιές για λάδι	93,000		46,886											
2	Ελιές βρώσιμες	129,036		175,866											

Πηγές:

1. Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας, Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής, Εκτιμήσεις Έκτασης – Παραγωγής Καλλιεργειών, Έτος αναφοράς: 2010
2. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Π.Ε. Αχαΐας, Τμήμα Ζωικής & Φυτικής Παραγωγής, Εκτιμήσεις Έκτασης – Παραγωγής Καλλιεργειών, Έτος αναφοράς: 2010
3. Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας, Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής, Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής, Εκτιμήσεις Έκτασης – Παραγωγής Καλλιεργειών, Έτος αναφοράς: 2010

4.2.2 Ζωική παραγωγή

Η ζωική παραγωγή στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας περιλαμβάνει, κυρίως την παραγωγή κρέατος και γαλακτοκομικών-τυροκομικών προϊόντων. Η συνολική αξία ζωικής παραγωγής ανέρχεται στα 312,32 εκατ.€ (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2007) και προέρχεται κυρίως από το αιγοπρόβειο και χοίρειο κρέας και το γάλα (κυρίως το πρόβειο) κ.α. Η αιγοπροβατοτροφία είναι από τους δυναμικούς κλάδους στη Δυτική Ελλάδα, καθώς επίσης σημαντική θέση έχουν η χοιροτροφία και η ορνιθοτροφία.

Η αιγοπροβατοτροφία προσφέρεται σαν μια διέξοδος της σύγχρονης αγροτικής οικονομίας, συμμετέχοντας κατά 45% περίπου στη συνολική ακαθάριστη αξία της ζωικής παραγωγής και κατά 15% περίπου στη συνολική αξία όλης της γεωργικής παραγωγής. Για την περιοχή μας, ο τομέας αυτός έχει ιδιαίτερη σημασία, δεδομένου ότι αξιοποιεί εκτάσεις ορεινές- μειονεκτικές που θα ήταν αδύνατο να αξιοποιηθούν διαφορετικά.

Ειδικότερα, η μεγάλη οικονομική σημασία της αιγοπροβατοτροφίας έγκειται στην παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων ποικίλων προϊόντων κυρίως γάλακτος, κρέατος, μαλλιού και δέρματος, αλλά και στην στήριξη των άφθονων και φτηνών φυσικών πόρων (κυρίως βοσκότοπους) μικρών δυνατοτήτων για εναλλακτική αξιοποίηση.

Η μεγαλύτερη ποσότητα (75%) του αγείου και πρόβειου γάλακτος χρησιμοποιείται για την παραγωγή τυροκομικών προϊόντων (φέτα, γραβιέρα) σε βιομηχανίες, βιοτεχνίες και οικογενειακές επιχειρήσεις (οικοτεχνίες). Το υπόλοιπο αξιοποιείται σε διάφορα άλλα παραδοσιακά προϊόντα (π.χ. γιαούρτι), είτε ιδιοκαταναλώνεται από τους παραγωγούς.

Η χρήση του γάλακτος για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων για τον Ελληνικό χώρο όπως πρόβειο γιαούρτι, βούτυρο και πάνω από όλα τυρί «Φέτα» από αμιγώς πρόβειο ή μείγμα πρόβειου και αγείου γάλακτος, καθώς και άλλων ειδών τυριών, πέρα από το γεγονός ότι αποτελούν μια εξίσου σημαντική πηγή εισοδήματος για τους κτηνοτρόφους με αυτή του κρέατος, είναι η πρώτη ύλη για την παραγωγή και διάθεση στην αγορά παραδοσιακών προϊόντων. Πολλά από τα παραγόμενα προϊόντα, είναι Προϊόντα Ονομασίας Προελεύσεως (ΠΟΠ) με κυριότερα τη Φέτα και την Κεφαλογραβιέρα, που βρίσκουν αξιόλογη θέση στις αγορές του εσωτερικού και του εξωτερικού.

Ειδικότερα για την περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας, ο τομέας της κτηνοτροφίας εμφανίζει δυναμική πορεία και έχει καταστεί μοχλός της οικονομικής και κοινωνικής ζωής του τόπου.

Η τοπογραφία της περιοχής και η εξαιρετική βιοποικιλότητα που τη συνοδεύει, αποτελούν τα σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσδίδουν στα κτηνοτροφικά προϊόντα την εξαιρετική τους ποιότητα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας διαθέτει σήμερα το 10% περίπου του συνολικού ζωικού κεφαλαίου της χώρας σε αιγοπρόβατα και το 8% σε βοοειδή.

Σημαντικό μέρος του ζωικού κεφαλαίου εκτρέφεται βιολογικά. Στο σημείο αυτό σημειώνεται πως η περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην εγχώρια Βιολογική Κτηνοτροφία, τομέα στον οποίο απασχολούνται 700 κτηνοτρόφοι και έχουν πιστοποιηθεί 130.000 αιγοπρόβατα και 2.100 βοοειδή.

Πίνακας : 4.4 Στοιχεία Ζωικού Κεφαλαίου Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας - Εκτιμήσεις Παραγωγής έτους 2010

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ
1. Αιγοπρόβατα	
Πρόβατα (αμιγείς εκτροφές)	837,753
Αίγες (αμιγείς εκτροφές)	256,800
Αιγοπρόβατα (μικτές εκτροφές)	174,189
Σύνολο	1,268,742
Μέση ετήσια απόδοση σε γάλα/ προβατίνα (κιλά)	160
Μέση ετήσια απόδοση σε γάλα/ αίγα (κιλά)	130
Πιστοποιημένα αιγοπρόβατα βιολογικής εκτροφής	130,000
2. Βοοειδή	
Βοοειδή γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης	204
Βοοειδή κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης	66,079
Βοοειδή μικτής εκτροφής	
Πιστοποιημένα βοοειδή βιολογικής εκτροφής	2.100
3. Χοιρινά	
Χοιρομητέρες συστηματικής εκτροφής ¹⁰	11,500

¹⁰ Σημείωση: Χοιρομητέρες συστηματικής εκτροφής (19-20 χοιρινά) - μέση απόδοση κρέατος στο σφαγείο: 60-70 κιλά

Χοιρομητέρες ελευθέρως βοσκής ¹¹	20,000
4. Όρνιθες πάχυνσης	500,000 – 600,000
Μέση απόδοση σε κρέας/ πτηνό (κιλά)	1,5

Πηγή: Τμήμα Κτηνιατρικής Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας

Πίνακας 4-5: Στοιχεία Ζωικού Κεφαλαίου Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας –Εκτιμήσεις Παραγωγής έτους 2010

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ	ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (Τόνοι)
Γάλα αγελαδινό	2,350	10,738
Γάλα πρόβειο	233,000	26,680
Γάλα γίδινο	135,000	16,080
Αμνοερίφια	-	450,000*

* Παραγωγή κρέατος

4.2.2.α Τομέας αξιοποίησης γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων

Στη Διοικητική Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας ο γαλακτοκομικός κλάδος χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, δεδομένου ότι αποτελεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα για τις περιοχές της Περιφέρειας, ιδίως την Αιτωλοακαρνανία. Στην εν λόγω Περιφέρεια παράγεται το 7,93% περίπου του γίδινου γάλακτος της χώρας που παραδίδεται σε μεταποιητικές μονάδες και αντίστοιχα το 17,51% περίπου του πρόβειου και 4,29% περίπου του αγελαδινού. Ποσοτικά μεγαλύτερη παραγωγή υπάρχει σε πρόβειο γάλα, στη συνέχεια σε αγελαδινό και τελευταία σε γίδινο γάλα. Όσον αφορά στον αριθμό των κτηνοτρόφων αυτός καταγράφεται μειούμενος. Μικρή μείωση παρατηρείται και στον αριθμό των αγοραστών-μεταποιητών γάλακτος. Οι αγοραστές-μεταποιητές (με στοιχεία του 2009) γεωγραφικά συγκεντρώνονται περισσότερο στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας, με εξαίρεση όσους αγοράζουν αγελαδινό γάλα που συγκεντρώνονται περισσότερο στην περιοχή της Αχαΐας. Σημειώνεται ότι περίπου 42,44% του πρόβειου γάλακτος, 38,44% του γίδινου και 69,17% του αγελαδινού γάλακτος διακινείται εκτός των ορίων της Περιφέρειας.

¹¹ Σημείωση: Χοιρομητέρες ελευθέρως βοσκής (εκτίμηση 10 χοιρινά)- μέση απόδοση κρέατος στο σφαγείο: 40-50 κιλά

4.2.2 β Τομέας αξιοποίησης κρέατος

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, παράχθηκαν σύμφωνα με στοιχεία της Δ/σης Αγροτικής Στατιστικής του έτους 2008, 3.703,3 τόνοι κρέατος βοοειδών (6,6% της ελληνικής παραγωγής), 13.373,6 τόνοι αρνίσιου κρέατος (18,6% της ελληνικής παραγωγής), 5.446,6 τόνοι αίγιου κρέατος (14,9% της ελληνικής παραγωγής), 11.041,8 τόνοι χοιρινού κρέατος (9,3% της ελληνικής παραγωγής) και 2.983,3 τόνοι κρέατος πουλερικών (1,5% της ελληνικής παραγωγής).

Ιδιαίτερος για την περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας, η ποιμενική αιγοπροβατοτροφία, αποτελεί τον κορμό του ζωικού πληθυσμού της. Στα ορεινά κυριαρχούν ντόπιες φυλές η οποίες είναι ανθεκτικές στις δύσκολες κλιματικές συνθήκες και στις απόκρημνες πλαγιές των βουνών του Π.Ε.. Στους βοσκοτόπους της περιοχής παρατηρείται έντονη διαφοροποίηση στην ποικιλότητα των φυτών, χορτολίβαδα που καλύπτονται από ποώδη βλάστηση, φρυγανότοποι με βλάστηση φρυγανώδη, θαμνότοποι και δασολίβαδα, παράγοντες που συνδέονται με παραγωγής προϊόντων υψηλών προδιαγραφών ποιότητας και υγιεινής.

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του κρέατος παρουσιάζουν την ευκαιρία δημιουργίας προτύπου παραγωγής αρνίσιου και κατσικίσιου κρέατος, με οριοθέτηση της επιλέξιμης περιοχής. Προϋπόθεση της δημιουργίας του προτύπου αυτού είναι η οργάνωση των παραγωγών (Ομάδα παραγωγών) και τα ζώα να είναι εγγεγραμμένα στα γενεαλογικά βιβλία της φυλής από τα Κέντρα Γενετικής Βελτίωσης με βάση τα φαινοτυπικά χαρακτηριστικά.

Όσον αφορά στην μεταποιητική υποδομή, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Διεύθυνσης Κτηνιατρικής του Υπ.Α.Α.Τ. υπάρχουν συνολικά 7 σφαγεία, 7 πτηνοσφαγεία, 8 τεμαχιστήρια – επιχειρήσεις παρασκευής κρεατοσκευασμάτων και 2 αλλαντοποιεία που ικανοποιούν τις απαιτήσεις των παραγόμενων ζωικών προϊόντων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε μεγάλο βαθμό.

4.2.3 Αλιεία - Ιχθυοκαλλιέργειες

Ο κλάδος της Ελληνικής ιχθυοκαλλιέργειας κατέχει ηγετική θέση στη Μεσόγειο στην παραγωγή τσιπούρας και λαυρακιού και είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι το 2008 η Ελλάδα με παραγωγή 450 εκ. ιχθυδίων απέσπασε το 41% της συνολικής παραγωγής γόνου και με παραγωγή 120.000 τόνους τσιπούρας και λαυρακιού το 50% περίπου της παραγωγής αυτών των ειδών ψαριών.

Κύριο χαρακτηριστικό του κλάδου αποτελεί ο έντονος εξαγωγικός προσανατολισμός, με το 75% περίπου να προωθείται σε αγορές του εξωτερικού συμβάλλοντας σημαντικά στο ισοζύγιο ιχθυηρών και στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν, δεδομένου τόσο του όγκου των εξαγωγών, όσο και της εισροής σημαντικών κεφαλαίων στη χώρα μας.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και συγκεκριμένα στην περιοχή της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, η ιχθυοκαλλιέργεια έχει πλέον εδραιωθεί ως ο δυναμικότερος κλάδος της πρωτογενούς παραγωγής της περιοχής, και κατατάσσεται στις κορυφαίες θέσεις σε αξία εξαγωγών αγροτικών προϊόντων.

Η περιοχή διαθέτει το 48% των λιμνοθαλάσσιων εκτάσεων της χώρας και το 25% των λιμνών, ενώ η δραστηριότητα των ιχθυοκαλλιεργητικών εταιρειών σε επίπεδο παραγωγής - περιλαμβανομένης και αυτής των Εχινάδων - καλύπτει το 25% των εκφορτώσεων της εγχώριας παραγωγής, δηλαδή πάνω από το 12,5% της Ευρωπαϊκής παραγωγής τσιπούρας και λαυρακιού εντατικής ιχθυοκαλλιέργειας. Διαθέτει επίσης 687 επαγγελματικά σκάφη παράκτιας αλιείας, 115 επαγγελματικά σκάφη αλιείας στις λίμνες και 118 σκάφη για αλιεία αποκλειστικά στην λιμνοθάλασσα Μεσολογίου.

Η συνέπεια των παραδόσεων και της κάλυψης της αγοραστικής ζήτησης με προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας, εγγυημένης φρεσκάδας και πιστοποιημένης ποιότητας κατέστησαν τα προϊόντα του κλάδου αναγνωρίσιμα σε απαιτητικές αγορές, τόσο των Ευρωπαϊκών όσο και τρίτων χωρών. Έτσι, η τσιπούρα και το λαβράκι της Αιτωλοακαρνανίας καλύπτουν μεγάλο μέρος της ζήτησης σε πολλές χώρες του εξωτερικού.

Αξιοσημείωτο είναι ότι η υψηλού επιπέδου τεχνογνωσία που έχει αποκτηθεί, η εντατική έρευνα, πειραματισμός και ανάπτυξη στους ιχθυογεννητικούς σταθμούς έχουν οδηγήσει σε αύξηση της αποδοτικότητας του κλάδου και μείωση του κόστους παραγωγής, αλλά και του κόστους κεφαλαίου ανά παραγόμενη μονάδα.

Σύμφωνα με στοιχεία του Τμήματος Αλιείας της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, η παραγωγή του έτους 2010 σε επίπεδο εκτιμήσεων, φαίνεται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 4-6: Παραγωγή Αλιείας και Ιχθυοκαλλιέργειας Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας έτους 2010

Κατηγορία Παραγωγής	Όγκος Παραγωγής	Είδη
Λιμνοθάλασσα	1,300 τόνοι	<u>Ευρύαλα</u> <ul style="list-style-type: none"> • Τσιπούρα • Λαβράκι • Κεφαλοειδή • Χέλια κλπ.
Ιχθυοκαλλιέργεια	20,000 τόνοι ¹²¹³	<ul style="list-style-type: none"> • Τσιπούρα • Λαβράκι
Παράκτια αλιεία	1,200 τόνοι (500 σκάφη παράκτιας αλιείας)	<ul style="list-style-type: none"> • Διάφορα είδη ψαριών και μαλακίων

4.2.4 Τομέας μελισσοκομίας

Η γεωμορφολογία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε συνδυασμό με τις κλιματικές συνθήκες προσδίδουν στην αυτοφυή μελισσοκομική χλωρίδα της περιοχής ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία κάνουν το μέλι να ξεχωρίζει για την ποιότητά του. Παρουσιάζει σημαντικό μελισσοκομικό ενδιαφέρον με καταγεγραμμένες περίπου 130.000 κυψέλες και περίπου 1.100 παραγωγούς¹⁴.

¹² Τα παραπάνω στοιχεία παραγωγής συμπεριλαμβάνουν και την περιοχή των Εχινάδων, που ανήκουν διοικητικά στην Κεφαλονιά, αλλά οι εκφορτώσεις γίνονται στην Αιτωλοακαρνανία.

¹³ Από την παραπάνω παραγωγή το 5-10% αφορά άλλα είδη (μυτάκι, φαγκρί, κλπ)

¹⁴ Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, 2011.

Σημειώνεται επίσης πως στην περιοχή του Π.Ε. Αχαΐας καταγράφονται 42.000 (δηλωμένες) κυψέλες με ετήσια παραγωγή 420 τόνους μέλι (σύμφωνα με στοιχεία του έτους 2010 από την Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Π.Ε. Αχαΐας, Τμήμα Ζωικής & Φυτικής Παραγωγής)

4.2.5 Μεταποίηση Αγροτικών Προϊόντων- Μεταποιημένα προϊόντα

Ο βαθμός μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων στην Περιφέρεια ποικίλει τόσο κατά προϊόν όσο και κατά περιοχή. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η παραγωγή των κυρίων προϊόντων της Περιφέρειας και η δυναμικότητα των μονάδων μεταποίησης.

Πίνακας 4-7 : Παραγωγή των κυρίων προϊόντων της Περιφέρειας και δυναμικότητα των μονάδων μεταποίησης

Προϊόντα	Παραγωγή (¹) σε τον.	Δυναμικότητα μονάδων	% κάλυψη της παραγωγής	Παρατηρήσεις
Δημητριακά	429.259	250.000	58,2	Η δυναμικότητα αφορά τη χωρητικότητα των αποθ. χώρων
Αραβόσιτος	352.870	400 τον/ώρα	—	Η δυναμικότητα αφορά τα ξηραντήρια
Ελαιόλαδο	50.931	2500 τον/ώρα	—	—
Τομάτα βιομηχανική	237.618	—	—	—
Φρούτα:				
▪ Εσπεριδοειδή	221.897	112.260 τον.	36,7	- Η δυναμικότητα αφορά συσκευαστήρια.
▪ Λοιπά	83.632	400.000 τον.	130,9	- Η δυναμικότητα αφορά τη μεταποίηση
	305.529			
Πατάτες	237.884	106.350 τον.	44,7	—
Καπνά		—	—	—
Οπωροκηπευτικά	200.768 ⁽²⁾	113.260 τον.	56,4	Η δυναμικότητα αναφέρεται σε διαλογητήρια, συσκευαστήρια, τονοποιητήρια.
Κρέας				
▪ Σφαγεία	36.799	13.200 τον.	40,4	—
▪ Τεμαχισμός-τυποποίηση	(32.700)	24 τον./h	—	Η δυναμικότητα αφορά τον τεμαχισμό
▪ Επεξεργασία		2.200 τον./ετησίως	—	—

		—		
Γάλα	200.146	107.659 τον.	58,8	—
Ζωοτροφές	373.253	187.20 τον.	5,0	Η παραγωγή αφορά τα βασικά προς Ζωοτροφές, Δημητριακά

⁽¹⁾ Τα στοιχεία της παραγωγής αναφέρονται στα έτη 1995 και 1997

⁽²⁾ Αφορά ποσότητα προς εμπορία

Πηγή : Μελέτη Χάραξης της Αναπτυξιακής Στρατηγικής για την εφαρμογή των επενδυτικών κινήτρων για τη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων.

Πιο συγκεκριμένα :

- Η αποθήκευση των σιτηρών, μολονότι εμφανίζει ποσοστό κάλυψης 58,2 % φαίνεται ότι δεν δημιουργεί προβλήματα, γιατί υπάρχουν και οι δυνατότητες αποθήκευσης των ίδιων των αγροτών.
- Η ξήρανση του αραβοσίτου καλύπτεται πλήρως από τα υπάρχοντα ξηραντήρια αραβοσίτου, τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε επίπεδο των επί μέρους Π.Ε.. Αντίθετα ο βαθμός επεξεργασίας των βασικών δημητριακών για ζωοτροφές είναι πολύ χαμηλός. Θα πρέπει όμως να ληφθούν υπόψη και τα απλά παρασκευαστήρια ζωοτροφών, τα οποία διαθέτουν πολλές κτηνοτροφικές μονάδες.
- Η δυναμικότητα των ελαιουργείων καλύπτει τις ανάγκες προς έκθλιψη του ελαιοκάρπου τόσο στην Περιφέρεια όσο και στους επιμέρους Π.Ε.ς. Για την τυποποίηση ελαιολάδου λειτουργούν 2 – 3 μονάδες στην περιφέρεια (δύο στο Νομό Ηλείας και μία στο Νομό Αχαΐας) η δυναμικότητα των οποίων καλύπτει πολύ μικρό ποσοστό της παραγωγής. Η μεγαλύτερη ποσότητα λαδιού πωλείται χωρίς τυποποίηση και κυρίως εκτός Περιφέρειας.
- Η βιομηχανική τομάτα μεταποιείται κατά 100 % στην Περιφέρεια από τις τρεις βιομηχανίες που λειτουργούν στο Νομό Ηλείας.
- Η παραγωγή των φρούτων αποτελείται κυρίως (72,6 %) από εσπεριδοειδή και από πλευράς συσκευαστηρίων καλύπτεται σε ποσοστό 36,7 %, ενώ υπερκαλύπτεται από πλευράς μεταποίησης.

- Η δυνατότητα των μονάδων συσκευασίας τυποποίησης της πατάτας καλύπτει την παραγωγή κατά μεγάλο ποσοστό.
- Η δυναμικότητα των σφαγείων καλύπτει ποσοστά 60 % της προς εμπορία ποσότητας κρέατος. Παρά ταύτα, φαίνεται όμως ότι ο εκσυγχρονισμός των σφαγείων είναι μεγαλύτερη προτεραιότητα παρά η επέκταση.
- Η δυναμικότητα των μονάδων τεμαχισμού και επεξεργασία κρέατος καλύπτει μικρό ποσοστό της παραγωγής.
- Οι μονάδες επεξεργασίας γάλακτος, (στις οποίες περιλαμβάνονται και 68 τυροκομεία), καλύπτουν σε ποσοστό 58,8 % την παραγωγή της περιφέρειας ενώ πλευρά σημαντικές ποσότητες γάλακτος απορροφώνται από τις μεγάλες γαλακτοβιομηχανίες της χώρας.
- Οι μονάδες επεξεργασίας σταφίδας καλύπτουν όλη την παραγωγή της Περιφέρειας.
- Οι μονάδες μεταποίησης μηδικής που λειτουργούν στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας επεξεργάζονται περίπου 10 % της παραγωγής ενώ η υπόλοιπη ποσότητα διατίθεται σε δέματα.

Ειδικότερα, τα σημαντικότερα μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα αναλύονται παρακάτω:

Βιομηχανική τομάτα

Ο τομέας της βιομηχανικής τομάτας από 1/1/2011 είναι στην πλήρη αποδέσμευση και εντάχθηκε στο καθεστώς της ενιαίας ενίσχυσης. Αναφορικά με την Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας, το έτος 2010 η καλλιεργηθείσα έκταση σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης Ηλείας (βάσει συμβάσεων) ανήλθε σε 8.200 στρέμματα και η παραγωγή σε 78.000 tn. Το προηγούμενο έτος 2009 η οριστικά καλλιεργηθείσα έκταση ανήλθε σε περίπου 9.800 στρέμματα και η παραγωγή σε 85.000 tn συνολικά. Στην περιοχή της Ηλείας η παραγωγή διακινείται μέσω των Ο.Π «ΑΣ Γαστούνης» και «ΑΣ Μεταποιημένων Οπωροκηπευτικών Ν. Ηλείας» οι οποίες το έτος 2010 είχαν υπογράψει συμβάσεις με δύο μεταποιητικές επιχειρήσεις την «Ελάνθη ΑΕΒΕΤ (Ελαΐς Unilever Hellas A.E)» και την «Ελληνική Εταιρεία Κονσερβών Α.Ε ΚΥΚΝΟΣ».

Σχετικά με την Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας, το έτος 2010 η καλλιεργηθείσα έκταση σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης Αχαΐας βάσει των συμβάσεων, ανήλθε σε 580 στρέμματα και η παραγωγή σε 5.400 tn περίπου. Το προηγούμενο έτος 2009 η οριστικά καλλιεργηθείσα έκταση ανήλθε σε περίπου 1.100

στρέμματα και η παραγωγή σε 8.000 tn συνολικά. Στην περιοχή της ΠΕΑχαΐας η παραγωγή διακινείται μέσω της Ο.Π «ΕΑΣ Πατρών» η οποία το έτος 2010 είχε υπογράψει συμβάσεις με δύο μεταποιητικές επιχειρήσεις την «Ελάνθη ΑΕΒΕΤ (Ελαΐς Unilever Hellas Α.Ε)» και την «Ελληνική Εταιρεία Κονσερβών Α.Ε ΚΥΚΝΟΣ». Σημειώνεται, πως στο νομό Αχαΐας δεν λειτουργεί καμία μεταποιητική επιχείρηση τομάτας.

Σταφίδα

Στο νομό Αχαΐας στο τομέα της σταφίδας δραστηριοποιούνται τέσσερις επιχειρήσεις: Bellussis Currants, Parthenon S.A, Παναγιάλειος ένωση Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ. Αιγίου) και Σ. Αδαμόπουλος, ενώ στο νομό Ηλείας δραστηριοποιούνται τρεις επιχειρήσεις: Ηλιόπουλος Α.Ε., ΑΦΟΙ Κορόντζη Ο.Ε. και η Ε.Α.Σ. Ηλείας - Ολυμπίας.

Επιτραπέζια ελιά

Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπ.Α.Α.Τ παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, ανά νομό:

Πίνακας 4-8: Μεταποιητικές επιχειρήσεις επιτραπέζιας ελιάς στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ	ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ
1. ΑΜΑΛΘΕΙΑ Α.Ε	1. ΤΡΥΨΑΣ Α.Ε	1. ΟΛΥΜΠΙΟΝ ΑΒΕΕ
2. ΚΟΡΔΑΤΟΣ Α.Ε	2. Α. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ FOOD S.A.	2. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.
3. ΤΡΟΦΙΚΟ Α.Ε		3. ΡΟΜΠΟΤΗΣ Α.Ε.
4. ΗΛΙΔΑ		4. ΚΩΖΑΤ ΑΒΕΕ
5. Κ.ΡΟΥΣΣΗΣ & ΣΙΑ		5. ΚΥΠΡΙΩΤΗΣ Παναγιώτης
6. ΓΕΩΡΓΙΟΣ & ΕΥΑΓΓ.ΓΟΥΒΕΛΗΣ		6. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ – ΤΟΜΑΡΑΣ Α.Ε.
7. ΕΑΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ		7. ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Σταύρος
8. ΕΑΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ		8. ΟΛΥΜΠΙΑ ΧΕΝΙΑ ΑΒΑΕ
9. ΓΑΙΑ Α.Ε		
10. ΑΦΟΙ ΜΠΛΙΚΑ		
11. Κ.ΤΣΙΛΙΜΠΩΚΟΣ & ΣΙΑ ΑΒΕΕΕ		

12. ΝΑΚΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Αμπελοοινικός Τομέας

Αναφορικά με τον τομέα της μεταποίησης και ειδικότερα για τον αμπελοοινικό τομέα, η συνολική οινοπαραγωγή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι 232.000 ΗΛ, ενώ σε επίπεδο χώρας (3.500.000 ΗΛ) ανέρχεται σε ποσοστό 6,7%.

Οι αναγνωρισμένοι οίνοι (4 ΠΟΠ και 6 ΠΓΕ) παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 4-9: Οίνοι ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

A/A	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης (ΠΟΠ) (Όγκος Παραγωγής: 38.000 ΗΛ)	Προστατευόμενη Γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)
1.	Πάτρα	Αχαΐα
2.	Μαυροδάφνη	Πλαγιές Πετρωτού
3.	Μοσχάτος Πατρών	Πλαγιές Αιγιαλείας
4.	Μοσχάτος Ρίου Πατρών	Ηλεία
5.		Λετρινά
6.		Πισάτις

Π.Ε. / Περιφερειακή Ενότητα	Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη (ΠΓΕ) 28.000 ΗΛ	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης ΠΟΠ 38.000 ΗΛ
Αχαΐας	1. Αχαΐα 2. Πλαγιές Πετρωτού 3. Πλαγιές Αιγιαλείας	1. Πάτρα 2. Μαυροδάφνη Πατρών 3. Μοσχάτος Πατρών 4. Μοσχάτος Ρίου Πατρών
Ηλείας	1. Ηλεία 2. Λετρινά 3. Πισάτις	

Από πλευράς οινοποιητικών εγκαταστάσεων, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βρίσκονται εγκατεστημένες 58 οινοποιητικές επιχειρήσεις, εκ των οποίων δύο συνεταιριστικές με συνολική οινοπαραγωγή 121.994 ΗΛ (Ε.Α.Σ. Ηλείας – Ολυμπίας και Ε.Α.Σ. Πάτρας).

4.3 Υπάρχουσα κατάσταση στην εμπορία των αγροτικών προϊόντων

Στους Πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι Εισαγωγές & εξαγωγές προϊόντων φυτικής και ζωικής παραγωγής που παράγονται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά αύξουσα σειρά αξίας Εμπορικού Ισοζυγίου (Έτος 2008)

Πίνακας 4-10: Εισαγωγές & εξαγωγές προϊόντων φυτικής παραγωγής που παράγονται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά αύξουσα σειρά αξίας Εμπορικού Ισοζυγίου (Έτος 2008)

Προϊόν	Εισαγωγές		Εξαγωγές		Εμπορικό Ισοζύγιο	
	Αξία (χιλ. €)	Ποσότητα (τόνοι)	Αξία (χιλ. €)	Ποσότητα (τόνοι)	Αξία (χιλ. €)	Ποσότητα (τόνοι)
Αραβόσιτος (ανάλεστος & άλευρα)	129.869,2		10.484,3		-119.384,9	
Πατάτες	58.435,6	142.328,3	7.529,1	25.276,1	-50.906,4	-117.052,2
Λεμόνια & γλυκολέμονα	49.278,9	52.153,0	3.467,9	4.381,7	-45.811,0	-47.771,3
Κριθάρι (ανάλεστο)	45.424,5	194.217,0	431,1	938,5	-44.993,4	-193.278,5
Μήλα (και χυμοί μήλων)	33.172,4		11.967,3		-21.205,2	
Φασόλια	18.387,7	17.587,7	661,4	456,3	-17.726,3	-17.131,4
Αμύγδαλα	30.893,4	9.586,3	13.931,8	3.870,5	-16.961,6	-5.715,8
Αχλάδια	20.720,4	21.277,6	5.109,9	6.296,0	-15.610,5	-14.981,6
Καρόδια	19.382,8	4.279,9	3.887,4	943,3	-15.495,4	-3.336,6
Τομάτα Νωπή	15.291,2	15.736,7	1.944,8	4.162,5	-13.346,4	-11.574,2
Φουντούκια	10.622,4	2.624,8	1.028,7	224,5	-9.593,7	-2.400,4
Φακή	8.341,6	11.927,9	201,3	226,4	-8.140,2	-11.701,5
Σκόρδα, Πράσα κτλ.	4.627,1	4.385,9	880,4	1.006,6	-3.746,8	-3.379,3
Ρεβίθια	3.756,7	4.287,2	61,7	37,5	-3.695,0	-4.249,7
Βρώμη (ανάλεστη)	3.160,2	14.816,9	57,2	235,6	-3.103,0	-14.581,3
Κράμβες	3.594,1	4.641,4	516,1	1.303,2	-3.078,1	-3.338,2
Αραχίδα (Φιστίκι)	12.046,2	2.926,0	4.213,2	1.432,9	-7.833,0	-1.493,1
Κουκιά και Λαθούρια	1.137,6	1.925,5	47,4	42,7	-1.090,2	-1.882,8
Μπιζέλια	918,5	1.595,7	3,6	2,1	-914,9	-1.593,6
Χυμός Τομάτας	795,9	1.167,4	25,2	27,9	-770,6	-1.139,5
Λοιπά Βρώσιμα Όσπρια	264,3	584,2	1,9	1,1	-262,4	-583,1
Σίκαλη	21,9	34,7	0,0		-21,9	-34,7
Σιτάλευρα	10.135,9	19.966,5	11.711,2	21.382,0	1.575,3	1.415,4
Μανταρίνια, Κλημεντίνες & παρόμ. υβριδ. Εσπεριδ.	3.143,0		15.165,3		12.022,4	
Οίνοι	41.664,6		55.640,5		13.975,9	
Ρύζι	21.224,6		41.941,5		20.717	
Λοιπά Λαχανικά	86.909,6		111.747,4		24.837,8	
Σταφίδα	5.650,3	6.499	31.017	19.906,5	25.366,7	13.407,1
Καρπούζια & Πεπόνια	3.318,6	4.616,9	30.968,0	130.354,3	27.649,4	125.737,4
Άλλο Ελαιόλαδο	3.837,3	1.288,6	38.494,8	25.383,5	34.657,5	24.095,0
Σιτάρι Σκληρό (ανάλεστο)	20.613,3	45.089,3	91.910,8	268.363,6	71.297,5	223.274,3
Πορτοκάλια (και χυμοί)	31.012,6		102.916,5		71.903,9	
Σταφύλια Νωπά	6.974,8	5.603,8	106.236,8	75.697,3	99.262,0	70.093,5
Καπνός	123.661,1	42.357,3	260.302,5	75.955,1	136.641,4	33.597,8
Ελιές Επιτραπέζιες	6.570,9	4,8	218.649,5	93,1	212.078,6	88,3
Παρθένο Ελαιόλαδο	3.884,3	1.528,0	220.050,2	70.657,9	216.166,0	69.129,9

Βαμβάκι	8.003,6		235.602,2		227.598,6	
Βερίκοκα, Κεράσια, Ροδάκινα	5.260,8	3.257,5	240.738,7	291.173,6	235.477,9	287.916,1

(Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2011)

Πίνακας 4-11: Εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων ζωικής παραγωγής που παράγονται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά αύξουσα σειρά αξίας Εμπορικού Ισοζυγίου (Έτος 2008)

Προϊόν	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εμπορικό Ισοζύγιο
	Αξία (χιλ. €)	Αξία (χιλ. €)	Αξία (χιλ. €)
Βόειο κρέας	432.867,5	7.257,7	-425.609,8
Χοιρινό κρέας	378.869,9	6.982,0	-371.887,9
Γάλα και γαλακτοκομικά (εκτός από βούτυρο, τυρί)	349.983,3	72.900,1	-277.083,2
Τυριά	406.394,6	198.329,1	-208.065,6
Κρέας πουλερικών	138.146,0	14.272,1	-123.874,0
Ζώντα Βοοειδή	52.856,0	37,7	-52.818,3
Βούτυρο	33.782,1	903,0	-32.879,1
Αιγοπρόβειο κρέας	42.143,3	12.631,6	-29.511,6
Ζώντα Αιγοειδή	19.303,5	68,8	-19.234,6
Αυγά πτηνών	17.503,9	2.412,1	-15.091,8
Ζώντα Πουλερικά	5.749,9	2.465,5	-3.284,4
Ζώντα Χοιροειδή	3.093,6	2.584,5	-509,1
Ψάρια και παρασκευάσματα αυτών, Οστρακοειδή και Μαλακόστρακα	316.153,4	441.136,3	124.982,9

(Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2011)

Το επίπεδο της εμπορίας των αγροτικών προϊόντων δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικό και είναι παρόμοιο με αυτό του μεγαλύτερου μέρους της χώρας.

Οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Πατρών, η οποία οιοποιεί την μεγαλύτερη ποσότητα σταφυλιών και την Παναγιάλειο Ένωση), έχουν περιορισμένη δραστηριοποίηση τα τελευταία χρόνια και έτσι, το μεγαλύτερο μέρος της εμπορίας είναι στα χέρια ιδιωτικών μονάδων όχι καλά οργανωμένων και μεσιτών. Η εμπορία των ευπαθών γεωργικών προϊόντων, που αποτελεί σημαντικό μέρος της παραγωγής της περιοχής, είναι πιο δύσκολη και χρειάζεται υψηλότερο επίπεδο υποδομών το οποίο θα πρέπει να διαμορφωθεί στην περιοχή. Η σχέση των παραγωγών με τους εμπόρους δεν είναι και η καλύτερη δυνατή. Φαινομενικά υπάρχει συνεργασία που επιβάλλεται από την ανάγκη και την εξάρτηση του παραγωγού. Πρέπει να δημιουργηθούν συνθήκες που να διευκολύνουν τον ανταγωνισμό και να «κτυπήσουν» τα μονοπώλια ή ολιγοπώλια που δημιουργούνται σε ορισμένες περιοχές.

Είναι επιτακτική η ανάγκη της δημιουργίας ομάδων παραγωγών που θα ασχοληθούν με την εμπορία και θα εγγυώνται κατώτατες τιμές περιορίζοντας τους μεσάζοντες.

4.4 Μελλοντικές Προοπτικές- Καλάθι

Η αύξηση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, σε σχέση με την ποσοστιαία μεταβολή της κατά την τριετία 2008-2010, στη Δυτική Ελλάδα αγγίζει το 12,4% γεγονός που αποδεικνύει ότι η γεωργία και η κτηνοτροφία προσφέρουν το τελευταίο διάστημα καταφύγιο σε όλο και περισσότερους κατοίκους της περιοχής απέναντι στην υπάρχουσα οικονομική αβεβαιότητα. Πρόκειται για έναν αριθμό που καλύπτει τις θέσεις εργασίας που χάθηκαν στον κλάδο την τριετία 2005-2008.

Ο πρωτογενής τομέας, ωστόσο, επανέρχεται στο προσκήνιο και για έναν ακόμα λόγο. Σε μια συγκυρία που όλοι μιλάνε για εξωστρέφεια και η ενίσχυση του εξαγωγικού οικονομικού μοντέλου αναδεικνύεται σε όρο επιβίωσης για την ελληνική οικονομία, τα τρόφιμα και τα ποτά «δείχνουν» και πάλι το δρόμο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας που επεξεργάστηκε ο ΟΠΕ, για τον πρώτο μήνα του τρέχοντος έτους (Ιανουάριος 2011), οι εξαγωγές του κλάδου αυξήθηκαν κατά 26% σε σχέση με ένα χρόνο πριν, ανεβάζοντας το μερίδιό τους στο σύνολο των εξαγωγών της χώρας στο εντυπωσιακό 21,3%. Με άλλα λόγια, τα φρούτα, τα λαχανικά, οι καρποί, τα ψάρια αναδεικνύονται στους καλύτερους «πρεσβευτές» της Ελλάδας στο εξωτερικό.

Με αυτά τα δεδομένα η ανασυγκρότηση του πρωτογενούς τομέα αποτελεί το πρώτο βήμα προκειμένου η Δυτική Ελλάδα να αποτελέσει πόλο βιώσιμης ανάπτυξης και υψηλής ανταγωνιστικότητας. Τα ιδιαίτερα κοινωνικά, πολιτισμικά και παραγωγικά χαρακτηριστικά της περιοχής αποτελούν ταυτόχρονα και τα πλεονεκτήματά της, προκειμένου να εξασφαλισθεί η βιωσιμότητα στη γεωργία και κατ' επέκταση να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της.

Σε αυτά τα πλαίσια, η νέα αιρετή Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση της Δυτικής Ελλάδας ανέλαβε την πρωτοβουλία της καθοδήγησης και του συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων Φορέων για τη δημιουργία «Καλαθιού Προϊόντων της Δυτικής Ελλάδας».

Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία ως ένα κατ' εξοχήν σύνολο πολιτικών και επιμέρους στρατηγικών, ευελπιστεί να αντιμετωπίσει και να προτείνει λύσεις σε καίρια προβλήματα και

προκλήσεις, τις οποίες αντιμετωπίζουν οι αγρότες της περιοχής. Μεταξύ αυτών, η χαμηλή ανταγωνιστικότητα της γεωργίας, οι εγχώριες διαρθρωτικές αδυναμίες της παραγωγικής και εμπορικής τους οργάνωσης, η τεχνογνωστική τους στήριξη, ο σαφής προσδιορισμός και η αναβάθμιση του αγροτικού επαγγέλματος, με σχέδιο, στόχους και καίρια στοχευμένες υλικές και άυλες επενδύσεις.

Το Καλάθι των Αγροτικών Προϊόντων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, περιλαμβάνει τρεις (3) κατηγορίες προϊόντων:

1. Προϊόντα τα οποία χαρακτηρίζονται από εξαγωγικό προσανατολισμό
2. Προϊόντα που αναδεικνύουν την ταυτότητα της περιοχής και
3. Προϊόντα που καλύπτουν τις επισιτιστικές ανάγκες τόσο της περιοχής, αλλά και ολόκληρης της χώρας

Ο κυρίαρχος στόχος είναι η δημιουργία ενός αγροδιατροφικού προτύπου Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για εξαγωγή, αλλά και για αυτοκατανάλωση.

Η επιλογή των αγροτικών προϊόντων που απαρτίζουν το «Καλάθι των Αγροτικών Προϊόντων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» βασίστηκε σε ένα σύνολο ή μία ομάδα κριτηρίων, τα οποία θα διασφαλίζουν την ύπαρξη των απαραίτητων εκείνων χαρακτηριστικών των προϊόντων που συνδέονται με την παράδοση, την υψηλή διατροφική αξία, την περιβαλλοντική διάσταση και συμβολή στην περιβαλλοντική προστασία των προϊόντων, την πολιτισμική αξία και την προστασία του τοπικού παραγωγού.

Τα προϊόντα αυτά, είναι τα εξής:

Α) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

1. ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ
2. ΒΡΩΣΙΜΕΣ ΕΛΙΕΣ (ΚΑΛΑΜΩΝ- ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΕΛΙΑ ΑΓΡΙΝΙΟΥ)
3. ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ (ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ – ΛΕΜΟΝΙΑ)
4. ΣΠΑΡΑΓΓΙΑ
5. ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ (ΤΟΜΑΤΕΣ, ΚΑΡΠΟΥΖΙΑ, ΠΕΠΟΝΙΑ, ΦΡΑΟΥΛΕΣ)
6. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΑ
7. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΟΜΑΤΑ (ΤΟΜΑΤΟΠΟΛΤΟΣ)

8. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΑΛΑΤΕΣ (ΜΑΡΟΥΛΙΑ, ΛΑΧΑΝΑ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ Κ.Α.)
9. ΜΕΤΑΠΟΙΗΜΕΝΑ ΛΑΧΑΝΙΚΑ (ΤΟΥΡΣΙΑ)
10. ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ – ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ
11. ΚΑΡΥΔΙΑ
12. ΚΕΡΑΣΙΑ
13. ΓΛΥΚΟ ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ
14. ΣΤΑΦΙΔΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ
15. ΡΟΔΙΤΗΣ
16. ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ
17. ΜΟΣΧΑΤΟ ΠΑΤΡΩΝ
18. ΜΟΣΧΑΤΟ ΡΙΟΥ

Β) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

1. ΑΙΓΟΠΡΟΒΕΙΟ ΚΡΕΑΣ
2. ΒΟΕΙΟ ΚΡΕΑΣ
3. ΧΟΙΡΕΙΟ ΚΡΕΑΣ
4. ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ (ΓΑΛΑ, ΓΙΑΟΥΡΤΙ)
5. ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ (ΚΕΦΑΛΟΓΡΑΒΙΕΡΑ – ΓΡΑΒΙΕΡΑ – ΦΕΤΑ)

Γ) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

1. ΤΣΙΠΟΥΡΑ- ΛΑΥΡΑΚΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ
2. ΨΑΡΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ (ΧΕΛΙ, ΚΕΦΑΛΟΣ, ΑΛΙΠΑΣΤΑ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑΣ)
3. ΑΥΓΟΤΑΡΑΧΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
4. ΑΛΑΤΙ- ΑΦΡΙΝΑ

Δ) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

1. ΜΕΛΙ

Ε) ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

1. Ελαιόλαδο Ολυμπία (ΠΓΕ) – Καταχωρημένο από 21.06.1996
2. Κεφαλογραβιέρα (ΠΟΠ) – Καταχωρημένο από 21.06.1996
3. Αυγοτάραχο Μεσολογγίου (ΠΟΠ) – Καταχωρημένο από 02.07.1996
4. Κορινθιακή σταφίδα Βοστίτσα (ΠΟΠ) – Καταχωρημένο από 18.07.1998
5. Φέτα (ΠΟΠ) – Καταχωρημένο από 15.10.2002

6. Σταφίδα Ηλείας (ΠΓΕ) – Καταχωρημένο από 11.05.2011

Το Καλάθι Προϊόντων καθίσταται μια ευκαιρία για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα της Δυτικής Ελλάδας και για το λόγο πρέπει να δοθεί μεγάλη έμφαση στην προώθηση των τοπικών προϊόντων ποιότητας στις ελληνικές και ξένες αγορές. Για να επιτύχει το εγχείρημα αυτό, είναι απαραίτητο να ληφθούν μέτρα για την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών με βάση τη ζήτηση της αγοράς, την προστασία του περιβάλλοντος, την αιφορική διαχείριση των φυσικών πόρων, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών και τη μείωση του κόστους παραγωγής με τον έλεγχο τιμών των εφοδίων και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να υπογραμμισθεί η ζωτική αναγκαιότητα ανάληψης συντονισμένων δράσεων και πρωτοβουλιών από πλευράς Π.Δ.Ε, οι οποίες σε γενικές γραμμές συνοψίζονται στα ακόλουθα:

1. Να προβληθεί η αξία της πρωτογενούς παραγωγής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και να εδραιωθεί η θέση της στις αγορές
2. Να προωθηθεί η εναρμόνιση της παραγωγής των τοπικών προϊόντων με τα ποιοτικά πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφορικά με την υγεία, το περιβάλλον, τις καλές συνθήκες διαβίωσης των ζώων και να παρασχεθεί στους καταναλωτές καλύτερη ενημέρωση σχετικά με το νέο μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης
3. Να γίνουν γνωστά τα προϊόντα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στους καταναλωτές και να προβληθεί η ποικιλία τους
4. Να ακολουθηθούν συγκεκριμένα συστήματα ποιότητας, ούτως ώστε η πρωτογενής παραγωγή αλλά και η μεταποίηση να αποδώσουν προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας
5. Να ενθαρρυνθεί η διαβούλευση και η συνεργασία από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς με στόχο το σχεδιασμό κοινών δράσεων και πρωτοβουλιών υλοποίησης ενός δυναμικού πλάνου ανάπτυξης και πολύ-επίπεδης βιωσιμότητας της πρωτογενούς παραγωγής, της τοπικής οικονομίας και των τοπικών κοινωνιών

4.5 Συμπεράσματα

Ο αγροτικός τομέας στη ΠΕΔ παρουσιάζει σε μεγάλη έκταση τα χαρακτηριστικά του αγροτικού τομέα της χώρας, τα οποία συνίστανται στο μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, στη διάρθρωση που συνεπάγεται τη μη ικανοποιητική ανταγωνιστικότητα των παραγόμενων προϊόντων, στο υψηλό κόστος παραγωγής, στο μη ικανοποιητικό επίπεδο ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και στην παραγωγή κυρίως πρωτογενών προϊόντων χωρίς τυποποίηση και μεταποίηση.

Σχετίζονται δηλαδή, με τις εγγενείς αδυναμίες της ελληνικής γεωργίας οι οποίες επιδιώκεται να αντιμετωπισθούν με διαρθρωτικά μέτρα και βελτίωση γενικότερα των υποδομών του πρωτογενούς τομέα.

Η ανάπτυξη του αναμφίβολα συνδέεται με την ανάπτυξη των άλλων τομέων της οικονομίας της περιοχής, με την ασκούμενη αγροτική πολιτική, ενώ μπορεί να επιταχυνθεί με παρεμβάσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μέσα από τις οποίες θα επιδιώκεται η ενίσχυσή του και η αντιμετώπιση προβλημάτων και αδυναμιών του τομέα.

Στις παρεμβάσεις αυτές συγκαταλέγονται :

- Βελτίωση της αποδοτικότητας των γεωτεχνικών υπηρεσιών, προκειμένου να υποστηρίξουν, να συμβουλεύουν και να καθοδηγούν τον αγρότη της περιοχής.
- Αναδιάρθρωση Καλλιεργειών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, στα πλαίσια της οποίας θα δημιουργηθεί ένα καλλιεργητικό πλάνο καλλιεργειών που συνιστούν το «καλάθι της ΠΕΔ» και συνδέονται άμεσα με το αγροδιατροφικό πρότυπο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας
- Βελτίωση- εκσυγχρονισμός των εγγειοβελτιωτικών έργων, ώστε να εξασφαλιστεί η αρδευσιμότητα των χωραφιών και κατ' επέκταση η απόδοση των καλλιεργειών
- Δημιουργία- Βελτίωση υποδομών στις οποίες περιλαμβάνονται έργα αγροτικής οδοποιίας, αγροτικού εξηλεκτρισμού και αξιοποίησης των βοσκοτόπων.

4.2 Δευτερογενής Τομέας

Ο δευτερογενής τομέας την παρούσα περίοδο χαρακτηρίζεται από μια γενικότερη προσπάθεια αναδιάρθρωσης της βιομηχανικής βάσης και την μετατόπιση των δραστηριοτήτων από τους παραδοσιακούς φθίνοντες κλάδους (μεγάλες μονάδες) προς ανταγωνιστικές και βιώσιμες δραστηριότητες. Ο συνολικός αριθμός επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα στην Περιφέρεια ανήλθε στις 10.300¹⁵, παρουσιάζοντας αύξηση περίπου κατά 18,5% σε σχέση με το 2001. Η ποσοστιαία μεταβολή για την περίοδο αυτή ήταν μεγαλύτερη και αυτής των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα (αύξηση περίπου 10%). Οι βασικότερες μεταποιητικές μονάδες στην Περιφέρεια αφορούν τους κλάδους τροφίμων και ποτών, ένδυσης, εκτυπώσεων, εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών - πληροφορικής, χαρτιού, πλαστικών, βιομηχανίες επεξεργασίας ξύλου, μη μεταλλικών ορυκτών.

Σημειώνεται ότι στον μεταποιητικό τομέα η ΠΔΕ συγκεντρώνει ορισμένα χωροταξικά και άλλα πλεονεκτήματα, τα οποία κατάλληλα αξιοποιούμενα μπορεί να στηρίξουν την ανάπτυξή της. Ενδεικτικά αναφέρεται η σημαντική παραγωγή του πρωτογενούς τομέα η οποία έχει τη δυνατότητα στήριξης μεταποιητικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα την παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων (Π.Ο.Π, ΠΓΕ, ΟΠΑΠ) και την ανάπτυξη της τυποποίησης και συσκευασίας αγροτικών προϊόντων για εξαγωγή.

Η λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των ερευνητικών ινστιτούτων και του Επιστημονικού Πάρκου στη Περιφέρεια με το επιστημονικό και ερευνητικό δυναμικό που διαθέτουν, συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην προσέλκυση καινοτόμων επενδυτικών δραστηριοτήτων σε τομείς που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς. Επισημαίνεται η ύπαρξη των οργανωμένων Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙΠΕ Πατρών, Εμπορικό Λιμάνι Αστακού), η οποία παρέχει τη δυνατότητα για την περαιτέρω ανάπτυξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων της Περιφέρειας.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι και η γεωγραφική θέση της Π.Δ.Ε., η οποία προσφέρει αναπτυξιακές δυνατότητες, δεδομένου ότι εξασφαλίζει άμεση πρόσβαση τόσο στις αγορές του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού (λιμάνι Πατρών, ΠΑΘΕ).

4.2.1 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ – ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΤΡΩΝ

Στον Νομό Αχαΐας λειτουργεί μια ΒΙΠΕ πλησίον της Πάτρας στην περιοχή Άγιος Στέφανος Αχαΐας.

¹⁵ Μητρώο Επιχειρήσεων 2004.

Χαρακτηριστικά της ΒΙΠΕ ΠΑΤΡΩΝ

Θέση : 25 km ΝΔ της Πάτρας (Αγ.. Στέφανος Πατρών)

Ίδρυση Δεκέμβριος 1972

Έναρξη Πώλησης Οικοπέδων Οκτώβριος 1979

Βιομηχανικά Οικόπεδα 2,661 στρέμματα

Υποδομή :Υπάρχει οδικό δίκτυο, δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης όμβριων και ακαθάρτων υδάτων, ΜΚΑ, Κέντρο Εξυπηρέτησης (Γραφείο Διοίκησης) Πυροσβεστικός σταθμός, μερικός ηλεκτροφωτισμός οδών, διαβάσεις για διέλευση τηλεφωνικών καλωδίων.

Η Βιομηχανική Περιοχή Πατρών βρίσκεται εκτός της αστικής περιοχής των Πατρών λειτουργεί περίπου από το 1978-79, κατασκευάστηκε σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση (περίπου 2.500 στρέμματα) λειτούργησε από το 1979-80 και η δεύτερη φάση άρχισε να λειτουργεί τα υπόλοιπα στρέμματα σε σύνολο 4.050 από το 1986. Υπάρχει χωριστικό δίκτυο όμβριων, χωριστικό δίκτυο αποβλήτων δίκτυο ηλεκτροδότησης με κεντρικό υποσταθμό της ΔΕΗ, κεντρική διαχείριση των υγρών αποβλήτων και χερσαίο και υποθαλάσσιο αγωγό μεταφοράς των επεξεργασμένων αποβλήτων και λυμάτων στην περιοχή του Αλισσού, με δύο χιλιόμετρα υποθαλάσσιο περίπου αγωγό .

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται στοιχεία λειτουργίας της ΒΙΠΕ Πατρών για την πενταετία 1999 - 2003:

ΒΙΠΕ ΠΑΤΡΩΝ	1999	2000	2001	2002	2003	ΣΥΝΟΛΟ
Αριθμός Επιχειρήσεων	7	10	4	5	7	33
Έκταση σε τ.μ.	28.810,00	98.463,91	21.156,00	18.280,00	31.882,60	198.592,51
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
Μεταποίηση	6	8	4	3	4	25
Εμπόριο - Αποθήκες	1	2	0	2	3	8
Υπηρεσίες						
ΣΥΝΟΛΟ	7	10	4	5	7	33
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΑΓΟΡΑΣ						
Ίδρυση	4	7	2	1	3	17
Μετεγκατάσταση	0	0	0	0	0	0
Επέκταση	3	3	2	4	4	16
ΣΥΝΟΛΟ	7	10	4	5	7	33

Παρακάτω γίνεται μια ανάλυση των αποτελεσμάτων από την λειτουργία των ΒΙΠΕ στην δυτική πλευρά της Ελλάδας. Η ανάλυση αυτή γίνεται για να τεκμηριωθεί ο βαθμός αξιοποίησης των βιομηχανικών υποδομών, οι προοπτικές τους και κυρίως για να τεκμηριωθεί η σχετική θέση της ΒΙΠΕ Πατρών στον δυτικό άξονα της Ελλάδας. Προς τούτο αναλύονται στοιχεία των ΒΙΠΕ Ιωαννίνων, Πρέβεζας, Καλαμάτας και της ΝΑΒΙΠΕ (Αστακός Αιτωλοακαρνανίας) καθώς και της ΒΙΠΕ Πατρών και συγκρίνονται με τα αντίστοιχα στοιχεία των ΒΙΠΕ που βρίσκονται στην υπόλοιπη Ελλάδα και με το σύνολο της Ελλάδας.

ΕΤΟΣ	1999							
	ΒΙΠΕ	Αριθμός Επιχειρήσεων	Έκταση σε m ²	Δραστηριότητα		Αιτιολογία Αγοράς		
				Μεταποίηση	Εμπόριο Υπηρεσίες Αποθήκες	Ίδρυση	Μετεγκατάσταση	Επέκταση
Πάτρας	7	28.810,00	6	1	4	0	3	
ΝΑΒΙΠΕ Αστακού	0	0,00	0	0	0	0	0	
Πρέβεζας	4	23.573,55	3	1	3	0	1	
Ιωαννίνων	7	48.393,86	6	1	3	2	2	
Σπερchoγείας (Καλαμάτα)	0	0,00	0	0	0	0	0	
Σύνολο Δυτικού Άξονα	18	100.777,41	15	3	10	2	6	
ΒΙΠΕ Λοιπής Ελλάδας	94	1.466.036,73	85	9	40	18	36	
ΣΥΝΟΛΟ	112	1.566.814,14	100	12	50	20	42	

ΠΗΓΗ: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΒΕΠΕ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» ΕΤΒΑ – ΕΠΑΝ δράση 1.1.7. Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

ΕΤΟΣ	2000							
	ΒΙΠΕ	Αριθμός Επιχειρήσεων	Έκταση σε m ²	Δραστηριότητα		Αιτιολογία Αγοράς		
				Μεταποίηση	Εμπόριο Υπηρεσίες Αποθήκες	Ίδρυση	Μετεγκατάσταση	Επέκταση
Πάτρας	10	98.463,91	8	2	7	0	3	
ΝΑΒΙΠΕ Αστακού	1	1.663.400,00	0	1	1	0	0	
Πρέβεζας	6	29.556,00	5	1	2	3	1	
Ιωαννίνων	9	37.979,27	9	0	4	1	4	
Σπερchoγείας (Καλαμάτα)	2	5.208,00	2	0	1	1	0	
Σύνολο Δυτικού Άξονα	28	1.834.607,18	24	4	15	5	8	
ΒΙΠΕ Λοιπής Ελλάδας	91	1.923.892,89	73	18	30	20	41	
ΣΥΝΟΛΟ	119	3.758.500,07	97	22	45	25	49	

ΠΗΓΗ: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΒΕΠΕ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» ΕΤΒΑ – ΕΠΑΝ δράση 1.1.7. Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

ΕΤΟΣ	2001							
	ΒΙΠΕ	Αριθμός Επιχειρήσεων	Έκταση σε m ²	Δραστηριότητα		Αιτιολογία Αγοράς		
				Μεταποίηση	Εμπόριο Υπηρεσίες Αποθήκες	Ίδρυση	Μετεγκατάσταση	Επέκταση
Πάτρας	4	21.156,00	4	0	2	0	2	
ΝΑΒΙΠΕ Αστακού	0	0	0	0	0	0	0	

ΤΡΙΕΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Πρέβεζας	7	38.851,90	7	0	2	0	5
Ιωαννίνων	20	98.381,54	9	11	9	1	10
Σπερχογείας (Καλαμάτα)	0	0	0	0	0	0	0
Σύνολο Δυτικού Άξονα	31	158.389,44	20	11	13	1	17
ΒΙΠΕ Λοιπής Ελλάδας	74	497.208,35	61	13	28	15	31
ΣΥΝΟΛΟ	105	655.597,79	81	24	41	16	48

ΠΗΓΗ: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΒΕΠΕ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» ΕΤΒΑ – ΕΠΑΝ δράση 1.1.7. Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

ΕΤΟΣ	2002						
	ΒΙΠΕ	Αριθμός Επιχειρήσεων	Έκταση σε m ²	Δραστηριότητα		Αιτιολογία Αγοράς	
Μεταποίηση				Εμπόριο Υπηρεσίες Αποθήκες	Ίδρυση	Μετεγκατά σταση	Επέκταση
Πάτρας	5	18.280,00	3	2	1	0	4
ΝΑΒΙΠΕ Αστακού	0	0	0	0	0	0	0
Πρέβεζας	9	50.996,90	8	1	3	2	4
Ιωαννίνων	15	65.909,81	10	5	5	2	8
Σπερχογείας (Καλαμάτα)	1	2250	1	0	1	0	0
Σύνολο Δυτικού Άξονα	30	137.436,71	22	8	10	4	16
ΒΙΠΕ Λοιπής Ελλάδας	79	598.935,44	65	14	24	23	32
ΣΥΝΟΛΟ	109	736.372,15	87	22	34	27	48

ΠΗΓΗ: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΒΕΠΕ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» ΕΤΒΑ – ΕΠΑΝ δράση 1.1.7. Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

ΕΤΟΣ	2003						
	ΒΙΠΕ	Αριθμός Επιχειρήσεων	Έκταση σε m ²	Δραστηριότητα		Αιτιολογία Αγοράς	
Μεταποίηση				Εμπόριο Υπηρεσίες Αποθήκες	Ίδρυση	Μετεγκατά σταση	Επέκταση
Πάτρας	7	31.882,60	4	3	3	0	4
ΝΑΒΙΠΕ Αστακού	0	0	0	0	0	0	0
Πρέβεζας	6	18.173,00	5	1	4	0	2
Ιωαννίνων	4	22.454,00	3	1	4	0	0
Σπερχογείας (Καλαμάτα)	0	0	0	0	0	0	0

ΤΡΙΕΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

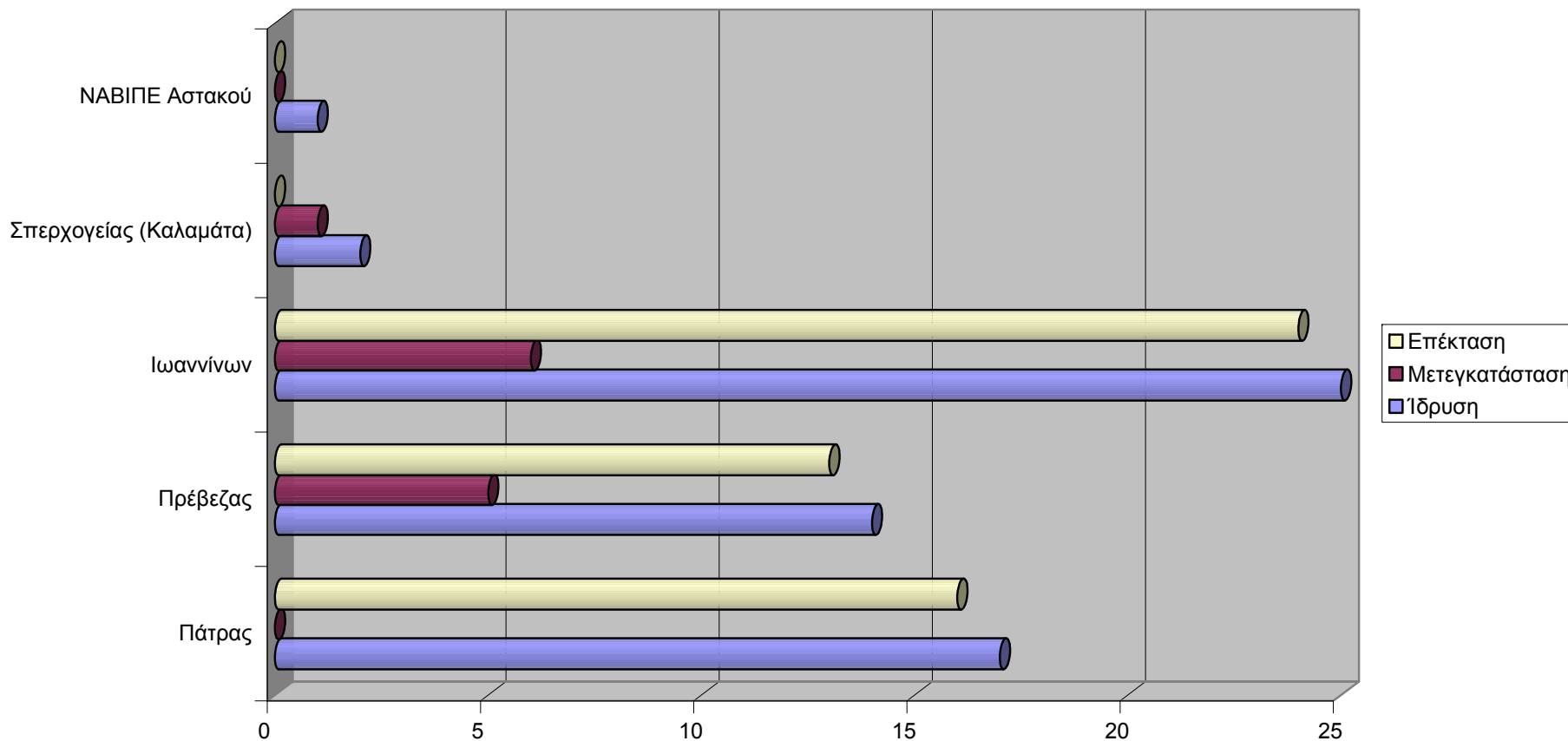
Σύνολο Δυτικού Άξονα	17	72.509,60	12	5	11	0	6
ΒΙΠΕ Λοιπής Ελλάδας	127	365.499,72	115	12	23	90	14
ΣΥΝΟΛΟ	144	438.009,32	127	17	34	90	20

ΠΗΓΗ: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΒΕΠΕ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» ΕΤΒΑ – ΕΠΑΝ δράση 1.1.7. Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

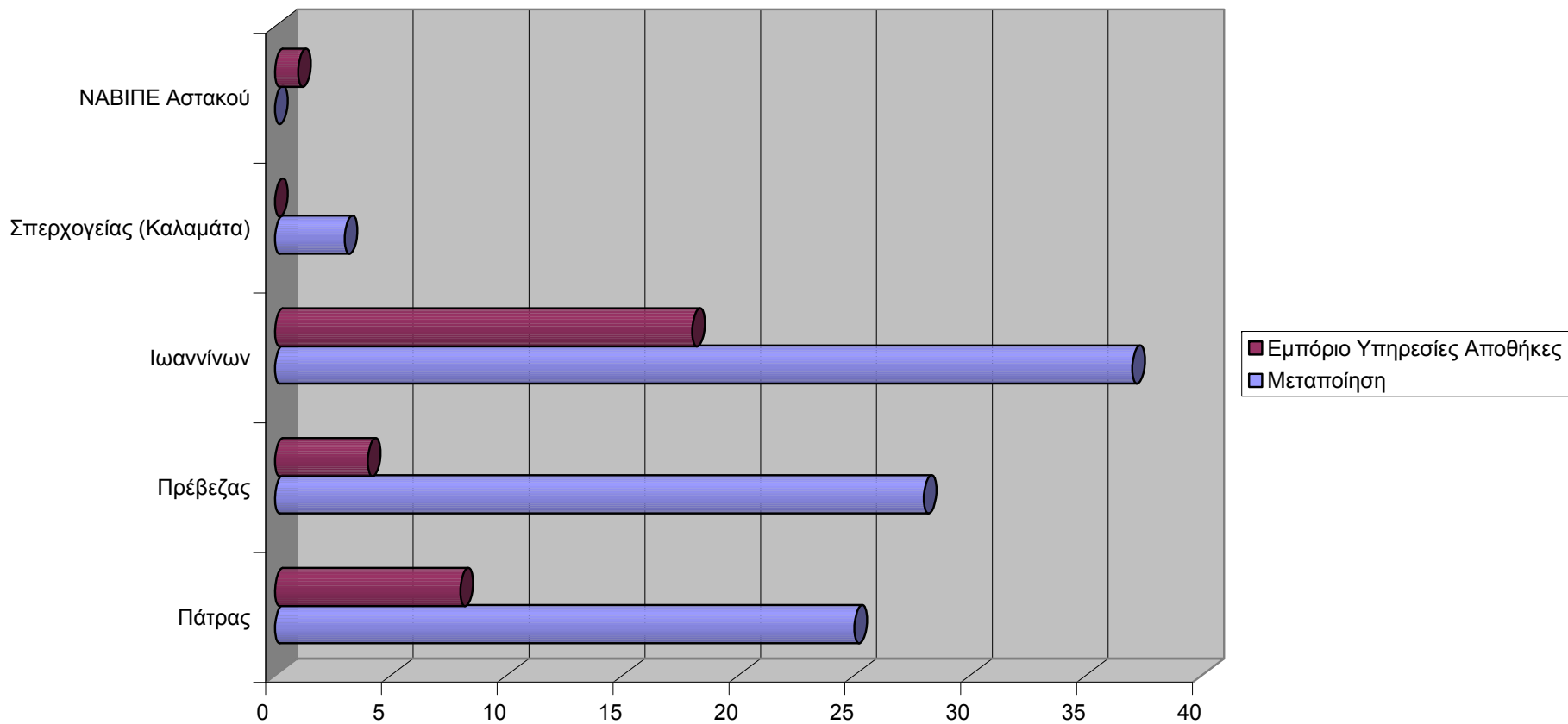
ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ	1999-2003							
	ΒΙΠΕ	Αριθμός Επιχειρήσεων	Έκταση σε m ²	Δραστηριότητα		Αιτιολογία Αγοράς		
				Μεταποίηση	Εμπόριο Υπηρεσίες Αποθήκες	Ίδρυση	Μετεγκα τάσταση	Επέκταση
Πάτρας	33	198.592,51	25	8	17	0	16	
ΝΑΒΙΠΕ Αστακού	1	1663400	0	1	1	0	0	
Πρέβεζας	32	161.151,35	28	4	14	5	13	
Ιωαννίνων	55	273.118,48	37	18	25	6	24	
Σπερχογείας (Καλαμάτα)	3	7458	3	0	2	1	0	
Σύνολο Δυτικού Άξονα	124	2.303.720,34	93	31	59	12	53	
ΒΙΠΕ Λοιπής Ελλάδας	465	4.851.573,13	399	66	145	166	154	
ΣΥΝΟΛΟ	589	7.155.293,47	492	97	204	178	207	

ΠΗΓΗ: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΒΕΠΕ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» ΕΤΒΑ – ΕΠΑΝ δράση 1.1.7. Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

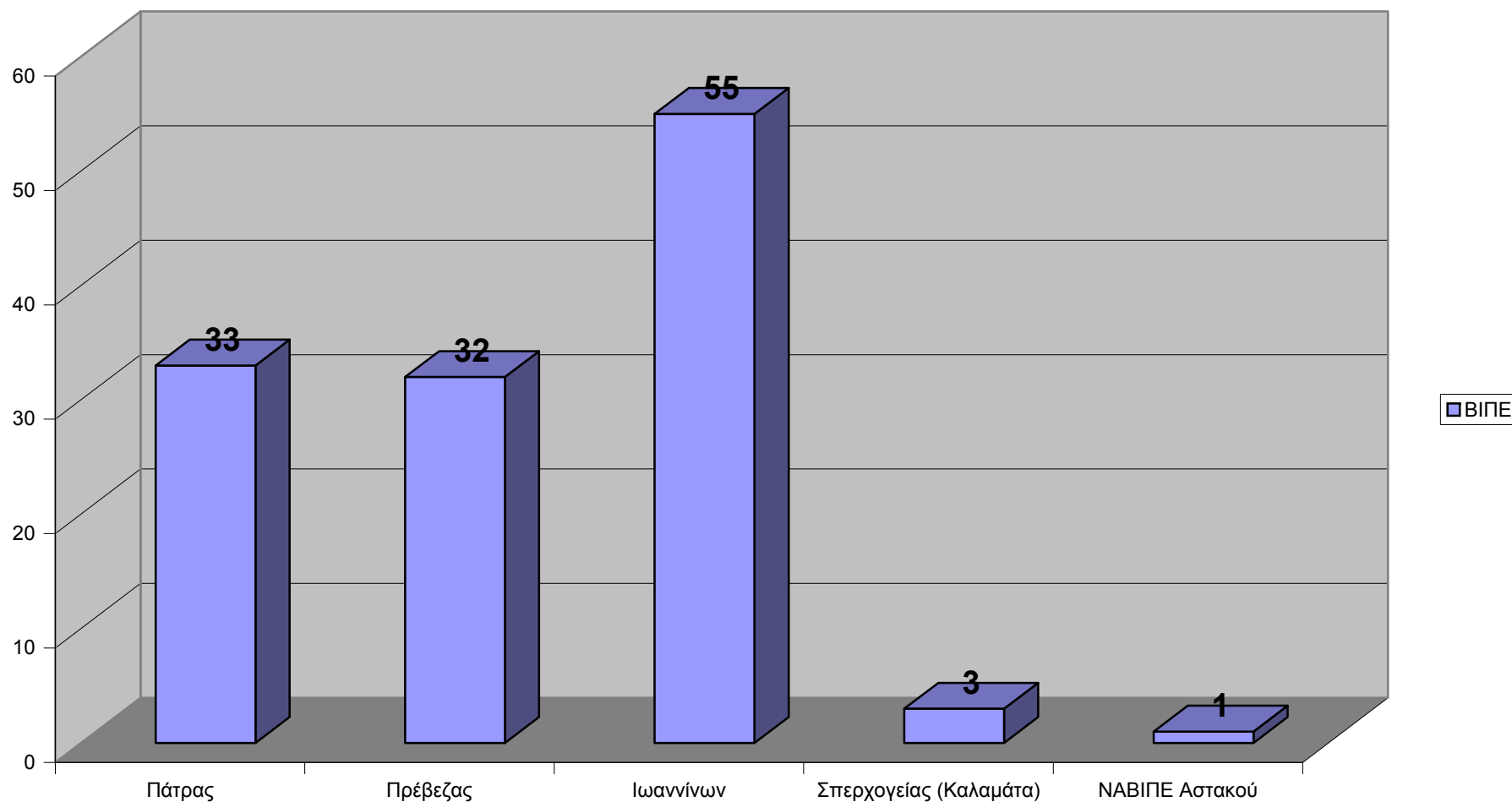
ΒΙΠΕ ΑΝΑ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΑΓΟΡΑΣ (ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ 1999-2003)

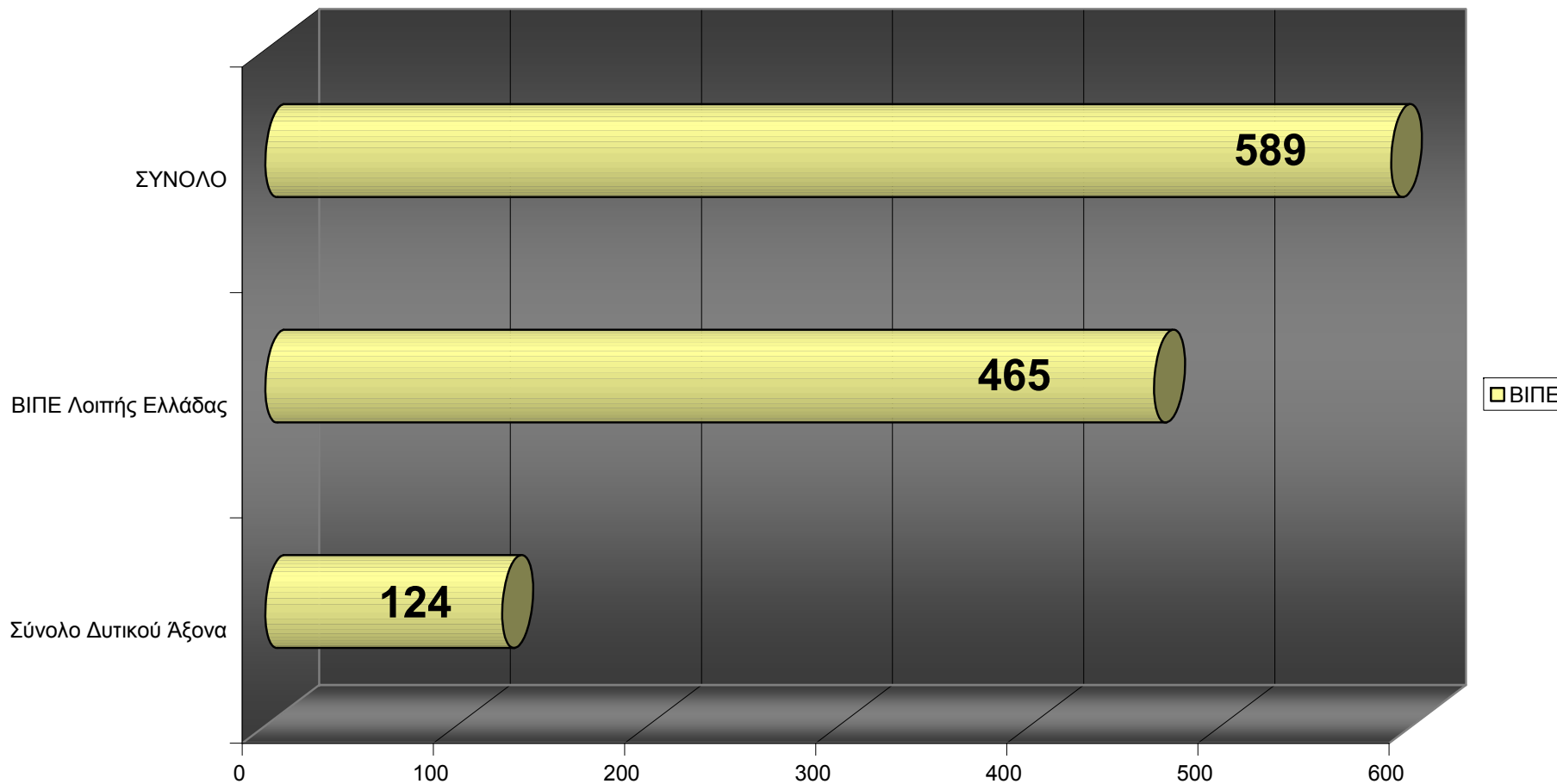
ΒΙΠΕ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΣ 1999-2003)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΒΙΠΕ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1999-2003

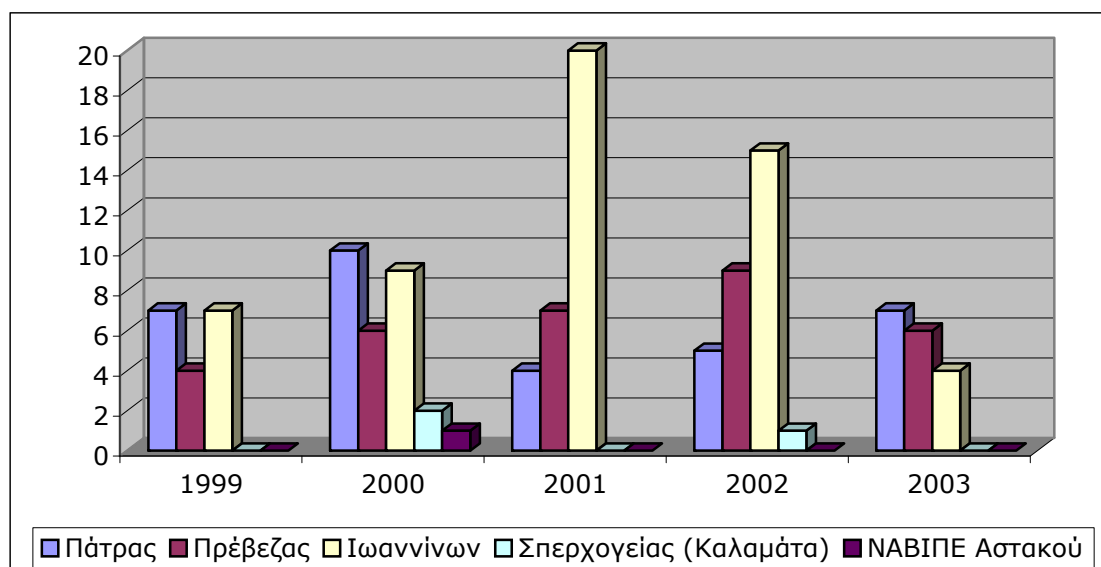

ΒΙΠΕ

Από τους παραπάνω πίνακες προκύπτουν τα εξής :

1. Στην περίοδο 1999-2003 στην ΒΙΠΕ Πατρών εγκαθίστανται 33 επιχειρήσεις. Από αυτές οι 25 αφορούν την μεταποίηση και οι υπόλοιπες αφορούν το εμπόριο και λοιπές υπηρεσίες. Από τις επιχειρήσεις αυτές οι 17 αφορούν ίδρυση ενώ οι 16 αφορούν επέκταση ήδη υφιστάμενης επιχείρησης, ενώ καμία επιχείρηση δεν επιλέγει την ΒΙΠΕ Πατρών για μετεγκατάσταση. Η ΒΙΠΕ Ιωαννίνων για την ίδια περίοδο δέχεται 55 επιχειρήσεις από τις οποίες 37 είναι μεταποιητικές. Επίσης στην ΒΙΠΕ Ιωαννίνων από τις επιχειρήσεις αυτές οι 25 αφορούν ίδρυση επιχείρησης οι 24 επέκταση υφιστάμενης και 6 επιχειρήσεις επιλέγουν την ΒΙΠΕ αυτή για μετεγκατάσταση. Η ΒΙΠΕ Πρέβεζας δέχεται 32 επιχειρήσεις από τις οποίες 28 είναι μεταποιητικές. Από το σύνολο αυτών των επιχειρήσεων οι 14 αφορούν ίδρυση και σημαντικό είναι ότι 5 επιχειρήσεις επιλέγουν την ΒΙΠΕ Πρέβεζας για μετεγκατάσταση.
2. Οι παραπάνω τρεις ΒΙΠΕ κυριαρχούν στην δυτική πλευρά της Ελλάδας ως χώροι υποδοχής και εξυπηρέτησης των επιχειρήσεων. Οι άλλες δύο ΒΙΠΕ (Καλαμάτας και ΝΑΒΙΠΕ) έχουν σχεδόν μηδενική παρουσία.
3. Η ΒΙΠΕ Αχαΐας το 2001 και το 2002 υπολείπεται σημαντικά των ΒΙΠΕ Ιωαννίνων και Πρέβεζας, με αποτέλεσμα στο σύνολο της πενταετίας 1999-2003 να υπολείπεται κατά 22 επιχειρήσεις της ΒΙΠΕ Ιωαννίνων και να υπερτερεί της ΒΙΠΕ Πρέβεζας κατά μία επιχείρηση.

ΠΗΓΗ:

«ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΒΕΠΕ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» ΕΤΒΑ – ΕΠΑΝ δράση 1.1.7. Επεξεργασία Ν.Α. ΑΧΑΪΑΣ

4. Σε όλη την περίοδο ανάλυσης οι δύο ΒΙΠΕ της Ηπείρου είναι πιο ανταγωνιστικές από την ΒΙΠΕ της Πάτρας. Αυτό προκύπτει εύκολα από το ανά έτος σύνολο των επιχειρήσεων που επιλέγουν αυτές τις δύο περιοχές για εγκατάσταση των δραστηριοτήτων τους.

5. Η ΒΙΠΕ Πατρών δεν επηρεάζεται από την λειτουργία των άλλων δύο ΒΙΠΕ (Καλαμάτας και ΝΑΒΙΠΕ) πράγμα που είναι φυσιολογικό αφού η ΝΑΒΙΠΕ Αστακού έχει άλλη χρήση (παρόλο που θα μπορούσε να επηρεάσει την εγκατάσταση επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο εμπόριο και την υπηρεσίες αποθήκευσης), ενώ η ΒΙΠΕ Καλαμάτας λόγω μεγέθους δεν μπορεί να συγκριθεί με την Πάτρα.

6. Το μέσο μέγεθος χρήσης οικοπέδων σε στρέμματα ανά επιχείρηση και ανά ΒΙΠΕ δίνεται από τον παρακάτω πίνακα.

ΒΙΠΕ	Έκταση σε m ²
Πάτρας	6.017,95
Πρέβεζας	5.035,98
Ιωαννίνων	4.965,79
Σπερχειάς (Καλαμάτα)	2.486,00
ΒΙΠΕ Λοιπής Ελλάδας	10.433,49
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	12.148,21

ΠΗΓΗ: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΒΕΠΕ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» ΕΤΒΑ – ΕΠΑΝ δράση 1.1.7. Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στην ΒΙΠΕ Αχαΐας κάνουν χρήση μεγαλύτερης έκτασης σε στρέμματα από τις υπόλοιπες ΒΙΠΕ της δυτικής πλευράς της Ελλάδας, που συνηγορεί υπέρ δύο λόγων. Είτε ότι εγκαθίστανται μεγαλύτερου μεγέθους επιχειρήσεις (επίδραση μεγέθους) είτε η υφιστάμενη διαθεσιμότητα σε στρέμματα, επομένως και η τιμή ανά στρέμμα συνηγορεί υπέρ αυτής της επιλογής (ανταγωνιστική επίπτωση). Στην υπόλοιπη Ελλάδα έχουμε σχεδόν διπλάσια έκταση σε στρέμματα ανά εγκατεστημένη επιχείρηση.

7. Συγκρίνοντας τις βιομηχανικές περιοχές της Δυτικής πλευράς της Ελλάδας με την υπόλοιπη (ηπειρωτική) Ελλάδα προκύπτει ότι η Δυτική πλευρά της Ελλάδας υστερεί σημαντικά της λοιπής ανατολικής Ελλάδας σε ανταγωνιστικότητα βιομηχανικών περιοχών. Τα στοιχεία αποκαλύπτουν ότι ο ανατολικός άξονας της χώρας που βρίσκεται μεταξύ ή σε προέκταση δύο σημαντικών καταναλωτικών κέντρων (Αθήνα και Θεσσαλονίκη) αποτελεί το κέντρο βάρους της επιχειρηματικής δραστηριότητας της χώρας. Η έλλειψη σημαντικών έργων υποδομής στην δυτική πλευρά της χώρας όπως οριζόντιοι και κάθετοι οδικοί άξονες σύγχρονων προδιαγραφών, η παντελής έλλειψη σιδηροδρομικής κάλυψης λειτουργεί, όπως είναι φυσικό, αρνητικά σε σχέση με τον αριθμό λιμανιών που υπάρχουν στην περιοχή αυτή.

8. Εξίσου σημαντικό είναι ότι στην ανατολική ηπειρώτικη Ελλάδα οι ΒΙΠΕ εξυπηρετούν και τον σκοπό της μετεγκατάστασης επιχειρήσεων και μάλιστα σε ποσοστό 36% ενώ η ίδρυση συγκεντρώνει το 31%. Επομένως η λειτουργία των ΒΙΠΕ στην ανατολική πλευρά της Ελλάδας είναι ανταγωνιστική επιλογή της ίδρυσης μιας επιχείρησης εκτός ΒΙΠΕ. Το αντίθετο δεν συμβαίνει στις ΒΙΠΕ της δυτικής πλευράς της Ελλάδας.

9. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει την διαθεσιμότητα έκτασης σε ΒΙΠΕ της χώρας το 2004 και το ποσοστό κάλυψης της αρχικής τους έκτασης.

Διαθεσιμότητα Οργανωμένης Βιομηχανικής Γης

α/α	ΒΙ.ΠΕ.	Αρχική έκταση κατά την Ίδρυση	Διαθέσιμη έκταση 1/1/1999	% αρχικής	Διαθέσιμη έκταση 1/9/2004	% αρχικής	Κάλυψη αρχικής %
1	Κιλκίς	1.269,20	579,60	45,67%	281,80	22,20%	77,80%
2	Θεσσαλονίκης	7.403,20	2.646,40	35,75%	876,60	11,84%	88,16%
3	Σερρών	937,8	630,60	67,24%	468,80	49,99%	50,01%
4	Φλώρινας	752,00	0,00	0,00%	478,30	63,60%	36,40%
5	Ιωαννίνων	1.565,80	1.016,80	64,94%	714,80	45,65%	54,35%
6	Πρέβεζας	1.641,40	1.032,80	62,92%	851,80	51,89%	48,11%
7	Βοιωτίας (Θίσβη)	2.767,70	0,00	0,00%	728,90	26,34%	73,66%
8	Αστακού	1.663,40	0,00	0,00%	0,00	0,00%	100,00%
9	Πάτρας	2.661,00	1.573,00	59,11%	1.241,10	46,64%	53,36%
10	Βόλου (I & II)	3.206,80	724,70	22,60%	484,50	15,11%	84,89%
11	Λάρισας	1.946,00	1.532,00	78,73%	1.308,10	67,22%	32,78%
12	Λαμίας	1.185,70	617,50	52,08%	494,00	41,66%	58,34%
13	Σχιστού *	88,5	88,50	100,00%	4,20	4,75%	95,25%
14	Ηρακλείου	1.334,40	101,90	7,64%	11,90	0,89%	99,11%
	Σύνολο	28.422,90	10.543,80	37,10%	7.944,86	27,95%	72,05%

σε στρέμματα * Έναρξη πωλήσεων 2003

ΠΗΓΗ: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΒΕΠΕ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» ΕΤΒΑ - ΕΠΑΝ δράση 1.1.7. Επεξεργασία Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Από τον πίνακα αυτό προκύπτει ότι το ποσοστό κάλυψης χώρων της ΒΙΠΕ Πατρών φθάνει στο 53%. Από τις άλλες δύο ΒΙΠΕ της δυτικής πλευράς της χώρας (Ιωαννίνων και Πρέβεζας) μόνο η ΒΙΠΕ Ιωαννίνων έχει το ίδιο βαθμό κάλυψης. Σε σύνολο χώρας προκύπτει ότι οι ΒΙΠΕ Βόλου, Κιλκίς, Βοιωτίας έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά κάλυψης. Αυτό αποτελεί σημαντικό στοιχείο που πρέπει να αξιοποιηθεί αφού εναλλακτικά πρόσφορη λύση μετά τις ΒΙΠΕ αυτές πρέπει να γίνει η ΒΙΠΕ Πάτρας με κατάλληλες ενέργειες που θα πρέπει να στοχεύουν στην βελτίωση της θελκτικότητας της.

4.2.2 Βιοτεχνικό Πάρκο Πατρών

Η περιοχή στην οποία κατασκευάστηκε το ΒΙΟΠΑ βρίσκεται στην νότια άκρη του Σχεδίου πόλης της Πάτρας. Εκτείνεται δυτικά και κατά μήκος του χειμάρρου Γλαύκου και της ημιτελούς λεωφόρου Γλαύκου που προοπτικά καταλήγει στην Ευρεία Περιμετρική Οδό της Πάτρας (στον κόμβο Κ5), που είναι τμήμα της ΠΑΘΕ και αποτελεί βασικό άξονα προσπέλασης των εγκαταστάσεων του νέου λιμανιού και της πόλης. Η περιοχή βρίσκεται σε άμεση γειτνίαση και με το κατασκευαζόμενο νέο λιμάνι της πόλης.

Οργανώθηκε ένας χώρος μεγαλύτερος των 600 στρεμμάτων στο νοτιοδυτικό τμήμα της πόλης και μετατράπηκε σε Βιοτεχνικό Πάρκο.

Η περιοχή είχε ήδη από το ΓΠΣ (1985) χαρακτηριστεί ως ΒΙΟΠΑ. Πρόκειται για μια επιμήκη έκταση, που ορίζεται ανατολικά από το οικόπεδο των Εργατικών Πολυκατοικιών Ιτεών του ΟΕΚ και εκτείνεται ανατολικότερα δυτικά της ευρείας παράκαμψης Πατρών.

Το προκύπτον μέτωπο της περιοχής, κατά μήκος του Γλαύκου, είναι 2.280 μέτρα. Δυτικά φθάνει μέχρι τα όρια του σχεδίου Ιτεών - Λεύκας και ανατολικά τα όρια του σχεδίου των Δεμενίκων.

Στο μέσον περίπου της περιοχής βρίσκεται η κεντρική Λαχαναγορά της πόλης. Πρόκειται για ένα γήπεδο 50 περίπου στρεμμάτων με σχετικά πρόσφατες και ικανοποιητικές εγκαταστάσεις.

Η περιοχή αυτή ευρισκόμενη στο άκρο της πόλης, παραδοσιακά χρησιμοποιείτο για βιοτεχνικές χρήσεις. Είναι αραιά δομημένη με λίγα κτίσματα τα περισσότερα από τα οποία είναι βιοτεχνικά ή βιομηχανικά καταστήματα.

Η υποδομή αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για την Αχαΐα, αλλά και για τις επιχειρήσεις της ευρύτερης περιοχής και ιδιαίτερα τις ΜΜΕ, καθώς αναμένεται να δώσει σημαντικές λύσεις για την εγκατάσταση μεταποιητικών επιχειρήσεων, πολλές από τις οποίες αντιμετωπίζουν προβλήματα από την παρουσία τους εντός του αστικού ιστού.

Παράλληλα, αντιμετωπίζονται τα προβλήματα σχετικά με την ύπαρξη κατοικιών εντός των ορίων του ΒΙΟΠΑ, ενώ συμπληρώνονται και ενισχύονται οι υφιστάμενες υποδομές με τη δημιουργία οδικού δικτύου, δικτύου ηλεκτροδότησης, δικτύων αποβλήτων & ομβρίων υδάτων και κτιρίου διοίκησης.

Σήμερα υπάρχουν κυρίως στο βόρειο τμήμα της εγκατεστημένες αρκετές βιοτεχνικές μονάδες. Συγκεκριμένα στο χώρο υπάρχουν: μονάδες ετοιμών ενδυμάτων, βιομηχανία άλατος, μονάδα διανομής αναψυκτικών, βιοτεχνίες επίπλων, συσκευαστήριο φρούτων, μονάδα αναδόμησης ελαστικών, μονάδα αμμοβολής, αποθήκη ξυλείας, κατασκευή στρωμάτων, σιδηρών κατασκευών, μονάδα επεξεργασίας σιδήρου οικοδομών, συσκευαστήριο σταφίδας, υφαντήριο, μονάδα τυπογραφικών εργασιών, συνεργείο

αυτοκινήτων, βενζινάδικο, οικοδομικά υλικά (τζάκια, μάρμαρα, κλπ.), εταιρεία μεταφορών, τοποθέτηση μουσαμάδων αυτοκινήτων και τεντών, κατασκευές παραδοσιακών κιγκλιδωμάτων, κλπ.

Η έκτασή του είναι ικανοποιητική αλλά διαθέτει και δυνατότητες επέκτασης, ανατολικά και κατά μήκος του προαναφερθέντος παραγλαύκιου άξονα.

4.2.3 NABΙΠΕ Αστακού Αιτωλοακαρνανίας

Η NABΙΠΕ είναι η μοναδική Ναυτική και Βιομηχανική Περιοχή στην Ελλάδα που διαθέτει δικό της λιμάνι πολλαπλών χρήσεων. Τα δικαιώματα ανάπτυξης, λειτουργίας και διαχείρισης έχουν παραχωρηθεί στην AKARPORT ΑΕ.

Με την υπογραφή της ΚΥΑ απόφασης και τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (τεύχος Β' 1207/13-07-2007), ολοκληρώνεται πλέον η διαδικασία για την λειτουργία της NABΙΠΕ Πλατυγιαλίου Αστακού ως Ελεύθερης Ζώνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ 133/90 και της κοινοτικής και εθνικής τελωνειακής νομοθεσίας.

Με την απόφαση αυτή, εγκρίθηκε ως νέος φορέας διοίκησης και διαχείρισης της Ελεύθερης Ζώνης NABΙΠΕ Πλατυγιαλίου Αστακού, η εταιρεία «Ακαρνανικό Κέντρο Συνδυασμένων Συστημάτων Μεταφορών ΑΕ» και τον διακριτικό τίτλο «AKARPORT ΑΕ».

Η NABΙΠΕ είναι η μοναδική Ναυτική και Βιομηχανική Περιοχή στην Ελλάδα, που διαθέτει δικό της λιμάνι πολλαπλών χρήσεων. Ο Αστακός και όλη η γύρω περιοχή μπορεί να γίνει ένα σύγχρονο, (υψηλής αποτελεσματικότητας) διαμετακομιστικό κέντρο, που παρέχει ολοκληρωμένες λύσεις για το διεθνές εμπόριο. Η συνολική έκταση της NABΙΠΕ ανέρχεται στα 1.910 στρ. με 2.300μ μήκος κρηπιδωμάτων και βύθισμα που κυμαίνεται μεταξύ 8 και 14,5μ., χαρακτηριστικό που τη κατατάσσει ως ένα από τα βαθύτερα λιμάνια της χώρας.

Η NABΙΠΕ, ως Ελεύθερη Βιομηχανική και Επιχειρηματική Ζώνη, βρίσκεται σε άριστη εωγραφική θέση, από πλευράς στρατηγικής και οικονομικής σημασίας. Και η θέση αυτή (κοντά σε διεθνείς θαλάσσιες οδούς) την καθιστά πύλη για την κυκλοφορία ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες και την Ανατολή. Την καθιστά συνδετικό κρίκο ανάμεσα στην Αδριατική, τα Βαλκάνια και τις περιοχές της Μαύρης Θάλασσας.

Μερικές από τις δραστηριότητες που πρόκειται να αναπτυχθούν ιδιαίτερα είναι:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

- Η διαμετακόμιση φορτίων και αυτοκινήτων, η μεταφόρτωση φορτίων χύδην και η αποθήκευση φορτίων.
- Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης των συναλλασσόμενων με την περιοχή της ΝΑΒΙΠΕ (εστιατόρια, τράπεζες, σταθμοί υγρών καυσίμων, mini market κλ.π.), οι λειτουργίες πορθμείων και η παραλαβή, παράδοση και διαχείριση φορτίων.
- Οι υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής του εξοπλισμού του λιμένα και οι δεκάδες τεχνικές
- υπηρεσίες (επιθεώρηση αυτοκινήτων, επεξεργασία και συσκευασία ξύλου, εργασίες ψύξης, επισκευή, συναρμολόγηση κλπ).

4.2.4 Αναπτυξιακός Νόμος

Στο πλαίσιο των αναπτυξιακών νόμων (Ν. 1892/90, 2601/98, 3299/2004), από το 1991 έως και για τη Δυτική Ελλάδα η πορεία τους παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες.

/.- Ν.1892/90

Έτος	Αριθμός Επενδυτικών Προγραμμάτων	Παραγωγική Δαπάνη (ποσά σε χιλ,δρχ.)	Επιχορήγηση Δημοσίου (ποσά σε χιλ,δρχ.)	Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (ποσά σε	Νέες θέσεις Εργασίας
1991	21	1.755.000	470.400	0	231
1992	24	2.849.000	724.000	0	125
1993	2	245.600	82.400	0	5

1994	2	266.400	66.595	0	10
1995	25	7.513.000	2.374.000	0	220
1996	75	18.879.700	7.340.970	0	593
1997	78	16.093.400	6.218.400	0	450
Σύνολο	227	47.602.100	17.276.765	0	1.634

//.- Ν.2601/98

Έτος		Αριθμός Επενδυτικών Προγραμμάτων	Παραγωγική Δαπάνη (ποσά σε χιλ.δρχ.)	Επιχορήγηση Δημοσίου (ποσά σε χιλ.δρχ.)	Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (ποσά σε χιλ.δρχ.)	Νέες θέσεις Εργασίας
1998 (από ισχύ του νόμου- 15.4.98)	A' δέσμη κινήτρων: Επιχορ.- Επιδότ.τόκων -Χρηματοδ. μίσθωση	1	725.000	181.000		10
	B' δέσμη κινήτρων: Φορολογ. απαλλαγή - Επιδότηση τόκων	1	12.500			1
1999	A' δέσμη κινήτρων: Επιχορ.- Επιδότ.τόκων -Χρηματοδ. μίσθωση	31	7.127.724	2.169.195	12.120	185
	B' δέσμη κινήτρων: Φορολογ. απαλλαγή - επιδότηση τόκων	3	748.500			4
2000	A' δέσμη κινήτρων: Επιχορ.- Επιδότ.τόκων -Χρηματοδ. μίσθωση	13	1.913.416	486.791		51
	B' δέσμη κινήτρων: Φορολογ. απαλλαγή - Επιδότηση τόκων	2	674.620			20
2001	A' δέσμη κινήτρων: Επιχορ.- Επιδότ.τόκων -Χρηματοδ. μίσθωση	34	9.377.845	2.707.848,70		189
	B' δέσμη κινήτρων: Φορολογ. απαλλαγή -	6	1.230.700			25
Σύνολο (ποσά χιλ. δρχ.)		91	21.810.305	5.544.834,70	12.120	485

Έτος		Αριθμός Επενδυτικών Προγραμμάτων	Παραγωγική Δαπάνη (ποσά σε χιλ.δρχ.)	Επιχορήγηση Δημοσίου (ποσά σε χιλ.δρχ.)	Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (ποσά σε χιλ.δρχ.)	Νέες θέσεις Εργασίας
2002	A' δέσμη κινήτρων: Επιχορ.- Επιδότ. τόκων - Χρηματοδ. μίσθωση	37	28.313.362,00 € 9.647.778 (χιλ.δρχ.)	7.769.036,45 € 2.647.299 (χιλ.δρχ.)	0,00€	301
	B' δέσμη κινήτρων: Φορολογ. απαλλαγή - Επιδότηση τόκων	3	729.714,54 € 248.650 (χιλ.δρχ.)		0,00€	6
2003	A' δέσμη κινήτρων:	14	12.172.500,00 €	3.618.500,00 €	0,00€	101

	Επιχορ.- Επιδότ.τόκων - Χρηματοδ. μίσθωση		4.147.779 (χιλ. δρχ.)	1.233.004 (χιλ. δρχ.)		
	Β' δέσμη κινήτρων: Φορολογ. απαλλαγή - Επιδότηση τόκων	2	288.567,00 €	0,00€	0,00€	2
			98.329 (χιλ.δρχ.)	0,00€		
2004	Α' δέσμη κινήτρων: Επιχορ.- Επιδότ.τόκων - Χρηματοδ. μίσθωση	18	14.259.500,00 €	4.422.750,00 €	0,00€	103
			4.859 (χιλ.δρχ.)	1.507 (χιλ.δρχ.)		
	Β' δέσμη κινήτρων: Φορολογ. απαλλαγή - Επιδότηση τόκων	0	0,00 €	0,00€	0,00€	0
			0,00 €	0,00€		

ΤΡΙΕΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
Αιτήσεις Υπαγωγής στον Αναπτυξιακό Νόμο Ν. 3299/2004 (Α' Φάση)

Π.Ε.	Τομέας	Αριθμός Αιτήσεων	Υψος επένδυσης	Ίδια κεφάλαια	Επιχορήγηση	Επιδότ. leasing	Δάνειο	Κόστος leasing	Νέες θέσεις	Νέες Κλίνες	Νέες Θ. γκαράζ
Αιτωλοακαρνανίας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	58	36.269.844,28	12.610.583,92	16.997.146,28	0,00	6.662.114,08	0,00	110	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	7	8.878.209,54	3.170.007,64	4.291.676,35	0,00	1.416.525,55	0,00	40	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	4	4.139.790,00	1.460.906,00	2.070.884,00	0,00	608.000,00	0,00	20	125	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας		69	49.287.843,82	17.241.497,56	23.359.706,63	0,00	8.686.639,63	0,00	170	125	0
Αχαΐας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	119	81.197.440,97	26.768.561,75	36.966.844,43	1.278.742,00	14.620.675,79	2.841.648,00	253	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	3	520.018,00	201.511,90	238.191,85	0,00	80.314,25	0,00	5	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	16	18.306.693,00	6.059.043,00	8.642.518,00	0,00	3.605.132,00	0,00	42	301	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Π.Ε. Αχαΐας		137	100.024.151,97	33.029.116,65	45.847.554,28	1.278.742,00	18.306.122,04	2.841.648,00	300	301	0
Ηλείας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	49	26.168.199,16	8.915.399,13	12.130.395,33	0,00	5.122.404,70	0,00	70	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	2	2.200.000,00	600.000,00	1.000.000,00	0,00	600.000,00	0,00	7	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	9	5.518.799,86	1.832.822,29	2.733.450,43	0,00	952.527,14	0,00	23	109	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Π.Ε. Ηλείας		60	33.886.999,02	11.348.221,42	15.863.845,76	0,00	6.674.931,84	0,00	100	109	0
Σύνολο Περιφέρειας Δ. Ε.	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	226	143.635.773,41	48.294.544,80	66.094.386,04	1.278.742,00	26.405.194,57	2.841.648,00	433	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	12	11.598.227,54	3.971.519,54	5.529.868,20	0,00	2.096.839,80	0,00	52	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	29	27.965.282,86	9.352.771,29	13.446.852,43	0,00	5.165.659,14	0,00	85	535	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Περιφέρειας Δ. Ε.		266	183.199.283,81	61.618.835,63	85.071.106,67	1.278.742,00	33.667.693,51	2.841.648,00	570	535	0

Πηγή Δ/νση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΤΡΙΕΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Αιτήσεις Υπαγωγής στον Αναπτυξιακό Νόμο Ν. 3299/2004 (Β' Φάση)

{Στοιχεία αιτήσεων από 01-08-2007 μέχρι 30-06-2011}

Π.Ε.	Τομέας	Αριθμός Αιτήσεων	Υψος επένδυσης	Ίδια κεφάλαια	Επιχορήγηση	Επιδότ. leasing	Δάνειο	Κόστος leasing	Νέες θέσεις	Νέες Κλίνες	Νέες Θ. γκαράζ
Αιτωλοακαρνανίας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	76	59.009.191,32	20.074.906,54	26.870.371,50	0,00	12.063.913,28	0,00	167	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	12	10.998.288,32	3.365.695,60	5.068.599,88	0,00	2.563.992,84	0,00	34	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	8	10.916.382,01	2.906.558,29	5.427.977,64	0,00	2.581.846,08	0,00	18	88	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	1	499.410,00	203.256,00	296.154,00	0,00	0,00	0,00	7	0	0
Σύνολο Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας		97	81.423.271,65	26.550.416,43	37.663.103,02	0,00	17.209.752,20	0,00	226	88	0
Αχαΐας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	167	151.869.582,60	45.837.746,92	76.415.471,64	679.965,00	28.380.064,04	1.236.300,00	372	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	13	10.718.760,94	3.641.013,62	5.273.127,96	0,00	1.804.619,36	0,00	35	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	27	31.385.239,76	10.132.096,28	17.434.607,61	0,00	3.818.535,87	0,00	54	498	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	5	7.514.249,70	2.329.801,26	4.500.049,82	0,00	684.398,62	0,00	19	0	206
Σύνολο Π.Ε. Αχαΐας		212	201.487.833,00	61.940.658,08	103.623.257,03	679.965,00	34.687.617,89	1.236.300,00	480	498	206
Ηλείας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	139	105.157.948,31	34.182.710,41	60.460.223,75	0,00	10.515.014,15	0,00	217	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	39	36.593.473,16	11.346.530,35	20.022.952,33	0,00	5.223.990,48	0,00	111	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	32	43.567.270,38	11.803.893,15	25.829.310,13	0,00	5.934.067,10	0,00	76	938	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Π.Ε. Ηλείας		210	185.318.691,85	57.333.133,91	106.312.486,21	0,00	21.673.071,73	0,00	404	938	0
Σύνολο ΠΔΕ	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	382	316.036.722,23	100.095.363,87	163.746.066,89	679.965,00	50.958.991,47	1.236.300,00	756	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	64	58.310.522,42	18.353.239,57	30.364.680,17	0,00	9.592.602,68	0,00	180	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	67	85.868.892,15	24.842.547,72	48.691.895,38	0,00	12.334.449,05	0,00	148	1.524	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	6	8.013.659,70	2.533.057,26	4.796.203,82	0,00	684.398,62	0,00	26	0	206
Σύνολο Περιφέρειας Δ. Ε.		519	468.229.796,50	145.824.208,42	247.598.846,26	679.965,00	73.570.441,82	1.236.300,00	1.110	1.524	206

Πηγή Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΤΡΙΕΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Εγκριθείσες Αιτήσεις Υπαγωγής στον Αναπτυξιακό Νόμο Ν. 3299/2004 (Α' Φάση)

Π.Ε.	Τομέας	Αριθμός Αιτήσεων	Υψος επένδυσης	Ίδια κεφάλαια	Επιχορήγηση	Επιδότ. leasing	Δάνειο	Κόστος leasing	Νέες θέσεις	Νέες Κλίνες	Νέες Θ. γκαράζ
Αιτωλοακαρνανίας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	52	29.031.358,00	10.113.280,95	13.498.791,60	0,00	5.419.285,45	0,00	77	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	7	7.782.612,00	2.919.275,70	3.288.447,80	0,00	1.574.888,50	0,00	38	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	4	3.837.790,00	1.325.005,00	1.904.784,50	0,00	608.000,00	0,00	20	125	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας		63	40.651.760,00	14.357.561,65	18.692.023,90	0,00	7.602.173,95	0,00	135	125	0
Αχαΐας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	108	70.026.199,00	23.288.719,65	31.886.504,75	943.534,35	12.754.231,60	2.096.743,00	218	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	3	477.520,00	207.628,10	199.279,75	0,00	70.612,15	0,00	5	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	15	16.587.380,00	5.493.552,50	7.829.815,00	0,00	3.264.012,50	0,00	42	290	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Π.Ε. Αχαΐας		126	87.091.099,00	28.989.900,25	39.915.599,50	943.534,35	16.088.856,25	2.096.743,00	265	290	0
Ηλείας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	40	20.208.019,00	6.702.480,95	9.376.497,65	0,00	4.129.040,40	0,00	63	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	2	2.040.000,00	670.500,00	816.000,00	0,00	553.500,00	0,00	7	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	8	4.968.726,00	1.607.983,00	2.463.413,00	0,00	897.330,00	0,00	20	109	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Π.Ε. Ηλείας		50	27.216.745,00	8.980.963,95	12.655.910,65	0,00	5.579.870,40	0,00	90	109	0
Σύνολο ΠΔΕ	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	200	119.265.576,00	40.104.481,55	54.761.794,00	943.534,35	22.302.557,45	2.096.743,00	358	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	12	10.300.132,00	3.797.403,80	4.303.727,55	0,00	2.199.000,65	0,00	50	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	27	25.393.896,00	8.426.541,00	12.198.012,50	0,00	4.769.342,50	0,00	82	524	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Περιφέρειας Δ. Ε.		239	154.959.604,00	52.328.426,35	71.263.534,05	943.534,35	29.270.900,60	2.096.743,00	490	524	0

Πηγή Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΤΡΙΕΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Εγκριθείσες Αιτήσεις Υπαγωγής στον Αναπτυξιακό Νόμο Ν. 3299/2004 (Β' Φάση)

{Στοιχεία Εγκριθέντων Αιτήσεων από 01-08-2007 μέχρι 30-06-2011}

Π.Ε.	Τομέας	Αριθμός Αιτήσεων	Υψος επένδυσης	Ίδια κεφάλαια	Επιχορήγηση	Επιδότ. leasing	Δάνειο	Κόστος leasing	Νέες θέσεις	Νέες Κλίνες	Νέες θ. γκαράζ
Αιτωλο ακαρν ανίας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	59	35.639.533,00	11.655.711,37	16.271.272,05	0,00	7.712.549,58	0,00	121	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	8	7.013.689,00	1.995.701,69	3.079.415,60	0,00	1.938.571,71	0,00	18	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	6	5.675.597,00	1.570.621,78	2.855.025,97	0,00	1.249.949,25	0,00	15	91	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	1	499.410,00	203.256,00	296.154,00	0,00	0,00	0,00	7	0	0
Σύνολο Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας		74	48.828.229,00	15.425.290,84	22.501.867,62	0,00	10.901.070,54	0,00	161	91	0
Αχαΐας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	123	97.250.854,55	28.320.185,01	49.307.267,52	339.982,50	19.005.252,02	618.150,00	222	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	12	8.336.204,00	2.830.296,40	4.364.538,25	0,00	1.141.369,35	0,00	33	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	20	22.873.127,97	7.523.941,76	12.551.101,23	0,00	2.798.084,98	0,00	48	444	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	4	4.052.870,00	1.348.955,40	2.431.472,00	0,00	272.442,60	0,00	8	0	206
Σύνολο Π.Ε. Αχαΐας		159	132.513.056,52	40.023.378,57	68.654.379,00	339.982,50	23.217.148,95	618.150,00	311	444	206
Ηλείας	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	117	78.413.931,36	24.816.383,65	45.616.458,84	0,00	7.981.088,87	0,00	168	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	33	30.445.495,68	9.280.595,52	16.915.932,42	0,00	4.248.967,74	0,00	98	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	24	34.515.099,21	9.309.761,10	20.601.949,53	0,00	4.603.388,58	0,00	46	733	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0
Σύνολο Π.Ε. Ηλείας		174	143.374.526,25	43.406.740,27	83.134.340,79	0,00	16.833.445,19	0,00	312	733	0
Σύνολο ΠΔΕ	Μεταποιητικών Επιχειρήσεων	299	211.304.318,91	64.792.280,03	111.194.998,41	339.982,50	34.698.890,47	618.150,00	511	0	0
	Επιχειρήσεων Πρωτογενούς Τομέα	53	45.795.388,68	14.106.593,61	24.359.886,27	0,00	7.328.908,80	0,00	149	0	0
	Τουριστικών Επιχειρήσεων	50	63.063.824,18	18.404.324,64	36.008.076,73	0,00	8.651.422,81	0,00	109	1.268	0
	Επιχειρήσεων Παροχής υπηρεσιών	5	4.552.280,00	1.552.211,40	2.727.626,00	0,00	272.442,60	0,00	15	0	206
Σύνολο Περιφέρειας Δ. Ε.		407	324.715.811,77	98.855.409,68	174.290.587,41	339.982,50	50.951.664,68	618.150,00	784	1.268	206

Πηγή Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

4.3 Τριτογενής Τομέας

Ο Τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα στην Περιφέρεια (57,6% των απασχολουμένων και 71% της ΑΠΑ¹⁶). Στην ΠΔΕ δραστηριοποιούνται 31.383 επιχειρήσεις, σημειώνοντας αύξηση σε σχέση με το 2001, περίπου κατά 10%. Το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα αναφέρεται στους κλάδους του εμπορίου και των υπηρεσιών.

Ειδικότερα η Περιφέρεια σημειώνει μεγάλη ανάπτυξη στους τομείς:

- των μεταφορικών υπηρεσιών,
- των υπηρεσιών υγείας,
- των υπηρεσιών εκπαίδευσης, έρευνας και ανάπτυξης με την ύπαρξη εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων,
- παραγωγικών υπηρεσιών.

Ως ιδιαίτερης σημαντικότητας αναδεικνύονται οι μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη ποικίλων τουριστικών δραστηριοτήτων (θαλάσσιος τουρισμός, θρησκευτικός, οικολογικός, ιαματικός, συνεδριακός κ.ά). Η ΠΔΕ διαθέτει σημαντική τουριστική υποδομή με το συνολικό ξενοδοχειακό δυναμικό¹⁷ να περιλαμβάνει 237 ξενοδοχεία με 15.808 κλίνες εκ των οποίων οι 1.117 σε ξενοδοχεία 5 αστέρων, 28 οργανωμένα camping και πλήθος βοηθητικών καταλυμάτων, αρκετά εκ των οποίων έχουν εκσυγχρονιστεί στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου. Στον τουρισμό η ΠΔΕ δεν έχει επιτύχει μέχρι σήμερα να γίνει ένας μόνιμος και δυναμικός πόλος έλξης, παρά το γεγονός ότι συγκεντρώνει συγκριτικά πλεονεκτήματα, από πλευράς κλίματος και γεωγραφικής θέσης (τοποθέτηση στο αρχαιολογικό τρίγωνο Δελφών – Ολυμπίας – Μυκηνών, πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό κάλλος, κλπ.).

Ειδικά αναφορικά με τον Πολιτιστικό Τομέα, η ΠΔΕ διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, που αφορούν ιδιαίτερα αξιόλογους αρχαιολογικούς και βυζαντινούς χώρους και ευρήματα, όπως η Αρχαία Ολυμπία, τα Ενετικά Κάστρα κ.λ.π.

4.4 Υποδομές και Ποιότητα ζωής

Η ανάπτυξη και η βελτίωση των υποδομών, σε συνδυασμό με την εκλογίκευση της λειτουργικότητάς τους, τόσο από πλευράς παροχών, όσο και από πλευράς χρήσεων, αποτελεί προϋπόθεση για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής συνολικά. Προσέγγιση του επιπέδου ποιότητας ζωής στην ΠΔΕ είναι δυνατόν να γίνει με την ανάλυση σειράς προσδιοριστικών παραγόντων όπως η εκπαίδευση, η υγεία, οι μεταφορικές υποδομές, το περιβάλλον κ.α.

¹⁶ New Cronos, Eurostat 2005.

¹⁷ Μητρώο Επιχειρήσεων, ΕΛΣΤΑΤ 2004.

4.4.1 Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος είναι προνομιούχος από την άποψη του φυσικού περιβάλλοντος. Φιλοξενεί πολλά, σημαντικά και ποικίλα ευαίσθητα οικοσυστήματα. Είναι χαρακτηριστικό ότι από τους έντεκα υδροβιότοπους διεθνούς σημασίας της Ελλάδος, που έχουν ενταχθεί στη συνθήκη Ramsar, οι τρεις βρίσκονται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

Περαιτέρω, στην Περιφέρεια ανήκουν προστατευόμενα αισθητικά δάση και μνημεία της φύσης, καθώς και σημαντικά τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Όλος αυτός ο φυσικός πλούτος απειλείται σοβαρά από την αποψίλωση, την παράνομη βόσκηση και υλοτομία, τις πυρκαγιές, την υλοποίηση έργων υποδομής με ελλιπείς μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή ελλιπή έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, την έλλειψη μέτρων αποκατάστασης των ζημιών στο περιβάλλον που επέρχονται κατά την κατασκευή των έργων υποδομής και την υπερεντατική εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου (υδατικού, αδρανών υλικών ποταμών και χειμάρρων, ανεξέλεγκτων λατομείων).

Τα παραπάνω αναφερόμενα γεγονότα μπορούν να αποδειχθούν ιδιαίτερα επιζήμια για τις επικείμενες αλλά και υφιστάμενες προσπάθειες προώθησης της τουριστικής ανάπτυξης για την Περιφέρεια αφού βασικό συστατικό ενός τουριστικού αξιοθέατου είναι το φυσικό περιβάλλον.

Όσον αφορά στις υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης, αυτές ως σήμερα υπήρξαν κυρίως τοπική υπόθεση. Οι προ του προγράμματος "Ι. Καποδίστριας" ΟΤΑ διαχειρίζονται μεμονωμένα τόσο τις πηγές και τα δίκτυα ύδρευσης όσο και τα δίκτυα αποχέτευσης, όπου αυτά υπάρχουν. Συγχρόνως, διαπιστώνεται η σχεδόν παντελής έλλειψη εργοστασίων επεξεργασίας και ανακύκλωσης υγρών και στερεών αποβλήτων και Χ.Υ.Τ.Α., με εξαίρεση την Πάτρα, με αποτέλεσμα τη ρύπανση και των υδροφόρων οριζόντων όλης της περιοχής.

Ως προς τις διαθέσιμες ποσότητες νερού, σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, υπάρχει περίσσεια νερού, το οποίο όμως (με εξαίρεση τη λεκάνη του Αχελώου και του Πηνειού) απορρέει αναξιοποίητο προς τη θάλασσα, ελλείπει έργων υποδομής. Η συνδιαχείριση επιφανειακών και υπόγειων νερών με τα κατάλληλα έργα (φράγματα ανάσχεσης, έργα εμπλουτισμού, διυλιστήρια νερού για υδρευτική χρήση), αναμένεται ότι θα επιλύσει οριστικά τα υπάρχοντα προβλήματα, εξασφαλίζοντας την αιφορικότητα της διαχείρισης των υδατικών πόρων σε επίπεδο υδρολογικών λεκανών και υδατικών διαμερισμάτων.

Άλλωστε, η εφαρμογή της υπάρχουσας Νομοθεσίας θα διευκολυνθεί σημαντικά από την διάρθρωση των ΟΤΑ Α' Βαθμού, οπότε στο πλαίσιο της ορθολογικής διαχείρισης των νερών θα είναι δυνατό να γίνεται και μεταφορά νερού από λεκάνη σε λεκάνη, ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες, αλλά και το διαθέσιμο υδατικό δυναμικό που μπορεί να εξασφαλισθεί από τις επιφανειακές απορροές.

4.4.1.1 Περιβάλλον Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος

Καθοριστικός παράγοντας στην ανάπτυξη του τουρισμού είναι το φυσικό περιβάλλον που ενσαρκώνει τη φυσική διάσταση του μίγματος του τουριστικού προϊόντος. Γενικά, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει να παρουσιάσει σημαντικές φυσικές καλλονές και οικολογικά ιδιαίτερες περιοχές, που θεωρούμε ότι είναι ικανές να υποστηρίξουν, σε ελεγχόμενη κλίμακα, την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουριστικής ανάπτυξης. Υπάρχουν πολλά και σημαντικά οικοσυστήματα που περιλαμβάνουν τόσο υγρότοπους όσο και ορεινούς σχηματισμούς. Αντίστοιχα υπάρχουν ενδιαφέρουσες παραλιακές ζώνες με αμμοθινικά οικοσυστήματα. Στο ίδιο μήκος κύματος θα πρέπει να τονιστεί ότι η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος περιλαμβάνει τρεις περιοχές που έχουν ενταχθεί στη διεθνή συνθήκη Ramsar, τη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου, τον Αμβρακικό κόλπο και την λίμνη Κοτυχίου.

Υγροβιότοποι που έχουν ενταχθεί στη Διεθνή Συνθήκη Ramsar
Λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου
Αμβρακικός κόλπος
Λίμνη Κοτυχίου

Αντίστοιχα, για το πανευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών, γνωστό ως Φύση 2000 (**Natura 2000**), εντοπίζουμε στην περιοχή της περιφέρειας 35 σχετικούς υποψήφιους υγροβιότοπους και βιότοπους:

Υγροβιότοποι και Βιότοποι υποψήφιοι για ένταξη στο Natura 2000
Παράκτια Ζώνη Καλόγριας- Κυλλήνης
Σπήλαιο Κάστρων
Όρος Ερύμανθος
Όρος Παναχαϊκό
Αλυκή Αιγίου
Όροι Μπάρμπας και Κλώκος
Φαράγγι Σελινούντα
Αισθητικό Δάσος Καλαβρύτων
Φαράγγι Βουραϊκού
Όρος Χελμός
Ύδατα Στυγός
Λιμνοθάλασσα Καλογριάς-Δάσος

Στροφυλιάς
Θίνες Κυπαρισσίας
Κόλπος Κυπαρισσίας
Λιμνοθάλασσα Κοτυχίου
Θίνες και παραλιακό δάσος Ζαχάρω
Λίμνη Καϊάφα
Ολύμπια
Εκβολές Δέλτα Πηνειού & Αλφειού
Οροπέδιο Φολόης
Τεχνητή Λίμνη Κρεμαστών
Όρος Αράκυνθος
Λίμνες Τριχωνίδας και Λυσιμαχία
Λίμνη Οζερός
Λίμνη Αμβρακία
Λίμνες Βουλκαρία & Σαλτινή
Όρος Βαράσοβα
Όρος Παναϊωλικό
Όρη Ακάρνικα
Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου
Δέλτα Αχελώου και Δέλτα Λούρου και Αράχθου
Εκβολές Εύηνου
Λιμνοθάλασσες Στενού Λευκάδας
Εσωτερικό Αρχιπέλαγος Ιονίου
Αμβρακικός Κόλπος

4.4.1.2 ΒΙΟΤΟΠΟΙ

Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από το ιδιαίτερα πλούσιο φυσικό περιβάλλον της, με οικοσυστήματα ιδιαίτερα σημαντικά. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι περιοχές της Περιφέρειας που έχουν ενταχθεί στο NATURA-2000.

Τρεις από αυτές (λιμνοθάλασσα Κοτύχι, λιμνοθάλασσες Μεσολογγίου – Αιτωλικού, λιμνοθάλασσα Αμβρακικού), έχουν ενταχθεί και προστατεύονται από την συνθήκη RAMSAR.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA - 2000

A/A	GR 231	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ
1	GR 2310001	Δέλτα Αχελώου, Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού και εκβολές Εύηνου & Νήσοι Εχινάδες (SPA)
2	GR 2310004	Όρος Παναϊτωλικό
3	GR 2310005	Όρος Βαράσοβα
4	GR 2310006	Λίμνες Βουλκάρια και Σαλτίνι
5	GR 2310007	Λίμνη Αμβρακία
6	GR 2310008	Λίμνη Οζέρος
7	GR 2310009	Λίμνες Τριχωνίδα και Λυσιμαχεία
8	GR 2310010	Όρος Αράκυνθος και στενά Κλεισούρας
A/A	GR 232	ΑΧΑΪΑ
9	GR 2320001	Λιμνοθάλασσα Καλογριάς, Δάσος Στροφιλιάς και Έλος Λάμιας (SPA)
10	GR 2320002	Όρος Χελμός και ύδατα Στίγος
11	GR 2320003	Φαράγγι Βουραϊκού
12	GR 2320004	Αισθητικό Δάσος Καλαβρύτων (SPA)
13	GR 2320005	Όροι Μάρμπας και Κλόκος, Φαράγγι Σελινούντα
14	GR 2320006	Αλυκή Αιγίου
15	GR 2320007	Όρος Παναχαϊκό
16	GR 2320008	Όρος Ερύμανθος
17	GR 2320009	Σπήλαιο Κάστριον
A/A	GR 233	ΗΛΕΙΑ
18	GR 2330002	Οροπέδιο Φολόης
19	GR 2330003	Εκβολές (Δέλτα) Πηνειού
20	GR 2330004	Ολυμπία
21	GR 2330005	Θίνες και Παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Λίμνη Καϊάφα
22	GR 2330006	Λιμνοθάλασσα Κοτύχι
23	GR 2330007	Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη από Καλογριά έως Κυλλήνη
24	GR 2330008	Θαλάσσια Περιοχή Κόλπου Κυπαρισσίας

Εκτός των παραπάνω, η Περιφέρεια διαθέτει πολλά μνημεία φυσικού κάλλους, αισθητικά δάση και άλλους σημαντικούς φυσικούς πόλους και ιαματικές πηγές.

Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι οι πλούσιοι αυτοί πόλοι της Περιφέρειας κινδυνεύουν από ποικίλους παράγοντες (ανθρώπινες δραστηριότητες, πυρκαγιές, ελλιπή έλεγχο).

4.4.1.2.1 Φορέας διαχείρισης λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου

Αντικείμενο του Φορέα Διαχείρισης της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου είναι η προστασία, διαχείριση και ανάδειξη της φύσης και του τοπίου, ως φυσικής κληρονομιάς και πολύτιμου εθνικού φυσικού πόρου της προστατευόμενης περιοχής, με την ονομασία Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου-Αιτωλικού, κάτω ρου και εκβολών ποταμών Αχελώου και Εύηνου και νήσων Εχινάδων. Ιδιαίτερα επιδιώκεται η διατήρηση και διαχείριση των σπάνιων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας που απαντώνται στη συγκεκριμένη περιοχή, η οποία όσον αφορά την ορνιθοπανίδα αποτελεί έναν από τους πλουσιότερους υγροτόπους της Ευρώπης, τόσο σε αριθμό ειδών, όσο και σε πληθυσμό.

Η περιοχή περιλαμβάνει πλήθος οικοτόπων που η οικολογική τους σημασία, η ποικιλία τους, το φυσικό τους κάλλος έχουν διεθνώς αναγνωριστεί. Το καθεστώς προστασίας του πάρκου προσδιορίζεται από τη Σύμβαση ΡΑΜΣΑΡ και από ευρωπαϊκές Συμβάσεις και οδηγίες για την βιοποικιλότητα και τις Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά. Έχει ενταχθεί στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000. Επιμέρους τμήματα υπόκεινται σε ειδικά καθεστάτα προστασίας, όπως αυτά των περιοχών «διαιτέρου κάλλους», των «καταφυγίων θηραμάτων» και των «διατηρητέων Μνημείων της Φύσης».

4.4.1.2.2 Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου-Αιτωλικού

Το πάρκο βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο της Στερεάς Ελλάδας, εκεί όπου ο Πατραϊκός Κόλπος συναντά το Ιόνιο Πέλαγος και εκβάλουν οι ποταμοί Εύηνος και Αχελώος. Αποτελεί, έναν από τους πλουσιότερους υγροτόπους της Ευρώπης, τόσο σε αριθμό ειδών, όσο και σε πληθυσμό. Σε αυτή τη περιοχή εντάσσονται λιμνοθαλάσσιες, χερσαίες και ποτάμιες περιοχές του νότιου τμήματος της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και το νησιώτικο σύμπλεγμα των Εχινάδων της ΠΕ Κεφαλληνίας που διακρίνονται για τη μεγάλη βιολογική, οικολογική, αισθητική, επιστημονική, γεωμορφολογική και περιβαλλοντική τους αξία.

Το πάρκο περιλαμβάνει το εκτεταμένο σύμπλεγμα υγροτόπων της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου - Αιτωλικού και των εκβολικών συστημάτων των ποταμών Εύηνου και Αχελώου. Στο σύμπλεγμα αυτό διακρίνονται ποτάμιες και παραποτάμιες περιοχές, λιμνοθάλασες, γλυκόβαλτοι, αλμυρόβαλτοι, λασποτόπια, υδροχαρή δάση.

Πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση της υγροτοπικής περιοχής έχουν παίξει οι ποταμοί Εύηνος και Αχελώος που αποτελούν και τα φυσικά όριά της στα ανατολικά και δυτικά αντίστοιχα.

Η λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου - Αιτωλικού είναι η μεγαλύτερη της χώρας μας και από τις μεγαλύτερες της Μεσογείου. Σήμερα με βάση τη γεωμορφολογία της περιοχής, όπως προέκυψε από τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις στο διάστημα 1960-1995, αποτελείται από ένα σύστημα 6 λιμνοθαλασσών που είναι σχετικά απομονωμένες μεταξύ τους και παρουσιάζουν διαφορετικά φυσικοχημικά χαρακτηριστικά. Η έκτασή τους φτάνει τα 150.000 στρέμματα, ενώ η ευρύτερη περιοχή

του υδροβιότοπου περιλαμβάνει παράκτια οικοσυστήματα, βάλτους, αλυκοποιημένες εκτάσεις και αποστραγγισμένες εκτάσεις που αποδόθηκαν στη γεωργία.

Έτσι, έχει διαμορφωθεί ένα σύμπλεγμα λιμνοθαλασσών στο οποίο διακρίνονται έξι ενότητες:

1. Λιμνοθάλασσα Βορείου Διαύλου Κλείσοβας
2. Λιμνοθάλασσα Κλείσοβας
3. Κεντρική λιμνοθάλασσα, (όπου στο μέτωπο της υπάρχουν τα ιχθυοτροφεία: Τουρλίδα, Βασιλάδι, Σχοινιάς και Προκοπάνιστος)
4. Λιμνοθάλασσα Θολής
5. Λιμνοθάλασσα Παλαιοποτάμου
6. Λιμνοθάλασσα Αιτωλικού (Κανάλι Αιτωλικού)

Το χερσαίο τμήμα περιλαμβάνει:

- Λόφους που διακρίνονται διάσπαρτοι στον υγρότοπο και οι περισσότεροι στο παρελθόν αποτελούσαν τμήμα των Εχινάδων νήσων που η προσχωματική δράση του Αχελώου τους ενσωμάτωσε στην ξηρά.
- Το όρος Βαράσοβα (καταφύγιο θηραμάτων) και τμήμα του όρους Αράκυνθος.
- Αμμοθίνες που δημιουργήθηκαν από τα φερτά υλικά των ποταμών και οριοθετούν τις λιμνοθάλασσες από την ανοιχτή θάλασσα.
- Το φαράγγι της Κλεισούρας που έχει ενταχθεί στις περιοχές «ιδιαιτέρου κάλλους».
- Το Δάσος του Φράξου, χαρακτηρισμένο σαν «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης».
- Καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- Το νησιωτικό σύμπλεγμα των Εχινάδων, που είναι άρρηκτα δεμένο με το εκβολικό σύστημα του Αχελώου.

4.4.1.2.3 Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου

Πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση της υγροτοπικής περιοχής έχουν παίξει οι ποταμοί Εύηνος και Αχελώος που αποτελούν και τα φυσικά όριά της στα ανατολικά και δυτικά αντίστοιχα. Τα ορμητικά τους νερά επί χιλιάδες χρόνια μετέφεραν μεγάλες ποσότητες φερτών υλικών που τα απόθεταν στις εκβολές τους. Τα υλικά αυτά μεταφερόμενα από τα νότια - νοτιοανατολικά θαλάσσια ρεύματα και από τα κύματα, πρόσχωσαν το Βόρειο τμήμα του βυθίσματος του Πατράϊκού Κόλπου σχηματίζοντας μια μεγάλη αβαθή έκταση, τη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου. Στο βόρειο τμήμα της, δημιουργήθηκαν ρήγματα και στη συνέχεια καταβυθίστηκε μια μεγάλη περιοχή. Δημιουργήθηκε με αυτό τον τρόπο μια βαθιά ακανόνιστη λεκάνη, που κατακλύστηκε από τα νερά της θάλασσας, η λιμνοθάλασσα Αιτωλικού. Οι δύο λιμνοθάλασσες επικοινωνούν μέσω ενός στενού στομίου, και λειτουργούν σαν ενιαίο σύστημα. Στον τρόπο δημιουργίας των δύο λιμνοθαλασσών, οφείλονται και οι μεγάλες διαφοροποιήσεις τους: η λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου είναι αβαθής - το μέσο βάθος της είναι 80cm και το μέγιστο δεν ξεπερνά τα 2m - ενώ η λιμνοθάλασσα Αιτωλικού είναι μια βαθιά λεκάνη - με βάθη που κυμαίνονται από τα 1-2m (στο στόμιο) μέχρι 32m.

Η λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου - Αιτωλικού είναι η μεγαλύτερη της χώρας μας και από τις μεγαλύτερες της Μεσογειακής Ευρώπης. Στο μέτωπό της, από τη συσσώρευση της άμμου δημιουργήθηκαν εκτεταμένες αμμονησίδες που την οριοθετούν από την ανοιχτή θάλασσα και συγχρόνως την προστατεύουν από τη δράση των κυμάτων.

Στην περιφερειακή ζώνη της λιμνοθάλασσας και στις εκβολές των ποταμών, σχηματίστηκαν γλυκόβαλτοι, αλμυρόβαλτοι, λασποτόπια κλπ.

Ο τρόπος δημιουργίας του όλου συμπλέγματος των υγροτόπων, δείχνει και την ανάγκη διατήρησης όλων των στοιχείων που το αποτελούν. Οι λιμνοθάλασσες δεν μπορεί να επιβιώσουν χωρίς την τροφοδοσία τους από τα νερά των βάλτων, που τις εμπλουτίζουν συγκρατώντας τα φερτά υλικά των χειμάρρων ή χωρίς την προστασία τους από τις αμμοθίνες, που χάρη στην ιδιαίτερη βλάστηση που αναπτύσσεται σε αυτές, αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο διάβρωσής τους στο πέρασμα των χρόνων.

Η πολυμορφία των σχηματισμών, σε αυτό το παράκτιο οικοσύστημα, έχει δημιουργήσει και τις συνθήκες για την ανάπτυξη αντίστοιχης ποικιλίας οργανισμών, που καλύπτει όλους τους τύπους, από την καθαρά θαλάσσια ζώνη μέχρι την χερσαία, την ημιορεινή και την ορεινή. Φυτά, ζώα και άνθρωπος, άγρια ζωή και παραγωγική δραστηριότητα, για χιλιάδες χρόνια συνυπάρχουν εδώ. Η ύπαρξη του γλυκού νερού, τα εύφορα εδάφη, τα ψάρια, το αλάτι, τα βοσκοτόπια αλλά και η φυσική ομορφιά ήταν στοιχεία που όχι μόνο προσέλκυσαν τον άνθρωπο να εγκατασταθεί στην περιοχή από πολύ νωρίς, αλλά επέδρασαν και στο πολιτιστικό και πολιτισμικό του επίπεδο. Αυτό μαρτυρούν οι μύθοι για τον Αχελώο, τον Ηρακλή, τον Οινέα, αλλά και οι αρχαιολογικοί χώροι των Οινιαδών, της Πλευρώνας, της Καλυδώνας και της Αλύκηνας. Αυτό μαρτυρούν και στους μετέπειτα χρόνους τα Ρωμαϊκά Λουτρά, οι πρωτοχριστιανικοί και Βυζαντινοί ναοί, τα δημιουργήματα του πνεύματος των νεότερων χρόνων και της σύγχρονης εποχής, εμπνευσμένα από το φυσικό περιβάλλον.

4.4.1.2.4 ΑΛΥΚΗ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Οι χώροι των αλυκών, κατεξοχήν πεδία των τεχνολογικών και πολιτισμικών δρώμενων του παρελθόντος, αποτελούν ταυτόχρονα έξοχα ενδιαγήματα μεγάλου αριθμού βιολογικών ειδών. Η φυσική ιστορία κάποιων από αυτά είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τέτοιους υπεραλμυρούς λειμώνες.

Οι Ελληνικές Αλυκές Α.Ε. είναι ο φορέας λειτουργίας των αλυκών Μεσολογγίου, ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο και ιδρύθηκε το 1988, με πρωταρχικό στόχο την οικονομική εξυγίανση των βιώσιμων αλυκών απανταχού της Ελλάδος, μέσω εκμηχάνισης και εκσυγχρονισμού της λειτουργίας τους, ούτως ώστε η χώρα σύντομα να καταστεί τουλάχιστον αυτόνομη όσον αφορά στις ανάγκες της σε πρωτογενές αλάτι.

Παράλληλα, η εταιρεία προωθεί τη διατήρηση της φυσικής και την ανάδειξη της πολιτισμικής ελληνικής κληρονομιάς στους χώρους των υπό την κυριότητά της αλυκών. Χαρακτηριστικό είναι ότι στο παρελθόν έχει έμπρακτα ενδιαφερθεί για τη μελέτη και προστασία της άγριας ζωής στις αλυκές, δρα με τις αρχές της αειφορίας, ενώ παράλληλα σχεδιάζει την ίδρυση μουσείου αλυκής για πρώτη φορά στη χώρα.

Σήμερα, η αλυκή Μεσολογίου έχει έκταση 11.220 στρέμματα, ετήσια παραγωγική δυναμικότητα 120.000 τόνων πρωτογενούς άλατος και αποτελεί τη μεγαλύτερη αλυκή της Ελλάδας.

4.4.1.2.5 ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ

Ο Αμβρακικός Κόλπος είναι ένας από τους μεγαλύτερους και σημαντικότερους υγροτόπους της Ευρώπη και περιλαμβάνεται στους 11 ελληνικούς υγροτόπους διεθνούς ενδιαφέροντος της Σύμβασης Ramsar.

Το Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού ιδρύθηκε στις 21 Μαρτίου 2008 με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 11989 (ΦΕΚ Δ' 123/21-03-2008), με τον «Χαρακτηρισμό των χερσαίων, υδάτινων και θαλάσσιων περιοχών του Αμβρακικού κόλπου ως Εθνικού Πάρκου και τον καθορισμό χρήσεων, όρων και περιορισμών».

Καταλαμβάνει έκταση 1.300 τετραγωνικών χιλιομέτρων περίπου και καλύπτει εκτάσεις από τρεις νομούς, της Πρέβεζας, της Άρτας, της Αιτωλοακαρνανίας. Περιλαμβάνει σύνθετα οικοσυστήματα και φιλοξενεί τον μεγαλύτερο καλαμιώνα των Βαλκανίων (στη λιμνοθάλασσα Ροδιάς).

Σκοπός της ανακήρυξης του ως **Εθνικό Πάρκο** είναι η προστασία, διατήρηση, και διαχείριση της φύσης και του τοπίου, ως φυσικής κληρονομιάς και πολύτιμου εθνικού φυσικού πόρου σε χερσαία και υδάτινα τμήματα της ευρύτερης περιοχής του Αμβρακικού κόλπου, που διακρίνονται για την μεγάλη βιολογική, οικολογική, αισθητική, επιστημονική, γεωμορφολογική και παιδαγωγική τους αξία.

Η προστασία και διατήρηση του Εθνικού Πάρκου αποτελεί αρμοδιότητα του Φορέα Διαχείρισης Υγροτόπων Αμβρακικού, το θεσμικό πλαίσιο του διέπεται από τους όρους και τις αρχές του [Νόμου 2742/99 \(ΦΕΚ Α' 07-10-1999\)](#) για τη διοίκηση και διαχείριση προστατευόμενων περιοχών.

4.4.1.2.6 Λιμνοθάλασσα Καλογριά (Πάπας)

Βρίσκεται στα ΝΔ του Ν. Αχαΐας, μεταξύ του Όρμου Καραβοστάσι και του Ακρωτηρίου Άραξος, στην οποία γίνεται εμπορική εκμετάλλευση για την παραγωγή ψαριών ως σταθμός εντατικής καλλιέργειας. Εκτός από τη σημαντική οικονομική αξία του έχει και μεγάλη Οικολογική αξία αφού είναι η βορειότερη λιμνοθάλασσα της Δ. Πελοποννήσου συνέχεια μιας σειράς λιμνοθαλασσών που υπάρχουν ή υπήρχαν (Αγουλινίτσα, Κοτυχίου, Λάμιας) και νοητά συνδέεται με τις λιμνοθάλασσες του Μεσολογίου ως ενδιάμεσος σταθμός για την υδρόβια Ορνιθοπανίδα που ακολουθεί το μεταναστευτικό μονοπάτι της Δ. Ελλάδος.

4.4.1.2.7 Έλος Αγυιάς

Βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το κέντρο της πόλης των Πατρών και είναι σπάνιο δείγμα υγροβιότοπου στα όρια Αστικού Περιβάλλοντος.

Είναι πλούσιο σε νερά κυρίως τους Χειμερινούς μήνες και βλάστηση (Καλαμώνας και υδροχαρή φυτά). Είναι ο τελευταίος σταθμός για την υδρόβια ορνιθοπανίδα πριν περάσουμε στο ευρύτερο οικοσύστημα του Δέλτα του Αχελώου και των λιμνοθαλασσών του Μεσολογίου.

Ο κατακλυσμός του το χειμώνα από βρόχινα νερά και ο εμπλουτισμός του υδροφόρου ορίζοντα με γλυκά νερά είναι ο παράγοντας που εμποδίζει τη διείσδυση του θαλασσινού νερού προς την ξηρά υπογείως, αφού το έλος βρίσκεται σε παραλιακή περιοχή.

4.4.1.2.8 Λίμνη Τσιβλού

Βρίσκεται στη Α. Αχαΐα λίγα χιλιόμετρα πριν τη Κοινότητα Ζαρούχλας. Δεν είναι παλιά λίμνη αλλά δημιουργήθηκε σε πρόσφατες εποχές, παρόλα αυτά όμως έχει δημιουργήσει ένα αισθητικά υπέροχο τοπίο, με στοιχεία δυναμικού οικοσυστήματος.

Τα νερά της είναι εμπλουτισμένα με ικανές ποσότητες ψαριών, ενώ στις όχθες της έχει αναπτυχθεί πλούσια βλάστηση πλατάνου, ελάτης και υψηλότερα από αυτές μαύρης πεύκης.

Η επικείμενη κατασκευή και λειτουργία υδροηλεκτρικού σταθμού θα πρέπει να γίνει με προσοχή και με όσο το δυνατό λιγότερες επιπτώσεις στο οικοσύστημα.

4.4.1.2.9 Δάσος Στροφυλιάς

Στις επόμενες παραγράφους θα γίνει αναφορά στο ενιαίο οικοσύστημα που περιλαμβάνει το δάσος της Στροφυλιάς και τα γύρω από αυτόν υγρά λιβάδια, έλη και λιμνοθάλασσες που αναπτύσσονται στον δυτικό τομέα του Ν. Αχαΐας. Το δάσος Στροφυλιάς βρίσκεται στη παραλιακή περιοχή της Β.Δ. Πελοποννήσου σε απόσταση 3 χλμ. από τις κοινότητες Μετοχίου και Μανωλάδος. Καταλαμβάνει συνολική έκταση 19000 στρέμματα περίπου. Διοικητικά το Βόρειο τμήμα ανήκει στην κοινότητα Μετοχίου και το νότιο τμήμα στις κοινότητες Μανωλάδας και Ν. Μανωλάδας.

Ο παράκτιος βιότοπος χαρακτηρίζεται από την παρουσία αμμοθινών στις οποίες αναπτύσσεται αλοφυτική βλάστηση και στη διαδρομή από το δάσος προς τη θάλασσα φαίνεται καθαρά η οικολογική διαδοχή της βλάστησης. Το δάσος κυριαρχείται από Χαλέπιο Πεύκη (*Pinus halepensis* 51%), Κουκουναριά (*Pinus pinea*, 17%) και ήρεμη βελανιδιά (*Quercus marcoleris* 3,5%). Σημαντική από οικολογικής άποψης είναι η βλάστηση του υποορόφου που αναπτύσσεται.

Στις μη δασικές εκτάσεις κυριαρχούν τα χαρακτηριστικά είδη των βοσκοτόπων (*Asfodelus microcarpus*). Οι υγρότοποι γύρω από το δάσος ελκύουν μεγάλο αριθμό υδρόβιων πουλιών συνθέτοντας ένα σύνθετο οικοσύστημα.

Στην ευρύτερη περιοχή του δάσους Στροφυλιάς συμπεριλαμβάνονται ο όγκος των Μαύρων Βουνών, οι υδροβιότοποι Πρόκοπους Λάμιας, Καλογριά - Πάπα καθώς και οι ιαματικές πηγές Αράξου. Ολόκληρη η περιοχή έχει ενταχθεί και προστατεύεται από τη σύμβαση RAMSAR.

4.4.1.2.10 ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΛΟΓΡΙΑΣ, ΔΑΣΟΣ ΣΤΡΟΦΥΛΙΑΣ ΚΑΙ ΈΛΟΣ ΛΑΜΙΑΣ

Κωδικός Περιοχής: GR2320001 Τύπος C

Γεωγραφικό Μήκος: 21° 22' 20" Γεωγραφικό Πλάτος: 38° 06' 27"

Μέσο Υψόμετρο (m): 125

Έκταση (ha): 3522

Η περιοχή βρίσκεται στη ΒΔ Πελοπόννησο και καταλαμβάνει μια παραλιακή ζώνη μήκους 22 km περίπου και μέσου πλάτους 1.500 m. Είναι ένα σύνθετο παράκτιο οικοσύστημα που περιλαμβάνει τις λιμνοθάλασσας του Πρόκοπου και της Καλογριάς (ή Πάππα), τα έλη της Λάμιας, καθώς και το δάσος της Στροφυλιάς. Το μεγαλύτερο τμήμα της εξεταζόμενης έκτασης αποτελείται από σχηματισμούς αμμοθινών, ενώ έκταση 1.200 ha περίπου (16%), που περιλαμβάνει το λόφο Μαύρα Βουνά, μια μικρή έκταση κοντά στην περιοχή Κουνουπέλι, καθώς και μια μικρή έκταση στα ανατολικά της λιμνοθάλασσας της Καλογριάς συνίσταται από σκληρό ασβεστόλιθο. Πίσω από τις αμμοθίνες, σχεδόν όλο το ανατολικό τμήμα της περιοχής καλύπτεται από αργιλικές αποθέσεις που έχουν πάχος από λίγα εκατοστά μέχρι περισσότερο από δύο μέτρα. Το έδαφος της ακτής αποτελείται από μεσαία και λεπτή άμμο με πολύ μικρή ποσότητα ιλύος και είναι πλούσιο σε ασβέστιο. Το έδαφος του δάσους της *Pinus halepensis* έχει αμμώδη έως αργιλοαμμώδη σύσταση με 4- 16% ιλύος και πηλού και ένα επιφανειακό στρώμα πλούσιο σε χούμο. Τα εδάφη της ζώνης της *Pinus pinea* και της *Quercus macrolepis* παρουσιάζουν δύο ορίζοντες.

Η περιοχή εμφανίζει μεγάλη ποικιλότητα περιλαμβάνοντας δάση, αμμώδεις ακτές και αμμοθίνες, υγροτόπους με αλμυρό ή γλυκό νερό υγρά λιβάδια, υδρόφιλους φυσικούς φράχτες με θάμνους, φρύγανα και θάμνους, καθώς και νιτρόφιλη βλάστηση. Το δάσος συνίσταται κυρίως από *Pinus halepensis* *Pinus pinea* και της *Quercus macrolepis*. Παρατηρείται μια διαδοχή στους κύριους τύπους βλάστησης, που αρχίζει με *Juniperus pinea* και της *Quercus macrolepis* *Quercus phoenicea* στην εξωτερική ζώνη προς την πλευρά της θάλασσας, συνεχίζει με *Pinus halepensis* και *Pinus pinea* και καταλήγει με *Quercus macrolepis* στην εσωτερική ζώνη. Μια σημαντική έκταση του δάσους καθώς και των γύρω λόφων καταλαμβάνεται από θάμνους (*Pistacia lentiscus*, *Myrtus communis*, *Quercus coccifera*, *Juniperus phoenicea*, *Erica manipuliflora* κ.λ.π.).

Λόγω της πλουσιότητας ορνιθοπανίδας η λιμνοθάλασσα του Κοτυχίου θεωρείται ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας (ΣΠΠΕ). Το δασικό οικοσύστημα της Στροφυλιάς παρουσιάζει εξαιρετικό οικολογικό ενδιαφέρον, γιατί είναι το πλέον εκτεταμένο δάσος με *Pinus pinea* (κουκουναριά) στην Ελλάδα αλλά και ένα από τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη. Τα υπόλοιπα οικοσυστήματα της περιοχής, όπως οι αμμώδεις λόφοι, οι υγρότοποι αλμυρού και γλυκού νερού, τα υγρά λιβάδια και οι αμμώδεις παραλίες με τις αμμοθίνες, είναι επίσης πολύ σημαντικά. Παρά τις ανθρώπινες δραστηριότητες ένα μεγάλο τμήμα των αμμοθινών βρίσκεται σε καλή κατάσταση. Το φυτικό είδος *Centaurea niederi*, είναι ένα σπάνιο ενδημικό είδος της Ελλάδας που αναπτύσσεται σε ασβεστολιθικά βράχια στην περιοχή της Καλογριάς (λόφος Μαύρα Βουνά). Η αμμώδης παραλία, ιδιαίτερα στο βόρειο τμήμα της περιοχής, έχει αναφερθεί ως περιοχή ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*.

4.4.1.2.11 ΌΡΟΣ ΧΕΛΜΟΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΑ ΣΥΓΓΟΣ

Κωδικός Περιοχής: GR2320002 Τύπος: Ε

Γεωγραφικό Μήκος: 22° 12 Γεωγραφικό Πλάτος: 37° 58

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Μέσο Υψόμετρο (m):1391

Έκταση (ha):17653

Το όρος Χελμός βρίσκεται στη Βόρεια Πελοπόννησο και χαρακτηρίζεται από ποικιλία γεωλογικών υποστρωμάτων και εδαφικών τύπων (ασβεστόλιθοι της γεωτεκτονικής ζώνης Ολωνού- Πίνδου, φλύσχεις, κροκαλοπαγή πετρώματα). Τα κύρια χαρακτηριστικά του φυσικού τοπίου περιλαμβάνουν καλά δασωμένες πλαγιές του Μέσο- και Υπερ-Μεσογειακού ορόφου βλάστησης με δάση κεφαλληνιακής ελάτης (*Abies cerhalonica*) και μαύρης πεύκης (*Pinus nigra ssp. pallasiaca*), απόκρημνους ασβεστολιθικούς βράχους, τη λίμνη Μαυρολίμνη (2.050 m) παγετωνικής προέλευσης (είναι η μοναδική αλπική λίμνη της Πελοποννήσου) και την εντυπωσιακή χαράδρα της Στύγα (Υδατα Στυγός), που πλαισιώνεται από τις πιο σημαντικές ορθοπλαγιές του όρους και σχετίζεται με μια μικρή, υγρή σπηλιά και έναν καταρράκτη στη βάση της. Οι εγκατακρημνίσεις και η διάβρωση του ασβεστολιθικού υποστρώματος έχουν συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση ενός έντονου ανάγλυφου με απόκρημνους ασβεστολιθικούς βράχους και σάρες. Τα κλειστά, πυκνής κάλυψης λιβάδια με *Trifolium rarnassi* και *Alopecurus Gerardii* του Ορεινού- και Ορο-Μεσογειακού ορόφου βλάστησης ανήκουν φυτοκοινωνιολογικά στη συνένωση *Trifolium rarnassi* και συμμετέχουν στη διαμόρφωση ενός σύνθετου μωσαϊκού βλάστησης. Δάση ιδιαίτερα καλής δομής βρίσκονται στις ανατολικές πλαγιές του Χελμού και χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερης ποικιλότητας χλωρίδα, συγκριτικά με τις βόρειες πλαγιές του όρους.

Η περιοχή βρίσκεται σε καθεστώς προστασίας σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο ως καταφύγιο θηραμάτων. Η συγκέντρωση υψηλού αριθμού ελληνικών και τοπικών ενδημικών taxa (127 και 14 taxa αντίστοιχα), πολλά από τα οποία ανήκουν σε μία από τις κατηγορίες επικινδυνότητας της IUCN, επιπρόσθετα με την παρουσία ενός είδους προτεραιότητας σύμφωνα με τον κατάλογο του Παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, συμβάλλει στην ανάδειξη της οικολογικής αξίας του συγκεκριμένου ορεινού τοπίου, το οποίο επίσης χαρακτηρίζεται από γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά ιδιαίτερης σημασίας και οικολογικού ενδιαφέροντος.

4.4.1.2.12 ΦΑΡΑΓΓΙ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ

Κωδικός Περιοχής: GR 2320003 Τύπος:Β

Γεωγραφικό Μήκος: 22° Γεωγραφικό Πλάτος:38° 05

Μέσο Υψόμετρο (m): 550

Έκταση (ha): 2167

Το φαράγγι του Βουραϊκού βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της Πελοποννήσου. Ξεκινά περίπου 3 km βόρεια του χωριού Κάτω Ζαχλωρού και συνεχίζει παράλληλα με το ποτάμι που εκβάλλει κοντά στην παραλιακή πόλη Διακοπτό. Μια σιδηροδρομική γραμμή που οδηγεί από το Διακοπτό στα Καλάβρυτα, διασχίζει το φαράγγι. Στο ποτάμι χύνονται πολλοί χείμαρροι. Πολύ σημαντικές, για την άγρια χλωρίδα και πανίδα της περιοχής, είναι οι απότομες κροκαλοπαγείς πλαγιές του φαραγγιού. Στις ανατολικές πλαγιές του αναπτύσσεται δάσος με την ενδημική *Abies cerhalonica*. Στις δυτικές πλαγιές του

φαραγγιού υπάρχουν περιοχές που καλύπτονται αραιότερα με το είδος αυτό. Σε χαμηλότερα υψόμετρα (κοντά στο χωριό Κάτω Ζαχλωρού) παρατηρείται θαμνώδης βλάστηση με *Pistacia lentiscus*, *Juniperus oxycedrus*, *Phillyrea latifolia*, *Quercus coccifera* κ.λπ., καθώς και φρυγανώδης βλάστηση με κυρίαρχο είδος τη *Phlomis fruticosa*.

Στην περιοχή γύρω από το χωριό και κοντά στον σιδηροδρομικό σταθμό παρατηρούνται καλλιεργημένοι αγροί με καστανιές. Δίπλα στις όχθες του ποταμού αναπτύσσονται συστάδες με *Platanus orientalis* μαζί με μεμονωμένα δένδρα *Salix alba*, *S. fragilis* και *Ulmus minor*. Η παρουσία του γένους *Viola* είναι ενδεικτική της υγιούς δομής του οικοσυστήματος. Περίπου 2 km βόρεια του χωριού Κάτω Ζαχλωρού αναπτύσσεται πυκνή δενδρώδης βλάστηση με κυρίαρχο είδος το *Quercus ilex*. Στους κάθετους ασβεστολιθικούς ή κροκαλοπαγείς βράχους του φαραγγιού είναι έντονη η παρουσία των ενδημικών ειδών *Aurinia moreana*, *Asperula acradiensis* και *Campanula rupes-tris*. Στο βορειότερο ήμισυ του φαραγγιού απαντά εκτεταμένο δάσος με *Pinus halepensis* και σε μερικές θέσεις παρεμβάλλεται μακκία βλάστηση.

Το φαράγγι του Βουραϊκού παρουσιάζει μεγάλη οικολογική σημασία, λόγω της μεγάλης ποικιλότητας της χλωρίδας και της πανίδας που φιλοξενεί. Η περιοχή βρίσκεται σε καθεστώς προστασίας σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο ως καταφύγιο θηραμάτων και σε διεθνές επίπεδο ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας (ΣΠΠΕ).

4.4.1.2.13 ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

Κωδικός περιοχής: GR2320004

Έκταση (ha): 2386

Η μακκία βλάστηση, τα δάση *Abies cephalonica*, τα φρύγανα και τα χορτολίβαδα, οι αναδασωτές με *Pinus nigra* εκτάσεις, οι εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες σε συνδυασμό με την ιστορική και την πολιτιστική αξία της περιοχής, συνθέτουν ένα σύνολο υψηλής αισθητικής αξίας. Η περιοχή βρίσκεται σε καθεστώς προστασίας σε Εθνικό επίπεδο ως Αισθητικό δάσος.

4.4.1.2.14 ΌΡΗ ΜΠΑΡΜΠΑΣ ΚΑΙ ΚΛΩΚΟΣ, ΦΑΡΑΓΓΙ ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΑ

Κωδικός Περιοχής: GR2320005

Γεωγραφικό Μήκος: 22° 02

Μέσο Υψόμετρο (m): 939

Έκταση (ha): 6042,5

Η περιοχή βρίσκεται στη Β Πελοπόννησο, νοτίως της πόλης του Αιγίου. Περιλαμβάνει τα όρη Μπαρμπάς (Μπάρμπας ή Χιονίστρα) και Κλωκός, τις απότομες πλαγιές του φαραγγιού του ποταμού Σελινούντα που ρέει ανάμεσα του, καθώς επίσης και το παραποτάμιο οικοσύστημα. Το όρος Μπαρμπάς έχει υψόμετρο 1.615 m και χαρακτηρίζεται από ποικιλία γεωλογικών υποστρωμάτων. Στα χαμηλότερα υψόμετρα υπάρχουν εκτεταμένοι ελαιώνες. Στην ανατολική πλαγιά του όρους εκτείνονται

δάση χαλεπίου πεύκης (*Pinus halepensis*) και σχηματισμοί μακκίας βλάστησης έως τα 800-900 m. Στα μεγαλύτερα υψόμετρα της πλευράς αυτής, φύονται λίγα διάσπαρτα άτομα κεφαλληνιακής ελάτης (*Abies cerhalonica*), εντο μεγαλύτερο τμήμα του όρους χαρακτηρίζεται από γυμνούς ασβεστολιθικούς βράχους.

Το μεγαλύτερο τμήμα της βόρειας, δυτικής και νότιας πλευράς του όρους που περιλαμβάνεται στην περιοχή, καλύπτεται από πυκνό δάσος ελάτης (*Abies cerhalonica*), εκτός από τους γυμνούς ασβεστολιθικούς βράχους της κορυφής. Το όρος Κλωκός (ή Φτέρη) είναι ένα μικρό απομονωμένο βουνό με μέγιστο υψόμετρο 1.779 m και αρκετές άλλες κορυφές. Το κατώτερο τμήμα του βόρειου μέρους είναι αγροτική περιοχή, αποτελούμενη μόνο από ελαιώνες. Στα βόρεια του μοναστηριού Άγιοι Ταξάρχες φύτεται ένα εκτεταμένο δάσος χαλεπίου πεύκης που καλύπτει το μεγαλύτερο τμήμα του βόρειου και δυτικού τμήματος του όρους και φθάνει σε υψόμετρο 800-900 m.

Αν και δεν υπάρχει ολοκληρωμένη χλωριδική μελέτη της περιοχής, ωστόσο έχουν καταγραφεί επτά ελληνικά ενδημικά είδη. Από αυτά, τα πλέον σημαντικά είναι τα *Auripia moresana*, που φύτεται στα όρη της βόρειας Πελοποννήσου, *Crepis incana* και *Campanula toraliana* ssp. *cordifolia*, που είναι Πελοποννησιακά ενδημικά και *Asperula arcadiensis*, που έχει περιορισμένη περιοχή εξάπλωσης, στη Βόρεια Πελοπόννησο υ954 και τη Στερεά Ελλάδα. Η περιοχή συντηρεί αξιόλογη ορνιθοπανίδα που περιλαμβάνει σπάνια και απειλούμενα αρπακτικά. Η αποικία του γύπα *Gyps fulvus* είναι η μοναδική στην Πελοπόννησο. Η περιοχή βρίσκεται σε καθεστώς προστασίας σε διεθνές επίπεδο ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας (ΣΠΠΕ).

4.4.1.2.15 ΑΛΥΚΗ ΑΙΓΙΟΥ

Κωδικός Περιοχής: GR2320006

Γεωγραφικό Μήκος: 22° 06' Γεωγραφικό Πλάτος: 38° 15'

Μέσο Υψόμετρο (m): 1

Έκταση (ha): 32,49

Η περιοχή έχει τριγωνικό σχήμα και βρίσκεται στο ακρωτήριο Γύφτισσα, κοντά στην πόλη του Αιγίου, στον Κορινθιακό κόλπο. Περιλαμβάνει μία μικρή παράκτια λιμνοθάλασσα, η οποία κατά τη θερινή περίοδο ξηραίνεται και περιβάλλεται από καλαμώνες και αλοφυτική βλάστηση. Κοντά στη ζώνη των καλαμώνων παρατηρούνται συστάδες με *Scirpus maritimus* κυρίως στη βόρεια και βορειοδυτική πλευρά.

Στο νοτιότερο τμήμα αναπτύσσεται μία στενή ζώνη με *Phragmites australis*, μεταξύ της λιμνοθάλασσας και του δρόμου που διαχωρίζει την περιοχή από τις γειτονικές καλλιεργούμενες εκτάσεις. Στις άκρες των δρόμων παρατηρούνται συστάδες μικρού μεγέθους που συνθέτονται από *Arundo donax*, *Eleagnus angustifolius* και *Tamarix*. Μία μικρή υποβαθμισμένη φυτοκοινωνία με είδη *Tamarix* sp. παρατηρείται επίσης στο νοτιότερο τμήμα της περιοχής. Αλίπεδα και υγρά λιβάδια με *Juncus acutus*, *J. maritimus*, *Limonium vulgare*, *L. angustifolium*, *Arthrocnemum fruticosum*, *Inula*

crithmoides, *Aster trifolium*, κ.λπ. αναπτύσσονται κυρίως στις βόρειες και ανατολικές πλευρές της λιμνοθάλασσας.

Στο ανατολικό τμήμα της περιοχής, η μικρή αμμώδης αραλία (πλάτους περίπου 20 m) αποικίζεται από τη φυτοκοινωνία *Agropyretum mediterraneum*. Προχωρώντας από την ακτή προς το εσωτερικό η διαδοχή της βλάστησης χαρακτηρίζεται από μια ζώνη ανάμιξης αμμόφιλων ειδών και ειδών υφάλμυρων νερών (υγρά λιβάδια με *Juncus* sp.), από μία ζώνη που αποτελείται από αμιγείς φυτοκοινωνίες με *Juncus acutus*, *J. maritimus* και *J. heldreichianus* και από μία εκτεταμένη ζώνη καλαμώνων. Η υδρόβια βλάστηση αποτελείται από είδη υδρόβιων μακροφύτων (κυρίως *Myriophyllum spicatum* και *Ruppia cirrhosa*).

Η περιοχή βρίσκεται σε καθεστώς προστασίας σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο ως καταφύγιο θηραμάτων και σε διεθνές επίπεδο ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας (ΣΠΠΕ). Παρά το μικρό της μέγεθος η περιοχή αποτελεί ένα πολύ σημαντικό οικοσύστημα, που συγκεντρώνει όλα τα κύρια χαρακτηριστικά ενός τυπικού υγροτόπου. Οι ζώνες καλαμώνων και τα αλίπεδα είναι σε πολύ καλή κατάσταση και από ορνιθολογική άποψη χαρακτηρίζονται πολύ σημαντικά, αφού προσφέρουν καταφύγιο σε μεταναστευτικά πουλιά.

Ο υγρότοπος της Αλυκής, αν και μικρός σε έκταση, έχει μεγάλη ορνιθολογική σημασία, ιδιαίτερα ως περιοχή ανάπαυσης των μεταναστευτικών πουλιών. Στην περιοχή έχουν καταγραφεί μέχρι στιγμής 209 taxa πουλιών κατά τους χειμερινούς και ανοιξιάτικους μήνες. Μεταξύ αυτών υπάρχουν και είδη τα οποία θεωρούνται απειλούμενα στην Ελλάδα.

4.4.1.2.16 ΟΡΟΣ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ

Κωδικός Περιοχής: GR23 20007

Γεωγραφικό Μήκος: 21° 52' Γεωγραφικό Πλάτος: 38° 12'

Έκταση (ha): 12219,5

Μέσο Υψόμετρο (m): 1363

Το όρος Παναχαϊκό βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου, νοτιοανατολικά της πόλης της Πάτρας. Χαρακτηρίζεται από πολυσχιδές ανάγλυφο με αρκετές κορυφές, από τις οποίες η υψηλότερη είναι ο Βοϊδιάς, με υψόμετρο 1.926 m. Το όρος αυτό έχει κατεύθυνση από βορρά προς νότο και αποτελεί αντιπροσωπευτικό τμήμα της γεωτεκτονικής ζώνης Ολωνού-Πίνδου. Χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία γεωλογικών υποστρωμάτων και τύπων εδαφών, όπως μεγάλου πάχους αλπικά ιζήματα, ασβεστόλιθους, αργιλικούς σχιστόλιθους και φλύσχης που είναι έντονα συμπιεσμένα.

Επιπλέον, η περιοχή χαρακτηρίζεται από αποθέσεις της Πλειοκαίνου-Τεταρτογενούς Περιόδου που αποτελούνται κυρίως από αργιλικά στοιχεία, κροκαλοπαγή, χαλίκια κ.λπ. Έτσι, στο ανώτερο τμήμα του όρους μπορούν να διακριθούν οι παρακάτω σχηματισμοί πετρωμάτων: ασβεστόλιθοι με ή χωρίς πυριτόλιθους, ασβεστόλιθοι με στρώματα κερατολίθων και αργιλικών σχιστόλιθων και στρώματα με

φλύσχη. Οι σχηματισμοί αυτοί διακόπτονται από πολλά φαράγγια και ρεματιές με χείμαρρους. Η βλάστηση σε αρκετά μέρη στα κατώτερα υψόμετρα επηρεάζεται έντονα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (καλλιεργήσιμοι αγροί και βοσκοτόπια). Η παρουσία της μακκίας βλάστησης στις άκρες των δρόμων και στα όρια των αγρών φανερώνει ότι σε παλαιότερα χρόνια επικρατούσε αυτός ο τύπος βλάστησης. Στα μέρη όπου η θαμνώδης βλάστηση είναι αραιότερη φύονται φρυγανικά είδη όπως *Phlomis fruticosa*, *Coridothymus capitatus*, *Cistus salvifolius*, *Micromeria Juliaana*, *Sarcopoterium spinosum*, κ.λπ., ενώ στις υπόλοιπες εκχερσωμένες επιφάνειες επικρατούν φρύγανα με κυρίαρχο είδος την ασφάκα (*Phlomis fruticosa*).

Τα δάση κωνοφόρων με το ενδημικό είδος ελάτης *Abies cephalonica* καλύπτουν κυρίως το μεγαλύτερο τμήμα της κατώτερης ανατολικής περιοχής, πάνω από τα χωριά Πιπίτσα, Ανω Σαλμένικο και Βουνόπυργος, καθώς επίσης και το κατώτερο νότιο μέρος πάνω από τα χωριά Μοίρα, Βετέικα και Κουναβείκα. Επίσης, στις δυτικές πλαγιές πάνω από τα χωριά Σούλι, Πουρναρόκαστρο και άνω Καστρίτσι παρουσιάζονται μικρότερες περιοχές με αραιή κάλυψη κεφαλληνιακής ελάτης (*Abies cephalonica*). Το δάσος της *Abies cephalonica* έχει καλή δομή, κυρίως στο νοτιοανατολικό τμήμα της περιοχής πάνω από το χωριό Κρήνη και δυτικά της κορυφής Μάρμπας, όπου είναι αξιοσημείωτα πυκνό. Σε άλλες περιοχές είναι αραιότερο. Η υποβάθμιση του δάσους ελάτης είναι αποτέλεσμα της έντονης διάβρωσης και βόσκησης. Επάνω από τη δασική ζώνη κυριαρχεί ακανθώδης βλάστηση (*Astragalus angustifolius*, *Astragalus creticus*, *Acantholimon echinus* κ.λπ.). Στις ζώνες αυτές η διάβρωση των ασβεστόλιθων έχει συμβάλει στο σχηματισμό ενός έντονου ανάγλυφου με απότομες ασβεστολιθικές πλαγιές και σάρρες.

Πυκνά χορτολίβαδα που ανήκουν στον ορεινό και ορομεσογειακό όροφο βλάστησης, συμμετέχουν στο σχηματισμό ενός συμπλέγματος βλάστησης που διαφοροποιείται σαφώς σε τέσσερις κύριους τύπους: ανοιχτά στεπόμερφα λιβάδια, ασβεστόλιθοι, απόκρημνοι βραχώδεις σχηματισμοί, ασβεστολιθικές σάρρες και πυκνά κλειστά χορτολίβαδα. Η υποβαθμισμένη βλάστηση, συνοδευόμενη από γυμνό έδαφος, περιγράφει την κυριότερη εικόνα του τοπίου στα υψηλότερα τμήματα του όρους. Αυτό το γυμνό έδαφος προσφέρει καταφύγιο σε μεγάλο ποσοστό της ενδημικής χλωρίδας του όρους και κατά συνέπεια είναι, από χλωριδική άποψη, η πιο σημαντική περιοχή του όρους.

Από χλωριδική άποψη η μεγάλη σημασία του Παναχαϊκού έγκειται στην παρουσία πολλών ενδημικών φυτών. Αν και δεν υπάρχει ολοκληρωμένη χλωριδική μελέτη του όρους, ωστόσο έχει καταγραφεί η παρουσία 43 ενδημικών ειδών. Επτά από αυτά είναι Πελοποννησιακά ενδημικά. Πολλά από αυτά επίσης έχουν περιορισμένη εξάπλωση στην Πελοπόννησο, στη Στερεά Ελλάδα και στα Ιόνια νησιά. Η ύπαρξη πολλών οικοτόπων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον, όπως απότομα ασβεστολιθικά βράχια και σάρρες, στεπόμερφα λιβάδια, δάση με το ενδημικό είδος *Abies cephalonica* κ.ά. δίνουν τον χαρακτήρα αυτού του βουνού. Η πανίδα των σπονδυλωτών (με εξαίρεση τα πουλιά) που έχει καταγραφεί στην περιοχή παρουσιάζει μεγάλη ποικιλότητα. Η περιοχή βρίσκεται σε καθεστώς προστασίας σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο ως καταφύγιο θηραμάτων.

4.4.1.2.17 ΌΡΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ

Κωδικός Περιοχής: GR2320008

Μέσο Υψόμετρο (m): 1610

Έκταση (ha): 19332,14

Ο Ερύμανθος είναι το υψηλότερο όρος της εκτεταμένης ορεινής περιοχής της ΒΔ Πελοποννήσου, και χαρακτηρίζεται από πολυσχιδές ανάγλυφο. Από τις πηγές της κορυφής του Ολωνού σχηματίζονται δύο μικρά ποτάμια που διασχίζουν τις δύο μεγαλύτερες χαράδρες του όρους. Το τοπίο χαρακτηρίζεται από αρκετούς καταρράκτες, ιδιαίτερης ομορφιάς. Ο ορεινός όγκος του Ερύμανθου ανήκει στη γεωτεκτονική ζώνη Ολωνού-Πίνδου. Η επαφή των ασβεστολιθικών βράχων με τους αδιαπέραστους από το νερό σχιστόλιθους είναι ο κύριος λόγος για την ύπαρξη πολλών πηγών που εμφανίζονται σε υψόμετρα μεγαλύτερα από 1.500 m.

Τα δάση κωνοφόρων με κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica*) που καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα των βόρειων πλαγιών του όρους χαρακτηρίζονται από καλή δομή και πυκνές συστάδες μέχρι το υψόμετρο των 1.800-1.900 m, ενώ στις δυτικής έκθεσης κλιτύες απαντούν εκτεταμένα ασβεστολιθικά βραχώδη οικοσυστήματα. Οι νότιας έκθεσης πλαγιές του όρους καλύπτονται από δάση κεφαλληνιακής ελάτης και αραιές συστάδες βουνοκουπάρισσου (*Juniperus foetidissima*) που ανέρχονται μέχρι χαμηλότερο υψόμετρο 1.600-1.700 m. Συνέπεια της έντονης διάβρωσης και της υπερβόσκησης είναι η παρουσία υποβαθμισμένων φυτοκοινωνιών, που συνοδεύονται από γυμνά βράχια.

Η σημασία του ορεινού όγκου του Ερύμανθου έγκειται υ963 στην παρουσία πολλών ενδημικών φυτών, στην ύπαρξη καλά διατηρημένων δασών κωνοφόρων με κεφαλληνιακή ελάτη και βουνοκουπάρισσο και τέλος στην παρουσία καλά διατηρημένων οικοτόπων στον Ορεινό και Ορο-Μεσογειακό όροφο βλάστησης (1.600-2.221 m). Πρέπει να τονιστεί η παρουσία οκτώ πελοποννησιακών ενδημικών ειδών, καθώς και η έλλειψη μιας πλήρους χλωριδικής-φυτογεωγραφικής έρευνας του όρους. Η περιοχή βρίσκεται σε καθεστώς προστασίας σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο ως εκτροφείο και καταφύγιο θηραμάτων

4.4.1.2.18 ΣΠΗΛΑΙΟ ΚΑΣΤΡΙΩΝ

Κωδικός Περιοχής: GR2320009 Τύπος: E

Γεωγραφικό Μήκος: 22° 08 Γεωγραφικό Πλάτος: 37° 57

Μέσο Υψόμετρο (m): 895 Έκταση (ha): 308

Από γεωλογική άποψη η περιοχή χαρακτηρίζεται κατά κύριο λόγο από ασβεστόλιθους. Δευτερευόντως υπάρχει μικρή εμφάνιση φλύσχη και αλλουβιακών σχηματισμών. Η περιοχή είναι ομαλή, με πολύ μικρές κλίσεις και περιβάλλεται από τις απότομες λοφώδεις εξάρσεις των Αροανίων. Στο μεγαλύτερο ποσοστό της επιφάνειας συναντάται η διάπλαση αείφυλλων-πλατύφυλλων, σημαντικά υποβαθμισμένη εξαιτίας των ανθρώπινων επιδράσεων, με κύριους αντιπροσώπους τα

Quercus coccifera, *Juniperus oxycedrus* και φρύγανα (*Sarcopoterium spinosum*). Ένα ποσοστό της επιφάνειας καλύπτεται από εγκαταλειμμένες καλλιέργειες, οι οποίες μετατρέπονται σταδιακά σε μακκία και φρύγανα.

Οι διαπλάσεις αείφυλλων-πλατύφυλλων, σε συνδυασμό με το σπήλαιο, προσδίδουν στην περιοχή ιδιαίτερο οικολογικό, οικότουριστικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Θεωρείται επιτακτική η ανάγκη διατήρησης και προστασίας της περιοχής.

4.4.1.2.19 ΖΟΥΜΠΑΤΑ – ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ – ΜΠΑΡΜΠΑΣ – ΚΛΩΚΟΣ

Κωδικός Περιοχής: GR2320010

Γεωγραφικό Μήκος: 22° 00 42 Γεωγραφικό Πλάτος: 38° 09 01

Μέσο Υψόμετρο (m): 1000

Έκταση (ha): 10762

Η περιοχή βρίσκεται στη Β Πελοπόννησο, νοτίως της πόλης του Αιγίου. Περιλαμβάνει τα όρη Μπαρμπάς (Μαρμπάς ή Χιονίστρα) και Κλωκός, τις απότομες πλαγιές του φαραγγιού του ποταμού Σελινούνα που ρέει ανάμεσα του, καθώς επίσης και το παραποτάμιο οικοσύστημα. Το όρος Μπαρμπάς έχει υψόμετρο 1.615 m και χαρακτηρίζεται από ποικιλία γεωλογικών υποστρωμάτων. Στα χαμηλότερα υψόμετρα υπάρχουν εκτεταμένοι ελαιώνες. Στην ανατολική πλαγιά του όρους εκτείνονται δάση χαλεπίου πεύκης (*Pinus halepensis*) και σχηματισμοί μακκίας βλάστησης έως τα 800-900 m. Στα μεγαλύτερα υψόμετρα της πλευράς αυτής, φύονται λίγα διάσπαρτα άτομα κεφαλληνιακής ελάτης (*Abies cephalonica*), ενώ το μεγαλύτερο τμήμα του όρους χαρακτηρίζεται από γυμνούς ασβεστολιθικούς βράχους.

Το μεγαλύτερο τμήμα της βόρειας, δυτικής και νότιας πλευράς του όρους που περιλαμβάνεται στην περιοχή, καλύπτεται από πυκνό δάσος ελάτης (*Abies cephalonica*), εκτός από τους γυμνούς ασβεστολιθικούς βράχους της κορυφής. Το όρος Κλωκός (ή Φτέρη) είναι ένα μικρό απομονωμένο βουνό με μέγιστο υψόμετρο 1.779 m και αρκετές άλλες κορυφές. Το κατώτερο τμήμα του βόρειου μέρους είναι αγροτική περιοχή, αποτελούμενη μόνο από ελαιώνες. Στα βόρεια του μοναστηριού Άγιοι Ταξιάρχες φύτεται ένα εκτεταμένο δάσος χαλεπίου πεύκης που καλύπτει το μεγαλύτερο τμήμα του βόρειου και δυτικού τμήματος του όρους και φθάνει σε υψόμετρο 800-900 m.

Αν και δεν υπάρχει ολοκληρωμένη χλωριδική μελέτη της περιοχής, ωστόσο έχουν καταγραφεί επτά ελληνικά ενδημικά είδη. Από αυτά, τα πλέον σημαντικά είναι τα *Aurinia moreana*, που φύτεται στα όρη της βόρειας Πελοποννήσου, *Crepis incana* και *Camparula toraliana* ssp. *cordiifolia*, που είναι Πελοποννησιακά ενδημικά και *Asperula arcadiensis*, που έχει περιορισμένη περιοχή εξάπλωσης, στη Βόρεια Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα. Η περιοχή συντηρεί αξιόλογη ορνιθοπανίδα που περιλαμβάνει σπάνια και απειλούμενα αρπακτικά. Η αποικία του γύπα *Gyps fulvus* είναι η μοναδική στην Πελοπόννησο. Η περιοχή βρίσκεται σε καθεστώς προστασίας σε Διεθνές επίπεδο ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά της Ελλάδας (ΣΠΠΕ).

4.4.1.2.20 Αμβρακικός κόλπος, Δέλτα Λούρου και Αράχθου (ευρύτερη περιοχή)

Η περιοχή είναι χαρακτηρισμένη σε διεθνές επίπεδο με τη σύμβαση Ramsar (υγροβιότοπος Αμβρακικού κόλπου) και με τη σύμβαση Βαρκελώνης (υγρότοπος Αμβρακικού κόλπου)

Η περιοχή αποτελεί ένα σύνθετο οικοσύστημα από το διπλό Δέλτα των ποταμών Λούρου και Αράχθου, ένα σύστημα λιμνοθαλασσών που συνίσταται από τρεις μεγάλες λιμνοθάλασσες (Ροδιά, Τσουκαλιό, Λογαρού) και μερικές μικρότερες, καθώς και από μια θαλάσσια ζώνη ακριβώς κάτω από αυτές.

Τα δέλτα καλύπτουν συνολικά μια περιοχή περίπου 450Km. Η συνολική έκταση των λιμνοθαλασσών είναι κατά προσέγγιση 64km.

4.4.1.2.21 Όρος Παναιτωλικό

Το σύμπλεγμα του Παναιτωλικού με κύρια γεωλογικά πετρώματα ασβεστόλιθο και φλύσχη αποτελεί , μέσω της τοξοειδούς κορυφογραμμής του, το φυσικό όριο των νομών Αιτωλοακαρνανίας - Ευρυτανίας. Η ύπαρξη εντόνου υδρογραφικού συστήματος με εναλλαγές κορυφών και χαραδρών, παρουσία χειμάρρων, έχουν ως αποτέλεσμα την ύπαρξη βλάστησης με δασικό χαρακτήρα.

Το κύριο δασικό είδος είναι η Α. cerhalonica που εξαπλώνεται κυρίως μεταξύ των 700-1600 m. Στο υψόμετρο 600-800 m συναντάται η διάπλαση αειφύλλων – πλατυφύλλων, ενώ πάνω από τα 1600m η δασική βλάστηση παύει να υπάρχει. Η ανωδασική βλάστηση συγκροτείται από βραχύφυλες φυτοκοινωνίες και βραχώδη λιβάδια, όπου κατά θέσεις υπάρχουν μικρές συστάδες με J. foetidissima.

4.4.1.2.22 Όρος Βαράσοβα

Το όρος Βαράσοβα βρίσκεται στο νότιο δυτικό τμήμα της Αιτωλοακαρνανίας, ανατολικά των εκβολών του ποταμού Εύηνου. Αποτελείται από ασβεστολιθικά πετρώματα και έχει υψόμετρο 914m (κορυφή Σφυρί). Στο νότιο, νοτιοδυτικό και νοτιοανατολικό τμήμα του είναι χαρακτηριστικές οι εκτεταμένες απότομες πλαγιές του, με αραιή χασμοφυτική βλάστηση, που κατεβαίνουν απότομα μέχρι την ακτή κοντά στα χωριά Κάτω Βασιλική και Κρυονέρι.

4.4.1.2.23 Λίμνες Βουκαριά και Σαλτίνη

Η λίμνη Βουκαριά βρίσκεται στο κέντρο της Χερσονήσου Στέρνας, στο Β.Δ. τμήμα του νομού Αιτωλοακαρνανίας και νότια της εισόδου του Αμβρακικού κόλπου. Έχει έκταση περίπου 940 ha και παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις της στάθμης του νερού, που είναι συνάρτηση των ετησίων βροχοπτώσεων. Η Βουκαριά είναι αβαθής λίμνη με μέγιστο βάθος 2,5 m, έχει ευρεία λεκάνη απορροής, ελώδεις ακτές μεγάλου εύρους και συνδέεται με τη θάλασσα με ένα τεχνητό κανάλι μήκους 1400 m.

Η λίμνη Σαλτίνη (ή Σαλίνη) είναι πολύ ρηχή αλμυρή ή υφάλμυρη παράκτια λίμνη, που έχει έκταση περίπου 210 ha. Βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της χερσονήσου Στέρνας, νότια του αεροδρομίου του Ακτίου. Η Σαλτίνη είναι μία ιδιωτική λίμνη, την οποία ο ιδιοκτήτης τη χρησιμοποιεί κυρίως για αλιεία.

4.4.1.2.24 Λίμνη Αμβρακία

Η λίμνη Αμβρακία (Λιμναία, Λίμνη Στάνου ή Βάλτος) βρίσκεται περίπου 1000m βορειοδυτικά της λίμνης Οζερός και σχηματίζεται στη θέση που διχάζεται η τάφρος του Αγρινίου. Καλύπτει μία περιοχή έκταση, με περίμετρο 31 km, μέγιστο μήκος 13.8 km, μέγιστο πλάτος 3.8 km, και μέγιστο βάθος 40 m. Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά έχουν αλλάξει κατά την πάροδο των ετών, λόγω της αποξήρανσης του βόρειου ρηχού τμήματος της, εξαιτίας της ανομβρίας και της άρδευσης των γύρω περιοχών.

4.4.1.2.25 Λίμνη Οζερός

Η λίμνη Οζερός (ή Γαλίτσα) βρίσκεται δυτικά του ποταμού Αχελώου, περίπου στο ίδιο γεωγραφικό πλάτος με την πόλη του Αγρινίου. Καλύπτει μία περιοχή που κυμαίνεται από 10-11.1 km², έχει περίμετρο 14km, μέγιστο μήκος 5km, μέγιστο πλάτος 2.6km και βάθος 8-10m. Είναι μία καρστική λίμνη τεκτονικής προέλευσης, έχει ευρεία λεκάνη απορροής (66.2 km²) το δυτικό τμήμα της οποίας περιλαμβάνει το ανατολικό τμήμα του λόφου Λυκοβίτσι και το ανατολικό τμήμα μία εκτεταμένη περιοχή καλλιεργειών. Η λίμνη τροφοδοτείται με νερό από χειμάρρους, καθώς επίσης και από τον ποταμό Αχελώο, όταν υπερχειλίζει.

4.4.1.2.26 Λίμνες Τριχωνίδα και Λυσιμάχια

Οι λίμνες Τριχωνίδα και Λυσιμαχία βρίσκονται στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας, κοντά στην πόλη του Αγρινίου, στη Δυτική Κεντρική Ελλάδα. Η λίμνη Τριχωνίδα είναι η μεγαλύτερη λίμνη στην Ελλάδα. Από οικολογική άποψη είναι μία από τις πιο σημαντικές λίμνες της Δυτικής Ελλάδας. Το εμβαδόν της είναι 9690 ha, η περίμετρος της 51 km, το μέγιστο μήκος της 20 km, το μέγιστο πλάτος της 6.25 km και το μέγιστο βάθος της 58m.

Στα δυτικά της λίμνης Τριχωνίδας και σε μία απόσταση 2800m βρίσκεται η λίμνη Λυσιμαχία (λίμνη Αγγελοκάστρου, Κονώπι ή Υδρία). Η λίμνη αυτή συνδέεται με την λίμνη Τριχωνίδα και τον ποταμό Αχελώο μέσω δύο τεχνητών τάφρων, που είναι γνωστές σαν τάφος Αλαμπέη και τάφος Διμικός αντίστοιχα. Η λίμνη Λυσιμαχία έχει εμβαδόν 1.300 ha, περίμετρο 17km, μέγιστο μήκος 6.25km, μέγιστο πλάτος 2.85m και μέγιστο βάθος 9 m.

Και οι δύο λίμνες έχουν τεκτονική προέλευση και βρίσκονται κατά μήκος της τεκτονικής τάφρου του Αγρινίου. Και οι δύο λίμνες έχουν θετικό ισοζύγιο νερού λόγω της υψηλής εισροής νερού από τα ρεύματα και τα υπόγεια καρστικά ύδατα. Η λίμνη Τριχωνίδα έχει σχετικά μικρή λεκάνη απορροής και για αυτό το λόγο διατηρεί σχετικά σταθερή τη στάθμη του νερού της.

4.4.1.2.27 Όρος Αράκυνθος και Στενά Κλεισούρας

Αποτελείται από απότομες βραχώδεις πλαγιές στη νοτιοδυτική πλευρά μιας εκτεταμένης ορεινής δασώδους περιοχής που περιβάλλει τον υγροβιότοπο Αιτωλικού-Μεσολογγίου. Αποτελεί έναν οικολογικό σύνδεσμο του υγροβιότοπου με την ηπειρωτική ορεινή περιοχή. Η τοπογραφία της περιοχής είναι πολύ ενδιαφέρουσα. Υπάρχουν κρημνώδεις βράχοι, φαράγγια και πλαγιές με μεγάλο υψόμετρο που αποτελούν καταφύγιο για πολλά είδη πουλιών.

4.4.1.2.28 Δάσος Λεσινίου (Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης)

Το δάσος του Λεσινίου Αιτωλοακαρνανίας, συνολικής έκτασης 45,9 ha έχει χαρακτηριστεί ως Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 773/Β/1985 ΦΕΚ.

4.5 Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων

Ξεκινώντας μία μικρή ιστορική αναδρομή για την Διαχείριση των Αστικών Στερεών Απορριμμάτων (Α.Σ.Α) στην Ελλάδα, αναφερόμαστε κατ' αρχήν, στον Ν. 165/86 όπου στο άρθρο 12 § 2, σημειώνονται ως φορείς διαχείρισης οι Ο.Τ.Α. (γενικά) και για πρώτη φορά εισάγεται ο όρος «Σχεδιασμός διαχείρισης στερεών αποβλήτων» χωρίς καμία αναφορά στα απαιτούμενα έργα και την υλοποίησή τους.

Το 1996, στην ΚΥΑ 69728/824/'96 (άρθρο 6 § 2) αναφέρονται ως φορείς διαχείρισης Α.Σ.Α. οι Δήμοι/Κοινότητες/Συμβούλια Περιοχής/Σύνδεσμοί, ενώ ο Σχεδιασμός Διαχείρισης (Προσδιορισμός των απαιτούμενων Έργων, επιλογή των θέσεων υλοποίησης των έργων, τεχνολογικός και οικονομικός τους καθορισμός και Προέγκριση Χωροθέτησής τους), ανήκει «αρμοδίως» στα Συμβούλια Περιοχής και τους Συνδέσμους [(άρθρο 9 § II.1) για τοπικής εμβέλειας σχεδιασμό εφ' όσον αυτός είναι συμβατός με τον Νομαρχιακό Σχεδιασμό (άρθρο 9 § III.A.2.α)], καθώς & στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (άρθρο 9 § II & III), όπου απαιτείται πλέον και Τεχνική Υπηρεσία για την σύνταξη ή/και επίβλεψη των μελετών και την ολοκλήρωση των διαδικασιών (άρθρο 9 § II.3), ενώ δεν γίνεται ακόμα καμία αναφορά στην υλοποίηση των έργων.

Το 1997, στην ΚΥΑ 113944/'97 και στο άρθρο 5 αναφέρεται ο «Ολοκληρωμένος Σχεδιασμός» σε Περιφερειακό και Νομαρχιακό επίπεδο, με λεπτομερή καταγραφή των περιεχομένων του, και για πρώτη φορά εισάγεται ο όρος του Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) που «επιλέγει περιβαλλοντικά αποδεκτές και οικονομικά εφικτές λύσεις», χωρίς ακόμα να γίνεται καμία αναφορά στην υλοποίηση των έργων.

Στις αρχές του 2004 άρχισε η εφαρμογή της ΚΥΑ 50910/2727/'03, που προβλέπει μόνο Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠεΣΔΑ) και αρμόδιους φορείς διαχείρισης στερεών αποβλήτων τους ΦοΔΣΑ (άρθρο 7 § 2.α) όπως προβλέπονται στο άρθρο 12 του Ν. 1650/'86 (δηλαδή

τους ΟΤΑ γενικά). Οι ΦοΔΣΑ είναι υπεύθυνοι για την διαχείριση των Α.Σ.Α. και την υλοποίηση των έργων (άρθρο 7 § 2.γ), ενώ εάν δεν υφίσταται ΠεΣΔΑ, ο Γ.Γ. της Περιφέρειας επιτρέπει την εκτέλεση των έργων που περιλαμβάνονται στον Νομαρχιακό Σχεδιασμό (άρθρο 16 § 2.β), προφανώς με φορέα υλοποίησης την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Έτσι, μέχρι τα μέσα του 2006, αρμόδιοι φορείς για την υλοποίηση των έργων διαχείρισης Α.Σ.Α. καθίστανται οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, ως ΟΤΑ με σχετικές οικονομικές δυνατότητες-υποδομή-οργάνωση-διαθεσιμότητα προσωπικού-εμπειρία σε μεγάλα έργα-κλπ..

Ο σχετικός Περιφερειακός Σχεδιασμός της Περιφέρειάς μας (ΠεΣΔΑ Δυτικής Ελλάδας) εγκρίθηκε, περίπου, τον Μάη του 2005 βάσει των αντιστοιχών Νομαρχιακών Σχεδιασμών.

Για πρώτη φορά στην σχετική νομοθεσία, τον Ιούνιο του 2006 με τον Ν. 3463/06 (Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας) και αργότερα με τον Ν. 3536/07, η διαχείριση Α.Σ.Α. και η υλοποίηση των αντιστοιχών έργων καθίσταται αρμοδιότητα των ΟΤΑ Α' βαθμού, μέσω πάντα των ΦοΔΣΑ, που ορίζεται να αποτελούν Σύνδεσμο ή Ανώνυμη Εταιρεία τους.

Με βάση τις παραγράφους 4 και 6 του άρθρου 104 του Ν. 3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης» εντός των διοικητικών ορίων κάθε περιφέρειας οι σύνδεσμοι και οι ανώνυμες εταιρείες που έχουν συσταθεί ως Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α.), συγχωνεύονται σε ενιαίο σύνδεσμο, στον οποίο συμμετέχουν υποχρεωτικά οι δήμοι όλων των διαχειριστικών ενοτήτων της περιφέρειας σύμφωνα και με τη διάταξη του άρθρου 30 του ν. 3536/2007. Τα οικεία δημοτικά συμβούλια, ορίζουν τους εκπροσώπους τους στο διοικητικό συμβούλιο του νέου ΦΟ.Δ.Σ.Α.

Σύμφωνα με την παράγραφο στ εδάφιο 29 του άρθρου 186 του Νόμου 3852/2010 η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει την αρμοδιότητα της κατάρτισης και έγκρισης του περιφερειακού σχεδιασμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, στο πλαίσιο του αντίστοιχου εθνικού σχεδιασμού, ο οποίος αποσκοπεί, κυρίως, στη μελέτη και τον καθορισμό των μεθόδων διαχείρισης, καθώς και στη χωροθέτηση των πάσης φύσεως σχετικών εγκαταστάσεων περιλαμβανόμενης και της έκδοσης των κατά περίπτωση αδειών, που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία. Κατά το σχεδιασμό λαμβάνονται υπόψη οι κοινωνικές, οικονομικές, τεχνικές, περιβαλλοντικές, καθώς και οι ειδικές συνθήκες της περιοχής.

4.5.1 Βασικά Στοιχεία του Ολοκληρωμένου Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων.

Η στρατηγική για την επεξεργασία λαμβάνει υπόψη τους στόχους της Περιφέρειας σχετικά με τα απόβλητα συσκευασιών, αφού μάλιστα το χαρτί, σημαντικό κλάσμα των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ), είναι τόσο βιοαποδομήσιμο απόβλητο όσο και απόβλητο προς επεξεργασία. Στο σχεδιασμό για την επεξεργασία των αποβλήτων λαμβάνονται υπόψη οι ποσότητες που πρόκειται να ανακυκλώνονται μέσω των προγραμμάτων Διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ) που προβλέπει το Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών ΣΣΕΔ-Ανακύκλωση.

Όσον αφορά, τα έργα Επεξεργασίας και Αξιοποίησης ΑΣΑ, μεταξύ των οποίων και τα έργα εκτροπής βιοαποδομήσιμου κλάσματος από την τελική διάθεση σε ΧΥΤΑ όπως επίσης και τα έργα αξιοποίησης υλικών συσκευασίας, προβλέπονται τα ακόλουθα για την επίτευξη των στόχων του ΠΕ.Σ.Δ.Α. της Περιφέρειας:

1. Εξακολουθεί να λειτουργεί το Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών που χωροθετείται στο Δήμο Πατρέων, ενώ προτείνονται άλλα δύο ΚΔΑΥ στους Νομούς Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας αντίστοιχα. Ο ακριβής αριθμός των ΚΔΑΥ δεν είναι δεσμευτικός. Επιτρέπεται κατ' αρχήν η λειτουργία ιδιωτικών ΚΔΑΥ μετά από τήρηση της προβλεπόμενης διαδικασίας αδειοδότησης.
2. Θα εφαρμοσθεί η διαλογή στην πηγή οργανικού (βιοαποδομήσιμου) κλάσματος των αποβλήτων και θα κατασκευασθούν μονάδες επεξεργασίας του προδιαλεγμένου οργανικού υλικού, με σκοπό την παραγωγή κομπόστ καλής ποιότητας με πιθανή ταυτόχρονη ενεργειακή αξιοποίηση. Η κλιμάκωση εφαρμογής του συστήματος, θα αποφασισθεί από τον/τους Φορέα/είς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ).
3. Γίνονται αποδεκτές τρεις, κατά μέγιστο, μεγάλες κεντρικές εγκαταστάσεις σύμμεικτων Α.Σ.Α (όσων έχουν μείνει μετά τα προγράμματα εκτροπής επιλεγμένων κλασμάτων). Ιδιαίτερη γραμμή παραγωγής των μονάδων αυτών μπορεί να αποτελεί και η παραπάνω αναφερόμενη μονάδα επεξεργασίας προδιαλεγμένου οργανικού υλικού. Ειδικότερα:
 - Η μια μονάδα θα αφορά κεντρική μονάδα επεξεργασίας Α.Σ.Α Νομού Ηλείας.
 - Η δεύτερη μονάδα θα αφορά κεντρική μονάδα επεξεργασίας Α.Σ.Α Νομού Αχαΐας. Η λειτουργία της μπορεί να ξεκινήσει περιλαμβάνοντας τουλάχιστον την 1η Δ.Ε. και κατά προτίμηση και τη 2η Διαχειριστική Ενότητα, δηλαδή να καλύπτει τη ΒΔ-Δ Αχαΐα, ενώ δίδεται η δυνατότητα επέκτασής της ώστε να καλύπτει και άλλες περιοχές, έως και όλο τον Νομό.
 - Η τρίτη μονάδα θα αφορά κεντρική μονάδα επεξεργασίας Α.Σ.Α Νομού Αιτωλοακαρνανίας. Η λειτουργία της μπορεί να ξεκινήσει από την 2η Γ.Ε., ή από τις δύο μεγαλύτερες Διαχειριστικές Ενότητες (2η & 3η Δ.Ε.) αν κριθεί από την ανάλυση των μεγεθών ότι απαιτείται για την κάλυψη των στόχων του ΠΕΣΔΑ, ενώ δίδεται η δυνατότητα επέκτασής της, ώστε να καλύπτει και άλλες περιοχές, έως και όλο το Νομό ή και περαιτέρω, καλύπτοντας και το νομό Λευκάδας εφόσον αυτός ενταχθεί στο ΠΕΔΣΑ Δυτικής Ελλάδας, σύμφωνα με τα αναφερόμενα ακολούθως.
4. Όπως προκύπτει από τα ποσοτικά δεδομένα παραγωγής Α.Σ.Α., όλες οι τεχνολογίες επεξεργασίας - αξιοποίησης Α.Σ.Α. είναι αποδεκτές και μπορούν να εφαρμοσθούν. Η τελική επιλογή θα γίνει από τους ΦοΔΣΑ, μετά από σχετικές μελέτες.
5. Κατά τα λοιπά, όλα τα έργα που θα μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του ΠΕ.Σ.Δ.Α., και τα οποία κριθούν βιώσιμα από τον/τους Φορέα/είς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ), είναι αποδεκτά, στο πλαίσιο του ΠΕΣΔΑ, εφόσον εναρμονίζονται με τους στόχους του. Τα προγραμματισμένα ή υλοποιούμενα μέσω αυτής της διαδικασίας έργα, θα περιλαμβάνονται οπωσδήποτε στην επόμενη αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ.

6. Για τα απόβλητα άλλων κατηγοριών π.χ. γεωργικά απόβλητα, κτηνοτροφικά απόβλητα, ιλύες από εγκαταστάσεις επεξεργασίας υγρών αποβλήτων κ.λ.π., η ευθύνη για την διάθεση ή/και την επεξεργασία τους ανήκει στον παραγωγό και στον κάτοχο.

Μπορεί να υπάρξει συνεπεξεργασία με ΑΣΑ εφόσον ο ΦοΔΣΑ στα γεωγραφικά όρια του οποίου παράγονται συμφωνήσει και εφόσον η διαστασιολόγηση των έργων επεξεργασίας της Δ Ε το επιτρέπει.

Ειδικά σε ό,τι αφορά τη στρατηγική διαχείρισης των αποσυρόμενων φρούτων, που απασχολεί πολλές περιοχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας - αν και η ποσότητά τους θα μειώνεται συνεχώς, καθώς σύμφωνα με την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) δεν θα μπορεί να υπερβάνει το 10% της διατιθέμενης στο εμπόριο ποσότητας προτείνεται η πρόληψη για την ελαχιστοποίηση των ποσοτήτων τους και σε δεύτερο βαθμό η αερόβια (κομποστοποίηση)ή αναερόβια επεξεργασία ή η συνεπεξεργασία τους με βιοαποδομήσιμα αστικά (στερεά) απόβλητα, ΒΑΑ, που προέρχονται κατά προτίμηση από διαλογή στην πηγή (ΔσΠ) και όχι από μηχανική διαλογή και, τέλος, η συνεπεξεργασία τους με κτηνοτροφικά απόβλητα για την παραγωγή κομπόστ υψηλής αξίας (σε κάθε περίπτωση πρέπει να ληφθούν υπόψη οικονομικά και τεχνικά κριτήρια σχεδιασμού τέτοιων δράσεων).

4.5.2 Υφιστάμενη Κατάσταση:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

(Παραγωγή Α.Σ.Α. κατά το έτος 2010, προσαρμοσμένη σύμφωνα με σχετικά καταγεγραμμένα στοιχεία)

α/α	Π.Ε.	Διαχ. Ενότ.	Εξυπηρετούμενοι Δήμοι	Παραγωγή Α.Σ.Α. (*) (Εκτίμηση) Tn/y
1.1	Αιτωλοακαρνανίας	1α	Αντίρριο, Αποδοτία, Θέρμο, Μακρυνεία, <u>Ναύπακτος</u> , Πλάτανος, Πυλλήνη, Χάλκεια	25.425
1.2		2α	Αγγελόκαστρο, <u>Αγρίνιο</u> , Αράκυνθος, Θεσιέων, Νεάπολη, Παναιτωλικό, Παραβόλα, Παρακαμπυλίων, Στράτου	55.200
1.3		3α+Λευκάδα	Αλυζία, Αμφιλοχία, Ανακτόριο, Αστακός, Ινάχου, Κεκροπία, Μεδεών, Μενίδι, Φυτείες, Λευκάδα, Απολλωνίου, Ελλομένου, Καρυά, Μεγανήσι, Σφακιωτών, Κάλamos, Καστός	38.150
1.4		4α	Οινιάδες, <u>Μεσολόγγι</u> , Αιτωλικό	20.950
Σύνολο			Αιτωλοακαρνανίας+Λευκάδας	139.725
2.1	Αχαΐας	1α	<u>Πάτρα</u> , Ρίο	125.000
2.2		2α	Βραχνεΐικα, <u>Δύμη</u> , Λαρίσσοι, <u>Μεσσήτιδα</u> , Μόβρη, Παραλία, Τριταΐα, Φαρρές, <u>Ωλενία</u> , Καλέντζι, Λεόντιο	41.350
2.3		3α	<u>Αίγιο</u> , Αροάνια, Ν. Ερινεός, <u>Καλάβρυτα</u> , Λευκάσιο, Παΐων, Συμπολιτείας	36.750
2.4		4α	Αιγείρα, Ακράτα, Διακοπτό	9.850
Σύνολο Αχαΐας				212.950
3.1	Ηλείας	1ε Υποσύνολο	<u>Πύργος</u> , Ολυμπία, Βώλακας, Ιαρδανός, Λάμπεια, Λασιών, Πηνεία, Φολόη, <u>Ωλένη</u>	44.100
3.2		2ε Υποσύνολο	Αλιφείρα, Ανδρίτσαινα, <u>Ζαχάρω</u> , <u>Σκιλουδία</u> , Φιγαλεία	18.500
3.3		3ε Υποσύνολο	Αμαλιάδα, Ανδραβίδα, Βαρθολομιό, Βουπρασσία, Γαστούνη, Κυλλήνη, Λεχαινά, Τραγανό	39.000

	Σύνολο Ηλείας	101.600
Εκτίμηση	Συνόλου Περιφέρειας έτους 2010	454.275

(*) Συμπεριλαμβάνονται Βιομηχανικά Απόβλητα Προσομοιάζοντα με Αστικά και Απόβλητα Συσκευασιών.

Στην Π.Δ.Ε. εκτός των παραπάνω αναφερόμενων ποσοτήτων Α.Σ.Α., παράγονται επί πλέον :

✓ Μη επικίνδυνες ιλύες Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων, περίπου	45.000Tn/y
✓ Μεταχειρισμένα Ελαστικά, περίπου	4.000Tn/y
✓ Οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, περίπου	7.000 Τεμ.
✓ Στερεά Απόβλητα Ηλεκτρικού & Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού, περίπου	13.000Tn/y
✓ Ιατρικά Απόβλητα, περίπου	1.300Tn/y
✓ Προϊόντα Εκσκαφών & Κατεδαφίσεων (γενικά Αδρανή Απόβλητα), περίπου	270.000Tn/y
✓ Γεωργικά Υπολείμματα & Άχρηστα Γεωργικά Προϊόντα, περίπου	45.000Tn/y
✓ Κτηνοτροφικά Απόβλητα, περίπου	230.000Tn/y

Σε επίπεδο χώρας, η Π.Δ.Ε. συμμετέχει ενεργά στην παραγωγή στερεών αποβλήτων με ποσοστό περίπου 6,50%, εκτός των γεωργικών και κτηνοτροφικών αποβλήτων, καθώς των ιλύων από Ε.Ε.Λ., όπου το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται περίπου σε 11-13%.

Η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας διαιρείται σε τέσσερις (4) Διαχειριστικές Ενότητες (ΔΕ) και περιλαμβάνει και την Λευκάδα. Ειδικότερα:

1η Δ.Ε: Κατασκευάζεται ο Χ.Υ.ΤΑ Ναυπάκτου, στην εγκεκριμένη με χρηματοδότηση θέση, για την εξυπηρέτηση των Δήμων Αντιρρίου, Αποδοτίας, Θέρμου, Μακρυνείας, Ναυπάκτου, Πλατάνου, Πυλλήνης και Χαλκείας. Για την εξυπηρέτηση της ενότητας αυτής, κατασκευάζονται τρεις (3) Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) στις εγκεκριμένες με χρηματοδότηση θέσεις των Δήμων Αποδοτίας, Πλατάνου και Θέρμου.

2η Δ.Ε: Κατασκευάζεται ο Χ.Υ.ΤΑ Στράτου, στην εγκεκριμένη με χρηματοδότηση θέση, για την εξυπηρέτηση των πρώην Δήμων Αγγελάστρου, Αγρινίου, Αμφιλοχίας, Αρακύνθου, Θεσπιέων, Ινάχου, Μενιδίου, Νεάπολης, Παναιτωλικού, Παραβόλας, Παρακαμπυλίων Στράτου και Φυτειών. Για την εξυπηρέτηση της ενότητας αυτής, κατασκευάζονται ένας (1) Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) στην εγκεκριμένη θέση του Δήμου Αμφιλοχίας της ΠΕ Αιτ/νίας.

3η Δ.Ε: Κατασκευάζεται ο Χ.Υ.ΤΑ Παλαίρου, στην εγκεκριμένη με χρηματοδότηση θέση, για την εξυπηρέτηση των πρώην Δήμων Αλυζίας, Ανακτορίου, Αστακού, Κεκροπίας και Μεδεώνος. Επίσης από τον ίδιο Χ.Υ.ΤΑ έχει προταθεί να εξυπηρετείται και ο νομός Λευκάδος. Για την εξυπηρέτηση της ενότητας αυτής, κατασκευάζεται ένας (1) Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) στην εγκεκριμένη θέση του Δήμου Αστακού ενώ προτείνεται και ένας (1) Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) στην νήσο Λευκάδας για την εξυπηρέτηση όλων των Δήμων του νησιού.

4η Δ.Ε: Ολοκληρώνονται οι εργασίες του υπό κατασκευή Χ.Υ.ΤΑ Μεσολογγίου, για την εξυπηρέτηση των πρώην Δήμων Οινιάδων, Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου και Αιτωλικού.

Η ΠΕ Αχαΐας διαιρείται αρχικά σε τέσσερις (4) Διαχειριστικές Ενότητες και εν συνεχεία σε τρεις (3) Διαχειριστικές Ενότητες. Ειδικότερα λαμβάνοντας υπόψη την ωρίμανση των έργων Δ.Σ.Α θα λειτουργήσουν αρχικά τέσσερις (4) Χώροι Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α), και ενδεχομένως ένας ή δύο Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ). Στην περίπτωση αυτή ισχύουν τα εξής:

- 1η Δ.Ε: Εξακολουθεί να λειτουργεί ο Χ.Υ.ΤΑ Πατρέων για την εξυπηρέτηση των πρώην Δήμων Πατρέων και Ρίου.
- 2η Δ.Ε: ο Χ.Υ.ΤΑ Δυτικής Αχαΐας, στην θέση «Φλόκα», για την εξυπηρέτηση των πρώην Δήμων Βραχναϊκών, Δύμης, Λαρισσού, Μεσσάτιδος, Μόρβης, Παραλίας, Τριταίας, Φαρρών, Ωλενίας, και τις Κοινότητες Καλεντζίου και Λεοντίου.
- 3η Δ.Ε.: Κατασκευάζεται ο Χ.Υ.Τ.Α Συμπολιτείας, στην εγκεκριμένη με χρηματοδότηση θέση, για την εξυπηρέτηση των πρώην Δήμων Αιγίου, Αροανίας, Ερινεού, Καραβρύτων, Λευκασίου, Παίων και Συμπολιτείας. Για την εξυπηρέτηση της ενότητας αυτής, ενδεχομένως απαιτείται και η κατασκευή ενός ή δύο (2) Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) για την εξυπηρέτηση των πρώην Δήμων Καλαβρύτων, Παίων, Αροανίας και Λευκασίου.
- 4η Δ.Ε.: Κατασκευάζεται ο Χ.Υ.Τ.Α Αιγείρας, για την εξυπηρέτηση των πρώην Δήμων Αιγείρας, Ακράτας, και Διακοπτού.

ΠΕ Ηλείας: Αντιμετωπίζεται ως Ενιαία Διαχειριστική Ενότητα. Ειδικότερα:

Θα λειτουργήσει συνολικά ένας (1) Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α) και δύο (2) Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ). Ο αριθμός των ΣΜΑ μπορεί να διαφοροποιηθεί, ανάλογα με την θέση του Χ.Υ.Τ.Α ή της Εγκατάστασης Επεξεργασίας.

Γενικότερα, είναι δυνατή και η ίδρυση τυχόν επιπλέον απαιτούμενου/ων Σταθμού/ών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων, και γενικότερα ο αριθμός των ΣΜΑ μπορεί να διαφοροποιηθεί μετά από αποφάσεις του ΦοΔΣΑ.

4.6 ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ο τομέας της ενέργειας έχει θεμελιώδη σημασία για την Οικονομία διότι η ενέργεια είναι βασικός συντελεστής παραγωγής για όλες τις επιχειρήσεις και αγαθό ζωτικής σημασίας για την ευημερία των

καταναλωτών. Η ενέργεια δεν είναι μόνο ένα οικονομικό αγαθό αλλά αποτελεί επίσης υπηρεσία κοινωνικής ωφέλειας. Συνδέεται άμεσα με τομείς που επιφέρουν εξωτερικά κόστη στην οικονομία, όπως το περιβάλλον σε τοπική (ποιότητα αέρα) και παγκόσμια (φαινόμενο του θερμοκηπίου) κλίμακα και η γεωπολιτική ασφάλεια κάθε χώρας. Γι' αυτούς τους λόγους, τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και η ελληνική νομοθεσία θέτουν ως πρωταρχικούς στόχους της ενεργειακής πολιτικής:

- Την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Χώρας.
- Την προστασία του περιβάλλοντος, στο πλαίσιο και των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας.
- Την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη της Χώρας.
- Την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας και την επίτευξη υγιούς ανταγωνισμού με στόχο τη μείωση του κόστους ενέργειας για το σύνολο των χρηστών και καταναλωτών.

Επιπλέον, ο τομέας της ενέργειας είναι υψηλής εντάσεως κεφαλαίου και μάλιστα οι απαραίτητες υποδομές απαιτούν μακρύ χρόνο προγραμματισμού και κατασκευής. Μάλιστα, μέρος των υποδομών της ενέργειας, κυρίως τα δίκτυα και οι αγωγοί, για τεχνικούς και οικονομικούς λόγους, αποτελούν ουσιώδεις υποδομές και επιβάλλεται να διατίθενται σε κοινή χρήση για όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά ενέργειας, επιχειρήσεις και καταναλωτές. Από την επάρκεια των επενδύσεων στον τομέα της ενέργειας εξαρτάται η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, ο βαθμός προστασίας του περιβάλλοντος αλλά και μακροχρόνια, η διαμόρφωση των τιμών της ενέργειας. Σήμερα, έχει πλήρως κατανοηθεί η αναγκαιότητα της ύπαρξης μιας συνεκτικής εθνικής περιβαλλοντικής πολιτικής και, ακόμη περισσότερο, της εφαρμογής της για την επίτευξη στόχων αειφορίας και προστασίας του περιβάλλοντος. Όπως έχει, παράλληλα, κατανοηθεί και ο σημαντικός ρόλος της ποιότητας των επιλογών και των κατευθύνσεων πάνω στους οποίους αυτή θεμελιώνεται.

Ο σχεδιασμός και η διαμόρφωση μιας ενεργειακής πολιτικής προϋποθέτει ασφαλώς την ύπαρξη περισσότερων της μιας επιλογών. Το μείγμα των ενεργειακών πόρων, η διαχρονική διασφάλιση και η αξιοποίηση αυτών, οι τρόποι χρήσης της ενέργειας, η επιλογή των ενεργειακών τεχνολογιών, η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συνιστούν ένα δείγμα μόνο των ζητημάτων που τίθενται. Επειδή δε, όπως είναι γνωστό, στον τομέα της ενέργειας η απόκριση της κάθε επιλογής, ως προς τις συνέπειές της, εμφανίζεται με μεγάλη χρονική καθυστέρηση, η δε ορθότητα ή μη της κάθε μιας από αυτές είναι δυνατόν να επηρεάσει σοβαρά, όχι μόνο την αναπτυξιακή προσπάθεια της Χώρας αλλά και το βαθμό της ανεξαρτησίας της, ο σχετικός προβληματισμός πρέπει να είναι πολύ σοβαρός ταυτόχρονα όμως και πολυσύνθετος.

Το ελληνικό ενεργειακό σύστημα βρίσκεται, την τελευταία δεκαπενταετία, σε φάση σημαντικών αλλαγών. Η διείσδυση του φυσικού αερίου, η κατασκευή των διευρωπαϊκών δικτύων, η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας αποτελούν τα νέα δεδομένα του. Είναι προφανές ότι στις αρχές του 21^{ου} αιώνα δημιουργείται η κατάλληλη συγκυρία για την ανάπτυξη του ενεργειακού τομέα στην χώρα μας μέσω του εξορθολογισμού της κατανάλωσης

ενέργειας και της προώθησης των ΑΠΕ, η οποία θα ωφελήσει την εθνική οικονομία, την απασχόληση και το περιβάλλον, για τα οποία έχουν αναληφθεί συγκεκριμένες δεσμεύσεις.

Είναι γνωστό ότι το σύνολο της ενεργειακής κατανάλωσης στην Ελλάδα στηρίζεται κατά το 1/3 περίπου στη χρήση στερεών καυσίμων. Το ποσοστό αυτό είναι το υψηλότερο μεταξύ των χωρών-μελών της Ε.Ε. Η συστηματική εκμετάλλευση του λιγνίτη στην Βόρεια Ελλάδα (Πτολεμαΐδα, Αμύνταιο) και στην Πελοπόννησο (Μεγαλόπολη) συνιστά για την Ελλάδα έναν από τους κύριους άξονες ενεργειακής πολιτικής ενώ χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Αντίθετα, η συμμετοχή του τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (αιολική ενέργεια, ηλιακή ενέργεια, γεωθερμική ενέργεια, ενέργεια από βιομάζα και ενέργεια από μικρά υδροηλεκτρικά έργα) αντιπροσωπεύει μικρό μόνο μέρος της συνολικής ζήτησης. Αυτό, επομένως, σημαίνει πως υπάρχει σημαντικό πεδίο ανάπτυξης σε όλους τους τομείς ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ελλάδα.

Εκτός από τη συμβολή τους στην επίτευξη των γενικών ενεργειακών και περιβαλλοντικών στόχων – όπως π.χ. περιορισμός της εξάρτησης από εισαγωγές ενέργειας, αποκέντρωση της παραγωγής και ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού - η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση της απασχόλησης, ιδίως στις πολυάριθμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα. Η ανάπτυξη των πηγών αυτών προσφέρει επίσης μεγάλες ευκαιρίες για εξαγωγές στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, πολλές από τις οποίες είναι παγκοσμίως κορυφαίες στον τομέα της τεχνολογίας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ακόμη, η προαγωγή του τομέα αυτού έχει ευρεία υποστήριξη από την κοινωνία, κυρίως για λόγους περιβαλλοντικούς.

Εξάλλου, ο αναβαθμισμένος ρόλος των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά της έκθεσης για τον μακροχρόνιο σχεδιασμό, την οποία έχει ήδη, εδώ και μερικούς μήνες, ολοκληρώσει το Συμβούλιο Εθνικής Ενεργειακής Στρατηγικής. Ιδιαίτερη, επίσης, βαρύτητα προσδίδει η έκθεση ΣΕΕΣ στην ανάπτυξη στρατηγικών για τη Βελτίωση της Ενεργειακής Αποδοτικότητας και στον ρόλο των κρατικών υποστηρικτικών μέτρων για την εφαρμογή τους. Για την ασφάλεια του εφοδιασμού, τη μείωση των εκπομπών και τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας ικανών μέσων παραγωγής από ΑΠΕ, η έκθεση προτείνει να αξιοποιηθεί όλο το εύρος των τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών, να επιδοτηθούν με κεφάλαια που προορίζονται για την έρευνα και τεχνολογία, ΑΠΕ, οι οποίες έχουν μεγάλη ελληνική προστιθέμενη αξία και εγχώρια βιομηχανική υποδομή επίτευξης εξαγωγών.

Η συσσωρευμένη εμπειρία της τελευταίας εικοσαετίας, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, δείχνει καθαρά και πέρα από κάθε αμφιβολία ότι η ίδρυση και λειτουργία έργων ΑΠΕ εμπορικής κλίμακας δημιουργεί ισχυρούς πόλους τοπικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικής αναβάθμισης και προσπορίζει πολλαπλά, μετρήσιμα και ουσιαστικά οφέλη στις τοπικές κοινωνίες, στις περιοχές των

οποίων εγκαθίστανται τα έργα αυτά. Πιο συγκεκριμένα, και με βάση τα καταγεγραμμένα απολογιστικά στοιχεία των εν λειτουργία έργων ΑΠΕ στη Ελλάδα:

α) Συμβάλλουν σημαντικά στην τοπική απασχόληση. Η συμβολή τους αυτή στην απασχόληση, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, γίνεται πραγματικά εντυπωσιακή εάν συμπεριληφθούν οι προοπτικές εγχώριας κατασκευής/συναρμολόγησης μεγάλων τμημάτων του ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού των έργων αυτών, όπως είναι οι πυλώνες των ανεμογεννητριών, οι μετασχηματιστές κλπ.

β) Η λειτουργία των ΑΠΕ προσφέρει ένα μόνιμο και σημαντικό ετήσιο έσοδο στους τοπικούς Δήμους αλλά και στην τοπική οικονομία γενικότερα. Το έσοδο αυτό εισφέρεται δια νόμου για όλη την διάρκεια ζωής των αιολικών πάρκων, δηλ. για τουλάχιστον 20 χρόνια.

γ) Η κατασκευή έργων ΑΠΕ σε μια περιοχή συνοδεύεται από την παράλληλη υλοποίηση σειράς αντισταθμιστικών οφελών, πέραν των άμεσων και μετρήσιμων οικονομικών εισροών και των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης. Έτσι, κατασκευάζονται ή/και βελτιώνονται χωρίς κόστος για τους τοπικούς Δήμους και τους δημότες σημαντικά έργα υποδομής (οδικό δίκτυο, τηλεπικοινωνίες, ηλεκτρικό δίκτυο), διάφορα κοινωφελή έργα (σχολεία, παιδικοί σταθμοί κ.α.) ενώ προσφέρονται από τους επενδυτές και ανάλογες χορηγίες. Ακόμη, προωθούνται νέες, εναλλακτικές και ιδιαίτερα κερδοφόρες μορφές τουρισμού στην περιοχή, όπως π.χ. ο οικότουρισμός (επισκέψεις σε εγκαταστάσεις οικολογικών μορφών ενέργειας, όπως τα αιολικά πάρκα).

Γίνεται, επομένως, εύκολα κατανοητό πως η στροφή στις ήπιες μορφές ενέργειας δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την περιβαλλοντική και πολιτιστική ανάπτυξη καθώς διασφαλίζεται η εναρμόνιση της χρήσης εναλλακτικών συστημάτων με τις απαιτήσεις για νέες μορφές τουριστικής ανάπτυξης και ενίσχυσης της απασχόλησης σε ενεργειακά έργα και υπηρεσίες καθώς και την βιομηχανία ενεργειακού εξοπλισμού.

Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι η υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου προϋποθέτει την αποτελεσματική αντιμετώπιση εμποδίων που σχετίζονται με παγιωμένες αντιλήψεις, πρακτικές και πολιτικές διαχείρισης της ενέργειας. Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο έχει διαπιστωθεί ότι σημαντικά εμπόδια για την διάδοση των ΑΠΕ, έως σήμερα, έχουν υπάρξει:

- Η έλλειψη συνολικού ολοκληρωμένου ενεργειακού σχεδιασμού και μίας στρατηγικής για τις ΑΠΕ.
- Η έλλειψη συνδυασμένων δράσεων (έρευνας και ανάπτυξης, εφαρμογής, αξιολόγησης, διάδοσης).

- Η έλλειψη ευαισθητοποίησης και επαρκούς γνώσης των παραμέτρων σχετικών με την αξιοποίηση των ΑΠΕ τόσο των αρμοδίων φορέων, όσο και των πολιτών και η έλλειψη ενεργειακής συνείδησης σε όλα τα επίπεδα.
- Οι αναστολές δημόσιων και ιδιωτικών φορέων να αναλάβουν ένα πιθανό ρίσκο – τεχνικό και οικονομικό – επενδύοντας σε ανανεώσιμες τεχνολογίες
- Το θεωρούμενο ως υψηλό κόστος της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ.
- Η έλλειψη ανταγωνισμού στον χώρο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.
- Τα διαδικαστικά και χρονοβόρα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επενδυτές ΑΠΕ από την έκδοση άδειας εγκατάστασης μέχρι την έκδοση άδειας λειτουργίας λόγω των πολλαπλών διοικητικών και γραφειοκρατικών εμποδίων που οφείλονται σε μια συνολικότερη δυσκαμψία του ελληνικού δημοσίου.

Το νέο σύστημα αξιών βασίζεται απόλυτα στην εξοικονόμηση των πόρων, σαν μόνη διέξοδο για την ανάσχεση και αναστροφή της περιβαλλοντικής κρίσης. Στο πλαίσιο, αυτό η στροφή της ενεργειακής πολιτικής προς την εξοικονόμηση ενέργειας και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας φαίνεται πλέον ως αναγκαία συνθήκη για την επίτευξη της αειφορίας. Η παραδοχή αυτή ενισχύει ιδιαίτερα την αποκέντρωση και την ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο, λόγω του χαρακτήρα των ΑΠΕ, γεγονός που επηρεάζει καθοριστικά τα κυρίαρχα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας αλλά και τις συμπεριφορές και στάσεις ζωής. Οι ΑΠΕ και εν γένει οι καθαρές τεχνολογίες είναι ο μοχλός της αειφόρου ανάπτυξης, αυτός που θα καθορίσει την αγορά η οποία θα προσαρμοστεί στις προτεραιότητες και αξίες που θα προκύψουν. Για την επιθυμητή αλλά και ρεαλιστική διείσδυση ανανεώσιμων τεχνολογιών στη χώρα μας για την επίτευξη διεθνών, ευρωπαϊκών και εθνικών ενεργειακών στόχων πρέπει να υπάρξει ένα πλήρες θεσμικό πλαίσιο αλλά και πολιτική βούληση για την εφαρμογή του. Το σύνολο των αναγκαίων μέτρων και ρυθμίσεων συναρτώνται απόλυτα με παράλληλες ενέργειες, όπως μια μακρόπνοη φορολογική μεταρρύθμιση που θα επανεκτιμήσει το σύστημα των οικονομικών ενισχύσεων και επιδοτήσεων και θα θέσει προτεραιότητες σε νέα ποιοτικά κριτήρια που συνηγορούν στην βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Οι τομείς των τεχνολογιών καθαρής παραγωγής, διανομής και χρήσης ενέργειας μπορούν όχι μόνο να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία αλλά και να συμβάλλουν αποφασιστικά στη μείωση των τιμών κόστους των βασικών αγαθών τροφής και υπηρεσιών, στην διεθνή ανταγωνιστικότητα, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην εθνική ασφάλεια και την ειρήνη. Η ενθάρρυνση της χρήσης ΑΠΕ και σε άλλους οικονομικούς τομείς, κύρια σε τοπικό επίπεδο, όπως στην ανάπτυξη μορφών οικολογικής γεωργίας, τεχνολογιών καθαρής παραγωγής και δόμησης, διαχείρισης του περιβάλλοντος, οικοβιοτεχνίας, οικότουρισμού κλπ. θα μπορούσε να πολλαπλασιάσει θεαματικά τα αναμενόμενα οφέλη και να θέσει τις βάσεις για μια άλλου τύπου ανάπτυξη και για ένα 'πράσινο' – αειφόρο μέλλον.

4.6.1 Κοστολόγηση ενεργειακών πηγών – εξωτερικό κόστος

Για την ορθολογική κοστολόγηση και τιμολόγηση των ενεργειακών πηγών, συμβατικών και ανανεώσιμων, είναι εκ των πραγμάτων αναγκαίο να συνυπολογίζεται και το λεγόμενο εξωτερικό κόστος. **Εξωτερικό κόστος** είναι το κόστος εκείνο το οποίο αναφέρεται στο κόστος από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, το κόστος από την εξάντληση των φυσικών πόρων και από άλλα στοιχεία κόστους που ξεφεύγουν από το παραδοσιακό οικονομικό κόστος που εκτιμούσε μέχρι σήμερα ο ιδιωτικός τομέας. Συγκεκριμένα για τις ΑΠΕ, σαν στοιχεία εξωτερικού κόστους μπορούν να αναφερθούν τα εξής:

1. Ασφάλεια τροφοδοσίας
2. Περιβαλλοντική ωφέλεια λόγω μηδενικής εκλύσεως οποιονδήποτε ρύπων.
3. Εθνική φυσική πηγή ενέργειας.
4. Αειφορία – ανεξαρτησία από αποθέματα.
5. Μη κατανάλωση καυσίμου.
6. Αποκεντρωμένη παραγωγή.
7. Οι δαπάνες στρατιωτικής ασφάλειας συμβατικών πηγών ενέργειας.

Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι χαμηλές τιμές του ρεύματος στην Ελλάδα οφείλονται στο ότι στο ηλεκτρικό ισοζύγιο της χώρας ο λιγνίτης, σαν καύσιμο, συνεισφέρει κατά 70%. Κι αυτό έχει μια ευνοϊκή κοστολογική επίδραση, με την στενή έννοια, διότι συνεχίζοντας τη χρήση του λιγνίτη με τους ρυθμούς αυτούς, εκτός από τις δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις, έχουμε και εξάντληση μιας εθνικής φυσικής πηγής. Μετά δε την εξάντληση αυτής της εθνικής φυσικής πηγής είναι ορατός ο εφιαλτικός κίνδυνος να εξαρτάται το ηλεκτρικό ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας αποκλειστικά από εισαγόμενα καύσιμα. Επομένως, κανονικά, σύμφωνα με την παραπάνω πολιτική κοστολόγησης οι συμβατικές πηγές πρέπει να επιβαρύνονται με έναν 'Πράσινο Φόρο' και όπου αυτό δεν μπορεί να εφαρμοστεί για λόγους εθνικής ή/και παγκόσμιας οικονομίας, είναι απαραίτητη η στήριξη των ΑΠΕ και άλλων πηγών με 'Επιδότηση', η οποία δεν είναι, στην ουσία, επιδότηση αλλά δίκαιο αντιστάθμισμα του μη εφαρμοζόμενου εξωτερικού κόστους.

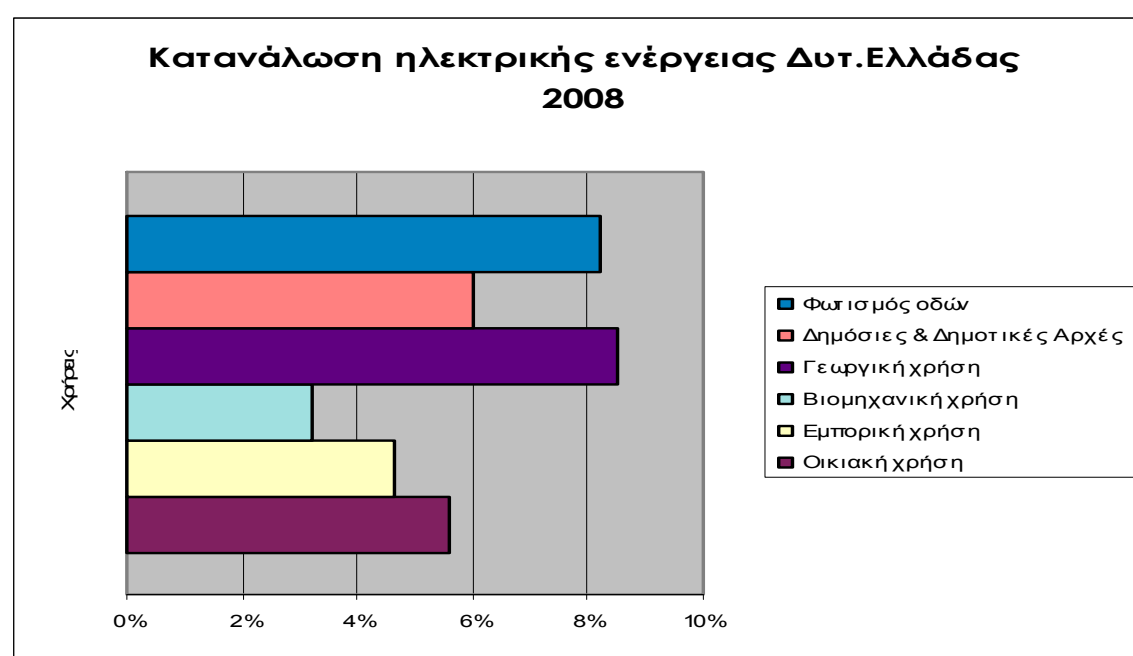
Αναφορικά με την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στην ΠΔΕ αναμενόμενη είναι η μεγαλύτερη κατανάλωση που παρατηρείται στη ΠΕ Αχαΐας. Ακολουθεί η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και ύστερα η ΠΕ Ηλείας, και αντιστρόφως κάποιες φορές, ανάλογα με τη χρήση της εν λόγω ενέργειας. Χαρακτηριστικά είναι τα στοιχεία που παρατίθενται σε τιμές του 2008, με την ηλεκτρική ενέργεια να χρησιμοποιείται στην ΠΔΕ - συγκριτικά με την υπόλοιπη Ελλάδα - κυρίως για γεωργική χρήση. Εντός της ΠΔΕ η συγκεκριμένη ενέργεια διοχετεύεται προς την οικιακή χρήση - ακολουθεί η εμπορική, η βιομηχανική και ύστερα η γεωργική χρήση, κ.λπ.

Μεγάλη γεωγραφική περιοχή, περιφέρεια και Π.Ε.	Σύνολο	Οικιακή χρήση	Εμπορική χρήση	Βιομηχανική χρήση	Γεωργική χρήση	Δημόσιες & Δημοτικές Αρχές	Φωτισμός οδών
--	--------	---------------	----------------	-------------------	----------------	----------------------------	---------------

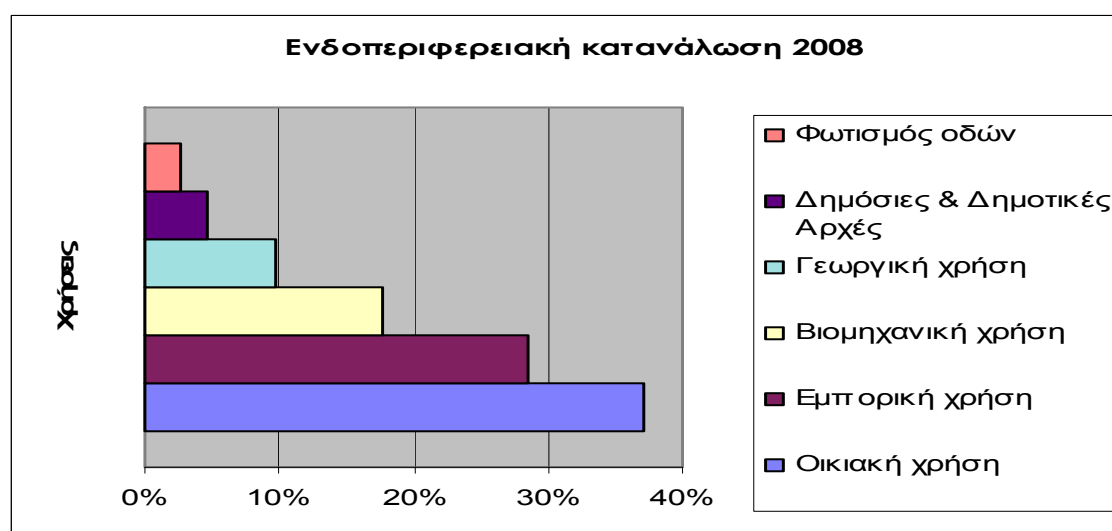
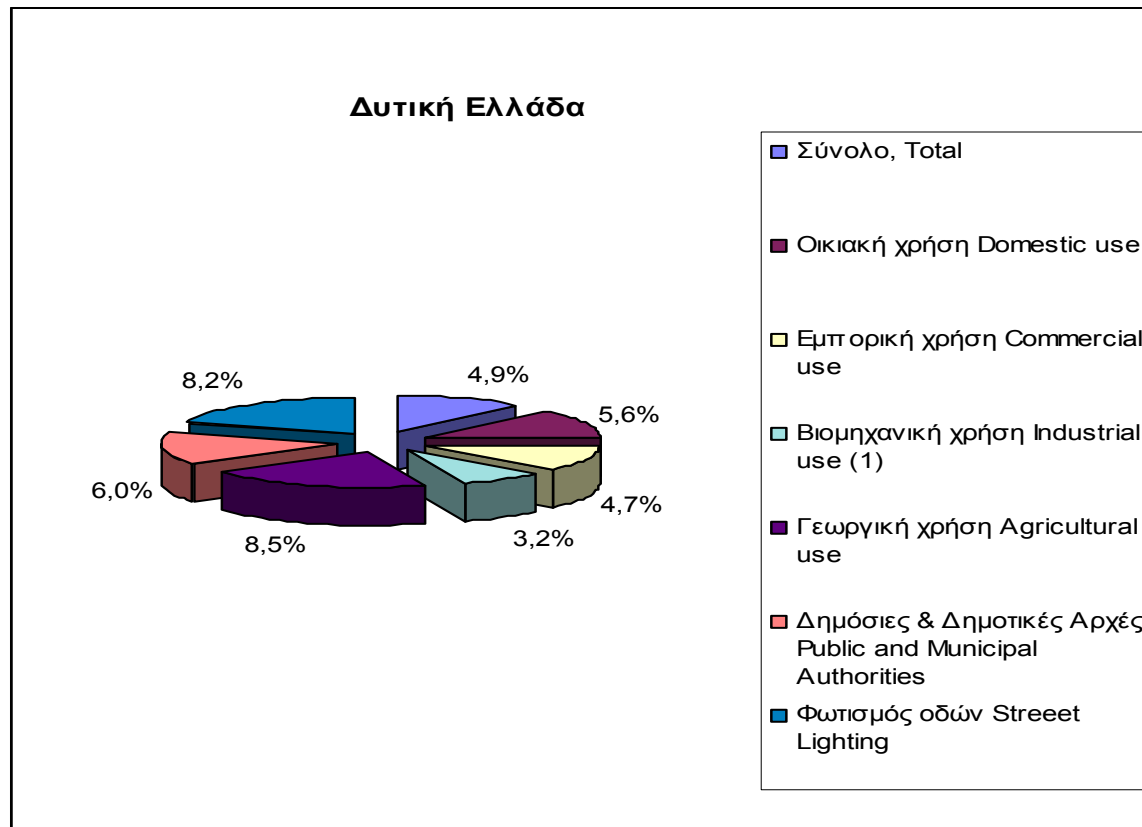
Σύνολο Ελλάδος	55,901,757	18,125,546	16,729,602	14,980,844	3,105,373	2,090,677	869,715
Δυτική Ελλάδα	2,742,879	1,016,757	779,420	484,539	264,745	125,850	71,569
Αιτωλοακαρνανία	713,532	287,253	190,066	77,402	104,233	39,162	15,415
Αχαΐας	1,487,766	515,983	441,491	374,801	60,640	64,273	30,579
Ηλείας	541,581	213,521	147,863	32,336	99,872	22,415	25,574

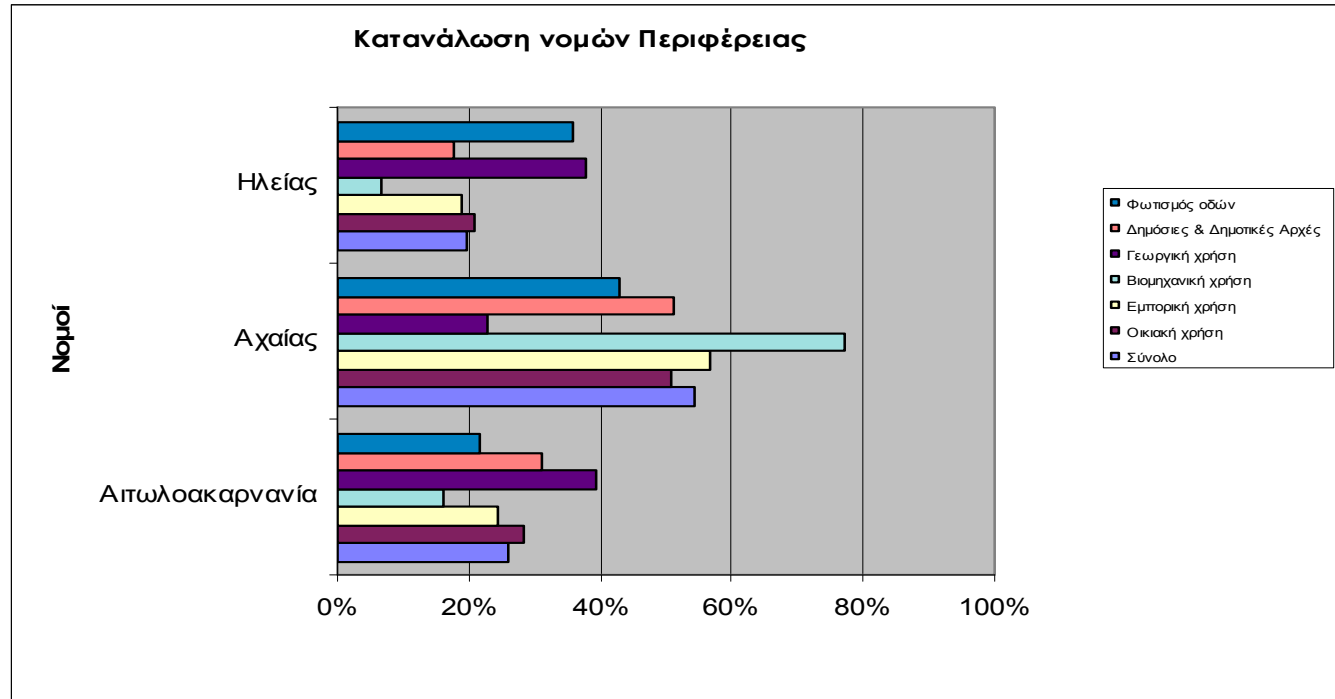
Ποσοστό σε εθνικό επίπεδο	Σύνολο	Οικιακή χρήση	Εμπορική χρήση	Βιομηχανική χρήση	Γεωργική χρήση	Δημόσιες & Δημοτικές Αρχές	Φωτισμός οδών
Δυτική Ελλάδα	4.9%	5.6%	4.7%	3.2%	8.5%	6.0%	8.2%
Αιτωλοακαρνανία	26.0%	28.3%	24.4%	16.0%	39.4%	31.1%	21.5%
Αχαΐας	54.2%	50.7%	56.6%	77.4%	22.9%	51.1%	42.7%
Ηλείας	19.7%	21.0%	19.0%	6.7%	37.7%	17.8%	35.7%

Ποσοστό ενδοπεριφερειακά	Οικιακή χρήση	Εμπορική χρήση	Βιομηχανική χρήση	Γεωργική χρήση	Δημόσιες & Δημοτικές Αρχές	Φωτισμός οδών
Δυτική Ελλάδα	37,1%	28,4%	17,7%	9,7%	4,6%	2,6%

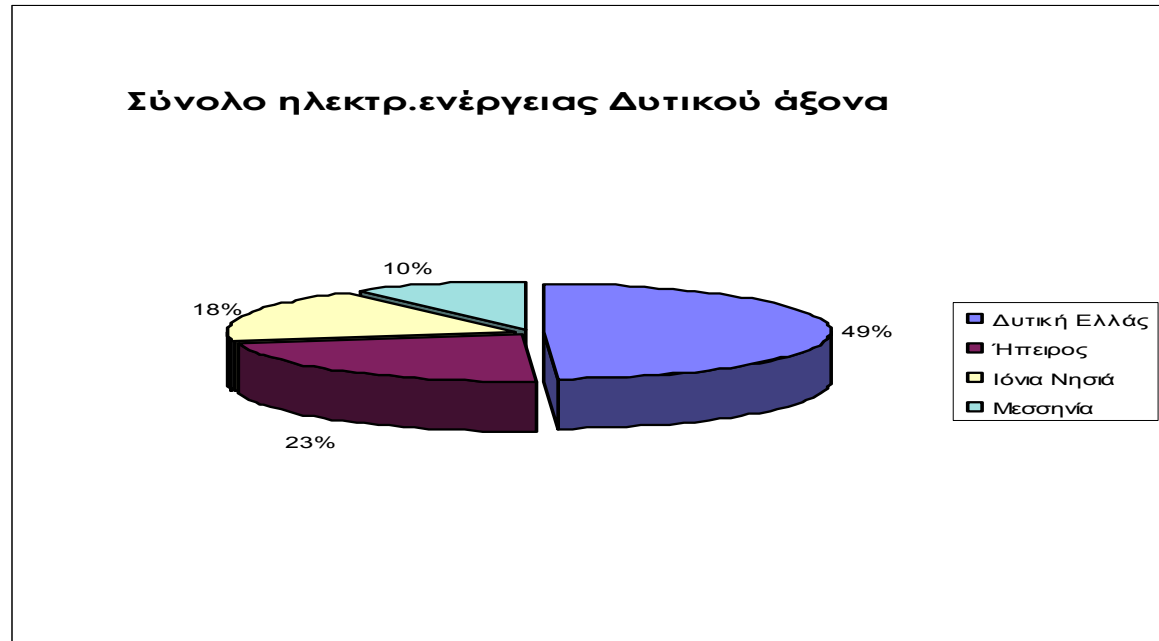
Εναλλακτικά,

Ο Δυτικός άξονας περιλαμβάνει τις περιοχές της Δυτικής Ελλάδας, της Ηπείρου, των Ιονίων Νήσων και της ΠΕ Μεσσηνίας, με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας να προηγείται στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας.

ΔΥΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ	Σύνολο	Οικιακή χρήση	Εμπορική χρήση	Βιομηχανική χρήση	Γεωργική χρήση	Δημόσιες & Δημοτικές Αρχές	Φωτισμός οδών
Δυτική Ελλάδα	4.9%	5.6%	4.7%	3.2%	8.5%	6.0%	8.2%
Ήπειρος	2.3%	2.5%	2.7%	1.2%	4.3%	2.1%	3.8%
Ιόνια Νησιά	1.8%	2.1%	2.9%	0.4%	0.7%	3.0%	3.0%
Μεσσηνία	1.0%	1.4%	1.1%	0.3%	0.9%	1.1%	1.7%
Σύνολο Δυτικού Άξονα	10.0%	11.5%	11.3%	5.1%	14.4%	12.2%	16.6%

4.6.2 ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

4.6.2.1 ΗΛΙΑΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η χώρα μας απολαμβάνει υψηλή ηλιακή ακτινοβολία καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, και στο μεγαλύτερο τμήμα της χώρας η ηλιοφάνεια διαρκεί περισσότερο από 2.700 ώρες το χρόνο. Η ολική ηλιακή ακτινοβολία σε οριζόντιο επίπεδο κυμαίνεται από 5.000 έως 6.100 MJ/m² ανά έτος. Λόγω της μορφολογίας του εδάφους σε πολλά σημεία της ενδοχώρας, κυρίως στη Δυτική Ελλάδα και Νότια Ελλάδα υπάρχουν κατάλληλες εκτάσεις που ευνοούν τη δημιουργία μικρών αλλά και μεγάλων φωτοβολταϊκών πάρκων που επιτρέπουν την παραγωγή ηλεκτρισμού μέσω της ηλιοφάνειας.

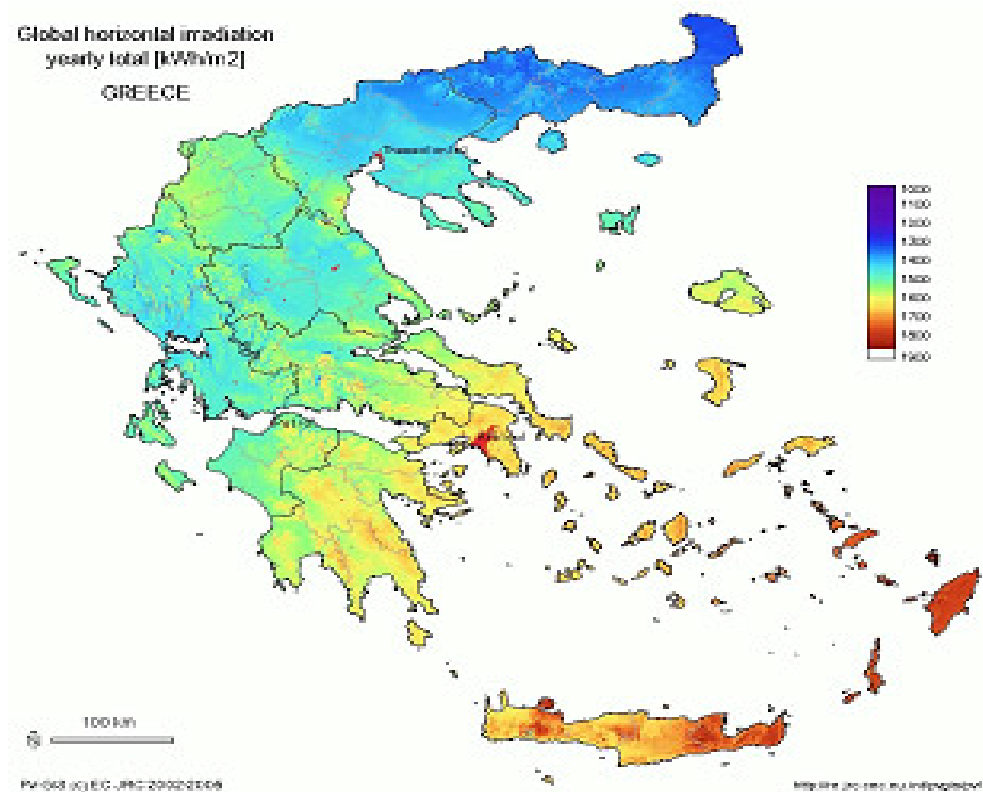
Η ηλιακή ενέργεια είναι καθαρή, ανεξάντλητη, ήπια και ανανεώσιμη. Η ηλιακή ακτινοβολία δεν ελέγχεται από κανέναν και αποτελεί ένα ανεξάντλητο εγχώριο ενεργειακό πόρο, που παρέχει ανεξαρτησία, προβλεψιμότητα και ασφάλεια στην ενεργειακή τροφοδοσία.

Υπάρχουν δύο τρόποι για να αξιοποιηθεί κανείς την ηλιακή ενέργεια.

- Παράγοντας ηλιακό ηλεκτρισμό μέσω των **φωτοβολταϊκών συστημάτων**.
- Αξιοποιώντας την ακτινοβολία του ήλιου για θέρμανση, ψύξη και ζεστό νερό με τα **ηλιοθερμικά συστήματα**.

Έτσι, τα **ηλιακά συστήματα** παράγουν θέρμανση, ψύξη και ζεστό νερό ενώ τα **φωτοβολταϊκά συστήματα** παράγουν ηλεκτρισμό από το φως του ήλιου με έναν ιδιαίτερος φιλικό για το περιβάλλον τρόπο. Η λειτουργία τους δεν μολύνει ούτε τον αέρα ούτε το νερό και είναι εντελώς αθόρυβη. Η

ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από τον ήλιο μπορεί να τροφοδοτήσει αυτόνομες μονάδες σε αγροτικές περιοχές ή μπορεί ακόμη και να συνδεθεί με το ηλεκτρικό δίκτυο.

Σημειώνεται ότι τα Φ/Β είναι ο μόνος τομέας που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον και τη δυνατότητα συμμετοχής πολλών μικρών επενδυτών και όχι μόνο των μεγάλων εταιρειών, σε αντίθεση π.χ. με τα αιολικά, όπου συνήθως μόνο ισχυροί όμιλοι μπορούν να έχουν παρουσία. Η σπουδαιότητα αυτού του γεγονότος είναι ακρογωνιαία. Δίνει την ευκαιρία πραγματοποίησης επενδύσεων από πολλούς ενδιαφερόμενους, διαχέοντας, έτσι, το παραγόμενο εισόδημα στους πολλούς, καταμερίζοντας τις αναλήψεις των έργων σε περισσότερους (κυρίως Έλληνες) κατασκευαστές, ανοίγοντας υγιείς θέσεις εργασίας και διαπαιδωνώντας στην πράξη τους πολίτες στον τομέα των ΑΠΕ, καθιστώντας τους κοινωνούς του εγχειρήματος αυτού. Τέλος, γεγονός εξαιρετικά σημαντικό, θωρακίζει τον χώρο από τον κίνδυνο της μονοπώλησης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Σημειώνεται ότι η Γερμανία, προ μερικών ετών, εφάρμοσε νόμο για την στήριξη των Φ/Β, δημιουργώντας εσωτερική ζήτηση στην χώρα. Ως συνέπεια, αναπτύχθηκε πληθώρα γερμανικών επιχειρήσεων, δημιουργήθηκαν θέσεις εργασίας, τεχνογνωσία, ανάπτυξη. Σήμερα η Γερμανία είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας στον κόσμο σε φωτοβολταϊκή τεχνολογία, έχοντας δημιουργήσει περισσότερες από 200.000 θέσεις εργασίας.

Τα Φωτοβολταϊκά (Φ/Β) είναι συστήματα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από τον ήλιο. Αποτελούνται από ηλιακούς συλλέκτες (modules) οι οποίοι συγκεντρώνουν την προσπίπτουσα ηλιακή ακτινοβολία και τη μετατρέπουν σε συνεχές ηλεκτρικό ρεύμα. Οι ηλιακοί συλλέκτες,

διατεταγμένοι σε συστοιχίες, συνδέονται ανά ομάδες με αντιστροφείς οι οποίοι μετατρέπουν το συνεχές σε εναλλασσόμενο ρεύμα και το διοχετεύουν στο δίκτυο της ΔΕΗ (διασυνδεδεμένα συστήματα) ή με τη χρήση πρόσθετου εξοπλισμού το χρησιμοποιούν για αυτοκατανάλωση (αυτόνομα συστήματα). Τα πιο διαδεδομένα είναι τα διασυνδεδεμένα (grid connected) συστήματα επειδή προσφέρουν ιδιαίτερα ελκυστικές οικονομικές αποδόσεις λόγω της υπερπολλαπλάσιας τιμής αγοράς του ηλεκτρικού ρεύματος από τον αρμόδιο φορέα της ΔΕΗ με εικοσαετές συμβόλαιο. Τα φωτοβολταϊκά εγκαθίστανται με χαρακτηριστική ευελιξία σε οικόπεδα, ταράτσες κτιρίων, προσόψεις, κεραμοσκεπές ή άλλες επικλινείς στέγες καθώς και σε ειδικές εφαρμογές όπως σκάφη αναψυχής, φωτεινές επιγραφές, φάροι κ.λ.π. Επίσης χρησιμοποιούνται για την ηλεκτροδότηση απομακρυσμένων περιοχών, εξοχικών ή τουριστικών ακινήτων στα οποία είναι δύσκολη η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος από τη ΔΕΗ.

4.6.2.2 Πλεονεκτήματα Φωτοβολταϊκών Συστημάτων

- Ανανεώσιμη ανεξάντλητη πηγή ενέργειας, η οποία δεν επιβαρύνει το περιβάλλον και είναι συμβατή με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των σπουδαιότερων περιβαλλοντικών οργανώσεων.
- Τα Φ/Β συνεισφέρουν στη μερική απεξάρτηση του πλανήτη από τα στερεά καύσιμα και τις πετρελαιοπαραγωγικές χώρες.
- Δεν παράγουν διοξείδιο του άνθρακα και δεν υπάγονται στο χρηματιστήριο ρύπων (πρωτόκολλο ΚΙΟΤΟ).
- Τα Φ/Β προσφέρουν στους επιχειρηματίες - επενδυτές εξαιρετικές οικονομικές αποδόσεις με χαμηλό κίνδυνο.
- Η απόσβεση της επένδυσης είναι σύντομη και τα έσοδα εξασφαλισμένα για 20 χρόνια.
- Είναι εύκολη τεχνολογία στην εφαρμογή της και κατανοητή από τους επιχειρηματίες και το τραπεζικό σύστημα.
- Η εμφάνιση των Φ/Β πανέλων δεν είναι αποτρεπτική αισθητικά με αποτέλεσμα να μην τελούν "υπό διωγμό" σε τουριστικές ή κατοικήσιμες περιοχές.
- Συνεισφέρουν στην κάλυψη της υπερβάλλουσας ζήτησης ηλεκτρικού ρεύματος ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες αιχμής.
- Ειδικότερα στην Ελλάδα, λόγω της υψηλής ηλιοφάνειας, η αποδοτικότητα των Φωτοβολταϊκών συλλεκτών όσον αφορά στην παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος είναι υψηλότερη σε σύγκριση με τις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τρεις μεγάλες επενδύσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη στην Αχαΐα. Αφορούν την παραγωγή φωτοβολταϊκών στοιχείων και αποτελούν εξαιρετικές περιπτώσεις, αφού είναι από τις λίγες μονάδες που λειτουργούν στην Ευρώπη. Πρόκειται για 4 συνολικά βιομηχανίες κατασκευής φωτοβολταϊκών (3 στην Αχαΐα, 1 στην Τρίπολη) συνολικής επένδυσης 300 εκ. ευρώ, μάλιστα στην Αχαΐα κάνει άνοιγμα με δύο επενδύσεις ο Όμιλος Κοπελούζου που θα παρέχει στην αγορά τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τα φωτοβολταϊκά πάρκα. Με την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ), κατασκευάστηκε από την εταιρεία Solar Cells Hellas SA η πρώτη ελληνική

καθετοποιημένη μονάδα παραγωγής Φωτοβολταϊκών Στοιχείων πολυκρυσταλλικού πυριτίου, στη ΒΙ.ΠΕ. Πάτρας. Η Solar Cells Hellas SA, υλοποιεί επένδυση συνολικού ύψους 100 εκ. ευρώ, η οποία έχει ενταχθεί στον αναπτυξιακό νόμο και θα δημιουργήσει 120 νέες θέσεις εργασίας. Η λειτουργία της μονάδας, είναι μια από τις λίγες που υπάρχουν στην Ευρώπη καθώς θα δώσει ώθηση στη χρήση των φωτοβολταϊκών συστημάτων στη χώρα μας. Με την ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου το εργοστάσιο τίθεται σε πλήρη λειτουργία, ενώ η δεύτερη φάση αφορά αποκλειστικά στην προμήθεια συμπληρωματικού εξοπλισμού για την αύξηση της δυναμικότητας του εργοστασίου.

Επίσης, στη ΒΙΠΕ Πάτρας σχεδιάζει τη δημιουργία δύο μονάδων παραγωγής φωτοβολταϊκών στοιχείων και ο ενεργειακός όμιλος Κοπελούζου. Η πρώτη είναι συνολικού προϋπολογισμού 40 εκ. €, θα υλοποιηθεί από την εταιρεία Pirition SA και η δεύτερη συνολικού προϋπολογισμού 20 εκ. € από την εταιρεία Silsio SA.

Ακόμη, έχει ολοκληρωθεί η διασύνδεση ενός φωτοβολταϊκού συστήματος ονομαστικής ισχύος 99,90 kWp στα Σαγέικα Αχαΐας από την εταιρεία HELIOSRES. Το νέο φωτοβολταϊκό σύστημα αναμένεται να παράγει σε ετήσια βάση περίπου 135.000 kWh ηλεκτρικής ενέργειας, αποτρέποντας με αυτόν τον τρόπο την εκπομπή περίπου 113 τόνων διοξειδίου του άνθρακα ετησίως.

Οι επενδύσεις σε μονάδες παραγωγής φωτοβολταϊκών συστημάτων δεν συγκεντρώνονται τυχαία στη ΝΔ Ελλάδα. Η στροφή που εκδηλώνεται συναρτάται με την ζωηρή ζήτηση γύρω από τη δημιουργία φωτοβολταϊκών Πάρκων. Κι αυτό γιατί προβλέπεται ευνοϊκή κινητροδότηση σε περιοχές με επενδυτικό ενδιαφέρον όπως η Δυτική Ελλάδα και η Νότια Πελοπόννησος, δεδομένου ότι ενισχύονται έως και με 60% επενδύσεις στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

Πίνακας 6.6.2.3.1 : Τα Φωτοβολταϊκά Πάρκα σε MW (Κατανομή ανά Περιφέρεια)

Περιφέρεια	Σύνολο MW	20 kW	20 ~150 kW	150 ~2 MW	2 MW+
Αττική	40 MW	4 MW	12 MW	12 MW	12 MW
Πελοπόννησος	122 MW	12,2 MW	36,6 MW	36,6 MW	36,6 MW
Δυτική Ελλάδα	60 MW	6 MW	18 MW	18 MW	18 MW
Ήπειρος	18 MW	1,8 MW	5,4 MW	5,4 MW	5,4 MW
Ιόνια Νησιά	15 MW	1,5 MW	4,5 MW	4,5 MW	4,5 MW
Στερεά Ελλάδα	60 MW	6 MW	18 MW	18 MW	18 MW
Θεσσαλία	55 MW	5,5 MW	16,5 MW	16,5 MW	16,5 MW
Ν. Θεσσαλονίκης	15 MW	1,5 MW	4,5 MW	4,5 MW	4,5 MW
Δ. Μακεδονία	10 MW	1 MW	3 MW	3 MW	3 MW
Κ. Μακεδονία	60 MW	6 MW	24 MW	15 MW	15 MW
Α. Μακεδονία - Θράκη	45MW	4,5 MW	15 MW	13 MW	12,5 MW
Σύνολο	500 MW	50 MW	157,5 MW	146,5 MW	146 MW

Πηγή : ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΙΚΑ ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ 2ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2007

4.6.2.3 ΑΙΟΛΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η διασφάλιση μιας βιώσιμης ανάπτυξης για τον πλανήτη μας αποτελεί πλέον κυρίαρχο ζήτημα καθώς ο τομέας της ενέργειας βρίσκεται μπροστά σε μια ιδιαίτερα δύσκολη περίοδο. Γι' αυτό το λόγο και η στροφή της Ε.Ε. - η οποία και εξαρτάται πολύ απ' τον εξωτερικό εφοδιασμό - στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας προκειμένου για την προστασία του περιβάλλοντος και την ελάττωση της ενεργειακής εξάρτησης από εισαγόμενες ύλες.

Αιολική ενέργεια ονομάζεται η ενέργεια που παράγεται από την εκμετάλλευση του πνέοντος ανέμου. Η ενέργεια αυτή χαρακτηρίζεται ως "ήπια μορφή ενέργειας" και περιλαμβάνεται στις "καθαρές" πηγές όπως συνηθίζονται να λέγονται οι πηγές ενέργειας που δεν εκπέμπουν ή δεν προκαλούν ρύπους. Η αιολική ενέργεια αποτελεί σήμερα μια ελκυστική λύση στο πρόβλημα της ηλεκτροπαραγωγής. Το «καύσιμο» είναι άφθονο, αποκεντρωμένο και δωρεάν. Δεν εκλύονται αέρια θερμοκηπίου και άλλοι ρύποι, και οι επιπτώσεις στο περιβάλλον είναι μικρές σε σύγκριση με τα εργοστάσια ηλεκτροπαραγωγής από συμβατικά καύσιμα. Επίσης, τα οικονομικά οφέλη μιας περιοχής από την ανάπτυξη της αιολικής βιομηχανίας είναι αξιοσημείωτα.

Η ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας συμβάλλει στην αξιοποίηση φυσικών πόρων, στη μείωση της εξάρτησης από εισαγόμενα καύσιμα καθώς και στη δημιουργία οικονομικών αξιών και δημοσιονομικών ωφελημάτων αφού:

1) Οι αιολικοί σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής δεν χρησιμοποιούν καύσιμο αλλά εθνική φυσική πηγή ενέργειας (άνεμος) με πολλαπλά οφέλη:

- ο Καθαρό περιβάλλον λόγω μηδενικής εκλύσεως οποιονδήποτε ρύπων.
- ο Απεξάρτηση από την εισαγόμενη ενέργεια
- ο Ασφάλεια ενεργειακής τροφοδοσίας σε εθνικό επίπεδο.
- ο Μηδενικό κόστος καυσίμου.

2) Οι μονάδες παραγωγής (αιολικά πάρκα) είναι μικρότερες (1-50 MW) έναντι των συμβατικών, με καύσιμα, (100-1000 MW) και ορθολογικότερα κατανεμημένες στον ελλαδικό χώρο έναντι του υπερσυγκεντρωτισμού των συμβατικών μονάδων (Πτολεμαΐδα, Μεγαλόπολη κ.ά) με αποτέλεσμα να δίνεται σημαντική ώθηση στην περιφερειακή ανάπτυξη. Πρόκειται λοιπόν για αποκεντρωμένη ενεργειακή πηγή όπου η ηλεκτρική ενέργεια παράγεται στην πηγή, δηλ. σε αποκεντρωμένες εγκαταστάσεις.

3) Οι αιολικοί σταθμοί εγκαθίστανται, ως επί τω πλείστον, σε άγονα, ορεινά, ανεμόπληκτα εδάφη, παντελώς άχρηστα για οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα. Όπου δε τα εδάφη εγκατάστασης προσφέρονται για γεωργικές ή κτηνοτροφικές δραστηριότητες, η εγκατάσταση των ανεμογεννητριών

στον χώρο επιτρέπει την απρόσκοπτη συνέχιση αυτών των δραστηριοτήτων, ταυτόχρονα με την λειτουργία τους για παραγωγή ενέργειας.

4) Προσφέρουν, λόγω του μικρομεσαίου μεγέθους τους και της εξειδικευμένης τεχνολογίας τους, πολύ περισσότερες θέσεις έμμεσης και άμεσης εργασίας ανά MW απ' ό τι οι συμβατικοί μονάδες.

5) Από μελέτες φαίνεται ότι το κράτος, με τις επιδοτήσεις σε επενδύσεις αιολικής ενέργειας μπορεί να ωφεληθεί τουλάχιστον τα πενταπλάσια από την εξοικονόμηση καυσίμων ενώ θα πρέπει να συνυπολογιστεί ότι το εθνικό όφελος αυξάνεται διότι μέρος της επιδοτήσεως θα επιστραφεί στο μέλλον μέσω της φορολόγησης στην οποία υπόκεινται οι επενδυτές. Επίσης, πέραν των οικονομικών ωφελειών, θα πρέπει να συνυπολογιστούν και τα σημαντικά περιβαλλοντικά οφέλη από την λειτουργία των αιολικών πάρκων διότι, εξαιτίας της μείωσης της συνολικής καταναλισκόμενης ποσότητας καυσίμων στους συμβατικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής, μειώνονται σημαντικά και οι εκπομπές ρύπων προς το περιβάλλον.

Εδώ πρέπει να παρατηρήσουμε ότι οι αιολικές ενεργειακές επενδύσεις, παρ' ό τι είναι εξαιρετικά ωφέλιμες για την εθνική οικονομία και το κοινωνικό σύνολο εντούτοις δεν θεωρούνται εξαιρετικά ελκυστικές για τον κοινό επενδυτή για δύο κυρίως λόγους:

i. Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα (καθαρή και ανεξάντλητη πηγή ενέργειας) αποτελεί στοιχείο εξωτερικού κόστους, το οποίο θα πρέπει να συνυπολογίζεται στα οικονομικά οφέλη της αιολικής ενέργειας αποδεικνύοντας, έτσι, το ότι μια σημαντική υπηρεσία στην εθνική οικονομία και το κοινωνικό σύνολο συνεκτιμάται και συνεπώς αμείβεται.

ii. Οι αιολικές ενεργειακές επενδύσεις αποτελούν επενδύσεις εντάσεως κεφαλαίου, με μικρές σχετικά αποδόσεις έτσι ώστε δεν αποτελούν ελκυστική επιλογή για τους συνήθεις επενδυτές και χρηματοδότες αφού υπάρχει πλήθος άλλων κατηγοριών επενδύσεων πολύ συμφερότερων και πιο αποδοτικών γι' αυτούς.

Για τους λόγους αυτούς παρατηρούμε ότι δεν προσελκύονται εύκολα στις επενδύσεις αυτές οι κανονικοί επενδυτές, οι οποίοι θα επένδυαν τα κεφάλαιά τους βρίσκοντας την επένδυση ιδιαίτερα ελκυστική οικονομικά αλλά μόνο λίγοι εξειδικευμένοι στην αιολική ενέργεια κατασκευαστές και εργολάβοι, οι οποίοι ωθούνται από άλλα κίνητρα τρόπος διάθεσης του ηλεκτρομηχανολογικού τους εξοπλισμού, εκτέλεση του έργου από τους ίδιους και προσωπικό ενδιαφέρον για τον τομέα αυτόν της ενέργειας.

Αναφερόμενοι, τώρα, στην αιολική ενέργεια θα πρέπει να σταθούμε στο γεγονός ότι είναι, επίσης, μορφή της ηλιακής ενέργειας επειδή το δυναμικό της πηγάζει από τον ήλιο. Η αιολική ενέργεια εξαρτάται από την ταχύτητα και την πυκνότητα του ανέμου. Οι δυνατότητες αξιοποίησης της εξαρτώνται από τα ιδιαίτερα ανεμολογικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής, στα οποία εκτός από τη διεύθυνση, την ταχύτητα και την πυκνότητα ενδιαφέρουν τόσο οι ακραίες τιμές όσο και οι

στροβιλισμοί. Γενικά, περιοχές με μέση ετήσια ταχύτητα μεγαλύτερη από 10m/s θεωρούνται περιοχές με υψηλό αιολικό δυναμικό. Για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων επιλέγονται περιοχές με μέση ετήσια ταχύτητα μεγαλύτερη από 6m/s. Τα παραπάνω όρια είναι ενδεικτικά και μεταβάλλονται με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τις συνθήκες της αγοράς. Δεδομένου ότι ο κύριος όγκος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα αφορά στην αιολική ενέργεια, αξίζει να επισημάνουμε ότι πρόκειται για μια τεχνολογικά ώριμη, οικονομικά ανταγωνιστική και φιλική προς το περιβάλλον ενεργειακή επιλογή. Είναι μία ανεξάντλητη πηγή ενέργειας που προστατεύει τον πλανήτη, καθώς συμβάλει στο να αποφεύγονται οι εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου που αποσταθεροποιούν το παγκόσμιο κλίμα. Η λειτουργία ενός τυπικού αιολικού πάρκου ισχύος 10 MW, προσφέρει ετησίως την ηλεκτρική ενέργεια που χρειάζονται 7.250 νοικοκυριά και εξοικονομεί περίπου 2.580 τόνους ισοδύναμου πετρελαίου. Μία συνηθισμένη ανεμογεννήτρια των 750 kW στην Ελλάδα παράγει κατά μέσο όρο 2,25 εκατομμύρια κιλοβατώρες το χρόνο και έτσι, αποτρέπεται η έκλυση 2.250 τόνων διοξειδίου του άνθρακα. Δηλαδή κάθε χρόνο συνεισφέρει στο περιβάλλον όσο 3.000 στρέμματα δάσους ή αλλιώς 150.000 δέντρα.

4.6.2.4 ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ

Τα υδροηλεκτρικά έργα χρησιμοποιούν σαν κινητήρια δύναμη το νερό. Ένα μικρό υδροηλεκτρικό έργο μπορεί να συνδέεται με μία ορεινή υδροληψία χωρίς ανάντη ταμιευτήρα ή να διαθέτει μικρό ταμιευτήρα για περιορισμένη ρύθμιση της ροής.

Στην πρόσφατη έκθεση για τον μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό του Συμβουλίου Εθνικής Ενεργειακής Στρατηγικής επισημαίνεται ότι ιδιαίτερα ο τομέας των Μικρών Υδροηλεκτρικών Έργων (ΜΥΗΕ) παρουσιάζεται υπερβολικά μικρός παρόλο που οι δυνατότητες στον υπόψη τομέα είναι τουλάχιστον τεράστιες καθώς:

- Συνδυάζονται απόλυτα με τα μεγάλα υδροηλεκτρικά καθ' όσον ως έργα run on the river καλύπτουν την υγρή περίοδο για τη χώρα μας (Οκτώβριος - Μάιος), ενώ η λειτουργία των μεγάλων (τεχνητές λίμνες) μπορεί να περιοριστεί στη θερινή περίοδο και τις σχετικές αιχμές ζήτησης αποκλειστικά (Κρεμαστά, Αώος, Μεσοχώρα κ.λπ.) ή σε συνδυασμό με τις αρδεύσεις (Πηνιός Ηλείας, Πουρνάρι Άρτας κ.ά.).
- Έχουν μεγάλη αποδοτικότητα (παραγωγή ανά μονάδα ισχύος) κυμαινόμενη στα 3 Gwh/MW τον χρόνο, ενώ τα μεγάλα και οι άλλες ΑΠΕ δεν υπερβαίνουν τα 2, μικρή σχετικά δαπάνη υλοποίησης (<1,8 εκατ. ευρώ /MW) και επίσης μικρό κόστος παραγωγής (<0,05 ευρώ/KWh).
- Είναι τα περισσότερο οικολογικά καθ' όσον συνίστανται στις μεν κοίτες των ποταμών σε μικρού ύψους αναβαθμούς, αναγκαίους άλλωστε για την ομαλοποίηση της ροής κατά τους κανόνες της υδρονομίας (όλοι σχεδόν οι ποταμοί της χώρας είναι ουσιαστικά χείμαρροι που χρειάζονται κάποια απόσβεση) στα δε υδατορεύματα σε εκτροπές της ροής του τύπου των παλαιών υδρόμυλων με πρόβλεψη της αναγκαίας για την πανίδα και χλωρίδα οικολογικής παροχής, υπόγειων προσβάσεων (σήραγγες) και των σταθμών παραγωγής προσαρμοσμένων
- στην τοπική λαϊκή αρχιτεκτονική.

- Είναι κυριολεκτικά αειφόρου ανάπτυξης (αιώνια), ενώ η απόδοση των μεγάλων μειώνεται συνεχώς μέχρι την επίωση των αντίστοιχων τεχνητών λιμνών οπότε μετατρέπονται και αυτά σε run on the river, αφού όμως έχουν πραγματοποιηθεί βαριές και μη ανατάξιμες κατασκευές.
- Ως έργα διάσπαρτα σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές έχουν μεγάλη αναπτυξιακή (οικονομική, δημογραφική κ.λπ.) σημασία λόγω της οικονομικής ενίσχυσης της τοπικής κοινωνίας (3% των ακαθαρίστων) και των θέσεων εργασίας κυρίως κατά τη χειμερινή περίοδο που οι περιοχές αυτές σχεδόν ερημώνονται.

4.6.2.4.1 Υπερβολική καθυστέρηση και αίτια

Παρ' όλο που για τα μικρά υδροηλεκτρικά υπήρξε κατά την προηγούμενη 15ετία επαρκής σχετική χρηματοδότηση μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ), καθώς και σημαντικό επενδυτικό ενδιαφέρον (μέχρι 11/2/2009:265 άδειες για 561MW) η πρόοδος υλοποίησής τους υπήρξε μέχρι σήμερα πολύ μικρή (σε λειτουργία λιγότερα από 100MW).

Αναφέρονται παρακάτω μερικά από τα κύρια αίτια της δυσάρεστης αυτής κατάστασης:

- Αντιδράσεις από τις τοπικές κοινωνίες
- Άστοχοι περιορισμοί
- Μεγάλος αριθμός συναρμόδιων υπηρεσιών και λοιπών φορέων.
- Ιδιαίτερα επισημαίνεται η ευκολία υποβολής ενστάσεων και η χαρακτηριστική βραδύτητα στην έκδοση διοικητικών και δικαστικών αποφάσεων (π.χ. του Συμβουλίου της Επικρατείας).

4.7 Εκπαίδευση

Στην ΠΔΕ το 36,8% του πληθυσμού ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 0 έως 29 ετών, που αποτελεί και την κρίσιμη ηλικιακή ομάδα για την εκπαίδευση. Η συνολική κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Περιφέρειας ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δεν διαφέρει από την αντίστοιχη κατανομή της χώρας (Πίνακας 1.8). Αξίζει να σημειωθεί ότι το 9,7% των σπουδαστών ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα αναφέρονται στην ΠΔΕ. Η επίδοση αυτή είναι η τρίτη μεγαλύτερη, αναδεικνύοντας την σημαντικότητα της Περιφέρειας ως πόλου παροχής εξειδικευμένης γνώσης μέσω των Πανεπιστημίων που δραστηριοποιούνται σε αυτή.

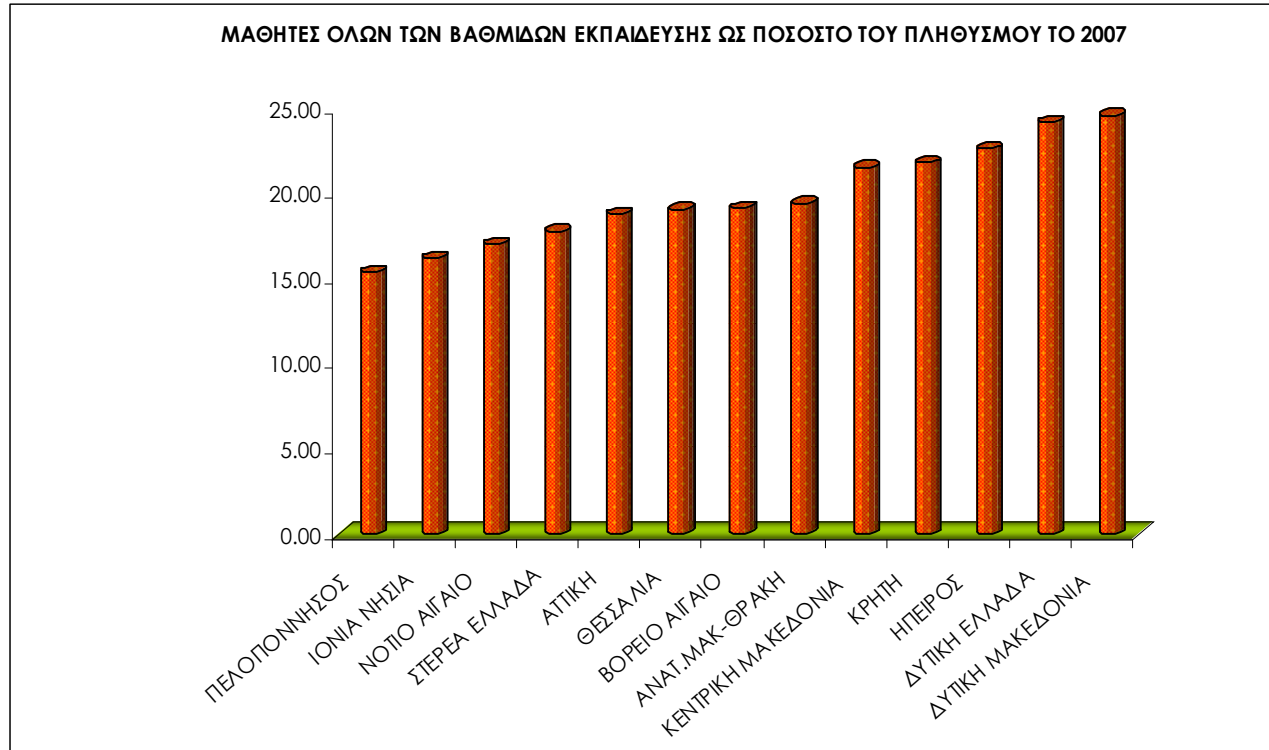
Πίνακας 4.7-1: Μαθητές ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, 2004

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Ελλάδα		Δυτική Ελλάδα	
	Σύνολο	%	Σύνολο	%
Σύνολο (ISCED 1997)	2.123.181	100	163.741	100
ISCED 0: Προσχολική εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο)	140.290	6,6	9.905	6
ISCED 1: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό)	657.492	31	45.100	27,5
ISCED 2: Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)	328.870	15,5	23.513	14,4
ISCED 3: Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΤΕΕ, Λύκεια)	366.968	17,3	25.666	15,7
ISCED 4: Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	32.554	1,5	1.630	1
ISCED 5_6: Ανώτατη Εκπαίδευση	597.007	28,1	57.927	35,4

Πηγή: New Cronos, Eurostat

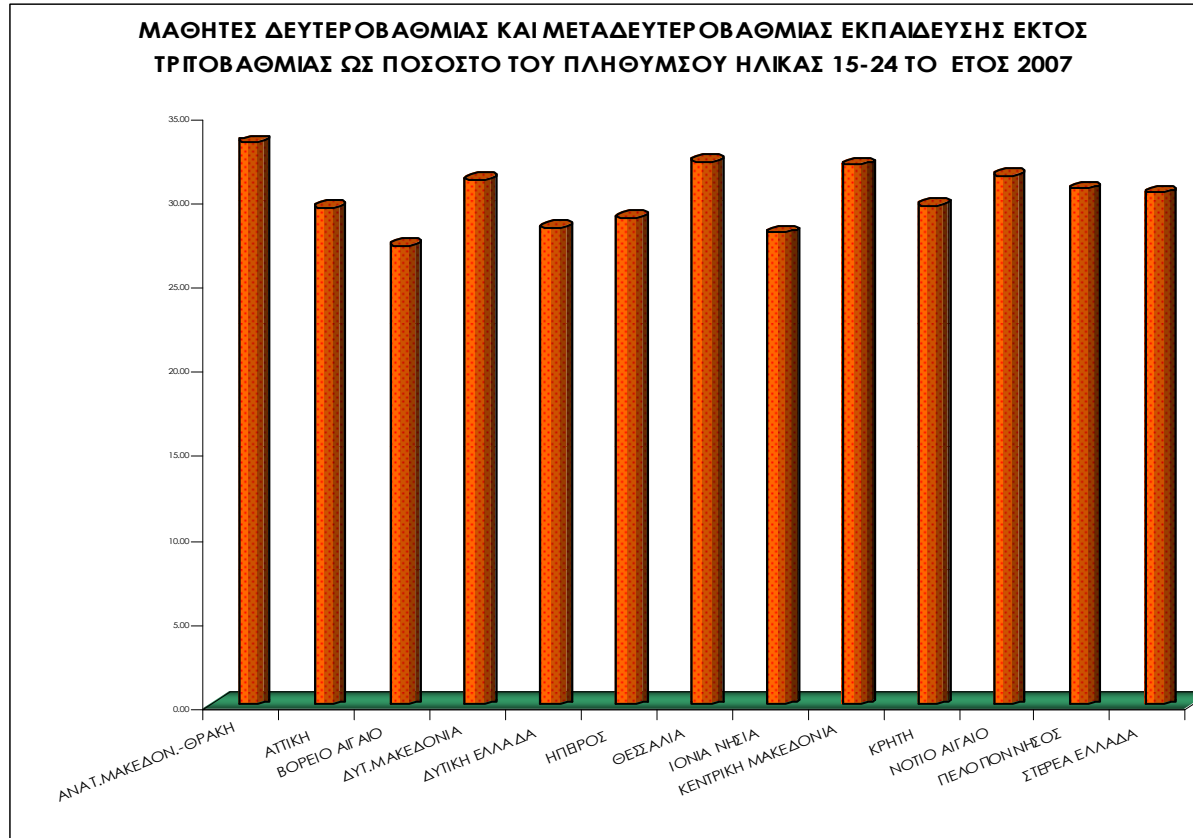
Ειδικότερα, αναφορικά με τους μαθητές σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, η Δυτική Ελλάδα κατέχει τη δεύτερη θέση μετά τη Δυτική Μακεδονία.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΠΕΔΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (2007)
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	15.41
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	16.23
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	17.03
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	17.79
ΑΤΤΙΚΗ	18.81
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	19.07
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	19.15
ΑΝΑΤ.ΜΑΚ-ΘΡΑΚΗ	19.44
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	21.54
ΚΡΗΤΗ	21.84
ΗΠΕΙΡΟΣ	22.65
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	24.23
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	24.60

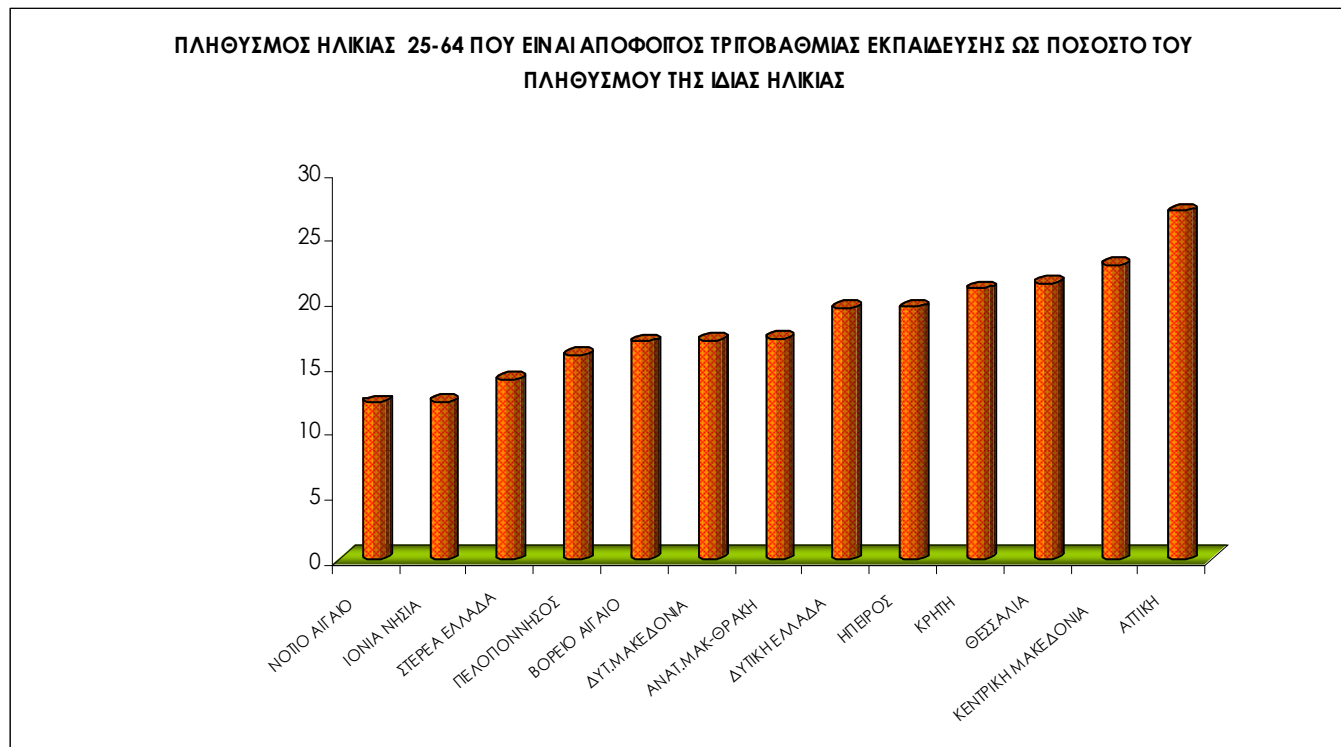
Στους μαθητές δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης η θέση της ΠΔΕ βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (2007)
ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔΟΝ.-ΘΡΑΚΗ	33.34
ΑΤΤΙΚΗ	29.48
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	27.25
ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	31.14
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	28.28
ΗΠΕΙΡΟΣ	28.87
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	32.19
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	27.99
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	31.99
ΚΡΗΤΗ	29.59
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	31.37
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	30.59
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	30.34

Αναφορικά με τους τελειοφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ΠΔΕ, οι τελευταίοι είναι περίπου λίγο πάνω από το μέσο όρο αλλά σε υψηλά επίπεδα και πολύ κοντά σε αριθμό με τους αντίστοιχους των περιφερειών με υψηλές επιδόσεις.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ 25-64 ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΙ ΤΡ.ΕΚΠΑΙΔ
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	12.1
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	12.2
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	13.9
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	15.8
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	16.8
ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	16.9
ΑΝΑΤ.ΜΑΚ-ΘΡΑΚΗ	17.1
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	19.4
ΗΠΕΙΡΟΣ	19.5
ΚΡΗΤΗ	20.9
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	21.3
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	22.7
ΑΤΤΙΚΗ	26.9

Αναφορικά με τις εκπαιδευτικές υποδομές σχολικών μονάδων, διαπιστώνονται ικανοποιητικά ποσοστά συμμετοχής ανά είδος σχολικών μονάδων σε σχέση με τις συνολικές υποδομές της χώρας.

Ο μέσος όρος μαθητών κατά τμήμα, συγκρινόμενος με τον εθνικό μέσο όρο ανά είδος σχολικής μονάδας επιβεβαιώνει την ικανοποιητική κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών της Περιφέρειας, με εξαίρεση τα ΤΕΕ όπου η συγκέντρωση ανά τμήμα είναι μεγαλύτερη από τον μέσο αριθμό που εμφανίζει η χώρα (17,6 μαθητές ανά τμήμα στην Περιφέρεια έναντι 16,1 στη χώρα). Εξίσου σημαντικό στοιχείο αποτελεί η λειτουργία 53 ολοήμερων νηπιαγωγείων και 189 ολοήμερων δημοτικών σχολείων στην ΠΔΕ. Το ποσοστό κάλυψης των συνολικών νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων είναι το μικρότερο σε σχέση με όλες τις Περιφέρειες της χώρας, καταδεικνύοντας την ανάγκη για ενίσχυση του Θεσμού στην Περιφέρεια.

Στην ΠΔΕ εδρεύουν δύο Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι), δύο Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Τ.Ε.Ι) και έχει την έδρα του το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ). Για την ανάπτυξη της Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης στην Περιφέρεια, έχει διαπιστωθεί η ανάγκη αναβάθμισης, βελτίωσης και επέκτασης κτιριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού. Επίσης απαιτείται ενίσχυση της υποδομής για την ανάπτυξη της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας στα ΑΕΙ, ΤΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα της Περιφέρειας.

4.8 Υγεία – Πρόνοια

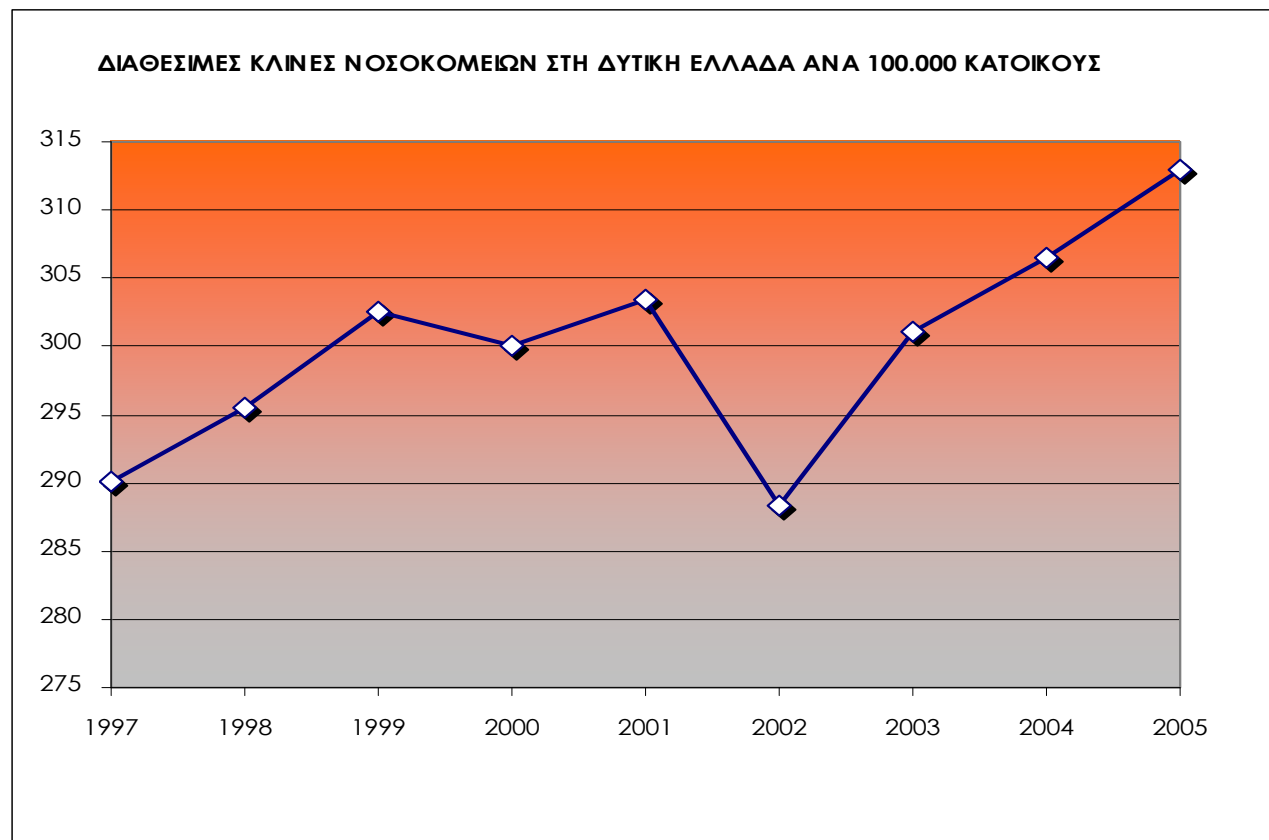
Όσον αφορά στην υγεία στην ΠΔΕ λειτουργούν 11 Νοσοκομεία και 20 Κέντρα Υγείας, που καλύπτουν την υγειονομική περίθαλψη των κατοίκων όχι μόνο της Περιφέρειας αλλά και της ευρύτερης περιοχής (2.235 κλίνες). Από τα 11 δημόσια νοσοκομεία που καταγράφονται στην Περιφέρεια τα εννέα είναι Γενικά, ένα είναι Παιδιατρικό και ένα Νοσημάτων Θώρακα. Από τα εννέα Γενικά νοσοκομεία, το ένα είναι Πανεπιστημιακό Περιφερειακό και βρίσκεται στην ΠΕ Αχαΐας.

Οι ανεπτυγμένες κλίνες στο σύνολο της Περιφέρειας είναι 2.235, δηλαδή έχουμε αντιστοιχία 331 κατοίκων ανά κλίνη. Ο αντίστοιχος δείκτης για τον μέσο όρο της χώρας είναι 213 κάτοικοι ανά κλίνη

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται οι διαθέσιμες κλίνες ανά 100.000 κατοίκους, οι οποίες με τα χρόνια αυξάνονται:

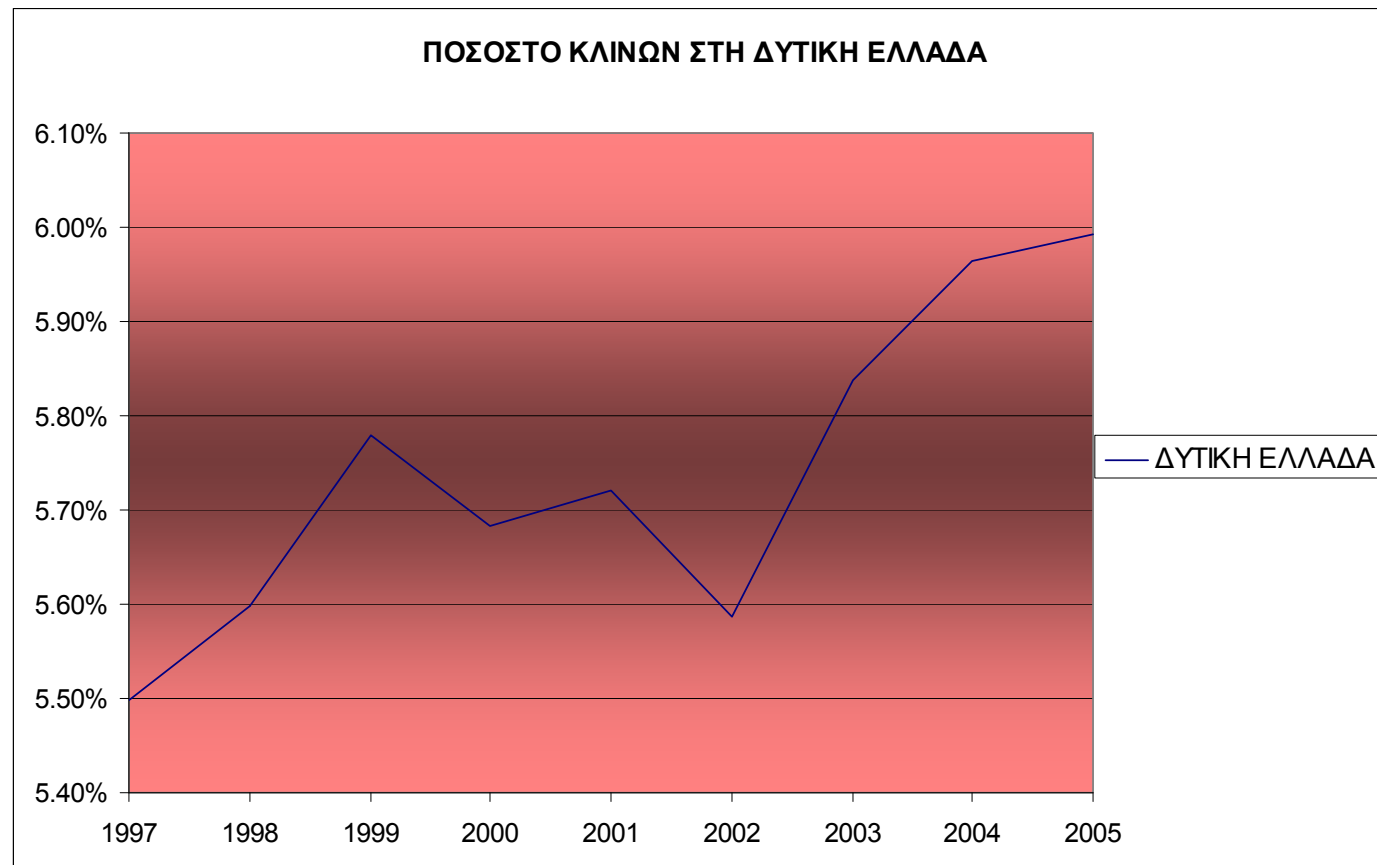
ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΑΝΑ 100.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	290.10	295.50	302.60	300.00	303.40	288.30	301.10	306.50	313.00
ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	75.3%	77.0%	79.6%	78.0%	69.7%	68.9%	71.8%	73.9%	77.2%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5,276.20	5,279.10	5,236.70	5,278.30	5,304.10	5,160.50	5,158.50	5,138.40	5,223.40

Σε ποσοστιαίες μονάδες, η αντιστοιχία είναι η εξής:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	5.50%	5.60%	5.78%	5.68%	5.72%	5.59%	5.84%	5.96%	5.99%

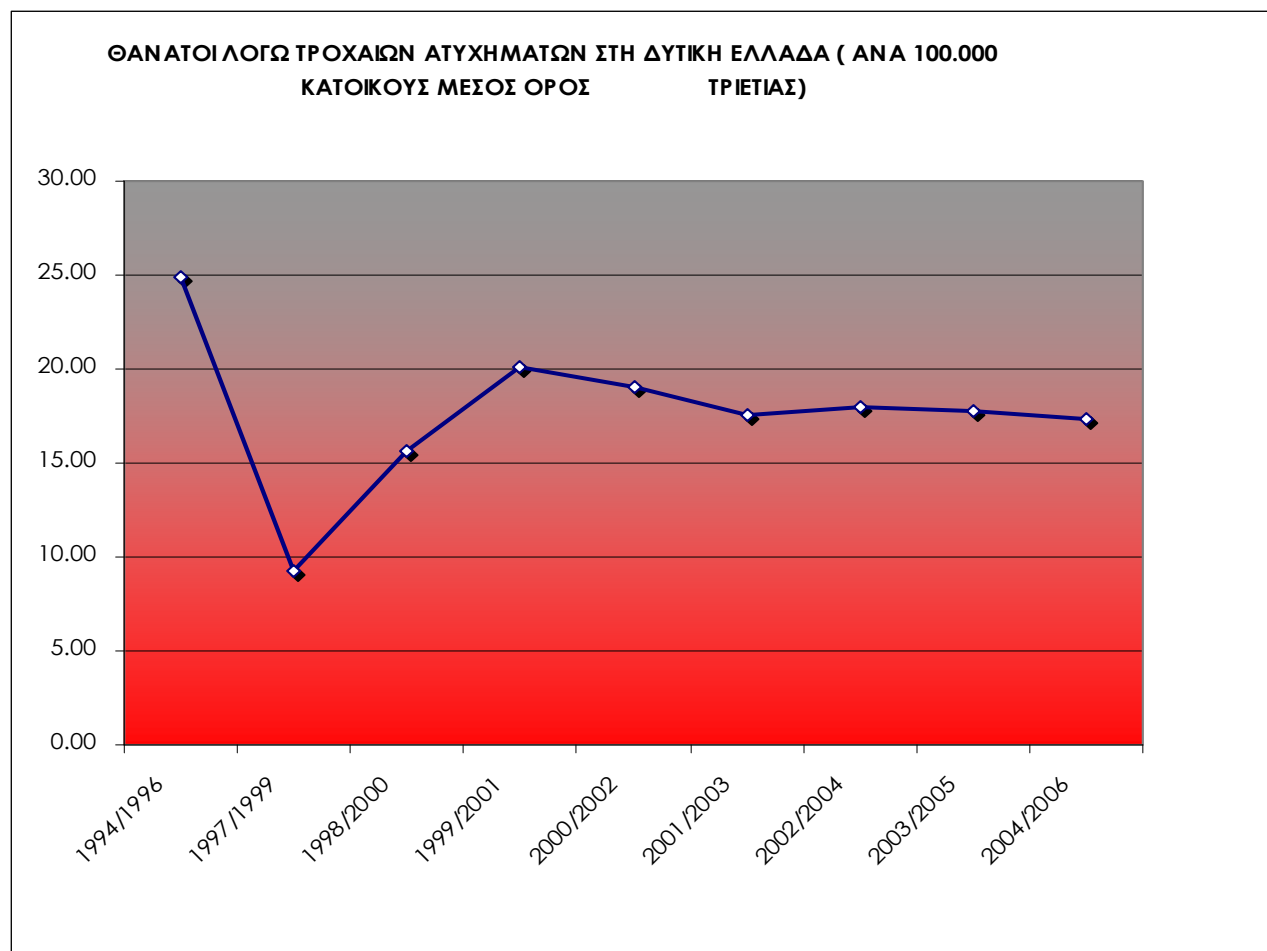
Ο δείκτης θνησιμότητας λόγω τροχαίων δυστυχημάτων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει τις πρώτες θέσεις. Εντός της Περιφέρειας ο συγκεκριμένος δείκτης βρίσκεται σταθερά σε υψηλά επίπεδα από το 2001 έως το 2006. Χαρακτηριστικές είναι οι μετρήσεις του πίνακα που ακολουθεί:

ΤΡΟΧΑΙΑ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑΤΑ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΘΗΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ 100.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ (ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ 3 ΕΤΩΝ)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΣ	1994/1996	1997/1999	1998/2000	1999/2001	2000/2002	2001/2003	2002/2004	2003/2005	2004/2006
ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔ-ΘΡΑΚΗ	30.60	11.40	18.20	24.40	21.40	20.50	18.70	18.60	17.70
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	21.60	8.20	14.10	18.20	16.70	15.60	15.10	15.10	14.40
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	19.70	7.70	12.60	18.00	16.20	15.30	13.50	13.30	14.50
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	23.90	9.00	16.00	20.70	19.80	18.30	18.90	17.90	17.10
ΗΠΕΙΡΟΣ	21.30	8.00	14.10	20.30	21.10	18.70	16.90	12.70	14.60
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	16.70	6.10	11.10	15.50	16.90	16.40	17.50	13.90	12.10
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	24.90	9.30	15.60	20.10	19.00	17.60	18.00	17.80	17.30
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	21.50	9.30	16.40	23.10	20.70	19.00	18.10	20.40	21.10
ΠΕΛ/ΣΟΣ	22.20	8.30	15.10	18.30	16.70	14.70	15.90	16.20	16.70
ΑΤΤΙΚΗ	19.60	7.10	12.40	16.50	15.60	14.40	14.60	14.50	14.40
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	11.50	4.10	11.50	14.70	14.10	9.50	8.10	10.60	10.90

ΤΡΙΕΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	15.00	5.50	10.70	14.00	14.40	13.50	14.10	15.60	16.20
ΚΡΗΤΗ	18.70	7.30	12.70	17.30	16.20	14.40	14.20	13.80	15.20
ΕΛΛΑΔΑ	267.20	101.30	180.50	241.10	228.80	207.90	203.60	200.40	202.20
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	9.3%	9.2%	8.6%	8.3%	8.3%	8.5%	8.8%	8.9%	8.6%

Τα θύματα των τροχαίων ατυχημάτων στη Δυτική Ελλάδα έχουν αυξηθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια.*

ΘΥΜΑΤΑ ΤΡΟΧΑΙΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΑΝΑΤΩΝ ΑΝΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

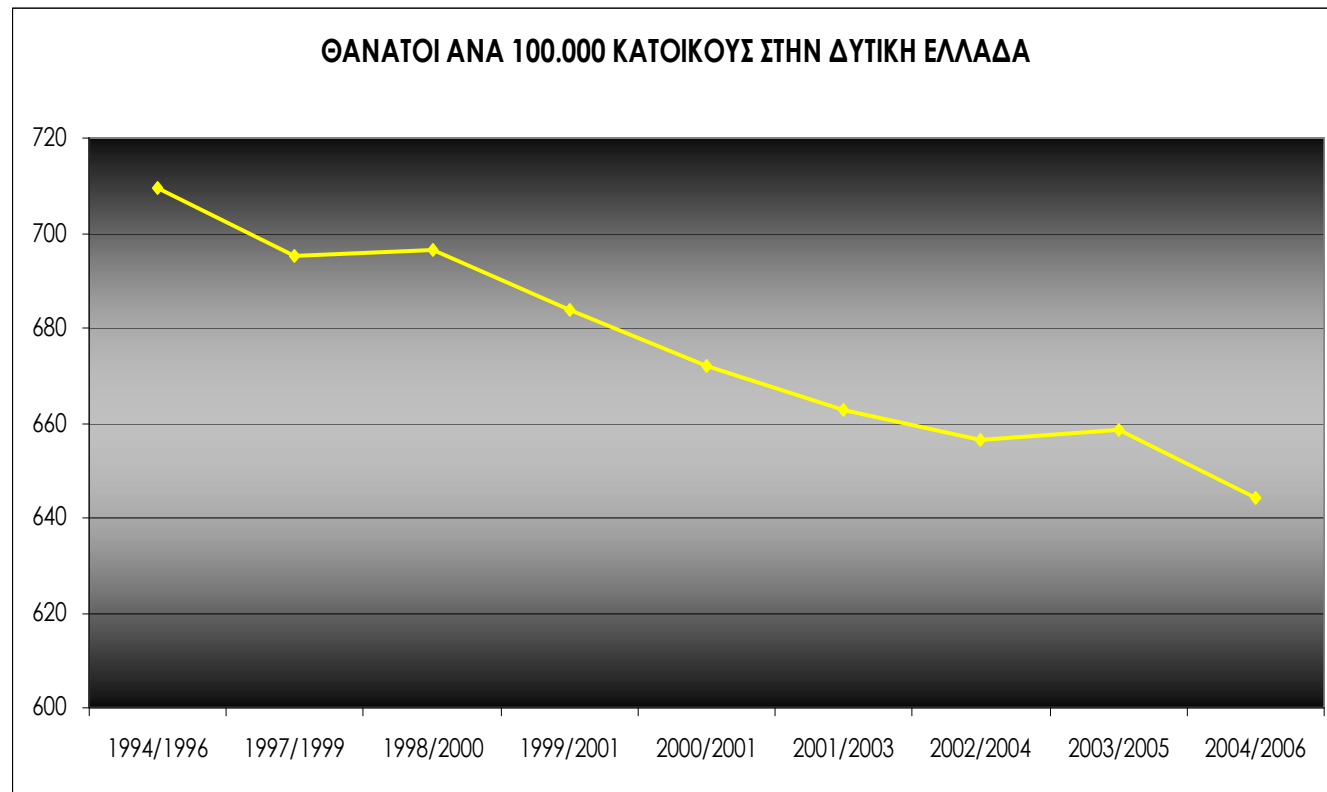
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ/ΕΤΟΣ	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΘΡΑΚΗ	303	211	319	291	238	226	183	208	180	166
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	229	214	214	203	197	165	137	140	141	134
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	184	184	238	180	207	200	132	139	153	132
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	222	282	255	230	194	184	177	194	170	152
ΗΠΕΙΡΟΣ	242	230	271	261	217	220	273	157	176	135
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	162	175	232	154	220	210	235	157	151	113
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	252	258	240	241	222	193	214	181	233	228
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	297	342	345	370	342	381	245	280	324	308
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	326	343	259	271	302	217	252	258	225	232
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	137	112	141	146	137	141	117	123	118	183
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	191	220	255	201	172	208	187	202	192	175
ΚΡΗΤΗ	210	197	202	221	206	197	144	134	162	156
ΕΛΛΑΔΑ	2,755	2,768	2,971	2,769	2,654	2,542	2,296	2,173	2,225	2,114

Επιπρόσθετα, οι δείκτες θνησιμότητας από οποιαδήποτε αιτία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας μεταβάλλονται στο χρόνο, σε γενικές γραμμές πάντως μειώνονται. Η μέγιστη τιμή τους παρατηρείται στα έτη 1994 έως 1996 και η ελάχιστη μεταξύ των ετών 2004 και 2006.

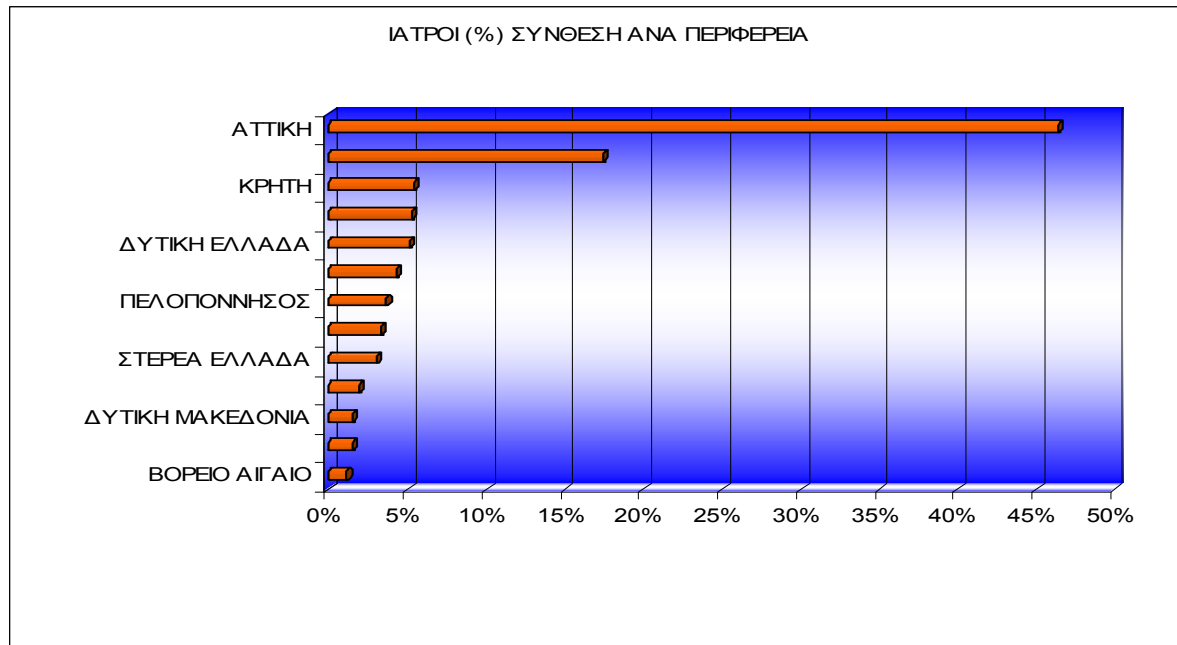
ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΠΟ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΑΙΤΙΑ (ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΘΗΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ 100.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ, ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ 3 ΕΤΩΝ)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΣ	1994/1996	1997/1999	1998/2000	1999/2001	2000/2001	2001/2003	2002/2004	2003/2005	2004/2006
ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔ-ΘΡΑΚΗ	822.5	809.0	797.6	778.2	768.3	764.7	755.8	751.3	733.7
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	752.6	728.5	734.4	718.6	704.6	691.4	684.0	674.7	656.4
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	709.5	691.6	689.9	676.8	668.0	667.8	669.3	664.3	642.7
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	719.9	715.6	713.5	707.8	706.8	694.3	693.9	670.3	651.3
ΗΠΕΙΡΟΣ	637.1	625.2	627.9	625.2	620.3	607.0	600.7	585.9	569.0
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	682.0	644.9	673.9	657.6	666.7	661.0	673.2	649.7	627.2
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	709.6	695.2	696.6	683.8	671.8	662.7	656.4	658.5	644.4
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	687.0	670.4	679.8	686.0	684.0	679.6	679.3	665.0	647.6
ΠΕΛ/ΣΟΣ	641.4	640.2	653.3	656.4	648.8	635.5	630.3	619.6	611.2
ΑΤΤΙΚΗ	733.2	722.1	721.4	707.7	693.4	679.4	671.8	655.5	630.6
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	697.8	652.8	678.3	668.3	664.4	657.8	662.0	656.6	641.0
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	666.3	633.7	633.6	636.8	635.2	642.0	640.3	632.1	607.8
ΚΡΗΤΗ	632.8	621.7	623.8	622.3	622.5	619.3	613.6	606.2	598.3

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΙΑΤΡΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	707	1.14%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	928	1.49%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	960	1.54%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	1,174	1.89%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1,864	3.00%
ΗΠΕΙΡΟΣ	2,060	3.31%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	2,274	3.66%
ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	2,702	4.34%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	3,201	5.15%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	3,286	5.28%
ΚΡΗΤΗ	3,351	5.39%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	10,854	17.45%
ΑΤΤΙΚΗ	28,846	46.37%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	62,207	100.00%

Αναφορικά με τις υπηρεσίες υγείας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει το ποσοστό των ιατρών ανά την Ελλάδα, με την εν λόγω Περιφέρεια να κατέχει αριθμητικά την πέμπτη θέση:

Το νοσηλευτικό προσωπικό στην Περιφέρεια δεν σημειώνει ιδιαίτερες μεταβολές τα τελευταία χρόνια.

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ - ΑΝΑ 100.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ/ΕΤΟΣ	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	2,085	2,284	2,370	2,512	2,544	2,624	2,735	2,810	2,896
ΕΛΛΑΔΑ	43,030	44,753	46,124	47,251	47,944	50,347	52,225	53,943	55,556
ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.85%	5.10%	5.14%	5.32%	5.31%	5.21%	5.24%	5.21%	5.21%

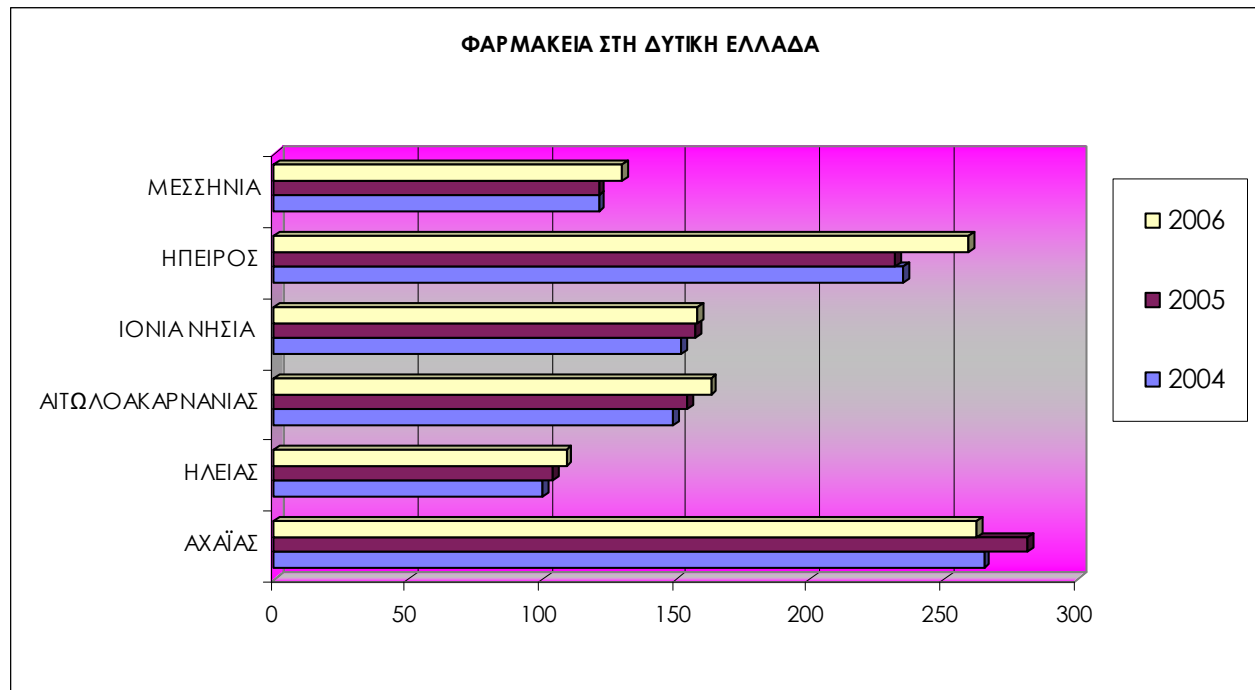

Στο χώρο της υγείας επίσης και εντός της Δυτικής Ελλάδας, η ΠΕ.Αχαΐας καταλαμβάνει την πρώτη θέση σε αριθμό φαρμακείων και ακολουθεί η Ήπειρος, η Αιτωλοακαρνανία, κ.λπ.

Φαρμακεία, κατά γεωγραφικό διαμέρισμα και νομό, και σύνολο φαρμακαποθηκών: 2004-2006

ΔΥΤΙΚΟΣ ΧΩΡΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΝΟΜΟΙ	2004	2005	2006
ΑΧΑΪΑΣ	265	281	262
ΗΛΕΙΑΣ	100	104	109
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	149	154	163
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	152	157	158
ΗΠΕΙΡΟΣ	235	232	259
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	121	121	130

4.9 Μεταφορικές Υποδομές

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει στρατηγική γεωγραφική θέση συνδέοντας την Πελοπόννησο με την Στερεά Ελλάδα και την Ήπειρο. Αποτελεί μία εκ των κυριότερων πυλών της χώρας, θεωρούμενη ως η Δυτική Πύλη της Ελλάδας προς την Αδριατική και την Δυτική Ευρώπη γενικότερα. Όσον αφορά στις υποδομές μεταφορών της Περιφέρειας, διαπιστώνει κανείς πως η στρατηγική ανάπτυξης των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων έχει οδηγήσει σε σημαντική βελτίωση του συνόλου των μεταφορικών υποδομών της Περιφέρειας.

Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο και βελτιώνεται συνεχώς. Η κεντρική οδική αρτηρία που συνδέει την πόλη των Πατρών με την Αθήνα αποτελεί μέρος του βασικού εθνικού άξονα Π.Α.Θ.Ε (Οδικός Άξονας Πατρών - Αθήνας - Θεσσαλονίκης - Ευζώνων) και ανήκει στα διευρωπαϊκά δίκτυα. Το εθνικό δίκτυο εκτείνεται σε 895,χλμ, ενώ το επαρχιακό οδικό δίκτυο εκτείνεται σε μήκος 3.520 χλμ. περίπου. Στα παράλια και στα πεδινά είναι ανεπτυγμένο, ενώ είναι σχετικά

ανεπαρκές, ποσοτικά και ποιοτικά, στις μειονεκτικές ορεινές περιοχές. Μεταξύ των μεγάλων τεχνικών έργων που ολοκληρώθηκαν στην Περιφέρεια πρωτοστατεί το έργο της σύνδεσης του Ρίου-Αντίρριου μέσω της ομώνυμης κρεμαστής γέφυρας μήκους 2,5 χιλιομέτρων που συνδέει την Πελοπόννησο με την κυρίως ηπειρωτική χώρα. Με το έργο αυτό αναβαθμίστηκε ολόκληρο το σύστημα μεταφορών στην δυτική περιοχή της χώρας.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας έχει μήκος άνω των 300 χιλιομέτρων και διασχίζει την παραλιακή ζώνη των Π.Ε. Αχαΐας και Ηλείας με την σύνδεση Αθήνας-Πάτρας-Πύργου-Καλαμάτας. Υπάρχει επίσης και οδοντωτός σιδηρόδρομος με την διαδρομή Διακοππού-Καλαβρύτων.

Αναφορικά με τις λιμενικές υποδομές, το λιμάνι των Πατρών δεσπόζει στην Περιφέρεια εξ αιτίας της στρατηγικής θέσης του, αποτελώντας την Δυτική Πύλη της χώρας προς την Αδριατική και την Δυτική Ευρώπη. Η λιμενική υποδομή μπορεί να εξυπηρετήσει φορτηγά πλοία χωρητικότητας μέχρι 25.000 τόνων και επιβατικά πλοία έως 16.000 κόνων και μήκος 220μ. Παρέχει σύγχρονη εξυπηρέτηση, ενώ στις ευρύτερες λιμενικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνεται η μαρίνα των Πατρών και η ιχθυόσκαλα. Άλλα σημαντικά λιμάνια της Περιφέρειας είναι το λιμάνι του Αιγίου, της Κυλλήνης, του Κατακόλου, Μεσολογγίου, Αστακού, Αμφιλοχίας.

Τα αεροδρόμια που εξυπηρετούν την Περιφέρεια είναι στρατιωτικά και βρίσκονται στην Άραξο, στο Άκτιο και στην Ανδραβίδα, ενώ έχουν δυνατότητες εξυπηρέτησης εμπορικών πτήσεων και charter. Οι δυνατότητες των υφιστάμενων αεροδρομίων θεωρούνται ξεπερασμένες ως προς τα επιχειρησιακά δεδομένα των χώρων κίνησης αεροσκαφών (διάδρομοι, τροχόδρομοι, πίστες στάθμευσης αεροσκαφών) και ως προς τις διατιθέμενες κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπές διευκολύνσεις.

4.9.1 Μεγάλα έργα που γίνονται στην Δυτική Ελλάδα:

4.9.2 Σιδηροδρομικό έργο, τμήμα Κιάτο- Πάτρα

Το έργο αυτό κατασκευάζεται εδώ και μερικά χρόνια και συγκεκριμένα κατασκευάζεται το τμήμα Κιάτο- Ροδοδάφνη (Αίγιο). Δυστυχώς η περιοχή από τη Ροδοδάφνη (Αίγιο) μέχρι την Πάτρα δεν φαίνεται να προχωρά, αντίθετα ώριμο προς δημοπράτηση είναι το τμήμα από την Ροδοδάφνη μέχρι το Ρίο.

Ο πιο ρεαλιστικός στόχος είναι να ολοκληρωθεί το τμήμα Κιάτο -Ροδοδάφνη μέχρι το 2016 με την ηλεκτροκίνηση και την λειτουργία των νέων σταθμών ενώ προσπάθεια γίνεται μέχρι το 2016 να έχουν δημοπρατηθεί και κατασκευαστεί και τα τμήματα μέχρι το Ρίο.

Η μέγιστη ταχύτητα της νέας γραμμής είναι 200 χλμ./ώρα στο μεγαλύτερο μήκος της (Αθήνα - Κόρινθος - Λυγιά), 150 χλμ./ώρα στο τμήμα Λυγιά - Αίγιο και 100 -150 χλμ./ώρα στο τμήμα Αίγιο - Πάτρα.

Τα έργα στο τμήμα **ΚΙΑΤΟ- ΡΟΔΟΔΑΦΝΗ** είναι κόστους 578.000.000 ευρώ. Η νέα γραμμή αρχίζει από την έξοδο του νέου σιδηροδρομικού σταθμού Κιάτου και τελειώνει στην περιοχή Ροδοδάφνης, μετά το σιδηροδρομικό σταθμό Αιγίου.

Κατά μήκος του τμήματος αυτού της γραμμής κατασκευάζονται :

- Σήραγγες μήκους 12 χλμ.
- Cut & Cover μήκους 3,6 χλμ
- 18 Σιδηροδρομικές Γέφυρες
- 65 Άνω και Κάτω Διαβάσεις Οδών
- 3 Σιδηροδρομικοί Σταθμοί (Ξυλόκαστρο, Ακράτα, Αίγιο)
- 6 Σιδηροδρομικές Στάσεις (Διμηνιό, Λυκοποριά, Λυγιά (περιοχή Δερβενίου), Πλάτανος, Διακοπτό, Ελίκη)

Στο τμήμα Κιάτο -Ροδοδάφνη βρίσκονται σε εξέλιξη πέντε εργολαβίες υποδομής :

Εργολαβία 1: Η κατασκευή υποδομής της νέας διπλής σιδηροδρομικής γραμμής στο τμήμα Κιάτο Ροδοδάφνη από Χ.Θ. 21+200 έως Χ.Θ. 28+000, συμπεριλαμβανομένης της σήραγγας Μελισσίου » με προϋπολογισμό: 55.800.000 ευρώ. Το έργο υπογράφηκε στις 5/6/2006 με ανάδοχο την « ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΕ» με αρχικό χρόνο υλοποίησης τους 30 μήνες.

Σε αυτό το τμήμα περιλαμβάνεται η κατασκευή:

- Της διπλής σήραγγας Μελισσίου μήκους 1485,02m, με 1 σήραγγα διαφυγής μήκους 300 m περίπου, συμπεριλαμβανομένων των έργων εισόδου της σήραγγας διαφυγής (Cut +Cover μήκους 11m , έργα αντιστήριξης πρανών εισόδου, κλπ.).
- 2 Cover & Cut στην είσοδο και έξοδο της κύριας σήραγγας , συνολικού μήκους 330,83m .
- Την κατασκευή των χωματουργικών έργων μήκους 7 χλμ. (εντός και εκτός της σήραγγας Μελισσίου)

Εργολαβία 2: « Κατασκευή Σήραγγας Τράπεζας, Πλατάνου και γέφυρας Λαδοπόταμου στο τμήμα Κιάτο - Αίγιο της Σιδηροδρομικής Γραμμής Υψηλών Ταχυτήτων Αθηνών - Πατρών» με προϋπολογισμό 100.500.000 ευρώ. Το έργο υπογράφηκε στις 28/9/2006 με ανάδοχο την Κοινοπραξία **J&P-ΑΒΑΞ Α.Ε. - ΤΕΡΝΑ Α.Ε. - ΑΚΤΩΡ Α.Τ.Ε.** και αρχικό χρόνος υλοποίησης τους 36 μήνες.

Σε αυτό το τμήμα περιλαμβάνεται η κατασκευή:

- Της σήραγγας Πλατάνου για διπλή γραμμή μήκους 2292,9m με 2 στοές διαφυγής συνολικού μήκους 645m και Cut &Cover εισόδου και εξόδου συνολικού μήκους 33m
- Της γέφυρας του ποταμού Λαδοποτάμου μήκους 109,50m
- Την σήραγγα Τράπεζας για διπλή γραμμή μήκους 2.748,12m με 2 στοές διαφυγής συνολικού μήκους 398m και Cut &Cover εισόδου και εξόδου συνολικού μήκους 34.51m

Η σήραγγα Πλατάνου ξεκινά από τον οικισμό Πλατάνου, διέρχεται κάτω από τη Νέα Εθνική Οδό Κορίνθου - Πατρών και καταλήγει στην περιοχή της Τράπεζας, πλησίον της οδού με κατεύθυνση τα Καλάβρυτα και τη γέφυρα του ποταμού Λαδοπόταμου η οποία θα συνδέσει την έξοδο της σήραγγας Πλατάνου με την είσοδο της σήραγγας Τράπεζας. Η σήραγγα Τράπεζας περνάει κάτω από τον οικισμό Τράπεζα και στην έξοδό της (πλευρά του Διακοπτού) περνάει κάτω από τη Νέα Εθνική Οδό.

Εργολαβία 3: «Κατασκευή Σήραγγας Αιγίου στο τμήμα Κιάτο - Αίγιο της Σιδηροδρομικής Γραμμής Υψηλών Ταχυτήτων Αθηνών - Πατρών» με προϋπολογισμό 72.600.000 ευρώ. Το έργο υπογράφηκε στις 24/5/2006 με ανάδοχο την Κοινοπραξία **ΤΕΡΝΑ Α.Ε. - ΜΟΧΛΟΣ Α.Ε. - ΑΚΤΩΡ Α.Τ.Ε.** και αρχικό χρόνο υλοποίησης τους 34 μήνες.

Στο παραπάνω έργο περιλαμβάνεται η κατασκευή:

- Της διπλής σήραγγας Αιγίου, μήκους 3252m, με 3 στοές διαφυγής συνολικού μήκους 805m.
- 3 Cover & Cut, συνολικού μήκους 265,85m, στην είσοδο και έξοδο της κύριας σήραγγας
- 3 πασσαλότοιχους, συνολικού μήκους 368.05 (Δυτικό μέτωπο).
- Άνω Διάβαση (ΤΟ3), μήκους 32m (Ανατολικό μέτωπο).

Η υπόγεια χάραξη διέρχεται αρχικά κάτω από την περιοχή «Κουλούρα» και παρακάμπτοντας την πόλη του Αιγίου καταλήγει στην περιοχή του εργοστασίου «Κουνινιώτης».

Εργολαβία 4: «Η υποδομή της νέας διπλής σιδηροδρομικής γραμμής, σε μήκος περίπου 48 χλμ, από την περιοχή Μελισσίου μέχρι την περιοχή Ροδοδάφνης (εκτός της περιοχής Διακοπτού και Ελαιώνα)» με προϋπολογισμό 211.000.000 ευρώ και χρόνο υλοποίησης τους 36 μήνες.

Στο παραπάνω έργο περιλαμβάνεται η κατασκευή 44 Κάτω Διαβάσεων εκ των οποίων οι 40 θα είναι Κάτω Διαβάσεις Οδών και οι 4 θα είναι Κάτω Διαβάσεις πεζών.

4.10 Έρευνα & Ανάπτυξη

Η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μεγάλου δυναμικού φορέων ερευνητικής και τεχνολογικής δραστηριότητας και ερευνητών σε τομείς έντασης γνώσης, και στην παρουσία αξιόλογων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο ο τομέας δεν παρουσιάζει την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα, με βάση τις ανεπτυγμένες υποδομές και τις δαπάνες που γίνονται για Έρευνα και Καινοτομία στην Περιφέρεια. Λαμβάνοντας υπόψη τα ποσοστά τριών Δεικτών¹⁸ που περιέχονται

¹⁸ Ο Περιφερειακός Εθνικός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΕΣΔΚ)– Regional National Summary Innovation Index (RNSII) για την ΠΔΕ είναι 72 (ο δείκτης ορίζεται ως ο σχετικός μέσος όρος των δεικτών καινοτομίας μιας περιφέρειας προς το μέσο της χώρας. Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη του 100 τότε η καινοτομική επίδοση της συγκεκριμένης περιφέρειας βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της χώρας). Ο Περιφερειακός Ευρωπαϊκός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας, (ΠΕυρΣΔΚ) - Regional European Summary Innovation Index (REUSII) για την ΠΔΕ ανέρχεται σε 29 (ο δείκτης ορίζεται ως ο σχετικός μέσος όρος των δεικτών καινοτομίας μιας περιφέρειας προς το μέσο της ΕΕ. Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη του 100 τότε η καινοτομική επίδοση της συγκεκριμένης περιφέρειας βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ). Ο Φανερός Περιφερειακός

στον Ευρωπαϊκό Πίνακα Αποτελεσμάτων για την Καινοτομία (ΕΠΑΚ)¹⁹ του 2002 σχετικά με την καινοτομία στη ΠΔΕ προκύπτει ότι και στις τρεις περιπτώσεις η ΠΔΕ βρίσκεται κάτω από τους εθνικούς μέσους όρους. Πιο συγκεκριμένα: στο Δείκτη ΠΕΣΔΚ βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο της χώρας με ποσοστό 72% (έκτη θέση), στο Δείκτη ΠΕυρΣΔΚ βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο ως Περιφέρεια προς το μέσο όρο της ΕΕ, με ποσοστό 29% (έκτη θέση) και στο Δείκτη ΦΠΣΔΚ βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο των δύο προαναφερόμενων δεικτών, με ποσοστό 52% (5η θέση). Από τα παραπάνω προκύπτει ότι υπάρχει μεγάλο κενό στη συγκεκριμένη Περιφέρεια αναφορικά με την υιοθέτηση νέων μεθόδων και τεχνολογιών καινοτομικού χαρακτήρα.

Σύμφωνα, με τα πλέον διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat η ΠΔΕ εμφανίζει δαπάνες σε E&A 0,94% (1999) έναντι του εθνικού 0,65% του ΑΕΠ και του ευρωπαϊκού μέσου όρου 2% της ΕΕ (2001), χαρακτηριζόμενες από σχετικά μικρή συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, και μικρή διαχρονική αύξηση. Παρατηρούνται επίσης χαμηλές επιδόσεις σε αριθμό διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, δείκτης που αποτελεί μέτρο της απόδοσης της E&A. Συγκεκριμένα, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ανά ένα εκατομμύριο κατοίκους είναι 6,1 για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και 9,9 για την Ελλάδα, όταν ο μέσος ευρωπαϊκός όρος ξεπερνάει τα 100.

Η κύρια κατεύθυνση των δαπανών της Περιφέρειας για Έρευνα και Καινοτομία είναι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και οι επιχειρήσεις.

Οι υφιστάμενες επιχειρηματικές υποδομές της Περιφέρειας είναι η ΒΙΠΕ Πατρών και οι εγκαταστάσεις στο λιμάνι του Αστακού. Στην πρώτη λειτουργούν περί τις 30 βιομηχανίες που απασχολούν περί τους 1.500 εργαζόμενους. Στην δεύτερη, στο Πλατυγιάλι Αστακού ολοκληρώθηκαν τα σχεδιαζόμενα έργα, γεγονός που δημιουργεί μία νέα αγορά και νέες απαιτήσεις στις μεταφορικές υποδομές (υπηρεσίες logistics). Τέλος σε εξέλιξη βρίσκεται η δημιουργία του Βιομηχανικού Πάρκου Πατρών.

Από τα παραπάνω διαφαίνεται ύπαρξη έντονης ενδοπεριφερειακής ανισότητας στην ανάπτυξη υποδομών έρευνας και τεχνολογίας, καθώς υπάρχει έντονη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων για έρευνα και καινοτομία στην Αχαΐα, τα οφέλη των οποίων δεν φαίνεται να διαχέονται στην υπόλοιπη Περιφέρεια.

4.11 Πολιτισμός

Η Ελληνική Επικράτεια αποτελεί αναμφισβήτητα μοναδική κοιτίδα πολιτισμού παγκόσμιας εμβέλειας, διαχρονικής αξίας, τόσο από τους αρχαίους χρόνους όσο και στα νεότερα χρόνια μέχρι σήμερα,

Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΦΠΣΔΚ) - Revealed Regional Summary Innovation Index (RRSII) για την ΠΔΕ είναι 55 (ο δείκτης προκύπτει ως μέσος όρος των δύο προηγούμενων δεικτών).

19 European Innovation Scoreboard, 2003.

καθώς κάθε εποχή αλλά και γεωγραφική περιοχή της χώρας, προσδιορίζεται μέσα από μοναδικές ιδιαιτερότητες που τη χαρακτηρίζουν και αποτελούν αντικείμενο μελέτης.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει μοναδικές ιδιαιτερότητες και πλεονεκτήματα όπως επίσης και αδύνατα σημεία στην προοπτική της ανάπτυξης και του σχεδιασμού των μοντέλων προώθησης και εξέλιξης της πολιτιστικής παραγωγής και άνθησης, που είναι το ζητούμενο, έτι περαιτέρω σε περιόδους διοικητικής αναδιάρθρωσης, όπως είναι η πρόκληση της νέας αρχιτεκτονικής δομής αυτοδιοίκησης που καθιερώνεται με το πρόγραμμα «Καλλικράτης».

Στις ενότητες που ακολουθούν γίνεται μια προσπάθεια αφενός καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης και αφετέρου, μιας προσέγγισης των εργαλείων στρατηγικού σχεδιασμού της πολιτιστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ως ενιαίας πλέον οντότητας και της σχέσης της, με τις λοιπές Περιφέρειες της Επικράτειας, μέσα σε ένα δυναμικό επικοινωνιακό και εξελικτικό σχήμα που εδράζεται στη φιλοσοφία της Νέας Αρχιτεκτονικής Δομής.

Η υφιστάμενη κατάσταση στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας μπορεί να περιγραφεί με μια πρώτη ματιά σε δύο επίπεδα:

- 1) Στο επίπεδο των πάσης φύσεως πολιτιστικών υποδομών (Αρχαιολογικοί Χώροι, Παραδοσιακοί Οικισμοί, Μουσεία, Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία, Ιστορικά διατηρητέα μνημεία και έργα τέχνης,
- 2) Στο επίπεδο του άξονα της ιδιαίτερης κουλτούρας και παράδοσης των τριών γεωγραφικών περιοχών (τοπικές παραδοσιακές εορτές - τοπικά έθιμα - τοπικές εκδηλώσεις – φεστιβάλ) καθώς και στα πλαίσια αδελφοποιήσεις με εκτός της χώρας περιοχές.

4.11.1 Πολιτιστικές Υποδομές

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει ιδιαίτερα σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους και πλούσια υποδομή σε μουσεία, βιβλιοθήκες, πινακοθήκες, εκθεσιακά κέντρα και πολυχώρους.

Ανά περιοχή υποδομές βρίσκονται :

- **Στην Αρχαία Ολυμπία**, το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αρχαίας Ολυμπίας
- **Στην Πάτρα**, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Μουσείο Τύπου, το Νέο Μουσείο της Πάτρας επί της Ν.Ε.Ο., το Μέγαρο Λόγου και Τέχνης, το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης, το Ζωολογικό Μουσείο, η Βιβλιοθήκη της Μονής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου.
- **Στο Μεσολόγγι**, το Μουσείο Τρικούπι και η Πινακοθήκη
- **Στο Αγρίνιο**, το Αρχαιολογικό Μουσείο και η Παπαστράτειος Δημοτική Βιβλιοθήκη.
- **Στη Βόνιτσα**, το Αρχαιολογικό Μουσείο στο χωριό Θύριο
- **Στο Θέρμο**, η Βιβλιοθήκη Απόκουρου και το Αρχαιολογικό Μουσείο
- **Στη Ναύπακτο**, η Παπαχαραλάμπειος Βιβλιοθήκη

- **Στο Αίγιο**, το Αρχαιολογικό Μουσείο
- **Στην Κλειτορία**, το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης
- **Στον Πύργο**, η Βιβλιοθήκη και η Πινακοθήκη
- **Στην Ανδρίτσαινα**, Βιβλιοθήκη με σπάνιες εκδόσεις και προσθήκες σε Αρχαιολογικά Ευρύματα.

Οι προστατευόμενοι από την αρχαιολογική Νομοθεσία χώροι και μνημεία της περιφέρειας είναι:

- **Αρχαιολογικοί Χώροι:** Θέρμου Τριχωνίδας, Στράτου Αγρινίου, Πλευρώνας Μεσολογγίου, Οινειαδών Κατοχής στην Αιτωλοακαρνανία, Κλειτορος, Ψωφίδος, Ελίκης στην Αχαΐας καθώς και Αρχαίας Ολυμπίας, Ήλιδας, Φυγαλείας στην Ηλεία.
- **Μεσαιωνικά και Βυζαντινά Κάστρα:** Ναυπάκτου, Βόνιτσας, Αγγελόκαστρου, Αντιρρίου στην Αιτωλοακαρνανία, Ρίου και Πατρών στην Αχαΐα και Χλεμούτσι Κυλλήνης στην Ηλεία.
- **Τόποι Ιστορικής Σημασίας:** Ηρώο Μεσολογγίου στην Αιτωλοακαρνανία, Μονή Αγίας Λαύρας, Μονή Ταξιάρχων και Μέγα Σπήλαιο στην Αχαΐα.

Σημαντική είναι επίσης και η παρουσία των τοπικών παραδοσιακών οικισμών. Οι χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί της Περιφέρειας είναι: Ναύπακτος, Αιτωλικό και τμήματα του Μεσολογγίου στην Αιτωλοακαρνανία, Βεσίνι Καλαβρύτων και Αλεποχώρι Πατρών στην Αχαΐα και τέλος Ταξιάρχης Ολυμπίας και Ανδρίτσαινας στην Ηλεία.

Ειδικότερα, αναφορικά με την Ηλεία, αξίζει να αναφερθούν αρχαιολογικοί χώροι όπως το Κάστρο Κυλλήνης αλλά και η Αρχαία Ήλιδα, η οργανώτρια πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων και πρωτεύουσα των Ηλείων, στην οποία τα κτήρια που έχουν ανασκαφεί χρονολογούνται από τους ύστερους ελληνιστικούς ως τους ρωμαϊκούς χρόνους.

Στην Αρχαία Ολυμπία, το Ιερό της Ολυμπίας απλώνεται στους πρόποδες του λόφου του Κρονίου, ανάμεσα στον Αλφειό και τον παραπόταμό του Κλαδέο. Η Αρχαία Φιγαλεία υπήρξε κατά την αρχαιότητα μία από τις ισχυρότερες αρκαδικές πόλεις στην πολιτική χώρα. Την πόλη περιέβαλε ισχυρό τείχος μήκους περίπου 4 χλμ., με πύργους ορθογώνιους και κυκλικούς, το οποίο σώζεται ακόμη και σήμερα σε πολύ καλή κατάσταση και σε αρκετό ύψος.

Ο Επικούρειος Απόλλωνας είναι ο πρώτος σχεδόν άρτια διατηρημένος ναός, στον οποίο αντιπροσωπεύονται για πρώτη φορά και οι τρεις αρχιτεκτονικοί ρυθμοί της αρχαιότητας: ιωνικός, δωρικός, κορινθιακός. Η θέση που είναι κτισμένος ο ναός, σε υψόμετρο 1.131 μ., έχει το αρχαίο όνομα «Βάσσαι», που σημαίνει μικρή κοιλάδα μέσα στα βράχια.

Το Αρχαίο Λέπρεο είναι αρχαία ισχυρή πόλη, κτισμένη σε στρατηγικό σημείο, αφού έλεγχε τα περάσματα για Ηλεία, Μεσσηνία και Αρκαδία. Η πόλη βρισκόταν σε διαρκείς αγώνες κατά των Ηλείων, των οποίων υπήρξαν οι σκληρότεροι αντίπαλοι. Η διεκδίκηση του Λεπρέου από τους Ηλείους, τους οδήγησε στην ανοικτή σύγκρουση με τους Σπαρτιάτες, οι οποίοι εισέβαλαν και ερήμωσαν την Ηλεία, στα τέλη του 5^{ου} αι.π.Χ.

Επίσης, το Κάστρο Χλεμούτσι ιδρύθηκε στα έτη 1220-1223 από τον ηγεμόνα Γοδεφρείδο Α' Βιλλεαρδουίνο και αποτέλεσε το ισχυρότερο φρούριο του φράγκικου πριγκιπάτου της Αχαΐας.

Αναφορικά με τα μουσεία της ΠΕΗλείας, γνωστά είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ήλιδας, το Μουσείο Μπελογιάννη, το Λαογραφικό Μουσείο και το Μουσείο Τατάνη στην Αμαλιάδα.. Επιπρόσθετα, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας έχουν εκτεθεί τα πιο σημαντικά ευρήματα των ανασκαφών. Σπουδαία είναι και το Μουσείο Ιστορίας Αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων αλλά και το Μουσείο Ιστορίας Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων. Επίσης, το Λαογραφικό Μουσείο της Ανδρίτσαινας, το οποίο ιδρύθηκε το 1981 ύστερα από πρωτοβουλία του εξωραϊστικού Συλλόγου Γυναικών - στην αρμοδιότητα του οποίου και υπάγεται. -δημιουργήθηκε με σκοπό να διασωθεί και παράλληλα να προβληθεί το παραδοσιακό υλικό της Ανδρίτσαινας.

Αναφορικά με την Αιτωλοακαρνανία, υπάρχουν περίπου 150 αξιοσημείωτα μνημεία Αρχαίας, Ρωμαϊκής, Βυζαντινής, Μεταβυζαντινής, και Νεώτερης εποχής (αρχαίες πόλεις, οχυρά, θέατρα, ιερά, μοναστικά κέντρα, ναοί, σπηλαιώδεις εκκλησίες, βυζαντινά κάστρα, ενετικά και τούρκικα οχυρά, κτλ.). Αρκετές ανασκαφές βρίσκονται σήμερα σε εξέλιξη. Διενεργούνται οι περισσότερες (Ναυπάκτου, Παλιόκαστρο Αγρινίου, Αγγελόκαστρο, Στράτος, Οινιάδες, Λουτράκι, κ.λπ) από την ΣΤ' Εφορεία Αρχαιοτήτων.

Η ΠΕ Αχαΐας έχει να επιδείξει ένα πλήθος από κτίρια με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική καθώς είχε επιρροές από διάφορα ρεύματα των εποχών. Χαρακτηριστικά είναι τα κτίρια που ανεγέρθηκαν τον 19ο και 20ο αιώνα, ενώ υπάρχει και ένα σύνολο από βιομηχανικά κτίρια που μαρτυρούν την οικονομική και εμπορική ανάπτυξη της περιοχής κατά την διάρκεια του 20ου αιώνα.

Η αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της Πάτρας αλλά και γενικότερα της Αχαΐας είναι σαφώς επηρεασμένη από όλους τους κατακτητές της (Φράγκοι, Βενετοί, Ρωμαίοι, Βυζαντινοί) από την αρχαιότητα έως σήμερα. Το Ρωμαϊκό Ωδείο της «*πο πιο αξιόλογο σ' όλη την Ελλάδα μετά το Ηρώδειο*» κατά τον Πausανία, το Κάστρο της, ο παλιός Ναός του Αγίου Ανδρέα (1836 - 1843) μαρτυρούν το πέρασμα των αιώνων από την πρωτεύουσα της Αχαΐας, αποτελώντας κτίρια - αναγνώσματα οικιστικών μέσων και νοοτροπιών. Αυτά όμως που προκαλούν το ενδιαφέρον στο κέντρο της σύγχρονης Πάτρας είναι τα νεοκλασικά κτίρια και οι στοές με τα οποία κοσμήθηκε η πόλη στα τέλη του 19ου αιώνα και τα οποία μαρτυρούν την τότε ευμάρεια της. Ο Ερνέστος Τσίλερ σχεδίασε τα νεοκλασικά κτίρια που συναντά κανείς στην πλατεία Γεωργίου (την κεντρική της πόλης), όπως το Δημοτικό Θέατρο «Απόλλων» (1871) και το κτίριο του Εμπορικού Συλλόγου. Όλες σχεδόν οι κεντρικές οδοί της Πάτρας, αλλά και η Άνω Πόλη είναι γεμάτες από διώροφα διατηρητέα κτίρια (με οροφωγραφίες, τοιχογραφίες και ακροκέραμα) αλλά και στοές και σκάλες. Ιδιαίτερου αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος είναι και ο καθολικός ναός του Αγίου Ανδρέα καθώς και ο αγγλικανικός ναός της Πάτρας.

Ανάλογης αρχιτεκτονικής αξίας είναι και τα κτίρια του Αιγίου με τα αστικά της μέγαρα, ιδιωτικά και δημόσια και τους περικαλλείς ναούς της να έχει ιδιαίτερη θέση στην νεοελληνική αρχιτεκτονική. Σημαντική είναι και η λαϊκή αρχιτεκτονική των ορεινών παραδοσιακών οικισμών της Αχαΐας που οικοδομήθηκαν από Κλουκινιώτες-Βαραβαρήτες μαστόρους και αποτελούν σημαντικό κομμάτι της νεοελληνικής λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Επιπρόσθετα, στις δραστηριότητες της περιοχής συγκαταλέγεται το Πατρινό Καρναβάλι, που είναι η μεγαλύτερη εκδήλωση της χώρας στο είδος της, μία από τις μεγαλύτερες - σε ορισμένες παραμέτρους της - στον κόσμο και από τα σημαντικότερα καρναβάλια της Ευρώπης. Ξεκίνησε κάπου στα 1829 με τον πρώτο αποκριατικό χορό του εμπόρου Μωρέτη και συνεχίζει ακάθεκτο έως και σήμερα. Το Καρναβάλι ωστόσο άρχισε ν' αποκτά τα πρώτα στοιχεία οργάνωσης από το 1860 και μετά, με επιρροές από το δυτικό και επτανησιακό στοιχείο, λόγω της ένωσης των Ιονίων νησιών με την Ελλάδα. Όπως ήταν φυσικό δέχθηκε πολλαπλές επιρροές, κυρίως Μεσογειακές, τις οποίες όμως κατόρθωσε σε μεγάλο βαθμό να αφομοιώσει, με αποτέλεσμα το ελληνικό στοιχείο και η τοπική κουλτούρα να κυριαρχούν. Το καρναβάλι πέρασε από διάφορα στάδια και μορφές. Ως αφετηρία της σημερινής του μορφής θεωρείται το 1966, όπου καθιερώθηκε το Κυνήγι του Κρυμμένου Θησαυρού, που σημειώνει μέχρι σήμερα μεγάλη επιτυχία και στο οποίο συμμετέχουν πάνω από 50.000 νέοι της Πάτρας. Το κυνήγι είναι ένα απλό παιχνίδι πλοήγησης, που με τη φαντασία και την ευρηματικότητα των Πατρινών, έγινε σήμερα ένα καρναβαλικό γεγονός που διαρκεί πάνω από 10 μέρες και αποτελεί τον κορμό του καρναβαλιού και της παρέλασης.

Επίσης, το Διεθνές Φεστιβάλ της Πάτρας είναι πλέον ένας θεσμός ο οποίος μετράει αρκετά χρόνια ζωής έχοντας συμβάλει καθοριστικά στην ανάδειξη του πολιτιστικού προσώπου της Πάτρας και γενικότερα της Αχαΐας. Κάθε χρόνο το διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας φιλοξενεί σημαντικές μουσικές και θεατρικές παραστάσεις από καταξιωμένους Έλληνες και ξένους καλλιτέχνες.

Οι προστατευόμενοι από την αρχαιολογική Νομοθεσία χώροι και μνημεία της περιφέρειας είναι:

- **Αρχαιολογικοί Χώροι:** Θέρμου Τριχωνίδας, Στράτου Αγρινίου, Πλευρώνας Μεσολογγίου, Οινειαδών Κατοχής στην Αιτωλοακαρνανία, Κλείτορος, Ψωφίδος, Ελίκης στην Αχαΐας καθώς και Αρχαίας Ολυμπίας, Ήλιδας, Φυγαλείας στην Ηλεία.
- **Μεσαιωνικά και Βυζαντινά Κάστρα:** Ναυπάκτου, Βόνιτσας, Αγγελόκαστρου, Αντιρρίου στην Αιτωλοακαρνανία, Ρίου και Πατρών στην Αχαΐα και Χλεμούτσι Κυλλήνης στην Ηλεία.
- **Τόποι Ιστορικής Σημασίας:** Ηρώο Μεσολογγίου στην Αιτωλοακαρνανία, Μονή Αγίας Λαύρας, Μονή Ταξιάρχων και Μέγα Σπήλαιο στην Αχαΐα.

Σημαντική είναι επίσης και η παρουσία των τοπικών παραδοσιακών οικισμών. Οι χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί της Περιφέρειας είναι: Ναύπακτος, Αιτωλικό και τμήματα του Μεσολογγίου στην Αιτωλοακαρνανία, Βεσίνι Καλαβρύτων και Αλεποχώρι Πατρών στην Αχαΐα και τέλος Ταξιάρχης Ολυμπίας και Ανδρίτσαινας στην Ηλεία.

4.12 Τουρισμός

Το γεωγραφικό διαμέρισμα Δυτικής Ελλάδας (Περιφέρειες Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας, Ιονίων Νήσων) χαρακτηρίζεται γενικά στο μεν ηπειρωτικό τμήμα από ορεινότητα (Πίνδος), σχετική απομόνωση από την υπόλοιπη χώρα, δυσχερή προσπέλαση, μεγάλη χρονοαπόσταση, στο δε νησιωτικό από

κατακερματισμό σε μια γραμμική ανάπτυξη νησιών κατά μήκος των δυτικών ακτών. Στο εσωτερικό του το διαμέρισμα παρουσιάζει έντονες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, όπως π.χ. στο ηπειρωτικό τμήμα υψηλότερους δείκτες γήρανσης πληθυσμού, ανεργίας, και χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα, όχι μόνο σε σχέση με τον μέσο όρο της Ελλάδας αλλά και της Ε.Ε. των 15 κρατών-μελών (π.χ. Ήπειρος).

Οι σημαντικές διαπεριφερειακές ανισότητες που διαπιστώνονται οφείλονται κυρίως στην κοινωνικοοικονομική δομή των Περιφερειών. Λιγότερο ανεπτυγμένες εμφανίζονται οι Περιφέρειες που η οικονομία τους βασίζεται κυρίως στον πρωτογενή τομέα (Ήπειρος, Δυτική Ελλάδα), ενώ τα Ιόνια Νησιά παρουσιάζουν υψηλότερο σχετικά επίπεδο ανάπτυξης λόγω του τουρισμού (Κέρκυρα). Κύριες προϋποθέσεις για την αναπτυξιακή αυτή διαφοροποίηση, εκτός από την ύπαρξη αξιόλογων φυσικών και πολιτιστικών πόρων, αποτέλεσαν η τουριστική παράδοση που προϋπήρχε στην Κέρκυρα, η υποδομή και οι υπηρεσίες στήριξης του τουρισμού που αναπτύχθηκαν καθώς και η φήμη που καλλιεργήθηκε σταδιακά.

Συγκριτικά στοιχεία της σχέσης τουρισμού /πληθυσμού για τις τρεις Περιφέρειες παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 4-12-1 Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού και ξενοδοχειακών κλινών ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Πληθυσμός %	Ξενοδ.κλίνες %	Ξενοδ.κλίνες/ 1000 κατοίκους
Ηπείρου	3,22	1,56	28
Ιονίων Νήσων	1,96	10,16	301,5
Δυτικής Ελλάδας	6,79	2,47	20
Σύνολο χώρας	100	100	56

Παρόλα αυτά, η τουριστική ανάπτυξη στα Ιόνια Νησιά δεν ήταν άμοιρη δυσμενών επιπτώσεων περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών. Η Κέρκυρα, ένας από τους παλαιότερους καθιερωμένους τουριστικούς προορισμούς του ευρωπαϊκού μαζικού τουρισμού, δεν απέφυγε ούτε τις χωρικές υπερσυγκεντρώσεις τουριστικών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων εις βάρος της γεωργικής γης, ούτε την αισθητική και ποιοτική υποβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, του τοπίου και του δομημένου χώρου, ούτε την εποχικότητα και τους συγκυριακούς κινδύνους από την μονοκαλλιέργεια του τουριστικού κλάδου. Αντίστοιχα προβλήματα, σε μικρότερη όμως κλίμακα, εμφανίζονται και στα άλλα νησιά (Ζάκυνθος, Κεφαλλονιά, Λευκάδα) αλλά και στις απέναντι ακτές της Ηπείρου (Πάργα, Σύβοτα).

Τα μεγάλα έργα υποδομής μεταφορών που κατασκευάζονται σήμερα στην ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Ελλάδας προβλέπεται να χαράξουν νέες προοπτικές. Οι διεθνείς λιμένες Πάτρας και Ηγουμενίστας, κύριες δυτικές πύλες της χώρας, οι ζεύξεις Ρίου-Αντιρρίου και Ακτίου-Πρέβεζας καθώς και οι διευρωπαϊκοί άξονες Εγνατία, Ιόνια Οδός, ΠΑΘΕ (Πάτρα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη), αναμένεται να προσδώσουν στην περιοχή κομβικότητα, καθώς το αναπτυξιακό κέντρο βάρους της χώρας

μετατοπίζεται βαθμιαία προς δυσμάς. Οι ευνοϊκές προοπτικές σχετίζονται μεσοπρόθεσμα και με την ανάπτυξη του θαλάσσιου διαδρόμου Αδριατικής-Ιονίου καθώς και την αναμενόμενη σιδηροδρομική σύνδεση της Δυτικής Ελλάδας με την υπόλοιπη χώρα.

Με δεδομένη την ύπαρξη μεγάλου πλούτου και υψηλής ποιότητας φυσικών και πολιτιστικών πόρων τόσο στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (Εθνικός Δρυμός Αίνου, Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου) όσο και στις Περιφέρειες Ηπείρου (Ζαγοροχώρια, Εθνικοί Δρυμοί Πίνδου-Αώου) και Δυτικής Ελλάδας (Αρχαία Ολυμπία, υδροβιότοποι Μεσολογγίου – Αιτωλικού, Ιαματικές Πηγές Κυλλήνης και Καϊάφα), οι προοπτικές ανάπτυξης που προσδίδουν τα μεγάλα έργα υποδομής μεταφορών στο δυτικό γεωγραφικό διαμέρισμα της χώρας, δημιουργούν ευνοϊκές προϋποθέσεις και για την τουριστική ανάπτυξη.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στοιχεία διάρθρωσης επιχειρήσεων στον Τομέα Τουρισμού κατά περιφέρεια δίνοντας έμφαση στην σύγκριση της Δυτικής Ελλάδας με τις περιφέρειες του Δυτικού Άξονα (Ηπειρος, Ιόνια Νησιά.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.12-2 : Ετήσια στατιστικά στοιχεία διάρθρωσης επιχειρήσεων στον Τομέα του Τουρισμού κατά Περιφέρεια, 2002-2007

ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΑΔΟΥ 55 - ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ		ΕΤΟΣ					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	11 21 0 Αριθμός τοπικών μονάδων	97.399	102.152	100.838	102.215	109.015	111.786
	12 11 0 Κύκλος Εργασιών	7.148.255.132	7.233.031.291	8.186.196.786	8.742.569.271	9.474.540.475	9.931.459.662
	13 32 0 Μισθοί και Ημερομίσθια	1.332.134.635	1.369.036.161	1.597.341.820	1.544.235.747	1.749.855.955	1.852.898.838
	15 11 0 Ακαθάριστες Επενδύσεις σε υλικά αγαθά	545.116.808	684.336.360	731.751.108	821.553.906	1.322.496.014	1.670.808.399
	16 11 0 Αριθμός απασχολούμενων ατόμων	250.738	254.920	277.885	280.175	303.723	298.118
	GR21_Η ΠΕΙΡΟΣ	11 21 0 Αριθμός τοπικών μονάδων	3.694	4.116	4.007	4.082	4.213
12 11 0 Κύκλος Εργασιών		206.063.612	206.825.072	231.136.846	223.991.564	222.290.729	243.540.800
13 32 0 Μισθοί και Ημερομίσθια		33.523.731	36.884.549	33.948.477	27.821.844	29.435.062	30.626.681
15 11 0 Ακαθάριστες Επενδύσεις σε υλικά αγαθά		5.018.938	13.203.296	8.765.119	80.662.407	14.838.850	42.931.797
16 11 0 Αριθμός απασχολούμενων ατόμων		7.634	8.685	8.599	8.477	8.970	9.492
GR22_Ι ΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ		11 21 0 Αριθμός τοπικών μονάδων	6.790	7.066	6.882	7.426	8.251
	12 11 0 Κύκλος Εργασιών	520.840.647	547.741.064	509.405.293	562.333.291	572.252.592	600.951.668
	13 32 0 Μισθοί και Ημερομίσθια	89.486.451	91.395.786	100.228.957	107.909.255	90.802.012	106.107.869
	15 11 0 Ακαθάριστες Επενδύσεις σε υλικά αγαθά	76.176.682	63.896.208	61.049.117	41.534.379	65.607.014	201.401.415
	16 11 0 Αριθμός απασχολούμενων ατόμων	14.350	14.321	14.527	15.684	17.776	15.019

	ατόμων						
GR23 Δ ΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ Α	11 21 0 Αριθμός τοπικών μονάδων	5.165	5.593	5.659	5.375	6.126	6.317
	12 11 0 Κύκλος Εργασιών	316.428.275	305.707.071	360.368.715	347.810.113	381.826.294	391.924.073
	13 32 0 Μισθοί και Ημερομίσθια	41.781.958	41.724.214	45.484.018	49.758.107	43.305.330	57.047.043
	15 11 0 Ακαθάριστες Επενδύσεις σε υλικά αγαθά	8.024.465	7.608.822	22.130.509	47.340.862	46.093.011	28.684.966
	16 11 0 Αριθμός απασχολούμενων ατόμων	13.727	14.911	13.421	14.055	14.833	15.990
Δυτικός Άξονας	11 21 0 Αριθμός τοπικών μονάδων	15.649	16.775	16.548	16.883	18.590	19.070
	12 11 0 Κύκλος Εργασιών	1.043.332.534	1.060.273.207	1.100.910.854	1.134.134.968	1.176.369.615	1.236.416.541
	13 32 0 Μισθοί και Ημερομίσθια	164.792.140	170.004.549	179.661.452	185.489.206	163.542.404	193.781.593
	15 11 0 Ακαθάριστες Επενδύσεις σε υλικά αγαθά	89.220.085	84.708.326	91.944.745	169.537.648	126.538.875	273.018.178
	16 11 0 Αριθμός απασχολούμενων ατόμων	35.711	37.917	36.547	38.216	41.579	40.501

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία Στοιχείων Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Πληρέστερη εικόνα μας δίνει ο παρακάτω πίνακας που παρουσιάζει τα ίδια στοιχεία αλλά ως ποσοστά στο αντίστοιχο μέγεθος σε εθνικό επίπεδο.

ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΑΔΟΥ 55 - ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ		ΕΤΟΣ					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	2002	2003	2004	2005	2006	2007
GR21_ΗΠΕΙΡΟΣ	11 21 0 Αριθμός τοπικών μονάδων	3,79%	4,03%	3,97%	3,99%	3,86%	4,01%
	12 11 0 Κύκλος Εργασιών	2,88%	2,86%	2,82%	2,56%	2,35%	2,45%
	13 32 0 Μισθοί και Ημερομίσθια	2,52%	2,69%	2,13%	1,80%	1,68%	1,65%
	15 11 0 Ακαθάριστες Επενδύσεις σε υλικά αγαθά	0,92%	1,93%	1,20%	9,82%	1,12%	2,57%
	16 11 0 Αριθμός απασχολούμενων ατόμων	3,04%	3,41%	3,09%	3,03%	2,95%	3,18%
GR22_ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	11 21 0 Αριθμός τοπικών μονάδων	6,97%	6,92%	6,82%	7,27%	7,57%	7,40%
	12 11 0 Κύκλος Εργασιών	7,29%	7,57%	6,22%	6,43%	6,04%	6,05%
	13 32 0 Μισθοί και Ημερομίσθια	6,72%	6,68%	6,27%	6,99%	5,19%	5,73%
	15 11 0 Ακαθάριστες Επενδύσεις σε υλικά αγαθά	13,97%	9,34%	8,34%	5,06%	4,96%	12,05%
	16 11 0 Αριθμός απασχολούμενων ατόμων	5,72%	5,62%	5,23%	5,60%	5,85%	5,04%
GR23_ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	11 21 0 Αριθμός τοπικών μονάδων	5,30%	5,48%	5,61%	5,26%	5,62%	5,65%
	12 11 0 Κύκλος Εργασιών	4,43%	4,23%	4,40%	3,98%	4,03%	3,95%
	13 32 0 Μισθοί και Ημερομίσθια	3,14%	3,05%	2,85%	3,22%	2,47%	3,08%
	15 11 0 Ακαθάριστες Επενδύσεις σε υλικά αγαθά	1,47%	1,11%	3,02%	5,76%	3,49%	1,72%
	16 11 0 Αριθμός απασχολούμενων ατόμων	5,47%	5,85%	4,83%	5,02%	4,88%	5,36%
Δυτικός Άξονας	11 21 0 Αριθμός τοπικών μονάδων	16,07%	16,42%	16,41%	16,52%	17,05%	17,06%
	12 11 0 Κύκλος Εργασιών	14,60%	14,66%	13,45%	12,97%	12,42%	12,45%
	13 32 0 Μισθοί και Ημερομίσθια	12,37%	12,42%	11,25%	12,01%	9,35%	10,46%
	15 11 0 Ακαθάριστες Επενδύσεις σε υλικά αγαθά	16,37%	12,38%	12,57%	20,64%	9,57%	16,34%
	16 11 0 Αριθμός απασχολούμενων ατόμων	14,24%	14,87%	13,15%	13,64%	13,69%	13,59%

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία Στοιχείων Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

4.12.1 Βιώσιμη ανάπτυξη επιλεγμένων τουριστικών περιοχών

Η βιωσιμότητα για τον τουρισμό, στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης, προσεγγίζεται σαν μια προσπάθεια ολοκληρωμένης αντιμετώπισης και διαρκούς εξισορρόπησης όλων των επιμέρους στοιχείων που συνιστούν το αναπτυξιακό της σύστημα στο χώρο. Η σημασία του χώρου για τον τουρισμό έγκειται στο γεγονός ότι στον ίδιο χώρο πραγματοποιούνται αδιαχώριστα οι διαδικασίες

παραγωγής και κατανάλωσής του τουριστικού προϊόντος και ότι οι τουριστικοί πόροι και η τουριστική προσφορά και ζήτηση χαρακτηρίζονται από αλληλεξαρτημένες επιπτώσεις στο χώρο. Ο επιθυμητός βαθμός τουριστικής ανάπτυξης σχετίζεται άμεσα με την φέρουσα ικανότητα του χώρου, η κρίσιμη χωρητικότητα του οποίου όταν ξεπεραστεί δημιουργούνται διάφορα προβλήματα.

Η φέρουσα ικανότητα αφορά περισσότερο το φυσικό περιβάλλον και τα οικοσυστήματα του, η ευαισθησία των οποίων διέπεται από εσωτερικούς μηχανισμούς με μη αναστρέψιμες αντιδράσεις σε εξωτερικές ανθρώπινες ή άλλες δράσεις επ' αυτών. Η τουριστική χωρητικότητα αποτελεί ένα εργαλείο προσδιορισμού της ικανότητας μιας συγκεκριμένης περιοχής να δεχθεί και να αφομοιώσει συγκεκριμένα μεγέθη τουριστικών ροών και δραστηριοτήτων χωρίς αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον της. Σύμφωνα με προτάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO 1983) η τουριστική χωρητικότητα θα πρέπει να διαφοροποιείται κατά περιοχή, με βάση τον βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος και τον τύπο της τουριστικής δραστηριότητας.

Η τουριστική χωρητικότητα εκτός από την φυσική – περιβαλλοντική έχει και κοινωνική και οικονομική διάσταση και διαφοροποιείται ανάλογα με τον χώρο, την περιβαλλοντική του σημασία και τον τύπο της τουριστικής δραστηριότητας.

Η κρίσιμη χωρητικότητα αναφέρεται στον προσδιορισμό ορίων ως προς τα χωρικά ή οικονομικά μεγέθη των τουριστικών ροών και δραστηριοτήτων, με την υπέρβαση των οποίων το συνολικό κόστος (οικονομικό, κοινωνικό, περιβαλλοντικό) της τουριστικής ανάπτυξης δεν αντισταθμίζεται ή είναι μεγαλύτερο από το όφελος.

Στην τρέχουσα τουριστική ορολογία οι γνωστοί όροι «φέρουσα ικανότητα» και «κρίσιμη χωρητικότητα» έχουν να κάνουν με εδαφικές ενότητες μέσα στις οποίες είναι δυνατή η αξιολόγηση τουριστικών δραστηριοτήτων. Η μέτρηση της φέρουσα ικανότητας συνήθως επικεντρώνεται στον τουρίστα ως μονάδα, σε προσδιορισμένο τόπο διαμονής αμιγώς τουριστικής χρήσης, γεγονός που παραπέμπει κυρίως στις χώρες-δέκτριες μαζικού τουρισμού. Αντίθετα η εκτίμηση των κρίσιμων χωρητικοτήτων αφορά κυρίως στις ομάδες ενδημικού ή περιηγητικού τουρισμού σε περιοχές πολυλειτουργικές, όπου η μίξη των χρήσεων και των μορφών τουρισμού θεωρείται δεδομένη και αποδεκτή. Σύμφωνα με την έκταση, τις γεωγραφικές ιδιομορφίες και το σύνθετο τουριστικό προϊόν της Δυτικής Ελλάδας σκόπιμο είναι οι σχετικές αναπτυξιακές προτάσεις να γίνουν ύστερα από ποιοτική εκτίμηση των κρίσιμων χωρητικοτήτων, κατά ευρύτερη περιοχή.

4.12.2 Κρίσιμες χωρητικότητες τουριστικών περιοχών

Όπως αναφέρθηκε, οι Περιφέρειες Ηπείρου και Δυτικής Ελλάδας διαθέτουν σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα από πλευράς πρωτογενούς τουριστικής προσφοράς τα οποία μέχρι σήμερα μένουν σχεδόν αναξιοποίητα, σε αντίθεση με τα Ιόνια Νησιά, όπου η ανάπτυξη του τουρισμού είναι σημαντική και συνεχώς ανερχόμενη. Στον Πίνακα 2. φαίνεται η έντονη διαφορά μεταξύ του ξενοδοχειακού

δυναμικού των Ιόνιων Νησιών και των άλλων δύο Περιφερειών, καθώς και η διαφορά μεταξύ των Π.Ε. σε κάθε περιφέρεια.

Πίνακας 6-12-3. Ξενοδοχειακό δυναμικό Δυτικής Ελλάδας κατά περιφέρεια και νομό, 2004

Ήπειρος		Δυτική Ελλάδα		Ιόνια Νησιά	
ΠΕ	Κλίνες	ΠΕ	Κλίνες	ΠΕ	Κλίνες
Ιωαννίνων	3.906	Αχαΐας	6.268	Κερκύρας	42.353
Πρεβέζης	3.787	Ηλείας	6.095	Ζακύνθου	22.201
Θεσπρωτίας	2.245	Αιτωλ/νίας	3.374	Κεφαλληνίας	7.619
Άρτας	481			Λευκάδας	3.798
Σύνολο	10.419	Σύνολο	15.737	Σύνολο	75.971

Έτσι, γίνεται έμμεσα φανερός ο βαθμός τουριστικής ανάπτυξης και συνεπώς χωρικής φόρτισης, σε μια πρώτη προσέγγιση σε επίπεδο Π.Ε.. Από μια αναλυτικότερη επεξεργασία των διαθέσιμων στοιχείων προκύπτει η εικόνα της χωρικής διασποράς και των σημειακών συγκεντρώσεων των κλινών αυτών κατά τόπο, μέσα στα όρια του κάθε Π.Ε. και έτσι είναι δυνατή μια αδρομερής προσέγγιση του βαθμού χωρικής φόρτισης σε τοπικό επίπεδο. Υπενθυμίζεται ότι στους ίδιους τόπους συγκεντρώνονται πέραν των ξενοδοχειακών και κλίνες βοηθητικών καταλυμάτων, οπότε η τοπική φόρτιση πολλαπλασιάζεται. Επίσης τονίζεται ότι η φόρτιση σχετίζεται άμεσα με την έκταση, με την ευαισθησία του περιβάλλοντος αλλά και με την αντοχή των πόρων και της υφιστάμενης υποδομής κάθε τόπου.

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει την κατά τόπους διασπορά και τον βαθμό φόρτισης από συγκεντρώσεις κλινών, σε κάθε νομό των τριών Περιφερειών. Η διασπορά προσδιορίζεται από τον συνολικό αριθμό των τόπων στους οποίους εντοπίζονται κλίνες σε ξενοδοχειακές μονάδες ενώ οι συγκεντρώσεις προσδιορίζονται από τον συνολικό αριθμό ξενοδοχειακών κλινών κάθε τόπου, με την παραδοχή μιας κλιμάκωσης που σχετίζεται με τον βαθμό χωρικής φόρτισης του τόπου.

Περιφέρεια/ Π.Ε.	Αριθμός τόπων με ξενοδοχειακές κλίνες				
	Σύνολο τόπων	< 350 κλ. (α)	350-1000 κλ.(β)	1000-3000 κλ.(γ)	3000-5000 κλ. (δ)
Ιόνια Νησιά					
Κερκύρας	80	49	16	13	2
Ζακύνθου	19	11	2	3	3
Κεφαλονιάς	31	25	5	1	
Λευκάδας	17	11	6		
Δυτ. Ελλάδα					
Αχαΐας	34	29	4	1	
Ηλείας	24	18	5	1	
Αιτωλ/νίας	21	17	4		
Ήπειρος					
Ιωαννίνων	28	26	1	1	
Πρεβέζης	12	9	2	1	

Θεσπρωτίας	8	5	2	1	
Άρτας	4	4			

Κλιμάκωση χωρικής φόρτισης: (α) κάτω των 350 ξενοδ. κλινών κατά τόπο, μέτρια φόρτιση
 (β) 350-1000 κλινών, μεγάλη φόρτιση, κρίσιμη κατάσταση
 (γ) 1000-3000 κλινών, πολύ μεγάλη φόρτιση, εμφάνιση προβλημάτων
 (δ) 3000-5000 κλινών, υπερβολική φόρτιση, εμφάνιση θυλάκων ώριμης ανάπτυξης.

Η χωρική φόρτιση εξετάζεται διαχρονικά: σε σχέση με την εξέλιξη του πληθυσμού, του ξενοδοχειακού δυναμικού και της τουριστικής κίνησης, κατά περιοχή. Ο συσχετισμός με το υπάρχον δυναμικό σε φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους και η αξιολόγηση των αλληλεπιδράσεων και των παρεπόμενων επιπτώσεων από τις τουριστικές δραστηριότητες στις περιοχές αυτές, είναι δυνατόν να οδηγήσει σε ακριβέστερα συμπεράσματα. Με βάση τα παραπάνω επιχειρείται μια γενική κατάταξη των Π.Ε. σε τουριστικά ανεπτυγμένους, δυναμικά αναπτυσσόμενους και τουριστικά αναξιοποίητους με δυνατότητες ανάπτυξης.

α. Τουριστικά ανεπτυγμένοι Π.Ε.:

Κερκύρας, Ζακύνθου

Χωρικές συγκεντρώσεις στις ακτές:

Κέρκυρα: ανατολικές ακτές (Νησάκι-Μεσογγή), βόρειες (Ρόδα), νότιες (Κάβος)

Ζάκυνθος: νότιες ακτές (Λαγανάς-Βασιλικός), βορειοανατολικές ακτές (Πλάνος-Καλαμάκι)

β. Δυναμικά αναπτυσσόμενοι Π.Ε.:

Κεφαλληνίας, Λευκάδας, Αχαΐας, Ηλείας, Ιωαννίνων, Πρεβέζης, Θεσπρωτίας.

Χωρικές συγκεντρώσεις στις ακτές:

Κεφαλονιά: νότιες ακτές (Σκάλα, περιοχή Αργοστολίου)

Ν. Αχαΐας: Πάτρα-Ρίο, νοτιοδυτικές ακτές (Καλογριά)

Ν. Ηλείας: Αρχαία Ολυμπία, βορειοδυτικές ακτές (Σκαφιδιά, Κυλλήνη)

Ν. Ιωαννίνων: Ιωάννινα, Μέτσοβο, Δυτικό Ζαγόρι (Πάπιγγο, Μονοδένδρι)

Ν. Πρεβέζης: Πάργα

Ν.Θεσπρωτίας: Σύβοτα

γ. Π.Ε. τουριστικά αναξιοποίητοι, με δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης:

Αιτωλοακαρνανίας, Άρτας.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι παρουσιάζονται ανισότητες και μέσα σε κάθε νομό ανεξαρτήτως κατηγορίας, δεδομένου ότι η τουριστική ανάπτυξη συγκεντρώνεται κατά το μεγαλύτερο ποσοστό (90%) στην παράκτια ζώνη, ενώ οι ορεινές περιοχές- εκτός από τα Καλάβρυτα, το Μέτσοβο και τα Ζαγόρια- παραμένουν αναξιοποίητες παρόλο που διαθέτουν δυνατότητες. Για τις δύο πρώτες κατηγορίες περιοχών οι επιλογές έχουν ήδη γίνει επειδή αυτές είτε έχουν ήδη αναπτυχθεί είτε βρίσκονται σε μια συγκεκριμένη πορεία, οι δε ενδεικνυόμενες πολιτικές περιορίζονται σε παρεμβάσεις ελέγχου, ρυθμίσεων και αναβαθμίσεων. Δυνατότητες βιώσιμης τουριστικής

ανάπτυξης απομένει να έχει μόνο η τρίτη κατηγορία, αυτή των αναξιοποίητων περιοχών, στην οποία θα μπορούσε να συμπεριληφθεί και η ορεινή ενδοχώρα των άλλων δύο κατηγοριών.

5 Οργανωτικά χαρακτηριστικά και τα οικονομικά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

5.1 Οργανισμός της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Οι υπηρεσίες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε εφαρμογή του ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης διαρθρώνονται σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Οι περιφερειακές υπηρεσίες οργανώνονται στο πλαίσιο της οικείας περιφερειακής ενότητας και υπάγονται σε οργανική μονάδα της Κεντρικής Υπηρεσίας.

Η Κεντρική Υπηρεσία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαρθρώνεται ως κατωτέρω:

1. Γραφείο Περιφερειάρχη.
2. Γραφεία Αντιπεριφερειάρχων.
3. Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών.
4. Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας.
5. Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.
6. Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης.
7. Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών.
8. Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας.

Επίσης στην Κεντρική Υπηρεσία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας λειτουργούν επίσης και οι παρακάτω Υπηρεσίες:

- α. Νομική Υπηρεσία.
- β. Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας.
- γ. Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου.
- δ. Αυτοτελές Τμήμα Παλαιϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών (ΠΑΜ-ΠΣΕΑ).
- ε. Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων.

Το Γραφείο του Περιφερειάρχη και τα Γραφεία των Αντιπεριφερειάρχων συγκεντρώνουν τα αναγκαία στοιχεία για την ενημέρωση των οργάνων αυτών κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, επιμελούνται για την αλληλογραφία τους και οργανώνουν την επικοινωνία αυτών με τις υπηρεσίες και το κοινό.

5.2 Διάρθρωση οργανικών μονάδων – Αρμοδιότητες

5.2.1 Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών

1. Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

1. Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, με αρμοδιότητες της στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό, την προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων, τον επιχειρησιακό προγραμματισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων της Περιφέρειας και την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Τη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού απαρτίζουν τα εξής τμήματα:

- Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής.
- Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Έργων.
- Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- Τμήμα Τεκμηρίωσης

2. Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού με Περιφερειακά Τμήματα στις Ενότητες και αρμοδιότητες σε θέματα τήρησης των περιβαλλοντικών όρων δραστηριοτήτων και έργων, προστασίας περιβάλλοντος, περιφερειακού σχεδιασμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, υλοποίησης σχετικών προγραμμάτων και δράσεων και μελέτης και ανάπτυξης της χωροταξικής κατανομής των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται σε περιφερειακό επίπεδο.

3. Διεύθυνση Τεχνικών Έργων έχει ως αποστολή το σχεδιασμό, προγραμματισμό, συντονισμό των τεχνικών έργων όλης της Περιφέρειας, τη μελέτη, εκτέλεση, επίβλεψη, παραλαβή και συντήρηση των τεχνικών έργων που εκτελούνται σε περισσότερες της μίας περιφερειακές ενότητες.

4. Διευθύνσεις Τεχνικών Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων, με αρμοδιότητες τη μελέτη, εκτέλεση, επίβλεψη, παραλαβή και συντήρηση των πάσης φύσεως τεχνικών έργων που εκτελούνται στην περιοχή ευθύνης της περιφερειακής ενότητας.

5.2.2 Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας στην οποία υπάγονται οι υπηρεσίες:

1. Διεύθυνση Διαφάνειας και ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, με αρμοδιότητες την διαφάνεια των πράξεων των περιφερειακών οργάνων, το σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την υποστήριξη της λειτουργίας των συστημάτων πληροφορικής και επικοινωνιών του φορέα και των περιφερειακών υπηρεσιών του, τη τεχνική και οργανωτική διαλειτουργικότητα των συστημάτων της Περιφέρειας με αντίστοιχα συστήματα εθνικής εμβέλειας κεντρικών φορέων της Διοίκησης

2. Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη, με αρμοδιότητες το σχεδιασμό και το συντονισμό δράσεων σε επίπεδο υπηρεσιών με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη, και στην

εισήγηση οργανωτικών μέτρων για θέματα βελτίωσης της απόδοσης των υπηρεσιών της Περιφέρειας.

3. Διεύθυνση Διοίκησης, με αρμοδιότητες τη διοικητική υποστήριξη των υπηρεσιών της Περιφέρειας, την επεξεργασία στοιχείων για την εκτίμηση των αναγκών των υπηρεσιών σε προσωπικό, τη διαχείριση όλων των θεμάτων διοίκησης προσωπικού, καθώς και στα θέματα σχετικά με τη διενέργεια των εκλογών και τέλος στην εύρυθμη λειτουργία των συλλογικών οργάνων της Περιφέρειας.

4. Διεύθυνση Οικονομικού, με αρμοδιότητες την κατάρτιση, τροποποίηση και παρακολούθηση εκτέλεσης του προϋπολογισμού της Περιφέρειας, τον απολογισμό και κάθε οικονομική κατάσταση, την καταγραφή και αξιοποίηση της περιουσίας της περιφερειακής ενότητας, στην οποία βρίσκεται η έδρα της Περιφέρειας, την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων δημιουργίας και απόκτησης εσόδων, την πληρωμή κάθε είδους δαπάνης τη λογιστική και ταμειακή διαχείριση, την εκκαθάριση της μισθοδοσίας και των πάσης φύσεως αποδοχών του προσωπικού και της αντιμισθίας των αιρετών εκπροσώπων, την κατάρτιση και εκτέλεση του προγράμματος προμηθειών και την τήρηση των απαιτούμενων αρχείων, βιβλίων και στοιχείων.

5. Διεύθυνση Διοικητικού-Οικονομικού των Περιφερειακών Ενοτήτων με σχετικές διοικητικές (θέματα προσωπικού, διενέργεια εκλογών) και οικονομικές δραστηριότητες (θέματα περιουσίας, πληρωμή δαπανών, λογιστική –ταμειακή διαχείριση, μισθοδοσία, προμήθειες, τήρηση αρχείων, βιβλίων και στοιχείων σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας.

5.2.3 Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής

1. Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, με αρμοδιότητες την κατάρτιση ετήσιων και πολυετών περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων για τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία, την εκπόνηση και αξιολόγηση σχετικών μελετών και μέτρων πολιτικής, καθώς και στη μέριμνα για την ανάπτυξη και την ποιοτική βελτίωση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας στον τομέα της φυτικής και της ζωικής παραγωγής, τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, την επικοινωνία με τις υπηρεσίες των αρμόδιων Υπουργείων και την εφαρμογή των εθνικών πολιτικών και τη συνεργασία και παροχή πληροφοριών στους Δήμους της Περιφέρειας.

2. Διεύθυνση Κτηνιατρικής, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με αρμοδιότητες τη μέριμνα για την προστασία του ζωικού κεφαλαίου σε όλη την Περιφέρεια, την εξασφάλιση της υγείας των ζώων, τη λήψη αποφάσεων για ασθένειες ζώων που μπορεί να έχουν επιδημικό χαρακτήρα, καθώς και τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας.

3. Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακών Ενοτήτων με αρμοδιότητες τη μέριμνα για την ανάπτυξη και την ποιοτική βελτίωση των τομέων της φυτικής και της ζωικής παραγωγής στην περιοχή των περιφερειακών ενοτήτων, τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, τη διενέργεια ελέγχων

σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία για την προστασία του ζωικού κεφαλαίου στην περιφέρεια, την εξασφάλιση της υγείας των ζώων και τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας σε κάθε περιφερειακή ενότητα, καθώς και σε αρμοδιότητες τοπογραφίας, εποικισμού και αναδασμού,

5.2.4 Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης

συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

1. Διεύθυνση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, με αρμοδιότητες τη χορήγηση αδειών Ίδρυσης και Λειτουργίας βιομηχανιών και βιοτεχνιών και τον καθορισμό και αποχαρακτηρισμό λατομικών περιοχών.
2. Διεύθυνση Διά Βίου Μάθησης, Απασχόλησης, Εμπορίου και Τουρισμού, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με αρμοδιότητες σε θέματα υποστήριξης του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, σε θέματα της πέραν του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος διά βίου μάθησης και της σύνδεσης αυτών με την απασχόληση, σε θέματα εμπορίου και ανωνύμων εταιρειών, στην κατάρτιση προγραμμάτων για τον τουριστικό σχεδιασμό, καθώς και για την τουριστική ανάπτυξη και προβολή της περιφέρειας, σε συνεργασία με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ) και τους ΟΤΑ α' βαθμού της περιφέρειας.
3. Διευθύνσεις Ανάπτυξης Περιφερειακών Ενοτήτων με αρμοδιότητες ιδίως στο τομέα φυσικών πόρων, ενέργειας και βιομηχανίας, στο τομέα απασχόλησης, εμπορίου και τουρισμού, καθώς και αρμοδιότητες παιδείας και δια βίου μάθησης, οι οποίες έχουν ανατεθεί στις Περιφέρειες, σε επίπεδο Ενότητας

5.2.5 Γενική Διεύθυνση Μεταφορών και Επικοινωνιών,

Στην οποία υπάγονται οι :

1. Διευθύνσεις Μεταφορών και Επικοινωνιών των Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλοακαρνανίας, με έδρα το Μεσολόγγι και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας, Ηλείας, με έδρα τον Πύργο και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας, με αρμοδιότητες του τομέα Μεταφορών και Επικοινωνιών, οι οποίες έχουν ανατεθεί στις Περιφέρειες, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

5.2.6 Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας

συγκροτείται από τις εξής οργανικές μονάδες:

1. Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με αρμοδιότητες ιδίως στη διαφύλαξη και βελτίωση της υγείας και της ευεξίας του πληθυσμού, τον εκσυγχρονισμό, τον έλεγχο και την προστασία των επαγγελματιών και

των υπηρεσιών υγείας, με σαφή προσανατολισμό την ποιότητα ζωής ασθενών και μη και με βάση τις ανάγκες ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, καθώς και στην προστασία και προαγωγή της υγείας με την ανάπτυξη προγραμμάτων αγωγής υγείας, πρόληψης και προαγωγής της υγείας.

2. Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας, με έδρα την Πάτρα και τοπική αρμοδιότητα σε όλη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, με αρμοδιότητες προνοιακού χαρακτήρα που αφορούν την οικογένεια, το παιδί, τους ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρίες και ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες, καθώς και αρμοδιότητες που ανάγονται στην κοινωνική και οικονομική στήριξη ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, και τέλος σε θέματα που αφορούν την ενίσχυση και την προαγωγή του αθλητισμού και του πολιτισμού.

3. Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφερειακών Ενοτήτων 1. Αιτωλοακαρνανίας, με έδρα το Μεσολόγγι και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας, με έδρα την Πάτρα και αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας, Ηλείας, με έδρα τον Πύργο και τοπική αρμοδιότητα στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας με αρμοδιότητες ιδίως στη διαφύλαξη και βελτίωση της υγείας και της ευεξίας του πληθυσμού, την εξασφάλιση της δημόσιας υγείας με τον υγειονομικό έλεγχο, την εφαρμογή της υγειονομικής νομοθεσίας, την έκδοση τοπικών υγειονομικών διατάξεων, τη λήψη μέτρων σε θέματα δημόσιας υγιεινής, την επιβολή κυρώσεων, την έκδοση γνωματεύσεων για τη χορήγηση αδειών όλων των επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθώς και στην εξασφάλιση της υγιεινής του περιβάλλοντος σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας.

5.2.7 Αυτοτελής Διεύθυνση, Αυτοτελή τμήματα και γραφεία

- **Η Νομική Υπηρεσία** της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι αρμόδια ιδίως για τη νομική υποστήριξη της Περιφέρειας στις κάθε μορφής υποθέσεις της, δικαστικές ή εξώδικες και για τη νομική καθοδήγηση των οργάνων και υπηρεσιών αυτής με γνωμοδοτήσεις και συμβουλές.
- Γραφεία Νομικής Υπηρεσίας Περιφερειακών Ενοτήτων, πλην της έδρας προκειμένου να εκπροσωπούνται οι αντίστοιχες περιφερειακές ενότητες ενώπιον των δικαστικών και των διοικητικών αρχών.
- **Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας με** αρμοδιότητες το συντονισμό και την επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, την εφαρμογή του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού σε επίπεδο περιφέρειας, την διατύπωση εισηγήσεων για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιφέρειας, καθώς και αποφασιστικές αρμοδιότητες στις περιπτώσεις τοπικών καταστροφών μικρής έντασης και επίταξης προσωπικού, κινητών και ακινήτων. Το συντονισμό και την οργάνωση σε θέματα πρόληψης, ενημέρωσης και αντιμετώπισης σχετικών καταστάσεων καθώς και το συντονισμό όλων των υπηρεσιών της Περιφέρειας και του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού σε θέματα ετοιμότητας και αποκατάστασης. Επιπλέον συμμετέχει στην εκπόνηση προγραμμάτων αντιπυρικής προστασίας, δασικών εκτάσεων και στο σχεδιασμό μεθόδων και μέσων για την πρόληψη και καταστολή τους.

Την Αυτοτελή Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας απαρτίζουν τα ακόλουθα Τμήματα:

- Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας.
 - Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας.
 - Τμήμα Πολιτικής Προστασίας Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας.
- **Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου**, με αρμοδιότητες ελέγχου της διοικητικής δράσης όλων των Υπηρεσιών της Περιφέρειας
 - **Αυτοτελές Τμήμα Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών (ΠΑΜ – ΠΣΕΑ)** Με αρμοδιότητες τη σχεδίαση και τον προγραμματισμό οργάνωσης, προπαρασκευής και την κινητοποίηση των Πολιτικών Δυνάμεων, προς επιβίωση στον πόλεμο ή την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών στην ειρήνη και συμβολή αυτών στην Εθνική Άμυνα, καθώς και τον συντονισμό κατεύθυνση όλων γενικώς των υπηρεσιών της Περιφέρειας, τη συγκρότηση μικτών επιτροπών και ομάδων εργασίας με συμμετοχή αξιωματικών των σωμάτων ασφαλείας και την έκδοση ατομικών προσκλήσεων σε περίπτωση πολιτικής επιστράτευσης.
 - Γραφεία **Παλλαϊκής Άμυνας και Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών** ΠΑΜ – ΠΣΕΑ σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα, εκτός της έδρας, όπου ασκούνται σε τοπικό επίπεδο οι αρμοδιότητες
 - **Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων, με αρμοδιότητες** την πληροφόρηση των μέσων ενημέρωσης που δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια, αλλά και των μέσων ενημέρωσης εθνικής εμβέλειας, την τέλεση εκδηλώσεων που αφορούν σε εθνικές εορτές πανελληνίας και τοπικής σημασίας και η κατάρτιση σχετικού προγράμματος.

5.2.8 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ Κ.Ε.Κ. ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΑΧΑΪΑΣ

Συνοπτικά Χαρακτηριστικά

Ειδικός Κωδικός Αριθμός : 12131242

Διακριτικός Τίτλος : ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ Κ. Ε. Κ. Δ. Β. Μ. Π. Ε. ΑΧΑΪΑΣ

Νόμιμος Εκπρόσωπος : ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Περιφέρειες : Δυτικής Ελλάδας

Εξειδίκευση στα θεματικά Πεδία:

1. Περιβάλλοντος
2. Υγείας και Πρόνοιας
3. Πολιτισμού & Αθλητισμού
4. Παιδαγωγικά
5. Οικονομίας και Διοίκησης
6. Πληροφορικής
7. Τουριστικά & Παροχής Υπηρεσιών
8. Αγροτικά
9. Τεχνικά και Μεταφορών

Αριθμός πιστοποιημένων Δομών : 3

Το ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ Κ.Ε.Κ. Δ. Β. Μ. Π. Ε. ΑΧΑΪΑΣ είναι φορέας εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης ενηλίκων, πιστοποιημένος από Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ). Δραστηριοποιείται και έχει υλοποιήσει έργα, δράσεις και προγράμματα εκπαίδευσης. Ενδεικτικά αναφέρονται τα παρακάτω:

- Δράσεις Συμβουλευτικής ή Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών.
- Προγράμματα Κοινωνικής ένταξης και ένταξης στην Αγορά εργασίας ομάδων και περιοχών με υψηλά ποσοστά Αναλφαβητισμού και ανεργίας,
- Προγράμματα για την εκμάθηση των Ελληνικών ως δεύτερης γλώσσας (Ελληνομάθεια),
- Τμήματα Αλφαβητισμού, Επαγγελματικής κατάρτισης και ενέργειες κοινωνικού και πολιτιστικού περιεχομένου,
- Συνεδρία, σεμινάρια, Μεμονωμένες εκδηλώσεις, Ημερίδες,
- Προγράμματα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.)
- Έργα Καταπολέμησης του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας
- Κοινοτικές Πρωτοβουλίες
- Προγράμματα ενδο-επιχειρησιακής κατάρτισης και κατάρτισης εργαζομένων
- Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά, διακρατικά και άλλα επιχειρησιακά προγράμματα και δίκτυα.
- Δράσεις Προώθησης στην Απασχόληση των καταρτιζομένων από τα προγράμματα κατάρτισης
- Έρευνες και Μελέτες των τάσεων της Αγοράς Εργασίας κ.α.
- Προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων Leonardo Da Vinci

Το ΚΕΚ είναι εξειδικευμένο στα παρακάτω θεματικά πεδία:

- Περιβάλλοντος
- Υγείας και Πρόνοιας
- Πολιτισμού και Αθλητισμού
- Παιδαγωγικά
- Οικονομίας και Διοίκησης
- Πληροφορικής
- **Τουριστικά και Παροχής Υπηρεσιών**
- Αγροτικά
- Τεχνικά και Μεταφορών

Το ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ Κ.Ε.Κ. Δ. Β. Μ. Π. Ε. ΑΧΑΪΑΣ διαθέτει τρεις δομές:

1. Στην Πάτρα (Κεντρική δομή με εμβαδόν 500τ.μ., διαθέτει δύο αίθουσες πληροφορικής, δύο αίθουσες διδασκαλίας, χώρο παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών, βιβλιοθήκη, χώρος φύλαξης παιδιών)
2. Στο Αίγιο με εμβαδόν 152τ.μ., που διαθέτει μία αίθουσες πληροφορικής, μια αίθουσες διδασκαλίας, χώρο παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών, βιβλιοθήκη.
3. Στα Αγιοβλαστίκα με εμβαδόν 157τ.μ., που διαθέτει μία αίθουσες πληροφορικής, μια αίθουσες διδασκαλίας, χώρο παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών, βιβλιοθήκη.

Όλες οι δομές είναι προσπελάσιμες σε Άτομα με Αναπηρία και παρέχεται ελεύθερη πρόσβαση στο Διαδίκτυο για όλους τους πολίτες.

Στο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ Κ.Ε.Κ. Δ. Β. Μ. Π. Ε. ΑΧΑΪΑΣ λειτουργεί Γραφείο Στήριξης Αλλοδαπών.

Το γραφείο δημιουργήθηκε στα πλαίσια του Δικτύου «ΙΩ» και εντάσσεται στη Κοινωνική πρωτοβουλία EQUAL.

5.3 Το ανθρώπινο δυναμικό της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Το προσωπικό της ΠΔΕ σε κάθε Π.Ε. κατανέμεται ανά κλάδο- ειδικότητα ως ακολούθως:

ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ

ΚΛΑΔΟΣ	ΜΟΝΙΜΕΣ ΟΡΓ. ΘΕΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΩΠΟΠΑΓΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΙΔΑΧ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕ ΒΙΟΛΟΓΩΝ	1			1
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΛΟΓΩΝ	7	1		8
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΠΟΝΩΝ	36			36
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΙΧΘΥΟΛΟΓΩΝ	4			4
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΤΗΝΙΑΤΡΩΝ	9			9
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΑΣΟΛΟΓΩΝ	1			1
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	46			46
ΠΕ ΙΑΤΡΩΝ	3			3
ΠΕ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ ΔΙΕΡΜΗΝΕΩΝ	1			1
ΠΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	87			87
ΠΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	3			3
ΠΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	5			5
ΠΕ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	2			2
ΠΕ ΦΥΣΙΚΩΝ	1			1
ΠΕ ΧΗΜΙΚΩΝ	2			2
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ		3		3
ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	14			14
ΤΕ Δ/ΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΙΣ ΠΤΥΧΙΟ	2			2
ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	1			1
ΤΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΠΙΣΚΕΠ.ΥΓΕΙΑΣ	19			19

ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	20	1		21
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ	6			6
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜ	6			6
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ	6			6
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝ.ΟΧΗΜΑΤ	2			2
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ	7			7
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ	1			1
ΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	1			1
ΤΕ ΤΕΧΝΟΛ.ΤΡΟΦΙΜΩΝ	2			2
ΤΕ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ	9	1		10
ΤΕ ΔΙΟΙΚ. ΕΠΙΧ	1			1
ΤΕ ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ ΧΩΡΙΣ ΠΤΥΧΙΟ	5	8		13
ΔΕ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΒΟΗΘ. ΝΟΣΟΚΟΜ	1			1
ΔΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΡΓΟΤΕΧΝΙΤΩΝ	1			1
ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ	90	4		94
ΔΕ ΟΔΗΓΩΝ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤ/ΤΩΝ	10		1	11
ΔΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ - ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Η/Υ	6			6
ΔΕ ΣΠΕΡΜΑΤΕΓΧΥΤΩΝ	1			1
ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ	95	2		97
ΔΕ ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΜΗΧ	8			8
ΥΕ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ	6			6
ΥΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	6		1	7
ΥΕ ΦΥΛΑΚΩΝ	6			6
ΥΕ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ	10	2		12
ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ	2			2
ΥΕ ΟΔΗΓΩΝ	2			2
ΣΥΝΟΛΟ	554	22	2	578

ΠΕ ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ

ΚΛΑΔΟΣ	ΜΟΝΙΜΕΣ ΟΡΓ. ΘΕΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΩΠΟΠΑΓΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΙΔΑΧ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΛΟΓΩΝ	2			2
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΠΟΝΩΝ	33	2	1	36
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΙΧΘΥΟΛΟΓΩΝ	4			4
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΤΗΝΙΑΤΡΩΝ	23			23
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΑΣΟΛΟΓΩΝ				0
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	24		3	27
ΠΕ ΙΑΤΡΩΝ	1			1
ΠΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1			1
ΠΕ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ ΔΙΕΡΜΗΝΕΩΝ				0
ΠΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	29			29
ΠΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ				0

ΠΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	1			1
ΠΕ ΧΗΜΙΚΩΝ	1			1
ΠΕ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ				0
ΠΕ ΦΥΣΙΚΩΝ				0
ΠΕ ΧΗΜΙΚΩΝ				0
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ				0
ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	6			6
ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΙΣ ΠΤΥΧΙΟ				0
ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ				0
ΤΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΠΙΣΚΕΠ.ΥΓΕΙΑΣ	7			7
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	12		1	13
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝ.ΟΧΗΜΑΤ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ				0
ΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	1			1
ΤΕ ΤΕΧΝΟΛ.ΤΡΟΦΙΜΩΝ	2			2
ΤΕ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ	8	1	5	14
ΤΕ ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ ΧΩΡΙΣ ΠΤΥΧΙΟ		11		11
ΔΕ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΒΟΗΘ. ΝΟΣΟΚΟΜ				0
ΔΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΡΓΟΤΕΧΝΙΤΩΝ		2		2
ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ	36		9	45
ΔΕ ΔΑΚΤΥΛΟΓΡ- ΣΤΕΝ		2		2
ΔΕ ΟΔΗΓΩΝ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤ/ΤΩΝ		1	2	3
ΔΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ - ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Η/Υ	2			2
ΔΕ ΑΓΡΟΦ/ΚΩΝ		1		1
ΔΕ ΒΟΗΘΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ		1		1
ΔΕ ΣΠΕΡΜΑΤΕΓΧΥΤΩΝ		1		1
ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ	37	20	1	58
ΔΕ ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΜΗΧ	3			3
ΥΕ ΑΓΡΟΦ/ΚΩΝ				0
ΥΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	8		11	19
ΥΕ ΠΡΟΣΩΠ ΚΑΘΑΡ.		1		1
ΥΕ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ	6	1		7
ΣΥΝΟΛΟ	247	44	33	324

ΠΕ ΗΛΕΙΑΣ

ΚΛΑΔΟΣ	ΜΟΝΙΜΕΣ ΟΡΓ. ΘΕΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΩΠΟΠΑΓΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΙΔΑΧ	ΣΥΝΟΛΟ
--------	---------------------	----------------------	------	--------

ΠΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ	1			1
ΠΕ ΒΙΟΛΟΓΩΝ				0
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΛΟΓΩΝ	2			2
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΠΟΝΩΝ	22			22
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΙΧΘΥΟΛΟΓΩΝ				0
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΤΗΝΙΑΤΡΩΝ	11			11
ΠΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΑΣΟΛΟΓΩΝ				0
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ -ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	21		1	22
ΠΕ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΩΝ	1			1
ΠΕ ΙΑΤΡΩΝ				0
ΠΕ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ ΔΙΕΡΜΗΝΕΩΝ				0
ΠΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	19		1	20
ΠΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	3			3
ΠΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ				0
ΠΕ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ				0
ΠΕ ΦΥΣΙΚΩΝ				0
ΠΕ ΧΗΜΙΚΩΝ				0
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ				0
ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	9			9
ΤΕ Δ/ΚΟΥ-Λ/ΚΟΥ ΧΩΡΙΣ ΠΤΥΧΙΟ				0
ΤΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΠΙΣΚΕΠ.ΥΓΕΙΑΣ	10			10
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	16			16
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΈΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑΣ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝ.ΟΧΗΜΑΤ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ				0
ΤΕ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ				0
ΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ				0
ΤΕ ΤΕΧΝΟΛ.ΤΡΟΦΙΜΩΝ				0
ΤΕΧΝΟΛ.ΤΡΟΦΙΜΩΝ				0
ΤΕ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ	9		1	10
ΤΕ ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ ΧΩΡΙΣ ΓΠΤΥΧΙΟ	10			10
ΔΕ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΒΟΗΘ. ΝΟΣΟΚΟΜ				0
ΔΕ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	3	1		4
ΔΕ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΓΕΩΡΓΟΤΕΧΝΙΤΩΝ	2			2
ΔΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ	48	3	6	57
ΔΕ ΟΔΗΓΩΝ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤ/ΤΩΝ	12			12
ΔΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ - ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Η/Υ	5	1		6
ΔΕ ΣΠΕΡΜΑΤΕΓΧΥΤΩΝ	3	1		4
ΔΕ ΤΕΧΝΙΚΩΝ	17	2	1	20
ΔΕ ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΜΗΧ	3			3
ΥΕ ΑΓΡΟΦ/ΚΩΝ				0
ΥΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ		1	2	3
ΥΕ ΕΡΓΑΤΩΝ		2		2
ΥΕ ΚΛΗΤΗΡΩΝ		2		2
ΥΕ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ	8		2	10
ΣΥΝΟΛΟ	235	13	14	262

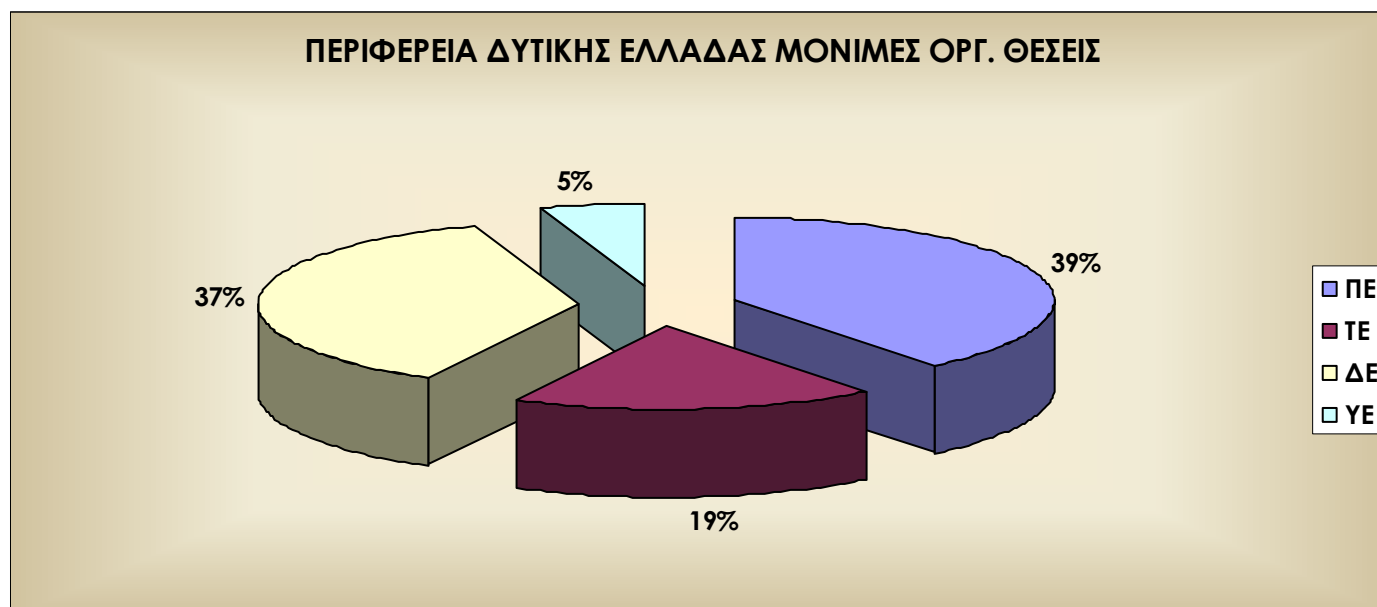
ΠΕ ΑΧΑΙΑΣ	ΜΟΝΙΜΕΣ ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΩΠΟΠΑΓΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΙΔΑΧ	
ΠΕ	208	4	0	212

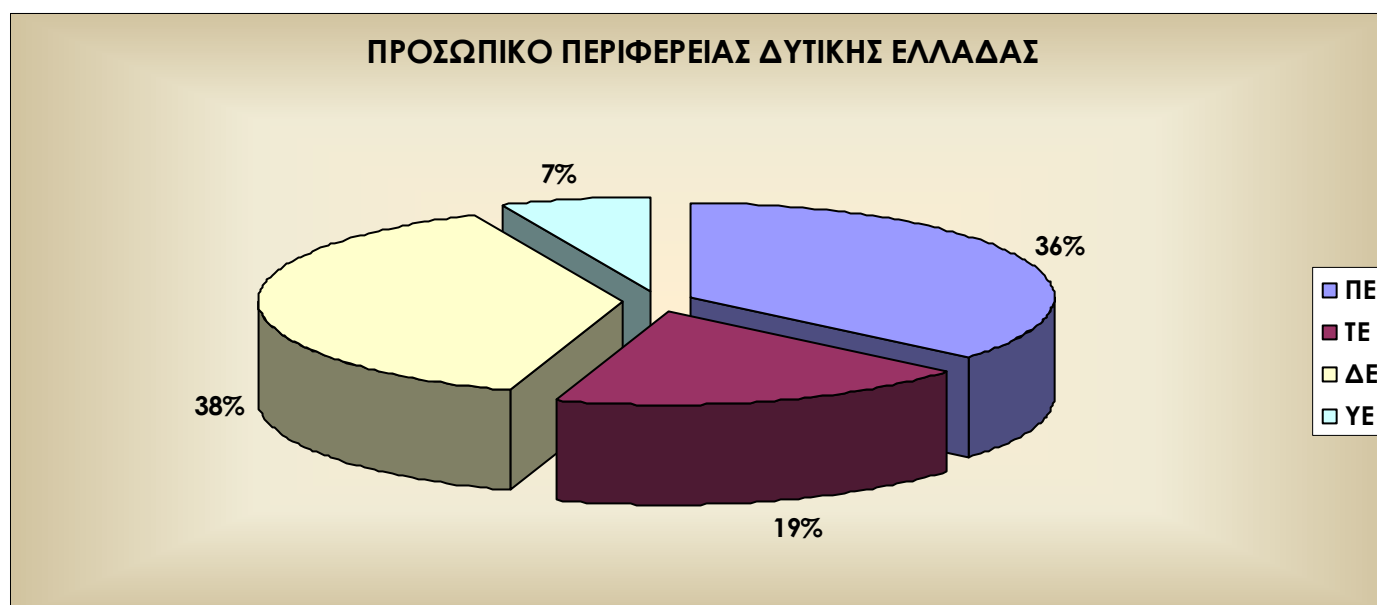
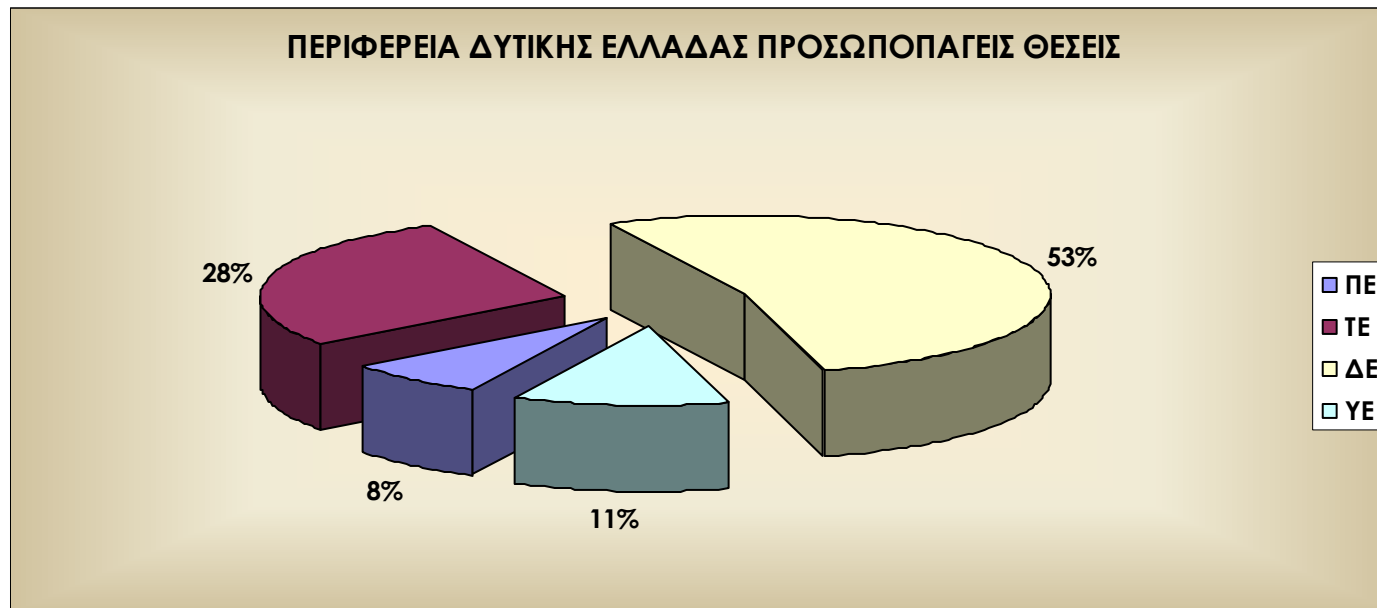
ΤΕ	102	10	0	112
ΔΕ	212	6	1	219
ΥΕ	32	2	1	35
ΣΥΝΟΛΟ	554	22	2	578

ΠΕ ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ	ΜΟΝΙΜΕΣ ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΩΠΟΠΑΓΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΙΔΑΧ	
ΠΕ	119	2	4	125
ΤΕ	36	12	6	54
ΔΕ	78	28	12	118
ΥΕ	14	2	11	27
ΣΥΝΟΛΟ	247	44	33	324

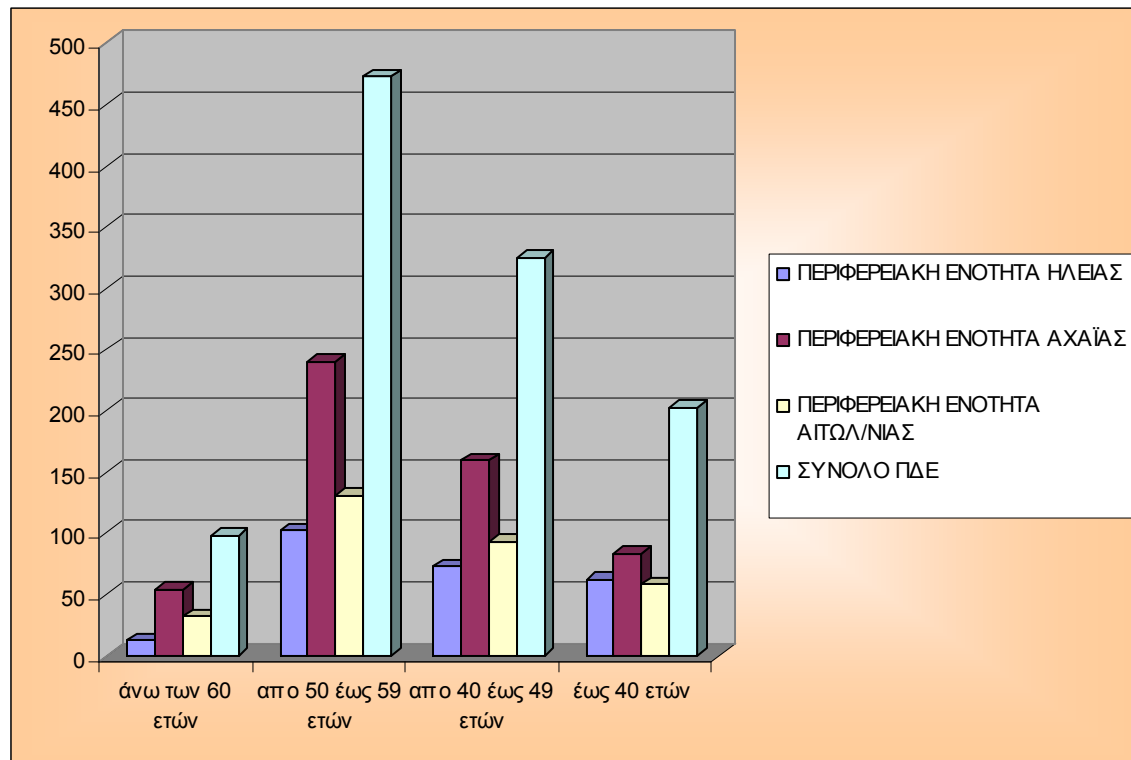
ΠΕ ΗΛΕΙΑΣ	ΜΟΝΙΜΕΣ ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΩΠΟΠΑΓΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΙΔΑΧ	
ΠΕ	80	0	2	82
ΤΕ	54	0	1	55
ΔΕ	93	8	7	108
ΥΕ	8	5	4	17
ΣΥΝΟΛΟ	235	13	14	262

ΠΔΕ	ΜΟΝΙΜΕΣ ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΩΠΟΠΑΓΕΙΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΙΔΑΧ	
ΠΕ	407	6	6	419
ΤΕ	192	22	7	221
ΔΕ	383	42	20	445
ΥΕ	54	9	16	79
ΣΥΝΟΛΟ	1.036	79	49	1.164

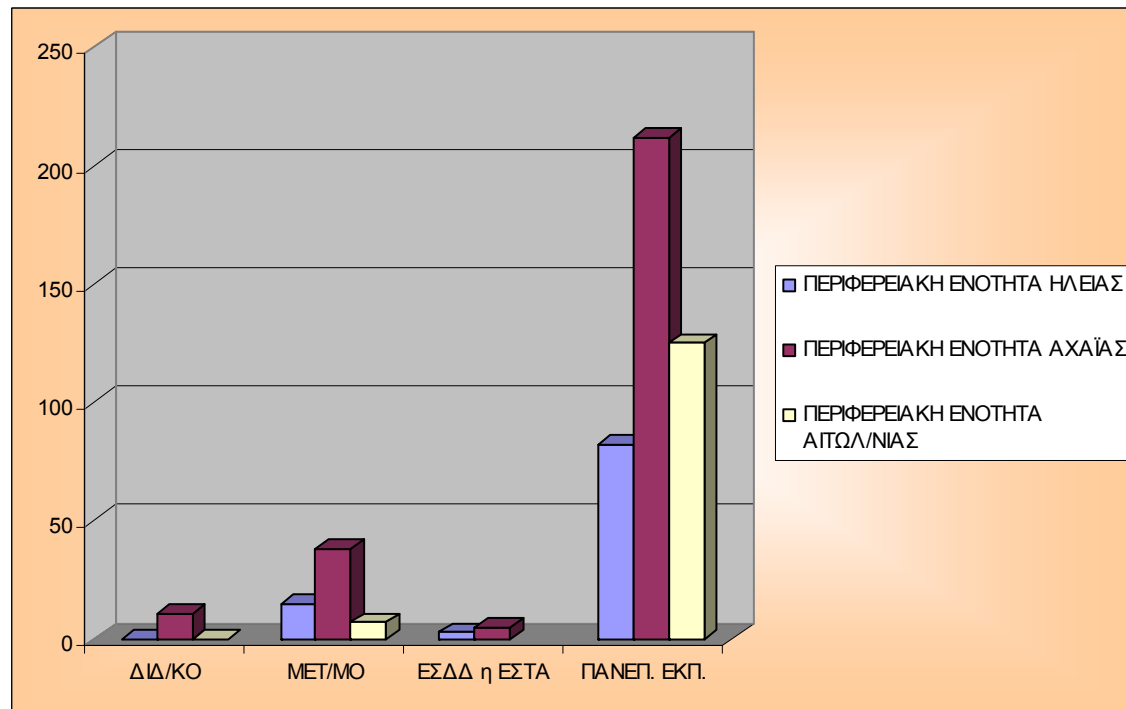

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

5.4 Τα οικονομικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Οι οικονομικοί πόροι της αιρετής Περιφέρειας μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε γενικές γραμμές σε τέσσερις κατηγορίες:

1. πόροι που προέρχονται από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ)
2. ίδιοι πόροι και συγκεκριμένα ίδια έσοδα από εισπραξη τέλους αδείας και τέλους μεταβίβασης αυτοκινήτων οχημάτων καθώς και ίδια έσοδα από εισπραξη προστίμων και παραβόλων κατά την ισχύουσα νομοθεσία (παράβολα βιομηχανίας, πρόστιμα κλιμακίων, πρόστιμα ΚΕΠΥΟ)
3. επιχορηγήσεις από εθνικούς πόρους για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών και την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών και προγραμμάτων (επιχορηγήσεις ΤΕΟ για συντήρηση εθνικού οδικού δικτύου, δαπάνες λειτουργίας προνοιακών ιδρυμάτων, εκτέλεση προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, έκτακτες χρηματοδοτήσεις για κάλυψη διαφόρων αναγκών κλπ)
4. πόροι προερχόμενοι από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), είτε εθνικό είτε – κυρίως – συγχρηματοδοτούμενο (ΕΣΠΑ).
5. πόροι από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα εκτός ΕΣΠΑ

Μια επιμέρους ανάλυση και αξιολόγηση των παραπάνω κατηγοριών έχει ως εξής:

- Οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) συνιστούν τον βασικό οικονομικό τροφοδότη της αιρετής Περιφέρειας καθώς είναι τακτικοί πόροι και μπορούν να προβλεφθούν. Οι πόροι των ΚΑΠ προορίζονται
 - για την κάλυψη της μισθοδοσίας του υπηρετούντος προσωπικού, την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών και την καταβολή επιδομάτων (επιδόματα νεφροπαθών και μεταμοσχευμένων)
 - για το επενδυτικό πρόγραμμα της Περιφέρειας

Όπως γίνεται φανερό οι πόροι των ΚΑΠ κατευθύνονται εν μέρει για την κάλυψη ανελαστικών δαπανών (μισθοδοσία, λειτουργικά, επιδόματα) και εν μέρει για την υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της Περιφέρειας. Είναι επίσης φανερό πως η μείωση του λειτουργικού κόστους ως του μόνου δυνάμενου να συμπίεσθει μπορεί να αυξήσει ισόποσα τις αναπτυξιακές δυνατότητες των ΚΑΠ.

Στα πλαίσια αυτά τα οικονομικά στοιχεία του επενδυτικού προγράμματος των ΚΑΠ για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για το τρέχον έτος 2011 έχουν ως εξής:

ΕΤΗΣΙΟ ΟΡΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	19.872.758,00 EUR
ΠΕΡ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	7.486.668,00 EUR
ΠΕΡ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΙΑΣ	6.276.462,00 EUR
ΠΕΡ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	6.109.628,00 EUR

Σημειωτέον πως στο παραπάνω όριο πληρωμών περιλαμβάνονται έκτακτες ενισχύσεις που δόθηκαν στις ΝΑ για ανάγκες συντήρησης επαρχιακού οδικού δικτύου πριν την εφαρμογή του «Καλλικράτη»

- Η πρόβλεψη για τους ίδιους πόρους από εισπραξη τέλους αδείας και τέλους μεταβίβασης αυτοκινήτων οχημάτων καθώς και ίδια έσοδα από εισπραξη προστίμων και παραβόλων κατά την ισχύουσα νομοθεσία (παραβόλα βιομηχανίας, πρόστιμα κλιμακίων, πρόστιμα ΚΕΠΥΟ) για το 2011 έχουν ως εξής:

ΠΕΡ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	1.995.000 (EUR)
ΠΕΡ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΙΑΣ	2.612.000(EUR)
ΠΕΡ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	592.000(EUR)
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	5.199.000 (EUR)

Είναι φανερό πως η πρόβλεψη για τα ίδια έσοδα ιδιαίτερα στην παρούσα άκρως δυσμενή οικονομική συγκυρία είναι αδύνατο να προβλεφθούν επακριβώς. Είναι χαρακτηριστικό πως τα τέλη αδείας και μεταβίβασης αυτοκινήτων οχημάτων αποτελούσαν ιδιαίτερα σημαντικό πόρο για τις πρώην Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις όμως η καθοδική τάση στις πωλήσεις και μεταβιβάσεις νέων οχημάτων έχει οδηγήσει στην απώλεια σημαντικών πόρων για την αιρετή Περιφέρεια.

Μία συνοπτική περιγραφή του προϋπολογισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας όσο αφορά τα έσοδα και έξοδα για το 2011 έχει ως εξής:

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΣΟΔΑ (EUR)	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΞΟΔΑ (EUR)
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	3.315.000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	62.649.000
ΦΟΡΟΙ-ΤΕΛΗ-ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΝΠΔΔ	83.898.000	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ & ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΟΥ	3.220.000
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΝΠΔΔ	1.059.000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΙΚΕΣ	6.931.000
ΠΡΟΣΤΙΜΑ- ΠΑΡΑΒΟΛΑ	766.000	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΑΠΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	2.103.000
ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ	78.000	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	2.441.000
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	53.336.000	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	80.151.000
ΤΑΜΕΙΑΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	16.371.000	ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	1.328.000
ΣΥΝΟΛΟ	158.823.000		158.823.000

- Οι πόροι προερχόμενοι από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), είτε εθνικό είτε – κυρίως – συγχρηματοδοτούμενο δεν αποτελούν τακτική χρηματοδοτική ροή καθώς είναι ευθέως ανάλογοι των δαπανών των υλοποιούμενων έργων. Η ένταξη των έργων αυτών γίνεται στο ΠΔΕ σε ανάλογη συλλογική απόφαση και για την υλοποίησή τους δεσμεύονται οι αντίστοιχες πιστώσεις. Το κύριο μέρος των πιστώσεων αυτών εκτελείται μέσω του προϋπολογισμού του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης και μέρος αυτού που αφορά τις Συλλογικές αποφάσεις ΣΑΝΑ και κάποιων άλλων περιπτώσεων (όπως έργα Ταμείου Συνοχής), εκτελούνται μέσω του τακτικού προϋπολογισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Στον παρακάτω πίνακα αναγράφονται όλες οι Συλλογικές αποφάσεις του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του ΠΔΕ , μέρος των οποίων έχει εγκριθεί με τα αντίστοιχα οικονομικά στοιχεία και κάποιες είναι προς έγκριση. Τα προβλεπόμενα έσοδα /όριο πληρωμών ανέρχονται στο ποσό των 84 εκ. € για το τρέχον έτος ενώ το υπόλοιπο του προ/σμού που προκύπτει (136 εκ. €) θα κατανομηθεί τα επόμενα έτη ως ελάχιστο ποσό με αυξητικές προοπτικές εφόσον υπάρχουν νέες εντάξεις.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ		ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΠΡ/ΣΜΟΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΡΟΣ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ 2011
	ΣΑΕΠ 001/3	271.393.626,45	44.335.250,46	24.297.035,93
	ΣΑΜΠ 001/3	23.063.485,41	13.083.544,01	3.013.758,47
	ΣΑΕΠ 301/3	7.811.703,83	1.537.604,72	1.512.229,59
	ΣΑΜΠ 001/8	100.000,00	100.000,00	70.000,00
	ΣΑΕΠ 301/8	119.077,73	69.663,00	69.663,00
	ΣΑΕΠ 001/8	85.754.355,54	83.364.507,91	24.842.225,46
	ΣΑΕΠ 301/2	183.236,82	183.236,82	176.485,20
	ΣΑΕΠ 301/2 (ΝΕΑ)	75.520,55	36.769,55	24.541,07
	ΣΑΕΠ 001/2	2.848.126,35	2.848.126,35	2.848.126,35
	ΣΑΕΠ 001/2 (ΝΕΑ)	6.269.923,06	6.269.923,06	5.981.779,08
ΣΑΝΑ 001/3	ΣΑΝΑ 001-3 (Αιτωλοακαρνανία)	39.697.106,34	1.958.690,18	1.951.550,19
	ΣΑΝΑ 006-3 (Αχαΐα)	45.771.033,25	3.678.291,25	3.179.895,57
	ΣΑΝΑ 014-3 (Ηλεία)	35.686.229,38	1.424.583,52	1.399.644,99
ΣΑΝΑ 001/8	ΣΑΝΑ 001-8 (Αιτωλοακαρνανία)	45.712.341,13	44.817.236,15	7.793.448,57
	ΣΑΝΑ 006-8 (Αχαΐα)	17.244.541,13	17.029.992,13	6.839.616,52
ΣΥΝΟΛΑ		581.730.306,97	220.737.419,11	84.000.000,00

Στον ανωτέρω πίνακα αναφέρονται και Συλλογικές αποφάσεις ΣΑΝΑ που εκτελούνται μέσω του τακτικού προϋπολογισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Τα στοιχεία για το αντίστοιχο εθνικό ΠΔΕ έχουν ως ο κατωτέρω πίνακας

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΡΟΣ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ 2011
ΣΑΕΠ 001	81.724.746,66	29.433.025,10	2.913.061,69
ΣΑΜΠ 001	2.931.861,40	1.558.011,09	927.980,43
ΣΑΕΠ 101	29.015.172,71	11.305.423,03	602.172,86
ΣΑΕΠ 401	40.101.468,52	16.259.305,81	3.100.099,57
ΣΑΕΠ 201	1.015.472,85	267.864,49	267.864,49
ΣΑΕΠ 001 (ΝΕΑ)	7.095.000,00	7.095.000,00	285.649,66
ΣΑΜΠ 001 (ΝΕΑ)	2.501.945,50	2.501.945,50	903.171,30
ΣΥΝΟΛΑ	164.385.667,64	68.420.575,02	9.000.000,00

Και σε αυτή την περίπτωση του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ το κύριο μέρος των πιστώσεων αυτών εκτελείται μέσω του προϋπολογισμού του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης και μέρος αυτού εκτελούνται μέσω του τακτικού προϋπολογισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

5.5 Νομικά Πρόσωπα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

5.5.1 Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΠΤΑ - ΠΔΕ) συνεστήθη στην έδρα της κρατικής Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας το 1998, βάσει του άρθρου 53 του Ν.2218 / 1994. Από 1.7.2011 το ΠΤΑ - ΠΔΕ υπάγεται στην αιρετή Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας δυνάμει του άρθρου 190 του Ν.3852 / 2010. Εποπτεύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Το ταμείο διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο και τον Πρόεδρο. Το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του περιφερειάρχη για πενταετή θητεία και αποτελείται από:

- τον περιφερειάρχη ως πρόεδρο,
- ένα μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της περιφέρειας,
- ένα μέλος της οικονομικής επιτροπής της περιφέρειας,
- έναν εκπρόσωπο του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού που υποδεικνύεται από αυτόν,
- δύο εκπροσώπους προερχόμενους από τις εργοδοτικές οργανώσεις και τα οικεία Επιμελητήρια,

- έναν εκπρόσωπο προερχόμενο από τις εργατικές ενώσεις,
- δύο προϊσταμένους υπηρεσιών της περιφέρειας οριζόμενους από τον περιφερειάρχη, κατά προτίμηση από την οικεία Διεύθυνση.

Το διοικητικό συμβούλιο επιμελείται των υποθέσεων και των συμφερόντων του ταμείου και το διοικεί. Αποφασίζει για κάθε θέμα σχετικό με τις αρμοδιότητες του ταμείου, εκτός από τα θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του προέδρου.

Οι πόροι του ΠΤΑ-ΠΔΕ προέρχονται από:

- Ποσοστό από τις χρηματοδοτήσεις τις οποίες διαχειρίζεται και το οποίο προσδιορίζεται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.
- Έσοδα από την επιβολή τελών, δικαιωμάτων και εισφορών.
- Έσοδα από τη συμμετοχή σε Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Έσοδα από τη σύναψη δανείων.
- Έσοδα από την παροχή υπηρεσιών, την εκτέλεση εργασιών και τη διεξαγωγή ερευνών και την εκπόνηση μελετών και προγραμμάτων.
- Έσοδα από κάθε είδους επιχορηγήσεις.
- Έσοδα από δωρεές, κληροδοτήματα, κληρονομίες.
- Έσοδα από την περιουσία του Ταμείου.
- Έσοδα από κάθε άλλη πηγή.

Η λειτουργία του ΠΤΑ ΠΔΕ πραγματοποιείται μέσα από την λειτουργία των παρακάτω τμημάτων του:

Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης Επενδυτικών Προγραμμάτων

- Συμμετοχή στην κατάρτιση του Ετήσιου Περιφερειακού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΣΑΕΠ) και στην κατάρτιση του προϋπολογισμού άλλων αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Παρακολούθηση της πορείας εκτέλεσης των έργων της ΣΑΕΠ και συνολικά των προγραμμάτων απο οικονομικής άποψης και σύνταξης περιοδικών χρηματοοικονομικών εκθέσεων προόδου της πορείας υλοποίησής τους καθώς και ετήσιου οικονομικού απολογισμού.
- Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές για τη μεταφορά στο Ταμείο των αναγκαίων πιστώσεων για τις χρηματοδοτήσεις του ετήσιου Π.Δ.Ε.

Τμήμα Επιστημονικοτεχνικής Υποστήριξης και Υλοποίησης Προγραμμάτων

- Επιστημονική και Τεχνική υποστήριξη της Περιφέρειας και ιδίως στον τομέα της εκπόνησης μελετών - ερευνών και προγραμμάτων για την αποδοτικότερη αξιοποίηση των πόρων.
- Συμμετοχή σε Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

- Ενημέρωση - πληροφόρηση και παροχή τεχνικής βοήθειας για τη δυνατότητα συμμετοχής σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Διενέργεια ερευνών - εκπόνηση μελετών.
- Τεκμηρίωση - Στατιστική - Τήρηση αρχείου μελετών που αφορούν στην Περιφέρεια.
- Μηχανοργάνωση και γενικότερα αξιοποίηση της πληροφορικής προς όφελος των υπηρεσιών του Ταμείου και της Περιφέρειας.

Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών

- Σύνταξη και παρακολούθηση υλοποίησης ετήσιου προϋπολογισμού εσόδων, εξόδων, έργων και επενδύσεων του Ταμείου. Σύνταξη ισολογισμού, απολογισμού και λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης.
- Έλεγχος των δαπανών
- Σύναψη δανείων
- Παρακολούθηση εσόδων / δαπανών, διεκπεραίωση λογιστικών εργασιών.
- Ταμειακή Διαχείριση (εισπράξεις - πληρωμές) του ταμείου.

Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών

- Γραμματειακή Υποστήριξη του Προέδρου του Π.Τ.Α. και του Δ.Σ
- Δημόσιες Σχέσεις - Δημοσιότητα
- Εργασιακά Θέματα κ.λ.π.

Επίσης η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συμμετέχει σε νομικά πρόσωπα που η υφιστάμενη κατάστασή τους καθώς και η οικονομική τους κατάσταση παρουσιάζεται παρακάτω. Η ανάλυσή τους γίνεται ανά περιφερειακή ενότητα :

ΠΕ ΗΛΕΙΑΣ

5.5.2 ΗΛΕΙΑΚΗ Α.Ε. (ΗΛΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.)

Η «ΗΛΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.» με το διακριτικό τίτλο «ΗΛΕΙΑΚΗ Α.Ε.», διέπεται από τις διατάξεις του νόμου 2190/1920, όπως αυτές οι διατάξεις κάθε φορά έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, καθώς και από τις διατάξεις του άρθρου 252 παρ. 3.β και των άρθρων 265 και 268 του Νόμου 3463/2006 (Δ.Κ.Κ)..

Το σημερινό μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ανέρχεται σε 309.027,10 €, κατανέμονται σε 105.470 μετοχές, αξίας 2,93€ η κάθε μία.

Συνοπτικά στοιχεία της παρουσιάζονται στο ακόλουθο πίνακα :

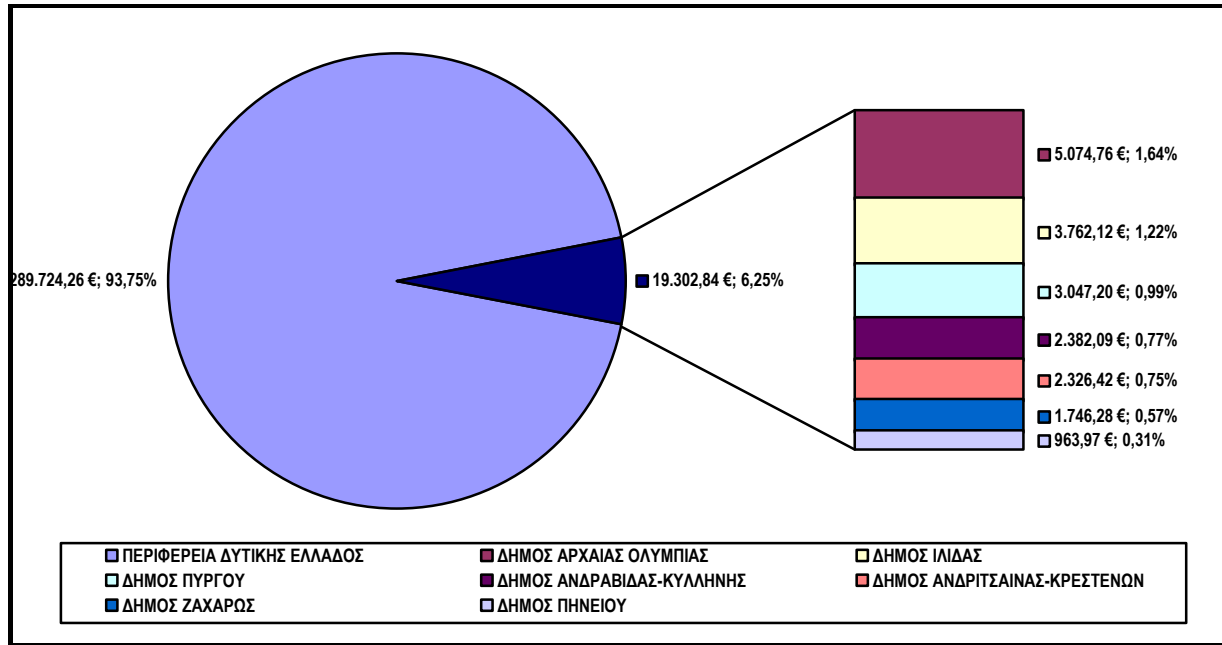
• ΤΥΠΟΣ:.....	Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.
• Αριθμός Μ.Α.Ε.:.....	35715/023/Β/96/0001
• ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ:.....	105.470
• ΑΞΙΑ ΜΕΤΟΧΗΣ:.....	2,93 €

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ:..... 309.027,10 €
- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:.... 11 μελές με 4ετή θητεία
- ΕΜΠΕΙΡΙΑ:
- Συμμετέχει με 10% στην ΥΔΡΗΛ Α.Ε.
- Έχει ιδρύσει και διαθέτει εδαφολογικό εργαστήριο ΓΕΩΑΝΑΛΥΣΗ ΗΛΕΙΑΣ
- Έχει τεράστια εμπειρία στην υλοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων

Μέτοχοι της εταιρείας είναι:

- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας
- Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας
- Δήμος Αμαλιάδας
- Δήμος Ανδραβίδας
- Δήμος Βαρθολομιού
- Δήμος Βώλακος
- Δήμος Γαστούνης
- Δήμος Ζαχάρως
- Δήμος Ιαρδάνου
- Δήμος Κάστρου Κυλλήνης
- Δήμος Λεχαινών
- Δήμος Λασιώνος
- Δήμος Λαμπείας
- Δήμος Πύργου
- Δήμος Πηνείας
- Δήμος Σκιλλούντος
- Δήμος Τραγανού
- Δήμος Φολόης
- Δήμος Φιγαλίας
- Δήμος Ωλένης

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η σύνθεση του μετοχικού της κεφαλαίου :

Την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου κατέχει η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (μέσα από την διαδοχή και αποδοχή της Ν.Α. Ηλείας).

Η ΗΛΕΙΑΚΗ Α.Ε., διοικείται από 11 μέλη Συμβούλιο τα μέλη του οποίου είναι αιρετοί εκπρόσωποι των φορέων μετόχων. Έδρα της αναπτυξιακής εταιρείας είναι η πρωτεύουσα του Π.Ε., δηλαδή ο Πύργος . Επίσης η έδρα του κάθε Δήμου του Π.Ε. λειτουργεί σαν κέντρο των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων της επιχείρησης (δίκτυο μόνιμων εξωτερικών συνεργατών με δραστηριότητα στα όρια του κάθε Δήμου).

Σύμφωνα με το καταστατικό σκοπός της εταιρείας είναι : (απόσπασμα από το άρθρο 3 του καταστατικού).

- Η προαγωγή, υποβοήθηση και υλοποίηση αναπτυξιακών δραστηριοτήτων του δημοσίου, κοινωνικού και ιδιωτικού τομέα στη μορφή επενδυτικών έργων, επιχειρηματικών εκμεταλλεύσεων, ενεργειών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και της αγοράς εργασίας και η ανάπτυξη καινοτομιών στο Νομό Ηλείας, εφόσον αυτό είναι σύμφωνο προς τους σκοπούς της Επιχείρησης και είναι προς όφελος των κατοίκων του Π.Ε..
- Η δημιουργία προϋποθέσεων για τη σύμμετρη ανάπτυξη του Π.Ε. από οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική άποψη, με βάση τις τοπικές δυνάμεις και πόρους ιδιωτικούς και δημόσιους καθώς και με πόρους και μέσα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Ελληνικού Δημοσίου.
- Συντονισμός των δραστηριοτήτων του αναπτυξιακού σχεδιασμού από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και τα Συμβούλια Περιφέρειας.
- Η εφαρμογή και αξιοποίηση κάθε προγράμματος της πολιτείας που αφορά την τοπική ανάπτυξη, την προστασία και τη διαχείριση του περιβάλλοντος σε συνεργασία με τα Υπουργεία, φορείς του Δημοσίου και με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Διοργάνωση εκδηλώσεων ημερίδων.
- Ο σχεδιασμός, η κατάρτιση προγραμμάτων και η μελέτη για την ανάπτυξη του Π.Ε..
- Αξιοποίηση - εκμετάλλευση πολιτιστικών, τουριστικών και φυσικών πόρων του Π.Ε. με την ανάπτυξη

επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Το πλαίσιο λειτουργίας της ΗΛΕΙΑΚΗΣ, έχει ως στόχο από το ένα μέρος να διατηρήσει βιώσιμη την επιχείρηση και από το άλλο να δημιουργήσει μια δυναμική εταιρεία, αξιοποιώντας τις νέες τάσεις της τοπικής ανάπτυξης, που θα συμβάλλει στην αναπτυξιακή προσπάθεια του Π.Ε..

Η ΗΛΕΙΑΚΗ, ως επιχείρηση της τοπικής αυτοδιοίκησης, δεν στοχεύει αποκλειστικά στην μεγιστοποίηση των κερδών της. Είναι επιχείρηση που προσφέρει υπηρεσίες και υπηρετεί το δημόσιο συμφέρον και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη του τόπου μας, χωρίς απαραίτητα ορισμένες δράσεις της να είναι κερδοφόρες. Ισορροπεί δηλαδή ανάμεσα στους δύο στόχους, της παροχής δηλαδή υπηρεσιών ανεξαρτήτως του κέρδους, αλλά και ταυτόχρονα της εξασφάλισης εσόδων, ώστε να είναι βιώσιμη.

Μέλημά της είναι η σύνταξη επιχειρησιακών σχεδίων άμεσα εφαρμόσιμων και προσαρμοσμένων εξ' αρχής στις ανάγκες και τις δυνατότητες της τοπικής κοινωνίας. Και αυτό διότι η εταιρεία, με την ενασχόλησή της με την τοπική ανάπτυξη, είναι γνώστης, βιώνει και καταγράφει καθημερινά, τα προβλήματα των τοπικών κοινωνιών.

- **· Σήμερα υλοποιεί:**

- Υπάρχουν Προγραμματικές Συμβάσεις (κάποιες σε εξέλιξη και κάποιες που δεν έχουν εργοποιηθεί ακόμα) με την πρώην Ν.Α. Ηλείας
- Έχει ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα έργα σε εξέλιξη (ΧΜ-ΕΟΧ).
- Έχει καταθέσει προτάσεις σε προγράμματα της Ε.Ε. (LIFE, INTERREG) που αναμένει αποτελέσματα. Σε αρκετές από αυτές συμμετέχει και η ΝΕΑ Αχαΐας.

- **ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ:**

- 9 άτομα ΙΔΑΧ
- 2 Συμβάσεις Έργου (σε προγράμματα)
- 2 Συμβάσεις ανεξάρτητων Υπηρεσιών

Έως 31/12/2010 οι υποχρεώσεις της Ν.Α. Ηλείας προς την επιχείρηση ήταν 400.251,12 €

5.5.3 ΑΝ.ΟΛ. Α.Ε. (ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.)

ΠΛΗΡΗΣ ΕΠΩΝΥΜΙΑ : ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ Α.Ε.

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟ ΤΙΤΛΟΣ : (ΑΝ.ΟΛ. Α.Ε.)

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ : Ανώνυμη εταιρεία (Α.Ε.) άρθρου 291 παρ. 1β Π.Δ. 410/95(ΔΚΚ)

ΕΔΡΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ : ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Περιφερειακή Ενότητα : ΗΛΕΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ : ΣΚΙΛΛΟΥΝΤΟΣ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ (ΑΝ.ΟΛ.) Α.Ε είναι Ανώνυμη εταιρεία φορέων σύμφωνα με το άρθρο 291 παρ.1(β) του ΠΔ 410/95 (ΔΚΚ). Η εταιρία συστάθηκε το 1997 με την Απόφαση 1140/1-4-97 του Νομάρχη Ηλείας και δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 5465/28-7-1997. Εδρα της εταιρίας είναι τα Κρέστενα του δήμου Σκιλλούντος.

Κύριοι σκοποί της εταιρείας είναι η προώθηση της ανάπτυξης των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών και γενικότερα του Π.Ε. και η τεχνική υποστήριξη των ΟΤΑ και των φορέων του Π.Ε. για την αξιοποίηση των τοπικών πόρων.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συνοπτικά στοιχεία από την επιχείρηση:

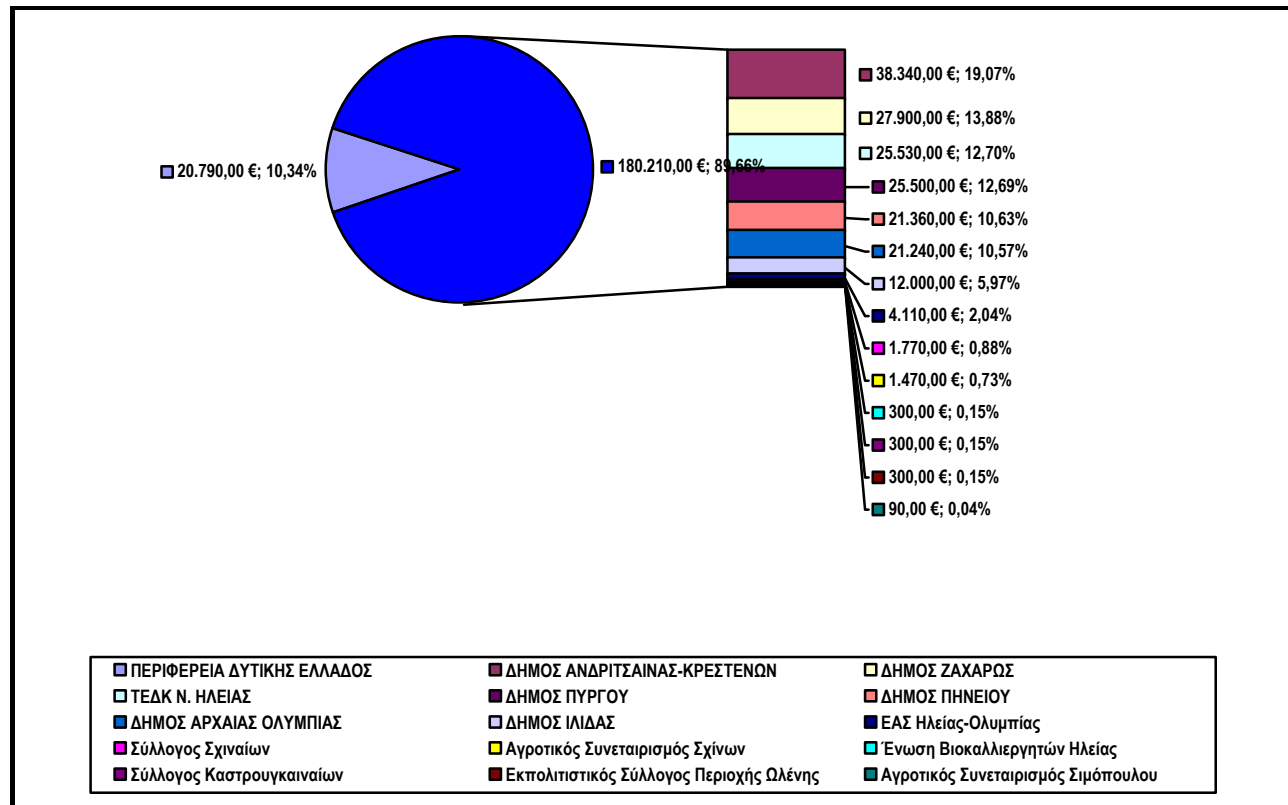
- ΤΥΠΟΣ:Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.
- Αριθμός Μ.Α.Ε.:37873/023/Β/97/0003
- ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ:6.700
- ΑΞΙΑ ΜΕΤΟΧΗΣ:.....30,00 €
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ:201.000,00 €
- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ: 11μελές με 3ετή θητεία (Η θητεία του λήγει την 30-6-2011).

ΜΕΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΑΕ

Όνομα/μο ή Επωνυμία	Αριθμός Μετοχών	Αξία Μετοχών	Ποσοστό
ΤΕΔΚ Ν. Ηλείας	851	25530	12,70
Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας	693	20790	10,34
Δήμος Σκιλλούντος	788	23640	11,76
Δήμος Ζαχάρως	597	17910	8,91
Δήμος Ανδρίτσαινας	202	6060	3,01
Δήμος Αλιφείρας	288	8640	4,30
Δήμος Φιγαλείας	333	9990	4,97
Δήμος Βώλακος	324	9720	4,84
Δήμος Ωλένης	426	12780	6,36
Δήμος Φολόης	312	9360	4,66
Δήμος Αρχ. Ολυμπίας	196	5880	2,93
ΕΑΣ Ηλείας-Ολυμπίας	137	4110	2,04
Αγροτικός Συνεταιρισμός Σχίνων	49	1470	0,73
Σύλλογος Καστρουγκαιναίων	10	300	0,15
Εκπολιτιστικός Σύλλογος Περιοχής Ωλένης	10	300	0,15
Αγροτικός Συνεταιρισμός Σιμόπουλου	3	90	0,04
Δήμος Ιάρδανου	100	3000	1,49
Δήμος Βαρθολομιού	300	9000	4,48
Δήμος Πηγείας	200	6000	2,99
Δήμος Λασιώνος	100	3000	1,49
Δήμος Γαστούνης	312	9360	4,66

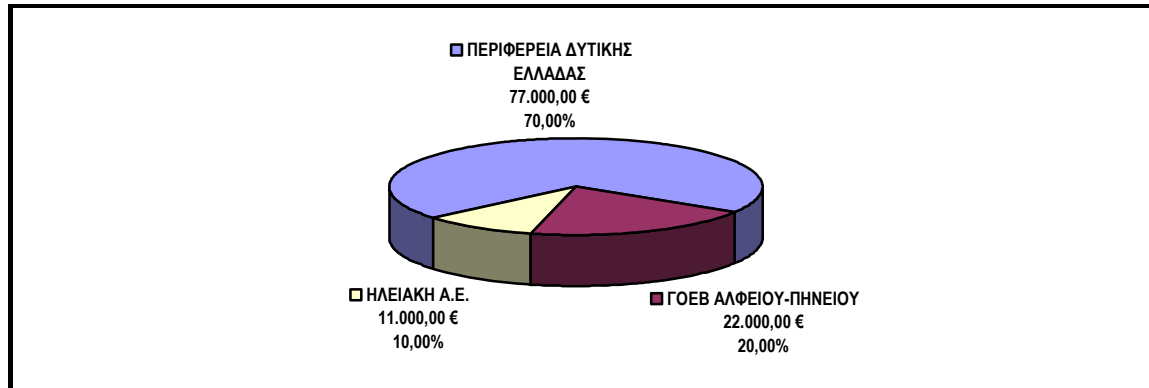
Σύλλογος Σχιναιίων	59	1770	0,88
Δήμος Λαμπείας	100	3000	1,49
Ένωση Βιοκαλλιεργητών Ηλείας	10	300	0,15
Δήμος Τραγανού	100	3000	1,49
Δήμος Αμαλιάδας	200	6000	2,99
ΣΥΝΟΛΟ	6.700,00	201.000,00	100,00

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η παραπάνω μετοχική σύνθεση:

- ΕΜΠΕΙΡΙΑ: Σημαντικότερα έργα που έχει υλοποιήσει:
 - LEADER II 1997-2001
 - LEADER+ 2002-2009
 - INTERREG
 - Βοήθεια στο Σπίτι
- Σήμερα υλοποιεί το Τοπικό Πρόγραμμα για τον Ν. Ηλείας του νέου LEADER (2010-2015), το οποίο ανέρχεται σε συνολικό προϋπολογισμό 10.364.333,33 ευρώ και ποσού δημόσιας δαπάνης 7.000.000,00 ευρώ.

5.5.4 ΥΔΡΗΛ Α.Ε. (ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΗΛΕΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ)

- ΤΥΠΟΣ:Ειδικού Σκοπού (Παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος)
- Αριθμός Μ.Α.Ε.:37873/023/Β/97/0003
- ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 11.000
- ΑΞΙΑ ΜΕΤΟΧΗΣ:..... 10,00 €
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ: 110.000,00 €
- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ: 9μελές με 4ετή θητεία.
- Λειτουργεί μικρό υδροηλεκτρικό ισχύος 6,56 kWp, στο φράγμα Φλόκα στον Αχελώο
- Έχει 10ετη σύμβαση με ΔΕΣΜΗΕ από 02.11.2010
- Εκτός της ΠΔΕ συμμετέχει και η ΗΛΕΙΑΚΗ με 10%
- Έχει 1 άτομο ΙΔΑΧ

5.5.5 Ν.Ε.Δ.Υ. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ Ν. ΗΛΕΙΑΣ)

- ΤΥΠΟΣ:Αμιγής Νομαρχιακή
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ:60.000,00 € (οφείλονται 40.000 € στο κεφάλαιο)
- Δημιουργήθηκε το 2010
- Υπάρχει απόφαση για μετατροπή σε Διαβαθμιδικό Σύνδεσμο

ΠΕ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

5.5.6 ΑΝ.ΑΙΤ. Α.Ε. (ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.)

Η Αναπτυξιακή Αιτωλοακαρνανίας (ΑΝΑΙΤ. Α.Ε.) είναι η πρώτη Αναπτυξιακή Εταιρεία που συστήθηκε στον Νομό.

Ιδρύθηκε το 1994, με κύριους μετόχους τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αιτωλοακαρνανίας, την Τ.Ε.Δ.Κ. και τους δέκα μεγαλύτερους Δήμους του Π.Ε., καθώς και τις τρεις ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών.

Στο πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συνοπτικά στοιχεία της επιχείρησης.

• ΤΥΠΟΣ:	Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.
• Αριθμός Μ.Α.Ε.:	32357/010/Β/94/0019

- ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 49.282
- ΑΞΙΑ ΜΕΤΟΧΗΣ: 8,80 €
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ: 433.681,60 €

Στόχος της ίδρυσης της ANAIT ήταν η κάλυψη του κενού που υπήρχε στον Νομό όσον αφορά την ύπαρξη ενός φορέα προγραμματισμού και υλοποίησης Εθνικών και Ευρωπαϊκών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και Πρωτοβουλιών.

Στην συνέχεια το πεδίο δραστηριοποίησης της εταιρείας διευρύνθηκε και με αλλά αντικείμενα, τα οποία υπήρξαν απόρροια των νέων δεδομένων που δημιουργούσαν οι τοπικές και εθνικές αναπτυξιακές πολιτικές.

Οι σκοποί και οι στόχοι της επιχείρησης μπορούν να αποτυπωθούν ως εξής:

- Η δημιουργία προϋποθέσεων για τη βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη του Π.Ε. η επιμέρους περιοχών αυτού.
- Η προώθηση και η τεχνική υποστήριξη τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών
- Στην επιστημονική και τεχνική υποστήριξη όλων των οικονομικών και κοινωνικών φορέων του Π.Ε..
- Η αξιοποίηση Εθνικών και Ευρωπαϊκών αναπτυξιακών προγραμμάτων
- Η δημιουργία κατάλληλης υποδομής και σχεδιασμού για τη σύσταση νέων θέσεων εργασίας
- Η ανάληψη πρωτοβουλιών για την προστασία και την ανάδειξη των φυσικών και πολιτισμικών πόρων όλων των περιοχών του Π.Ε..
- Η υλοποίηση και η διάχυση δράσεων και Προγραμμάτων τοπικού και εθνικού χαρακτήρα
- Η ενημέρωση – πληροφόρηση όλων των παραγωγικών τάξεων του Π.Ε..
- Ο προγραμματισμός και η ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών δράσεων και σχεδίων.

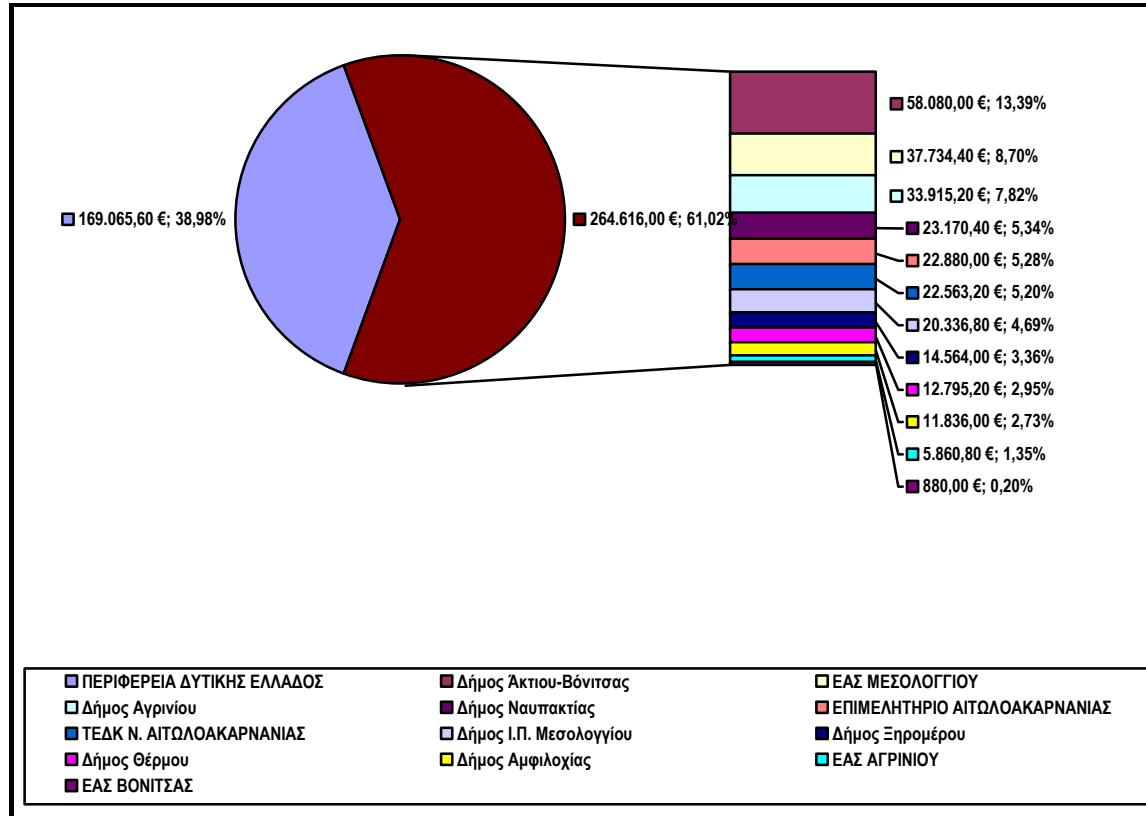
Σε σχέση με τα παραπάνω η εταιρεία σήμερα υλοποιεί μια σειρά Ευρωπαϊκών και Εθνικών προγραμμάτων με την βοήθεια ενός αξιόλογου ανθρώπινου δυναμικού.

Μετοχική σύνθεση

A/A	ΜΕΤΟΧΟΙ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ %
1	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	19.212	38,98
2	ΕΑΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	666	1,35
3	ΔΗΜΟΣ ΞΗΡΟΜΕΡΙΟΥ	1.655	3,35
4	ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	2.600	5,27

	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ		
5	ΤΕΔΚ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	2.564	5,2
6	ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	3.854	7,82
7	ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	1.345	2,73
8	Ε.Α.Σ. ΒΟΝΙΤΣΑΣ	100	0,2
9	ΔΗΜΟΣ ΒΟΝΙΤΣΑΣ	6.600	13,39
10	ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ	1.454	2,95
11	Ε.Α.Σ. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	4.288	8,7
12	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	2.311	4,69
13	ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	2.633	5,34
	ΣΥΝΟΛΟ	49.282	100

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου της :

• **Σήμερα υλοποιεί:**

Έχει καταθέσει προτάσεις σε προγράμματα της Ε.Ε. (LIFE, INTERREG) που αναμένει αποτελέσματα.

• **ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ:**

Έχει 4 άτομα προσωπικό ΙΔΑΧ.

Συμμετέχει στην ΤΡΙΧΩΝΙΔΑ Α.Ε. κατά 0,05%

Έχει οφειλές εκτιμώμενες σε 700.000 € (συμπεριλαμβανομένου ΙΚΑ και φόρων).

5.5.7 Ν.Α.Ε. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ Ν. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ)

- ΤΥΠΟΣ:.....Αμιγής Νομαρχιακή Αναπτυξιακή
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ:..... 102.764,60 €
- **Παρουσιάζεται ζημιογόνα (έχει σχεδόν αναλωθεί το μετοχικό κεφάλαιο)**
- **Τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε αδράνεια**
- **Δεν υλοποιεί κάποιο έργο**

5.5.8 ΕΤΑΝΑΜ Α.Ε.-Ο.Τ.Α. (ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΝΟΤΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Ο.Τ.Α.)

Η Εταιρία Ανάπτυξης Νοτίου Ηπείρου - Αμβρακικού - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρία Ο.Τ.Α. (ΕΤΑΝΑΜ Α.Ε. Ο.Τ.Α.), ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1988, όπως προβλεπόταν από την Προγραμματική Σύμβαση Αμβρακικού, μια σύμβαση για την ανάπτυξη του Αμβρακικού Κόλπου και της γύρω περιοχής, με κύριο στόχο την αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων ολόκληρης της περιοχής Αμβρακικού, η οποία παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης, καθώς και την ορθολογική διαχείριση και προστασία του κόλπου που αποτελεί έναν από τους σπουδαιότερους βιοτόπους στην Ελλάδα και προστατεύεται από την συνθήκη Ramsar.

Η Προγραμματική Σύμβαση που υπογράφηκε τον Μάρτιο του 1985 από 28 φορείς (Υπουργεία, Τράπεζες, Συνεταιρισμούς, Επιμελητήρια, Ο.Τ.Α.), αποτέλεσε και το σπουδαιότερο δείγμα εφαρμογής του θεσμού των Προγραμματικών Συμβάσεων στην χώρα μας, όπου ένας μεγάλος αριθμός φορέων σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο συναποφασίζουν την συνδυασμένη ανάπτυξη με την ταυτόχρονη κατοχύρωση της περιβαλλοντικής προστασίας μιας διανομαρχιακής περιοχής σε όλους τους τομείς, και δεσμεύονται για την υλοποίησή της με μια σειρά έργων.

Ετσι περιοχή δράσης της ορίζεται το σύνολο των Π.Ε. Πρέβεζας και Αρτας (Νοτια Ηπειρος) και το τμήμα της Αιτ/νίας που εφάπτεται του Αμβρακικού.

Ο νέος τίτλος είναι Αναπτυξιακή Νοτίου Ηπείρου - Αμβρακικού - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρία Ο.Τ.Α. και ο διακριτικός τίτλος ΕΤΑΝΑΜ ΑΕ ΟΤΑ.

Συνοπτικά :

- ΤΥΠΟΣ:Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.
- Αριθμός Μ.Α.Ε.: 17519/043/Β/88/0004
- ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ: 5.720
- ΑΞΙΑ ΜΕΤΟΧΗΣ:..... 100,00 €
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ: 572.000 €
- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ: 10μελές με 4ετή θητεία.

Μετοχικό Κεφάλαιο :

Το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρίας ανέρχεται στα 463.500,00 Ευρώ. Μέτοχοι της ETANAM είναι τα Νομαρχιακά Ταμεία των τριών Π.Ε. Πρέβεζας, Άρτας και Αιτωλοακαρνανίας, οι ΤΕΔΚ των τριών Π.Ε., οι Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών, τα Εμποροβιομηχανικά Επιμελητήρια, καθώς και ένας μεγάλος αριθμός Δήμων της περιοχής. Σύμφωνα με τη σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου της ETANAM, εκπροσωπούνται όλοι οι φορείς των Π.Ε. Πρέβεζας και Άρτας και επομένως η Εταιρία αντιπροσωπεύει το σύνολο των κατοίκων της περιοχής για την οποία υλοποιούνται τα προγράμματα Leader και ΟΠΑΑΧ. Εξ άλλου στην τελευταία Γ.Σ. του 2005 τροποποιήθηκε το καταστατικό, ο τίτλος της Εταιρίας και η περιοχή δράσης της.

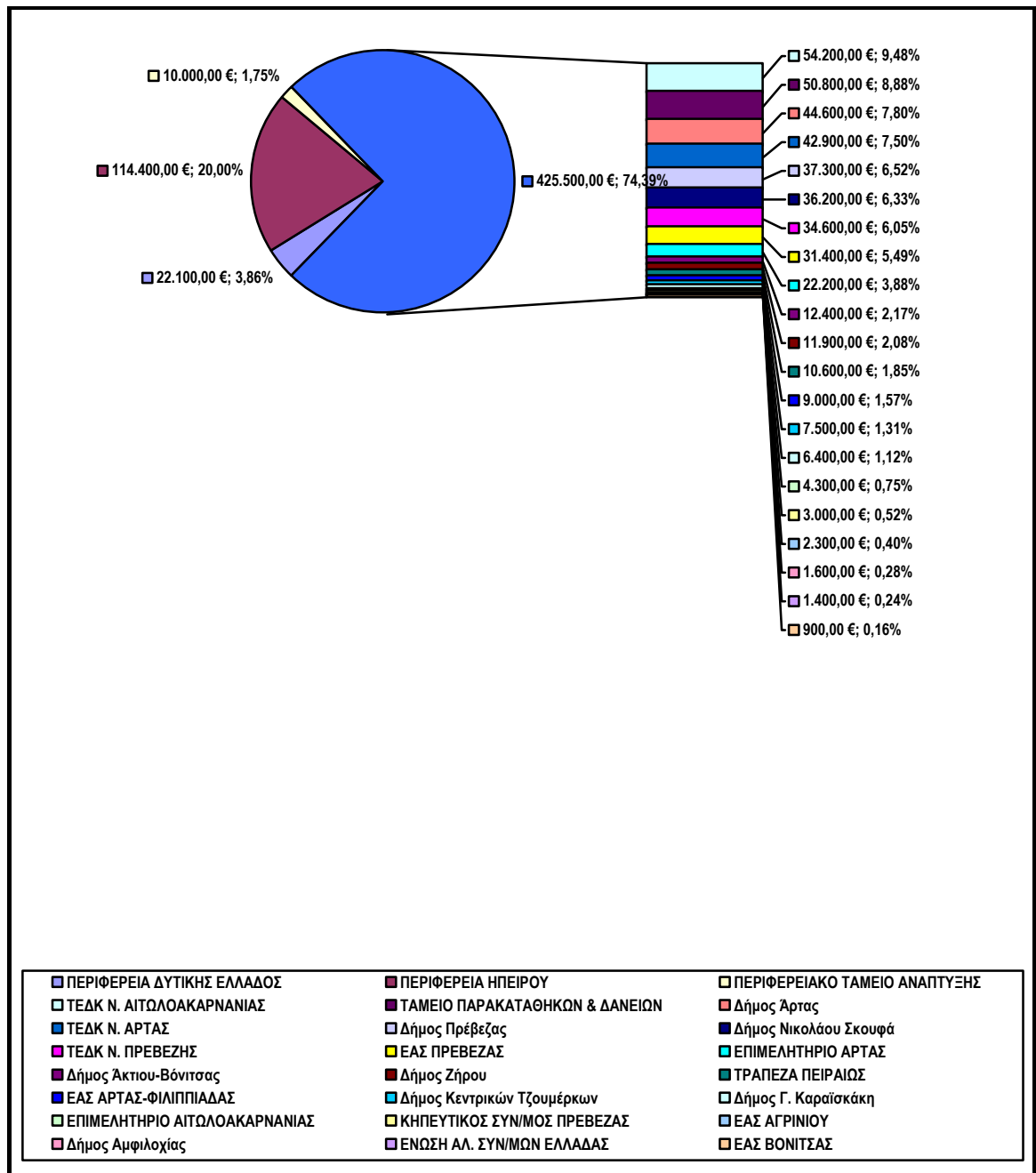
Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου :

Οι μέτοχοι της ETANAM είναι όλοι οι κοινωνικοοικονομικοί φορείς των Π.Ε. Πρέβεζας και Άρτας, καθώς και κάποιοι μέτοχοι από το τμήμα της Αιτ/νίας, που γειτονεύει με τον Αμβρακικό Κόλπο. Πιο αναλυτικά η σημερινή διάρθρωση του μετοχικού κεφαλαίου είναι η ακόλουθη :

A/A	ΜΕΤΟΧΟΙ	Αρ. Μετοχών Κοινές Ονομαστικές)	Αξία Μετοχών (σε €)
1	Δ.ΠΡΕΒΕΖΑΣ	9.200	27.600,00
2	Δ.ΑΡΤΑΣ	7.070	21.210,00
3	Δ.ΑΝΑΚΤΟΡΙΟΥ	4.134	12.402,00
4	Δ.ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΑΣ	2.000	6.000,00
5	Δ.ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	538	1.614,00
6	Δ.ΠΕΤΑ	945	2.835,00
7	Δ.ΘΕΣΠΡΩΤΙΚΟΥ	769	2.307,00
8	Δ.ΛΟΥΡΟΥ	769	2.307,00
9	Δ. ΖΑΛΟΓΓΟΥ	1.503	4.509,00
10	Δ.ΑΘΑΜΑΝΙΑΣ	978	2.934,00
11	Δ.ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ	3.006	9.018,00
12	Δ.ΑΡΑΧΘΟΥ	7.516	22.548,00
13	Δ.Γ.ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ	1.503	4.509,00
14	Δ.ΞΗΡΟΒΟΥΝΙΟΥ	300	900,00
15	ΚΟΙΝ.ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΩΝ	769	2.307,00
16	ΝΟΜ.ΑΥΤ/ΣΗ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	12.885	38.655,00
17	ΝΟΜ.ΑΥΤ/ΣΗ ΑΡΤΑΣ	13.715	41.145,00
18	ΝΟΜ.ΑΥΤ/ΣΗ ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ	2.349	7.047,00
19	Ε.Α.Σ. ΠΡΕΒΕΖΑΣ	10.457	31.371,00

20	Ε.Α.Σ. ΑΡΤΑΣ-ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΑΣ	3.000	9.000,00
21	Ε.Α.Σ. ΑΓΡΙΝΙΟΥ	769	2.307,00
22	Ε.Α.Σ. ΒΟΝΙΤΣΑΣ	300	900,00
23	ΕΝ.ΑΛ. & ΙΧΘ. ΣΥΝ/ΣΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ	450	1.350,00
24	Ε.Β.Ε. ΑΡΤΑΣ	5.168	15.504,00
25	Ε.Β.Ε. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	1.000	3.000,00
26	ΠΕΡΙΦ.ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	2.333	6.999,00
27	ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ	16.930	50.790,00
28	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	3.525	10.575,00
29	ΤΕΔΚ Ν.ΠΡΕΒΕΖΑΣ	11.537	34.611,00
30	ΤΕΔΚ Ν.ΑΡΤΑΣ	10.000	30.000,00
31	ΤΕΔΚ Ν.ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	18.082	54.246,00
32	ΚΗΠΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	1.000	3.000,00
ΣΥΝΟΛΑ		154.500	463.500,00

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η παραπάνω μετοχική σύνθεση

- Μέχρι 20.06.2011 η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας πρέπει να καταβάλει 15.000 € στο μετοχικό κεφάλαιο (λόγω αύξησης).
- ΕΜΠΕΙΡΙΑ:Έχει σημαντικότερη εμπειρία λόγω της 20ετους της λειτουργίας (LEADER, ΟΠΑΑΧ, INTERREG, EQUAL, κλπ.)

ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ

5.5.9 Ν.Ε.Α. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ν.Α. ΑΧΑΪΑΣ)

Η Νομαρχιακή Επιχείρηση Ανάπτυξης (Ν.Ε.Α.) είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) και αποτελεί αμιγή επιχείρηση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Ιδρύθηκε στις 26-5-1997 με την υπ' αριθ. 41/'97 απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Αχαΐας, που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 418/26.5.'97.

Μια συνοπτική εικόνα για την ΝΕΑ παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί :

• ΤΥΠΟΣ:..... Αμιγής Νομαρχιακή Αναπτυξιακή • ΚΕΦΑΛΑΙΟ:..... 293.470,29 € • ΕΜΠΕΙΡΙΑ:..... Έχει τεράστια εμπειρία στην υλοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Η υπηρεσιακή δομή της επιχείρησης είναι ευέλικτη, ώστε να προσαρμόζεται στις εκάστοτε προτεραιότητες και να προσανατολίζεται σε συγκεκριμένους κάθε φορά επιχειρησιακούς στόχους, σε συνδυασμό δε με την υψηλή ποιότητα ενός δραστήριου επιστημονικού πυρήνα στελεχών από τα οποία απαρτίζεται, ανταποκρίνονται θετικά στην ποικιλία και στον δυναμικό χαρακτήρα των αντικειμένων της επιχείρησης.

Η οργανωτική δομή της ΝΕΑ όπως αυτή προκύπτει από την βεβαίωση διαχειριστικής επάρκειας τύπου Β που έχει και την πιστοποίησή της κατά ISO 9001-2000 περιλαμβάνει τέσσερις τομείς:

Τομέας Προγραμμάτων:

Ο τομέας αυτός είναι υπεύθυνος για τον προγραμματισμό έργων μελετών προμηθειών και υπηρεσιών και στον σχεδιασμό και την ωρίμανση, παρακολούθηση και έλεγχο έργων χωρίς τεχνικό χαρακτήρα (προμήθειες και υπηρεσίες).

Τομέας Τεχνικών Έργων:

Ο τομέας αυτός είναι υπεύθυνος για τον σχεδιασμό ωρίμανση, παρακολούθηση και έλεγχο έργων τεχνικού χαρακτήρα (έργα και μελέτες).

Τομέας Ειδικής Υποστήριξης:

Ο τομέας αυτός είναι υπεύθυνος για την διενέργεια ελέγχων ποιότητας, την διαχείριση κινδύνων την νομική και τεχνική κάλυψη των έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών καθώς και την διαχείριση του συστήματος ποιότητας (π.χ. εσωτερικές και εξωτερικές επιθεωρήσεις, διοικητικές ανασκοπήσεις κλπ).

Τομέας Οικονομικής Διαχείρισης:

Ο τομέας αυτός είναι υπεύθυνος για την διεκπεραίωση πληρωμών, τήρηση λογιστικού συστήματος και τήρηση υποχρεώσεων συγχρηματοδοτούμενου έργου.

Οι θεματικοί άξονες δράσης της ΝΕΑ είναι :

- iii. Επιχειρηματικότητα με έμφαση, την πληροφόρηση σε ευκαιρίες και χρηματοδοτικά προγράμματα, την καινοτομία, καθώς και την πρώτου βαθμού συμβουλευτική στήριξη.

- iv. Απασχόληση
- v. Τουρισμός με έμφαση την συστηματική προβολή τόσο του Π.Ε. όσο και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και την συμμετοχή τους σε εθνικές και διεθνείς εκθέσεις
- vi. Περιβάλλον
- vii. Τηλεπικοινωνίες, Πληροφορική & Νέες Τεχνολογίες

Η ΝΕΑ διοικείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο, εκ των οποίων 5 μέλη είναι αιρετοί εκπρόσωποι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και τα υπόλοιπα 4 είναι εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων.

- **Σήμερα υλοποιεί:**

- Υπάρχουν Προγραμματικές Συμβάσεις σε εξέλιξη
- Έχει ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα έργα σε εξέλιξη (LIFE, INTERREG).
- Έχει καταθέσει προτάσεις σε προγράμματα της Ε.Ε. που αναμένει αποτελέσματα. Σε αρκετές από αυτές συμμετέχει και η ΗΛΕΙΑΚΗ.

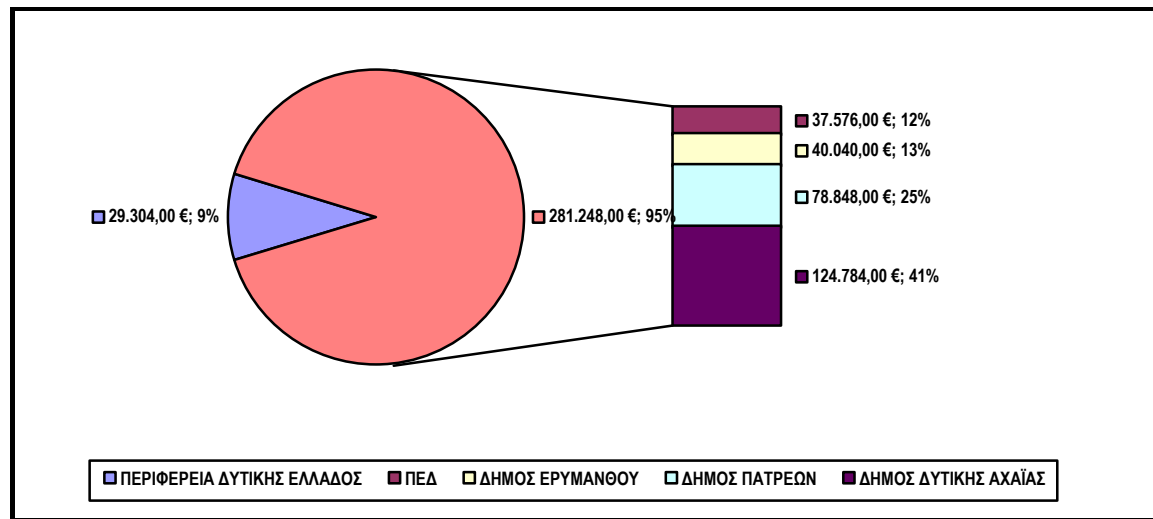
- **ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ:**

Έχει προσωπικό 3 άτομα ΙΔΑΧ και 8 άτομα με σύμβαση έργου (στα προγράμματα)

5.5.10 Ν.Ε.Π.Α. (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ν.Α. ΑΧΑΪΑΣ)

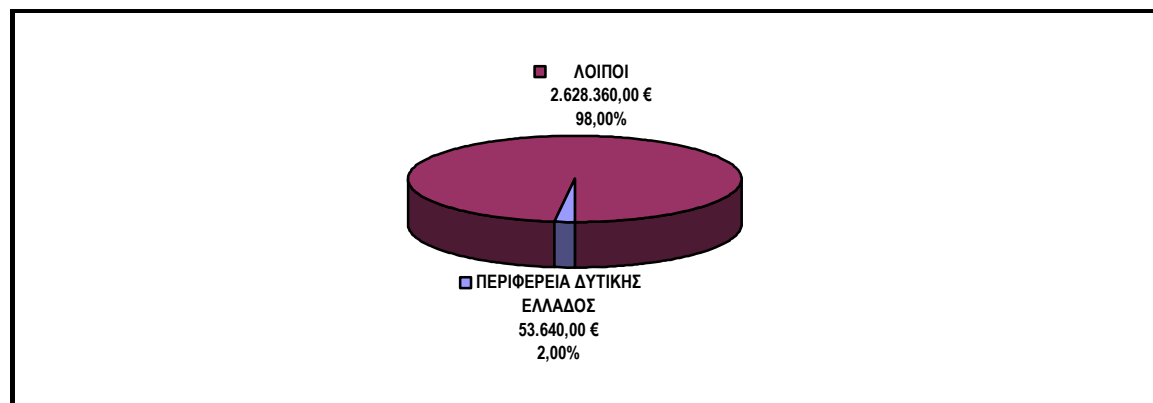
- ΤΥΠΟΣ:.....Αμιγής Νομαρχιακή Αναπτυξιακή
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ:.....250.000 €
- ΕΜΠΕΙΡΙΑ:.....Έχει υλοποιήσει σημαντικά προγράμματα LEADER, INTERREG και Προγραμματικές Συμβάσεις.
- Σήμερα υλοποιεί:.....Δεν έχει έργα σε εξέλιξη
- Δεν έχει προσωπικό.

5.5.11 ΚΤΑΔΑ-ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε.-Ο.Τ.Α. (ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ Α.Ε. - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.)

- ΤΥΠΟΣ:Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.
- Αριθμός Μ.Α.Ε.:33911/022/Β/95/0029
- ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ:3.529
- ΑΞΙΑ ΜΕΤΟΧΗΣ:.....88,00 €
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ:310.552,00 €
- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ: 15μελές με 4ετή θητεία.

5.5.12 ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ (ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο.Τ.Α.)

- ΤΥΠΟΣ:Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α.
- Αριθμός Μ.Α.Ε.:69106/022/Β/09/0025
- ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ:268.200
- ΑΞΙΑ ΜΕΤΟΧΗΣ:.....10,00 €
- ΚΕΦΑΛΑΙΟ:2.682.000,00 €

5.6 Οι Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

5.6.1 ΟΤΑ Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας

Η Αιτωλοακαρνανία, στο επίπεδο άσκησης της Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εντάσσεται στις περιοχές του Αμιγούς Στόχου Σύγκλισης και στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 συμπεριλήφθηκε στη Χωρική Ενότητα Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων.

Σε γεωπολιτικούς όρους, η Αιτωλοακαρνανία αποτελεί τμήμα της Δυτικής Πύλης της χώρας με άμεση γειτνίαση με την Ε.Ε. και τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών και αποτελούν επιλέξιμες περιοχές για τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας του ΕΣΠΑ που αφορούν τόσο στις χώρες της Ε.Ε. όσο και στις χώρες της Μεσογείου.

Για τους αξιόλογους φυσικούς πόρους που διαθέτουν οι ΟΤΑ της Αιτωλοακαρνανίας, καταλαμβάνει σημαντική θέση τόσο σε εθνικό, όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Περιοχή περιλαμβάνει δύο (2) από τους έντεκα (11) υδροτόπους της Ελλάδας που προστατεύονται από τη Συνθήκη Ramsar, με αυτόν της λιμνοθάλασσας Μεσολογίου -Αιτωλικού να αποτελεί σπάνιο οικοσύστημα για ολόκληρη της Ευρώπη. Επίσης, εμπερικλείει 13 περιοχές Natura 2000 σε σύνολο 371 σε εθνικό επίπεδο. Τέλος, η περιοχή διασχίζεται από τον ποταμό Αχελώο, που είναι ο δεύτερος σε μήκος και ο πλουσιότερος σε νερά γηγενής ποταμός της Ελλάδας.

Στα πλαίσια του ευρύτερου Εθνικού και Περιφερειακού Σχεδιασμού η Αιτωλοακαρνανία δεν καταλαμβάνει ανάλογη θέση με περιοχές που διαθέτουν παρόμοια χαρακτηριστικά δεδομένου, ότι καταλαμβάνει σημαντική έκταση. Είναι χαρακτηριστικό ότι τόσο στα πλαίσια του ΕΣΠΑ όσο και του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, που είναι και σημαντικότερα έγγραφα αναπτυξιακής στρατηγικής της χώρας, δεν συμπεριλαμβάνεται στους βασικούς πόλους ανάπτυξης.

Στα πλαίσια του 3ου ΚΠΣ δεν έγινε αποδέκτης σημαντικών παρεμβάσεων με δεδομένο ότι από τους 123 ΟΤΑ της χώρας που είχαν ενταγμένα έργα ύψους πάνω από 10 εκ. ευρώ έως τις 31/12/2006 σε όλα τα Ε.Π., τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και το Ταμείο Συνοχής ο μοναδικός Δήμος της Αιτωλοακαρνανίας που συμπεριλαμβάνονταν στην σχετική λίστα, στην 83^η θέση, ήταν ο Δήμος Αγρινίου με σύνολο 47 ενταγμένων έργων, προϋπολογισμό 13.971.722 ευρώ, Νομικές Δεσμεύσεις 9.310.663 ευρώ και δαπάνες 6.203.667 ευρώ.

Ως εκ τούτου, δεν είναι τυχαίο ότι οι Δήμοι της Αιτωλοακαρνανίας υστερούν αναπτυξιακά και αποκλίνουν σημαντικά στους βασικούς δείκτες ευημερίας σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας.

Σύμφωνα με τον συνθετικό δείκτη ευημερίας και ανάπτυξης (ΣΔΕΑ) το έτος 2000 η Αιτωλοακαρνανία κατατάχθηκε στην 45^η θέση, ενώ το 2004 κατατάχθηκε στην 48^η θέση. Αν και η ζεύξη Ρίου-Αντιρρίου έφερε την περιοχή πιο κοντά στο βασικό-κεντρικό δίκτυο μεταφορών (της ΠΑΘΕ και των

διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών) δεν μπόρεσε να τον καταστήσει βασικό κόμβο σύνδεσης με την Δυτική Ελλάδα δεδομένης τόσο της καθυστέρησης της υλοποίησης του οδικού έργου του Δυτικού Άξονα και της σύνδεσης με την Ιόνια Οδό όσο και των ελλείψεων σε άλλα βασικά έργα υποδομής μεταφορών (αεροδρόμιο-σιδηροδρομικό δίκτυο κ.α. Παρόλα αυτά, με τα προγραμματισμένα έργα προσπελασιμότητας του ΕΣΠΑ και την λειτουργία της ΝΑΒΙΠΕ Πλατυγιαλίου Αστακού, η περιοχή αναμένεται να αποτελέσει σημαντικό κόμβο μεταφορών αγαθών - προσώπων και διαμετακομιστικό κέντρο εθνικής εμβέλειας.

Παράλληλα, αν και γεινιάζει με έναν σημαντικό πόλο ανάπτυξης εθνικής εμβέλειας, την Πάτρα, δεν έχει επωφεληθεί τόσο από τα από τα αποτελέσματα της καινοτομίας και Ε&ΤΑ που παράγονται από τα Ερευνητικά Ιδρύματα όσο και τα πολλαπλασιαστικά οφέλη που δημιουργούνται από την ύπαρξη σημαντικών υποδομών προσπελασιμότητας (Λιμάνι Πάτρας, Γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου κ.ά.).

Η ανάπτυξη των ΤΠΕ ακολουθεί την δυναμικά αυξητική πορεία της χώρας με αξιόλογη ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας και των έργων υποδομής. Παρόλα αυτά, όμως, η αξιοποίησή τους προς όφελος της παραγωγικής διαδικασίας και της εξυπηρέτησής τους δεν είναι ακόμα τα αναμενόμενα.

Οι ΟΤΑ της Αιτωλοακαρνανίας ακολουθούν το εθνικό μοντέλο ανάπτυξης του χώρου με πληθυσμιακή αποψίλωση της υπαίθρου και των ορεινών περιοχών προς όφελος της ανάπτυξης των αστικών κέντρων, τα οποία όμως έρχονται εκ των υστέρων να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις σε βασικές υποδομές, συγκρούσεις χρήσεων γης αλλά και τα κοινωνικά προβλήματα που ανακύπτουν. Στο πλαίσιο της τρίτης προγραμματικής περιόδου (επιχειρησιακά προγράμματα, κοινοτικές πρωτοβουλίες) υλοποιήθηκαν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και ανάπτυξης του αγροτικού και ορεινού χώρου.

Συμπερασματικά, η Αιτωλοακαρνανία δεν έχει αποκτήσει σημαντική θέση ή/και να έχει διαδραματίσει έναν ξεχωριστό ρόλο στην αναπτυξιακή πορεία της ΠΔΕ και της χώρας γενικότερα, αν και διαθέτει πλούσιους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους καθώς επίσης και δυναμικούς οικονομικούς κλάδους.

Ο καθορισμός στρατηγικής στο πλαίσιο της αναπτυξιακής διαδικασίας μπορεί να κινητοποιήσει τις παραγωγικές δυνάμεις – πόρους που το σύνολο της περιοχής αναφοράς διαθέτει.

Στα πλαίσια κατάρτισης του Ε.Π. της ΠΔΕ και προκειμένου να εξασφαλιστεί ο συντονισμός των δράσεων περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης, οι Δήμοι της ΠΕ Αιτωλ/νίας, ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα της Περιφέρειας, περιέγραψαν την κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή τους και επισήμαναν τα σημαντικότερα γι' αυτούς έργα, ώστε να διαμορφωθεί μια ενιαία φωνή για τη διεκδίκηση και υλοποίησή τους.

Αναλυτικά, ύστερα από την αποδελτίωση των συμπληρωμένων από τους Δήμους ερωτηματολογίων προέκυψαν τα ακόλουθα:

5.6.1.1 Δήμος ΙΠ Μεσολογγίου

Ο Δήμος θεωρεί ότι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δημότες του είναι ζητήματα καθαριότητας και πρόσβασης σε αρκετές περιοχές της χωρικής αρμοδιότητάς του. Πιστεύει επίσης, ότι δεν έχει γίνει εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων του τόπου (περιβάλλον, πολιτισμός, ιστορία) που θα έδιναν μια σοβαρή αναπτυξιακή ώθηση.

5.6.1.2 Δήμος Αγρινίου

Το Αγρίνιο είναι το κέντρο μιας μεγάλης ενδοχώρας που ξεκινά από το Ξηρόμερο και τον ορεινό Βάλτο μέχρι τη Μακρυνεία και από την ορεινή Τριχωνίδα μέχρι το Πλατυγιάλι, μια περιοχή που συγκεντρώνει τα 2/3 του συνολικού πληθυσμού της Αιτωλοακαρνανίας, με σπουδαία συγκριτικά πλεονεκτήματα: προστατευόμενες οικολογικές περιοχές από Διεθνείς Συνθήκες, με ποτάμια, λιμναία συστήματα και πλούσιους ορεινούς όγκους, μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά και θρησκευτικά μνημεία.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει, ο Δήμος επικεντρώνει τις δράσεις του στη βελτίωση της προσβασιμότητας των πολιτών, στη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος με ταυτόχρονη ανάδειξη και ορθολογική αξιοποίησή του, την ενδυνάμωση του αγροτικού τομέα και την ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας του τόπου.

5.6.1.3 Δήμος Αμφιλοχίας

Για το Δήμο Αμφιλοχίας τα σημαντικότερα προβλήματα αφορούν την επάρκεια του οδικού δικτύου πρόσβασης στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις και την επάρκεια πόσιμου ύδατος σε μεγάλο μέρος των οικισμών. Ως κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης θεωρούνται: α) η Χωροταξική Τακτοποίηση και ο Καθορισμός Χρήσεων Γης, β) η Τουριστική ανάπτυξη (θρησκευτικός, αγροτικός, περπατικός τουρισμός) γ) η προστασία του περιβάλλοντος και δ) η ανάπτυξη της τυποποίησης αγροτικών προϊόντων.

Στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Αμφιλοχίας αναφέρονται το πλούσιο ζωικό κεφάλαιο και το παρθένο φυσικό περιβάλλον. Αντίθετα, στα μειονεκτήματα περιλαμβάνονται η κυκλοφοριακή επιβάρυνση του αστικού ιστού Αμφιλοχίας.

5.6.1.4 Δήμος Ακτίου- Βόνιτσας

Ο νέος Δήμος Ακτίου-Βόνιτσας απαρτίζεται από τους πρώην Δήμους Ανακτορίου, Μεδεώνος και Παλαίρου. Το βασικό πρόβλημα στο σύνολο του νέου Δήμου εντοπίζεται στο θέμα της οικονομικής ανάπτυξης, της ανεργίας και του χαμηλού κατά κεφαλή εισοδήματος. Το πρόβλημα είναι περισσότερο οξύμενο στη περιοχή του ορεινού Ξηρομέρου (πρώην Δήμος Μεδεώνος).

Κατά συνέπεια, πρέπει κατά προτεραιότητα να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες για υποδομές (οδικό δίκτυο επαρχιακό και αγροτικό, άρδευση, διευθέτηση χειμερίων υδάτων), ώστε να αυξηθεί η αποδοτικότητα της αγροτικής παραγωγής. Το Γραφείο Αγροτικής Ανάπτυξης του Δήμου, αν στελεχωθεί, θα βοηθήσει την οργάνωση της γεωργοκτηνοτροφίας και τη εμπορία της παραγωγής.

Ο τομέας του ήπιου και ειδικού τουρισμού μπορεί να αναπτυχθεί στηριγμένος στην ανάδειξη του Αμβρακικού κόλπου και των Ακαρνανικών Ορέων (κάμπος της Νήσσης), την ανάδειξη των μνημείων της περιοχής (Κάστρα Βόνιτσας και Ακτίου, Κεκροπούλα, Βυζαντινοί ναοί, νερόμυλοι), την ανάπτυξη των ιστορικών κέντρων των αστικών κέντρων του Δήμου (Βόνιτσα, Κατούνα, Πάλαιρος) τη δημιουργία μικρής μαρίνας στη Πλαγιά και την επέκταση και λειτουργία του πολιτικού αεροδρομίου στο Άκτιο.

Στο επίπεδο των βασικών αναγκών, υπάρχει πρόβλημα με τη διάθεση των απορριμμάτων, την ύδρευση και την αποχέτευση και τη κατάσταση μερικών σχολείων της περιοχής (το Γενικό Λύκειο της Βόνιτσας στεγάζεται σε containers).

Στα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης που πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα είναι:

1. Δημιουργία θέσεων εργασίας και εισοδήματος μέσα από την ενίσχυση της γεωργοκτηνοτροφίας και του ήπιου τουρισμού
2. «Εκούσιος» αναδασμός και εκσυγχρονισμός του δικτύου άρδευσης
3. Εξασφάλιση ύδρευσης και αποχέτευσης σ' όλους τους οικισμούς του Δήμου.
4. Εκσυγχρονισμός του ορεινού επαρχιακού οδικού δικτύου.
5. Ανάδειξη των ιστορικών κέντρων των αστικών κέντρων, των μνημείων της περιοχής και του φυσικού περιβάλλοντος του Αμβρακικού κόλπου και των Ακαρνανικών ορέων.
6. Οργάνωση του θαλάσσιου μετώπου για υποδοχή μικρών σκαφών.
7. Οργάνωση του Δήμου και επέκταση των κοινωνικών υπηρεσιών

Στις ευκαιρίες ανάπτυξης αναφέρονται:

1. Υδροβιότοπος Αμβρακικού κόλπου και Ακαρνανικά όρη.
2. Σημαντικά οικολογική αγροτική παραγωγή με «όνομα»
3. Άκτιο και σημαντικά μνημεία (π.χ. Κάστρο Βόνιτσας)
4. Γεινίαση με το τουριστικό προϊόν της Λευκάδας

Ενώ οι περιορισμοί ανάπτυξης συνοψίζονται στα παρακάτω:

1. Έλλειψη υποδομών (ύδρευση- αποχέτευση στους οικισμούς, διάθεση απορριμμάτων, εγκαταλειμμένο ορεινό επαρχιακό ορεινό δίκτυο και δίκτυο άρδευσης)
2. Φυγή των νέων λόγω ανεργίας, ιδιαίτερα στους ημιορεινούς και ορεινούς οικισμούς)
3. Έλλειψη υποδομών πολιτισμού για προσέλκυση επισκεπτών, αλλά και για εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου των κατοίκων και διαμόρφωση νέων οριζόντων.
4. Αδυναμία ανάδειξης του περιβαλλοντικού πλούτου της περιοχής στην αναπτυξιακή διαδικασία.

5.6.1.5 Δήμος Ξηρομέρου

Τα προβλήματα που εντοπίζει ο Δήμος αφορούν:

- α. Την Έλλειψη βιολογικού καθαρισμού στα σφαγεία Αστακού,
- β. Την Έλλειψη Βιολογικού καθαρισμού στη πόλη του Μύτικα

γ. Τις Παλαιές κτιριακές εγκαταστάσεις σχολείων

5.6.1.6 Δήμος Ναυπακτίας

Ο Δήμος Ναυπακτίας διαθέτει τα απαιτούμενα συγκριτικά πλεονεκτήματα (φυσικό περιβάλλον, ορεινοί όγκοι, λίμνες, ποτάμια, αρχιτεκτονική κληρονομιά, μονοπάτια κλπ) για την ανάπτυξη του τουρισμού της υπαίθρου και ιδιαίτερα του οικοτουρισμού. Σε αυτήν τη στρατηγική κατεύθυνση κινείται τόσο ο Δήμος Ναυπακτίας όσο και οι προηγούμενοι Δήμοι, οι οποίοι αποτελούν τον σημερινό Δήμο Ναυπακτίας.

Το σημαντικότερο πρόβλημα για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων στον τομέα της ανάπτυξης του τουρισμού της υπαίθρου και ιδιαίτερα του οικοτουρισμού είναι η έλλειψη των απαιτούμενων ασφαλών οδικών συνδέσεων για την προσέλκυση και την μετακίνηση των επισκεπτών.

Το πρόβλημα είναι εντονότερο στις περιπτώσεις των ακόλουθων οδικών συνδέσεων:

1. μεταξύ των τριών ορεινών δημοτικών ενοτήτων (Πυλλήνη – Πλάτανος – Αποδοτία)
2. η οδική σύνδεση Ναύπακτος – Χάνι Μπανιά – Θέρμο
3. η οδική σύνδεση Γέφυρα Χ. Τρικούπης – Ναύπακτο – Πλάτανος – Καρπενήσι
4. η οδική σύνδεση της ορεινής Ναυπακτίας με την Φθιώτιδα

Επιπλέον, η τουριστική ανάπτυξη της πόλης της Ναυπάκτου, η οποία είναι από τις πιο γνωστές περιοχές της χώρας στο εξωτερικό (εξαίτιας της Ναυμαχίας της Ναυπάκτου) εμποδίζεται τόσο από τα προβλήματα της καθημερινότητας στον τομέα του κυκλοφοριακού (μποτιλιάρισμα, χώροι στάθμευσης, συγκοινωνίες) όσο και από την υποβάθμιση της Καστρόπολης της Ναυπάκτου, η οποία στερεί ένα σημείο αναφοράς στο χάρτη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Σύμφωνα με την στρατηγική κατεύθυνση της περιοχής στον τομέα της ανάπτυξης, τα κρίσιμα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν στην επόμενη μεσοπρόθεσμη περίοδο είναι τα ακόλουθα:

1. η ανάδειξη της Καστρόπολης της Ναυπάκτου ως σημείο αναφοράς και τουριστικό πόλο της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας
2. η ενίσχυση της δικτύωσης του Ορεινού Όγκου και μεταξύ αυτών και με γειτονικές Περιφέρειες/Δήμοι (Ευρυτανία, Δωρίδα, Σπερchiάδα) και συνδέσεις με το πεδινό και παράκτιο μέτωπο
3. η ενίσχυση των υφιστάμενων και ανάπτυξη νέων υποδομών εναλλακτικού αθλητισμού/τουρισμού σε όλη την Ναυπακτία
4. η οργάνωση της κυκλοφοριακής λειτουργίας της πόλης της Ναυπάκτου με κεντρικό άξονα την προστασία της Καστρόπολης και του Παράκτιο μετώπου από κυκλοφοριακή όχληση, την δημιουργία νέων χώρων στάθμευσης και οργάνωση υφιστάμενων, την αξιοποίηση της Παρακαμπτήρια οδού με σύνδεση με την Καστρόπολη και με την μελέτη δημιουργίας νέας συλλεκτήριας οδού, στα όρια του Σχεδίου Πόλεως και Τούνελ κάτω από τον λόφο του Κάστρου

Ευκαιρίες

- η αυξανόμενη τάση «απόδρασης» των αστικών πληθυσμών προς την ύπαιθρο και η ζήτηση για δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού και ειδικών μορφών τουρισμού

- η αύξηση της ζήτησης για οικολογικά προϊόντα
- η βελτίωση των Εθνικών Οδικών Δικτύων (Ιονία οδός, Ολυμπία οδός)
- η Γέφυρα Χαρίλαος Τρικούπης
- η αξιοποίηση και συνέργεια προγραμμάτων Δ' Προγραμματικής Περιόδου
- η διεθνείς αναγνωρισιμότητα της Ναυμαχίας Ναυπάκτου και της ονομασίας LEPANTO
- η Καστρόπολη της Ναυπάκτου
- η αναγνωρισιμότητα του οικοτουριστικού προϊόντος της ορεινής Ναυπακτίας
- η ύπαρξη τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων στην ευρύτερη περιοχή
- η αξιοποίηση της εμπορικής ετικέτας «PROAGRITOUR»
- η στρατηγική της ολιστικής προσέγγισης του τουριστικού προϊόντος, που ακολουθεί η περιοχή την τελευταία δεκαετία

Απειλές

- η οικονομική κατάσταση της χώρας και των πολιτών της
- η υποβάθμιση φυσικών πόρων και οι διαταραχές σε οικοσυστήματα υψηλής οικολογικής αξίας
- η άναρχη οικιστική ανάπτυξη σε περιοχές με υψηλό τουριστικό ενδιαφέρον
- η υποβάθμιση πολιτιστικών πόρων
- οι κλιματικές αλλαγές και ο αυξημένος κίνδυνος πρόκλησης πυρκαγιών
- ο κίνδυνος αδυναμίας ανταπόκρισης στον ανταγωνισμό περιοχών, κυρίως λόγω των προβλημάτων στις οδικές συνδέσεις
- η σεισμικότητα της περιοχής

5.6.1.7 Δήμος Θέρμου

Για τον Δήμο Θέρμου το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες της περιοχής είναι η προσπελασιμότητα :

α. προς τα γειτονικά αστικά κέντρα και το εθνικό οδικό δίκτυο

β. μεταξύ των οικισμών που αποτελούν τον Δήμο μας

Οι σοβαρές δυσκολίες λόγω του ανεπαρκούς (στενότητα , ελιγμοί, κλίσεις , έλλειψη τεχνικών οδού και οδοστρωσίας) οδικού δικτύου αποτρέπει τους πολίτες να παραμείνουν και να δραστηριοποιηθούν στην περιοχή, με αποτέλεσμα την συνεχή δημογραφική αιμορραγία και την υπανάπτυξη. Προκύπτει έτσι η επιτακτική ανάγκη για βελτίωση του δρόμου που συνδέει την πόλη του Θέρμου με το Αγρίνιο και την Ναύπακτο, αλλά και των δρόμων που συνδέουν την έδρα Θέρμο με τις Τοπικές Κοινότητες.

Ακόμη σημαντικό πρόβλημα των πολιτών είναι η έλλειψη σύγχρονων σχολικών μονάδων (Γυμνασίου – Λυκείου) ,μετά το καταστρεπτικό σεισμό του Απριλίου 2007. Σήμερα οι λειτουργίες της β'θμιας εκπαίδευσης φιλοξενούνται σε λυόμενες κατασκευές. Η ανάγκη για κατασκευή του Νέου Λυκείου και την επισκευή του κτιρίου του Γυμνασίου είναι επείγουσα.

Ως πρόβλημα καταγράφεται και η μη λειτουργική ολοκλήρωση του Αρχαιολογικού Μουσείου Θέρμου (υπολείπεται η μουσειολογική μελέτη και η τοποθέτηση του εκθεσιακού εξοπλισμού),

δεδομένου ότι θα αποτελέσει σημαντικό πόλο τουριστικής έλξης , με θετικές συνέπειες στην τοπική ανάπτυξη και στα εισοδήματα των πολιτών.

Στην ανάπτυξη του τουριστικού τομέα που αποτελεί βασικό τμήμα της τοπικής οικονομίας επιδίωξη είναι η συντήρηση και ανάδειξη των βυζαντινών μνημείων καθώς και της παραλίμνιας ζώνης της Τριχωνίδας.

Τα βασικότερα ζητήματα ανάπτυξης που θα κληθεί να αντιμετωπίσει ο Δήμος είναι :

- Η υποστήριξη της παραμονής και της δραστηριοποίησής των νέων κατοίκων ή και της προσέλκυσης κάποιων που μετοίκησαν , με δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών μέσω της βελτίωσης των υποδομών της οδοποιίας.
- Η ανάδειξη και προβολή του τουριστικού προϊόντος με έμφαση στα στοιχεία που το διαφοροποιούν και το κάνουν ελκυστικό για την περιοχή μας. (παραλίμνια περιοχή με ήπιες δραστηριότητες , θρησκευτικά μνημεία , παραδοσιακοί οικισμοί, αρχαιότητες)
- η βελτίωση της κτηνοτροφικής παραγωγής με εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων, η ποσοτική αύξηση της παραγωγής , η ανάδειξη της ποιότητας των προϊόντων ως τοπικής προέλευσης και η επαναλειτουργία των Σφαγείων Θέρμου.

Ο Δήμος Θέρμου διαθέτει σημαντικότερα αποθέματα σε φυσικούς πόρους, αφού εκτείνεται σε μια επιφάνεια 333,7 τ. χμ. και περιλαμβάνει σημαντικό τμήμα της παραλίμνιας περιοχής της Τριχωνίδας, και μάλιστα το πιο αξιόλογο από πλευράς δυνατοτήτων τουριστικής ανάπτυξης, καθώς και του Ανατολικού Παναϊωλικού, που διασχίζεται από τον Εύηνο και τους παραποτάμους του, Φειδάκια και Γιδομανδρίτη, με αποτέλεσμα να αποτελεί μια περιοχή με μεγάλη ποικιλία οικοσυστημάτων και με δυνατότητες ανάπτυξης πολλών μορφών εναλλακτικού τουρισμού.

Επιπλέον, διαθέτει ασυνήθιστα πλούσια πολιτιστική κληρονομιά. Το Θέρμο αποτέλεσε την έδρα του Κοινού των Αιτωλών, όπου εφαρμόστηκε ένα πρώιμο μοντέλο δημοκρατίας με ανταπόκριση ακόμα και σε σύγχρονα πολιτικά μορφώματα. Ακόμα, το Θέρμο είναι η γενέτειρα του Αγίου των σκλάβων, του Κοσμά του Αιτωλού. Επίσης, η περιοχή του Δήμου διαθέτει ένα πλήθος βυζαντινών μοναστηριών και αξιόλογων νεότερων ναών.

Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με ένα πλήθος μνημείων της αγροτικής κληρονομιάς που συναντάμε στην περιοχή, όπως νερόμυλους, μεσαιωνικά και νεώτερα πέτρινα γεφύρια, μονοπάτια, παραδοσιακά κτίρια και άλλα, δημιουργούν το ιδανικό περιβάλλον για την ανάπτυξη του αρχαιολογικού, του πολιτιστικού και του θρησκευτικού τουρισμού και του οικοτουρισμού, καθώς και των άλλων μορφών εναλλακτικού τουρισμού.

Η προοπτική αυτή ενισχύεται ακόμη περισσότερο από το γεγονός ότι το Θέρμο, επιτελεί σημαντικές αστικές λειτουργίες, οι οποίες αναφέρονται σε μια ευρεία περιοχή πέραν του Δήμου Θέρμου, στις περιοχές της Β/Α Τριχωνίδας, της Ναυπακτίας και της Ν/Α Ευρυτανίας.

Ακόμη, στο Θέρμο λειτουργεί Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και έχει ανεγερθεί σύγχρονο Αρχαιολογικό Μουσείο, έχει προγραμματιστεί η κατασκευή Δασικού Χωριού στην Αμβρακιά και

υπάρχει η δυνατότητα για την κατασκευή υδροθεραπευτηρίου στις ιαματικές πηγές Μυρτιάς, στην παραλίμνια περιοχή.

Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα για την υλοποίηση πολλών ακόμη παρεμβάσεων, όπως είναι η ανασκαφική έρευνα στον αρχαιολογικό χώρο του Θέρμου και η υλοποίηση δράσεων που σχετίζονται με την ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων, με πρωταρχική αναφορά στο μοντέλο της δημοκρατίας που πρωτοεφαρμόστηκε από την Αιτωλική Συμπολιτεία και στην αξιοποίηση του πολιτιστικού κεφαλαίου που σηματοδοτεί το γεγονός ότι το Θέρμο αποτελεί τη γενέτειρα του Κοσμά του Αιτωλού. Τέλος, είναι δυνατό να υλοποιηθούν δράσεις που σχετίζονται με τη δημιουργία Ολοκληρωμένων Οικοτουριστικών Πάρκων τόσο στο παραλίμνιο οικοσύστημα όσο και στα ορεινά και παραποτάμια οικοσυστήματα. Επισημαίνουμε εδώ την αναγκαιότητα για την εκπόνηση «Ολοκληρωμένης Αναπτυξιακής Μελέτης της λίμνης Τριχωνίδας»

Οι σημαντικές αυτές προοπτικές της περιοχής του Δήμου, όμως, συναρτώνται απόλυτα με μια σειρά έργων υποδομής και κυρίως της οδοποιίας

Όσον αφορά τους εξωγενείς παράγοντες, το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και κυρίως οι διαδικασίες εφαρμογής του, κατά την υλοποίηση αναπτυξιακών πολιτικών είναι κατά τον Δήμο πολύπλοκο, ασαφές και χρονοβόρο, ιδιαίτερα στο τμήμα του που αφορά την περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Ο κυριότερος περιορισμός στην υλοποίηση παραμένει η εύρεση και η ενεργοποίηση του κατάλληλου χρηματοδοτικού εργαλείου κατά περίπτωση.

5.6.2 ΟΤΑ Π.Ε. Αχαΐας

5.6.2.1 Δήμος Πατρέων

Τα μεσαίου μεγέθους ευρωπαϊκά αστικά κέντρα αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της μείωσης των αναπτυξιακών προοπτικών τους εξαιτίας των διαρθρωτικών αλλαγών που συντελούνται στην Ευρώπη.

Τα τελευταία τριάντα χρόνια, στις ανεπτυγμένες χώρες, συντελείται μία σειρά οικονομικών αναδιαρθρώσεων με κυρίαρχη την ανάδειξη του τομέα παροχής υπηρεσιών ως τη βασική οικονομική δραστηριότητα. Η διαδικασία αυτή, προφανώς, έχει επιπτώσεις στο κτισμένο χώρο, στις χρήσεις γης και στην εν γένει δομή του αστικού χώρου. Κατά συνέπεια, η διαδικασία αυτή, επιδρά σ' όλη την πορεία εξέλιξης των πόλεων, ως σύνθετοι και πολύπλοκοι οργανισμοί, και βεβαίως στον τρόπο ανάγνωσης, ανάλυσης και σχεδιασμού του χώρου.

Η Πάτρα ακολουθώντας το παράδειγμα των περισσότερων μεγάλων πόλεων, και αφού πέρασε τη φάση της λεγόμενης αποβιομηχάνισης, παρουσιάζει έντονους ρυθμούς αλλαγής της οικονομίας της, και κατά συνέπεια της λειτουργίας της ως πόλης και της δομής του χώρου της, προσανατολιζόμενη στον τριτογενή τομέα διαθέτοντας χαρακτηριστικά ενός μικρού μεγέθους μητροπολιτικού κέντρου. Σε συνδυασμό δε με τη γεωγραφική της θέση, τα υφιστάμενα, συντελούμενα και προγραμματισμένα έργα στη περιοχή (νέος λιμένας, ΠΑΘΕ, Ιόνια οδός, κλπ.), οι αλλαγές αυτές είναι ταχύτερες και επηρεάζουν έντονα την εξέλιξη του οικιστικού

ιστού της, τη σχέση της με τις όμορες περιοχές, την ποιότητα του περιβάλλοντος (φυσικού – κτισμένου) και την ποιότητα ζωής των κατοίκων της.

Αυτές οι τάσεις είναι αναστρέψιμες και πόλεις αντίστοιχες όπως το Πόρτο, η Βαλέντσια, η Ρεν, η Σεβίλη, το Εδιμβούργο έχουν αναπτύξει καινοτόμες αναπτυξιακές στρατηγικές αποδεικνύοντας ότι είναι δυνατός ο περιορισμός των επιπτώσεων από τις διαρθρωτικές αλλαγές. Οι οικονομικές επιδόσεις των πόλεων σε περιφερειακό επίπεδο εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το αν θα έχουν γενικά ικανοποιητικό αναπτυξιακό δυναμικό, ιδίως στους τομείς των υπηρεσιών, αν θα μπορούν να ωφεληθούν από το φυσικό τους περιβάλλον, καθώς συνειδητοποιούνται ολοένα και περισσότερο τα πλεονεκτήματα που μπορεί να αποφέρει ένα ποιοτικά αναβαθμισμένο αστικό περιβάλλον και αν θα μπορέσουν να επωφεληθούν από τη γεωγραφική τους θέση (πχ πάνω σε έναν αναπτυξιακό διάδρομο ή από τη θελκτική ενδοχώρα τους. Τουλούζη, Γκρενόμπλ, Σάλτσμπουργκ).

Για να μπει η πόλη στον ευρωπαϊκό χάρτη πρέπει να αποκτήσει συγκεκριμένη ταυτότητα και αναπτύσσοντας την να γίνει αναγνωρίσιμη. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα αντίστοιχων περιφερειακών πόλεων μεσαίου μεγέθους στην Ευρώπη, όπως η Πάτρα που, αναπτύσσοντας καινοτόμες αναπτυξιακές στρατηγικές, προωθώντας ή και αυξάνοντας το συγκριτικό τους πλεονέκτημα και οπωσδήποτε επιδιώκοντας ένα ποιοτικά αναβαθμισμένο αστικό περιβάλλον, βελτίωσαν σημαντικά τη θέση τους στην κλίμακα της ιεράρχησης των πόλεων.

Η Πάτρα ευρισκόμενη στην μεταβατική εποχή προσαρμογής της σε **Μητροπολιτικό κέντρο** καλείται να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις και να αξιοποιήσει τις νέες ευκαιρίες, να γίνει ανταγωνιστική, να αναδείξει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, να ενδυναμώσει την κοινωνική της συνοχή. [Ο νέος ρόλος της πόλης](#) δεν προκύπτει αυτόματα, απαιτεί συστηματική δράση σύμφωνα με συγκεκριμένους και εφικτούς στόχους που θα ενεργοποιήσουν τις ενδογενείς δυνάμεις της πόλης και θα εξασφαλίσουν την αποδοχή των κοινωνικών φορέων και τη συναίνεση των πολιτών.

Σε όλες τις μελέτες που έχουν γίνει και αφορούν την Πάτρα, ή αναφέρονται σε αυτήν (Ρυθμιστικό Σχέδιο, Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, αλλά και τα γενικότερα Ειδικό Χωροταξικό τουρισμού, Εθνικό Χωροταξικό) οι αναπτυξιακοί άξονες για την πόλη, αφορούν τις υπηρεσίες και πιο συγκεκριμένα μπορεί να γίνει:

1. πόλος αστικού τουρισμού σε όλες τις μορφές του (αστικός, θρησκευτικός, συνεδριακό, εκθεσιακό, πολιτιστικός, αθλητικός, κλπ),
2. πόλος έρευνας, τεχνολογίας, επιχειρηματικής και μεταποιητικής δραστηριότητας με επίκεντρο την εξειδίκευση της παραγωγής σε προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας και αύξηση της παραγωγικότητας και της επιχειρηματικότητας σε τομείς έντασης γνώσης (πληροφορική, media, χρηματοοικονομικά υπηρεσίες συμβούλων, ιατρικές υπηρεσίες κ.α.) και τεχνικές ανάπτυξης καινοτομίας κυρίως με την προώθηση εφαρμογών και παραγωγικών δραστηριοτήτων καινοτομίας

Οι συγκεκριμένες επιλογές των αξόνων ανάπτυξης έχουν ως βασική προϋπόθεση, η περιοχή να πληροί τρεις συνθήκες:

- Να υπάρχει εύκολη πρόσβαση στην περιοχή (δηλ. σύγχρονες υποδομές μεταφορών με αιχμές το σύγχρονο σιδηρόδρομο και το αεροδρόμιο του Αράξου).

- Να παρέχει «εξαιρετικές συνθήκες διαβίωσης» στο φυσικό και στο κτισμένο περιβάλλον.
- Να είναι «πλήρης» στον τομέα της προσφοράς υπηρεσιών.

Μόνο με αυτές τις προϋποθέσεις η περιοχή γίνεται «ελκυστική» είτε ως τουριστικός, είτε ως επιχειρηματικός πόλος. Επομένως, στρατηγική αναπτυξιακή επιλογή της πόλης είναι το Πολεοδομικό Συγκρότημα της Πάτρας να αποκτήσει ένα **ποιοτικά αναβαθμισμένο αστικό περιβάλλον** δηλ. συνθήκες που αυξάνουν την ελκυστικότητα της περιοχής μας ως χώρο διαβίωσης, κατανάλωσης υπηρεσιών, επένδυσης, ανάπτυξης.

Οι αστικές αναπλάσεις και η βελτίωση της ποιότητας της ζωής στα αστικά κέντρα αποτελούν εξαιρετικά υψηλή προτεραιότητα, γιατί με τις σημερινές συνθήκες συνεχούς υποβάθμισης οδηγούμαστε στην πλήρη απαξίωση του αστικού περιβάλλοντος, το οποίο είναι και **ο υποδοχέας των τουριστών, των επενδυτών**, και στο οποίο έχει αναφορά το σύνολο των κατοίκων της περιφέρειας.

Δεν υπάρχει ανάπτυξη αν δεν υπάρχει ο κατάλληλος υποδοχέας να την φιλοξενήσει και γι' αυτό είναι προτεραιότητα του Δήμου.

Με βάση την παραπάνω συλλογιστική βασικά κρίσιμα ζητήματα/επιλογές για την πόλη:

1. **Ανεργία**
2. **Διαχείριση στερεών αποβλήτων**
3. **Θαλάσσιο Μέτωπο** (υλοποίηση της παραχώρησης, σχεδιασμός και υλοποίηση της ανάπλασής του)
4. **Για τον αστικό χώρο:**
 - a. Χρηματοδότηση για την εξασφάλιση των προβλεπόμενων από το σχέδιο πόλης κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων
 - b. Ολοκλήρωση βασικών οδικών αξόνων (Κανακάρη, Μικρή Περιμετρική, Παραγλαύκιες οδοί) οι οποίες θα αλλάξουν την κυκλοφοριακή δομή της πόλης και θα δώσουν την δυνατότητα εφαρμογής εκτεταμένων επεμβάσεων για την βιώσιμη κινητικότητα.
 - c. Εφαρμογή δράσεων για την βιώσιμη κινητικότητα:
 - Δημιουργία δικτύου ποδηλατοδρόμων
 - Δημιουργία δικτύου πεζόδρομων
 - Απόκτηση ενός σύγχρονου αστικού μέσου σταθερής τροχιάς
 - Αναβάθμιση – ενίσχυση ΜΜΜ
 - d. Ανάπλαση Ιστορικού Κέντρου
 - Ενοποίηση Αρχαιολογικών χώρων
 - Δημιουργία Πολιτιστικής – Τουριστικής Διαδρομής
 - e. Σχεδιασμός και ανάπλαση του (προβλεπόμενου από το Ρυθμιστικό και το ΓΠΣ) **Επιχειρησιακού Κέντρου**, που βρίσκεται ανάντι και κατά μήκος του νέου λιμένος της Πάτρας (ακτή Δυμναίων, Λαδόπουλος, Πειραική - Πατραϊκή). Σημειώτεον ότι η περιοχή λόγω του χαρακτήρα της θέσης και των χρήσεων γης, αποτελεί ιδανικό

χώρο υποδοχής επενδύσεων και επομένως αποτελεί ιδανικό χώρο για αξιοποίηση του χρηματοδοτικού εργαλείου JESSICA

- f. Ανάπλαση – αναζωογόνηση υποβαθμισμένων συνοικιών της πόλης και των νέων περιοχών που εντάχθηκαν στο Δήμο με τον Καλλικράτη.

5. Περιβαλλοντική προστασία και αξιοποίηση του Παναχαϊκού όρους

6. Υλοποίηση πόλων ψυχαγωγίας και ανάπτυξης

- a. Οικολογικό Πάρκο και χώροι ψυχαγωγίας στην περιοχή Έλους Αγιάς, πλαζ, camping.
- b. Δημιουργία Καρναβαλικού Θεματικού Πάρκου.
- c. Δημιουργία Ενυδρείου
- d. Δημιουργία Εκθεσιακού χώρου

5.6.2.2 Δήμος Αιγιαλείας

Για τον Δήμο Αιγιαλείας τα προβλήματα και κατ' επέκταση οι ανάγκες που προκύπτουν αναφέρονται:

- 1. Στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
- 2. Στη βελτίωση του οικιστικού περιβάλλοντος
- 3. Στην επέκταση και λειτουργική αναβάθμιση υποδομών και δικτύων
- 4. Στην υποστήριξη τουριστικής ανάπτυξης, γεωργικής παραγωγής και μεταποίησης
- 5. Στην αναβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης των πολιτών

Σύμφωνα με τα παραπάνω προβλήματα και ανάγκες οριοθετούνται οι στόχοι του Δήμου που είναι οι εξής:

- Ανάπτυξη ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης των απορριμμάτων (πρόγραμμα ανακύκλωσης, βελτίωση μηχανισμών αποκομιδής)
- Ολοκλήρωση της αναβάθμισης του εργοστασίου Βιολογικού Καθαρισμού, με παράλληλη ολοκλήρωση των δικτύων αποχέτευσης και της σύνδεσής τους με το βιολογικό.
- Αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης
- Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος με την επίλυση των πολεοδομικών προβλημάτων του Δήμου.
- Οριοθέτηση του αιγιαλού και άμεση αντιμετώπιση της διάβρωσης των ακτών.
- Συντήρηση και βελτίωση του οδικού δικτύου
- Βελτίωση της εικόνας των οικιστικών περιοχών με την εφαρμογή αναπλάσεων, πεζοδρομίων, κ.λπ.
- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού πλούτου του Δήμου (περιοχές NATURA, υγροβιότοποι, δάση, παραλίες, μνημεία, κ.λπ.)
- Αντιμετώπισης της ρύπανσης (ατμοσφαιρική, υδάτων, ηχορύπανσης)
- Αντιμετώπιση των ελλείψεων σε σχολικές υποδομές
- Επέκταση του προαστιακού σιδηροδρόμου (από Πάτρα και Αθήνα) μέχρι το Αίγιο.

- Ολοκλήρωση του νέου λιμένα Αιγίου και της σύνδεσής του με την Ολυμπία οδό.
- Δημιουργία μαρίνας και αξιοποίηση της παραθαλάσσιας ζώνης του Δήμου
- Στήριξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων
- Βελτίωση της λειτουργίας των Υπηρεσιών του Δήμου για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών
- Στήριξη της παραγωγής των ποιοτικών αγροτικών προϊόντων της περιοχής και της προώθησής τους στις αγορές (ελληνικές και ξένες)
- Υποβολή ώριμων προτάσεων στα προγράμματα ΕΣΠΑ, ΠΕΠ, ΕΛΛΑΔΑ, ΠΑΑ, κ.λπ. για την ένταξη και υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων υποδομής
- Αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας με την υλοποίηση έργων ΣΔΙΤ

5.6.2.3 Δήμος Καλαβρύτων

Για τον Δήμο Καλαβρύτων τα προβλήματα και κατ' επέκταση οι ανάγκες που προκύπτουν αναφέρονται σε:

- Προβληματικές υποδομές οδικού δικτύου (μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων αλλά και πρόσβασης προς Πάτρα - Αίγιο)
- Υστέρηση υποδομών προστασίας περιβάλλοντος (αποχέτευση & επεξεργασία λυμάτων οικισμών, διαχείριση απορριμμάτων)
- Διαχείριση υδάτινων πόρων (παλαιώση δικτύων ύδρευσης, εκτεταμένα δίκτυα μεταφοράς, μη ενοποιημένες υποδομές μεταξύ γειτονικών οικισμών)
- Έλλειψη υποδομών πολιτισμού, πολυδύναμων χώρων συνάθροισης και δημιουργίας των μόνιμων κατοίκων, υστέρηση ευρυζωνικών δικτύων
- Υστέρηση σε έργα αναπλάσεων παραδοσιακών οικισμών, ανάδειξης και ενοποίησης τουριστικών και ιστορικών χώρων

Τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά την επόμενη μεσοπρόθεσμη περίοδο είναι:

- Αναβάθμιση βασικών υποδομών εξυπηρέτησης των κατοίκων (έργα οδοποιίας πρόσβασης στα κέντρα του Ν. Αχαΐας και μεταξύ οικισμών - έργα βελτίωσης υδρευτικών συνθηκών - έργα αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού αρδευτικών δικτύων)
- Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (έργα αποχέτευσης & επεξεργασίας λυμάτων μεγάλων οικισμών - σχεδιασμός και υλοποίηση συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων με μείωση του παραγόμενου όγκου τους - οριοθετήσεις ποταμών και ρεμάτων)
- Προστασία του δομημένου περιβάλλοντος (μελέτη Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου για το σύνολο του Δήμου Καλαβρύτων, καθορισμός χρήσεων γης - αναπλάσεις παραδοσιακών οικισμών)
- Χρονική επιμήκυνση τουριστικής περιόδου ευρύτερης περιοχής, με δράσεις αναβάθμισης των υποδομών ιστορικού, θρησκευτικού και εναλλακτικού τουρισμού (ενοποίηση και ανάδειξη χώρων ιστορικού και τουριστικού ενδιαφέροντος - περιπατητικά μονοπάτια)

- Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των υποδομών εξυπηρέτησης κοινού του Χιονοδρομικού Κέντρου Καλαβρύτων
- Δράσεις ανάδειξης, προβολής και τυποποίησης τοπικών παραδοσιακών αγροτοκτηνοτροφικών προϊόντων
- Ενίσχυση δημόσιων και συνεταιριστικών μεταποιητικών μονάδων της περιοχής - δημιουργία δομών συνεργασίας και καθετοποίησης στην επεξεργασία του πρωτογενούς προϊόντος
- Ανάδειξη, προστασία και προβολή οδοντωτού σιδηροδρόμου Καλαβρύτων - Διακοπτού

Οι ευκαιρίες και περιορισμοί ανάπτυξης σε σχέση με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της περιοχής του Δήμου έχουν ως εξής:

Κίνδυνοι και περιορισμοί προκύπτουν από πιθανή ανέλεγκτη επιχειρηματική δράση, ιδίως στον τομέα του τουρισμού, λόγω της απουσίας καθορισμού χρήσεων γης στην ευρύτερη περιοχή, όπως και εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων της περιοχής λόγω ελλιπών ελεγκτικών μηχανισμών.

Η ανάδειξη μιας ενιαίας τουριστικής διαδρομής μεταξύ Φαραγγιού του Βουραϊκού (Οδοντωτός Σιδηρόδρομος) - Καλαβρύτων - Χιονοδρομικού Κέντρου - Σπηλαίου Καστριών - Πηγών Αροαρίου - Λάδωνα, με στοχευμένες δημόσιες παρεμβάσεις και ιδιωτικές δράσεις που σέβονται το φυσικό περιβάλλον, αποτελεί την μεγαλύτερη ευκαιρία στον τομέα του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

Η κατεύθυνση ανάπτυξης του Δήμου μας σαφώς δεν είναι μονόπλευρα στοχευμένη στην τουριστική δραστηριότητα : η τάση αντιστροφής της εγκατάλειψης της περιοχής από τους μόνιμους κατοίκους που παρατηρείται στο κέντρο του Δήμου Καλαβρύτων κατά την τελευταία δεκαετία, πρέπει να βοηθηθεί και να συνεχιστεί με τον εκσυγχρονισμό κάθε είδους υποδομών εξυπηρέτησης των μόνιμων κατοίκων (μετακίνησης, βασικών υποδομών κοινής ωφέλειας, εκπαίδευσης, υγείας) και την ενίσχυση των υποδομών και των δράσεων στον τομέα της μεταποίησης του τοπικού αγροτοκτηνοτροφικού προϊόντος.

Ο σοβαρότερος περιορισμός στον συγκεκριμένο τομέα προκύπτει από την οικονομική αδυναμία του Δήμου να ενισχύσει παρόμοιες υποδομές και δράσεις, μέσα στην ευρύτερη οικονομική συγκυρία για τη χώρα μας αλλά και στα προβλήματα που προέκυψαν από τις αυξημένες αρμοδιότητες και τις παρεληφθείσες υποχρεώσεις λόγω συνένωσης των πρώην Ο.Τ.Α. βάσει του Ν. 3852/2010 «Καλλικράτης».

Για τον Δήμο Καλαβρύτων οι περιορισμοί από εξωγενείς παράγοντες έχουν ως εξής:

- ☉ Η αδυναμία του Δήμου να οργανώσει στο αμέσως επόμενο διάστημα τις προβλεπόμενες από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο υπηρεσίες (Τεχνική Υπηρεσία, Πολεοδομία κλπ.), λόγω των περιορισμών προσλήψεων και μετατάξεων και των οικονομικών του δεδομένων, και η συνεπαγόμενη αδυναμία απόκτησης διαχειριστικής επάρκειας για τα κοινοτικά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και δράσεις, αποτελεί σοβαρό ανασταλτικό παράγοντα για την δυνατότητα του Δήμου μας να χρησιμοποιήσει το σύνολο των χρηματοδοτικών εργαλείων.

- ☉ Οι συχνές μεταβολές του θεσμικού πλαισίου (όπως η συζητούμενη αυτήν την περίοδο, τρίτη σε περίοδο επτά ετών) στον τομέα ανάθεσης έργων και μελετών αδρανοποιούν για μεγάλο διάστημα τον μηχανισμό παραγωγής δημοσίων έργων και μελετών.
- ☉ Η αβεβαιότητα που επικρατεί σε σχέση με το μέλλον των χρηματοδοτικών εργαλείων (αναθεώρηση ΕΣΠΑ, πρόγραμμα ΕΛΛΑΔΑ, συνέχιση χρηματοδότησης προγράμματος ΘΗΣΕΑΣ) προκαλεί αδυναμία ρεαλιστικού και συγκεκριμένου προγραμματισμού από πλευράς του Δήμου.

5.6.2.4 Δήμος Δυτικής Αχαΐας

Για τον Δήμο Δυτικής Αχαΐας τα προβλήματα και κατ' επέκταση οι ανάγκες που προκύπτουν έχουν ως εξής:

Α/Α	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΑΝΑΓΚΕΣ
1	Υψηλό ποσοστό ανεργίας και περιστασιακής απασχόλησης σε αγροτικές εργασίες με ανεπαρκή εισοδήματα.	Αναβάθμιση των γεωργικών υποδομών, αποτελεσματικότερη οργάνωση, κατάρτιση των νέων αγροτών, με στόχο την αξιοποίηση του δυναμικού της περιοχής και την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.
2	Χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο και υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής.	Αναβάθμιση και επέκταση των σχολικών υποδομών όπου παρουσιάζονται ελλείψεις σε συνδυασμό με δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης γονέων και μαθητών.
3	Απομείωση φυσικών πόρων λόγω ανθρωπογενών δραστηριοτήτων και ανεπαρκής προστασία ευαίσθητων/περιβαλλοντικά περιοχών.	Υποδομές και θεσμοί περιβαλλοντικού ελέγχου, σε συνδυασμό με δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των κατοίκων ως προς τη σημασία των φυσικών πόρων για τη βιώσιμη ανάπτυξη του Δήμου.
4	Προβλήματα άρδευσης.	Επιτακτική ανάγκη εξασφάλιση επαρκών ποσοτήτων νερού, τόσο μέσω της κατασκευής υποδομών, όσο και μέσω ευαισθητοποίησης των αγροτών σε θέματα εξοικονόμησης.
5	Προβλήματα ύδρευσης.	Ολοκλήρωση φράγματος Πείρου-Παραπείρου, αξιοποίηση φράγματος Πηνειού,

		αντικατάσταση και συντήρησ□ δικτύων.
6	Ελλιπείς υποδομές αποχέτευσης.	Ολοκλήρωση και σύνδεση της αποχέτευσης της Ωλενίας. Αποχετευτικό δίκτυο και σύνδεση με το βιολογικό καθαρισμό Κάτω Αχαΐας ολόκληρης της παραλιακής περιοχής.
7	Ανεπαρκής μέχρις τώρα αξιοποίηση των φυσικών και πο□ιστικών πόρων για την ενίσχυση του τουρισμού.	Βελτίωση προσβασιμότητας, ενίσχυση της προστασίας και κατασκευή υποδομών για την ανάδειξη του φυσικού και ιστορικού αποθέματος του Δήμου (π.χ. Τείχος Δυμαίων).
8	Ανεπάρκεια των υφιστάμενων μεταφορικών υποδο□μών.	Άμεση αναβάθμιση του εθνικού και του εσωτερικού οδικού δικτύου. Αναβάθμιση και αξιοποίηση της γραμμής του ΟΣΕ. Αναβάθμιση και αξιοποίηση του Αεροδρομίου Αράξου.
9	Εικόνα πόλεων και οικισμών – Ποιότητα ζωής.	Ανάγκη αναβάθμισης της εικόνας και της καθημερινής λειτουργίας των οικιστικών κέντρων και οικισμών του Δήμου με δημιουργία υποδομών, πάρκινγκ, διαδρομών περιπάτου (π.χ. μεταξύ Ι.Μ. Μαρίσης – Αγίου Δημητρίου Μπάδα – Μονής Φιλοκάλη στο όρος Μόβρη), αναψυχής κλπ. Ανάπλαση ιστορικού κέντρου Κάτω Αχαΐας. Καθορισμός χρήσεων γης. Ενίσχυση πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων.
10	Διαχείριση απορριμμάτων	Δημιουργία υποδομών για τη διαχείριση του στόλου απορριμματοφόρων του Δήμου. Εργοστάσιο επεξεργασίας απορριμμάτων του Π.Ε. με αντίστοιχα αντισταθμιστικά οφέλη στην περιοχή. Αποκατάσταση του φυσικού τοπίου στον

		καταργηθέντα Χ.Α.Δ.Α. Πετροχωρίου.
11	Ενοποίηση υπηρεσιών του νέου Δήμου.	Ηλεκτρονική Διασύνδεση, ανάπτυξη Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.
12	Ελλείψεις σε κοινωνικές υποδομές	Ενίσχυση και στήριξη του υφισταμένου δικτύου Κοινωνικών Υπηρεσιών και δυναμικού Κοινωνικών λειτουργών. Αναβάθμιση και ουσιαστική στήριξη της λειτουργίας του Κέντρου Υγείας Κάτω Αχαΐας. Αναβάθμιση των πρωτοβαθμίων υπηρεσιών υγείας με αξιοποίηση και ενίσχυση των υφισταμένων δημοτικών αγροτικών ιατρείων στον τομέα της πρόληψης κ.λπ. Δημιουργία τραπέζης αίματος. Ίδρυση μονάδας αιμοκάθαρσης.

Τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης που καλείται ο Δήμος να αντιμετωπίσει κατά την επόμενη μεσοπρόθεσμη περίοδο είναι:

- Ικανοποιητική προσβασιμότητα σε δίκτυα υποδομών, τόσο συγκοινωνιακά όσο και τηλεπικοινωνιακά, η οποία ολοένα και βελτιώνεται μέσω σημαντικών έργων παρέμβασης. Ωστόσο τα περιθώρια βελτίωσης, υπό μία κοινή διαχείριση σε τοπικό επίπεδο είναι σαφή και ιδιαίτερα μεγάλα. Οι υπερτοπικές οδικές συνδέσεις (Ν.Ε.Ο. και Π.Ε.Ο. Πατρών – Πύργου) και η άμεση γεινίαση με το αστικό κέντρο των Πατρών αποτελούν τα βασικότερα πλεονεκτήματα θέσης του νέου ΟΤΑ. Ωστόσο, στο τοπικό επίπεδο, η διοίκηση του νέου ΟΤΑ θα κληθεί να αντιμετωπίσει την βελτίωση των δικτύων σε ένα διευρυμένο Δήμο με διαφορετικές κατά τόπους απαιτήσεις αλλά με μία ισχυρή έδρα, αυτή της Κάτω Αχαΐας.
- Αξιοποίηση της τουριστικής και εμπορευματικής κίνησης του Λιμένα Πατρών και του Αεροδρομίου Αράξου.
- Παραδοσιακά αγροτική (και δευτερευόντως κτηνοτροφική) φυσιогνωμία η οποία αναπτύχθηκε λόγω της διαθεσιμότητας των πόρων, των εύφορων εδαφών, των φυσικών διεργασιών και των καλών κλιματολογικών συνθηκών, προϋποθέσεις που ισχύουν στο ακέραιο έως και σήμερα. Σε μια διαφορετική κατεύθυνση, η ύπαρξη περιοχών τουριστικού και οικολογικού ενδιαφέροντος εντός των ορίων του νέου ΟΤΑ, συνιστούν εστίες διαφοροποίησης της οικονομικής - παραγωγικής δραστηριότητας και συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητά της. Με άλλα λόγια, το διευρυμένο σύνολο των τέως Δήμων που συνθέτουν το νέο ΟΤΑ εμφανίζει μία αντιστοίχως πιο διευρυμένη και ανταγωνιστική παραγωγική βάση με προοπτικές περαιτέρω ενίσχυσης. Άλλωστε,

είναι κοινά αποδεκτό πως ανταγωνιστική οικονομία δεν υπάρχει χωρίς οικονομική διαφοροποίηση. Ο εξαρτημένος Δήμος από έναν και μόνο κλάδο ή τομέα είναι «ευάλωτος».

- Αξιοποίηση της θέσης του Δήμου σε μία ευρύτερη περιοχή πλούσια σε πολιτιστικές και περιβαλλοντικές αναφορές διεθνούς εμβέλειας.
- Καλό επίπεδο ποιότητας ζωής, το οποίο μεταφράζεται σε αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον το οποίο θα πρέπει να διατηρηθεί και να αναδεχθεί από τη Δημοτική Αρχή του διευρυμένου ΟΤΑ
- Αναπτυσσόμενο επίπεδο δεξιοτήτων και μόρφωσης αναφορικά με τον τοπικό πληθυσμό, με σαφή περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης. Η παρατηρούμενη υστέρηση στο εκπαιδευτικό επίπεδο του τοπικού πληθυσμού θα πρέπει να αποτελέσει αφετηρία για την υλοποίηση περισσότερων δράσεων αφύπνισης και ενεργοποίησης του τοπικού πληθυσμού. Άλλωστε ο εκσυγχρονισμός της αγροτικής παραγωγής αποτελεί ήδη γεγονός και η διαχείριση του πρωτογενούς τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί σημείο που πρέπει να εξεταστεί με μεγαλύτερη προσοχή (ανταγωνιστικότητα αγροτικού προϊόντος, εξαγωγική δραστηριότητα κλπ.)
- Σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών απασχόλησης και ενθάρρυνσης της τοπικής επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα στους τομείς του τουρισμού και των αγροτικών προϊόντων
- Δυνατότητες ανάπτυξης συνεργιών και συνεργασιών μεταξύ των τοπικών επιχειρήσεων και των σημαντικών κέντρων έρευνας, τεχνολογικής εκπαίδευσης αλλά και καινοτομίας (εκπαιδευτικά ιδρύματα, τεχνολογικά πάρκα, κέντρα καινοτομίας, στην ευρύτερη περιοχή του Π.Ε. και της Περιφέρειας).

Οι ευκαιρίες και περιορισμοί ανάπτυξης έχουν ως εξής:

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Βελτίωση προσβασιμότητας και μεταφορικών δικτύων.	<ul style="list-style-type: none"> • Καθυστερήσεις και κίνδυνος απώλειας έργων ανάπτυξης υποδομών (π.χ. Ολυμπία Οδός). • Κατάργηση Δρομολογίων ΟΣΕ.
Αξιοποίηση του γεωργικού δυναμικού της περιοχής.	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα άρδευσης. • Προβλήματα αποτελεσματικής οργάνωσης και στροφής της αγροτικής παραγωγής σε προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας.
Αξιοποίηση του πολιτιστικού-ιστορικού αποθέματος για την ανάπτυξη του τουρισμού.	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα προσβασιμότητας σε σημαντικούς πολιτιστικούς-ιστορικούς τόπους. • Ελλείψεις σε υποδομές και στην προστασία και ανάδειξη σημαντικών

	τόπων και μνημείων.
Αξιοποίηση του περιβαλλοντικού αποθέματος για την ανάπτυξη του τουρισμού.	<ul style="list-style-type: none"> Υψηλή αναγκαιότητα προστασίας ευαίσθητων περιοχών, σε συνδυασμό με τη δημιουργία υποδομών για την ανάπτυξη ήπιας μορφής δραστηριοτήτων.
Υψηλό ποσοστό νεανικού πληθυσμού που δίνει σημαντική δυναμική στο Δήμο.	<ul style="list-style-type: none"> Χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού Υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής Παραδοσιακή τάση φυγής των πτυχιούχων προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας.

Οι περιορισμοί από εξωγενείς παράγοντες για τον Δήμο Δυτικής Αχαΐας είναι η έλλειψη πόρων (κρατική χρηματοδότηση και ίδιοι πόροι), λόγω της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, σε συνδυασμό με την ανάγκη εξαρχής σχεδιασμού, οργάνωσης και συντονισμού της λειτουργίας του νέου Δήμου (υποστελέχωση σε επιστημονικό προσωπικό, έλλειψη της απαραίτητης τεχνογνωσίας και των αναγκαίων υλικοτεχνικών υποδομών)

5.6.2.5 Δήμος Ερυμάνθου

Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δημότες του Δήμου Ερυμάνθου σχετίζονται με την ανάγκη βελτίωσης των συνθηκών ποιότητας ζωής στη περιοχή καθώς και με την απουσία των απαραίτητων υποδομών. Ειδικότερα υπάρχουν προβλήματα

- στον τομέα της ύδρευσης , ιδίως στη Δημοτική Ενότητα της Τριταίας , τόσο στην επάρκεια όσο στη ποιότητα του νερού .
- με την απουσία αποχετευτικού δικτύου για ολόκληρο το Δήμο
- στον τομέα της οδοποιίας και κυρίως στους αγροτικούς δρόμους τα οποία έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην επικοινωνία των κατοίκων , την ανάπτυξη της περιοχής και ειδικά της αγροτικής και κτηνοτροφικής οικονομίας .
- στον αγροτικό εξηλεκτισμό , στοιχείο που λειτουργεί ανασταλτικά στην ανάπτυξη της Γεωργο-κτηνοτροφίας και στον εκσυγχρονισμό των Αγροκτηνοτροφικών μονάδων .
- με την απουσία σύγχρονων αρδευτικών υποδομών (φράγματα , δίκτυα κ.ά.) το οποίο λειτουργούν απαγορευτικά στην ανάπτυξη των αγροκτηνοτροφικών καλλιεργειών .
- με την απουσία , σύγχρονων σχολικών εγκαταστάσεων , πλατειών και παιδότοπων , αθλητικών και πολιτιστικών χώρων , προνοιακών δομών (παιδικοί σταθμοί κ.λ.π) , μηχανολογικού εξοπλισμού για την αποκομιδή των απορριμμάτων , συγκοινωνιακών μέσων , έργων αντιπλημμυρικής και αντιπυρικής προστασίας , παρεμβάσεων προστασίας και αξιοποίησης των φυσικών , αρχαιολογικών , αρχιτεκτονικών και ιστορικών μνημείων της περιοχής

Τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης για τον Δ.Ερυμάνθου εντοπίζονται:

- στην κατασκευή του φράγματος Πείρου –Παραπείρος η οποία βρίσκεται σε πολύ προχωρημένο στάδιο
- στην ισχυρή προοπτική κατασκευής του Αυτοκινητόδρομου στη Χαλανδρίτσα
- στην εκπόνηση ΣΧΟΟΑΠ και ενός Αναπτυξιακού Σχεδίου (MASTER PLAN) για την προγραμματισμένη ανάπτυξη της περιοχής .
- στην υλοποίηση της υπάρχουσας ολοκληρωμένης μελέτης υδροδότησης των οικισμών της περιοχής (Χαλανδρίτσας κ.λ.π.) η οποία έχει κατατεθεί για έγκριση στο ΕΠΕΡΑΑ ,το αποχετευτικό δίκτυο της περιοχής το οποίο επίσης έχει προταθεί στο ίδιο πρόγραμμα .
- στην κατασκευή των αναγκαίων οδικών αξόνων πρόσβασης όπως η περιμετρική Χαλανδρίτσας και στην υλοποίηση της υπάρχουσας μελέτης οδικής σύνδεσης της Ε.Ο. Πατρών-Πύργου με την Ε.Ο. Πατρών –Τριπόλεως
- στην βελτίωση των υφιστάμενων δρόμων προς τον Αυτοκινητόδρομο και το Φράγμα κ.λ.π.
- στην ολοκλήρωση του αρδευτικού έργου "ΝΤΑΣΚΑ" και στην ένταξη της λιμνοδεξαμενής Κάλφα στο σχετικό πρόγραμμα , στη αξιοποίηση της μελέτης για την κατασκευή Λιμνοδεξαμενής στη Χαλανδρίτσα , στην ολοκλήρωση των μελετών για την δημιουργία Λιμνοδεξαμενών στις Τ.Κ. Δροσιάς , Σκιαδά και Αγ.Μαρίνας.
- στον εκσυγχρονισμό του αρδευτικού χωμάτινου δικτύου του Δήμου .
- στην βελτίωση των αγροτοκτηνοτροφικών δρόμων καθώς και η προώθηση προγραμμάτων για τον αγροτικό εξηλεκτισμό και την αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής .
- στη ανάγκη προστασίας ανάδειξης και αξιοποίησης των πολλών και αξιόλογων φυσικών , θρησκευτικών , αρχαιολογικών και άλλων μνημείων που διαθέτει η περιοχή αποτελούν αιτήματα και ζητήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν
- στην βελτίωση του υφιστάμενου οδικού δικτύου και κατασκευή τμημάτων ενός νέου δρόμου που θα συνδέει την Πατρών-Καλαβρύτων στο ύψος του οικισμού Μίχα με την Πατρών Τριπόλεως (Κρυόβρυση) διασχίζοντας τις Παρυφές του Ερυμάνθου , προκειμένου να αναπτυχθούν τα ορεινά χωριά , να αναδειχθούν οι φυσικές ομορφιές και άλλα στοιχεία της ορεινής περιοχής.

Όσον αφορά τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής του Δήμου πρόκειται για μία περιοχή η οποία έχει μεγάλη και πλούσια βλάστηση με πολύμορφα φυσικά τοπία γραφικούς οικισμούς , αρχαιολογικούς χώρους , αξιόλογους ναούς και μοναστήρια κ.λ.π και πληροί πολλές από τις βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Σε ότι αφορά τον αγροτοκτηνοτροφικό τομέα ο Δήμος Ερυμάνθου παρουσιάζει μεγάλα και πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα τα οποία με την εξασφάλιση των απαραίτητων υποδομών και την αναγκαία υποστήριξη των αγροτών και κτηνοτρόφων μπορεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις της αγοράς. Η γεινίαση του Δήμου Ερυμάνθου με την Πάτρα , το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Περιφέρειας δημιουργεί συνθήκες οικιστικής και επιχειρηματικής ανάπτυξης . Ήδη πολλές

επιχειρήσεις έχουν εγκατασταθεί τα τελευταία χρόνια στη περιοχή , ιδιαίτερα στο πεδινό τμήμα της , Δ.Ε. Φαρρών και πολλοί ετεροδημότες την επιλέγουν για μόνιμη κατοικία.

Η κατασκευή του φράγματος (τεχνική λίμνη) , η σχεδιαζόμενη λειτουργία του Αυτοκινητοδρομίου όπως είναι φυσικό ανοίγουν νέες προοπτικές για την ανάπτυξη της περιοχής . Η σύνταξη ΣΧΟΟΑΠ , η ύδρευση , η αποχέτευση , η αξιοποίηση των κοινόχρηστων χώρων , η ύπαρξη προνοιακών δομών , οι καλές σχολικές εγκαταστάσεις , ο ηλεκτροφωτισμός , η οδοποιία , οι Αθλητικοί και Πολιτιστικοί χώροι κ.ά. είναι έργα ως προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής .

Οι σημαντικότεροι ανασταλτικοί παράγοντες οι οποίοι θέτουν περιορισμούς στην ανάπτυξη της περιοχής είναι οι:

- Απουσία των αναγκαίων και απαραίτητων υποδομών
- Έλλειψη ενδιαφέροντος και πόρων για την ανάδειξη και αξιοποίηση των αξιόλογων μνημείων της περιοχής (αγροτουρισμός)
- Αδυναμία υποστήριξης και ενημέρωσης των αγροτοκτηνοτρόφων για τους σύγχρονους τρόπους καλλιέργειας παραγωγής και οργάνωσης .
- Περιορισμένες δυνατότητες του Δήμου σε οικονομικούς πόρους , εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και υλικά μέσα για να συνδράμει προς αυτή τη κατεύθυνση
- Απουσία οργανωμένων και δραστήριων φορέων για την υποστήριξη της όλης προσπάθειας.

Ως εξωγενείς παράγοντες οι οποίοι λειτουργούν περιοριστικά στη χάραξη και την υλοποίηση αναπτυξιακών πολιτικών καταγράφονται :

- Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο το οποίο ενώ θεωρητικά επιτρέπει στους Δήμους να σχεδιάσουν αναπτυξιακές πολιτικές και να αναλάβουν πρωτοβουλίες , δεν τους εξασφαλίζει τα μέσα για να τις εφαρμόσουν και να τις υλοποιήσουν .
- Δεν παρέχεται η δυνατότητα παρουσίας εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού για την υποστήριξη και την εφαρμογή αυτών των πολιτικών .
- Το πληθυσμιακό ως μοναδικό κριτήριο που τίθεται σε πολλά από τα Ευρωπαϊκά και Εθνικά Προγράμματα και χρηματοδοτήσεις δεν επιτρέπει την αναπτυξιακή προσέγγιση και σύγκλιση των διαφόρων περιοχών.
- Επίσης με το ίδιο κριτήριο παρατηρούνται αποκλεισμοί πολλών υπανάπτυκτων περιοχών , που δεν καλύπτουν το πληθυσμιακό κριτήριο , από πολλά προγράμματα .
- Υπάρχουν πολλά προγράμματα τα οποία απευθύνονται μόνο σε Δημόσιες Υπηρεσίες (π.χ. Δασικές) οι οποίες δηλώνουν αδυναμία συμμετοχής στη προκήρυξη με αποτέλεσμα να παραμένουν οι πόροι αδιάθετοι ή να απορροφούνται από άλλες Περιφέρειες και να μην υπάρχει ισομερής κατανομή για την ανάπτυξη

5.6.3 ΟΤΑ Π.Ε. Ηλείας

5.6.3.1 Δήμος Ήλιδας

Για τον Δήμο Ήλιδας τα προβλήματα και κατ' επέκταση οι ανάγκες που προκύπτουν αναφέρονται:

6. Στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
7. Στη βελτίωση του οικιστικού περιβάλλοντος
8. Στην επέκταση και λειτουργική αναβάθμιση υποδομών και δικτύων
9. Στη συντήρηση, εμπλουτισμό και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής
10. Στην υποστήριξη τουριστικής ανάπτυξης, γεωργικής παραγωγής και μεταποίησης
11. Στην προώθηση της απασχόλησης και της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας

Βάσει των παραπάνω τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης εστιάζονται στους εξής άξονες προτεραιότητας:

1. Περιβάλλον και ποιότητα ζωής
2. Κοινωνική πολιτική, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός
3. Τοπική οικονομία και απασχολίες
4. Τουριστική ανάπτυξη

Από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της περιοχής του Δήμου Ήλιδας προκύπτουν και οι ευκαιρίες και περιορισμοί ανάπτυξης . Πιο συγκεκριμένα:

Η ύπαρξη αξιοποιήσιμου χερσαίου και θαλάσσιου φυσικού περιβάλλοντος και η αξιοποίηση της χρήσης γης με σύγχρονο σχεδιασμό ΣΧΟΟΑΠ-ΓΠΣ είναι τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του άξονα προτεραιότητας «Φυσικό Περιβάλλον» με ταυτόχρονους περιορισμούς την καταστροφή της χλωρίδας στην ευρύτερη περιοχή από τις πυρκαγιές του θέρους του έτους 2007, την απουσία σύγχρονων υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων, τους κινδύνους πλημμυρών.

Στον άξονα προτεραιότητας «Κοινωνική πολιτική, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός» τα συγκριτικά πλεονεκτήματα είναι η ύπαρξη του Νοσοκομείου Αμαλιάδας και των Περιφερειακών Κέντρων Υγείας, η ύπαρξη των ΤΕΙ, οι αθλητικές εγκαταστάσεις υψηλού επιπέδου, η ύπαρξη του Μουσείου Αρχαίας Ήλιδας και η σημαντική δράση για προώθηση πολιτιστικών δρώμενων (Φεστιβάλ Αρχαίας Ήλιδας) με ταυτόχρονες αδυναμίες τις ελλείψεις σε κτιριακές υποδομές των σχολικών μονάδων, το ανολοκλήρωτο ανασκαφικό έργο για ανάδειξη νέων πολιτιστικών τεκμηρίων και την καταστροφή των μνημειακών αρχαιοτήτων από γεωργικές λειτουργίες και δραστηριότητες.

Στα πλαίσια της Τουριστικής Οικονομίας και της Απασχόλησης η ισχυρή παραγωγή εσπεριδοειδών και οπωροκηπευτικών, η ύπαρξη φυσικών, ιστορικών και θρησκευτικών σημείων τουριστικά αξιοποιήσιμων, η στροφή του παγκόσμιου αγοραστικού ενδιαφέροντος σε βιολογικά προϊόντα διατροφής αποτελούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και η απουσία δευτερογενούς τομέα για την

ανάπτυξη των γεωργικών προϊόντων, το υψηλό κόστος γεωργικής παραγωγής και η υψηλή ανεργία, κυρίως μεταξύ των νέων, αποτελούν περιοριστικούς παράγοντες ανάπτυξης.

Οι περιορισμοί από εξωγενείς παράγοντες κατά τον Δήμο Ήλιδας εντοπίζονται στις εγγενείς αδυναμίες του θεσμικού πλαισίου αλλά και την έλλειψη κατάρτισης και εκπαίδευσης του προσωπικού που αποτελούν παράγοντες ανασταλτικούς της υλοποίησης της πολιτικής.

5.6.3.2 Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας

Για τον Δήμο Αρχαίας Ολυμπίας τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες της περιοχής και οι ανάγκες που προκύπτουν έχουν να κάνουν με την αποκατάσταση και ανασυγκρότηση της περιοχής από τις πυρκαγιές του 2007, την βελτίωση της λειτουργίας της ως νέου Καλλικρατικού Δήμου και βέβαια την αξιοποίηση του μεγάλου κεφαλαίου που ονομάζεται Αρχαία Ολυμπία είναι. Ειδικότερα για τον Δήμο επείγει

- Η Οικιστική, Παραγωγική και Χωροταξική ανασυγκρότηση του Δήμου στο πλαίσιο του προγράμματος ανασυγκρότησης.
- Η προστασία-ανάδειξη και αξιοποίηση του Ολυμπιακού περιβάλλοντος που διαθέτει η περιοχή με στόχο τις ειδικές μορφές τουρισμού.
- Η ανάδειξη της Αρχαίας Ολυμπίας σε παγκόσμιο κέντρο για τον πολιτισμό και τον ολυμπισμό, αξιοποιώντας για τον σκοπό αυτό και τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2012 (Λονδίνο).
- Η λειτουργία αποκεντρωμένων υπηρεσιών στις έδρες των πρώην Καποδιστριακών Δήμων για την εξυπηρέτηση των κατοίκων λόγω της μεγάλης έκτασης του νέου Καλλικρατικού Δήμου της Ολυμπίας.
- Η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής

Τα κρίσιμα Ζητήματα Ανάπτυξης εντοπίζονται στην:

- Προώθηση Τουριστικού Προϊόντος
- Προώθηση των Τοπικών Γεωργικών Προϊόντων
- Προστασία-Ανάδειξη του Φυσικού Πλούτου
- Διαχείριση Απορριμμάτων
- Ολοκλήρωση Χωροταξικού Σχεδιασμού
- Αναβάθμιση Επιπέδου Εκπαίδευσης του Πληθυσμού
- Αναβάθμιση Εσωτερικής Λειτουργίας του Δήμου
- Αξιοποίηση Θεσμικού Πλαισίου των Σ.Δ.Ι.Τ.
- Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της περιοχής του Δήμου Αρχαίας Ολυμπίας καθορίζουν αντίστοιχες ευκαιρίες και περιορισμούς ανάπτυξης ως εξής:

Ευκαιρίες

- Η καταξίωση της Αρχαίας Ολυμπίας, ως ύψιστο ιδεολογικό λίκνο της ειρήνης και της συναδέλφωσης των λαών, ως ιστορικό μνημείο, ως τόπος διεξαγωγής αγώνων άμιλλας και ως παγκόσμιο κέντρο της αθλητικής ιδέας, με επίκεντρο την Τελετή Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας.
- Η αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες αναψυχής, για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (π.χ. οικοτουρισμός, περιπατητικός τουρισμός, συνεδριακός κλπ) και για πολιτιστικές δραστηριότητες στην ύπαιθρο που εμπλουτίζουν και διαφοροποιούν το τουριστικό προϊόν σε συνδυασμό με το τεράστιο απόθεμα μνημειακού πλούτου της περιοχής.
- Οι παρεχόμενες δυνατότητες βελτίωσης των συνθηκών επεξεργασίας, τυποποίησης και εμπορίας των αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων με το μοναδικό brand name της Ολυμπίας.
- Οι σημαντικές ευκαιρίες, για χρηματοδότηση της περιοχής παρέμβασης, από τα Κοινοτικά Προγράμματα της Νέας Προγραμματικής περιόδου 2007 – 2013 (ΕΣΠΑ – ΕΠΑΑ)
- Η αξιοποίηση του θεσμικού πλαισίου των ΣΔΙΤ

Περιορισμοί

- Οι μεγάλες καθυστερήσεις στα έργα εθνικού σχεδιασμού (Ολυμπία Οδός, Λιμάνι Κατακόλου, Αεροδρόμιο, Ανάδειξη αρχαίας Ολυμπίας κ.λ.π.)
- Οι μεγάλες καθυστερήσεις των απαραίτητων γενικών έργων υποδομής (οδοποιία, αναπλάσεις, κλπ.), καθώς και των έργων τουριστικής υποδομής, σε επίπεδο Δήμου.
- Τα σοβαρά προβλήματα ρύπανσης του φυσικού χερσαίου και υδάτινου περιβάλλοντος. (διαχείριση των απορριμμάτων, απόβλητα ελαιοτριβείων, εργοστάσιο ΔΕΗ Μεγαλόπολης)
- Οι εκτεταμένες καταστροφές των δασών της Αρχαίας Ολυμπίας και της ευρύτερης περιοχής του Δήμου από τις πυρκαγιές και η συνεχιζόμενη έλλειψη προστασίας τους.
- Η μεγάλη καθυστέρηση στην υλοποίηση των ΣΧΟΑΠ.
- Ο έντονος ανταγωνισμός από οργανωμένες τουριστικά περιοχές, (Μεσσηνίας, Αργολίδας, Αρκαδίας κ.λ.π.).
- Η αδυναμία συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων στον τουρισμό του Π.Ε. και της Περιφέρειας γενικότερα. Σε αυτό συμβάλλει και το γεγονός ότι η Πελοπόννησος είναι διοικητικά δυο Περιφέρειες.
- Η έλλειψη ελέγχου εφαρμογής των διατάξεων για τις περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και η μη ύπαρξη ειδικών προγραμμάτων αξιοποίησής τους.

5.6.3.3 Δήμος Ανδρίτσαινας-Κρεστένων

Για τον Δήμο Ανδρίτσαινας -Κρεστένων τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες της περιοχής και οι ανάγκες που προκύπτουν εστιάζονται στους ακόλουθους τομείς:

- εντονότατα πλημμυρικά φαινόμενα.
- Οι πυρκαγιές του 2007.
- διάβρωση –σαθρότητα του εδάφους στην τοπική κοινότητα Φρίξα
- Η εκβολή ρύπων του ποταμού Αλφειού στον Κυπαρισσιακό Κόλπο και από τα αρδευτικά κανάλια και τα αντλιοστάσια της αποξηραμένης λίμνης Αγουλινίτσα
- Υποδομές άρδευσης, αποχέτευσης
- Οδοποιία
- Ύδρευση
- Προβλήματα Οικιστικού Περιβάλλοντος
- Προβλήματα Πρόνοιας- Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Αποδόμηση Δημοσίων Υπηρεσιών
- Προβλήματα στην Εκπαίδευση
- Προβλήματα στον Αθλητισμό
- Προβλήματα στον πολιτισμό και τον τουρισμό
- Προβλήματα στον καθαριότητα
- Δημογραφικά κοινωνικά προβλήματα
- Προβλήματα που συνδέονται με σχεδιασμό σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο

Ως εκ τούτου τα κρίσιμα Ζητήματα Ανάπτυξης του Δήμου Ανδρίτσαινας Κρεστένων εντοπίζονται στην επίλυση των αντίστοιχων προβλημάτων.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής του Δήμου είναι τα παρακάτω:

- 1) Θαλάσσιο περιβάλλον – παραλίες
- 2) Πλούσιο υδάτινο δυναμικό (Αλφειός ποταμός)
- 3) Σημαντικοί περιβαλλοντικοί πόροι προστατευόμενοι από Διεθνείς Συμβάσεις (Καϊάφας)
- 4) Τουριστικοί και πολιτιστικοί πόροι: Μνημεία, Αρχαιολογικοί Χώροι, Εκκλησίες, Μονές
- 5) Πλούσιο φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- 6) Ύπαρξη τοποθεσιών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής και αισθητικής αξίας – ιδιαίτερου φυσικού κάλλους περιβάλλον (Δάσος Σεφερλή – Μακρυσίων – Λοιπά Δάση)
- 7) Αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά και πλούσιο πολιτιστικό περιβάλλον
- 8) Παραδοσιακοί οικισμοί (Ανδρίτσαινα)
- 9) Εθνική βιβλιοθήκη Ανδρίτσαινας – Λαογραφικό Μουσείο
- 10) Πέτρινα γεφύρια – παραδοσιακοί μύλοι
- 11) Οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον χώρο που παρέχουν σύγχρονες τουριστικές υπηρεσίες
- 12) Εύφορη Γη – δυνατότητα παραγωγής αγροτικών προϊόντων όλο το έτος
- 13) Κτηνοτροφικές εκτάσεις
- 14) Οργανωμένοι σύλλογοι πολιτών – εθελοντών που συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική – πολιτιστική – αθλητική ζωή
- 15) Περιοχή πλησίον της Αρχαίας Ολυμπίας, του Επικούριου Απόλλωνα και της ορεινής Αρκαδίας

- 16) Κρατικό κτήμα πρώην λίμνης Αγουλινίτσας
- 17) Ανάγλυφο του Δήμου κατάλληλο για την αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας (φωτοβολταϊκά, αιολικά πάρκα)
- 18) Το μεγάλο αναπτυξιακού χαρακτήρα έργο που προγραμματίζεται να υλοποιηθεί (Ιονία Οδός)

Μειονεκτήματα της περιοχής του Δήμου:

- 1) Καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και του δασικού πλούτου από τις πυρκαγιές του 2007
- 2) Υψηλή ανεργία – χαμηλό κατά κεφαλή ΑΕΠ
- 3) Ελλιπές οδικό δίκτυο, κυρίως το επαρχιακό
- 4) Ανεπαρκές θεσμικό πλαίσιο χρήσεων Γης και ανάπτυξης ευρύτερων περιοχών
- 5) Πληθυσμιακή αποδυνάμωση της περιοχής
- 6) Έλλειψη ύδρευσης – αποχέτευσης – άρδευσης
- 7) Παντελή έλλειψη σύγχρονων υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων
- 8) Ελλιπής στελέχωση σε ιατρο-νοσηλευτικό προσωπικό των κλινικών του Νοσοκομείου Κρεστένων και η υποβάθμισή του
- 9) Έλλειψη χώρων για κοινωνικές υποδομές (Πρόνοια – Κοινωνική Μέριμνα – Αθλητισμός)
- 10) Ανεπαρκής τουριστική προβολή της περιοχής παρά την μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά που διαθέτει
- 11) Υστέρηση στην προβολή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- 12) Απουσία νέων καλλιεργητικών μεθόδων και βιολογικών καλλιεργειών στην αγροτική παραγωγή
- 13) Έλλειψη διαχειριστικών σχεδίων για την αντιμετώπιση εκτάκτων κινδύνων – κρίσεων

Παρόμοια οι ευκαιρίες και περιορισμοί ανάπτυξης έχουν ως εξής:

Ευκαιρίες Ανάπτυξης:

- 1) Η Ιόνια Οδός: το έργο του κλειστού αυτοκινητόδρομου Κορίνθου – Πάτρας – Πύργου – Τσακώνας που προβλέπεται να υλοποιηθεί, είναι ένα έργο που αλλάζει ριζικά το οικονομικό περιβάλλον της περιοχής και της δίνει τεράστιες αναπτυξιακές προοπτικές
- 2) ΕΣΠΑ (Δ' Κοινοτικό πλαίσιο στήριξης) – Κοινοτικές πρωτοβουλίες, ΠΕΔ Δυτικής Ελλάδας και λοιπά προγράμματα χρηματοδότησεις
- 3) Ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος με τις ενισχυμένες επιχορηγήσεις απασχολεί ιδιαίτερα το Δήμο λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν (καταστροφικές πυρκαγιές, διαβρώσεις εδάφους, κατολισθήσεις, αλλοίωση φυσικής συνοχής)
- 4) Οι διαδημοτικές συνεργασίες
- 5) Το θεσμικό πλαίσιο των ΟΤΑ: νέες αρμοδιότητες
- 6) Το θεσμικό πλαίσιο για της ήπιες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- 7) Η μεγάλη ζήτηση αγροτικών και βιολογικών προϊόντων σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο
- 8) Η επέκταση του αγωγού φυσικού αερίου στην Ηλεία

Περιορισμοί Ανάπτυξης

- 1) Ανασταλτικός ο ρόλος των ΖΟΕ: Ο μέχρι σήμερα σχεδιασμός των ΖΟΕ οδήγησε σε απαγόρευση της αξιοποίησης των περιοχών με τεράστιες δυνατότητες στον τουριστικό τομέα και στην αποθάρρυνση σύγχρονων τουριστικών επενδύσεων
- 2) Η έλλειψη – απουσία κλειστού αυτοκινητόδρομου – η καθυστέρηση στην υλοποίηση της κατασκευής του έργου της Ιονίας Οδού: Το απαρχαιωμένο εθνικό δίκτυο αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα της τουριστικής ανάπτυξης και εκτινάσσει σε δυσθεώρητα ύψη τα τροχαία δυστυχήματα. Κρίνεται ανεπαρκές με κύρια προβλήματα την έλλειψη ορατότητας, χωρίς λωρίδες κυκλοφορίας, με ελλιπή φωτισμό και κακή σήμανση
- 3) Ελλείψεις σε επαρχιακούς οδικούς άξονες: Το επαρχιακό δίκτυο κρίνεται ανεπαρκές χωρίς ορατότητα, με αποσπασμένα τμήματα οδοστρώματος, χωρίς φωτισμό, με στροφές, με πλάτος δρόμων που δεν βοηθά στην ανάπτυξη ταχύτητας και στην διασταύρωση οχημάτων
- 4) Έλλειψη οργανωμένου σχεδίου προστασίας και αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών
- 5) Απουσία εργοστασίου διαχείρισης απορριμμάτων: συνιστά απειλή για το φυσικό περιβάλλον. Πρόβλημα αποτελεί και ο συνεχής αυξανόμενος όγκος των οικιακών αποβλήτων και η απουσία ενημέρωσης των νοικοκυριών για το πρόβλημα και την λύση της ανακύκλωσης
- 6) Μη εφαρμογή του ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
- 7) Μη καταβολή των χρημάτων του ΤΑΜΕΙΟΥ ΜΟΛΥΒΙΑΤΗ και της βοήθειας από την Ε.Ε
- 8) Έλλειψη υποστηρικτικών μηχανισμών (ΑΕΙ, ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα) και υποστηρικτικών υποδομών στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας
- 9) Η ραγδαία επιδείνωση των συνθηκών στον αγροτικό τομέα και ο κίνδυνος εγκατάλειψης του πρωτογενή τομέα και της υπαίθρου (λόγω φυσικών καταστροφών, μη καταβολή ενισχύσεων, συνεχής μείωση του ενδιαφέροντος των νέων για απασχόληση στον αγροτικό τομέα, έλλειψη οργάνωσης, υποστηρικτικών μηχανισμών, εξειδίκευσης και επιμόρφωσης των αγροτών). Παράλληλα επικρατεί ισχυρός ανταγωνισμός στα αγροτικά προϊόντα από άλλες Χώρες (Ευρωπαϊκές ή μη)
- 10) Έλλειψη προγράμματος ανάδειξης και αξιοποίησης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής
- 11) Αρνητική επίπτωση στο θαλάσσιο περιβάλλον από τα υπολείμματα των αρδεύσεων
- 12) Το τέλος των Κοινοτικών πλαισίων στήριξης και η δημοσιονομική στενότητα λόγω της υπάρχουσας – υφιστάμενης οικονομικής κρίσης
- 13) Το θεσμικό πλαίσιο όσο αναφορά την κυριότητα Δημοσίων εκτάσεων (παραλίες – ποταμοί), η πολυνομία, η γραφειοκρατία

Οι περιορισμοί από εξωγενείς παράγοντες για τον Δήμο Ανδρίτσαινας Κρεστένων έχουν ως εξής:

- 1) Το θεσμικό καθεστώς που διέπει τους ποταμούς στον τρόπο διαχείρισης και οριοθέτησής τους
- 2) Οι συναρμοδιότητες Υπουργείων σε ότι αφορά αναπτυξιακά προγράμματα καθυστερεί αποφάσεις ιδιαίτερα σημαντικές (επιδοτήσεις, κατασκευή δρόμων)
- 3) Η λογική των οικιστικών ζωνών εμποδίζει την ανάπτυξη και τη δημιουργία κτηρίων και συγκροτημάτων ικανά να διευκολύνουν και να εξυπηρετήσουν τη ζωή των πολιτών
- 4) Διάφορες εκτάσεις μέσα στα όρια του Δήμου ανήκουν στην κεντρική Εξουσία (Κρατικό Κτήμα πρώην λίμνης Αγουλινίτσας, οι παραλίες Κάτω Σαμικού και Ραχών που ανήκουν στην ΚΕΔ, η λίμνη – οικοσύστημα Καϊάφα που ανήκει στην ΕΤΑ) και η προσπάθεια αξιοποίησή τους συναντά ανυπερβλητά εμπόδια
- 5) Η χαμηλή απορροφητικότητα των προγραμμάτων χρηματοδότησης από την Ε.Ε εξαιτίας της αδυναμίας της Κεντρικής Κυβέρνησης να υποβάλλει έγκαιρα και εμπεριστατωμένα τις σχετικές μελέτες

5.6.3.4 Δήμος Πηνειού

Για τον Δήμο Πηνειού τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες της περιοχής έχουν ως εξής:

Προβλήματα:

1. Διαχείριση απορριμμάτων.
2. Ασφαλείς μετακινήσεις στις απαρχαιωμένες τοπικές οδούς
3. Λειτουργία Βιολογικού Καθαρισμού στο Δήμο ώστε να καταργηθούν οι απορροφητικοί βόθροι.
4. Ανεργία.
5. Κατασκευή των εργατικών κατοικιών
6. Αποπεράτωση αθλητικών εγκαταστάσεων (ο ΟΣΚ κατασκευάζει κλειστό σχολικό γυμναστήριο στο Δήμο μας αλλά οι εργασίες έχουν σταματήσει λόγω της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας).

Συνακόλουθα υπάρχει άμεση ανάγκη αντιμετώπισης των ανωτέρω ώστε να αναβαθμιστεί η ποιότητα ζωής των πολιτών του Δήμου.

Τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης που προκύπτουν είναι

- Η εκπόνηση των Γ.Π.Σ- ΣΧΟΟΑΠ
- Επίλυση του θέματος της διαχείρισης των απορριμμάτων.
- Η λειτουργία των βιολογικών καθαρισμών.
- Κατασκευή έργων υποδομής.

- Εξασφάλιση πόρων

Ως ευκαιρίες και περιορισμοί ανάπτυξης για τον Δήμο Πηνειού τίθενται:

Ευκαιρίες:

- Τεράστια παραγωγική δύναμη πρωτογενούς τομέα (Αγροτική Οικονομία).
- Τουριστικές υποδομές διεθνούς επιπέδου.
- Αποτελεί κομβικό σημείο πρόσβασης στην παραλιακή ζώνη προς τα Λουτρά Κυλλήνης, Θίνες, Γλύφα, Αρκούδι, Κλύβια Βαρθολομιού, Μπούκα Γαστούνης και παραλία Παλαιοχωρίου.
- Η γεωγραφική θέση του Δήμου.

Περιορισμοί:

- Η καθυστέρηση εκπόνησης των Γ.Π.Σ- ΣΧΟΟΑΠ
- Η κακή κατάσταση του οδικού δικτύου.
- Οι υπάρχουσες δημοσιονομικές συνθήκες
- Ο αργός ρυθμός υλοποίησης πολιτικών αποφάσεων.
- Το Πεδίο Βολής Παλαιοχωρίου (πάγιο αίτημα των πολιτών του Δήμου αλλά και των όμορων Δήμων Ήλιδας και Ανδραβίδας Κυλλήνης είναι η άμεση απομάκρυνσή του)

Περιορισμοί από εξωγενείς παράγοντες ορίζονται

- Δαιδαλώδεις διαδικασίες υλοποίησης έργων
- Ύπαρξη αλληλοσυγκρουόμενων νόμων και διατάξεων
- Συνεχής αλλαγή της νομοθεσίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.2: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

1.2 Εισαγωγή

Δεν υποβαθμίζουμε και δεν παραβλέπουμε σε καμία περίπτωση τις διαρθρωτικές αδυναμίες του χώρου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας όπως αυτές αποτυπώνονται στους οικονομικούς δείκτες τα τελευταία χρόνια. Είναι πάγια επιδίωξή μας η άρση των υστερήσεων αυτών των δεικτών. Στο νέο μοντέλο ανάπτυξης που προωθούμε όμως επίκεντρο είναι ο πολίτης και μέτρο αξιολόγησης ο βαθμός κάλυψης των αναγκών του και ο βαθμός συμμετοχής του στην συνδιαμόρφωση των αποφάσεων.

Στον νέο ενιαίο αυτοδιοικητικό χώρο της Περιφέρειας κύριο χαρακτηριστικό είναι η ποικιλομορφία του χώρου που καθορίζει σε σημαντικό βαθμό την τομεακή διάρθρωση της οικονομίας. Με αφορμή το έτος 2010- που είχε χαρακτηριστεί από τον ΟΗΕ ως έτος βιοποικιλότητας επιλέγουμε να αναδείξουμε και αξιοποιήσουμε το χαρακτηριστικό της ποικιλομορφίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Μια ποικιλομορφία που εκφράζεται από

- Το πολυδιάστατο φυσικό περιβάλλον από το ορεινό ανάγλυφο ως το παραλιακό μέτωπο
- Την άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας και στους τρεις παραγωγικούς τομείς παραγωγής (πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή)
- Το ανθρώπινο δυναμικό

Σε αυτό το πολυδιάστατο περιβάλλον στόχος μας είναι η ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε περιοχής κατά τρόπο που θα συντείνει στην διαμόρφωση της κοινής μας ταυτότητας ως πολίτες του ενιαίου χώρου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Από την ίδρυση του θεσμού της Περιφέρειας είναι γεγονός πως σε ένα σημαντικό βαθμό η κοινή αυτή ταυτότητα έχει εμπεδωθεί στους κατοίκους της Δυτικής Ελλάδας. Η έλλειψη των συγκοινωνιακών υποδομών στον Δυτικό άξονα έχουν οδηγήσει στο παράδοξο της εν μέρει «αποκοπής» των δύο Π.Ε. - Αχαΐας περισσότερο και Ηλείας λιγότερο – από την υπόλοιπη Πελοπόννησο. Παράλληλα το μεγάλο έργο της ζεύξης Ρίου Αντιρρίου έχει φέρει ακόμα πιο κοντά την Αιτωλοακαρνανία στην Αχαΐα

Η χωρική αυτή ενότητα μετά την ολοκλήρωση της ζεύξης βίωσε τα τελευταία χρόνια την εγκατάλειψη όσο αφορά τα μεγάλα έργα υποδομής που θα της επέτρεπαν να εισέλθει σε μια νέα φάση ανάπτυξης. Παρακολουθήσαμε συγκεκριμένα την δρομολόγηση και ολοκλήρωση μεγάλων οδικών αξόνων σε όλη την χώρα (ΠΑΘΕ τμήμα Κόρινθος Αθήνα Θεσσαλονίκη, Εγνατία οδός, Κόρινθος –Τρίπολη –Σπάρτη) μένοντας στο περιθώριο της οδικής προσβασιμότητας. Παρακολουθήσαμε την ολοκλήρωση του σιδηροδρομικού προαστιακού δικτύου μέχρι τις παρυφές της Περιφέρειας. Παρακολουθήσαμε ως θεατές την έλευση του φυσικού αερίου σχεδόν στο σύνολο της υπόλοιπης ηπειρωτικής Ελλάδας.

Παράλληλα βιώνουμε την σταδιακή εγκατάλειψη και αποσάθρωση του αγροτικού τομέα με οδυνηρές συνέπειες για το σύνολο της οικονομικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας της περιοχής μας με τα μεγάλα εγγειοβελτιωτικά έργα να μένουν στο επίπεδο των ανακοινώσεων. Βιώνουμε χωρίς να βρούμε λύση ακόμα τις οδυνηρές συνέπειες της αποβιομηχάνισης των αρχών της δεκαετίας του 90. Βιώνουμε την εγκατάλειψη του δημόσιου τομέα υγείας που πλήττει περισσότερο τα χαμηλά στρώματα. Βιώνουμε ακόμα τις οδυνηρές συνέπειες των πυρκαγιών του 2007 και του σεισμού του 2008 που αντιμετωπίστηκαν ευκαιριακά και αποσπασματικά χωρίς ολοκληρωμένο σχέδιο αποκατάστασης.

Βιώνουμε την ανυπαρξία ουσιαστικών παρεμβάσεων που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Σε αυτό το δυσμενές κλίμα που έχει διαμορφωθεί η ταυτότητά μας σαν Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει δυστυχώς εν μέρει διαμορφωθεί από το αναπτυξιακό μας υστέρημα. Έχουμε όμως την δυνατότητα σαν μια ενιαία χωρική ενότητα να αντιστρέψουμε την πορεία προτάσσοντας και διαφυλάσσοντας την ποικιλομορφία μας. Αναγνωρίζοντας και εκμεταλλευόμενοι την ταυτότητά μας. Σε αυτή την κατεύθυνση οφείλουμε να αξιοποιήσουμε το φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο της περιοχής μας κατά τέτοιο τρόπο που να προάγεται η έννοια της εδαφικής συνοχής. Σε μια συγκυρία που η οικονομική κρίση δοκιμάζει και θα δοκιμάσει τις αντοχές της κοινωνίας χρειάζεται μία νέα προσέγγιση για την βιώσιμη κοινωνία του αύριο που στο προσκήνιο θα είναι ο πολίτης και μετά οι δείκτες. Στο νέο σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης για μια βιώσιμη και πράσινη περιφέρεια επιλέγουμε σαν κύριο άξονα τον όρο της **εδαφικής συνοχής**. Σύμφωνα με την πράσινη βίβλο²⁰ η έννοια της εδαφικής συνοχής διασυνδέει **την οικονομική αποτελεσματικότητα, την κοινωνική συνοχή** και

²⁰ Πράσινη Βίβλος για την εδαφική συνοχή, Μετατροπή της εδαφικής ποικιλομορφίας σε προτέρημα. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων, 2008

την **οικολογική ισορροπία**, τοποθετώντας τη βιώσιμη ανάπτυξη στην καρδιά του πολιτικού σχεδιασμού.

Στα πλαίσια αυτά στοχεύουμε σε μια Περιφέρεια που θα κινητοποιεί το ενδογενές δυναμικό της και θα συνεισφέρει σε μια πολυεπίπεδη και διατομεακή χωρική διακυβέρνηση. Σε αυτό το μοντέλο ανάπτυξης δεν υπάρχουν αποκλεισμοί αλλά προβολή και ενσωμάτωση των τοπικών πόρων. Οι κατευθύνσεις δεν επιβάλλονται από την κεντρική εξουσία αλλά προκύπτουν από κάτω προς τα πάνω και στο πλαίσιο της αλληλεπίδρασης και σύνθεσης διαμορφώνεται η βιώσιμη κοινωνία .

Κάθε περιοχή έτσι αποκτά τον διακριτό της ρόλο χωρίς όμως να περιορίζεται σε αυτόν οι αναπτυξιακή της προοπτική καθώς το σύνολο της χωρικής ενότητας οφείλει να έχει τις ίδιες ευκαιρίες. Η εδαφική συνοχή εξάλλου σημαίνει την ισόρροπη κατανομή των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην χωρική ενότητα , εκφράζει με εδαφικούς όρους, τους στόχους της βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης και περιλαμβάνει την ίση πρόσβαση των πολιτών στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος.

1.3 Χωρική διάσταση – Ανάλυση περιφερειακών / τοπικών ανισοτήτων

Η συνοχή που παρουσιάζει η Περιφέρεια τόσο μεταξύ των Π.Ε. της, όσο και μεταξύ των υπόλοιπων Περιφερειών της χώρας, δεν μπορεί να εξεταστεί μονοδιάστατα, στην βάση περιφερειακών δεικτών. Για αυτό είναι χρήσιμη η ανάλυση των βασικών γεωμορφολογικών, δημογραφικών και κοινωνικοοικονομικών διαφοροποιήσεων της Περιφέρειας.

1.3.1 Γεωμορφολογικές ανισότητες

Η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από μεγάλο ποσοστό ορεινών και ημιορεινών εκτάσεων. Περίπου το 45% της επιφάνειας της ΠΔΕ είναι ορεινό. Συγκριτικά, με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας το ποσοστό κάλυψης της επιφάνειας από ορεινές εκτάσεις είναι σχετικά περιορισμένο. Κατεξοχήν, ορεινός Π.Ε. της Περιφέρειας είναι η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας. Από το σύνολο των Δήμων και Κοινοτήτων (74) που υπάρχουν στην ΠΔΕ, παραπάνω από τους μισούς (44) χαρακτηρίζονται ως ορεινές ή ημιορεινές περιοχές. Το 45,3% του πληθυσμού κατοικεί σε πεδινές περιοχές, το 36,8% σε ημιορεινές και το 17,9% σε ορεινές περιοχές. Οι ορεινές περιοχές της ΠΔΕ μειονεκτούν σε σχέση με

τις πεδινές, λόγω κλίματος, γεωμορφολογίας και θέσης. Οι προοπτικές ανάπτυξης της γεωργίας είναι περιορισμένη και η οικονομία τους βασίζεται κυρίως στην κτηνοτροφία.

Πίνακας 2-2: Κατανομή των περιοχών (ΟΤΑ) κατά υψομετρική βαθμίδα και κατά γεωγραφική ενότητα (2005).

Π.Ε. / Περιφέρεια	Ημιορεινές	Ορεινές	Πεδινές	Σύνολο Περιοχών (Δήμων)
Ν. Αιτωλοακαρνανίας	12	7	10	29
Ν. Αχαΐας	4	13	6	23
Ν. Ηλείας	2	6	14	22
Δυτική Ελλάδα	18	26	30	74
Χώρα	336	288	410	1.034
% Δυτική Ελλάδα	24,3	35,1	40,5	
% Χώρα	32,5	27,9	39,7	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

1.3.2 Δημογραφικές ανισότητες

Οι ανισότητες που δημιουργούνται στη βάση των τοπογραφικών χαρακτηριστικών διαπεριφερειακά, αλλά και ενδοπεριφερειακά, ενισχύονται και από τις άνισες δημογραφικές εξελίξεις. Άλλωστε, στην Ελλάδα είναι έκδηλη η τάση υπερσυγκέντρωσης πληθυσμού στα αστικά κέντρα και η πληθυσμιακή ερήμωση ορεινών και αγροτικών περιοχών. Αναφορικά με την ΠΔΕ, την τελευταία δεκαετία (1991-2001), η συνολική αύξηση του πληθυσμού είναι αποτέλεσμα των Π.Ε. Αχαΐας και Ηλείας, καθώς για τον νομό Αιτωλοακαρνανίας παρατηρείται μείωση του πληθυσμού του Π.Ε.. Συνολικά σημαντική αύξηση του πληθυσμού παρουσιάζουν κυρίως οι παραθαλάσσιοι Δήμοι των Π.Ε. Αχαΐας και Ηλείας, ενώ αντίθετα, οι ορεινοί Δήμοι (κυρίως της Αιτωλοακαρνανίας) παρουσιάζουν πληθυσμιακή μείωση, αναδεικνύοντας το έλλειμμα ανάπτυξης των ορεινών περιοχών της Περιφέρειας. Ο χαρακτήρας δημογραφικής εξέλιξης της Περιφέρειας προκαλεί ασυμμετρία στην χωρική κατανομή των κατοίκων με την υπερβολική για το μέγεθος της Περιφέρειας συγκέντρωση πληθυσμού στα αστικά κέντρα των Π.Ε. της.

1.3.3 Εισοδηματικές - Οικονομικές Ανισότητες

Αναφορικά με τις εισοδηματικές διαφορές, η Ελλάδα διαπεριφερειακά (όχι όμως και ενδοπεριφερειακά) εμφανίζει περιορισμένη και σε χαμηλότερα επίπεδα διαφοροποίηση σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες, κυρίως λόγω της ομοιογένειας του ελλαδικού

χώρου. Η ΠΔΕ είναι η δεύτερη φτωχότερη Περιφέρεια της χώρας (πρώτη είναι η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης). Ο λόγος που η Δυτική Ελλάδα έχει το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι ότι παράγει από τα υψηλότερα ποσοστά γεωργικών προϊόντων στην Ελλάδα, τα οποία έχουν το χαμηλότερο ποσοστό στη σύνθεση του ΑΕΠ. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ΠΔΕ έχει έναν αρκετά υψηλό πληθυσμό σε σχέση με το μέγεθός της κάτι το οποίο μπορεί να συμβάλει στο χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, λόγω δηλαδή της πυκνοκατοίκησης. Η Περιφέρεια παρουσιάζει ενδοπεριφερειακές ανισότητες²¹ μικρότερες των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της χώρας, χωρίς αυτό να σημαίνει μικρότερη ανάγκη περιορισμού των ανισοτήτων αυτών. Οι εισοδηματικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των Π.Ε. δικαιολογούνται κυρίως από το υψηλότερο κ.κ. ΑΕΠ της ΠΕ Αχαΐας (12.439€) σε σχέση με το νομό Αιτωλοακαρνανίας και τον νομό Ηλείας (10.405€ και 8.752€ αντίστοιχα). Η αστικότητα της ΠΕ Αχαΐας, καθώς και η διαμόρφωση του παραγωγικού ιστού ανά νομό είναι οι κυριότερες αιτίες των εισοδηματικών διαφοροποιήσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Οι ΠΕ της Περιφέρειας που εμφανίζουν μεγαλύτερη εξάρτηση από την γεωργία (Ηλεία, Αιτωλοακαρνανία), παρουσιάζουν υστέρηση στο κ.κ. ΑΕΠ σε σχέση με το αντίστοιχο κ.κ. ΑΕΠ της ΠΕ Αχαΐας, που βασίζεται στον τομέα των υπηρεσιών.

Με βάση την διαπεριφερειακή σύγκριση των οικονομικών επιδόσεων προκύπτει ότι η Δυτική Ελλάδα αποτελεί μια εκ των Περιφερειών, που μένουν συστηματικά πίσω δημιουργώντας ένα διαρθρωτικό χάσμα με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας. Μάλιστα, το χάσμα αυτό ενισχύεται αν η διαπεριφερειακή σύγκριση επεκταθεί στο ποσοστό απασχόλησης και το ποσοστό ανεργίας.

1.3.4 Ανισότητες Απασχόλησης – Ανεργίας

Η χωρική διάσταση της ανεργίας σχετίζεται άμεσα με την τομεακή σύνθεση τόσο σε διαπεριφερειακό, όσο και ενδοπεριφερειακό επίπεδο. Περιφέρειες-Π.Ε. με εξειδίκευση σε τομείς με παραδοσιακά υψηλότερη ανεργία αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο ανεργίας. Η ΠΔΕ και ιδιαίτερα η ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας εμφανίζει υψηλά ποσοστά ανεργίας (12,5% και 15,4% αντίστοιχα) λόγω της υψηλής εξάρτησης από τον πρωτογενή τομέα σε συνδυασμό με ορεινό χαρακτήρα. Το πρόβλημα της ιδιαίτερα αυξημένης ανεργίας στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας και κυρίως το γεγονός ότι οι κρίσιμες κοινωνικές ομάδες της περιοχής (γυναίκες και νέοι) πλήττονται σε μεγαλύτερο

²¹ Οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες μετρώνται με τυπικές αποκλίσεις από το μέσο κ.κ.ΑΕΠ της περιφέρειας και της Χώρας.

βαθμό από την ανεργία ενισχύει την ενδοπεριφερειακή ανισότητα στην αγορά εργασίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, καθώς στερούνται ευκαιριών ένταξης στην αγορά εργασίας με αποτέλεσμα να εγκλωβίζονται στο κοινωνικό περιθώριο.

1.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

1.4.1 Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις

Οι αρνητικές συνέπειες της χρηματοπιστωτικής κρίσης παραμένουν ισχυρές, παρά την συνεχή λήψη μέτρων δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής σε επίπεδο διεθνών θεσμών, κρατών και κεντρικών τραπεζών. Το εκτεταμένο εύρος τους αποτυπώνεται στη σημαντική αναθεώρηση, επί το δυσμενέστερο, των εκτιμήσεων των διεθνών οργανισμών για τους ρυθμούς ανάπτυξης στις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου. Το τρέχον έτος, ο ρυθμός μεγέθυνσης της παγκόσμιας οικονομίας εκτιμάται πως θα περιοριστεί στο -1,5%, έναντι 3,4% το 2008, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ σε παρόμοια πρόβλεψη προχώρησε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (-1,3%). Ανάλογη πτώση της οικονομικής δραστηριότητας προέρχεται από αντίστοιχη μείωση του ΑΕΠ στις μεγαλύτερες οικονομίες: στις Η.Π.Α. στο -2,9% φέτος από 1,1% πέρυσι, στην ΕΕ-27 στο -4,0% από 0,9% και στην Ιαπωνία στο -5,3% από -0,7%

Ακόμα όμως και αυτές οι δυσμενείς προβλέψεις δεν θεωρούνται ασφαλείς, εξαιτίας της έντονης ακόμα αβεβαιότητας σχετικά με το μέγεθος των επιπτώσεων της αστάθειας στις χρηματοπιστωτικές αγορές στην πραγματική οικονομία. Σε αυτές προστίθενται σταδιακά και τα επακόλουθα της μεταξύ τους ανατροφοδοτούμενης σχέσης. Εντούτοις, σε αντιδιαστολή με το επικρατούν αρνητικό κλίμα, δεν αποκλείεται για την επόμενη χρονιά η μεταστροφή της φθίνουσας πορείας της διεθνούς οικονομίας. Οι θετικές προσδοκίες στηρίζονται στο ότι ορισμένες σημαντικές παρεμβάσεις δεν έχουν ακόμα υλοποιηθεί πλήρως, όπως πχ. το 2ο πρόγραμμα στήριξης της αμερικάνικης οικονομίας, ενώ τα αποτελέσματα όσων ήδη έχουν πραγματοποιηθεί θεωρείται ότι δεν έχουν ακόμα εκδηλωθεί στο σύνολό τους.

Στην τρέχουσα περίοδο, η ομαλή λειτουργία των πιστωτικών αγορών δεν έχει αποκατασταθεί, παρά τα μέτρα στήριξης του τραπεζικού συστήματος. Αιτία για αυτό αποτελεί η συνεχιζόμενη έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων σχετικά με το ανακοινωμένο επίπεδο των απωλειών από την αναταραχή στις χρηματαγορές, γεγονός, που επιδρά περιοριστικά στην πιστωτική πολιτική τους. Η πιστωτική στενότητα μετακυλιεται, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, στα

επιτόκια δανεισμού, που διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα δυσχεραίνοντας τη χρηματοδότηση των λειτουργικών εξόδων και των επενδύσεων των επιχειρήσεων, με άμεσο αρνητικό αντίκτυπο στην παραγωγική διαδικασία. Σε ότι αφορά τις ανεπτυγμένες οικονομίες, το βασικό πλέον σύμπτωμα της κρίσης είναι η εξασθένηση της κατανάλωσης, ως επακόλουθο της υποχώρησης της καταναλωτικής πίστης, της αξίας των περιουσιακών στοιχείων και της επιφυλακτικότητας, λόγω της οξυμένης ανησυχίας για τις επιπτώσεις των διαταραχών στην παγκόσμια οικονομία. Οι κλυδωνισμοί τόσο στην πλευρά της προσφοράς όσο και σε αυτή της ζήτησης αντανακλώνται στην επιβράδυνση του διεθνούς εμπορίου, στη διατήρηση των τιμών του πετρελαίου και των βασικών κατηγοριών εμπορευμάτων σε χαμηλά επίπεδα και ευρύτερα, στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

Αναλυτικότερα, οι παρεμβάσεις διακρατικών οργανισμών, κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών, με τη χρήση εργαλείων δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής, περιόρισαν τις διακυμάνσεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές και τα προβλήματα βιωσιμότητας που εμφάνισαν ορισμένα από τα μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα διεθνώς. Η πτώση των βασικών επιτοκίων χαμήλωσε το κόστος δανεισμού και παράλληλα διευκόλυνε την εξυπηρέτηση των δανείων, η παροχή κρατικών εγγυήσεων τόνωσε τη ρευστότητα, η εξαγορά σημαντικών μεριδίων ή ακόμα και η εθνικοποίηση χρηματοπιστωτικών οργανισμών αποσόβησε τις συνέπειες της κατάρρευσής τους.

Ωστόσο, η αβεβαιότητα για την εξυγίανση του πιστωτικού συστήματος δεν έχει υποχωρήσει ακόμα επαρκώς, καθώς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί ανακοίνωναν έως πρόσφατα μεγάλες απώλειες από επενδύσεις σε επενδυτικά προϊόντα αυτού του είδους (AIG). Πλέον, διατυπώνονται επιφυλάξεις για τη δυνατότητα επιβίωσης αρκετών πιστωτικών ιδρυμάτων μετά τη λήξη των προγραμμάτων στήριξής τους, τα οποία χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τους εθνικούς προϋπολογισμούς, δυσχεραίνοντας τα δημόσια οικονομικά.

Παράλληλα, η εξάπλωση της κρίσης στην πραγματική οικονομία έχει κάνει τις τράπεζες περισσότερο διστακτικές στη χορήγηση δανείων, με αποτέλεσμα την αυστηροποίηση των όρων τους και τη συγκράτηση των επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, οι χορηγήσεις δανείων προς τα νοικοκυριά αυξάνονται με ρυθμούς που υπολείπονται των προηγούμενων ετών, το κλίμα στην αγορά κατοικιών παραμένει υποτονικό, οι επενδύσεις των επιχειρήσεων δεν αποκλείεται σε ορισμένες οικονομικές περιφέρειες ακόμα και να μειωθούν. Ήδη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην τελευταία έκθεσή της εκτιμά πτώση της ιδιωτικής κατανάλωσης, βασικού πυλώνα για το ΑΕΠ, τόσο στην ΕΕ-27 όσο και στην Ευρωζώνη το 2009, κατά 1,5% και 0,9% αντίστοιχα. Σημαντική θα

είναι και η υποχώρηση των επενδύσεων σε κατοικίες και εξοπλισμό στην Ευρωζώνη, μεγαλύτερη του 10% σε αμφότερες τις οικονομικές ζώνες.

Ηπιότερη αναμένεται να είναι η εξασθένιση της δημόσιας κατανάλωσης και των δημοσίων επενδύσεων, προσφέροντας στήριξη στη συνολική ζήτηση και το ΑΕΠ. Σε αυτήν άλλωστε την κατεύθυνση κινούνται οι αυξημένες δημοσιονομικές δαπάνες σε ΕΕ και ΗΠΑ το 2009-2010, συνολικά κατά 5% και 5,5% του προϊόντος τους αντίστοιχα. Ωστόσο η εντονότερη υποχώρηση των υπόλοιπων συνιστωσών της ζήτησης που προαναφέρθηκε θα είναι πιθανότατα εκείνη που θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό την πορεία της.

Στο πλαίσιο αυτό, η οικονομική πολιτική στις περισσότερες αναπτυγμένες οικονομίες επικεντρώνεται στον περιορισμό των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και στην απρόσκοπτη αναχρηματοδότηση του δημόσιου χρέους. Σε πολλές χώρες της Ευρωζώνης και στις ΗΠΑ ανακοινώθηκε το 2011 η εφαρμογή αυστηρών προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής, κυρίως μέσω της περιστολής των δημοσίων δαπανών. Στόχος είναι αφενός η σταθεροποίηση μακροπρόθεσμα του λόγου του δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ σε βιώσιμα επίπεδα, και αφετέρου, ο περιορισμός της εντεινόμενης αβεβαιότητας στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου και η βελτίωση των επενδυτικών προσδοκιών.

Σε αντιδιαστολή προς την επεκτατική νομισματική πολιτική που εφαρμόστηκε το 2009 για τον περιορισμό της οικονομικής ύφεσης και την ενίσχυση της ρευστότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι νομισματικές αρχές αναμένεται να ακολουθήσουν μεσοπρόθεσμα περισσότερο αυστηρή νομισματική πολιτική για τη συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων. Δεδομένης της ασύμμετρης οικονομικής ανάκαμψης στις χώρες της Ευρωζώνης και παρά τις αντίρροπες πιέσεις που ασκούνται από την αγορά εργασίας, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα προχώρησε μέσα στο 2011 σε σταδιακή αύξηση του βασικού επιτοκίου στο 1,5%. Η πολιτική αυτή οδήγησε σε διεύρυνση του περιθωρίου των βασικών επιτοκίων μεταξύ ΗΠΑ και Ευρωζώνης, και σε αντίστοιχες πιέσεις στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Για το 2011, η αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ εκτιμάται στο 4% το 2011 και στο 4% το 2012 από 5,1% το 2010 (Έκθεση του ΔΝΤ, Σεπτ. 2011). Το πρώτο τρίμηνο του 2011, ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου προϊόντος ήταν 4,3% σε ετήσια βάση, ενώ το δεύτερο τρίμηνο του έτους παρατηρείται μικρή κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με την Ενδιάμεση Έκθεση της ΕΕ (Σεπτ.2011), για την Ευρωζώνη και την ΕΕ εκτιμάται αύξηση του ΑΕΠ του 2011 κατά 1,6% και 1,7%

αντίστοιχα, από 1,8% το 2010, προερχόμενη κυρίως από τη συνέχιση της ανάκαμψης της Γερμανικής οικονομίας (3,5% το 2010 και 2,9% το 2011).

Ο παγκόσμιος πληθωρισμός αυξήθηκε από 3,5% το τέταρτο τρίμηνο του 2010 στο 4% το πρώτο τρίμηνο του 2011, γεγονός που οφείλεται στις αυξήσεις των διεθνών τιμών των εμπορευμάτων. Ωστόσο, ο πυρήνας του πληθωρισμού παρέμεινε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, ενώ αυξήθηκε οριακά στην Ευρωζώνη. Με βάση τις τελευταίες εκτιμήσεις της ΕΕ, ο εναρμονισμένος ΔTK αναμένεται ότι θα αυξηθεί το 2011 κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες στην Ευρωζώνη και κατά 2,9 ποσοστιαίες μονάδες στην ΕΕ-27. Η διεθνής τιμή του πετρελαίου σταθεροποιήθηκε στα 107 δολάρια/βαρέλι, μετά τη σημαντική αύξηση στα 120 δολάρια/βαρέλι τον Απρίλιο του 2011. Η μέση τιμή του πετρελαίου εκτιμάται στα 111 δολάρια/βαρέλι για το 2011, ενώ προβλέπεται οριακή μείωση της τιμής το επόμενο έτος.

Πίνακας 1.4-1. Βασικά μεγέθη για τη παγκόσμια οικονομία (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)			
	2010	2011	2012
1. Παγκόσμιο ΑΕΠ	5,1	4,0	4,0
ΑΕΠ Ευρωζώνης	1,8	1,6	1,1
ΑΕΠ ΗΠΑ	3,0	1,5	1,8
2. Όγκος Παγκόσμιου εμπορίου (αγαθά και υπηρεσίες)	12,8	7,5	5,8
3. Πληθωρισμός Ευρωζώνης	1,6	2,5	1,5
4. Ποσοστό Ανεργίας Ευρωζώνης	10,1	9,9	9,9
5. Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)			
Ευρωζώνη	-6,0	-4,1	-3,1
ΗΠΑ	-10,3	-9,6	-7,9
6. Τιμή πετρελαίου / βαρέλι (\$ ΗΠΑ)	79,03	103,2	100,0

Πηγή: IMF, World Economic Outlook, Sept.2011

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εξέλιξη του ΑΕΠ σε παγκόσμιο επίπεδο που κυριαρχείται από τα εντυπωσιακά ποσοστά μεγέθυνσης του προϊόντος της Κίνας και της υπόλοιπης Ασίας την στιγμή που η παγκόσμια οικονομία αυξάνει το παγκόσμιο προϊόν της κατά 1,9%.

Πίνακας 1.4-2 Διεθνές Περιβάλλον – Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ετήσια % μεταβολή, σε πραγματικές τιμές)

	2008	2009	2010
ΑΕΠ			
ΗΠΑ	1,1	-2,9	0,9
Ιαπωνία	-0,7	-5,3	0,1
Ασία (εκτός Ιαπωνίας)	6,9	3,3	5,6
εκ των οποίων			
Κίνα	9,0	6,1	7,8
ASEAN4+Κορέα	4,2	-0,3	3,3
Ευρωζώνη	0,8	-4,0	0,1
ΕΕ-27	0,9	-4,0	0,1
Υποωθήφιες χώρες (στην ΕΕ)	1,3	-3,6	2,1
Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών (CIS)	5,6	-3,8	1,4
εκ των οποίων			
Ρωσία	5,6	-3,8	1,5
MENA	5,9	1,5	1,6
Λατινική Αμερική	4,2	-1,6	1,6
Υποσαχάρια Αφρική	5,2	2,5	3,5
Παγκόσμια οικονομία	3,1	-1,4	1,9
Παγκόσμιο Εμπόριο			
Παγκόσμιες εισαγωγές	2,6	-11,4	0,9
Εξαγωγές εκτός ΕΕ-27	3,6	-10,7	2,1

ASEAN4: Ινδονησία, Μαλαισία, Φιλιππίνες, Ταϊλάνδη.

MENA (Middle East & North Africa): Αλγερία, Μπαχρέιν, Αίγυπτος, Ιράν, Ιράκ, Ισραήλ, Ιορδανία, Κουβέιτ, Λίβανος.

Λιβύη, Μαρόκο, Ομάν, Κατάρ, Σαουδική Αραβία, Συρία, Τυνησία, Ην. Αραβικά Εμιράτα, Υεμένη.

Ασία: Όλες οι χώρες εκτός Ιαπωνίας και ασιατικών MENA χωρών.

Υποσαχάρια Αφρική: Όλες οι χώρες εκτός αφρικανικών MENA χωρών.

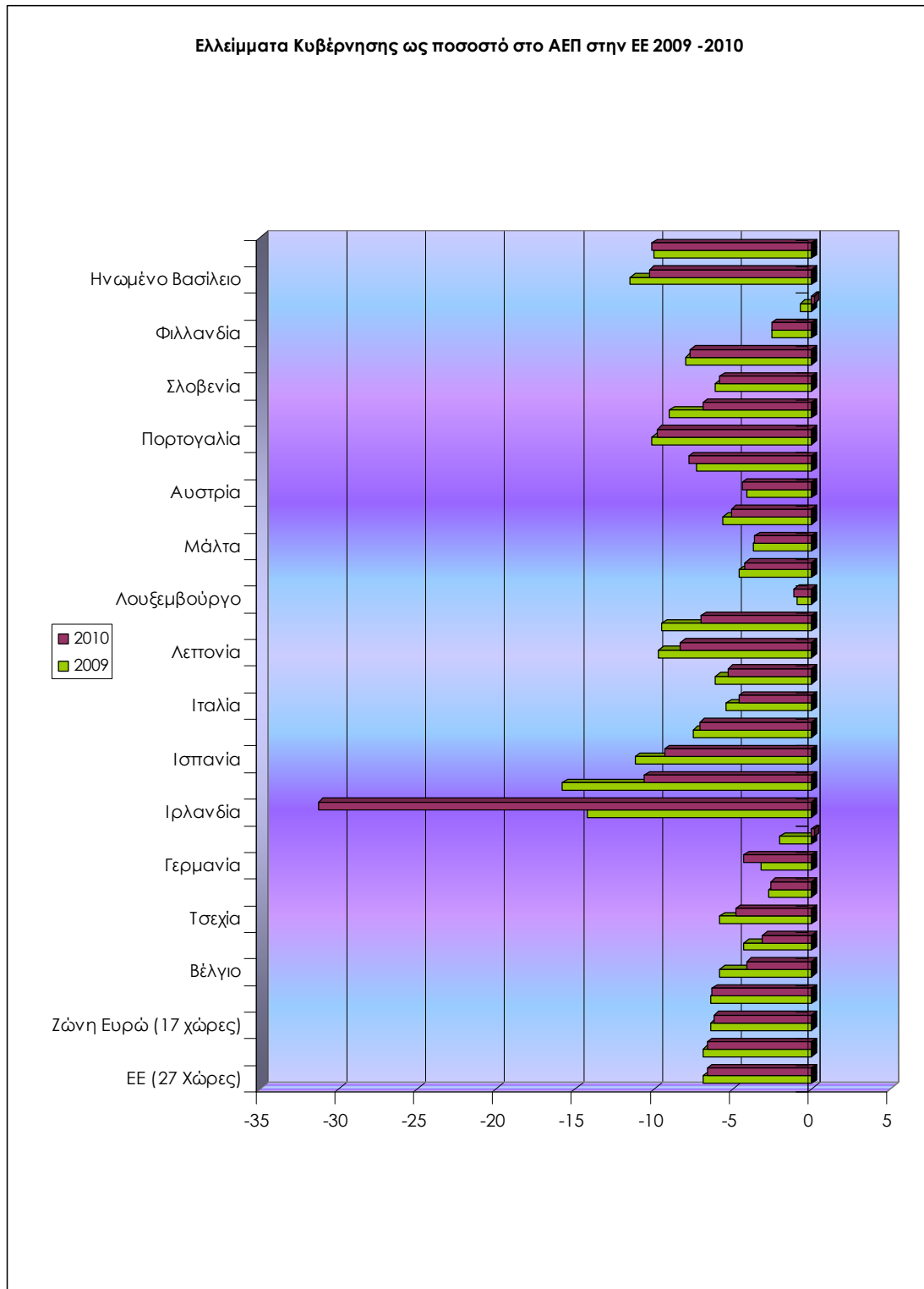
Πηγή: European Commission, Economic Spring Forecasts, May 2009.

1.4.2 Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα

Το 2010, πρώτο έτος εφαρμογής του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής, επιτεύχθηκε μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ (από 15,4% το 2009 σε 10,5% το 2010). Η κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες διόρθωση του ελλείμματος ήταν η μεγαλύτερη που έχει σημειωθεί από χώρα της Ευρωζώνης.

Αλλά το πρόβλημα της Ελληνικής Οικονομίας δημιουργήθηκε από την συσσώρευση ελλειμάτων που εκτόξευσαν το χρέος της Ελλάδας ως ποσοστό του ΑΕΠ. Ενδεικτική εικόνα της κατάστασης αυτής είναι τα δύο παράκατω διαγράμματα που παρουσιάζουν το δημοσιονομικό έλλειμα ή πλεόνασμα στις χώρες της ΕΕ το 2009 και το 2010

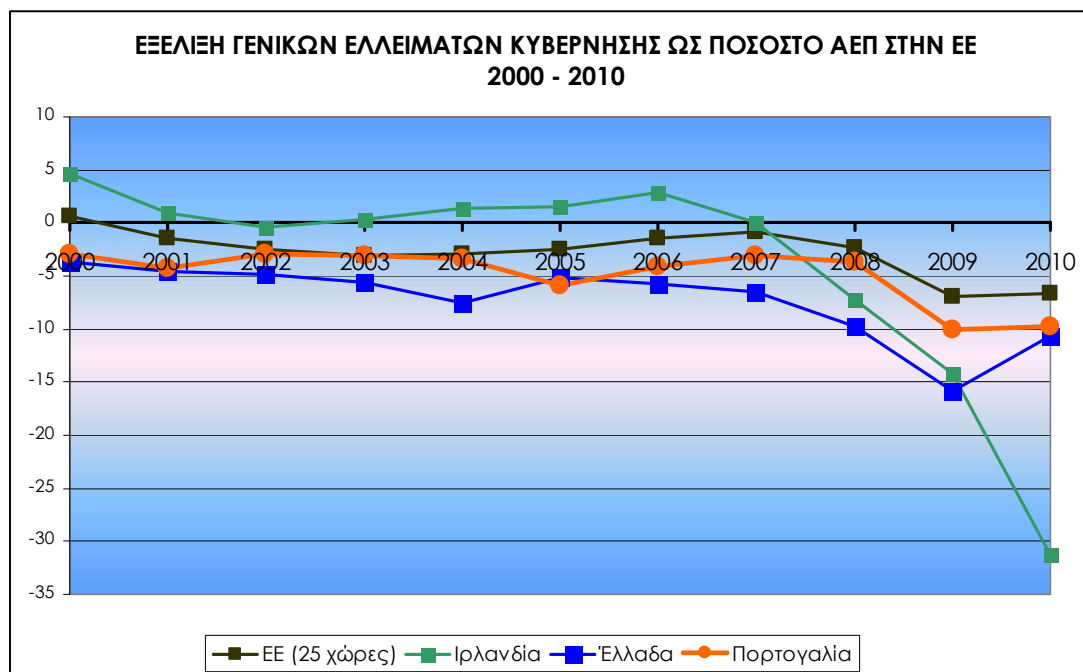
Και το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στην ΕΕ την ίδια χρονιά.

Βέβαια από το διάγραμμα αυτό φαίνεται καθαρά ότι η χώρα μας έχει σημαντικό πρόβλημα με το έλλειμα της γενικής κυβέρνησης αλλά το 2010 το έλλειμμα της Ιρλανδίας ως ποσοστό του ΑΕΠ εκτοξεύτηκε στο -31% την ίδια χρονιά που το έλλειμμα

στην χώρας μας σημείωνε σημαντική μείωση κατά πέντε ολόκληρες ποσοστιαίες μονάδες.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εξέλιξη των ελλειμμάτων κυβέρνησης των χωρών που εντάχθηκαν στον μηχανισμό του PSI (δηλαδή της Πορτογαλίας, της Ιρλανδίας και της Ελλάδας) καθώς και η εξέλιξη του αντίστοιχου ελλείμματος στην ΕΕ (25 χώρες).

Η διαφοροποίηση αυτή γίνεται πιο εμφανής στον παρακάτω πίνακα που παρουσιάζεται η εξέλιξη των δαπανών και εσόδων γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ για τις τρεις χώρες (Ελλάδα, Πορτογαλία και Ιρλανδία) από το 2001 έως και το 2010.

Συνολικά Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ελλάδα	34,0	33,1	33,6	34,9	35,4	37,2	36,7	35,5	34,7	35,5
Ιρλανδία	40,9	40,3	39,0	38,1	39,0	39,2	40,8	40,7	38,0	39,5
Πορτογαλία	38,2	39,4	40,7	41,3	39,9	40,5	41,1	41,1	39,7	41,6

Συνολικές Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ελλάδα	45,3	45,1	44,7	45,5	44,6	45,2	47,6	50,6	53,8	50,2
Ιρλανδία	33,0	33,4	33,1	33,5	33,8	34,3	36,6	42,8	48,9	66,8
Πορτογαλία	42,5	42,3	43,8	44,7	45,8	44,5	44,4	44,8	49,9	51,3

Πηγή : Eurostat Επεξεργασία Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού ΠΔΕ

Από τον πίνακα αυτό φαίνεται ότι στην περίοδο αυτή η εξέλιξη των δαπανών στην Ιρλανδία είναι δραματική ειδικά τα δύο τελευταία χρόνια σε σχέση με την Ελλάδα και την Πορτογαλία που γίνεται ανάλογη προσπάθεια συγκράτησης του ελλείμματος.

Για το 2011, ο στόχος ήταν η περαιτέρω μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Παρά την προβλεπόμενη μικρότερη μείωση σε σχέση με το 2010, όπως μετρείται σε εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ, η απαιτούμενη δημοσιονομική προσπάθεια σε επίπεδο λήψης μέτρων είναι του ίδιου μεγέθους και έντασης με το 2010, καθώς η επιδείνωση της ύφεσης, επηρεάζει αρνητικά την πλήρη αποδοτικότητα των ληφθέντων μέτρων.

Η σχέση δημοσιονομικής πολιτικής και ανάπτυξης είναι αμφίδρομη. Από τη μία πλευρά λειτουργούν οι δημοσιονομικοί πολλαπλασιαστές (δηλαδή η ποσοστιαία επίδραση στο ΑΕΠ από την αύξηση ή μείωση κατά μία εκατοστιαία μονάδα του δημόσιου ελλείμματος), ενώ από την άλλη πλευρά λειτουργεί η επίδραση της αύξησης ή μείωσης του ΑΕΠ στο δημόσιο έλλειμμα (μέσω της απόδοσης των φορολογικών συντελεστών και των έκτακτων δαπανών, όπως η αύξηση των επιδομάτων ανεργίας). Το τελικό αποτέλεσμα που προκύπτει από την αλληλεπίδραση των δύο αυτών αντίρροπων παραγόντων είναι ότι η αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής προσαρμογής στη μείωση του ελλείμματος είναι περίπου 0,5 έως 0,7 του ΑΕΠ (δηλαδή δημοσιονομική προσαρμογή της τάξης του 1% του ΑΕΠ μειώνει το έλλειμμα κατά 0,5 -0,7% του ΑΕΠ).

Το 2011 είναι το δεύτερο έτος εφαρμογής του προγράμματος, σε ένα όμως δυσμενέστερο εξωτερικό περιβάλλον σε σχέση με το 2010. Επιπλέον, το 2011 είναι το έτος που αποκαλύφθηκε πλήρως η παγκόσμια έκταση του φαινομένου της κρίσης χρέους των αναπτυσσόμενων χωρών, με προεξάρχουσες τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ιαπωνία και τις χώρες του νότου της Ευρωζώνης. Το εύρος και βάθος αυτής της κρίσης έχει αρνητικές επιπτώσεις τόσο στη χρηματοδότηση όσο και στην ανάπτυξη αυτών των οικονομιών, όμως από την άλλη πλευρά ανέδειξε και την ανάγκη συλλογικής και συντονισμένης αντιμετώπισής της από όλες τις χώρες.

Στο πλαίσιο αυτό, κρίθηκε αναγκαία η βελτίωση των όρων του χρηματοδοτικού προγράμματος της ελληνικής οικονομίας, με την επιμήκυνση της περιόδου αποπληρωμής και τη μείωση κατά 100 μονάδες βάσης του επιτοκίου δανεισμού του δανείου των 110 δισ. ευρώ του Μηχανισμού Χρηματοδοτικής Στήριξης από τις χώρες της Ευρωζώνης και το ΔΝΤ (απόφαση των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων της Ευρωζώνης της 11ης Μαρτίου 2011).

Την παραπάνω απόφαση, μέσα σε ένα συνεχώς επιδεινούμενο από τη διεθνή κρίση χρέους περιβάλλον, ακολούθησε η απόφαση της 21ης Ιουλίου των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων για τη στήριξη ενός νέου προγράμματος 109 δισ. ευρώ ενίσχυσης της Ελλάδας από κοινού με το ΔΝΤ και την εθελοντική συμβολή του ιδιωτικού τομέα, για την πλήρη κάλυψη του χρηματοδοτικού ελλείμματος μέχρι το 2014 (σύμβαση που πρόσφατα με την απόφαση της 27/10/2011 τροποποιήθηκε²²). Η νέα ενίσχυση προβλέπει επιμήκυνση της προθεσμίας λήξεως των μελλοντικών δανείων του EFSF (Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοδοτικής Σταθερότητας) από τα ισχύοντα 7,5 έτη σε τουλάχιστον 15 έτη και σε 30 έτη κατ' ανώτατο όριο με περίοδο χάριτος 10 ετών και με επιτόκια δανεισμού ισοδύναμα με τα επιτόκια του Μηχανισμού για τη Στήριξη του Ισοζυγίου Πληρωμών (περίπου 3,5%).

Η νέα συμφωνία στοχεύει στην διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, καθώς αναφέρεται σε μακροχρόνιο ορίζοντα, μέχρι το 2020, ενώ το χρηματοδοτικό ύψος και των δύο προγραμμάτων είναι 219 δισ. ευρώ από τη γενικότερη συμβολή των ευρωπαϊκών χωρών. Σημειώνεται ότι στο ποσό, των 219 δισ. ευρώ, δεν συμπεριλαμβάνεται το ποσό των 35 δισ. ευρώ, το οποίο είναι διαθέσιμο μέσω του EFSF προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ώστε να διασφαλισθεί η ρευστότητα και η χρηματοδότηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Από τη νέα συμφωνία επέρχεται μείωση του καθαρού χρέους κατά 26,1 δισ. ευρώ ή 11,58% του ΑΕΠ. Η μείωση αυτή αφορά το καθαρό χρέος δηλαδή χωρίς τις εγγυήσεις, οι οποίες αφορούν το ακαθάριστο συνολικό χρέος.

Το 2011, είναι το δεύτερο έτος που η προσπάθεια συνεχίζεται για περαιτέρω μείωση των δαπανών, βελτίωση των δημοσιονομικών συνθηκών και συνέχιση των διαρθρωτικών αλλαγών. Η δημοσιονομική στρατηγική της κυβέρνησης βασίζεται στους παρακάτω βασικούς πυλώνες:

- εφαρμογή Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015,
- συνέχιση της εφαρμογής αναγκαίων διαρθρωτικών και θεσμικών αλλαγών,
- βελτίωση του φορολογικού και ασφαλιστικού συστήματος,

²² Όταν ολοκληρωνόταν η παρούσα έκδοση του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ολοκληρώθηκε η συμφωνία της 27/10/2011 που δημιουργεί νέα δεδομένα για τις εξελίξεις στην χώρα μας. Στην επόμενη έκδοση του παρόντος θα ενσωματωθούν περισσότερα στοιχεία για την νέα δανειακή σύμβαση της χώρας μας.

- επιτάχυνση των αποκρατικοποιήσεων και του προγράμματος αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του δημοσίου,
- περαιτέρω αναδιάρθρωση των φορέων του δημοσίου (συγχωνεύσεις/καταργήσεις).

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε μια κρίσιμη συγκυρία όσον αφορά τις προοπτικές ανάπτυξης: το εμπροσθοβαρή δημοσιονομικό πρόγραμμα, βραχυπρόθεσμα συμβάλλει ως ένα βαθμό στην κατάσταση ύφεσης της οικονομίας, η οποία επιπλέον περιβάλλεται από κινδύνους και αβεβαιότητες που υπάρχουν για ανάκαμψη στην Ευρωζώνη και την παγκόσμια οικονομία.

Συνεπώς μεσοπρόθεσμα, πολλά θα εξαρτηθούν από τη σύνθεση, την ταχύτητα της εφαρμογής και τη γενικότερη πρόοδο του προγράμματος διαρθρωτικών αλλαγών. Οι διαρθρωτικές αλλαγές στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών (όπως το άνοιγμα των αγορών, η ενίσχυση του ανταγωνισμού, η απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης, η απελευθέρωση των επαγγελματών και οι ιδιωτικοποιήσεις) μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων και συνεπώς σε αύξηση της παραγωγικότητας και τεχνολογικής αναδιάρθρωσης, παράγοντες που συνδέονται άμεσα με την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Οι διαρθρωτικές αλλαγές στην αγορά εργασίας μπορούν να ενισχύσουν τη συμβολή του παράγοντα εργασίας στην ανάπτυξη από το 2012, ενώ ταυτόχρονα να βοηθήσουν στη συγκράτηση του κόστους εργασίας. Συνολικά, οι διαρθρωτικές αλλαγές αποτελούν έναν καθοριστικό παράγοντα για εφαρμογή ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης βασισμένο στις επενδύσεις και την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας.

1.4.3 Οι εξελίξεις το 2011

Όλοι οι δείκτες που αντανakλούν την οικονομική δραστηριότητα σε μηνιαία βάση, είτε από την πλευρά της δαπάνης, είτε από την πλευρά της παραγωγής, με εξαίρεση αυτούς για τις εξαγωγές²³ (1^ο εξάμηνο του 2011: αύξηση, σε τρέχουσες τιμές, 40,4%), δείχνουν σημαντική μείωση της οικονομικής δραστηριότητας το 2011, ενώ οι δείκτες οικονομικού κλίματος και οι δείκτες προσδοκιών παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα με παράλληλη σημαντική μεταβλητότητα. Οι τάσεις αυτές δείχνουν συνέχιση της ύφεσης

²³ Θετική εξέλιξη σημείωσαν οι αεροπορικές αφίξεις ξένων τουριστών κατά 10,1% στο οκτάμηνο του έτους, ενώ αύξηση σημείωσε και ο Γενικός Δείκτης Νέων Παραγγελιών στη Βιομηχανία κατά 2,7% στο επτάμηνο του έτους, η οποία οφείλεται στους πολύ υψηλούς ρυθμούς αύξησης των εξαγωγικών παραγγελιών κατά 14,9%. Οι θετικές αυτές εξελίξεις επιβεβαιώνουν την ανάκαμψη του εξαγωγικού τομέα.

και στα επόμενα τρίμηνα του έτους, δεδομένης και της εξαιρετικά χαμηλής πιστωτικής επέκτασης και της περιοριστικής δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής.

Με βάση τα διαθέσιμα, μη εποχικά διορθωμένα τριμηνιαία στοιχεία, των Εθνικών Λογαριασμών της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, κατά το 2ο τρίμηνο του 2011 παρουσίασε μείωση κατά 7,3% σε ετήσια βάση σε σχέση με το 2ο τρίμηνο του 2010. Αναφορικά με τις συνιστώσες του ΑΕΠ, στο 2ο τρίμηνο του 2011, η ιδιωτική κατανάλωση σημείωσε μείωση κατά 6,8%, οι συνολικές επενδύσεις μείωση κατά 17,9%, οι εξαγωγές αγαθών αύξηση κατά 2,2% και οι εξαγωγές υπηρεσιών μείωση κατά 3,8% ενώ οι εισαγωγές αγαθών μειώθηκαν κατά 7,1% και οι εισαγωγές υπηρεσιών κατά 9,2%.

Δεδομένου ότι στο 2ο εξάμηνο του 2011 θα έχουμε και την επίπτωση στην πραγματική οικονομία από την εφαρμογή των μέτρων του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής για το 2011, εκτιμάται ότι η ετήσια μείωση του πραγματικού ΑΕΠ του 2011 θα είναι 5,5%. Από τα διαθέσιμα στοιχεία φαίνεται ότι η μείωση του ΑΕΠ μέσα στο 2011 οφείλεται στη μείωση της εγχώριας ζήτησης (κατανάλωση και επενδύσεις), η οποία αντισταθμίζεται εν μέρει από τη βελτίωση του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών και κυρίως του εμπορικού ισοζυγίου.

Πληθωρισμός - Τιμές

Οι πληθωριστικές πιέσεις μειώθηκαν σταθερά στο 1ο οκτάμηνο του 2011. Ο εναρμονισμένος ΔTK αυξήθηκε στην περίοδο Ιαν.-Αυγ. κατά 3,4%, από 4,4% την αντίστοιχη περίοδο του 2010, ενώ τον Αύγουστο επιβραδύνθηκε στο 1,4% (σε 12μηνιαία μεταβολή), μειώνοντας σημαντικά τη διαφορά πληθωρισμού Ελλάδας-Ευρωζώνης. Ο δομικός πληθωρισμός συνεχίζει την πορεία αποκλιμάκωσής του, με το μήνα Αύγουστο να αγγίζει μηδενικούς ρυθμούς αύξησης, ρυθμούς κατά πολύ μικρότερους για πρώτη φορά, από το μέσο όρο του δομικού εναρμονισμένου ΔTK της Ευρωζώνης. Την ίδια περίοδο ο εναρμονισμένος ΔTK σε σταθερούς φόρους αυξήθηκε μόνο κατά 1,2%.

Στο τελευταίο τρίμηνο του 2011 αναμένεται μια επιβάρυνση των τιμών από τα δημοσιονομικά μέτρα με την αύξηση ορισμένων ειδικών φόρων κατανάλωσης και του ΦΠΑ σε κάποιες κατηγορίες προϊόντων, με τον ετήσιο πληθωρισμό να εκτιμάται να διαμορφωθεί γύρω στο 3%, μικρότερο από το 2010 (4,7%).

Απασχόληση-Ανεργία

Με βάση την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, κατά το 2ο τρίμηνο του 2011 το ποσοστό ανεργίας ήταν 16,3%, έναντι 11,8% του αντίστοιχου τριμήνου του 2010. Ο αριθμός των ανέργων έφθασε τα 811 χιλιάδες άτομα, με το ποσοστό ανεργίας των γυναικών (20,0%) να είναι σημαντικά υψηλότερο από των ανδρών (16,3%) και το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας να παρατηρείται στους νέους ηλικίας 15-29 ετών (32,9%). Από τα χαρακτηριστικά της ανεργίας είναι και το γεγονός ότι το ποσοστό των νέων ανέργων ανέρχεται στο 24,6 % του συνόλου των ανέργων, ενώ οι μακροχρόνιοι άνεργοι αποτελούν αντίστοιχα το 50,9%. Η μείωση της απασχόλησης και η αύξηση της ανεργίας αναμένεται να συνεχιστεί και στο 2ο εξάμηνο του έτους, λόγω της συνεχιζόμενης ύφεσης στην οικονομία και της μείωσης της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα, με το μέσο ποσοστό ανεργίας του 2011 να εκτιμάται στο 15,2% (σε εθνολογιστική βάση).

Νομισματικές και πιστωτικές εξελίξεις

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του μεγέθους που αποτελεί την ελληνική συμβολή στο Μ3 της ζώνης του ευρώ (εκτός του νομίσματος σε κυκλοφορία)²⁴ υποχώρησε το επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου του 2011 και διαμορφώθηκε σε -10,7% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2011: -10,2%, δ' τρίμηνο 2010: -11,8%). Ο ρυθμός αυτός, ο οποίος από το Φεβρουάριο του προηγούμενου έτους διαμορφώνεται σε αρνητικό επίπεδο, παρέμεινε χαμηλότερος από τον αντίστοιχο ρυθμό στη ζώνη του ευρώ και μάλιστα η διαφορά μεταξύ των δύο ρυθμών ήταν διπλή σε όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου.

Η μείωση του νομισματικού μεγέθους Μ3 στην Ελλάδα, το οποίο σχεδόν στο σύνολο του περιλαμβάνει καταθέσεις, συνδέεται κυρίως με την έντονη υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας, εξαιτίας της οποίας τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις κατέφυγαν στις καταθέσεις τους προκειμένου να καλύψουν καταναλωτικές ή λειτουργικές δαπάνες. Σε μικρότερο βαθμό, η πτώση του Μ3 ερμηνεύεται από την παρατηρούμενη μείωση των δανειακών υποχρεώσεων των νοικοκυριών, όπως αυτή καταγράφεται στους αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής της χρηματοδότησής τους. Τέλος, η πτώση του νομισματικού μεγέθους Μ3 ενισχύθηκε σημαντικά από την

²⁴ Το νομισματικό μέγεθος Μ3 της Ελλάδος, αλλά και κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ, δεν μπορεί να υπολογιστεί με ακρίβεια, καθώς τα κέρματα και τραπεζογραμμάτια ευρώ που έχουν τεθεί σε κυκλοφορία σε κάθε χώρα της ζώνης του ευρώ διακρατούνται και από κατοίκους άλλων χωρών της ζώνης του ευρώ (αλλά και από κατοίκους τρίτων χωρών). Επομένως, εξαιτίας των τεχνικών προβλημάτων για τον υπολογισμό του νομίσματος σε κυκλοφορία σε κάθε χώρα της ζώνης του ευρώ, δεν σχολιάζεται η εξέλιξη του ελληνικού Μ3, παρά μόνον η εξέλιξη των βασικών συνιστωσών του (εκτός του νομίσματος σε κυκλοφορία).

αυξημένη αβεβαιότητα μερίδας των αποταμιευτών, η οποία οδήγησε στη μετακίνηση αποταμιευτικών κεφαλαίων από στοιχεία του Μ3 προς τοποθετήσεις εκτός του Μ3 (όπως τοποθετήσεις στο εξωτερικό, τραπεζογραμμάτια ή χρυσές λίρες). Έτσι, καθώς μέρος της μείωσης του νομισματικού μεγέθους αποδίδεται σε υποκατάσταση των συνιστωσών του με άλλα περιουσιακά στοιχεία που πραγματοποιήθηκε με κριτήριο όχι μόνο την απόδοσή τους, συμπεραίνεται ότι ο ρυθμός μείωσης του Μ3 ήταν μεγαλύτερος από ότι μπορεί να δικαιολογηθεί με βάση την εξέλιξη των συνήθων προσδιοριστικών παραγόντων της ζήτησης χρήματος.

Αναλυτικότερα, ο ρυθμός μεταβολής του συνόλου των καταθέσεων, οι οποίες κατά τον ορισμό της ΕΚΤ περιλαμβάνονται στο Μ3, υποχώρησε σταδιακά κατά το 2011 και διαμορφώθηκε σε -10,7% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2011: -10,3%, δ' τρίμηνο 2010: -11,3%). Η εξέλιξη αυτή προήλθε από τη σημαντική υποχώρηση των καταθέσεων διάρκειας μίας ημέρας, ο ετήσιος ρυθμός μείωσης των οποίων διαμορφώθηκε τον Ιούλιο σε -13,4% (β' τρίμηνο 2011: -12,6% δ' τρίμηνο 2010: -8,0%). Πτώση σημείωσαν και οι καταθέσεις προθεσμίας έως 2 ετών, αλλά λιγότερο έντονη σε σύγκριση με τις καταθέσεις διάρκειας μίας ημέρας (Ιούλιος 2011: -8,4%, β' τρίμηνο 2011: -8,6%, δ' τρίμηνο 2010: -13,8%). Τέλος, οι τοποθετήσεις σε γερós, σε μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων διαθεσίμων και σε χρεόγραφα διάρκειας έως 2 έτη μειώθηκαν περαιτέρω.

Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του υπολοίπου της συνολικής χρηματοδότησης της οικονομίας από τα εγχώρια Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (ΝΧΙ)²⁵ επιβραδύνθηκε κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2011 και μηδενίστηκε τον Ιούλιο του 2011 (Δεκέμβριος 2010: 5,7%, δ' τρίμηνο 2010: 6,8%). Η πτώση του εν λόγω ρυθμού οφείλεται αφενός στη σημαντική επιβράδυνση του δωδεκάμηνου ρυθμού της πιστωτικής επέκτασης προς τον τομέα της γενικής κυβέρνησης σε 4,1% τον Ιούλιο του 2011 (Δεκέμβριος 2010: 28,4%, δ' τρίμηνο 2010: 32,7%) και αφετέρου στη διαμόρφωση του δωδεκάμηνου ρυθμού μεταβολής της χρηματοδότησης προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα (επιχειρήσεις, ελεύθερους επαγγελματίες-αγρότες-ατομικές επιχειρήσεις και

²⁵ Το υπόλοιπο της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τη γενική κυβέρνηση και τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα υπολογίζεται ως το άθροισμα των υπολοίπων των σχετικών δανείων, των χρεογράφων του Ελληνικού Δημοσίου και των εταιρικών ομολόγων που διακρατούν οι τράπεζες συν το υπόλοιπο των πιστοποιημένων δανείων και των εταιρικών ομολόγων. Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των υπολοίπων της χρηματοδότησης προσαρμόζεται για τις διαγραφές δανείων, τις μεταβολές της αξίας των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (που ενσωματώνονται στο υπόλοιπο της χρηματοδότησης προς τη γενική κυβέρνηση), τις συναλλαγματικές διαφορές που ενσωματώνονται στα δάνεια σε ξένο νόμισμα εκφραζόμενα σε ευρώ καθώς και τις αναταξινομήσεις δανείων.

ιδιώτες-ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα) σε αρνητικό επίπεδο (-1,2%) τον Ιούλιο του 2011 (Δεκέμβριος 2010: 0,0%, δ' τρίμηνο 2010: 0,9%).

Η πτώση την οποία εμφάνισε ο ετήσιος ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης προς τη γενική κυβέρνηση αντανάκλα την επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τοποθετήσεων των εγχώριων ΝΧΙ σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα, η συνεχιζόμενη αύξηση του αρνητικού ρυθμού μεταβολής οφείλεται στην εντονότερα δυσμενή επίδραση των παραγόντων που αφορούν τόσο την προσφορά όσο και τη ζήτηση δανείων. Η εξέλιξη αυτή αντανάκλα τη χειροτέρευση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, καθώς η κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας είναι μεγαλύτερη από ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί, αλλά και το κλίμα της αρνητικής ψυχολογίας στις χρηματοοικονομικές αγορές. Από την πλευρά της προσφοράς δανείων, βασικοί παράγοντες που επέδρασαν αρνητικά στην παροχή πιστώσεων ήταν οι ιδιαίτερα αυξημένες πιέσεις στη ρευστότητα των τραπεζών, λόγω των δυσκολιών που οι τελευταίες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ως προς την άντληση χρηματοδοτικών πόρων από εξωτερικές πηγές, και η άνοδος του ποσοστού των επισφαλών δανείων και του πιστωτικού κινδύνου, λόγω της εξασθένησης της οικονομικής δραστηριότητας. Επίσης, αρνητική επίδραση στην προσφορά πιστώσεων ασκούν η αβεβαιότητα των τραπεζών σχετικά με τη σταθερότητα του μακροοικονομικού περιβάλλοντος κατά τα επόμενα έτη και η αύξηση της «αποστροφής τους προς τον κίνδυνο». Από την πλευρά της ζήτησης, η διάθεση αλλά και η δυνατότητα των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων για περαιτέρω δανεισμό επηρεάστηκε αρνητικά από την ένταση της ύφεσης και την επιδείνωση της χρηματοοικονομικής τους κατάστασης.

Το επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου του 2011, τα επιτόκια των νέων τραπεζικών καταθέσεων και δανείων στην Ελλάδα ως επί το πλείστον αυξήθηκαν, εξέλιξη που ήταν συνεπής με την πορεία των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ και της αγοράς χρήματος. Παράλληλα, στη διαμόρφωση των τραπεζικών επιτοκίων κατά την εξεταζόμενη περίοδο συνέβαλαν ο υψηλότερος πιστωτικός κίνδυνος και κίνδυνος ρευστότητας που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, όσον αφορά τα επιτόκια των νέων τραπεζικών καταθέσεων και των *repos*, σημαντική ήταν η αύξηση του επιτοκίου των καταθέσεων προθεσμίας (νέες καταθέσεις με συμφωνημένη διάρκεια έως ένα έτος) από τα νοικοκυριά, το οποίο εμφάνισε άνοδο κατά 61 μονάδες βάσης και τον Ιούλιο του 2011 διαμορφώθηκε σε 4,29%, ενώ το πραγματικό επιτόκιο αυτής της κατηγορίας καταθέσεων διαμορφώθηκε σε θετικό επίπεδο από το Μάιο του τρέχοντος έτους. Γενικά, αυξητικά κινήθηκαν και τα επιτόκια

των νέων τραπεζικών δανείων το ίδιο διάστημα, αλλά οι αυξήσεις ήταν σαφώς μικρότερες σε σύγκριση με εκείνες την ίδια περίοδο ένα έτος νωρίτερα. Μάλιστα, η άνοδος των μεσο-μακροπρόθεσμων επιτοκίων, δηλαδή των επιτοκίων με συμφωνημένη διάρκεια άνω του έτους, υπολείπεται σημαντικά της ανόδου των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων, γεγονός που φανερώνει την ευνοϊκή επίδραση των μη συμβατικών μέτρων νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ στο κόστος δανεισμού του ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, το μέσο επιτόκιο των δανείων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις αυξήθηκε κατά 68 μονάδες βάσης και διαμορφώθηκε σε 6,43% τον Ιούλιο του 2011, ενώ το αντίστοιχο επιτόκιο των δανείων προς τους ελεύθερους επαγγελματίες αυξήθηκε κατά 70 μονάδες βάσης, σε 9,11%. Ομοίως, το μέσο επιτόκιο των δανείων προς τους ιδιώτες και τα ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα αυξήθηκε κατά 77 μονάδες βάσης σε 6,81% και η άνοδος του αφορούσε τόσο τα καταναλωτικά όσο και τα στεγαστικά δάνεια.

Το περιθώριο επιτοκίου, δηλ. η διαφορά μεταξύ του μέσου σταθμικού επιτοκίου των νέων τραπεζικών δανείων και του αντίστοιχου επιτοκίου των νέων καταθέσεων, αυξήθηκε στην Ελλάδα κατά 37 μονάδες βάσης το επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου του 2011 και διαμορφώθηκε τον Ιούλιο σε 4,30%. Καθώς το περιθώριο επιτοκίου στη ζώνη του ευρώ (Ιούλιος 2011: 2,46%) αυξήθηκε λιγότερο από ό,τι το ελληνικό, η διαφορά του από το υψηλότερο περιθώριο επιτοκίου στην Ελλάδα διευρύνθηκε κατά 36 μονάδες βάσης τον Ιούλιο σε σύγκριση με το τέλος του προηγούμενου έτους, φθάνοντας τις 184 μονάδες βάσης.

1.4.4 Οι προοπτικές το 2012

Το εξωτερικό οικονομικό περιβάλλον παρουσιάζεται το 2012 λιγότερο ευνοϊκό από ότι αρχικά αναμενόταν. Οι αβεβαιότητες εξακολουθούν να είναι μεγάλες, για τις περισσότερες αναπτυγμένες οικονομίες οι προοπτικές ανάπτυξης εμφανίζονται λιγότερο αισιόδοξες από ότι 6 μήνες πριν, ενώ η κρίση χρέους αφορά όλο και περισσότερες αναπτυγμένες οικονομίες.

Όσον αφορά τις προβλέψεις για την Ελληνική οικονομία, ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να παραμείνει αρνητικός και το 2012 (-2,5%), λόγω της συνέχισης της δημοσιονομικής προσαρμογής και της μεγαλύτερης ύφεσης του 2011. Η οικονομία θα επανέλθει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης το 2013. Η μείωση και του ΑΕΠ του 2012 αναμένεται να προέλθει από την εγχώρια ζήτηση, η συμβολή της οποίας προβλέπεται στις -4,9 εκατ. μονάδες. Η μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης, σε σταθερές τιμές, προβλέπεται να είναι μεγαλύτερη του 6%, λόγω της μείωσης του διαθέσιμου

εισοδήματος και της αύξησης της ανεργίας. Αντίθετα, η συμβολή του εξωτερικού τομέα αναμένεται θετική (συμβολή 2,4 εκατ. μονάδες στη μεταβολή του ΑΕΠ), με τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να προβλέπεται ότι θα αυξηθούν κατά 6,4% και τις εισαγωγές (σταθερές τιμές) να μειώνονται κατά 2,8%.

Το ποσοστό ανεργίας προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω το 2012, στο 16,4% του εργατικού δυναμικού (σε εθνικολογιστική βάση), λόγω της συνέχισης της ύφεσης της οικονομίας που θα οδηγήσει σε περαιτέρω μείωση και της απασχόλησης κατά 1,1%.

Τέλος ο πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί σημαντικά το 2012 επηρεαζόμενος κυρίως από την χαμηλή εγχώρια ζήτηση και τις διαρθρωτικές αλλαγές που βελτιώνουν τη λειτουργία των αγορών. Η αύξηση του εναρμονισμένου ΔTK το 2012 εκτιμάται στο 0,6%.

Στον πίνακα 1.2 παρουσιάζονται οι προβλέψεις για τα βασικά μεγέθη του πραγματικού τομέα της οικονομίας για το 2012.

Πίνακας 1.2 Βασικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)			
	2010	2011	2012
1. ΑΕΠ	-4,5	-5,5	-2,5
2. Ιδιωτική κατανάλωση	-4,5	-6,2	-3,8
3. Δημόσια κατανάλωση	-6,5	-8,0	-7,5
4. Επενδύσεις	-16,5	-12,9	-4,0
5. Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	3,8	3,9	6,4
6. Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	-4,8	-6,3	-2,8
7. Εναρμονισμένος ΔTK	4,7	2,8	0,6
8. Αποπληθωριστής ΑΕΠ	2,5	1,4	0,4
9. Απασχόληση	-2,1	-5,3	-1,1
10. Ποσοστό ανεργίας	11,9	15,2	16,4

Πηγή: Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2012

1.5 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η ανάλυση επικεντρώνεται στην αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας, με σκοπό να αναδείξει τα πλεονεκτήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες συγκεκριμένων περιοχών, καθώς και τα μειονεκτήματα που παρουσιάζουν αυτές και τους κινδύνους που διατρέχουν. Με αυτό τον τρόπο δύναται να διαπιστωθεί η καταλληλότητα της αναπτυξιακής στρατηγικής που θα ακολουθηθεί αλλά και των στόχων που θα τεθούν.

1.5.1 Χρήση της Ανάλυσης SWOT ως εργαλείου λήψης αποφάσεων στο χωρικό σχεδιασμό

Η ανάλυση SWOT είναι ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού, το οποίο χρησιμοποιείται για την ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος μιας επιχείρησης ή μιας χωρικής ενότητας - στη συγκεκριμένη περίπτωση - με στόχο την καταγραφή και ανάπτυξη των δυνατών της σημείων και τη χάραξη πολιτικών με βάση αυτά, ώστε να αξιοποιηθούν σωστά οι μελλοντικές ευκαιρίες. Με τον τρόπο αυτό αποκτάται πληροφορία και γνώση, μειώνεται το ρίσκο κατά τη διαδικασία λήψης πρωτοβουλιών και δύνανται να μετατραπούν τυχόν απειλές σε ευκαιρίες μέσω μελετημένων και στρατηγικού τύπου αποφάσεων.

Πιο συγκεκριμένα, με την ανάλυση SWOT μελετώνται τα δυνατά (Strengths) και αδύνατα (Weaknesses) σημεία μίας επιχείρησης, οργανισμού ή και περιοχής, καθώς και οι ευκαιρίες (Opportunities) και οι απειλές (Threats) που εμφανίζονται.

Τα δυνατά και αδύνατα σημεία αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον της χωρικής οντότητας, καθώς προκύπτουν από τους πόρους που αυτή διαθέτει. Στα δυνατά σημεία συγκαταλέγονται η καλή ποιότητα των τοπικών προϊόντων (ονομασίας προέλευσης), οι τάσεις αύξησης του ακαθάριστου προϊόντος, η σχετικά χαμηλή ανεργία, η ισόρροπη κατανομή του πληθυσμού, η ύπαρξη πανεπιστημιακής κοινότητας με πλούσιο έργο, η σπουδαία πολιτιστική κληρονομιά, η πληθώρα περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, κ.λπ. Αδύνατα σημεία αποτελούν η μικρή παραγωγικότητα του πρωτογενή τομέα, το χαμηλό κατά κεφαλήν προϊόν, η ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού, το μέτριο εκπαιδευτικό επίπεδο, οι δυσκολίες πρόσβασης στα μητροπολιτικά κέντρα, κ.λπ.

Αντιθέτως, οι ευκαιρίες και οι απειλές αντανακλούν μεταβλητές του εξωτερικού περιβάλλοντος της χωρικής οντότητας, τις οποίες η αυτοδιοικητική μονάδα θα πρέπει να εντοπίσει, να προσαρμοστεί σε αυτές ή ακόμα και να τις προσαρμόσει, όπου κάτι τέτοιο είναι εφικτό. Στις ευκαιρίες μπορούν να περιληφθούν η ανάπτυξη καινοτομιών, η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, η διαφοροποίηση και ο εμπλουτισμός του τουριστικού και του αγροτικού προϊόντος κ.λπ. Τέλος, απειλές δύνανται να αποτελέσουν ένα έντονα ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον, η μείωση των οικονομικών ενισχύσεων αγροτικών προϊόντων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η αυξητική τάση της ανεργίας, κ.λπ.

Συνοπτικά και σχηματικά η ανάλυση SWOT απεικονίζεται ως εξής:

Πίνακας Στοιχεία της Ανάλυσης SWOT

<p>Strength = δύναμη = πόροι ή ικανότητες ενός οργανισμού που μπορεί να χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του.</p>	<p>Weakness = αδυναμία = περιορισμοί, ελαττώματα ή απώλειες στην οργάνωση, που εμποδίζουν τον οργανισμό στην επίτευξη των στόχων του.</p>
<p>Opportunity = ευκαιρία = οποιαδήποτε ευνοϊκή κατάσταση, αλλαγή, ή συγκυρία στο εξωτερικό περιβάλλον, που μπορεί να ωφελήσει τον οργανισμό.</p>	<p>Threat = κίνδυνος = οποιαδήποτε δυσμενής κατάσταση στο περιβάλλον του οργανισμού, που μπορεί να αποβεί καταστροφική στην επίτευξη της στρατηγικής του ή στην επιβίωση του.</p>

Η ανάλυση SWOT επιδιώκει τη μείωση της αβεβαιότητας ως προς την εφαρμογή μιας συγκεκριμένης αναπτυξιακής πολιτικής, δράσης ή προγράμματος σε μια γεωγραφική ενότητα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συμβάλλει στον εντοπισμό κυρίαρχων και κρίσιμων προσδιοριστικών παραγόντων - εσωτερικών και εξωτερικών - που επηρεάζουν την επιτυχία της αναπτυξιακής πολιτικής.

Ανάλυση SWOT για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Ειδικότερα, για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας τα στοιχεία της Ανάλυσης SWOT απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα, σύμφωνα με το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων» για την προγραμματική περίοδο 2007-2013:

Πίνακας 1.5.1-1: Ανάλυση SWOT Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

<p>Ισχυρά Σημεία</p> <p>Τουριστικοί και πολιτιστικοί πόροι, με κύριο συντελεστή παγκόσμιας εμβέλειας την Ολυμπία.</p> <p>Κομβική θέση Πάτρας ως Δυτική Πύλη της Χώρας.</p> <p>Ζεύξη Ρίου – Αντιρρίου.</p> <p>Λειτουργία Υψηλής στάθμης πανεπιστημιακών σχολών (τρία πανεπιστήμια και ΑΤΕΙ) και Ερευνητικών Ινστιτούτων Διεθνούς Εμβέλειας.</p> <p>Πλούσιο υδάτινο δυναμικό.</p> <p>Περιβαλλοντικοί πόροι προστατευόμενοι από διεθνείς συμβάσεις (NATURA, RAMSAR).</p> <p>Ποιοτικά αγροτικά και αλιευτικά προϊόντα.</p>	<p>Αδυναμίες</p> <p>Πληθυσμιακή αποδυνάμωση της υπαίθρου.</p> <p>Χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ.</p> <p>Χαμηλά ποσοστά απασχόλησης και υψηλά ποσοστά ανεργίας.</p> <p>Ελλιπής διάχυση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων στην παραγωγική διαδικασία.</p> <p>Ενδοπεριφερειακές ανισότητες σε υποδομές υψηλής τεχνολογίας, πληροφορικής και επικοινωνίας.</p> <p>Έλλειψη οργανωμένων ΧΥΤΑ και υποδομής διαχείρισης απορριμμάτων.</p> <p>Διάβρωση εδαφών / απώλεια εδαφικού καλύμματος λόγω αποδάσωσης, υπερβόσκησης.</p> <p>Έλλειψη πλήρους πολιτικού αεροδρομίου, κλειστών αυτοκινητόδρομων και σύγχρονου σιδηροδρομικού δικτύου</p> <p>Έλλειψη δικτύου φυσικού αερίου.</p> <p>Δύσκολη προσπελασιμότητα ορεινών περιοχών.</p>
<p>Ευκαιρίες</p> <p>Δημιουργία και λειτουργία του Δυτικού Άξονα, της ΠΑΘΕ (Κόρινθος – Πάτρα – Πύργος-Τσακώνα), Ιόνια Οδός και σύγχρονης σιδηροδρομικής γραμμής.</p> <p>Αναβάθμιση του ρόλου της Πάτρας ως Δυτική Πύλη της Ελλάδας προς τις χώρες της Ε.Ε.</p> <p>Αξιοποίηση των πανεπιστημιακών και ερευνητικών δομών της Περιφέρειας.</p> <p>Αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης ποιοτικών υπηρεσιών στον τομέα του ειδικού ή εναλλακτικού Τουρισμού.</p>	<p>Απειλές</p> <p>Έντονος ανταγωνισμός σε τομείς της παραγωγής από χώρες της Ε.Ε. μετά την διεύρυνση του 2005.</p> <p>Δυσμενείς ρυθμίσεις νέας ΚΑΠ.</p> <p>Καθυστέρηση σύνδεσης με Εγνατία και Πανευρωπαϊκούς Άξονες.</p> <p>Ραγδαία μείωση των απασχολούμενων στον αγροτικό τομέα.</p>

<p>Ανάπτυξης αιολικής, υδροηλεκτρικής ενέργειας γεωθερμική και βιοκαύσιμα - βιομάζας.</p> <p>Ανάπτυξη τουρισμού και ιδιαίτερα των εναλλακτικών μορφών του (ιαματικός, Θρησκευτικός, χειμερινός, κλπ)</p> <p>Αξιοποίηση ορυκτών πόρων της Περιφέρειας (έρευνες για πετρέλαιο κλπ)</p> <p>Έλευση Φυσικού Αέριου</p> <p>Συμμετοχή στην Διαμεσογειακή Επιτροπή και στην μακρο-Περιφέρεια Ιονίου και Ανδριατικής</p> <p>Αξιοποίηση της 5ης Προγραμματικής Περιόδου της ΕΕ για ανάδειξη των στρατηγικών της πλεονεκτημάτων.</p>	
---	--

Δυνατά Σημεία (S)

- Η κατασκευή της Ζεύξης Ρίου-Αντιρρίου, που συνδέει την Πελοπόννησο με την Αιτωλοακαρνανία, θεωρείται μία από τις σημαντικότερες υποδομές της τελευταίας δεκαετίας. Επιπρόσθετα, δεσπόζουσα είναι η θέση της Περιφέρειας στο διεθνές σύστημα μεταφορών. Οι εξελίξεις στη Βαλκανική έχουν αναγάγει την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε κύρια πύλη της Χώρας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, αναβαθμίζοντας ουσιαστικά τον ρόλο της στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα και κυρίως στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών (π.χ. λιμάνι Πάτρας, Κατακόλου, Αστακού, Αιγίου, Κυλλήνης). Γενικότερα, εκτιμάται ότι η ολοκλήρωση των μεγάλων έργων μεταφορικής υποδομής (ολοκλήρωση οδικού δικτύου που θα συνδέει την Κόρινθο με τον Πύργο, κατασκευή Ιόνιας Οδού, κατασκευή βελτιωμένου σιδηροδρομικού δικτύου) θα συμβάλει στη βελτίωση του επιπέδου της συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης, τόσο διαπεριφερειακά όσο και ενδοπεριφερειακά και θα δράσει ως αναπτυξιακό εργαλείο οικονομικής αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού.
- Χαρακτηριστική είναι η ύπαρξη επαρκούς και ικανού επιστημονικού και ερευνητικού δυναμικού για την στήριξη διαφόρων δραστηριοτήτων στην περιοχή. Ειδικότερα, το Πανεπιστήμιο Πατρών, Δυτικής Ελλάδας, Ανοικτό Πανεπιστήμιο αλλά και τα ΑΤΕΙ Πατρών και Μεσολογγίου συμβάλλουν στην προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης, αποτελώντας πηγές προαγωγής γνώσης και καινοτομίας.
- Το πλούσιο υδάτινο δυναμικό της περιοχής, σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διαχείρισή του, προσδίδει συγκριτικά πλεονεκτήματα σε διάφορους τομείς

ανάπτυξης (π.χ. ιχθυοκαλλιέργειες Μεσολογγίου και Αμφιλοχίας, κατάλληλη διαχείριση του ποταμού Αχελώου για την άρδευση καλλιεργειών).

- Ιδιαίτερα σημαντικοί θεωρούνται οι τουριστικοί και πολιτιστικοί πόροι της περιοχής (Ορεινή Ναυπακτία, Καλάβρυτα, Ανδρίτσαινα, Δελφοί, Επικούρειος Απόλλωνας, με κομβικό σημείο την Αρχαία Ολυμπία), που με κατάλληλη οργάνωση και αξιοποίηση μπορούν να αποτελέσουν πόλους έλξης επισκεπτών και να καταστούν εργαλεία οικονομικής ανάπτυξης.
- Έντονη είναι και η ύπαρξη στην περιοχή πολλών και σημαντικών οικοσυστημάτων, τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, προστατευόμενων από διεθνείς συμβάσεις (Δάσος Στροφιλιάς, Κοτυχίου, κ.λ.π). Τα μέρη αυτά συμβάλλουν στην προβολή του τόπου προς τα έξω και κατά συνέπεια στην αύξηση της επισκεψιμότητας.
- Ποιοτικά αγροτικά και αλιευτικά προϊόντα που μέσα από το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Καλάθι Προϊόντων» μπορούν να αναδειχθούν και να προωθηθούν στις παγκόσμιες αγορές.

Αδύνατα Σημεία (W)

- Η έντονη αποβιομηχάνιση που έπληξε την περιοχή της Αχαΐας την περίοδο 1984 – 1992 είχε σαν συνέπεια να δημιουργήσει αρνητικό επενδυτικό κλίμα και αρνητική βιομηχανική συνείδηση την περίοδο αυτή σε όλη την Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας. Το κλίμα αυτό βελτιώθηκε με διοικητική παρέμβαση (σχετική τροποποίηση του Ν. 1892/90 διετούς διάρκειας για την περίοδο 1996 – 1998). Εντούτοις, η κρίση αυτή συνεχίζει ακόμα και σήμερα να επηρεάζει τις επενδυτικές προσδοκίες. Παράλληλα σημειώνονται χαμηλά ποσοστά απασχόλησης, υψηλά ποσοστά ανεργίας και χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ.
- Διαπιστώνεται μεγάλη απόκλιση μεταξύ έρευνας και διάχυσης των αποτελεσμάτων της πανεπιστημιακής κοινότητας στην παραγωγική διαδικασία, καθώς και ανομοιογένεια μεταξύ περιοχών ως προς την χρήση νέων τεχνολογιών και επικοινωνιών. Ένα σοβαρό μειονέκτημα είναι και το σημαντικό ποσοστό των ορεινών και ημιορεινών περιοχών, που δυσχεραίνει τις προσπάθειες ισόρροπης χωρικής ανάπτυξης της περιφέρειας.
- Η έλλειψη οργανωμένων ΧΥΤΑ (Χώρων Υγειονομικής Ταφής) και υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων, με συνέπεια να μην τηρούνται βασικές αρχές υγιεινής και προστασίας του περιβάλλοντος.
- Έντονη διαπιστώνεται η διάβρωση των εδαφών λόγω της υπερβόσκησης και της εκμετάλλευσης των δασών, με αποτέλεσμα να παρατηρείται ερημοποίηση, διάβρωση του εδάφους και πλημμύρες.

- Το υφιστάμενο σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο είναι αρκετά παλαιό και δεν διευκολύνει την ταχεία εξυπηρέτηση των μεταφορών καθώς και την απ' ευθείας σύνδεση με το δίκτυο της υπόλοιπης Χώρας. Το γεγονός αυτό στερεί από την Περιφέρεια τη δυνατότητα να λειτουργήσει ως κόμβος συνδυασμένων μεταφορών. Επιπρόσθετα, η απουσία αεροπορικών υποδομών - κυρίως πολιτικού αεροδρομίου - λειτουργεί ανασταλτικά στην τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας.
- Ένα ακόμη μειονέκτημα είναι και η έλλειψη δικτύου φυσικού αερίου στη Δυτική Ελλάδα, που παρά το γεγονός ότι έχει χαρακτηριστεί ως υψηλής προτεραιότητας, δεν έχει εξεταστεί επαρκώς η ωριμότητά του, δηλαδή οι τεχνικές προϋποθέσεις για την πραγματοποιήσή του. Το φυσικό αέριο είναι οικονομικό καύσιμο, αλλά και αποδεδειγμένα φιλική προς το περιβάλλον ενέργεια, με θετικές επιδράσεις στη δομή του ενεργειακού ισοζυγίου της χώρας, καθώς μειώνει την εξάρτησή της από το πετρέλαιο.
- Τέλος, χαρακτηριστική είναι η δυσκολία πρόσβασης στις ορεινές περιοχές της Περιφέρειας, με συνέπεια την απομόνωση της υπαίθρου, την ανεπάρκεια υποδομών, το χαμηλό βιοτικό επίπεδο και την πληθυσμιακή τους συρρίκνωση.

Ευκαιρίες (Ο)

- Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η ευκαιρία κατασκευής και λειτουργίας του Δυτικού Άξονα, της ΠΑΘΕ (Κόρινθος – Πύργος -Τσακώνα) της Ιόνιας Οδού αλλά και της σύγχρονης σιδηροδρομικής γραμμής με επέκταση του προαστιακού σιδηροδρόμου από Αθήνα μέχρι και Πύργο.
- Ο ρόλος της Πάτρας ως Δυτική πύλη της Ελλάδας προς τις χώρες της Ε.Ε. αναβαθμίζεται διαρκώς. Η θέση της περιοχής στο σύστημα μεταφορών της χώρας και η άμεση σύνδεση της, ιδιαίτερα μετά τη λειτουργία της γέφυρας Ρίου – Αντίρριου, με τις δύο δυτικές πύλες της Χώρας προς την Ευρώπη (Πάτρα, Ηγουμενίτσα) δίνει ευκαιρίες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων στον τομέα των μεταφορών. Οι ευκαιρίες αυξάνονται εάν αναπτυχθεί και το λιμάνι του Αστακού.
- Η λειτουργία του Πανεπιστημίου Πατρών, Δυτικής Ελλάδας, Ανοικτού Πανεπιστημίου καθώς και των ΑΤΕΙ Πάτρας και Μεσολογγίου σε συνδυασμό με την προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης (R&D) στην Περιφέρεια, προσδίδουν σημαντική βαρύτητα στο πνευματικό επίπεδο της περιοχής.
- Η αυξημένη ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού καθιστά επιτακτική την ανάγκη αξιοποίησης των υφιστάμενων φυσικών και πολιτιστικών πόρων, ώστε σε συνδυασμό με την ανάπτυξη καινοτόμων δραστηριοτήτων, να αυξηθεί η επισκεψιμότητα στην περιοχή (π.χ εκτεταμένες παραλίες, ποτάμια, βιότοποι, αρχαία μνημεία, κ.λπ.).

- Η θέση και γεωμορφολογία της περιοχής είναι ικανές να προωθήσουν τη δημιουργία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως την ανάπτυξη αιολικής, ηλιακής, κυματικής και υδροηλεκτρικής ενέργειας, γεωθερμικής και βιοκαύσιμα – βιομάζας.
- Το φυσικό αέριο είναι οικονομικό καύσιμο, αλλά και αποδεδειγμένα φιλική προς το περιβάλλον ενέργεια, με θετικές επιδράσεις στη δομή του ενεργειακού ισοζυγίου της χώρας, καθώς μειώνει την εξάρτησή της από το πετρέλαιο. Η αξιοποίησή του και η διελευσή του από την Δυτική Ελλάδα είναι μια σημαντική ευκαιρία.

Απειλές

- Έντονος προβάλλει ο ανταγωνισμός από χώρες της Ε.Ε. μετά τη διεύρυνση του 2005. Αυτό κατά συνέπεια σημαίνει ότι η Περιφέρεια κινδυνεύει να παρουσιάσει έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, απέναντι σε καλύτερες μεθόδους παραγωγής άλλων χωρών, λιγότερο κοστοβόρες και αποτελεσματικότερες.
- Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) χαρακτηρίζεται από μείωση των επιδοτήσεων των αγροτικών προϊόντων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με αποτέλεσμα ο πρωτογενής τομέας να πρέπει να αναζητήσει νέες πηγές άντλησης εσόδων και κυρίως να βασιστεί στις δικές του δυνάμεις.
- Αναφορικά με τις μεταφορικές υποδομές, παρατηρείται καθυστέρηση στη σύνδεση με την Εγνατία Οδό και τους Πανευρωπαϊκούς άξονες. Αυτό αποτελεί τροχοπέδη για την ανάπτυξη των μεταφορών και του τουρισμού.
- Τέλος, διαπιστώνεται ραγδαία αύξηση του ποσοστού ανεργίας, ειδικότερα στους νέους, καθώς και μείωση των απασχολουμένων ιδιαίτερα στον αγροτικό τομέα με αποτέλεσμα την αφαίμαξη του παραγωγικού δυναμικού της περιοχής.

1.6 Η Στρατηγική της Περιφερειακής Ανάπτυξης

Η Τοπική και η Περιφερειακή Ανάπτυξη αποτελούν τους βασικούς παράγοντες στην προσπάθεια για Εθνική Ανάπτυξη. Σε χώρες με χαμηλό κατά κεφαλή εισόδημα, τα οφέλη της ανάπτυξης επικεντρώνονται στα μητροπολιτικά κέντρα με αποτέλεσμα να εμφανίζονται περιφερειακές ανισότητες και ανομοιομορφα αναπτυξιακά αποτελέσματα. Οι Περιφέρειες πρέπει να ενισχύσουν τη διαπραγματευτική τους δύναμη στις εθνικές πολιτικές διεργασίες και να προβάλουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα για να προσφέρουν περισσότερα στην προσπάθεια για εθνική ανάπτυξη. Για να ενισχυθεί ο ρόλος και η συνεισφορά της Περιφέρειας στην εθνική οικονομική ανάπτυξη απαιτούνται ενέργειες για :

- Την ενδυνάμωση των διαχειριστικών δυνατοτήτων σε τοπικό επίπεδο

- Την εκπόνηση και εφαρμογή πολιτικών περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης
- Την αξιοποίηση των υπαρχόντων κοινωνικο-οικονομικών δομών
- Την προώθηση διακρατικών και διαπεριφερειακών δικτύων συνεργασίας και
- Την επεξεργασία νέων πολιτικών και στρατηγικών

Η απόσταση που χωρίζει τη χώρα μας από τα αναπτυγμένα κράτη της Ε.Ε. αποτελεί το βασικότερο περιφερειακό πρόβλημα της χώρας. Μερικές Περιφέρειες βέβαια, αξιοποιώντας μια σωστή παραγωγική συγκρότηση, ένα υψηλής ποιότητας ανθρώπινο κεφάλαιο και τα τουριστικά τους πλεονεκτήματα έχουν επιτύχει ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Οι περιφερειακές ανισότητες που έχουν δημιουργηθεί θα πρέπει να αντιμετωπιστούν επικεντρωμένες στην προσπάθεια για περιφερειακή σύγκλιση.

Σκοπός είναι η προς τα πάνω περιφερειακή σύγκλιση και όχι προς τα κάτω. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι Περιφέρειες πρέπει να αναπτύσσονται, αλλά οι λιγότερο ευνοημένες να αναπτύσσονται με μεγαλύτερους ρυθμούς. Η άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων θα επιτευχθεί με κατάλληλες περιφερειακές πολιτικές που θα βασίζονται σε μια σειρά μέτρων για την ενίσχυση των παραγωγικών και κοινωνικών υποδομών, των ανθρώπινων δυνατοτήτων, του κεφαλαίου και των μηχανισμών διοίκησης των Περιφερειών με αναπτυξιακή υστέρηση έτσι ώστε να ενισχύσουν τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα. Στις κατάλληλες αυτές πολιτικές που πρέπει να εφαρμοστούν περιλαμβάνονται:

- Η πολιτική των υποδομών και των δημοσίων δαπανών
- Η πολιτική επένδυσης κινήτρων
- Η πολιτική ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας
- Η πολιτική κατάρτισης και εκπαίδευσης
- Η πολιτική αποκέντρωσης και
- Η πολιτική διαπεριφερειακής συνεργασίας

Τα Περιφερειακά Ευρωπαϊκά Προγράμματα (ΠΕΠ), κατά την περίοδο εφαρμογής των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ), δεν μπόρεσαν να λειτουργήσουν σαν πραγματικά προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης. Αυτό οφείλεται στην αδυναμία των κοινωνιών των Περιφερειών της χώρας να προτείνουν προγράμματα ανάπτυξης, αλλά και στην επιδίωξη της Κεντρικής Διοίκησης να ελέγχει τόσο τις κατανομές όσο και τη διαχείριση των πόρων. Το αποτέλεσμα ήταν οι ήδη ανίσχυρες και με χωρίς πολιτικές προσβάσεις Περιφέρειες να απομακρυνθούν ακόμα περισσότερο αναπτυξιακά, από τις περισσότερο αναπτυγμένες και ευνοημένες. Η περιφερειακή σύγκλιση επομένως, πρέπει να επιτηρείται από την Κεντρική εξουσία με μετρήσιμο και σταθερό τρόπο ώστε

να αποφεύγονται πιέσεις από κάποιους ισχυρούς πολιτικούς παράγοντες ορισμένων Περιφερειών.

Πριν αναφερθούμε στο αναπτυξιακό όραμα και στους βασικούς στόχους της στρατηγικής περιφερειακής ανάπτυξης της Δυτικής Ελλάδας, θα ήταν φρόνιμο να αναφερθούν οι **δύο απαραίτητες προϋποθέσεις για την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής**. Η πρώτη προϋπόθεση αφορά την **ανάληψη δράσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης και η δεύτερη την δημιουργία μιας σωστής Δημόσιας Περιφερειακής Διοίκησης που θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της κοινωνίας για ανάπτυξη**.

1.6.1 Δράσεις αντιμετώπισης της κρίσης

Αν και υπάρχουν ποικίλες προσεγγίσεις στον ορισμό και την έννοια της φτώχειας, φαίνεται ότι κοινός στόχος όλων των προσεγγίσεων είναι ο χαρακτηρισμός και εντοπισμός των νοικοκυριών και ατόμων τα οποία υστερούν χαρακτηριστικά σε διαθέσιμους χρηματικούς και κοινωνικούς πόρους με αποτέλεσμα να μη μπορούν να συμμετέχουν κατά ανεκτό βαθμό στην κοινωνικοοικονομική ζωή της κοινωνίας που ζουν. Η υστέρηση των νοικοκυριών και ατόμων σε χρηματικούς και κοινωνικούς πόρους σημαίνει, βέβαια, ότι η έννοια της φτώχειας συντίθεται από στοιχεία ποσοτικά (ανεπαρκείς χρηματικοί πόροι) αλλά και ποιοτικά (ελλειπείς κοινωνικοί πόροι).

Η ποσοτική διάσταση της φτώχειας, συνεπώς, σημαίνει την έλλειψη πόρων για τη διασφάλιση των όρων και προϋποθέσεων ενός ελάχιστου (ανεκτού) επιπέδου ζωής. Η διάσταση αυτή της φτώχειας επιδέχεται ουσιαστικά δύο ορισμούς :

1. την απόλυτη φτώχεια που ορίζεται ως ποσοστό του πληθυσμού που ζει με λιγότερο από ένα καθορισμένο ποσό την ημέρα συνήθως με λιγότερο από ένα δολάριο σε τιμές του 1985 και
2. τη σχετική φτώχεια που ορίζεται ως ποσοστό των ατόμων σε μια χώρα που ζουν με εισόδημα κατώτερο ενός συγκεκριμένου ποσοστού του διαμέσου εισοδήματος (συνήθως 50% ή 60%). Ο ορισμός του ποσοστού του διαμέσου εισοδήματος διαφέρει από χώρα σε χώρα.

Η φτώχεια εκτός από τις άμεσες συνέπειες για τους ίδιους τους φτωχούς (αδυναμία συντήρησης του ίδιου και της οικογένειάς του, αδυναμία πρόσβασης στα υλικά και πολιτιστικά αγαθά) επιφέρει και μια σειρά παράπλευρων συνεπειών που αντανακλούν στο κοινωνικό σύνολο και στην οικονομία της χώρας.

Για την Δυτική Ελλάδα σύμφωνα με πρόσφατες επιστημονικές έρευνες και αναλύσεις ο κίνδυνος φτώχειας (όπως αυτός μετριέται με τον δείκτη Sen) είναι 30%, ποσοστό που είναι το 3ο μεγαλύτερο στην Ελλάδα.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι συνέπειες που μας κληροδότησε η κρίση είναι εκτεταμένες. Οδήγησε σε μεγάλη απώλεια της οικονομικής δραστηριότητας, αύξηση της ανεργίας, απότομη πτώση της παραγωγικότητας και σοβαρή εξασθένηση των δημόσιων οικονομικών. Μέχρι τα τέλη του 2012, αναμένεται ότι τα επίπεδα παραγωγής έντεκα κρατών μελών (μεταξύ των οποίων και η χώρα μας) θα εξακολουθήσουν να είναι χαμηλότερα εκείνων που είχαν πριν από την κρίση.

Το 2010, το ακαθάριστο δημόσιο χρέος της ΕΕ αυξήθηκε, συνολικά, σε περίπου 85% του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ και σε 80% σε όλη την ΕΕ. Ο δημοσιονομικός αντίκτυπος της κρίσης θα πολλαπλασιάσει τις επιπτώσεις της δημογραφικής εξέλιξης, με αποτέλεσμα να προστεθεί δημοσιονομική επιβάρυνση 4,5% στο ΑΕΠ μακροπρόθεσμα. Οι διαρθρωτικές αδυναμίες που δεν είχαν αντιμετωπιστεί πριν από την κρίση έγιναν εμφανέστερες και απαιτούν επείγουσα αντίδραση.

Η κρίση μπορεί να έχει μόνιμες επιπτώσεις στη δυνητική ανάπτυξη. Προβλέπεται ότι η μεσοπρόθεσμη δυνητική ανάπτυξη στην Ευρώπη θα παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα και υπολογίζεται σε 1,5% περίπου μέχρι το 2020 εάν δεν αναληφθεί διαρθρωτική δράση, ιδίως για να αντιμετωπιστεί το χάσμα της παραγωγικότητας της εργασίας με τους κυριότερους ανταγωνιστές μας. Λόγω του κυκλικού χαρακτήρα της, η ανάκαμψη από μόνη της δεν μπορεί να δώσει την αναγκαία ώθηση για να οδηγήσει την Ευρώπη στην κατάσταση που επικρατούσε προ της κρίσεως και να απορροφηθεί το συσσωρευθέν έλλειμμα.

Για να αποτρέψει καταστάσεις στασιμότητας, δυσβάστακτες τάσεις ως προς το χρέος, συσσώρευση ανισορροπιών και για να εξασφαλίσει την ανταγωνιστικότητά της, η Ευρώπη πρέπει να επιταχύνει την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών της, τις μεταρρυθμίσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα της και να επισπεύσει τώρα τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Οι δράσεις που προτείνουμε για την αντιμετώπιση της κρίσης είναι :

- Η επαγγελματική κατάρτιση και η αναζήτηση εργασίας θα πρέπει να συνδεθούν στενότερα με τα οφέλη.

- Η μετατόπιση του βάρους της φορολογίας από την εργασία σε άλλους τομείς, πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα, προκειμένου να ενισχυθεί η ζήτηση για εργασία και να τονωθεί η ανάπτυξη.
- Τα συστήματα φορολογικών ελαφρύνσεων, οι ρυθμίσεις ευέλικτης εργασίας και η δημιουργία παιδικών σταθμών και δημιουργικής απασχόλησης παιδιών θα πρέπει να προσανατολιστούν στο να ευνοούν τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας προσώπων που συνεισφέρουν στο δευτερεύον εισόδημα σε ένα νοικοκυριό.
- Θα πρέπει να επιταχυνθούν οι προσπάθειες για τη μείωση της αδήλωτης εργασίας τόσο με την ενίσχυση της επιβολής των υφιστάμενων κανονισμών όσο και με την επανεξέταση των συστημάτων φορολογικών ελαφρύνσεων.
- Επίσπευση της εφαρμογής μέτρων που τονώνουν την ανάπτυξη όπως η διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ και των καινοτόμων νεοσύστατων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση. Ήδη σημαντικές πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί από το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, με την αναμόρφωση του Αναπτυξιακού Νόμου, την δημιουργία του Ταμείου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης καθώς και με την προώθηση των προγραμμάτων προώθησης και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας και της επιχειρηματικότητας ειδικών πληθυσμιακών μονάδων.
- Αναθεώρηση του πτωχευτικού πλαισίου με έμφαση στην δεύτερη ευκαιρία.
- Ενθάρρυνση της καθετοποίησης της επεξεργασίας παραδοσιακών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων της Περιφέρειας.
- Παροχή υπηρεσιών ποιοτικού ελέγχου και πιστοποίησης.
- Εισαγωγή καινοτομίας και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της βιωσιμότητας των ΜΜΕ με στόχο την αύξηση των θέσεων απασχόλησης.
- Ορθολογική χωροθέτηση της μεταποιητικής δραστηριότητας.
- Παροχή κινήτρων και άλλων προωθητικών ενεργειών για τη δημιουργία μεταποιητικών εκμεταλλεύσεων στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές.

1.6.2 Δημόσια Περιφερειακή Διοίκηση

Η Κυβέρνηση με την ψήφιση του «Καλλικράτη» πήρε τη μεγάλη απόφαση να παραχωρήσει μεγάλο μερίδιο εξουσίας, αποφασιστικών αρμοδιοτήτων και πόρων στις αυτοδιοικητικές Περιφέρειες. Πρόκειται για μια σημαντική θεσμική μεταβολή που έχει στόχο την ανάπτυξη των Περιφερειών και τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων τόσο σε Εθνικό, όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, που αποτελεί σήμερα τη φτωχότερη περιφέρεια της Χώρας αλλά και της Ευρώπης, η

αύξηση της ευημερίας και των εισοδημάτων των πολιτών και η βελτίωση των κοινωνικών και παραγωγικών υποδομών είναι τα στοιχεία που θα αυξήσουν το ρυθμό ανάπτυξης στην περιοχή μας. Εκτός της ιδιαίτερης οικονομικής βοήθειας και μέριμνας, με την κατανομή περισσότερων πόρων έναντι των υπολοίπων περιφερειών, που πρέπει να έχει η ΠΔΕ από την Κεντρική Εξουσία, ένας άλλος σημαντικός παράγων για την επίτευξη του στόχου της ανάπτυξης είναι η σωστή λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης στην Περιφέρεια.

Είναι λοιπόν σήμερα η μεγάλη ευκαιρία, ο σωστός αναπτυξιακός σχεδιασμός και η διοικητική οργάνωση της Νέας Περιφέρειας να συνδυαστεί με την σωστή λειτουργία των Υπηρεσιών της, στη βάση της στελέχωσης, της διαφάνειας, της ευελιξίας των δραστηριοτήτων και της αποτελεσματικότητας των ενεργειών. Η Δημόσια Διοίκηση της ΠΔΕ θα πρέπει να λειτουργήσει με τις αρχές του σύγχρονου management. Η κάθε Υπηρεσία θα θέτει στόχους βάσει των οποίων θα προγραμματίζει τις ενέργειές της, θα οργανώνεται δομικά και μηχανογραφικά, θα ελέγχεται για την αποτελεσματικότητά της και θα αξιολογείται το έργο της συνολικά αλλά και κάθε υπαλλήλου χωριστά. Την διοίκηση των υπηρεσιών θα πρέπει να αποτελούν στελέχη δυναμικά και έμπειρα στο αντικείμενό τους τα οποία θα τοποθετηθούν μετά από διαφανή και αξιοκρατική διαδικασία επιλογής. Το κέρδος από την λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης με τον τρόπο αυτό δεν θα είναι οικονομικό όπως στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, αλλά θα μεταφράζεται σε αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης της Περιφέρειας και βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης των πολιτών. Τονίζεται ότι υπάρχει καθολική υποχρέωση ανάρτησης στο διαδίκτυο όλων των αποφάσεων της Περιφέρειας ώστε να διασφαλίζεται η απόλυτη διαφάνεια, ο αποτελεσματικός δημόσιος έλεγχος αλλά και να γίνεται εφικτή η ουσιαστική λογοδοσία των αυτοδιοικητικών αρχών. Μια σωστή και αποτελεσματική λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης στην ΠΔΕ θα έχει σαν αποτέλεσμα :

1. Την έγκαιρη και ποιοτική κατασκευή έργων (συγκοινωνιακών, περιβαλλοντικών, διαχείρισης υδάτινων πόρων, εγγειοβελτιωτικών, αντιπλημμυρικών, κτιριακών, λιμενικών, κ.λπ.) με πλήρη απορροφητικότητα των πιστώσεων των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (ΕΣΠΑ και Τομεακών)
2. Την άψογη λειτουργία των υπηρεσιών (υγειονομικών, τεχνικών, γεωργικών, εκπαιδευτικών, κ.λπ.) οι οποίες με διαφάνεια, αμεροληψία, πλήρη μηχανοργάνωση και μηχανισμούς βελτίωσης της γραφειοκρατίας, θα συμβάλουν στην άμεση εξυπηρέτηση και επίλυση των προβλημάτων των πολιτών

Η εφαρμογή πολιτικών ανάταξης της Δημόσιας Διοίκησης πρέπει να είναι άμεση. Η Δημόσια Διοίκηση να αποτελέσει τη βάση πάνω στην οποία θα στηριχθούν οι πυλώνες ανάπτυξης της χώρας και της Περιφέρειάς μας.

1.7 ΤΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΟΡΑΜΑ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο, στα πλαίσια της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης, προσδιορίστηκαν και αναλύθηκαν τα πλεονεκτήματα, οι αδυναμίες, οι ευκαιρίες και οι απειλές που χαρακτηρίζουν την ΠΔΕ. Η ιεραρχική κατάταξη των χαρακτηριστικών μαζί με τους στόχους της πολιτικής αλλά και η δύσκολη οικονομική και κοινωνική συγκυρία στην οποία έχει βρεθεί η χώρα μας, επηρεάζουν σαφώς τη μελλοντική πορεία της Περιφέρειάς μας.

Η αποσαφήνιση των γενικών στόχων, των σκοπών και των επιδιώξεων του προγράμματος δράσης της ΠΔΕ αλλά και η κατεύθυνση που θα ακολουθήσει η ηγεσία της Περιφέρειας για την επίτευξή τους, γίνεται από τον προσδιορισμό του οράματος, που για τη Δυτική Ελλάδα διατυπώνεται ως:

«Αυτοτροφοδοτούμενη, εξωστρεφής και αειφορική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εστιασμένη στην παγκόσμια ταυτότητά της, στις αξίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον»

Πρωταγωνιστικό ρόλο έχει ο πολίτης της Δυτικής Ελλάδας και στόχος είναι όχι μόνο η κάλυψη των αναγκών του αλλά και η συμμετοχή του στην συνδιαμόρφωση αποφάσεων για το περιβάλλον, τους φυσικούς πόρους, την υγεία, τον πολιτισμό, την εκπαίδευση.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την επίτευξη του οράματος είναι:

- ΚΓ1: Αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και άρση των αδυναμιών της ΔΕ
- ΚΓ2 :Αντιμετώπιση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων
- ΚΓ3 : Σεβασμός στο περιβάλλον
- ΚΓ4: Ανάπτυξη της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της, ως οργανισμών, και στη βελτίωση των σχέσεων της με τους πολίτες, τους λοιπούς δημόσιους φορείς. Διαφάνεια σε όλους τους τομείς της Διοίκησης
- ΚΓ5 :Στήριξη των επιχειρήσεων και της επιχειρηματικότητας

- ΚΓ6 :Προώθηση των τοπικών προϊόντων στην εγχώρια και ξένη αγορά
- ΚΓ 7:Ενίσχυση της κοινωνικής μέριμνας και των μέτρων για την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό
- ΚΓ 8: Βελτίωση της απασχόλησης με δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

Η στρατηγική για την ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας πρέπει να ενσωματώνει:

- Την συμπληρωματικότητα και συνεργασία των αστικών περιοχών της
- Τις δυναμικές και ελκυστικές ορεινές και ημι - ορεινές περιοχές
- Την αειφόρο ανάπτυξη
- Την εταιρική σχέση πόλεων και υπαίθρου
- Την διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών
- Την επαρκή προσπελασιμότητα
- Την αποτελεσματικότερη και αειφόρο χρήση των υποδομών
- Την διάδοση των καινοτομιών και της γνώσης από τα υψηλής στάθμης ερευνητικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα
- Την διατήρηση και ανάπτυξη της φυσικής κληρονομιάς
- Την ορθή διαχείριση των υδάτινων πόρων
- Την συντήρηση και δημιουργική διαχείριση των φυσικών, αγροτικών και πολιτιστικών τοπίων
- Την συντήρηση και δημιουργική διαχείριση της πολιτιστικής αστικής κληρονομιάς

1.8 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Ο γενικός στόχος είναι η βελτίωση του γενικού επιπέδου ευημερίας της περιφέρειας, όπως αυτό αντικατοπτρίζεται στην αγορά εργασίας και στους διάφορους δείκτες ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. **Ο γενικός αναπτυξιακός στόχος είναι η αξιοποίηση της κομβικής θέσης της Περιφέρειας και των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων για την υπέρβαση των προβλημάτων της ανεργίας και της ενδοπεριφερειακής ανισότητας.** Με άλλα λόγια ο απώτερος σκοπός του είναι η αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος λαμβάνοντας υπόψη τόσο τη χωρική του κατανομή (μείωση της ψαλίδας των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων) όσο και τη κοινωνική του διάσταση (μείωση της ανεργίας). Ο γενικότερος αυτός στόχος θα υλοποιηθεί με την εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιφέρειας.

Η αύξηση του ΑΕΠ προϋποθέτει τόσο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του παραγόμενου προϊόντος όσο και την βελτίωση της παραγωγικότητας της εργασίας. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του παραγόμενου προϊόντος προϋποθέτει με τη σειρά της, την ολοκλήρωση και τον εκσυγχρονισμό των μεταφορικών και παραγωγικών υποδομών για τη δημιουργία εξωτερικών οικονομιών, οι οποίες μέσα από τις δυνάμεις της ελεύθερης αγοράς, αλλά και με διάφορες υποστηρικτικές ενέργειες προς τους παραγωγικούς τομείς, θα επιφέρουν τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη τους. Από την άλλη μεριά αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας προϋποθέτει την αναδιάρθρωση της παραγωγής. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην περιφέρεια το 40% του εργατικού δυναμικού παράγει μόνο το 17% περίπου του περιφερειακού ΑΕΠ. Δεδομένου ότι ένα τόσο μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού παράγει τόσο μικρό πλούτο, για την αύξηση του κατά κεφαλήν προϊόντος η αναδιάρθρωση της παραγωγής αποτελεί συνθήκη εκ των ων ουκ άνευ.

Οι παραπάνω περιγραφείσες διαδικασίες θα πρέπει να ολοκληρωθούν λαμβάνοντας υπόψη, τόσο τη χωρική διάσταση της ανάπτυξης και της διάχυσης των αποτελεσμάτων της, όσο και της επικρατούσες συνθήκες στην αγορά εργασίας. Δηλαδή ο στόχος της ανάπτυξης τίθεται παράλληλα με τον στόχο της αύξησης του βαθμού απασχόλησης του εργατικού δυναμικού, καθώς και με τον στόχο της μείωσης των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων είτε μεταξύ των διαφόρων Περιφερειακών Ενοτήτων, είτε μεταξύ αγροτικών και αστικών πληθυσμών. Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιφέρεια στην αγορά εργασίας της, είναι το πολύ υψηλό ποσοστό μακροχρόνια ανέργων, το πολύ υψηλό ποσοστό νέων ανέργων και η ανεργία των γυναικών, ενώ όσον αφορά τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες υφίστανται σημαντικές ανισότητες τόσο μεταξύ των τριών Περιφερειακών Ενοτήτων όσο και μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών καθώς και μεταξύ πεδινών και ορεινών περιοχών και αφορούν όλους τους τομείς.

Επιπλέον, το περιβάλλον πρέπει να τίθεται ως παράμετρος του στρατηγικού στόχου της περιφέρειας. Αποτελεί και αυτό μια συνιστώσα της βιωσιμότητας της ανάπτυξης. Σήμερα τα κυριότερα προβλήματα σχετικά με το περιβάλλον αφορούν την προστασία και ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων και των απορριμμάτων καθώς και την πρόληψη των επιπτώσεων που θα έχουν το σύνολο των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων στη περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Συνεπώς οι παράγοντες που θα ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή και θα εξασφαλίσουν την βιωσιμότητα της ανάπτυξης, και που αποτελούν τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, είναι:

1. Η σμίκρυνση του εύρους των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και προώθηση της Περιφέρειας ως ενιαίου οικονομικού και κοινωνικού χώρου (δημιουργία «Περιφερειακής Συνείδησης»)
2. Η επίτευξη υψηλής ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας, η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων στην αγορά εργασίας (ενίσχυση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής) και βελτίωση της δημόσιας διοίκησης
3. Η προστασία του περιβάλλοντος και εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης
4. Ανάπτυξη της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της, ως οργανισμών, και η βελτίωση των σχέσεών της με τους πολίτες, τους λοιπούς δημόσιους φορείς

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα κύρια προβλήματα της Περιφέρειας μπορούν να ταξινομηθούν στις παρακάτω κατηγορίες και να ιεραρχηθούν ανάλογα με την σημασία τους στην επίτευξη του γενικότερου αναπτυξιακού στόχου.

- Συμπλήρωση και εκσυγχρονισμός των υποδομών.
 - ο Εδώ περιλαμβάνονται κυρίως οι μεταφορικές υποδομές αλλά και οι διάφορες παραγωγικές και κοινωνικές υποδομές που είναι απαραίτητες για την εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιφέρειας και την δημιουργία εξωτερικών οικονομιών οι οποίες με τη σειρά τους θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των τομέων παραγωγής και την απαιτούμενη αναδιάρθρωση τους.
- Ενδοπεριφερειακές ανισότητες - ανάπτυξη της υπαίθρου και των ορεινών περιοχών.
 - ο Η μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων είναι απαραίτητη συνθήκη για την ισόρροπη ανάπτυξη της περιφέρειας και την εξασφάλιση της βιωσιμότητας αυτής της ανάπτυξης.
- Ανασυγκρότηση παραγωγικού μοντέλου
 - ο Η ανασυγκρότηση του παραγωγικού ιστού προς τομείς, κλάδους και υπηρεσίες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας (που ενσωματώνουν τις εξελίξεις στην τεχνολογική πρόοδο και στην καινοτομία), η ανάπτυξη συνεργιών υψηλού επιπέδου μεταξύ των τριών τομέων παραγωγής, και

η προώθηση της επιχειρηματικότητας με κυρίαρχα εξαγωγικό προσανατολισμό, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την προώθηση της οικονομίας της γνώσης, την κινητοποίηση των ενδογενών πόρων και την προσέλκυση εξωτερικών επενδύσεων.

- Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και βελτίωση της παραγωγικότητας του.
 - ο Η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και η βελτίωση των χαρακτηριστικών του καθώς και η καταπολέμηση των διαρθρωτικών προβλημάτων της αγοράς εργασίας αποτελούν προϋποθέσεις για την εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και κατ' επέκταση της βιωσιμότητας της ανάπτυξης.
- Προστασία του περιβάλλοντος
 - ο Το περιβάλλον στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας δεν έχει επιβαρυνθεί ιδιαίτερα σε σχέση με άλλες περιφέρειες, αλλά οι σημαντικότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον υφίστανται στο υδάτινο δυναμικό της και στην ανάγκη για ορθολογική διαχείριση του.

Η χάραξη μιας μακροπρόθεσμης αναπτυξιακής στρατηγικής με στοχευμένα χαρακτηριστικά αποτελεί την μοναδική υγιή αντίδραση στην αντιμετώπιση των σημαντικών προκλήσεων της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης. Απαραίτητα συστατικά για την σύνταξη και υλοποίηση ενός αναπτυξιακού προγράμματος είναι:

- Η καλή γνώση των ιδιαίτερων οικονομικών κα κοινωνικών συνθηκών της Περιφέρειας,
- Η καλή γνώση των ιδιαίτερων αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας με διασφάλιση των αναγκαίων παραγωγικών συντελεστών, οι οποίοι συνίστανται στους παραδοσιακούς «έδαφος, κεφάλαιο, εργασία» και στην «επιχειρηματικότητα».

Η εξειδίκευση αυτών των παραγόντων για την ΠΔΕ αναδεικνύει την αναγκαιότητα κάλυψής τους ή ενίσχυσης τους προκειμένου να επέλθει βελτίωση τους και διάχυση των αποτελεσμάτων τους στην κοινωνία μέσω πολλαπλασιαστών.

1.8.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Με βάση τις νέες δυνατότητες και προοπτικές για τη χωροταξική ολοκλήρωση και ανάπτυξη του ελληνικού χώρου, καθώς και με χωροταξική υποστήριξη διασυνοριακών λειτουργικών διασυνδέσεων, η διεθνής προοπτική και ακτινοβολία της ΠΔΕ προβλέπεται να ενισχύεται:

- ως νότια Δυτική Πύλη της χώρας προς την Κεντρική Μεσόγειο και την Ευρωπαϊκή Ένωση και κόμβος συνδυασμένων μεταφορών,
- ως κεντρικός πόλος ανάπτυξης στον αναπτυξιακό άξονα Αδριατικής – Ιονίου που συνδέει την Ευρώπη με τη Μέση Ανατολή μέσω Ηγουμενίτσας,
- ως τουριστικός - πολιτιστικός και εμπορευματικός – διαμετακομιστικός κόμβος, των δικτύων διευρωπαϊκής συνεργασίας και ανάπτυξης στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης (Νότιο Μεσογειακό Τόξο).

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, από πλευράς ρυθμών ανάπτυξης και οικονομικών δεικτών, είναι γνωστό ότι παρουσιάζει σημαντική υστέρηση, συγκριτικά με άλλες Περιφέρειες της χώρας. Είναι και παραμένει μια από τις φτωχότερες της Ευρώπης. Μια κατάσταση που στα τελευταία πέντε χρόνια χειροτέρεψε δραματικά. Παρόλο που η Δυτική Ελλάδα διαθέτει:

- πλούσιο και ποικιλόμορφο φυσικό περιβάλλον, υψηλής αισθητικής αξίας,
- υψηλής αξίας πολιτιστικό προϊόν,
- παραγωγική διάρθρωση με παρουσία όλων των τομέων της οικονομίας,
- ευνοϊκή γεωγραφική θέση και σημαντικά λιμάνια,
- πλούσιο υδατικό δυναμικό,
- ποικιλομορφία στην αγροτική παραγωγή,
- μεταποιητική δραστηριότητα με μακρά παράδοση σε συγκεκριμένους κλάδους,
- σημαντικούς και διαφοροποιημένους τουριστικούς πόρους και
- μεγάλη συγκέντρωση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και ερευνητικών κέντρων,

υπολείπεται σε σημαντικές υποδομές και διεθνείς συνδέσεις. Υστερεί στον αναπτυξιακό τομέα, αφού το παραγωγικό της απόθεμα είναι εγκλωβισμένο από χρόνιες διαρθρωτικές αγκυλώσεις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχει αναπτυξιακή δυναμική και προοπτική. Η υψηλή ανεργία, ο μηδενικός ρυθμός ανάπτυξης, το χαμηλό κατά κεφαλή προϊόν ορίζουν τις συντεταγμένες της καθημερινότητας του πολίτη της Δυτικής Ελλάδας.

Η ανασυγκρότηση της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μπορεί να αυξήσει την απασχόληση δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας. Η Δυτική Ελλάδα

έχει τη δυνατότητα να γίνει πόλος βιώσιμης ανάπτυξης και υψηλής ανταγωνιστικότητας, με σεβασμό στον πολίτη και στο περιβάλλον. Στόχος είναι η ανάδειξη και αξιοποίηση του χαρακτηριστικού της ποικιλομορφίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, που εκφράζεται από:

- Το πολυδιάστατο φυσικό περιβάλλον (ορεινούς όγκους, παραλιακό μέτωπο, σημαντικούς βιότοπους, περιοχές Natura).
- Την άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας και στους τρεις παραγωγικούς τομείς παραγωγής (πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή).
- Το ανθρώπινο δυναμικό.

Οι αναπτυξιακοί άξονες που ενσωματώνουν το όραμα όπως καθορίστηκε παραπάνω και παράλληλα συντάσσονται με τους επιμέρους στόχους που αναλύθηκαν είναι :

Άξονας 1	Προστασία του περιβάλλοντος και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής
Άξονας 2	Οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση
Άξονας 3	Ενίσχυση της κοινωνικής μέριμνας και των μέτρων για την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό
Άξονας 4	Ανάπτυξη της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της, ως οργανισμών, και στη βελτίωση των σχέσεων της με τους πολίτες, τους λοιπούς δημόσιους φορείς

Στον άξονα 1 ενσωματώνονται οι κατευθυντήριες γραμμές ανανσυγκρότησης ΚΓ1, ΚΓ2 και ΚΓ3, στον άξονα 2 οι ΚΓ1, ΚΓ2, ΚΓ5 ΚΑΙ ΚΓ6, στον άξονα 3 ο ΚΓ7 και στον άξονα ο ΚΓ4

Παρακάτω παρουσιάζουμε διαγραμματικά την σύνδεση του οραματικού στόχου με τους ειδικούς στόχους καθώς και τους άξονες με τις κατευθυντήριες γραμμές που θα πρέπει να επηρεάσουν την στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην επόμενη τριετία.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΟΡΑΜΑ
Αυτοτροφοδοτούμενη, εξωστρεφής και
αιφορική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας
Δυτικής Ελλάδας εστιασμένη στην παγκόσμια
ταυτότητά της, στις αξίες για τον άνθρωπο και το
περιβάλλον

Ειδικός Στόχος
Η σμίκρυνση του εύρους των
ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και
προώθηση της Περιφέρειας ως
ενιαίου οικονομικού και κοινωνικού
χώρου (δημιουργία «Περιφερειακής
Συνείδησης»)

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ
Αξιοποίηση της κομβικής θέσης της Περιφέρειας
και των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων για την
υπέρβαση των προβλημάτων της ανεργίας και
της ενδοπεριφερειακής ανισότητας

Ειδικός Στόχος
Η προστασία του
περιβάλλοντος και
εξασφάλιση της βιώσιμης
ανάπτυξης

Ειδικός Στόχος
Η επίτευξη υψηλής ανταγωνιστικότητας και
εξωστρέφειας, η αντιμετώπιση των
διαρθρωτικών προβλημάτων στην αγορά
εργασίας (ενίσχυση της απασχόλησης και της
κοινωνικής συνοχής) και βελτίωση της
δημόσιας διοίκησης ερευνητικά και
πανεπιστημιακά ιδρύματα

Ειδικός Στόχος
Ανάπτυξη της Περιφέρειας και των Νομικών
Προσώπων της, ως οργανισμών, και η
βελτίωση των σχέσεών της με τους πολίτες,
τους λοιπούς δημόσιους φορείς

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άξονας 1	Προστασία του περιβάλλοντος και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής
Άξονας 2	Οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση
Άξονας 3	Ενίσχυση της κοινωνικής μέριμνας και των μέτρων για την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό
Άξονας 4	Ανάπτυξη της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της, ως οργανισμών, και στη βελτίωση των σχέσεων της με τους πολίτες, τους λοιπούς δημόσιους φορείς

- ΚΓ1: Αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και άρση των αδυναμιών της ΔΕ
- ΚΓ2 :Αντιμετώπιση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων
- ΚΓ3 : Σεβασμός στο περιβάλλον
- ΚΓ4: Ανάπτυξη της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της, ως οργανισμών, και στη βελτίωση των σχέσεων της με τους πολίτες, τους λοιπούς δημόσιους φορείς. Διαφάνεια σε όλους τους τομείς της Διοίκησης
- ΚΓ5 :Στήριξη των επιχειρήσεων και της επιχειρηματικότητας
- ΚΓ6 :Προώθηση των τοπικών προϊόντων στην εγχώρια και ξένη αγορά
- ΚΓ 7:Ενίσχυση της κοινωνικής μέριμνας και των μέτρων για την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό

Στον παρακάτω πίνακα γίνεται προσπάθεια να συνδεθούν οι άξονες παρέμβασης για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με τις θεματικές προτεραιότητες που έχουν τεθεί και ισχύουν για την παρούσα προγραμματική περίοδο (ΕΣΠΑ 2007 – 2013). Η συσχέτιση αυτή διευκολύνει κατά την άποψή μας την συσχέτιση με τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά προγράμματα.

Κωδικός	Θέμα προτεραιότητας	ΑΞΟΝΕΣ			
		1	2	3	4
Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη (Ε&ΤΑ), καινοτομία και επιχειρηματικότητα					
01	Δραστηριότητες (Ε&ΤΑ) σε ερευνητικά κέντρα		•		
02	Υποδομή (Ε&ΤΑ) (συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων, των οργάνων και των δικτύων υπολογιστών μεγάλης ταχύτητας που συνδέουν ερευνητικά κέντρα) και κέντρα ικανότητας όσον αφορά συγκεκριμένες τεχνολογίες		•		
03	Μεταφορά τεχνολογίας και βελτίωση των δικτύων συνεργασίας μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), μεταξύ αυτών και άλλων επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, ιδρυμάτων μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κάθε τύπου, περιφερειακών αρχών, ερευνητικών κέντρων και επιστημονικών και τεχνολογικών πόλων		•		
04	Συνδρομή προς την Ε&ΤΑ, ιδίως των ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε υπηρεσίες Ε&ΤΑ ερευνητικών κέντρων)		•		
05	Προηγμένες υπηρεσίες υποστήριξης για επιχειρήσεις και ομίλους επιχειρήσεων		•		
06	Συνδρομή προς τις ΜΜΕ για την προώθηση φιλοπεριβαλλοντικών προϊόντων και διαδικασιών παραγωγής (εισαγωγή ουσιαστικού συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, υιοθέτηση και χρήση τεχνολογιών για την πρόληψη της ρύπανσης, ενσωμάτωση καθαρών τεχνολογιών στην		•		
07	Επενδύσεις σε επιχειρήσεις που συνδέονται άμεσα με την έρευνα και την καινοτομία (καινοτόμες τεχνολογίες, σύσταση νέων επιχειρήσεων από τα πανεπιστήμια, υφιστάμενα κέντρα και επιχειρήσεις Ε&ΤΑ κ.λπ.)		•		
08	Άλλες επενδύσεις σε επιχειρήσεις	•			
09	Άλλα μέτρα για την τόνωση της έρευνας και της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ	•			
Κοινωνία της πληροφορίας					
10	Υποδομή τηλεπικοινωνιών		•	•	

	(συμπεριλαμβανομένων των ευρυζωνικών δικτύων)				
11	Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (πρόσβαση, ασφάλεια, διαλειτουργικότητα, πρόληψη κινδύνου, έρευνα, καινοτομία, ηλεκτρονικό περιεχόμενο κ.λπ.)		•		
12	Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας [ΤΠΕ-ΔΕΔ (διευρωπαϊκό δίκτυο)]		•		
13	Υπηρεσίες και εφαρμογές για τον πολίτη (ηλεκτρονική υγεία, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ενσωμάτωση κ.λπ.)		•	•	•
14	Υπηρεσίες και εφαρμογές για ΜΜΕ (ηλεκτρονικό εμπόριο, εκπαίδευση και κατάρτιση, δικτύωση κ.λπ.)		•	•	
15	Άλλα μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις ΤΠΕ και την αποτελεσματική χρήση τους από τις ΜΜΕ		•		•
Μεταφορές					
16	Σιδηροδρομικό δίκτυο		•	•	
22	Εθνικές οδοί		•	•	
23	Περιφερειακές/τοπικές οδοί		•	•	
24	Ποδηλατόδρομοι		•		
25	Αστικές μεταφορές		•		
28	Ευφυή συστήματα μεταφορών		□	•	□
29	Αερολιμένες		•		
30	Λιμένες		•		
Ενέργεια					
33	Ηλεκτρισμός				
35	Φυσικό αέριο				
37	Προϊόντα πετρελαίου				
39	Ανανεώσιμη ενέργεια: αιολική ενέργεια		•		
40	Ανανεώσιμη ενέργεια: ηλιακή ενέργεια		•		
41	Ανανεώσιμη ενέργεια: βιομάζα		•		
42	Ανανεώσιμη ενέργεια: υδροηλεκτρική, γεωθερμική και άλλες μορφές ενέργειας		•		
43	Ενεργειακή απόδοση, συμπαραγωγή, διαχείριση ενέργειας		•		
Προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων					
44	Διαχείριση οικιακών και βιομηχανικών αποβλήτων		•	•	
45	Διαχείριση και διανομή ύδατος (πόσιμο νερό)		•		
46	Επεξεργασία ύδατος (λύματα)		•		
47	Ποιότητα του αέρα		•		
48	Ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης		•		
49	Περιορισμός των κλιματικών αλλαγών και προσαρμογή σε αυτές		•		
50	Αποκατάσταση βιομηχανικών χώρων και μολυσμένης γης		•		
51	Προώθηση της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης		•		

	(συμπεριλαμβανομένων των περιοχών του Natura 2000)				
52	Προαγωγή καθαρών αστικών μεταφορών	•	•		
53	Πρόληψη κινδύνων (συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης και εφαρμογής σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και τη διαχείριση των φυσικών και των τεχνολογικών κινδύνων)	•			
54	Άλλα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την πρόληψη κινδύνων	•			
904	Διαχείριση Ομβρίων Υδάτων	•			
Τουρισμός					
55	Προώθηση των φυσικών πόρων	•			
56	Προστασία και ανάπτυξη της φυσικής κληρονομιάς	•			
57	Άλλη συνδρομή για τη βελτίωση των τουριστικών υπηρεσιών		•		
Πολιτισμός					
58	Προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς			•	
59	Ανάπτυξη πολιτιστικής υποδομής			•	
60	Άλλη συνδρομή για τη βελτίωση των πολιτιστικών υπηρεσιών			•	
Αστική και αγροτική αναγέννηση					
61	Ολοκληρωμένα σχέδια για την αστική και αγροτική αναγέννηση			•	
Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των εταιρειών, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών					
62	Ανάπτυξη συστημάτων και στρατηγικών διά βίου μάθησης στις επιχειρήσεις· παροχή κατάρτισης και υπηρεσιών στους εργαζομένους για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητάς τους στις μεταβολές· προαγωγή της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας		•	•	
63	Σχεδιασμός και διάδοση καινοτόμων και πιο παραγωγικών τρόπων οργάνωσης της εργασίας			•	
64	Ανάπτυξη ειδικών υπηρεσιών για την απασχόληση, την κατάρτιση και τη στήριξη σε συνδυασμό με την αναδιάρθρωση κλάδων και επιχειρήσεων, και ανάπτυξη συστημάτων για την πρόβλεψη των οικονομικών μεταβολών και των μελλοντικών απαιτήσεων όσον αφορά θέσεις απασχ			•	
Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και της βιωσιμότητας					
66	Υλοποίηση ενεργών και προληπτικών μέτρων στην αγορά εργασίας			•	
67	Μέτρα για την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού και την παράταση του επαγγελματικού βίου			•	
68	Στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της σύστασης επιχειρήσεων		•	•	

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ				
Διατήρηση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, της δασοκομίας και του αγροδιατροφικού τομέα				
111	Επαγγελματική κατάρτιση και δράσεις ενημέρωσης		•	□
112	Εγκατάσταση νέων γεωργών		•	
114	Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών παρεχόμενων στην εκμετάλλευση γεωργικών και δασοκομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών		•	
121	Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων		•	
122	Βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών		•	
123	Προστιθέμενη αξία των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων		•	
126	Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού, που ζημιώθηκε από φυσικές καταστροφές και εισαγωγή των κατάλληλων δράσεων πρόληψης		•	□
131	Εκπλήρωση των προτύπων με βάση την κοινοτική νομοθεσία		•	
132	Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων		•	
134	Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης		•	
Προστασία του περιβάλλοντος και αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων				
211	Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών		•	
213	Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την Οδηγία για τα Νερά (Οδ. 2000/60/ΕΚ)		•	
214	Γεωργό-περιβαλλοντικές ενισχύσεις		•	
221	Πρώτη δάσωση γεωργικής γής		•	
223	Πρώτη δάσωση μη γεωργικής γής		•	
224	Ενισχύσεις Natura 2000 (για δάση)		•	
226	Αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης		•	
227	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις		•	
Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας				
311	Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες		•	
312	Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων		•	
313	Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων		•	
322	Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών		•	□
323	Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς		•	□
341	Απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης		•	

Δημιουργία τοπικών ικανοτήτων για την απασχόληση και την διαφοροποίηση στις αγροτικές περιοχές μέσω της προσέγγισης Leader			
411	Ανταγωνιστικότητα		•
412	Συνεργασίες	•	
413	Λειτουργικά / Απόκτηση δεξιοτήτων & εμπύχωση	•	
Αλιεία			
610	Μέτρα για τη προσαρμογή του αλιευτικού στόλου		•
620	Υδατοκαλλιέργεια Ακεία Εσωτερικών Υδάτων Μεταποίηση και Εμπορία αλιευτικών προϊόντων		•
630	Μέτρα Κοινού Ενδιαφέροντος	•	
640	Αιεφόρος Ανάπτυξη αλιευτικών Περιοχών	•	

Επίσης με τον παρακάτω πίνακα γίνεται συσχέτιση των αξόνων παρέμβασης για την επόμενη τριετία για την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την συνοχή 2007-2013.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ για τη Συνοχή 2007-2013	ΑΞΟΝΕΣ			
		ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ			
		1	2	3	4
1.1	ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Να γίνουν η Ευρώπη και οι περιφέρειές της πιο ελκυστικοί τόποι για επενδύσεις και απασχόληση				
1.1.1	Επέκταση και βελτίωση των υποδομών μεταφορών	•			
1.1.2	Ενίσχυση των συνεργειών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη	•			
1.1.3	Αντιμετώπιση του θέματος της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας	•	•		
1.2	ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ: Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη				
1.2.1	Αύξηση και βελτίωση της στοχοθέτησης των επενδύσεων στην ΕΤΑ		•		
1.2.2	Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας		•		
1.2.3	Προώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας για όλους		•		
1.2.4	Βελτίωση της πρόσβασης στην χρηματοδότηση		•		
1.3	ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ : Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας				
1.3.1	Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας		•		
1.3.2	Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας		•		
1.3.3	Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και των			•	

	δεξιοτήτων				
1.3.4	Διοικητικές ικανότητες				•
1.3.5	Προστασία της υγείας των εργαζομένων			•	
2	Η ΕΔΑΦΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ				
2.1	Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση		•		
2.2	Υποστήριξη για την οικονομική διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών , των περιοχών αλιείας και των περιοχών με φυσικά πλεονεκτήματα		•		
2.3-2.6	Διασυνοριακή, Διαπεριφερειακή, Διακρατική συνεργασία		•		

Με τους πίνακες αυτούς γίνεται μια προσπάθεια ex-ante αξιολόγησης της προτεινόμενης αναπτυξιακής παρέμβασης για την επόμενη τριετία για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

1.8.2 Συσχέτιση της στρατηγικής περιφερειακής ανάπτυξης της Δυτικής Ελλάδας με το ΠΧΣΑΑ

Με βάση το «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» προβλέπονται οι εξής διαρθρωτικές παρεμβάσεις ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, που ενσωματώνουν την στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης της Δυτικής Ελλάδας:

1.8.2.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

1.8.2.1.1 Περιβάλλον- Διαχείριση απορριμμάτων

Παράλληλα με την ενεργειακή και τη χρηματοπιστωτική κρίση εξελίσσεται και η περιβαλλοντική κρίση. Η στροφή στην πράσινη ανάπτυξη εγγυάται μια διέξοδο από την οικονομική κρίση, αλλά αποτελεί και τη μόνη διέξοδο για την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών και την υπέρβαση της περιβαλλοντικής κρίσης του πλανήτη μας. Η πράσινη ανάπτυξη είναι ένα αναπτυξιακό πρότυπο που σέβεται το περιβάλλον και αποτελεί σήμερα τη μόνη εφικτή και βιώσιμη λύση για τον τόπο.

Πρέπει σήμερα να ακολουθήσουμε μια νέα στρατηγική εξόδου από την κρίση επιδιώκοντας την ανασυγκρότηση της παραγωγής, την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Για να γίνουν αυτά πρέπει να επενδύσουμε στην παιδεία, τη γνώση, την καινοτομία, τις νέες τεχνολογίες. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), οι τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας, η οικολογική δόμηση και οι πράσινες μεταφορές μπορούν να δώσουν ελπίδα για ένα

καλύτερο αύριο. Οι προηγούμενες μαζί με άλλες δραστηριότητες που αφορούν την εναλλακτική διαχείριση των απορριμμάτων, τη βιολογική γεωργία, τον οικότουρισμό και την προστασία της βιοποικιλότητας μπορούν να εγγυηθούν μια διέξοδο από την κρίση.

Στόχοι της ΠΔΕ για την επόμενη περίοδο είναι :

- Στον τομέα της διαχείρισης των φυσικών πόρων, η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και η διαχείριση των υδάτινων πόρων.
- Η διεκδίκηση σύνταξης δασοπονικού σχεδίου, η κατάρτιση δασικών χαρτών και η σύνταξη δασολογίου για την Περιφέρεια, που θα διαφυλάξουν τα δάση και το περιβάλλον ιδίως σε περιοχές γεωγραφικά αποκλεισμένες και θα αποδώσουν οφέλη σε όλο τον τοπικό πληθυσμό.
- Λόγω αλλαγής των κλιματικών συνθηκών, απαιτούνται πολιτικές και τεχνικές εξοικονόμησης νερού οι οποίες θα εφαρμοστούν στον αγροτικό, τουριστικό, βιομηχανικό και αστικό τομέα.
- Η ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων με μείωση της παραγωγής τους, η ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών διαχείρισης. Ο στόχος αυτός δημιουργεί θέσεις εργασίας στην έρευνα και την ανάπτυξη τεχνολογίας, στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, στα προγράμματα ανακύκλωσης, στην κατασκευή και τη λειτουργία μονάδων επεξεργασίας και εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων. Είναι επιτακτική ανάγκη να εφαρμοσθούν νέες τεχνολογίες οι οποίες θα αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τον ολοένα αυξανόμενο όγκο αποβλήτων στην ΠΔΕ. Παράλληλα, είναι αναγκαίο να εφαρμοσθούν λύσεις, οι οποίες θα ανταποκρίνονται ουσιαστικά στις απαιτήσεις για αποτελεσματική αποκομιδή και ταφή των απορριμμάτων, παραγωγή ενέργειας από αυτά, ανακύκλωση, καθώς και κατασκευή νέων συστημάτων με σκοπό τον περαιτέρω περιορισμό της παραγωγής τους. Στο πλαίσιο της οδηγίας της Ε.Ε. μετατροπή της σε «κυκλική οικονομία», στη βάση μιας κοινωνίας που ανακυκλώνει με σκοπό τη μείωση της παραγωγής αποβλήτων και τη χρήση των αποβλήτων ως Πόρων, η Ελληνική Κυβέρνηση προωθεί κατά σειρά, τις παρακάτω μεθόδους-πολιτικές για τη διαχείριση των απορριμμάτων:
 - α. πρόληψη της δημιουργίας,
 - β. προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση του προϊόντος,
 - γ. ανακύκλωση ή λιπασματοποίηση του υλικού,
 - δ. άλλου είδους ανάκτηση, π.χ. ενέργειας και διάθεση του υπολείμματος (σε ΧΥΤΥ).

- Το σχέδιο ανακύκλωσης απορριμμάτων απαιτεί το συντονισμό και συνεργασία πολλών φορέων (ΟΤΑ, υπουργεία, κοινωνικούς φορείς), την ενεργή συμμετοχή και ανάληψη πρωτοβουλιών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την καλή διάθεση των πολιτών να συνεργαστούν. Στα πλαίσια του στόχου της ανακύκλωσης απορριμμάτων, η ΠΔΕ με πρωτοβουλία της είχε και θα έχει συναντήσεις με εκπροσώπους των μεγάλων πόλεων της Περιφέρειας, ώστε με τη σύσταση του Φορέα Διαχείρισης Απορριμμάτων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, να υποβληθούν προτάσεις για υλοποίηση τέτοιων δράσεων μέσω του ΕΣΠΑ. Προτείνεται :
 - η εφαρμογή της ανακύκλωσης των απορριμμάτων στις μεγάλες πόλεις της ΠΔΕ με φορέα υλοποίησης τον Φο.Δ.Σ.Α. της Περιφέρειας.
 - Προμήθεια και τοποθέτηση 4 ειδών κάδων (Χαρτί-πλαστικό-γυαλί-οργανική ύλη). Η Εφαρμογή δίκαιης χρέωσης των δημοτικών τελών –
 - Εφαρμογή συστημάτων «Πληρώνω Όσο Πετάω» (ΠΟΠ) με τη δημιουργία κινήτρων και υποστήριξη προς τους ΟΤΑ για σταδιακή έναρξη αλλαγής του τρόπου χρέωσης των δημοτικών τελών με εφαρμογή συστημάτων ΠΟΠ, ώστε οι δημότες να έχουν επιπλέον κίνητρα να συμμετέχουν πιο ενεργά στην πρόληψη, κομποστοποίηση, ανακύκλωση και εναλλακτική διαχείριση.
 - Δημιουργία νέων Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) για τις συσκευασίες και δημιουργία Κέντρων Ανακύκλωσης (ΚΑ) και κομποστοποίησης σε όλη την Περιφέρεια.
 - Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία της ανακύκλωσης αποτελεί η συστηματική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών. Σε αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνονται και δράσεις Πόρτα – Πόρτα ενημέρωσης και υποστήριξης των πολιτών, που είναι και οι πιο αποτελεσματικές.
- Η προστασία του περιβάλλοντος από γεωργικά απόβλητα και ειδικότερα των πλαστικών από τις γεωργικές καλλιέργειες. Η αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων διαχείρισης αποβλήτων ρυπογόνων μονάδων (ελαιοτριβεία, τυροκομεία, χοιροτροφεία, τουρσοποιεία κλπ.) και η αξιοποίηση στο μέγιστο βαθμό του προγράμματος της μείωσης της νιτρορύπανσης στις ΠΕ Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας.
- Άμεση προτεραιότητα είναι η κατασκευή των τριών εργοστασίων επεξεργασίας ένα ανά ΠΕ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας με χρησιμοποίηση σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων μόχλευσης ιδιωτικών πόρων (ΣΔΙΤ κλπ).
- Υποστηρίζεται η υποβολή προτάσεων από τους Δήμους της Περιφέρειας, με συγχρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ, για την κατασκευή Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ).

- Παραγωγή ενέργειας από την διαχείριση απορριμμάτων με τη διαδικασία ανακύκλωσης στην πηγή και αγροτοβιομηχανικών αποβλήτων. Παρατηρούμε λοιπόν ότι η ενεργειακή αξιοποίηση των απορριμμάτων λογίζεται ως διαδικασία ανάκτησης. Η προώθηση της χρήσης των απορριμμάτων ως δευτερεύουσα πηγή ενέργειας αποσκοπεί στον περιορισμό της απόθεσής τους σε χώρους τελικής διάθεσης, αλλά στη μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, που εκλύονται από τους χώρους αυτούς.
- Πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων. Η χώρα μας υποχρεούται να εκπονήσει πρόγραμμα πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων μέχρι τις 12 Δεκεμβρίου 2013. Προβλέπεται συγχρόνως, έως το 2015, χωριστή συλλογή τουλάχιστον για τα ακόλουθα: χαρτί, μέταλλο, πλαστικό και γυαλί που προέρχονται από νοικοκυριά εάν είναι εφικτό από τεχνικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής άποψης, με στόχο ανάκτησης το 50% κ.β. το 2020. Ως στόχο θέτει επιπλέον –το 2020- την ανάκτηση κατ' ελάχιστον του 70% κ.β. των παραγόμενων αποβλήτων κατεδαφίσεων, κατασκευών κ.λπ.

Οι ρυθμίσεις που προβλέπεται να εφαρμοστούν περιλαμβάνουν:

- Τη διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού προϊόντων και την κατ' επέκταση ευθύνη του στη διαχείριση των αποβλήτων της παραγωγικής διαδικασίας των προϊόντων ή των προϊόντων που καθίστανται απόβλητα.
- Την απόδοση ευθυνών στον παραγωγό, στον κάτοχο των αποβλήτων, στους εμπόρους και τους μεσίτες (δηλαδή όλων των εμπλεκόμενων) και τον καθορισμό αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων στις υπηρεσίες για τη διαφανή διεκπεραίωση των αδειοδοτήσεων.
- Τη θέσπιση επιθεωρήσεων και ελέγχων με πλήρως κατανεμημένους ρόλους μεταξύ των υπηρεσιών της κεντρικής διοίκησης, των αποκεντρωμένων διοικήσεων και των περιφερειών, όπως επίσης και τον καθορισμό διοικητικών, αστικών και ποινικών κυρώσεων σε όλους τους εμπλεκόμενους στη διαχείριση των αποβλήτων που παραΠ.Ε.ν.
- Τον καθορισμό διακριτών και διαφανών ρόλων και υποχρεώσεων για όλους τους εμπλεκόμενους στη διαχείριση των αποβλήτων.
- Την απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης για τη διαχείριση των αποβλήτων.
- Την καθιερώνει Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης όλων των αποβλήτων της επικράτειας, την εισαγωγή των ειδικών εθνικών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων και των περιφερειακών σχεδίων διαχείρισης και θεσπίζει τη συμμετοχή του κοινού στην κατάρτιση και έγκριση αυτών.

Η πράσινη ανάπτυξη που αναδεικνύεται σαν ένα νέο μοντέλο με εφαρμογή σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, αναμένεται να αποφέρει στην περιοχή μας, χιλιάδες πράσινες θέσεις εργασίας αν εφαρμοστούν οι αναγκαίες πράσινες επενδύσεις. Αφορούν θέσεις πλήρους απασχόλησης στους τομείς της ενέργειας, των κατασκευών, της ανακύκλωσης και της γεωργίας. Η ποιότητα ζωής και η βιώσιμη αναπτυξιακή πορεία της χώρας μας εξαρτώνται από την άμεση και αποτελεσματική εφαρμογή των δράσεων της πράσινης ανάπτυξης.

1.8.2.1.2 Χωρικός Σχεδιασμός

Στρατηγικός στόχος του Προτύπου Χωρικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας **Δυτικής Ελλάδας** είναι η προώθηση των αναγκών υποδομών για α) την αναβάθμιση της διεθνούς – ευρωπαϊκής - διαπεριφερειακής ακτινοβολίας της, ως στρατηγικός μεταφορικός και επικοινωνιακός κόμβος συνδυσμένων μεταφορών και β) την ενδοπεριφερειακή χωρική συνοχή.

Οι αστικές αναπλάσεις με τη δημιουργία ελεύθερων χώρων πρασίνου, με χρηματοδότηση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, θα αναβαθμίσουν τη διαβίωση των πολιτών. Εκτός της προκήρυξης του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας που θα είναι ανοικτή μέχρι 30/1/2011, βρίσκεται σε ενέργεια και η πρωτοβουλία **JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas – Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές)**, που θεσπίστηκε από κοινού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) σε συνεργασία με την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης, με σκοπό την προώθηση βιώσιμων επενδύσεων και την προαγωγή της ανάπτυξης και της απασχόλησης σε αστικές περιοχές.

Η πρωτοβουλία JESSICA εστιάζεται στην προώθηση των βιώσιμων επενδύσεων και της ολοκληρωμένης ανάπτυξης σε αστικές περιοχές. Η πρωτοβουλία αυτή παρέχει στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις περιφέρειές τους τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν μέρος των ενισχύσεων που λαμβάνουν μέσω των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, για να επενδύουν, υπό μορφή επιστρεπτέων χρηματοδοτήσεων, σε έργα που εντάσσονται στο πλαίσιο ολοκληρωμένων σχεδίων για την προαγωγή αειφόρου αστικής ανάπτυξης. Οι επενδύσεις αυτές, οι οποίες μπορούν να έχουν τη μορφή ιδίων κεφαλαίων, δανείων και/ή εγγυήσεων, πραγματοποιούνται μέσω Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης και, εάν απαιτείται, μέσω Ταμείων Χαρτοφυλακίου (Holding Funds). Ο μηχανισμός JESSICA επιτρέπει τη διοχέτευση κεφαλαίων από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ σε έργα που είναι ελκυστικά για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, αλλά χρειάζονται χρηματοδοτική στήριξη από το Δημόσιο. Τα επιστρεφόμενα κεφάλαια, καθώς και οι

αποδόσεις των έργων, μπορούν να επαναχρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση νέων αστικών έργων. Με αυτό τον τρόπο, αντιμετωπίζονται «αποτυχίες της αγοράς» (market failures) στην χρηματοδότηση έργων τα οποία έχουν σημαντική οικονομική και κοινωνική απόδοση, αλλά λόγω του μακροπρόθεσμου χρονικού ορίζοντα και των μικρότερων αποδόσεων δεν καθίσταται δυνατό να χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Η πρωτοβουλία δύναται να υλοποιηθεί με τη χρήση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού 1083/06 (άρθρο 44) όπως αυτές εξειδικεύονται σε εφαρμοστικό επίπεδο από τον κανονισμό 1828/06 (άρθρα 43-46) και τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 846/2009. Ειδικότερα το άρθρο 46 του Κανονισμού 846/09, προβλέπει τη χρηματοδότηση των **Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης**, που επενδύουν σε έργα σύμπραξης δημόσιου – ιδιωτικού τομέα ή σε άλλα έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένα σχέδια αστικής ανάπτυξης.

Οι προϋποθέσεις για την επιλεξιμότητα των επενδύσεων είναι παρόμοιες με εκείνες που εφαρμόζονται στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων, με ιδιαίτερη έμφαση στις **απαιτήσεις των συνεργασιών αστικής αναζωογόνησης**. Συγκεκριμένα, τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν, θα πρέπει να αναπτυχθούν στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης προοπτικής, ενώ οι επενδύσεις θα πρέπει να υλοποιηθούν μέχρι το 2015 και να εντάσσονται σε ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα πεδία:

- 1 Επαναξιοποίηση εγκαταλελειμμένων περιοχών
- 2 Αστικές υποδομές (χώροι στάθμευσης και πρασίνου, διαμόρφωση υποδομών δρόμων)
- 3 Δημόσια δίκτυα (μεταφοράς, ύδρευσης & αποχέτευσης, ενεργειακά)
- 4 Υποδομές ανάπτυξης επιχειρηματικότητας (τεχνολογικά πάρκα, συστάδες επιχειρήσεων)
- 5 Υγεία/εκπαίδευση (νοσοκομεία, κέντρα αποκατάστασης, παν/μια, Ε&Τ)
- 6 Τουρισμός (ξενοδοχεία, χώροι αναψυχής)
- 7 Αποκατάσταση "ιστορικών" κτιρίων
- 8 Πολιτιστικά κέντρα και χώροι αναψυχής πολλαπλών χρήσεων
- 9 Λύσεις βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας.

Από την Τεχνική Βοήθεια του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας χρηματοδοτείται μελέτη με τίτλο «Εμπειρογνωμοσύνη για τη διερεύνηση εφαρμογής δράσεων μέσω του JESSICA στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας», που στόχο έχει να διερευνήσει τη δυνατότητα εφαρμογής του χρηματοδοτικού μέσου στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Επίσης στοχεύει στην ανίχνευση και αξιολόγηση παρεμβάσεων που μπορούν να προωθηθούν για υλοποίηση μέσω του JESSICA, και την δυνατότητα ή/και προοπτική δημιουργίας ενός Ταμείου Αστικής Ανάπτυξης για την Δυτική Ελλάδα.

Στα πλαίσια της εμπειρογνωμοσύνης αυτής διερευνώνται επενδυτικές δυνατότητες σε αστικές περιοχές της Δυτικής Ελλάδας. Ενδεικτικά αναφέρονται επενδυτικές ευκαιρίες στον Δήμο Πάτρας (Αξιοποίηση κτιρίου Λαδόπουλου, Κεντρική Λαχαναγορά Πατρών), στον Δήμο Πύργου (Μανωλοπούλειο Νοσοκομείο, Κτίριο Ξυστή, Δημοπρατήριο αγροτικών προϊόντων Δ. Βώλακος), στον Δήμο Μεσολογγίου (Κατασκευή Μουσείου σε κτίριο του Δήμου) και στον Δήμο Αγρινίου (Ανάπλαση Παπαστράτειου Πάρκου, Διαρρύθμιση κτιρίου Καπναποθηκών Παπαστράτου για την στέγαση των υπηρεσιών του Δήμου). Η μελέτη αυτή αναμένεται να ολοκληρωθεί μέσα στο 2011.

Προτάσεις έργων θα μπορούσαν να υλοποιηθούν και μέσα από τον θεσμό των Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) αν διαθέτουν σχετική ωριμότητα σε επίπεδο μελέτης. Τέτοια έργα που ενδεχόμενα μπορούν να αποτελέσουν μηχανισμό μόχλευσης κεφαλαίων είναι τα εξής:

- Δικαστικό Μέγαρο Πάτρας Υπάρχει ο χώρος αρκεί άμεσα να δρομολογηθούν οι προβλεπόμενες διαδικασίες για να προχωρήσουν οι προβλεπόμενες ενέργειες (διακήρυξη, διαγωνισμός κλπ)
- Θεματικά Πάρκα αναψυχής (σε Πύργο, Πάτρα, Μεσολόγγι κλπ)
- Ναυταθλητικές υποδομές αλλά και υποδομές καγιάκ και άλλων μορφών ειδικού αθλητισμού που προσφέρονται στην Δυτική Ελλάδα.
- Μονάδες ολικής ανακύκλωσης απορριμάτων

1.8.2.1.3 ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

α. Οδικές Μεταφορές

1. Διευρωπαϊκοί Άξονες

- Ολοκλήρωση «Ολυμπίας Οδού» Κόρινθος-Πάτρα-Πύργος-Τσακώνα
- «Ιόνια Οδός»
- Νότια δυτική πύλη χώρας (Πάτρα – Πλατυγιάλι Αστακού) – Ναύπακτος προς Φωκίδα, Λαμία, Βόλος (Διαγώνιος).

2. Εθνικοί / Διαπεριφερειακοί Άξονες:

- Αγρίνιο (σύνδεση με Δυτικό Άξονα, Πλατυγιάλι, Πάτρα) – Καρπενήσι – Λαμία – Βόλος
- Ηγουμενίτσα – Πρέβεζα – Άκτιο – Βόνιτσα – σύνδεση με Δυτικό Άξονα (Κατούνα)
- Πλατυγιάλι – Αστακός – Μύτικας – Πάλαιρος - Βόνιτσα - σύνδεση με τον προηγούμενο οδικό άξονα. Αποτελεί άξονα τουριστικής κυρίως ανάπτυξης των Δυτικών Ακτών Ν. Αιτωλοακαρνανίας (Παραϊόνια).
- Σύνδεση ευρύτερης περιοχής Πατρών – Αιγίου με Τρίπολη μέσω των αξόνων:
 - ο Άξονας Πάτρα – Σταυροδρόμι – Πανόπουλο – Τρίπολη (εθνική οδός 111), ως κύριος άξονας διασύνδεσης της ευρύτερης περιοχής της Τρίπολης με το διαπεριφερειακής εμβέλειας αστικό κέντρο της Πάτρας και άξονας ανάπτυξης της ορεινής ενδοχώρας.
 - ο Άξονας σύνδεσης ευρύτερης περιοχής Αιγίου - Ακράτας με Καλάβρυτα – Κλειτορία – σύνδεση με εθνική οδό 111, ως άξονας προβολής – αξιοποίησης των πολιτιστικών – περιβαλλοντικών πόρων (της ορεινής Αχαΐας και Αρκαδίας) και άξονας ενίσχυσης της ανάπτυξης του σημαντικού οικιστικού κέντρου των Καλαβρύτων και της ορεινής ενδοχώρας.
 - ο Άξονας Πάτρα – Χαλανδρίτσα – Καλάβρυτα – σύνδεση με προηγούμενο οδικό άξονα, κυρίως ως άξονας ενίσχυσης της ανάπτυξης του σημαντικού οικιστικού κέντρου των Καλαβρύτων και της ορεινής ενδοχώρας.
- Σύνδεση δίπολου Πύργου – Αμαλιάδας με Τρίπολη / Μεγαλόπολη μέσω των αξόνων:
 - ο Άξονας Πύργος (σε σύνδεση με Δυτικό Άξονα και Κατάκολο) – Αρχαία Ολυμπία – Τρίπολη – Ναύπλιο – Επίδαυρος, κυρίως ως άξονας ανάδειξης πολιτιστικών πόρων διεθνούς σημασίας.
 - ο Άξονας Αμαλιάδα – Σιμόπουλο – σύνδεση με εθνική οδό 111, κυρίως ως άξονας ενίσχυσης της ανάπτυξης της ορεινής ενδοχώρας και του αγροτικού χώρου.

- ο Άξονας Αρχαία Ολυμπία, Ανδρίτσaina, Επικούρειος Απόλλωνας, προς Μεγαλόπολη, κυρίως ως άξονας ανάδειξης πολιτιστικών πόρων μεγάλης σημασίας και άξονας ενίσχυσης της ανάπτυξης της ορεινής ενδοχώρας.
- Ναύπακτος – Θέρμο – Προυσσός – Καρπενήσι – Καρδίτσα ως άξονας κυρίως οικοτουριστικού ενδιαφέροντος και ανάπτυξης της ορεινής ενδοχώρας.
- Αγρίνιο – Αμφιλοχία – Άρτα – Ιωάννινα (σημερινή εθνική οδός). Ο τελικός ρόλος του άξονα θα προσδιοριστεί στα πλαίσια της οριστικής χάραξης του νέου Δυτικού Άξονα.
- Πάτρα – Κάτω Αχαΐα – Λεχαινά – Γαστούνη – Αμαλιάδα – Πύργος – Ζαχάρω – προς Μεσσηνία (σημερινή εθνική οδός). Ο τελικός ρόλος του άξονα θα προσδιοριστεί στα πλαίσια της οριστικής χάραξης του νέου Δυτικού Άξονα.

3 Ενδοπεριφερειακοί Άξονες

Θεωρείται αναγκαία η λειτουργική αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών συνδέσεων με σκοπό την ενδυνάμωση αναπτυξιακά καθυστερημένων περιοχών όπως ζώνες τουρισμού - παραθερισμού στις Δυτικές ακτές και άλλες περιοχές του Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας (σχετική απόφαση γενικών κατευθύνσεων ΠΕΡΠΟ ν, Αιπ/νίας, ΦΕΚ 1027 Δ / 2001), ορεινές περιοχές περιφέρειας ενταγμένες σε δίκτυα ειδικών μορφών τουρισμού (π.χ. Θέρμο, Άγιος Βλάσης, Πλάτανος, Άνω Χώρα, Πυλλήνη, Σκουτερά, Χαλκίοπουλοι του ν. Αιτωλοακαρνανίας, Καλέντζι, Ψωφίδα, Δάφνη, Λεόντιο, Κλειτορία, Καλάβρυτα του ν. Αχαΐας, Πανόπουλο, Καράτουλας, Σιμόπουλο, Λάμπεια, Λάλας, Ανδρίτσaina, Ν. Φιγάλεια, Αρχαία Ολυμπία του ν. Ηλείας).

Προτείνονται κατά προτεραιότητα οι άξονες:

- Σύνδεση Ναυπάκτου με Αγρίνιο μέσω οδών γύρω από την λίμνη της Τριχωνίδας (Θέρμο – Αγρίνιο και Γαβαλού – Παπαδάτες – Αγρίνιο).
- Σύνδεση Πύργου με εθνική οδό 111 Πάτρας – Τρίπολης.
- Αρχαία Ολυμπία – Λάλας – 111
- Βάρδα – Λίμνη Πηνειού – Αρχαία Ήλιδα – Γαστούνη – Βαρθολομιό – Λουτρά Κυλλήνης
- Σύνδεση νότιας παράκτιας ζώνης Π.Ε. Ηλείας με Ανδρίτσaina – Επικούρειο Απόλλωνα.

β. Σιδηροδρομικές Μεταφορές

Δημιουργία νέου σιδηροδρομικού διαδρόμου σύνδεσης της Μητροπολιτικής Περιοχής της Αθήνας με την Ευρύτερη Περιοχή Πατρών, που σε συνδυασμό με την αναβάθμιση του σιδηροδρομικού άξονα Πάτρα – Πύργος – Καλαμάτα και της τουριστικής γραμμής Διακοφτό – Καλάβρυτα – Χιονοδρομικό Κέντρο καθώς και της πλήρους λειτουργίας των γραμμών Κατάκολο – Πύργος – Αρχαία Ολυμπία – Λουτρά Καϊάφα (σύνδεση με τουριστικό λιμάνι Κατάκολου) και του προαστιακού σιδηροδρόμου της Πάτρας (Ψαθόπυργος – Κάτω Αχαΐα).

Επίσης προτείνεται να εξεταστεί μετά από σχετική ειδική μελέτη η βιωσιμότητα ανάπτυξης σιδηροδρομικού άξονα σύνδεσης των περιφερειών Δυτικής Ελλάδας – Ηπείρου.

γ. Θαλάσσιες Μεταφορές

1. Ως κύρια λιμάνια της περιφέρειας αναφέρονται:

- Το λιμάνι των Πατρών προσδιορίζεται ως νότια Δυτική Πύλη της χώρας με ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών συνδυασμένων μεταφορών (επαρκής σύνδεση με το σιδηροδρομικό δίκτυο, δημιουργία εμπορευματικού κέντρου, σύγχρονες μέθοδοι διαχείρισης του μεταφορικού έργου κλπ.)
- Το λιμάνι του Πλατυγιαλίου Αστακού προσδιορίζεται ως Ειδικό Λιμάνι εμπορευματικών μεταφορών με διεθνή προοπτική και σε συμπληρωματικό ρόλο με το λιμάνι των Πατρών (λόγω ύπαρξης ελεύθερης ζώνης και δυνατότητας εξυπηρέτησης σημαντικών φορτίων).
- Το λιμάνι του Κατάκολου προσδιορίζεται ως Ειδικό Τουριστικό λιμάνι ευρύτερης ακτινοβολίας σε συνάρτηση με τον εθνικής σημασίας αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας και τις διαπεριφερειακές τουριστικές – πολιτιστικές διαδρομές Ολυμπία – Επίδαυρος – Μυκήνες και Ολυμπία – Ήλιδα – Δελφοί, με εισροές από Ιταλία και Αδριατικό Διάδρομο.

2. Ως δευτερεύοντα λιμάνια της περιφέρειας αναφέρονται:

- Το λιμάνι Αιγίου κυρίως ως λιμάνι μεταφοράς ευπαθών προϊόντων.
- Το λιμάνι Κυλλήνης κυρίως ως λιμάνι μεταφοράς ευπαθών προϊόντων και σύνδεσης με την περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

- Τα Λιμάνια Αστακού – Μεσολογγίου κυρίως για εξυπηρέτηση του θαλάσσιου τουρισμού και του εμπορίου (λιμάνι Μεσολογγίου).
- Το λιμάνι Αμφιλοχίας ως τοπικό λιμάνι επικοινωνίας με τις ανατολικές ακτές του Αμβρακικού.

δ. Αεροπορικές Μεταφορές

- Ενίσχυση του ρόλου του αεροδρομίου Ακτίου στο Εθνικό και Ευρωπαϊκό δίκτυο αεροδρομίων.
- Ενίσχυση – αναβάθμιση με αξιολόγηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης των αεροδρομίων Αράξου – Ανδραβίδας στα πλαίσια του στρατηγικού σχεδιασμού του Υπ. Μεταφορών / Υ.Π.Α. με στόχο κυρίως την υποστήριξη του ρόλου της Περιφέρειας ως τόπου τουριστικού προορισμού (συνεδριακός τουρισμός, πολιτιστικός – περιβαλλοντικός τουρισμός κλπ).
- Διατήρηση του ρόλου των μικρών αεροδρομίων (Αγρινίου, Επιταλίου) ως αεροδρομίων γενικής χρήσεως (πυροσβέσεις, ψεκασμοί, αερολέσχες, διακίνηση ασθενών κλπ.).

Στη βάση της ως άνω περιγραφείσας κατάστασης αλλά και των προτάσεων της Χωροταξικής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας θεωρείται ότι η ολοκλήρωση των μεγάλων έργων μεταφορικής υποδομής θα συμβάλλει στη βελτίωση του επιπέδου της συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης τόσο με το διαπεριφερειακά, όσο και ενδοπεριφερειακά και θα δράσει ως αναπτυξιακό εργαλείο οικονομικής αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού. Η Ιόνια Οδός, η Εγνατία, η Ζεύξη Ρίου-Αντίρριου και οι διαπεριφερειακές συνδέσεις, εφόσον υποστηριχθούν με συμπληρωματικές υποδομές / δράσεις, θα βελτιστοποιήσουν την οικονομική απόδοση του περιφερειακού χώρου και θα αυξήσουν τα ενδογενή του πλεονεκτήματα. Σημειώνεται ότι, σήμερα η εσωτερική συνοχή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος είναι χαμηλή, λόγω της ύπαρξης έντονων ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων που συνεπάγεται η ταυτόχρονη παρουσία ευνοημένων πεδινών περιοχών με σημαντικό πληθυσμιακό και παραγωγικό δυναμικό και μεγάλων ορεινών μειονεκτικών περιοχών, που οδηγεί σε συγκρούσεις προτεραιοτήτων.

1.8.2.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

1.8.2.2.1 Αγροτική ανάπτυξη

Ο ανταγωνισμός των αγροτικών περιοχών λόγω της διεύρυνσης της Ε.Ε. και της αναμόρφωσης της ΚΑΠ καθιστά αναπόφευκτη την κρατική παρέμβαση. Ο προσανατολισμός της νέας ΚΑΠ στην ελεύθερη αγορά, η διαφορετικότητα των αγροτικών περιοχών της χώρας μας και η μεγάλη απόσταση από τις κυριότερες αγορές και τα σημαντικότερα διευρωπαϊκά μεταφορικά δίκτυα, εμποδίζουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής υπαίθρου και γενικότερα, της οικονομίας μας. Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ στηρίζεται στην συμπληρωματικότητα των δύο Πυλώνων της: α) Του Πυλώνα 1 που αφορά τη στήριξη του εισοδήματος των αγροτών, οι οποίοι πλέον θα λαμβάνουν αποφάσεις για την παραγωγή τους βάσει της ζήτησης της αγοράς και β) Του Πυλώνα 2 που στηρίζει τόσο τη γεωργία για την παροχή δημόσιων αγαθών, όσο και τις αγροτικές περιοχές στη προσπάθειά τους για διαφοροποίηση και ανάπτυξη.

Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης πρέπει να ανταποκριθεί στον έντονο ανταγωνισμό της Ε.Ε., αλλά και να ενεργοποιήσει διαφορετικές δέσμες μέτρων, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε αγροτικής περιοχής. Παράλληλα όμως επηρεάζεται από τις επιπτώσεις της φιλελευθεροποίησης των αγορών και της τεχνολογικής προόδου (παράγοντες που μπορούν να εκφραστούν με τον όρο «παγκοσμιοποίηση»). Δηλαδή στενεύουν τα περιθώρια ελέγχου της οικονομίας μέσω της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής. Η νέα κοινή αγροτική πολιτική κινείται προς την κινητοποίηση πόρων για την ανάδειξη των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων και της κοινωνικής συνοχής της κάθε περιοχής, ενώ οι επιδοτήσεις και οι βοήθειες δεν προτείνονται για όλους γιατί είναι αναποτελεσματικές και μεγάλου κόστους.

Για να αντιμετωπισθεί το νέο περιβάλλον πρέπει η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης στην Ε.Ε. να ακολουθήσει μια κεντροαριστερή φιλοσοφία και ευαισθησία, λόγω του ότι:

- Τα τελευταία χρόνια ευνοούνται οι συγκριτικά εύπορες αγροτικές περιοχές, αφού είναι ελκυστικές στον τουρισμό και την δεύτερη κατοικία, αλλά και διευκολύνονται στις συναλλαγές τροφίμων και εισροών.
- Οι πολιτικές στήριξης θα πρέπει να **στοχοθετούνται** με βάση κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια, ενώ τα αναπτυξιακά μέτρα να επικεντρώνονται στην ανάδειξη και αξιοποίηση ενδογενών συγκριτικών πλεονεκτημάτων.
- Στο παρελθόν, οι πολιτικές αγροτικής ανάπτυξης έτειναν να αντιμετωπίζουν τον αγροτικό χώρο ως ένα ομοιογενές σύνολο με κοινά προβλήματα και ευκαιρίες (σε σύγκριση με τον αστικό χώρο). Αυτό όμως δεν ισχύει σήμερα αφού οι αγροτικές περιοχές εμφανίζουν διαφορές στην αναπτυξιακή τους δυνατότητα.

Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης είναι απαραίτητο να συνδυάσει την αγροτική προσαρμογή, δηλαδή το ενδιαφέρον της προς τον αγρότη με την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Παράλληλα η περιβαλλοντική διάσταση θα πρέπει να είναι απόλυτα ενσωματωμένη στα δύο αυτά στοιχεία τόσο για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων όσο και για την ελκυστικότητα των αγροτικών περιοχών. Η συνέργεια και η συνεργασία μεταξύ των αγροτών και των υπόλοιπων παραγόντων των αγροτικών περιοχών θα επιφέρει οφέλη και στις δύο πλευρές.

Τα κύρια προβλήματα που παρουσιάζει ο Αγροτικός Τομέας της Περιφέρειας είναι:

- Η διάρθρωση των καλλιεργειών, η οποία βασίζεται σε παραδοσιακές κυρίως δραστηριότητες, με όλα τα προβλήματα που συνεπάγεται αυτό για την απορρόφηση των προϊόντων και το επίπεδο του εισοδήματος. Το “pattern” των καλλιεργειών έχει διαμορφωθεί με βάση την εσωτερική και Ευρωπαϊκή “προστατευτική” πολιτική, με συνέπεια λόγω και της μεγάλης εξάρτησης της Περιφέρειας από την αγροτική δραστηριότητα, να δημιουργούνται προβλήματα όσο θα προχωρεί η απελευθέρωση των αγορών.
- Η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού και το επίπεδο κατάρτισης τους αποτελεί εμπόδιο για την εισαγωγή “καινοτομιών”, οι οποίες είναι απαραίτητες για την έξοδο της περιοχής από την καθοδική πορεία.
- Η έλλειψη οργάνωσης στη μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων με συνέπεια ένα μεγάλο μέρος της προστιθέμενης αξίας να φεύγει εκτός Περιφέρειας.
- Η έλλειψη σύγχρονων έργων υποδομής (εσωτερικού οδικού δικτύου κλπ) , ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές, με συνέπεια αφενός μεν να επιδρά δυσμενώς στα οικονομικά στοιχεία και αφετέρου να επιταχύνει την εγκατάλειψη των περιοχών αυτών.
- Η χαμηλή ανάπτυξη της κτηνοτροφίας και η εξάρτηση του εισοδήματος της περιφέρειας κυρίως από την φυτική παραγωγή.

Οι προοπτικές του Αγροτικού τομέα με τη σημερινή μορφή δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ευνοϊκές. Η νέα αγροτική πολιτική της Ε.Ε. επηρεάζει ουσιαστικά πολλές καλλιέργειες, της ΠΔΕ .

Οι μελλοντικές επομένως προοπτικές του αγροτικού τομέα της Περιφέρειας πρέπει να βασισθούν σε ένα νέο «pattern» καλλιεργειών το οποίο θα βασίζεται στα φυσικά πλεονεκτήματα (νερό, έδαφος, κλίμα) της Περιφέρειας και παράλληλα στις συνθήκες που διαμορφώνονται στην εγχώρια και διεθνή αγορά και ιδιαίτερα στην αυξημένη ζήτηση για υγιεινά, παραδοσιακά και τοπικά προϊόντα. Η μείωση των ενισχύσεων του

Πυλώννα I που στόχευαν στη στήριξη της ετήσιας γεωργικής παραγωγής και των τιμών των προϊόντων θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί από τον Πυλώννα II ο οποίος έχει τη δυνατότητα τώρα να απορροφήσει μεγαλύτερα κονδύλια υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης, που στηρίζουν τους παραγωγικούς συντελεστές (έδαφος-εργασία-κεφάλαιο). Κίνητρα θα πρέπει να δοθούν για επενδύσεις στην γεωργική εκμετάλλευση (εκσυγχρονισμός, υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και ΤΠΕ, αλλαγή παραγωγικής κατεύθυνσης, κλπ), στους νέους αγρότες, στις μεταποιητικές βιομηχανίες, κλπ. Επίσης θα πρέπει να ενισχυθούν οι επενδύσεις και οι υποδομές και να δημιουργηθούν επιπλέον θέσεις απασχόλησης στο χώρο της υπαίθρου. Τέλος, θα πρέπει να ενισχυθεί και να αναδειχθεί ο πολύ-λειτουργικός ρόλος της γεωργίας και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής στην ύπαιθρο. Θεωρείται ότι η βασική γεωργική παραγωγική δραστηριότητα (ιδίως όσον αφορά τη μικρή και μεσαία οικογενειακή μορφή γεωργία) δεν μπορεί να επιβιώσει ανταγωνιστικά σε όρους παγκόσμιας αγοράς μόνο με προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης και ανάπτυξης υπαίθρου. Αυτά συνιστούν συνθήκη αναγκαία όχι όμως και ικανή.

Η παγκόσμια αγορά και οι ιδιομορφίες της γεωργικής παραγωγής (κλιματικές, αδυναμία της προσφοράς να προσαρμόζεται γρήγορα στη ζήτηση λόγω δυσκινησίας των συντελεστών της παραγωγής κ.α.) δεν εξασφαλίζουν σταθερότητα τιμών και εφοδιασμού. Αυτό δημιουργεί προβλήματα τόσο στους αγρότες όσο και στους καταναλωτές. Χρειάζονται συνεπώς μηχανισμοί ρύθμισης της προσφοράς.

Τα υψηλά standards δημόσιας υγείας, προστασίας περιβάλλοντος, κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, προστασίας των εργαζομένων, των παιδιών, ισότητας φύλων, ευζωίας ζώων, κ.ο.κ. που ζητούν οι Ευρωπαίοι πολίτες, απαιτούν πολιτικές με κανόνες, κίνητρα και αντικίνητρα. Κίνητρα που λαμβάνουν υπόψη το κόστος που απορρέει από τις υψηλές προδιαγραφές που ζητούν οι ευρωπαϊκές κοινωνίες.

Ο πρώτος πυλώννας είναι εξίσου αναγκαίος όπως και ο δεύτερος για τους εξής λόγους:

- για να εξασφαλίζει τους αναγκαίους ρυθμιστικούς μηχανισμούς και τις αναγκαίες διορθώσεις σε σχέση με τις απρόοπτες και βίαιες διακυμάνσεις της παγκόσμιας αγοράς.
- για να εξασφαλίζει μεσομακροπρόθεσμα σταθερότητα και συνέχεια στην παραγωγική διαδικασία.
- για να εξασφαλίζει αξιοπρεπές επίπεδο απασχόλησης και εισοδήματος στους αγρότες ιδίως στους μικρούς παραγωγούς και όσους απειλούνται από περιθωριοποίηση.για να προσανατολίζει την παραγωγή με κίνητρα και αντικίνητρα προς τη βιώσιμη ανάπτυξη επωφελεία των αγροτών, των

καταναλωτών, του περιβάλλοντος, της αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων, της ασφάλειας των τροφίμων, της βιοποικιλότητας, της απασχόλησης, του κοινωνικού ιστού της υπαίθρου.

Ο δεύτερος πυλώνας από την άλλη μεριά είναι απαραίτητος κυρίως για τη δημιουργία υποδομών και την πραγματοποίηση επενδύσεων που αποβλέπουν στον εκσυγχρονισμό και την ανταγωνιστικότητα της γεωργίας, αλλά και την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου.

Η περιφέρεια έχει την δυνατότητα ανάπτυξης των δραστηριοτήτων αυτών, αφού παράγονται αξιόλογα τοπικά παραδοσιακά προϊόντα τα οποία με κατάλληλη προώθηση μπορούν να δώσουν πρόσθετα εισοδήματα και απασχόληση.

Στην ίδια κατηγορία με ευνοϊκές προοπτικές πρέπει να περιληφθούν τόσο οι νέες κατευθύνσεις για παραγωγή βιοκαυσίμων, όσο και η κτηνοτροφία, αφού βεβαίως γίνει καλύτερη οργάνωση της αγοράς και ορθολογικότερη αξιοποίηση – διαχείριση βοσκοτόπων.

Η αλιεία κλειστών υδάτων και οι υδατοκαλλιέργειες είναι στους τομείς εκείνους που διακρίνονται για τις ευνοϊκές προοπτικές, αφού η περιοχή και ιδιαίτερα ο Π.Ε. Αιτωλ/νίας διαθέτει μεγάλο αριθμό λιμνών – λιμνοθαλασσών.

Αναλυτικά οι παρεμβάσεις στους διάφορους τομείς του αγροτικού φορέα είναι:

Γεωργία

- Προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού προϊόντος (βελτίωση – εκσυγχρονισμός υποδομών, αναδιάρθρωση καλλιεργειών) κατά προτεραιότητα στις βασικές γεωργικές εκτάσεις της Περιφέρειας (ευρύτερη περιοχή Μεσολογίου, Αργινίου, παράκτια ζώνη Π.Ε. Ηλείας, λοιπές παράκτιες και παραλίμνιες ζώνες της περιφέρειας)
- Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του πεπαλαιωμένου και με πολλά προβλήματα αρδευτικού δικτύου κυρίως στις Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας. Είναι επιβεβλημένη η άμεση οικονομική και τεχνική βοήθεια του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προς τους ΓΟΕΒ των Περιφερειακών Ενοτήτων, για να υπάρξει ορθολογική διαχείριση του υδάτινου πλούτου των περιοχών με αποτέλεσμα την εντατικοποίηση και καλύτερη απόδοση των καλλιεργειών, την παραγωγή ποιοτικότερων αγροτικών προϊόντων και την αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι αποφασισμένη να προσφέρει συνεχή βοήθεια, τόσο τεχνική όσο και διαμεσολαβητική με το Υπουργείο ΑΑΤ, προκειμένου τα αρδευτικά δίκτυα να εκσυγχρονιστούν και να λειτουργούν

χωρίς απώλειες. Επίσης με την βοήθεια των τεχνικών και γεωτεχνικών Υπηρεσιών της, η Περιφέρεια μπορεί να προωθήσει ώριμες προτάσεις προς το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, για την ένταξη νέων εγχειοβελτιωτικών έργων, που θα εκμεταλλευτούν το μεγάλο υδάτινο πλούτο των περιοχών μας και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα της περιοχής μας.

- Ανάπτυξη οικολογικών καλλιεργειών με σύγχρονες μεθόδους πλέον φιλικές προς το περιβάλλον κατά προτεραιότητα στις προστατευόμενες περιβαλλοντικά περιοχές
- Έλεγχος της ανάπτυξης του τουρισμού – παραθερισμού κατά προτεραιότητα στις παράκτιες περιοχές της Περιφέρειας
- Ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων στις ορεινές περιοχές της περιφέρειας στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων
- Εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- Προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών
- Διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων
- Βελτίωση των αγροτικών και αλιευτικών υποδομών
- Βελτίωση της ποιότητας με έμφαση στα προϊόντα ονομασίας προέλευσης
- Βελτίωση των δομών και μηχανισμών πληροφόρησης, εκπαίδευσης και τεχνικής υποστήριξης του ανθρώπινου δυναμικού
- Συνδυασμένη ανάπτυξη νέων μεθόδων γεωργικών, κτηνοτροφικών μελισσοκομικών και αλιευτικών δραστηριοτήτων μέσα από την καθετοποίηση της παραγωγής τους.

Κτηνοτροφία

Στον τομέα απαιτούνται οι ακόλουθες παρεμβάσεις:

- Ενδυνάμωση του κτηνοτροφικού τομέα με καθορισμό νέων βοσκοτόπων και βελτίωση των ήδη υπαρχόντων, οργάνωση κτηνοτροφικών πάρκων

- Ενθάρρυνση της οργανωμένης ανάπτυξης της κτηνοτροφίας σε κατάλληλες θέσεις (κτηνοτροφικά πάρκα), με έμφαση στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας και σε επιλεγμένες θέσεις στην Ηλεία και Αχαΐα.
- Ελεγχόμενη ανάπτυξη της αιγοπροβατοτροφίας στο πλαίσιο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την προστασία του περιβάλλοντος των ορεινών – ημιορεινών περιοχών.
- Ενίσχυση της υποδομής των βοσκοτόπων.

Υδατοκαλλιέργειες

Στον τομέα απαιτούνται οι ακόλουθες παρεμβάσεις:

- Χωρική οργάνωση και ενίσχυση του τομέα των ιχθυοκαλλιεργειών με έμφαση στην Αιτωλοακαρνανία
- Ανάπτυξη ιχθυοκαλλιέργειας στις περιοχές προστασίας των υγροτόπων Ramsar (Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου, Αμβρακικός κλπ) υπό τις δεσμεύσεις των ειδικών περιβαλλοντικών διατάξεων.
- Αποκλεισμός της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας στις περιοχές όπου προβλέπεται ανάπτυξη της τουριστικής και παραθεριστικής δραστηριότητας (σχετικές και οι γενικές κατευθύνσεις ΠΕΡΠΟ Ν. Αιτωλοακαρνανίας, ΦΕΚ 1027 Δ / 2001). Ειδικότερα στην ευρύτερη παράκτια ζώνη του Αμβρακικού η εξειδίκευση της χωροθέτησης των χρήσεων (προτείνεται τόσο ως ζώνη ήπιας ανάπτυξης παραθερισμού – τουρισμού, όσο και ως ζώνη υδατοκαλλιεργειών) θα γίνει στα πλαίσια ειδικότερων μελετών, (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, ΠΟΑΠΔ υδατοκαλλιεργειών με αξιολόγηση κατά προτεραιότητα των υπάρχουσών συγκεντρώσεων υδατοκαλλιεργειών στην ευρύτερη περιοχή Βόνιτσας, Μενιδίου).
- Εκπόνηση ειδικής μελέτης για την χωροθέτηση ΠΟΑΠΔ υδατοκαλλιεργειών (άρθρο 10, ν. 2742/99) κατά προτεραιότητα στο νομό Αιτωλοακαρνανίας που εμφανίζει συγκριτικό πλεονέκτημα στην ανάπτυξη του κλάδου. Στα πλαίσια της μελέτης αυτής θα εξεταστεί και ο βαθμός κορεσμού και η ανάγκη ανασχεσης της ανάπτυξης σε ήδη ανεπτυγμένες με ιχθυοκαλλιέργειες περιοχές.
- Ενθάρρυνση της ανάπτυξης χερσαίων υδατοκαλλιεργειών στην ενδοχώρα και ειδικότερα στις ορεινές περιοχές, ως συμπληρωματική δραστηριότητα.

Οι στόχοι της Αγροτικής Πολιτικής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις πιστώσεις που θα εξασφαλίσει από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 «Αλέξανδρος Μπαλατζίης», αλλά και το Ε.Π. Αλιείας 2007-2013 του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Το ΠΑΑ 2007-2013 επικεντρώνει την Αγροτική Πολιτική που εφαρμόζεται σήμερα στην Ελλάδα στους παρακάτω τέσσερις θεματικούς άξονες, των οποίων τα μέτρα και οι δράσεις συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. :

- βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας (εγκατάσταση Νέων Γεωργών, εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων, γεωργικές και δασοκομικές υποδομές)
- βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου (ενισχύσεις γεωργοπεριβαλλοντικές, ορεινών - μειονεκτικών περιοχών και Natura 2000, δασώσεις γεωργικής γης και αποκατάσταση δασοκομικού δυναμικού)
- βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και ενθάρρυνση της διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας σε ορεινές περιοχές (μη γεωργικές δραστηριότητες, τουριστικές δραστηριότητες, μικρές επιχειρήσεις, ανακαίνιση χωριών, έργα εξυπηρέτησης του αγροτικού πληθυσμού και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς)
- Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER που περιλαμβάνει τις ίδιες δραστηριότητες με τον 3^ο άξονα αλλά για πεδινές περιοχές

Από την πλευρά του το ΕΠΑΛ 2007-2013 εξειδικεύεται σε μια σειρά στρατηγικών στόχων που είναι:

- Η επίτευξη διαρκούς ισορροπίας μεταξύ των αλιευτικών πόρων και των αντίστοιχων αλιευτικών δραστηριοτήτων, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την οικονομική βιωσιμότητα του κλάδου, σύμφωνα με τις αρχές της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής
- Η αειφόρος ανάπτυξη του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραγόμενων προϊόντων και των επιχειρήσεων και η διασφάλιση της βιωσιμότητας του κλάδου (οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα)
- Η ανάπτυξη βιώσιμων επιχειρήσεων στον κλάδο της μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρησιακών δομών.

- Η βελτίωση του αναγκαίου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων του τομέα αλιείας και η επίδωξη της επίτευξης των στόχων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής.
- Η αειφόρος ανάπτυξη επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών.
- Η προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα αυτού που σχετίζεται με τον αλιευτικό τομέα.
- Η διατήρηση, ενίσχυση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού του τομέα, με παράλληλη στήριξη της ισότητας των ευκαιριών.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, σαν φτωχότερη περιφέρεια της Χώρας, θα πρέπει να διεκδικήσει από τα συγκεκριμένα προγράμματα μεγαλύτερα κονδύλια για τους τέσσερις παραπάνω άξονες αγροτικής ανάπτυξης, αφού το ΥΠΑΑΤ οφείλει να βοηθήσει περισσότερο τις φτωχές Περιφέρειες σύμφωνα και με τις οδηγίες της Ε.Ε. Η νέα οργανωτική δομή της Περιφέρειας στον αγροτικό τομέα, απαιτεί να στελεχωθεί με άτομα ικανά όχι μόνο να διεκδικήσουν το καλύτερη δυνατή χρηματοδότηση από το ΠΑΑ, αλλά και να υλοποιήσουν με απόλυτη επιτυχία τις δράσεις που θα αναλάβουν και να παραδώσουν ποιοτικά Δημόσια και ιδιωτικά έργα. Ο αγροτικός τομέας, στη σημερινή οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα μας, μπορεί να αποτελέσει τον κεντρικό άξονα ανάπτυξης της Περιφέρειάς μας αλλά και ολόκληρης της χώρας. Είναι γεγονός ότι τον τελευταίο χρόνο, τη στιγμή που μισθωτοί, συνταξιούχοι και ελεύθεροι επαγγελματίες καταγράφουν απώλειες εισοδημάτων και οι θέσεις εργασίας ολοένα και μειώνονται, η απασχόληση στον αγροτικό τομέα έχει αυξηθεί κατά 32.000 θέσεις εργασίας, ενώ οι παραγωγοί σε ορισμένες καλλιέργειες (π.χ. σιτηρά) διπλασίασαν τα κέρδη τους. Είναι λοιπόν ο πρωτογενής τομέας εκείνος που, σε περιόδους αστάθειας και ανασφάλειας, αποτελεί στήριγμα για τον πληθυσμό, καθώς πέραν της διατροφικής επάρκειας μπορεί να εξασφαλίσει και ενισχυμένο εισόδημα. Δριμύτερος λοιπόν επανέρχεται σε καιρούς κρίσης ο πρωτογενής τομέας όπως αποδείχθηκε περίτρανα τη φετινή χρονιά. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι αποφασισμένη να εφαρμόσει κατάλληλα προγράμματα και δράσεις που θα βοηθήσουν την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα όπως

- Η εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Καλάθι προϊόντων Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», που πρώτη από όλες της Περιφέρειες της χώρας ολοκλήρωσε και υπέβαλλε στο ΥΠΑΑΤ για έγκριση και χρηματοδότηση, θα τονώσει τον αγροτικό τομέα αλλά και θα συμβάλλει στη βελτίωση της οικονομίας της ΠΔΕ στη δύσκολη σημερινή κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μας. Με το πρόγραμμα αυτό όπως επίσης με την παράλληλη λειτουργία του Δημοπρατηρίου, της συμβολαιακής γεωργίας και της αγροδιατροφικής σύμπραξης των φορέων παραγωγής και εμπορίας της περιοχής, αναμένεται η

προώθηση των ποιοτικών αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας στις εγχώριες και ξένες αγορές προς όφελος παραγωγών και καταναλωτών.

- Η αναδιάρθρωση καλλιεργειών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αγοράς και τα εδαφοκλιματικά δεδομένα της περιοχής μας.
- Η τεχνική βοήθεια που αναμένεται να προσφέρει για την εφαρμογή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ 2007-2013) και του Ε.Π. Αλιείας (ΕΠΑΛ 2007-2013), τόσο στην ωρίμανση και υλοποίηση των μεγάλων εγχειροβελτιωτικών έργων, όσο και στη δημοσιοποίηση και προώθηση ιδιωτικών αγροτικών και μεταποιητικών επενδύσεων (σχέδια βελτίωσης αγροτικών εκμεταλλεύσεων, ίδρυση και εκσυγχρονισμό μονάδων μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών και αλιευτικών προϊόντων, ενθάρρυνση εξωγεωργικών δραστηριοτήτων όπως ο αγροτουρισμός στις αγροτικές περιοχές, κ.λπ.).

1.8.2.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Επιθυμητοί άξονες ανάπτυξης Τουρισμού είναι με βάση τις προτάσεις του Χωροταξικού σχεδίου της Περιφέρειας:

- Ανάδειξη της Αρχαίας Ολυμπίας και της ευρύτερης περιοχής της στο πλαίσιο ειδικού αναπτυξιακού προγράμματος ως διεθνές Αθλητικό, Πολιτιστικό και Συνεδριακό Κέντρο & η μελέτη οργάνωσης του ευρύτερου χώρου της.
- Ανάδειξη του Κατάκωλου ως βασικού προορισμού – υποδοχής τουριστικού ρεύματος μέσω ελλιμενισμού πλοίων τουρισμού αναψυχής.
- Οργανωμένη - ελεγχόμενη ανάπτυξη τουρισμού στην παράκτια ζώνη.
- Ανάπτυξη ειδικών ήπιων μορφών τουρισμού σε ενιαία δίκτυα περιβαλλοντικού – πολιτιστικού ενδιαφέροντος με έμφαση στις ορεινές – μειονεκτικές περιοχές (περιβαλλοντικός, πολιτιστικός, θρησκευτικός, ιαματικός, αθλητικός, συνεδριακός, αγροτουρισμός κλπ) και σε διασύνδεση με τις όμορες περιφέρειες.
- Ανάπτυξη της ειδικής τουριστικής υποδομής στην ευρύτερη αστική περιοχή Πατρών, ως Δυτικής Πύλης (συνεδριακό κέντρο κλπ). Κατασκευή του αυτοκινητοδρομίου Πάτρας. Προώθηση της κατασκευής ειδικών θεματικών πάρκων όπως Πλανητάριο στον Πύργο και Ειδικά Πάρκα στην Ηλεία και την Αιτωλοακαρνανία (π.χ. αναπαράστασης της εξόδου του Μεσολογγίου στο Μεσολόγγι), γηπέδου γκόλφ στην Ηλεία κλπ.

- Αξιοποίηση κατά προτεραιότητα των ιαματικών πηγών Κυλλήνης και Καϊάφα μέσω ειδικών ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης θεραπευτικού τουρισμού.
- Ανάδειξη και προβολή της ελληνικής μυθολογίας με τις ιδιαιτερότητές της στον ενδοπεριφερειακό χώρο.
- Ανάδειξη των υπηρεσιών διεθνούς εμπορίου και μεταφορών σε “προωθητική δραστηριότητα” για την ευρύτερη περιοχή των Πατρών και το Τρίπολο στο Πλατυγιάλι – Αργίνιο – Μεσολόγγι / Αιτωλικό.
- Αξιοποίηση της υποδομής και του ανθρώπινου δυναμικού στην Έρευνα και Τεχνολογία και την Κοινωνία της Πληροφορίας με στόχο τη στενότερη διασύνδεση με παραγωγικές δραστηριότητες και τη διάχυση της καινοτομίας στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας.
- Επέκταση των εναλλακτικών μορφών θεματικού τουρισμού με έμφαση στην ανάπτυξη συνεδριακού τουρισμού, στην αξιοποίηση των εσωτερικών υδάτων (κυρίως στην Αιτωλοακαρνανία, Ηλεία), των ιαματικών πηγών (Ηλεία, Αιτωλοακαρνανία) των πολιτιστικών και φυσικών πόρων, κλπ.

Οι χωρικές υποενότητες τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας (παράκτιες, εσωτερικές ή και ορεινές ζώνες) προσδιορίζονται ως εξής:

- Αμβρακικού Κόλπου, Ναυπακτίας, Μεσολογγίου – Αιτωλικού, Δυτικών Ακτών, Ενδοχώρα λιμνών Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας,
- Ακράτας – Αιγίου – Καλαβρύτων, Πατρών – ορεινής Αχαΐας και Κάτω Αχαΐας – Καλογριάς Π.Ε. Αχαΐας,
- Β.Δ. Ακτών Ηλείας – Λιμνοθάλασσας Κοτυχίου - Κυλλήνης, τεχνητής λίμνης Πηνειού – Αρχαίας Ήλιδας, Πύργου – Αρχαίας Ολυμπίας, ορεινής κεντρικής Ηλείας, ΝΔ παράκτιας περιοχής, Επικούρειου Απόλλωνα – Ανδρίτσαινας, Π.Ε. **Ηλείας.**

1.8.2.2.3 ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ – ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Γενικοί στόχοι:

- Έμφαση στην ποιότητα και παραγωγή επώνυμων – οικολογικών προϊόντων. Δημιουργία υποστηρικτικών υποδομών έρευνας, πιστοποίησης της ποιότητας των προϊόντων κλπ.

- Μείωση των παραγόμενων ρύπων στην πηγή τους και ορθολογική διαχείριση των πόρων.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ με στόχο την προσαρμογή τους στις διεθνείς τεχνολογικές εξελίξεις.
- Ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών με αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των υποστηρικτικών υποδομών (Τεχνολογικό Πάρκο Πατρών).

Κατευθύνσεις χωρικής ανάπτυξης:

- Συμπλήρωση των υποδομών της ΒΙΠΕ - ΒΙΟΠΑ στην ευρύτερη περιοχή Πάτρας - Ρίου.
- Ενεργοποίηση της ΝΑΒΙΠΕ Αστακού.
- Αναζήτηση κατά προτεραιότητα ΒΕΠΕ οικιστικών κέντρων 2^{ου} επιπέδου, και οικιστικών κέντρων 3^{ου} επιπέδου, που βρίσκονται σε περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης της μεταποίησης (ευρύτερη περιοχή Αγρινίου - Μεσολογγίου, ευρύτερη περιοχή Πύργου – Αμαλιάδας, Αίγιο, Ναύπακτος κλπ).
- Ανάπτυξη της βιοτεχνίας - χειροτεχνίας παραδοσιακών προϊόντων λαϊκής τέχνης, στο πλαίσιο ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές.
- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας των υφισταμένων βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων και προσέλκυση νέων δυναμικών επιχειρήσεων.
- Ενθάρρυνση της καθετοποίησης της επεξεργασίας παραδοσιακών γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων της Περιφέρειας.
- Παροχή υπηρεσιών ποιοτικού ελέγχου και πιστοποίησης.
- Εισαγωγή καινοτομίας και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της βιωσιμότητας των ΜΜΕ με στόχο την αύξηση των θέσεων απασχόλησης.
- Ορθολογική χωροθέτηση της μεταποιητικής δραστηριότητας.
- Παροχή κινήτρων και άλλων προωθητικών ενεργειών για τη δημιουργία μεταποιητικών εκμεταλλεύσεων στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές.

1.8.2.2.4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

A. Θεσμικά μέτρα βελτίωσης της τοπικής επιχειρηματικότητας

Στα μέσα του προηγούμενου αιώνα, οι οικονομολόγοι προέβλεπαν την επικράτηση των μεγάλων επιχειρήσεων. Το μέγεθος αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη οικονομικών κλίμακας, την αξιοποίηση των ξένων αγορών, την προσαρμογή σε κανονιστικές ρυθμίσεις και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογικών ευκαιριών. Πράγματι, στη δεκαετία του 1960 και 1970, οι μεγάλες επιχειρήσεις κυριαρχούσαν στην οικονομία. Από τότε και μετά, η τάση άρχισε να αντιστρέφεται. Οι μεγάλες επιχειρήσεις πραγματοποίησαν εξορθολογισμό με την αναδιάρθρωση τους, την ανάθεση εργασιών σε τρίτους ή τον περιορισμό του μεγέθους τους με αποτέλεσμα στο διάστημα μεταξύ 1972 και 1998 να αυξηθεί ο αριθμός των ιδιωτικών επιχειρήσεων στις χώρες ΟΟΣΑ από 29 σε 45 εκατομμύρια.

Οι διαρθρωτικές αλλαγές της οικονομίας μετακύλησαν το συγκριτικό πλεονέκτημα της Ευρώπης προς δραστηριότητες που βασίζονται στη γνώση. Η παγκοσμιοποίηση αύξησε την ανταγωνιστική πίεση στις μεταποιητικές επιχειρήσεις που ήταν εγκατεστημένες σε τόπους υψηλού κόστους, με αποτέλεσμα όχι μόνο να υπάρξει μετατόπιση της παραγωγικής ικανότητας προς χώρες χαμηλού κόστους, αλλά και να αυξηθεί η παραγωγικότητα μέσω της χρησιμοποίησης τεχνολογικών καινοτομιών. Εν τω μεταξύ οι Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) δημιούργησαν νέες αγορές, με αποτέλεσμα να σημειωθεί επανάσταση στις παραγωγικές μεθόδους σε πολλές βιομηχανίες και να αναπτυχθεί ο τομέας των υπηρεσιών.

Ο πολύπλοκος χαρακτήρας των παραγωγικών μεθόδων απαιτεί ποικιλία εξειδικευμένων υπηρεσιών. Επίσης η μείωση του κόστους διαβίβασης των γνώσεων στο χώρο καθιστά λιγότερο δαπανηρές τις υπηρεσίες των εξωτερικών υπεργολάβων υπηρεσιών. Το μεγαλύτερο άνοιγμα των αγορών επιτρέπει στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε εξειδικευμένες αγορές να κινηθούν σε περισσότερο ευρωπαϊκή ή διεθνή κλίμακα.

Στο πρίσμα αυτό στην Δυτική Ελλάδα βάζουμε σε προτεραιότητα πολιτικές που προωθούν την επιχειρηματικότητα που στηρίζεται στην καινοτομία, στην εφευρετικότητα, που αξιοποιεί το ερευνητικό δυναμικό της Δυτικής Ελλάδας και που δίνει δυναμική σε προϊόντα ονομαστά μέσα από την ποιότητα τους.

Στα μέτρα θεσμικής παρέμβασης για την τόνωση της τοπικής επιχειρηματικότητας προτείνουμε :

- Σε επίπεδο Περιφέρειας την δημιουργία (στα πλαίσια της αναπτυξιακής ανώνυμης επιχείρησης κάθε περιφέρειας) μόνιμης δομής – Παρατηρητηρίου για την Τοπική Επιχειρηματικότητα (ΠΤΕ)
- Θεσμοθέτηση και λειτουργία σε επίπεδο Περιφέρειας Πόλου Καινοτομίας αξιοποιώντας την εμπειρία (θετική και αρνητική) του πρόσφατου παρελθόντος.
- Λειτουργία των Γραφείων Υποδοχής Επενδυτών (Ν. 3908/2011) σαν προέκταση των Κέντρων Υποδοχής Επενδυτών που λειτούργησαν σε κάθε νομό της χώρας για 8 χρόνια (αξιοποίηση έμπειρου στελεχιακού δυναμικού και εργαλείων που αναπτύχθηκαν).
- Απλούστευση και κωδικοποίηση της διαδικασίας σύστασης νέων επιχειρήσεων. Τυποποίηση των διαδικασιών και εντύπων και υποστήριξη των ενδιαφερόμενων μέσα από τα θεσμοθετημένα ΕΚΕ (Ενιαία Κέντρα Εξυπηρέτησης πρώην ΚΕΠ) ή τα Γραφεία Υποδοχής Επενδυτών.
- Καταγραφή και απευθείας (on line) ενημέρωση των ενδιαφερόμενων επενδυτών για χρήσεις γης και επιχειρηματικές ευκαιρίες που δημιουργούνται. Αξιοποίηση δωρεάν πληροφορίας σε εφαρμογή του Ν. 3882/2010 και την σύγχρονης τεχνολογίας ψηφιοποίησης γεω - δεδομένων και γεω - πληροφορίας.
- Αξιοποίηση του θεσμού των επιχειρηματικών αγγέλων (business angels) και θεσμοθέτηση της εφαρμογής του με έξυπνα κίνητρα και ειδικές φοροαπαλλαγές.
- Κωδικοποίηση και ετήσια έκδοση της φορολογικής νομοθεσίας (Οδηγός) που διέπει την λειτουργία επιχειρήσεων και νέων επιχειρήσεων. Ο Οδηγός αυτός θα αποτελεί και αντικίνητρο για την έκδοση νέων νομοθετημάτων.
- Θεσμοθέτηση κινήτρων για την ένταξη στην τοπική επιχειρηματικότητα σημάτων ποιότητας για προϊόντα και υπηρεσίες τοπικού χαρακτήρα. Σύνδεση τους με το προς θεσμοθέτηση «τοπικό καλάθι προϊόντων». Σκοπός είναι να προσδώσουμε προστιθέμενη αξία στα τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες της ΠΔΕ (τα οποία θα ανήκουν σε όλους τους κλάδους της επιχειρηματικής δραστηριότητας), καθώς και να συμβάλλουμε στην προώθηση των τοπικών πιστοποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών σε νέες

αγορές, αξιοποιώντας του τοπικούς ανθρώπινους πόρους, τη τοπική δικτύωση και αναπτύσσοντας συγχρόνως εμπορικές επαγγελματικές σχέσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

- Δημιουργία μόνιμης δομής υποστήριξης του αγροτικού επιχειρηματικού τομέα με το πρόγραμμα «καλάθι αγροτικών προϊόντων» που προώθησε το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Το «καλάθι αγροτικών προϊόντων» της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας θα απαρτίζεται από ιδιαίτερα τοπικά προϊόντα της περιοχής μας με ισχυρή ταυτότητα και συγκεκριμένες μεθόδους παραγωγής. Η προώθηση των προϊόντων αυτών, που προέρχονται από τον τομέα της Αγροτικής παραγωγής και από τον τομέα της Αλιείας και της Ιχθυοκαλλιέργειας, θα συμβάλουν στην ανάπτυξη βιώσιμων εμπορικών επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό και στην αύξηση της απασχόλησης και του εισοδήματος, όπως επίσης και στη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου των αγροτικών προϊόντων το οποίο ανέρχεται σε 3,5 δισ. € (δόθηκαν 6,5 δισ. € για εισαγωγές αγροτικών προϊόντων σε ένα έτος). Η ΠΔΕ πρώτη σε ολοκλήρωση τη χώρα υπέβαλλε για υλοποίηση, στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το Επιχειρησιακό Σχέδιο «Καλάθι προϊόντων Π.Δ.Ε.», ενώ συγχρόνως εντάχθηκε στο ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας για υλοποίηση στην ενότητα Ψηφιακή Σύγκλιση η πράξη «Ηλεκτρονικό καλάθι προϊόντων» που θα προσφέρει μέγιστα οφέλη σε όλη την αλυσίδα επιχειρηματιών (πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα) που ασχολούνται με την παραγωγή και προώθηση των ποιοτικών προϊόντων της περιοχής μας και τη διάδοσή τους στην εγχώρια και ξένη αγορά.
- Δημιουργία Παρατηρητηρίου τιμών των αγροτικών προϊόντων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με πρόσθετες αρμοδιότητες την αντιστοιχία τιμής-ποιότητας και τον έλεγχο των περιθωρίων κέρδους της αλυσίδας εμπορίας, ώστε να αποφεύγονται οι υπερτιμολογήσεις, η φοροδιαφυγή, το υπέρμετρο κέρδος των μεσαζόντων και η αύξηση της τελικής τιμής των προϊόντων σε βάρος των καταναλωτών.
- Υποστήριξη και συνέργεια δράσεων που θα προκύψουν από την υλοποίηση έργων στα πλαίσια των Προσκλήσεων των Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση» και «Διοικητική Μεταρρύθμιση» που αφορούν Οριζόντιες Δράσεις Υπουργείων και άλλων Δημόσιων Φορέων (π.χ. Πρόσκληση 20.2 - Ηλεκτρονικά σημεία πρόσβασης στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, Πρόσκληση 24 - Ψηφιακές Υπηρεσίες Τομέα Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής, Πρόσκληση 23 - Δημόσια Κέντρα Δεδομένων και Υπηρεσιών (G-Cloud), Πρόσκληση 22.2 Ψηφιακές Υπηρεσίες Υπουργείου

Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εποπτευόμενων Φορέων, Πρόσκληση 21.2 - Ψηφιακές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, κλπ.)

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), αποτελεί την τράπεζα μακροπρόθεσμων δανείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΤΕπ συμβάλλει στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και την οικονομική ανάπτυξη των μειονεκτούσων περιφερειών. Στις προτεραιότητές μας είναι η υποβολή προτάσεων για :

- έργα υποδομής στον τομέα των επικοινωνιών, τα οποία προωθούν την ανάπτυξη και τη δημιουργία δραστηριοτήτων ·
- έργα που συνδέονται με την προστασία του περιβάλλοντος ·
- έργα για την βελτίωση της ποιότητας ζωής: αστική ανάπλαση (κοινωνική στέγη, προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς) ·
- κατασκευή και εκσυγχρονισμός υγειονομικών υποδομών ·
- έργα για την στοχευμένη στήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων της Δυτικής Ελλάδας όπως και την προσαρμογή του βιομηχανικού ιστού λόγω του διεθνούς ανταγωνισμού. ·
- έργα για έξυπνα δίκτυα αστικών συγκοινωνιών

Επίσης, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει υποβάλλει σημαντικό αριθμό προτάσεων στα προγράμματα συνεργασίας (διακρατική, διασυνοριακή και διαπεριφερειακή). Σημαντικής σημασίας πρόγραμμα είναι το Πρόγραμμα Interreg IV Ελλάδας – Ιταλίας που δυστυχώς ενώ έχουν υποβληθεί προτάσεις στην αρμόδια Διαχειριστική Αρχή πριν από δύο χρόνια, δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί οι διαδικασίες αξιολόγησής τους. Πρέπει άμεσα να προχωρήσουν οι διαδικασίες έτσι ώστε από το Φθινόπωρο του 2011 να ξεκινήσει η υλοποίηση έργων που ενώ είχαν σχεδιαστεί με χρονοδιαγράμματα τριετίας ή και τετραετίας θα πρέπει να ολοκληρωθούν μέσα σε 30 μήνες. Σε κάθε περίπτωση η έγκαιρη έναρξη των προγραμμάτων αυτών, σε συνδυασμό με τις λοιπές πρωτοβουλίες που το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας προωθεί, θα συμβάλλουν σημαντικά στην αναθέρμανση της τοπικής οικονομίας.

Β. Προτάσεις για προτεραιότητες επενδυτικών σχεδίων Περιφερειακής Συνοχής (στα πλαίσια του Επενδυτικού Νόμου 3908/2011)

Σύμφωνα με την παράγραφο γ του άρθρου 6 του Ν. 3908/2011 που αφορά την διάκριση των Γενικών Επενδυτικών Σχεδίων, στα επενδυτικά σχέδια Περιφερειακής Συνοχής περιλαμβάνονται παραγωγικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, αντιμετωπίζουν τοπικές ανάγκες και περιφερειακά προβλήματα με περιβαλλοντικά βιώσιμες τεχνολογικές εφαρμογές, εισάγουν τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης υδάτινων πόρων και συμβάλλουν στη φιλική προς το περιβάλλον ανασυγκρότηση, ανάπτυξη και ανάπτυξη περιοχών οικονομικής δραστηριότητας.

Στην κατηγορία αυτή παρέχεται επιχορήγηση ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης για τις υφιστάμενες επιχειρήσεις σε ποσοστό 70% και για τις νέες επιχειρήσεις σε ποσοστό 80% του Πίνακα του άρθρου 5 παράγραφος 5. Το υπόλοιπο ποσοστό μέχρι το όριο του Πίνακα συμπληρώνεται με την ενίσχυση φορολογικής απαλλαγής.

Σύμφωνα με τις προδιαγραφές των επενδυτικών σχεδίων περιφερειακής συνοχής, αυτά θα πρέπει να :

- Αξιοποιούν τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα όπως επενδυτικά σχέδια που προωθούν την τυποποίηση ονομαστών τοπικών προϊόντων και τα βιολογικά προϊόντα, επενδυτικά σχέδια σε εφαρμογές καινοτομίας (μικροηλεκτρονική, νανοτεχνολογία και νέα υλικά), επενδυτικά σχέδια σε τεχνολογία εύκαμπτων και υβριδικών φωτοβολταϊκών, επενδυτικά σχέδια στην σύνθεση νέων πολυμερικών υλικών, στην ανάπτυξη και εμπορική διάθεση επιστημονικού λογισμικού, στην ανάπτυξη βιοϊατρικής τεχνολογίας, επενδυτικά σχέδια στην ανάπτυξη, επέκταση και αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (π.χ. ευρυζωνικών υποδομών) στα αστικά κέντρα και στην ύπαιθρο κ.α.
- Αντιμετωπίζουν τοπικές ανάγκες και περιφερειακά προβλήματα με περιβαλλοντικά βιώσιμες τεχνολογικές εφαρμογές, εισάγουν τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης υδάτινων πόρων και συμβάλλουν στη φιλική προς το περιβάλλον ανασυγκρότηση, ανάπτυξη και ανάπτυξη περιοχών οικονομικής δραστηριότητας. Παραδείγματα επενδυτικών σχεδίων αφορούν κατεργασία αποβλήτων ελαιολιπών, σφαγείων και χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων, παραγωγή ενέργειας με υψηλή απόδοση και μηδενική περιβαλλοντική επιβάρυνση, ολοκληρωμένη ανακύκλωση απορριμάτων στις πόλεις της Δυτικής Ελλάδας, κ.α.

Ειδικά στα πλαίσια του αναπτυξιακού νόμου 3908/2011 έχει ήδη δρομολογηθεί η κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου Πάτρας στην Χαλανδρίτσα και θα πρέπει να υποστηριχθεί η έγκαιρη έναρξη υλοποίησής του.

Γ. Προτάσεις για ενίσχυση δικτύων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό (στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου)

Οι ελληνικές επιχειρήσεις για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις της παγκόσμιας αγοράς είναι απαραίτητο να συνεργαστούν. Ο ατομικός ανταγωνισμός πρέπει να μετατραπεί σε συλλογικό ανταγωνισμό με τη δημιουργία δικτύων επιχειρήσεων. Η κοινή εκμετάλλευση πόρων και επενδύσεων, η προστασία της αγοράς, η δημιουργία οικονομιών κλίμακας, η εκμετάλλευση νέων διεθνών αγορών, η μείωση και διασπορά του ρίσκου, η μείωση του κόστους συναλλαγών και η αύξηση της γνωστικής ικανότητας, αποτελούν τα στοιχεία που δίνουν στα δίκτυα επιχειρήσεων ένα σημαντικό Συλλογικό Ανταγωνιστικό Πλεονέκτημα, ώστε να επιτύχουν αποτελέσματα που δεν θα μπορούσαν να επιτύχουν μόνες τους.

Δίκτυο επιχειρήσεων είναι ένα σύνολο επιχειρήσεων (από πέντε και πάνω σύμφωνα με το Ν. 3908/2011) που βασίζεται η μία στην άλλη για την εκτέλεση ενεργειών παραγωγής, διανομής, μάρκετινγκ και άλλων, με σκοπό τη διοίκηση της ροής των προϊόντων/υπηρεσιών στην αξιακή αλυσίδα. Η επιτυχία ενός δικτύου επιχειρήσεων στηρίζεται κυρίως: α) στο στρατηγικό προσανατολισμό της μακροχρόνιας επιβίωσης και κερδοφορίας της κάθε επιχείρησης-μέλους, β) στη βασική ικανότητα (ανταγωνιστικό πλεονέκτημα) της κάθε επιχείρησης-μέλους, γ) στο ρόλο και στην ικανότητα του κεντρικού συντονιστή και δ) στην ανάπτυξη ηλεκτρονικών συστημάτων που επιτρέπουν την άμεση μεταφορά πληροφοριών από επιχείρηση σε επιχείρηση, μειώνοντας δραστικά το χρόνο και το κόστος της συνεννόησης και των συναλλαγών.

Η δικτύωση των επιχειρήσεων αφορά στη συνέργεια κυρίως μικρομεσαίων επιχειρήσεων, κάθετης ή και οριζόντιας διασύνδεσης, με παράλληλη διατήρηση της αυτόνομης δραστηριότητάς τους. Η ανάπτυξη δικτύων πραγματοποιείται συνήθως από επιχειρήσεις μικρού μεγέθους, αλλά και σε συνεργασία με μεγάλες εταιρίες, την κεντρική διοίκηση, φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, ερευνητικά ιδρύματα και τοπικούς κοινωνικούς εταίρους. Με τον τρόπο αυτό, η δικτύωση επιχειρήσεων και η περαιτέρω συσπείρωση τους (cluster) εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα και διευρύνει τη δυνατότητα ανάπτυξης και καινοτομίας των επιχειρήσεων στην περιφερειακή και στην ευρύτερη διεθνή αγορά. Τα clusters υπήρξαν πρωτοποριακό μέτρο που δεν είχε υλοποιηθεί αλλού στην Ε.Ε. σε πανεθνικό επίπεδο.

Σε μία μικρή σχετικά χώρα όπως στην Ελλάδα, τα clusters περιλαμβάνουν οριζόντια, κάθετη και περιφερειακή διάσταση. Σε μία εποχή όπου η πολιτική της Ε.Ε. αναγνώριζε μόνο οριζόντια μέτρα δράσης, η πολιτική clusters αποτέλεσε μια χρυσή τομή, με επιθυμητές κάθετες και περιφερειακές διαστάσεις. Ακολουθώντας την Ελλάδα, η Ε.Ε. στο σύνολο (αλλά και όλες σχεδόν οι χώρες στον κόσμο) προχώρησε σε υλοποίηση μέτρων δικτύωσης. Η Δυτική Ελλάδα από την πρώτη στιγμή μπήκε δυναμικά και σήμερα έχει κυρίαρχο ρόλο στην αρχή της δικτύωσης και της συνεργασίας των επιχειρήσεων τόσο στο επίπεδο συστάδων-clusters, όσο και σε εκείνο της διασύνδεσης των πανεπιστημίων, των ερευνητικών κέντρων, του Επιστημονικού Πάρκου Πατρών και του περιφερειακού πόλου καινοτομίας με την παραγωγή και τις επιχειρήσεις. Η συνεργατική κουλτούρα, ιδιαίτερα στο χώρο της έρευνας και της τεχνολογίας, έχει αποτέλεσμα την παραγωγή καινοτομίας με την ανάπτυξη συσπείρωσης επιχειρήσεων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της εξωστρέφειας, της οικονομίας και των υπηρεσιών "υψηλής προστιθέμενης αξίας".

Στην πρώτη προκήρυξη του νέου επενδυτικού νόμου 3908/2011, αλλά με υλοποίηση καθ' όλη τη διάρκεια του 2011, αναμένεται να συμπεριληφθούν οι επιχορηγήσεις των ειδικών καθεστώτων (νεανική επιχειρηματικότητα με 150 εκ. € και δικτύωση επιχειρήσεων με 50 εκ. €). Ο νέος επενδυτικός νόμος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα χρηματοδοτικά εργαλεία για τη δικτύωση επιχειρήσεων, ώστε να ενισχυθεί και διευκολυνθεί η επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από την ενίσχυση της δικτύωσης των επιχειρήσεων στην ΠΔΕ είναι:

- Ενδυνάμωση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας μέσω της συνεργασίας τους με επιχειρήσεις και φορείς Έρευνας και Τεχνολογίας (E&T) της Ε.Ε.
- Ενίσχυση των διαθέσιμων πόρων (E&T) της Περιφέρειας μέσα από τη συμμετοχή της σε ανταγωνιστικά προγράμματα χρηματοδοτούμενα από πόρους της Ε.Ε.
- Κοινός εμπλουτισμός του περιφερειακού προγράμματος δράσεων έρευνας και τεχνολογίας με την ανταλλαγή εμπειριών και την υιοθέτηση νέων ενεργειών και δράσεων.
- Μεταφορά τεχνογνωσίας στο σχεδιασμό και υλοποίηση κοινών διακρατικών δράσεων έρευνας και τεχνολογίας.

Πλήθος προτάσεων για ενίσχυση δικτύων επιχειρήσεων της ΠΔΕ, πάνω στην ανακύκλωση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στη μεταποίηση, στη μικροηλεκτρονική, στον τουρισμό, στη διαχείριση και προστασία του περιβάλλοντος, κ.λπ., έχουν υποβληθεί μέχρι σήμερα σε πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα (Lead era, mamument, i-creo, corallia, Mini Europe), στα οποία συμμετέχουν πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Προτάσεις για ενίσχυση δικτύωσης επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό στα πλαίσια του Νέου Επενδυτικού Νόμου, υπάρχουν πολλές και τεκμηριωμένες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Οι κυριότερες από αυτές είναι:

- Ενέργειες συγκρότησης συστάδων ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, με φορέα το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών (ΕΠΠ):
 - Ομάδα επιχειρήσεων για την ενέργεια: Το ΕΠΠ φιλοξενεί δύο εταιρείες με τεχνολογικό πεδίο στη χρήση Υδρογόνου και κυψελίδων καυσίμου (fuel Cells) με στόχο την παραγωγή συστημάτων παραγωγής ενέργειας ακόμα και αυτόνομης ή βοηθητικής λειτουργίας. Ως πρώτη ύλη μπορεί να χρησιμοποιείται και η Βιοαιθανόλη/Βιοαέριο που παράγεται σε εργοστάσιο της ΒΙΠΕ Πατρών (Βιομηχανική Περιοχή Πατρών). Τα συστήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για παράδειγμα από Δημόσια Κτήρια ή εκτός δικτύου εγκαταστάσεις, αντί των συνηθισμένων γεννητριών. Επίσης το ΕΙΧΗΜΥΘ (Ερευνητικό Ινστιτούτο Χημικής Μηχανικής και Χημικών Διεργασιών Υψηλής Θερμοκρασίας) διαθέτει ομάδα ανάπτυξης τεχνολογιών βελτιστοποίησης λειτουργίας πολυμερικών κυψελών καυσίμου υψηλής θερμοκρασίας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε εφαρμογές της αυτοκινητοβιομηχανίας, ενεργειακή υποστήριξη κτηρίων κλπ. Επίσης προωθεί τεχνολογίες αιχμής για την ανάπτυξη νέων οργανικών / υβριδικών ημιαγωγών για την κατασκευή καινοτόμων εύκαμπτων φωτοβολταϊκών στοιχείων με τεχνολογίες αιχμής.
 - Στη ΒΙΠΕ Πατρών δραστηριοποιούνται δύο Βιομηχανίες παραγωγής φωτοβολταϊκών πλαισίων, ενώ άλλη μία παράγει βιοκαύσιμα. Επιπλέον η Περιφέρεια διαθέτει υψηλό δυναμικό για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων (θαλάσσιων συμπεριλαμβανομένων) καθώς και μικρών και μεγάλων υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων. Τέλος εκκρεμεί επένδυση ηλιακών πάνελ στην Ηλεία. Αναφορικά με την παραγωγή και αξιοποίηση της βιομάζας, το πεδίο είναι ανοικτό λόγω και των διατιθέμενων εκτάσεων αλλά και της κτηνοτροφικής-γεωργικής δραστηριότητας. Η τεχνογνωσία από το Πανεπιστήμιο και το ΕΙΧΗΜΥΘ υπάρχει.

- Το ΕΠΠ έχει υλοποιήσει ένα ενεργειακό πρόγραμμα (MORE4NRG) και αναμένεται να συμμετάσχει σε ένα δεύτερο που θα έχει στόχο κυρίως τη χρηματοδότηση και ανάπτυξη cluster για ΑΠΕ.
 - Ομάδα επιχειρήσεων για το Περιβάλλον: Για το περιβάλλον είναι σημαντικό να εφαρμοστούν υπάρχουσες τεχνολογίες διαχείρισης απορριμμάτων και παραγωγών μονάδων παρασκευής τροφίμων (π.χ. ελαιουργία, σφαγεία).
 - Ομάδα επιχειρήσεων Βιοϊατρικής τεχνολογίας: Το ΕΠΠ φιλοξενεί ήδη μία επιχείρηση ανάπτυξης φαρμακευτικών προϊόντων για αντι-υπερτασικά και φάρμακα ενάντια στη σκλήρυνση κατά πλάκας. Στη ΒΙΠΕ δραστηριοποιείται ήδη εταιρεία παραγωγής φαρμάκων η οποία ξεκίνησε από το ΕΠΠ επίσης. Επίσης υπάρχουν και οι εγκαταστάσεις παραγωγής φαρμάκων γνωστής Ελληνικής Βιομηχανίας. Επίσης, στο Πανεπιστήμιο υπάρχουν πολλές ερευνητικές ομάδες στη Φαρμακευτική, την Ιατρική και το Βιολογικό που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς, ενώ και το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην έρευνα. Είχε υπάρξει άλλωστε και σχετική μελέτη για τη δημιουργία Ερευνητικού Ινστιτούτου στο πλαίσιο του Ε.Κ. Δυτικής Ελλάδας. Στο ΕΙΧΗΜΥΘ υπάρχει ομάδα που δραστηριοποιείται στη μοριακή βιολογία, τη γενετική όπως επίσης και στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο και τη Φαρμακευτική (genomics – κλινικοί γενετιστές – Βιοχημεία)
 - Ομάδα επιχειρήσεων για την ανάπτυξη της μικροηλεκτρονικής: Το ΕΠΠ ήδη φιλοξενεί αρκετές εταιρείες της μικροηλεκτρονικής ενώ το ΕΑΙΤΥ (Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών) αναπτύσσει εφαρμογές για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Επίσης υπάρχουν δυνατότητες από μικρές εταιρείες για παραγωγή και παραμετροποίηση ελεύθερου λογισμικού και λογισμικού ανοικτού κώδικα. Οι εφαρμογές ΤΠΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από τις επιστήμες της Ιατρικής και της Ενέργειας για δικές τους εφαρμογές.
- Ενέργειες συγκρότησης στρατηγικών συμμαχιών που αφορούν στον τουρισμό και στα ταξίδια (travel & tourism) και εφαρμόζεται συνήθως μεταξύ touroperators και αλυσίδων ξενοδοχείων.
 - Ενίσχυση του δικτύου αγροτουριστικών επιχειρήσεων με την επωνυμία «Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας (ΤΣΠ) Αιτωλίας» στην περιοχή της ορεινής Ναυπακτίας, το ΤΣΠ Αιτωλίας αριθμεί 29 μέλη που ασχολούνται με

επιχειρήσεις αγροτικού τουρισμού όπως ξενώνες, παραδοσιακές ταβέρνες και καφενεία, καθώς και επιχειρήσεις εναλλακτικών μορφών τουρισμού (kayak, mountain bike, rafting, cannoing).

- Εγκατάσταση και ενίσχυση δράσεων ομάδων επιχειρήσεων τουρισμού στις Περιφερειακές Ενότητες Αχαΐας και Ηλείας.
- Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων σε δίκτυα επιχειρήσεων εμπορίας βιολογικών προϊόντων και τροφίμων. Η Δυτική Ελλάδα, αποκαλούμενη το "Φυσικό Πάρκο της Ελλάδας" αποτελεί την περιοχή με την μεγαλύτερη ανάπτυξη της Βιολογικής Γεωργίας στη χώρα μας.
- Ενίσχυση των δράσεων και νέων καινοτόμων ενεργειών της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας «Αγροπεριβαλλοντική Ομάδα Βιοκαλλιεργητών Δυτικής Ελλάδος» με μέλη βιοκαλλιεργητές, γεωτεχνικούς επιστήμονες, εμπόρους & μεταποιητές βιολογικών προϊόντων, κυρίως στην Αιτ/νία αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Ελλάδας. Είναι μέλος της παγκόσμιας οργάνωσης βιοκαλλιεργητών IFOAM, ιδρυτικό μέλος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Βιοκαλλιεργητών Ελλάδας, συμμετέχει στο «Μεσογειακό δίκτυο βιολογικής γεωργίας» και στο «Δίκτυο βιολογικής γεωργίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας». Οι δράσεις της είναι:
 - Ενημέρωση των πολιτών (καταναλωτών & αγροτών) της περιοχής σχετικά με τις δυνατότητες της βιολογικής γεωργίας
 - Προβολή & προώθηση των βιολογικών προϊόντων στην Ελλάδα & στο εξωτερικό
 - Εκπαίδευση των βιοκαλλιεργητών και παροχή γεωτεχνικών συμβουλών προς αυτούςΥποστήριξη των βιοκαλλιεργητών με Γεωπόνους Συμβούλους, για την σύνταξη των Σχεδίων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και του απαιτούμενου Φακέλου για ένταξη στο καθεστώς ενίσχυσή τους από τα προγράμματα του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Ενίσχυση των δράσεων της Ένωσης Βιοκαλλιεργητών Ηλείας με 120 βιοκαλλιεργητές. Δράσεις της Ένωσης είναι:
 - Η δημιουργία επιστημονικής Ομάδας για την παροχή υπηρεσιών στους βιοκαλλιεργητές
 - Η δημιουργία συνεταιρισμού για την προώθηση και εμπορία των προϊόντων της Ένωσης

- Διοργάνωση ημερίδων με θέμα τη βιοκαλλιέργεια και εκπαιδευτικών επισκέψεων σε εκθέσεις και αγροκτήματα
- Συμμετοχή σε εκθέσεις Βιολογικών προϊόντων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

1.8.2.2.5 Ψηφιακές πρωτοβουλίες και προοπτικές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από ραγδαίες εξελίξεις στο χώρο της τεχνολογίας. Αλλάζει ριζικά η παραγωγική διαδικασία αλλά και η διανομή των προϊόντων και η παροχή υπηρεσιών, η ψυχαγωγία, η πολιτιστική παραγωγή. Η ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας στις παγκόσμιες αγορές, δηλαδή η ικανότητά της να παράγει πλούτο και νέες θέσεις εργασίας εξαρτάται όλο και περισσότερο από το πόσο αποτελεσματικά αναπτύσσει νέα προϊόντα και υπηρεσίες και ενσωματώνει τις νέες Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών σε όλο τον παραγωγικό ιστό.

Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) δίνουν τη δυνατότητα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες, να δημιουργήσει συνθήκες ανάπτυξης και προόδου και ένα πεδίο εφαρμογών που όχι μόνο καταργεί τις αποστάσεις, αλλά κυρίως δημιουργεί χώρους δράσης που μπορούν να τριμοδοτήσουν την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα.

Στη χώρα μας με την εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης» καταβάλλεται προσπάθεια να αναδιοργανωθεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση, δημιουργώντας παράλληλα τις απαραίτητες υποδομές και τις προοπτικές αναβάθμισης και βελτίωσης των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών. Στην προσπάθεια αυτή η Τοπική Αυτοδιοίκηση όχι μόνο συμβάλει αλλά παράλληλα προσπαθεί να βοηθήσει με την εμπειρία της, ούτως ώστε να μπορούμε να μιλάμε για ένα σύγχρονο τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των θεσμών που βρίσκονται κοντά στον πολίτη και στις επιχειρήσεις.

Η Δυτική Ελλάδα έχει την τύχη να συγκεντρώνει ένα σύνολο ΟΤΑ με αξιόλογα πληθυσμιακά, ιστορικά, τουριστικά, πολιτιστικά, κλπ. στοιχεία αλλά και Ακαδημαϊκών και Επιστημονικών Φορέων, όπως τα Πανεπιστήμια, τα ΤΕΙ, τα Ερευνητικά Κέντρα κλπ., οι οποίοι ως τώρα έχουν αποδείξει ότι μπορούν να συνεργάζονται και να δίνουν πολύ θετικά δείγματα γραφής διεθνώς. Στο πλαίσιο αυτό η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) θα αξιοποιήσει δράσεις, πρωτοβουλίες και χρηματοδοτικά εργαλεία και θα φροντίσει μέσα από ένα συνολικό σχεδιασμό να αξιοποιήσει τις ψηφιακές υποδομές που έχουν εγκατασταθεί ή και θα εγκατασταθούν στην ΠΔΕ και να παρέχει την ευκαιρία ανάπτυξης νέων δυνατοτήτων.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος (ΠΔΕ) πρέπει να αποτελέσει πρότυπο λειτουργίας της Ψηφιακής Περιφέρειας με την υλοποίηση δράσεων, οι οποίες θα ενισχύσουν την ικανότητα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και διοικητικής μεταρρύθμισης της περιφερειακής δομής. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ με συγκεκριμένες δράσεις, όπως για παράδειγμα η προώθηση της ευρυζωνικότητας και η μείωση του ψηφιακού χάσματος, αποτελούν πρωτεύοντα στόχο, διότι θα ενισχύσουν την ικανότητα της ΠΔΕ να εξοικονομήσει πόρους και να κάνει πιο ορθολογική την αξιοποίηση υποδομών και επενδύσεων και θα βελτιώσουν το επίπεδο των παρεχομένων υπηρεσιών στους πολίτες και στις επιχειρήσεις. Επιπλέον ενισχύεται η επιχειρηματικότητα και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, μέσω του εκσυγχρονισμού των παραγωγικών δυνατοτήτων τους, καθώς και η παραγωγή έρευνας και καινοτομίας.

Προτεραιότητα της ΠΔΕ είναι η υλοποίηση παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την ορθολογική εκμετάλλευση των επενδυτικών και χρηματοδοτικών εργαλείων του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 είτε σε περιφερειακό επίπεδο είτε σε τομεακό επίπεδο. Έτσι τίθενται οι βάσεις για τον εξορθολογισμό και την αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων της Περιφέρειας ώστε να γίνει ένας ισχυρός πυλώνας για την ανάπτυξη υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε ένα πλαίσιο αποκεντρωμένης αυτοδιοίκησης.

Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ψηφιακή Σύγκλιση» και «Διοικητική Μεταρρύθμιση», τα Περιφερειακά Προγράμματα της ΠΔΕ, καθώς και το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» θέτουν τις προϋποθέσεις και τα χρηματοδοτικά εργαλεία, αλλά παράλληλα αποτελούν και την πρόκληση για μία σύγχρονη Ψηφιακή Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Διαπιστώνουμε καθημερινά την αναγκαιότητα αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών των Λειτουργικών Μονάδων της Περιφέρειας μας μέσω της βελτιωμένης χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), τόσο για τις ανάγκες λειτουργίας τους όσο και για την υποστήριξη της άσκησης των αρμοδιοτήτων και των συναλλαγών τους με τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τους φορείς του δημόσιου τομέα. Θεωρούμε ότι για την άμεση και αποτελεσματική εφαρμογή της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και τη βελτίωση της αποδοτικότητας των υπηρεσιών που παρέχει η Περιφέρεια, απαιτείται η υλοποίηση σε αποκεντρωμένο επίπεδο συμπληρωματικών με το Ν. 3979/2011 δράσεων αξιοποίησης των ΤΠΕ για την αναδιοργάνωση των λειτουργιών και της ροής των εργασιών των Λειτουργικών Μονάδων της Περιφέρειας. Για την εφαρμογή των ανωτέρω, η ΠΔΕ προτίθεται να συμμετέχει ενεργά στις σχετικές Προσκλήσεις του Ε.Π. «Διοικητική Μεταρρύθμιση» με δυνητικούς δικαιούχους τους ΟΤΑ β' βαθμού.

Οι άξονες προτεραιότητας της ΠΔΕ για την ψηφιακή αναβάθμιση της ταυτίζονται απόλυτα με τους άξονες του Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση». Αναλυτικότερα:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Βελτίωση της Παραγωγικότητας με αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Η βελτίωση της παραγωγικότητας εξειδικεύεται περαιτέρω μέσω τεσσάρων ειδικότερων στόχων:

- Προώθηση της χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής Επικοινωνιών (ΤΠΕ) σε επιχειρήσεις
- Παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και βελτίωση της παραγωγικότητας του Δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ
- Ενίσχυση του κλάδου των ΤΠΕ στην οικονομία
- Προώθηση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που αξιοποιούν ΤΠΕ.

Άξονας Προτεραιότητας 2: Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής. Η βελτίωση της ποιότητας ζωής εξειδικεύεται περαιτέρω μέσω δύο ειδικότερων στόχων:

- Βελτίωση της καθημερινής ζωής μέσω της χρήσης ΤΠΕ με ισότιμη συμμετοχή των πολιτών στην ψηφιακή Ελλάδα
- Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών Δημόσιας Διοίκησης για τον πολίτη.

Σύμφωνα με την μελέτη του Παρατηρητηρίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας με τίτλο «Ταυτότητα Χρηστών Internet στην Ελλάδα» (Μάρτιος 2010), η ΠΔΕ βρίσκεται στην 8η θέση σχετικά με το ποσοστό (39%) χρήσης Η/Υ και στην 7η θέση σχετικά με το ποσοστό (38,8%) χρήσης του Διαδικτύου. Εντούτοις είναι αρκετά ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η % μεταβολή χρήσης του Διαδικτύου την περίοδο 2005 – 2008 είναι 154% για την Δυτική Ελλάδα, η οποία κατατάσσεται στην 3η θέση πανελλαδικά. Σε επίπεδο νοικοκυριών, το ποσοστό κατ' οίκον σύνδεσης στο διαδίκτυο για την ΠΔΕ είναι 30,7% (8η θέση) και στη σύγκριση με ΑΕΠ κατά κεφαλή (15.000 €) η ΠΔΕ είναι στην 4η θέση. Εξετάζοντας τα ποσοστά πρόσβασης στο διαδίκτυο με βάση τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, προκύπτει ότι τα πρωτεία στη χρήση κατέχουν: οι άνδρες, οι νέοι, ιδιαίτερα των ηλικιών 16-24, τα άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου και οι κάτοικοι των μεγάλων αστικών κέντρων.

Στις μεγάλες πόλεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και συγκεκριμένα στους Δήμους Αγρινίου, Αιγίου, Αμαλιάδας, Ι.Π. Μεσολογγίου, Ναυπάκτου, Οινιαδών, Πατρέων και Πύργου έχουν ενταχθεί πράξεις στο Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας», μέσω των Προσκλησεων Π93, Π145 και της Π195 (επέκταση Π93), για την υλοποίηση έργων μητροπολιτικών ευρυζωνικών δικτύων οπτικών ινών συνολικά 177 χλμ. με βασικό

στόχο την διασύνδεση κτιρίων δημόσιου ενδιαφέροντος. Τα δίκτυα αυτά ουσιαστικά αποτελούν ανεξάρτητες νησίδες υποδομών οπτικών ινών, με συνέπεια αφενός τη δημιουργία ενός μη ελκυστικού εμπορικού μοντέλου και αφετέρου περιορισμένων δυνατοτήτων περαιτέρω αξιοποίησής τους. Προκύπτει η εύλογη ανάγκη για μια συντονισμένη δράση διαχείρισης, επέκτασης και εκμετάλλευσης των μητροπολιτικών αυτών δικτύων σε περιφερειακό επίπεδο.

Το πρόγραμμα δράσης μας σχετικά με τις ΤΠΕ και την Ευρυζωνικότητα αφορά την υλοποίηση παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για:

- (α) την ανάπτυξη της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
- (β) την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη Διοικητική Μεταρρύθμιση
- (γ) την προώθηση της Ευρυζωνικότητας
- (δ) την ενίσχυση της Νέας Επιχειρηματικότητας
- (ε) την ενδυνάμωση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων
- (στ) την προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων

Οι Προτεραιότητες της ΠΔΕ είναι:

- Συγκρότηση Περιφερειακού Κέντρου Ψηφιακών Υπηρεσιών. Η δράση αυτή αξιοποιεί την δυνατότητα που παρέχει το πρόγραμμα «Καλλικράτης» μέσω προγραμματικών συμφωνιών για την συνεργασία με ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς φορείς και με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της ΠΔΕ αλλά και σχετικών φορέων σε άλλες Περιφέρειες. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες θα αξιοποιούν νέες τεχνολογίες όπως υποδομές υπολογιστικού νέφους (cloud computing), εικονικά πληροφοριακά περιβάλλοντα (virtual computing) και ελεύθερο λογισμικό / λογισμικό ανοικτού κώδικα και θα αφορούν (ενδεικτικά): υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (οργάνωση και λειτουργία τοπικής αυτοδιοίκησης, υπηρεσίες προς τον πολίτη), υπηρεσίες υποστήριξης (helpdesk), υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης (περιφερειακό περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης), υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου, και περιφερειακό παρατηρητήριο ΤΠΕ και ευρυζωνικότητας (μελέτες και στρατηγικές). Τονίζεται ότι στην ΠΔΕ ήδη λειτουργεί 15μελές όργανο για τη διασύνδεση των εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων και την ανάπτυξη της έρευνας και καινοτομίας στη Δυτική Ελλάδα.
- Υποστήριξη της προσαρμογής των υφιστάμενων υποδομών πληροφορικής στην νέα αρχιτεκτονική του προγράμματος «Καλλικράτης». Αφορά την

εξασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας της νέας οργανωτικής δομής της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων της καθώς και την ομαλή εξυπηρέτηση των πολιτών. Επισημαίνεται ότι ήδη υλοποιείται έργο για την παραμετροποίηση των Πληροφοριακών Συστημάτων των πρώην Νομαρχιών για την λειτουργία τους στις Περιφέρειες και στους Δήμους στις λειτουργικές περιοχές Πολεοδομίας, Εμπορίου και Ανωνύμων Εταιρειών, Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας και Βιομηχανίας και Ορυκτού Πλούτου. Παράλληλα υλοποιείται έργο για την λειτουργική ενοποίηση υφιστάμενων Πληροφοριακών Συστημάτων Back Office των περιφερειών για την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης».

- Αξιοποίηση και επέκταση μητροπολιτικών δικτύων οπτικών ινών και προώθηση ευρυζωνικότητας σε απομακρυσμένες περιοχές. Η ΠΔΕ δίνει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων (οπτικές ίνες, ασύρματα δίκτυα και συναφείς τεχνολογίες) που αποτελούν τις νέες αναγκαίες υποδομές για την ανάπτυξη των πόλεων και των περιφερειών. Στόχος μας είναι η ΠΔΕ να αναλάβει πρωτοβουλίες για:
 - ο (α) να λειτουργήσουν άμεσα το επιχειρηματικά σχήματα διαχείρισης, εκμετάλλευσης και αξιοποίησης των Μητροπολιτικών Δικτύων Οπτικών Ινών – MAN ώστε να επιτευχθεί η άμεση έναρξη παραγωγικής λειτουργίας και αξιοποίησης των MAN. Ήδη έχει δημοσιευτεί η Πρόσκληση 33 του Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση», προϋπολογισμού 7 εκ ευρώ, με τίτλο «Ολοκλήρωση Μητροπολιτικών Δακτυλίων (MAN) με Εθνικά Δίκτυα», που αποσκοπεί στη λειτουργική και τεχνική ολοκλήρωση των Μητροπολιτικών Ευρυζωνικών Δικτύων Οπτικών Ινών (MAN), τα οποία υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ και προσφέρουν υπηρεσίες διασύνδεσης υψηλής ταχύτητας σε τοπικό επίπεδο, σε φορείς δημόσιου ενδιαφέροντος σε 68 πόλεις της χώρας.
 - ο (β) να υποστηρίξει την επέκταση των μητροπολιτικών δικτύων οπτικών ινών και των ασύρματων δικτύων, ώστε να καλύπτουν όσο το δυνατόν περισσότερα σημεία ενδιαφέροντος, μέσα από συνέργεια με άλλες υποδομές (Σύζευξις, Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, κλπ). Ήδη έχει δημοσιευτεί η Πρόσκληση 32 του Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση», προϋπολογισμού 175 εκ. ευρώ, με τίτλο «Δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ II», που απευθύνεται στο Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και αφορά την επέκταση και συνέχιση του Δικτύου ΣΥΖΕΥΞΙΣ I, το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του Γ'

Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και προσφέρει δικτυακές υπηρεσίες σε 4.500 κτίρια φορέων του Ελληνικού Δημοσίου εδώ και 6 χρόνια (2006-2011). Η πρόσκληση αποσκοπεί στην υλοποίηση έργου το οποίο θα περιλαμβάνει: την ένταξη κάθε κτιρίου δημόσιου φορέα στο Δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ (εκτιμώνται σε τουλάχιστον 30.000 κτίρια συμπεριλαμβανομένων των σχολείων), την αναβάθμιση του βαθμού ευρυζωνικότητας του ΣΥΖΕΥΞΙΣ I, την αναβάθμιση των υφιστάμενων υπηρεσιών και ιδιαίτερα της ασφάλειας του Δικτύου και την παροχή νέων υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας. Επιπλέον, στο πλαίσιο της υλοποίησης του ΣΥΖΕΥΞΙΣ II, πρόκειται να αξιοποιηθούν οι δημόσιες ευρυζωνικές υποδομές MAN (Μητροπολιτικά Δίκτυα Οπτικών Ινών) που κατασκευάστηκαν στο πλαίσιο του Ε.Π «Κοινωνία της Πληροφορίας», καθώς και ο υφιστάμενος δικτυακός και τηλεφωνικός εξοπλισμός του ΣΥΖΕΥΞΙΣ I.

- ο (γ) να προωθήσει την αξιοποίηση των οπτικών ινών και των ασύρματων δικτύων για πρόσβαση στο διαδίκτυο και την κάλυψη απομακρυσμένων και ορεινών περιοχών. Ήδη έχει δημοσιευτεί η Πρόσκληση 34 του Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση», προϋπολογισμού 201,5 εκ ευρώ, με τίτλο «Ανάπτυξη Ευρυζωνικών Υποδομών σε λευκές αγροτικές περιοχές της Ελληνικής Επικράτειας», που αποσκοπεί στην κάλυψη των αγροτικών περιοχών της χώρας με διαδικτυακή υποδομή υψηλής ταχύτητας.
- Προώθηση Πράσινων ΤΠΕ. Η ΠΔΕ σκοπεύει να ενισχύει την ανάπτυξη Πράσινων ΤΠΕ διότι πιστεύει ότι είναι καταλύτης για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας άλλων τομέων. Ειδικότερα τα Δίκτυα Νέας Γενιάς έχουν θετική επίδραση στην πράσινη ανάπτυξη τομέων όπως η ενέργεια, οι μετακινήσεις, οι μεταφορές, τα κτίρια κλπ. τομείς που συνεισφέρουν πιο πολύ στην παραγωγή και εκπομπή αερίων θερμοκηπίου. Θα υποστηρίξουμε (α) μεγάλους οργανισμούς / εταιρείες και τον δημόσιο τομέα σε δράσεις που αφορούν την συγκέντρωση των υπολογιστικών και αποθηκευτικών τους αναγκών μέσω της δημιουργίας ενεργειακών αποδοτικών υπολογιστικών κέντρων (Green Centres) (β) μικρότερους οργανισμούς / επιχειρήσεις αλλά και πολίτες ώστε να μπορούν να “αναθέσουν” τις υπολογιστικές τους ανάγκες σε υπηρεσίες cloud (γ) τους παρόχους ενέργειας για την χρήση δικτύων νέας γενιάς με στόχο την παρακολούθηση, τη διαχείριση και τον έλεγχο της διανομής της ενέργειας (δ) την μείωση των αναγκών μετακίνησης (τηλε-εργασία, τηλε-ιατρική, απομακρυσμένη βοήθεια στο σπίτι κλπ.) (ε) την χρήση ΤΠΕ για την διαχείριση

της κυκλοφορίας των οχημάτων και την διαχείριση στόλων μεταφορικών μέσων (στ) την χρήση των ΤΠΕ για απομακρυσμένη διαχείριση των κτιρίων και μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και (ζ) την χρήση των ΤΠΕ για άμεση αναγνώριση καταστροφών και απόκριση σε αυτές.

Άμεσες ενέργειες

- Η ΠΔΕ θα υλοποιήσει στους επόμενους 8 μήνες έργο (βρίσκεται στη φάση διακήρυξης του διαγωνισμού) με τίτλο «Ηλεκτρονικό Καλάθι Προϊόντων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας», προϋπολογισμού 229.400 ευρώ, που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 04 «Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα Δυτικής Ελλάδας» (Θεματική Προτεραιότητα 13) του Ε.Π. ΔΕΠΙΝ 2007-2013. Το Ηλεκτρονικό Καλάθι της ΠΔΕ δεν είναι απλά ένα σημείο προβολής τοπικών προϊόντων αλλά παρέχει αλληλεπιδραστικότητα στον καταναλωτή δίνοντας του τη δυνατότητα να αναζητήσει την πληροφορία για το προϊόν, και να κρίνει το προϊόν, κάνοντας την σχέση του παραγωγού με τον καταναλωτή, αμφίδρομη. Εκμεταλλευόμενοι την ευφυΐα των νέων ψηφιακών τεχνολογιών και των εφαρμογών τους, οι παραγωγοί και μεταποιητές αποκτούν, με δομημένο και εύκολο προς επεξεργασία τρόπο, όλη την πληροφορία που «επιστρέφει» από τον καταναλωτή. Η συλλογή της πληροφορίας αυτής, η οποία επιτυγχάνεται με μεθόδους όπως τα ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια και η μέτρηση της επισκεψιμότητας και η οποία έχει να κάνει με τις προτιμήσεις του καταναλωτή και την αντίληψη του για το προϊόν, ερμηνεύεται κατάλληλα και οδηγεί στην βελτίωση του προϊόντος. Συγκεκριμένα, πρόκειται να δημιουργηθούν ολοκληρωμένες υπηρεσίες οι οποίες μέσω ενός φιλικού αλλά και χρηστικού περιβάλλοντος θα παρέχουν αφενός μεν στον παραγωγό και στον μεταποιητή την δυνατότητα να περιγράψει και να προβάλλει τα προϊόντα του και αφετέρου στον χρήστη των υπηρεσιών (καταναλωτή) την δυνατότητα να ενημερωθεί πλήρως για τα προϊόντα του καταλαθιού και επιπλέον να συμμετέχει μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών στη διαμόρφωση ενός κλίματος εμπιστοσύνης προς τα προϊόντα του καταλαθιού.
- Η ΠΔΕ στα πλαίσια της Πρόσκλησης 30 του Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση» με τίτλο «Ψηφιακές Υπηρεσίες Αιρετών Περιφερειών», συντάσσει 3 προτάσεις προς υποβολή οι οποίες έχουν τα εξής θεματικά αντικείμενα:
 - ο Δημιουργία ψηφιακού κέντρου διαχείρισης αδειοδοτήσεων και υποστήριξης ελέγχων σε επαγγελματίες και επιχειρήσεις της ΠΔΕ.

- ο Ανάπτυξη περιφερειακής αποθήκης δεδομένων (Datawarehouse) και ηλεκτρονικές υπηρεσίες προγραμματισμού και ανάλυσης της περιφερειακής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- ο Ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος επαυξημένης πραγματικότητας πολιτισμού και τουρισμού για την ΠΔΕ.

Πίνακας έργων Πληροφορικής της ΠΔΕ

Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας

ΚΩΔΙΚΟΣ MIS	Α/Α ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Ε.Π.	ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΟ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ/ΥΠΟΕΡΓΟΥ	ΗΜ/ΝΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΗΜ/ΝΙΑ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ	ΗΜ/ΝΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	Π/Υ (€)	URL (αν υπάρχει)
126895	1	11	5	1	Προγραμματισμός και διοργάνωση εκδηλώσεων	08/10/2008	07/11/2008	06/02/2009	36.295,00	
126895	2	11	5	1	Παραγωγή ενημερωτικού υλικού	08/10/2008	07/11/2008	09/02/2009	14.000,00	
94892	1	18	2	1	Προσδιορισμός, αποτύπωση και ανάλυση του προς συλλογή υλικού και των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών του υλικού, του λογισμικού και της διαδραστικότητας του πολιτιστικού κόμβου της Αχαΐας	06/04/2005	22/12/2005	20/02/2006	8.151,50	
94892	2	18	2	1	Συλλογή, ψηφιοποίηση και επεξεργασία του πολυμεσικού υλικού – Μετάφραση (αγγλικά, γερμανικά, ισπανικά)	06/04/2005	08/01/2007	30/07/2007	29.700,00	
94892	2	18	2	1	Σχεδιασμός και μοντελοποίηση του σκηνικού, των δραστηριοτήτων και της αισθητικής – Καλλιτεχνική	06/04/2005	08/01/2007	30/07/2007	52.200,00	http://culture.achaia.gr

					επιμέλεια του έργου και του υλικού - Ανάπτυξη δυναμικού περιεχομένου και δραστηριοτήτων στο Διαδίκτυο και σε CDROM					
88814	1	18	6	1	Μελέτη, ανάλυση και προσδιορισμός των αναγκών σε λογισμικό και υλικό, των παραμέτρων του Πληροφοριακού Συστήματος και του ειδικού λογισμικού και των περιβαλλοντικών παραμέτρων και δεδομένων από την περιοχή της Δυτικής Αχαΐας	01/03/2004	25/08/2004	03/01/2005	26.220,34	
88814	2	18	6	1	Προμήθεια υπολογιστικού εξοπλισμού για την ανάπτυξη και λειτουργία του Πληροφοριακού Συστήματος	01/03/2004	17/02/2006	12/05/2006	29.995,62	
88814	3	18	6	1	Ανάπτυξη-υλοποίηση του Πληροφοριακού Συστήματος, παραμετροποίηση-προσαρμογή του κώδικα εκτίμησης επικινδυνότητας ρύπανσης στο πεδίο εφαρμογής της Δυτικής Αχαΐας, συλλογή δεδομένων και ενσωμάτωσή τους στο	01/03/2004	14/07/2006	29/09/2006	43.911,00	

					Πληροφοριακό Σύστημα, επίδειξη λειτουργίας του Συστήματος					
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας

ΚΩΔΙΚΟΣ MIS	Α/Α ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Ε.Π.	ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΟ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ/ΥΠΟΕΡΓΟΥ	ΗΜ/ΝΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΗΜ/ΝΙΑ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ	ΗΜ/ΝΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	Π/Υ	URL (αν υπάρχει)
123847		Ψηφιακή Σύγκλιση		5.1	Μελέτες Ωρίμανσης και προετοιμασίας πράξεων της Ν.Α. Ηλείας που θα χρηματοδοτηθούν κατά τη Δ Προγραμματική Περίοδο 2007-2013 από το Ε.Π. Διοικητική Μεταρρύθμιση και το Ε.Π. Ψηφιακή Σύγκλιση	08/07/2008	16/08/2008	04/11/2008	35.000€	
127038		Ψηφιακή Σύγκλιση			ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ ΗΛΕΙΑΣ	07/10/2008	04/11/2008	05/12/2008	58.000€	
102953	1	Ψηφιακή Σύγκλιση		2.2	Μελέτες Εφαρμογής, Καταγραφή και Ανάλυση απαιτήσεων και προδιαγραφών» στα πλαίσια του έργου: «ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ	11/11/2005	25/01/2006	14/04/2006	17.500€	

					ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ					
	2	Ψηφιακή Σύγκλιση		2.2	ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ» στα πλαίσια του έργου: «ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	11/11/2005	22/09/2006	16/03/2007	212.500,00€	

1.8.2.2.6 ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Η Ελλάδα αποτελεί σήμερα ενεργειακό κόμβο της Ε.Ε. και το επίκεντρο των Ευρωπαϊκών επενδύσεων για παραγωγή μεταφορά και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας. Αναμένεται να πρωταγωνιστήσει τα επόμενα χρόνια σε όλους τους τομείς παραγωγής ενέργειας από φυσικούς πόρους, δηλαδή την ηλιακή ενέργεια, την αιολική ενέργεια, την γεωθερμική ενέργεια και την βιομάζα/βιοκαύσιμα.

A. Ηλιακή Ενέργεια

Η ηλιακή ενέργεια αποτελεί ήδη το βασικότερο πυλώνα του ενεργειακού προφίλ της Ελλάδας, λόγω του πλούσιου ηλιακού δυναμικού που διαθέτει. Η ηλιακή ενέργεια μπορεί να καλύψει το ένα τρίτο των ενεργειακών αναγκών της χώρας με την αξία της να αναμένεται να ξεπεράσει τα 4 δισεκατομμύρια Ευρώ στα αμέσως επόμενα χρόνια. Μεγάλο πλήθος εταιρειών ελληνικών και ευρωπαϊκών (με χαρακτηριστικότερη την πρόσφατη επένδυση γερμανικών εταιρειών ύψους 20 δισεκ. €) έχουν επενδύσει στον τομέα αυτό, με αποτέλεσμα η σημερινή δυναμικότητα των φωτοβολταϊκών εγκαταστάσεων στη χώρα από τα 340 MW να αναμένεται να ξεπεράσει τα 2.500 MW μέχρι το έτος 2020.

Μεγάλα πλεονεκτήματα των επενδύσεων στην Ηλιακή Ενέργεια της ΠΔΕ αποτελούν: το πλούσιο ηλιακό δυναμικό της περιοχής, η προτεραιότητα στην πώληση της παραγόμενης ενέργειας στο διαχειριστή συστήματος, το μακροπρόθεσμο νομικό πλαίσιο της Ελλάδας που διασφαλίζει την αξιοπιστία του επενδυτικού περιβάλλοντος και οι υψηλές τιμές αγοράς της παραγόμενης ενέργειας. Στόχο αποτελεί η συμμετοχή των ΑΠΕ στην συνολική παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια μέχρι το 2020 να φτάσει το 20%.

B. Αιολική Ενέργεια

Η αιολική ενέργεια πρωταγωνιστεί στην ανάπτυξη των ΑΠΕ και παρουσιάζει σημαντικές επενδυτικές δυνατότητες στην Ελλάδα. Το εξαιρετικά υψηλό αιολικό δυναμικό της χώρας κατατάσσεται μεταξύ των πλέον ελκυστικών στην Ευρώπη, με απόδοση πάνω από 8 μέτρα/δευτερόλεπτο ή/και 2.500 ώρες παραγωγής αιολικής ενέργειας, σε πολλά σημεία της χώρας. Εκτιμάται ότι τα αιολικά πάρκα θα αποδώσουν μέχρι το έτος 2020 πάνω από 7.500 MW σε σχέση με τα 1400 MW σήμερα. Μεγάλα πλεονεκτήματα της επένδυσης στην Αιολική Ενέργεια στην ΠΔΕ, όπου έχει εγκατασταθεί πλήθος αιολικών πάρκων, αποτελούν το εξαιρετικό αιολικό δυναμικό της

περιοχής, η προτεραιότητα στην πώληση της παραγόμενης ενέργειας στο Διαχειριστή του Συστήματος, οι υψηλές τιμές πώλησης της παραγόμενης ενέργειας και το ευνοϊκό και μακροπρόθεσμο θεσμικό πλαίσιο που διασφαλίζει αξιοπιστία και μακροχρόνιο σχεδιασμό στις επενδύσεις.

Γ. Γεωθερμική Ενέργεια

Η Ελλάδα είναι πλούσια σε γεωθερμικές πηγές, υψηλής και χαμηλής θερμοκρασίας, οι οποίες προσφέρουν μεγάλες ευκαιρίες επένδυσης στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, σε εμπορικές εφαρμογές ή αγροτικές χρήσεις. Οι πηγές υψηλής θερμοκρασίας είναι κατάλληλες για την παραγωγή ενέργειας, καθώς και για θέρμανση και ψύξη ενώ οι πηγές χαμηλής θερμοκρασίας περιλαμβάνουν τη θέρμανση κλειστών χώρων, αγροτικές χρήσεις (θέρμανση θερμοκηπίων, αποξήρανση φρούτων και λαχανικών, ιχθυοκαλλιέργεια, αφαλάτωση θαλασσινού νερού και κέντρα θαλασσοθεραπείας), παρέχοντας ιδανικά αποτελέσματα σε συνεργία με άλλα εμπορικά εγχειρήματα στην Ελλάδα. Σήμερα, οι γεωθερμικές πηγές της Ελλάδας χρησιμοποιούνται κυρίως στη θέρμανση θερμοκηπίων και σε κέντρα αναζωογόνησης και παράγουν θερμική ισχύ 70MWth περίπου.

Στην Περιφέρειά μας, βάσει του Νομικού Πλαισίου, αναμένεται να εκχωρηθούν δικαιώματα για γεωθερμική έρευνα και για περίοδο πέντε (5) ετών, σε περιοχές των πλούσιων ιαματικών πηγών. Εκεί οι γεωθερμικές πηγές μπορούν να παρέχουν θέρμανση σε κτιριακά συγκροτήματα με υπόγειους σωλήνες μετάδοσης θερμότητας και θέρμανση πατώματος. Επίσης, η γεωθερμική ενέργεια αποτελεί ιδανικό μέσο θέρμανσης των θερμοκηπίων και της γεωργικής γης και παρέχει άριστες συνθήκες θερμότητας για την άμεση ανάπτυξη και αύξηση των καλλιεργειών σε χαμηλό κόστος.

Δ. Βιομάζα/Βιοκαύσιμα

Η βιομάζα είναι ενέργεια προερχόμενη από οργανικές ύλες, όπως δέντρα και φυτά, γεωργικά προϊόντα και ρεύματα αποβλήτων από διάφορες πηγές. Τα προϊόντα αυτά μετατρέπονται μέσω θερμότητας σε βιοκαύσιμα, βιοθερμότητα ή βιοηλεκτρική ενέργεια. Το ξύλο αποτελεί την πιο αρχαία μορφή βιομάζας που γνωρίζουμε.

Η βιομάζα και τα βιοκαύσιμα θεωρούνται ισχυροί συντελεστές της αγοράς με υψηλές προοπτικές ανάπτυξης. Προσφέρονται αμέτρητες ευκαιρίες στους επενδυτές να λάβουν πρώτες ύλες και να επωφεληθούν από την τιμή αγοράς της παραγόμενης ενέργειας. Στην Ελλάδα ο αγροτικός τομέας αποτελεί άνω του 5% του ΑΕΠ, σχεδόν το τριπλάσιο του μέσου όρου 1.8% της ΕΕ. Επομένως, οι εταιρείες που ασχολούνται με

βιομάζα και βιοκαύσιμα θα βρουν άφθονες πηγές πρώτων υλών. Επιπλέον, η δέσμευση της Ελληνικής κυβέρνησης να αντικαταστήσει το 10% των σημερινών συμβατικών καυσίμων με βιοκαύσιμα μέχρι το 2020 συνεπάγεται αξιόλογες ευκαιρίες για την επόμενη δεκαετία.

Λόγω του αυξημένου ενδιαφέροντος στην πράσινη ενέργεια και της οικονομικής στήριξης από ΕΕ και την Ελληνική κυβέρνηση, η αγορά βιομάζας αναμένεται να αναπτυχθεί σημαντικά. Με την αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) της ΕΕ ευνοείται η καλλιέργεια συγκεκριμένων αγροτικών προϊόντων για την παραγωγή βιοκαυσίμων.

Τα βιοκαύσιμα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις μεταφορές καθώς πρόκειται να μειώσουν σημαντικά τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και την εξάρτηση από εισαγόμενες πηγές ενέργειας. Το πιο κοινό βιοκαύσιμο είναι το βιοντήζελ ή μεθυλεστέρα, που παράγεται κυρίως από ηλιόσπορους (ηλίανθος, ρέβα) και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ανεξάρτητα ή σε συνδυασμό με ντήζελ σε ντηζελοκινητήρες. Η βιοαιθανόλη παράγεται από ζάχαρη, σελλουλόζη και άμυλο (σιτάρι, καλαμπόκι, σόργο, ζαχαρότευτλα) και χρησιμοποιείται ανεξάρτητα ή σε συνδυασμό με βενζίνη σε ειδικά τροποποιημένους κινητήρες. Επίσης, μπορεί να μετατραπεί σε ΕΤΒΕ, ένα πρόσμιγμα βενζίνης που είναι περισσότερο φιλικό στο περιβάλλον από τις σημερινές εναλλακτικές λύσεις.

1.8.2.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ, ΥΓΕΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

1.8.2.3. ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ-ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Μέχρι σήμερα παρά τις προσπάθειες της επιστήμης και πολιτικής τα προβλήματα της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεργίας δεν έχουν επιλυθεί. Ταυτόχρονα όμως νέα προβλήματα αναφύονται που μαζί με τα παλιά επηρεάζουν και τις υποανάπτυκτες, τις αναπτυσσόμενες αλλά κυρίως τις αναπτυγμένες χώρες. Η πρόσφατη κρίση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος ανέδειξε για άλλη μια φορά, ίσως σήμερα πιο έντονα, ότι η μαζική ανεργία συνοδεύεται και αναδεικνύει έντονα κοινωνικό αποκλεισμό.

Σ' αυτό το μεταβαλλόμενο περιβάλλον, η διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης ως απάντηση στις προκλήσεις των σύγχρονων συνθηκών και η συμβολή που μπορεί να έχει στη δημιουργία απασχόλησης και στην καταπολέμηση του κοινωνικού

αποκλεισμού, παραμένει ένα ζητούμενο που απασχολεί ολοένα και περισσότερους οικονομολόγους, κοινωνικούς επιστήμονες και σχεδιαστές προγραμμάτων. Η ανάγκη της συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών στην αναπτυξιακή διαδικασία και στην προσπάθεια διαχείρισης των αρνητικών συνεπειών της οικονομικής παγκοσμιοποίησης **έχει αναγνωριστεί ευρύτατα** με αποτέλεσμα την αύξηση του ενδιαφέροντος για την στρατηγική της τοπικής ανάπτυξης όχι μόνο από τα κοινωνικά κινήματα και τις τοπικές οργανώσεις αλλά και από διεθνείς οργανισμούς.

Η Παγκόσμια Τράπεζα έχει περιλάβει στα αναπτυξιακά της σχέδια τη στρατηγική της τοπικής ανάπτυξης ως την πλέον αποτελεσματική και προωθεί σε παγκόσμιο επίπεδο τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα, μέσα από τα οποία επιδιώκεται η δημιουργία απασχόλησης και η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Στην Ε.Ε. ενισχύεται η τοπική διάσταση και έχουν τεθεί σε εφαρμογή σειρά μεθοδολογιών και μέσων για την στήριξη της δημιουργίας απασχόλησης και της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού σε τοπικό επίπεδο.

Κοινό χαρακτηριστικό αυτών των προσπαθειών είναι η θεώρηση του τοπικού ως του καταλληλότερου πλαισίου για την βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Η διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης έχει σήμερα ξεχωριστή σημασία καθώς είναι πλέον αντιληπτό ότι η αντιμετώπιση αυξημένων προβλημάτων φτώχειας, ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού, των κοινωνικών και οικονομικών διακρίσεων και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, δεν είναι εύκολο να επιτευχθεί μέσα από την ανεξέλεγκτη λειτουργία της αγοράς, η οποία σε σημαντικό βαθμό δημιουργεί και διαιωνίζει αυτά τα προβλήματα, ούτε βέβαια από ένα συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό κράτος.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στην προηγούμενη συμβατική περίοδο υλοποίησε με πετυχημένο τρόπο τα προγράμματα "Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης" που είχαν σαν στόχους :

- την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης
- την προώθηση της ισότητας και της κοινωνικής συνοχής και αναζωογόνησης
- την προστασία και βελτίωση του τοπικού περιβάλλοντος προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης

Επίσης συμμετείχε σε πολλά προγράμματα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου που στόχο είχαν την μελέτη ανάδειξη και καταγραφή των προβλημάτων της απασχόλησης

και εργασίας στην Δυτική Ελλάδα, ανάδειξης εταιρικών σχέσεων και δικτύων ανταλλαγής τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών. Υπάρχει τεχνογνωσία και διαθέσιμο υλικό που μπορεί να αξιοποιηθεί ενεργά.

Αναφορικά με ανάγκες για πολιτικές για την απασχόληση και εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης προτείνονται τα παρακάτω :

- Επαγγελματική κατάρτιση μέσω της αξιοποίησης του θεσμού των προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και των ΟΤΑ για την υλοποίηση προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης (δημόσια ΙΕΚ) και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Σύσταση και λειτουργία των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης.
- Σύνδεση εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός, ανίχνευση αναγκών σε ειδικότητες/προσόντα/δεξιότητες σε κλαδικό και τοπικό επίπεδο.
- Ανάπτυξη ενεργειών, μέσω των οποίων θα επιτυγχάνεται το ταίριασμα της ανάπτυξης δεξιοτήτων (μέσω των εκπαιδευτικών & άλλων ιδρυμάτων) με τις απαιτήσεις των επιχειρήσεων.
- Προώθηση των Τοπικών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Στήριξης της Απασχόλησης και μέσα από ένα πλέγμα «έξυπνων» κινήτρων, υιοθέτηση ενεργών πολιτικών προσέλκυσης ανθρώπινου δυναμικού υψηλών προσόντων και νέων οικονομικών δραστηριοτήτων για εγκατάσταση στην Δυτική Ελλάδα.
- Σύσταση και λειτουργία Γραφείου για την καινοτομία, την απασχόληση και τη Δια Βίου Μάθηση σε συνεργασία με το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, τα ΑΕΙ/ΤΕΙ της περιοχής και τα Επιμελητήρια – για τη αποτελεσματικότερη σύνδεση της ζήτησης με την προσφορά εργασίας
- Συγκρότηση Περιφερειακού Συμβουλίου για την Ανάπτυξη και Απασχόληση.

1.8.2.3.2 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Στον τομέα του πολιτισμού η προσπάθεια της Περιφέρειας θα επικεντρωθεί

- Στα πολιτιστικά προγράμματα περιφερειακής, εθνικής και διεθνούς σημασίας για την εμπέδωση της κοινής μοναδικής πολιτιστικής μας ταυτότητας
- Σ την ενθάρρυνση και ανάπτυξη της πολιτιστικής έκφρασης
- Στην εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων σύνδεσης του πολιτιστικού προϊόντος της Δυτικής Ελλάδας με την κοινωνία της πληροφορίας

- Στην ένταξη της πολιτιστικής παιδείας στην δια βίου μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων
- Στην προβολή της παράδοσης αλλά και της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργία της Περιφέρειας
- Στη ενεργοποίηση διαπεριφερειακών και διακρατικών συμφωνιών για τον πολιτισμό και την προσέλκυση πολιτιστικών δραστηριοτήτων από το διεθνή χώρο

Στον τομέα του αθλητισμού η πρόθεση της Περιφέρειας είναι:

- Να εξασφλίσει τη στήριξη αθλητικών δραστηριοτήτων και βελτίωση αθλητικών εγκαταστάσεων από πόρους της Περιφέρειας, ώστε στον μαζικό και λαϊκό αθλητισμό της βάσης, να υπάρξουν ίσες ευκαιρίες και ανοικτή πρόσβαση σε αθλητικές δραστηριότητες.
- Να ενισχύσει τον ρόλο του αθλητισμού στην εκπαίδευση και την κατάρτιση μέσω των προγραμμάτων της δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης ενηλίκων
- Να εξασφαλίσει ισότιμη πρόσβαση στον αθλητισμό για όλους τους μαθητές, και ιδίως για τα παιδιά με αναπηρία.
- Να αξιοποιήσουμε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα μας ως η Περιφέρεια που γέννησε την ιδέα του ολυμπισμού και να εξάγουμε τις αξίες αυτές σε όλα τα μέρη του κόσμου .

1.8.2.3.3 ΕΡΕΥΝΑ-ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Αξιοποίηση των ΑΕΙ/ΤΕΙ, των Ερευνητικών Ινστιτούτων και του τοπικού ερευνητικού δυναμικού, με στόχο τη δημιουργία νέων καινοτόμων επιχειρήσεων και την μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας προς τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

- Ενίσχυση συνεργασιών και δράσεων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ) που συμβάλλουν στη μετατροπή της γνώσης σε καινοτομικά προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες.
- Προώθηση της συμμετοχής ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων σε κοινές δράσεις με άλλες χώρες της ΕΕ.
- Εφαρμογή σχεδίου δράσης, που θα έχει ως στόχο την επιθετική ανάπτυξη των ΑΠΕ και τον περιορισμό της χρήσης των ορυκτών καυσίμων. Μία σειρά από διαρθρωτικές αλλαγές σε πολιτικό επίπεδο, αλλά και στην καθημερινή μας ζωή, οι οποίες όχι μόνο θα περιορίσουν αποτελεσματικά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, αλλά θα βελτιώσουν το βιοτικό μας επίπεδο και θα μειώσουν το κόστος ζωής

1.8.2.3.4 Υγεία-Πρόνοια

Στο ΕΣΠΑ έχουν ενταχθεί με πρωτοβουλία της Περιφέρειας πολλά έργα υποδομών υγείας που αφορούν τον εκσυγχρονισμό και τον πλήρη εξοπλισμό των νοσοκομείων της Περιφέρειας, ώστε να καλύπτουν άμεσα όλες τις ανάγκες των ασθενών. Οι επιδιώξεις της ΠΔΕ θα συνεχιστούν με στόχο:

- Τη δημιουργία νέων και βελτίωση υφιστάμενων υποδομών φροντίδας παιδιών.
- Τη δημιουργία υποδομών για ευπαθείς κοινωνικά ομάδες & λειτουργία υπηρεσιών συμβουλευτικής υποστήριξης / ξενώνες υποστήριξης κακοποιημένων γυναικών, παιδιών, θυμάτων σωματεμπορίας
- Τη δημιουργία Παρατηρητηρίου ποιότητας ζωής της Π.Δ.Ε.
- Τη σύνδεση της εφαρμοσμένης έρευνας και τεχνολογίας, προς όφελος της ποιότητας ζωής και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών των κοινωνικών δομών που ήδη υπάρχουν.
- Τη συνεχή βελτίωση υποδομών και εξοπλισμού όλων των βαθμίδων υγείας
- Τη δημιουργία Δικτύου Κοινωνικής Προστασίας σε περιφερειακό επίπεδο, για την πρόληψη και αντιμετώπιση άμεσων προβλημάτων όπως η βία στην οικογένεια ή μεταξύ ανηλίκων, η σχολική διαρροή, η ρήξη των οικογενειακών σχέσεων, η χρήση ναρκωτικών, η ψυχική ασθένεια, η αναπηρία, η απώλεια συντρόφου ή γονιού, ο κοινωνικός αποκλεισμός κ.α. Το δίκτυο θα συνεννώνει και θα συντονίζει αντίστοιχα εθελοντικά και δημοτικά δίκτυα και οργανώσεις λαϊκής βάσης.
- Τη δημιουργία και χρηματοδότηση από μέρους εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων ολοκληρωμένων προγραμμάτων για ειδικές πολιτισμικές ομάδες όπως είναι οι Ρομά – Τσιγγάνοι και λοιπές ευπαθείς κοινωνικά ομάδες. Στα προγράμματα αυτά θα επιδιώκεται η άρση της απομόνωσης η κοινωνική τους ενσωμάτωση καθώς και αντιμετώπιση θεμάτων καθημερινότητας μέσα από στέγες ανοικτής διαβίωσης.